

માજી સ્ટ્રેટની પરીક્ષાનું પુસ્તક

બનાવનાર

મગનલાલ જયચંદ પારેખ

સંબોરડીનેટ ગવર્નમેંટ પ્લીડર

કપડવાંજ કોર્ટ.

૧૮(૩)

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

બુકસેલર કસ્તુર વીરચંદ.

અમદાવાદમાં

હિતેચ્છુ પ્રેસમાં તથા મામાની હવેલીમાં યુનાઇટેડ પ્રિન્ટીંગ અને જનરલ
એજન્સી કંપની "લિમિટેડ" ના પ્રેસમાં રણુછોડમાલ અંગારામે છાપ્યો.

સંવત ૧૯૪૦.

સંમે ૧૮૮૪.

આ કાવલે પંચભાષીની પોળ આગળ પીકાબટની પોળમાં હર આ-
ગળથી તથા ચોટામાં વલંદાની હવેલીની સામે દુકાનેથી મળશે.

અર્પણ પત્ર.

ખાનસાહાદૂર બમનજી એદલજી

મોદી૦ એમ૦ એ૦

ડિપ્ટીકટ ડિપુટી કલેક્ટર સાહેબ

ખેડા.

સાહેબ

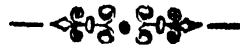
ઉત્તમ જ્ઞાનથી, ખાનદાનીથી, ઉદાર સ્વભાવથી,
પ્રમાણીક ઇનસાફથી અને નિરાશ્રીત માણસોને આ-
શ્રય આપવાથી લોક પ્રસિદ્ધ થયેલા આપ નામદાર
સાહેબને હું આ ગ્રંથ નમૂતા પુર્વક અર્પણ કરું તે
કૃપા કરી સ્વિકારશે.

લા૦ સેવક

કપડવંઠ.

{ મગનલાલ જયચંદ વકીલ
કર્તા.

પ્રસ્તાવના.

પ્રતાપી અંગરેજ સરકારના નેક રાજ્યમાં કાયદાની ખુબી મહાન હતી જણાઈ છે. એટલે રાજ્યકર્તા પોતે પણ કાયદાને વશ છે. તેથી આ રાજ્યની છાયા નિચે રહેનાર સરવે કોઈ સમજી ગૃહસ્થે કાયદા જાણવા જોઈએ તેમાં જે જે કૃત્ય કર્યાથી ગુન્હા બનેછે અને તેણે કરીને તે કરનાર શિક્ષાને પાત્ર થાયછે એવા જે જે કાયદા તથા આક્ટો રાજ્યકર્તાએ પ્રસિદ્ધ કરેલા હોય તેથી તો અવશ્ય વાંકેફગાર થવું જોઈયે.

કાયદાની બાબતમાં કુક્ષત તેવાંચ્યા એટલે માહિતગાર થયા એમ નથી. પણ કાયદાની કલમોના એવા તો ખારીક અર્થ થાય છે કે જેને માટે કાયદો ઘડાયા પછી તેના ઉપર વિદ્વાન ગૃહસ્થોએ ટીકાઓ કરી અંગરેજીમાં મોટાં મોટાં પુસ્તકો બનાવ્યાં છે અને તેમ કરી કલમોના અર્થ સમજાવ્યા છે.

પરંતુ એ કલમોના અર્થ જાણવાની ટીકા ગુજરાતીમાં જોઈયે તેટલી નથી, તેથી હમેશાં ગુજરાતી જાણનાર ન્યાયાધીશ, વકીલો, સીરસ્તેદારો, મુખ્યત્વારો અને બીજા સદ ગૃહસ્થોને અગવડ બાગવવી પડેછે. તેથી તે અગવડ દૂર કરવા માટે મારી અલ્પમતીથી મળી શકી તે મદદથી ફાજદારી ગુન્હાઓમાં પ્રખ્યાત આક્ટ જે પીનલકોડ (સને ૧૮૬૦ નો ૪૫ મો) છે તે તથા બીજા કેટલાક ઉપયોગી ફાજદારી આક્ટો ટીકા સાથે બાહાર પાડ્યા છે તેથી તેની સમજૂતી સારી રીતે થઈ શકશે.

ફાજદારી આક્ટોનો એક બીજા સાથે વધારે સંબંધ હોયછે કેમકે કોઈકોઈ આક્ટોમાં બીજા આક્ટોની કલમોના હવાલા આપવામાં આવ્યાછે. તેથી જ્યારે તે આક્ટ વાંચવામાં આવે ત્યારે હવાલો આપેલો આક્ટ વાંચવાની જરૂર પડે છે પણ તે આક્ટ પાસે ના હોય ત્યારે અડચણ પડે તેથી તે અડચણ દૂર કરવા માટે ઘણાખરા ફાજદારી આક્ટો આ સાથે સામિલ કરી આ ગ્રંથનું નામ “ફાજદારી સંગ્રહ” એવું રાખવામાં આવ્યું છે.

કાયદાની ખુબી કાયદાના જાણનાર પોતાને છે અને તેમાં ખોડખાંપણ હોય તે, તેઓજ સુધારી શકેછે તેથી કાયદાના ગ્રંથો હમેશાં કાયદા જાણનાર વિદ્વાન સદગૃહસ્થને અર્પણ કરવા એજ ઉત્તમ કામ છે એમ સમજી મેં આ ગ્રંથ અર્પણ કરવાને બેડાજી-જ્ઞાના ડિસ્ટ્રિક્ટ ડપુટી કલેક્ટર સાહેબ. ખાનખાહાદુર બમજી એદલજી મોદીં એમં એને મેં નિવૃત્તિ કરી તે સ્વિકારવાથી તેહ સાહેબ માનપૂર્વક નમ્રતા સાથે અર્પણ કર્યોછે.

કપુડબંજ.

તા. ૩૬ નવેમ્બર ૧૮૮૩.

લા. શૈવક

મગનલાલ જયભંદ વકીલ.

કર્તા.

આ સંગ્રહમાં દાખલ કરેલા આક્ટોની સંખ્યા.

- ૧ પેનલકોડ સને ૧૮૬૦ નો ૪૫ મો ટીકા સાથે.
 - ૨ પેનલકોડના સુધારાનો સને ૧૮૭૦ નો ૨૭માં
 - ૩ પેનલકોડના સુધારાનો સન ૧૮૮૨ નો ૮માં.
 - ૪ ફટકાનો સન ૧૮૬૪ નો ૬ ઠો ટીકાસાથે.
 - ૫ જુગારનો સન ૧૮૬૬ નો ૩૯નો ટીકાસાથે.
 - ૬ ડીસ્ટ્રીક્ટ પોલીસનો સન ૧૮૬૭ નો ૭મો ટીકાસાથે.
 - ૭ ગામતી પોલીસનો સને ૧૮૬૭ નો ૮મો ટીકાસાથે.
 - ૮ સન ૧૮૭૧ નો ૧મો ઢોરના અતીક્રમણનો ટીકાસાથે.
 - ૯ મીઠાનો સન ૧૮૮૨ નો ૧૪મો.
 - ૧૦ યુરોપીયાન વેગનથી આકટ સન ૧૮૭૪ નો ૧૧મો.
 - ૧૧ અફીણનો સન ૧૮૭૮નો ૧લો.
 - ૧૨ અપકારી સન ૧૮૭૮ નો ૫મો.
 - ૧૩ હથિયાર બાબત સન ૧૮૭૮ નો ૧૧મો.
 - ૧૪ પર રાજ્યના ગુના બાબત સન ૧૮૭૪ નો ૨૧મો ટીકાસાથે.
 - ૧૫ જેલ કેદીનો સન ૧૮૭૪નો ૨જો.
 - ૧૬ કીમીનલ પ્રોશીજરકોડ નવો સન ૧૮૮૨ નો ૧૦મો.
 - ૧૭ પુરાવાનો આકટ સને ૧૮૭૨ નો ૧ લો ટીકા સાથે.
-

પેનલકોડ.

ACT NO. XLV OF 1860 AND
NO. XXVII 1870-GUJARATI.

હિંદુસ્તાનનો ફોજદારી કાયદો.
સને ૧૮૬૦ નો આક્ટ નંબર ૪૫ મો.

સન ૧૮૭૦ નો આક્ટ ૨૭ મો તા. સને ૧૮૮૨
ના ૮ માંથી સુધારવામાં આવેલો તે સુધાંત
દીકા સાથે

મગનલાલ જયચંદ પારેખ

સર્જોરડીનિઠ ગવર્નમેંટ પ્લીડર.

કપડવંજ કોર્ટ.

તૈયાર કર્યા તે

ખુકસેલર કસ્તુર વીરચંદે.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્યા.

અમદાવાદમાં

મામાંની હવેલીમાં યુનાઇટેડ પ્રિન્ટીંગ અને જનરલ એજન્સી કંપની
“લિમિટેડ” ના પ્રેસમાં રણછોડલાલ ગંગારામે છાપ્યો.

સંવત. ૧૯૪૦.

સને ૧૮૮૪.

આ ગ્રંથના સર્વે તરેહના સ્વામિત્વ હજી પ્રસિદ્ધી કર્તાએ રાખ્યા છે.

આ કાયદો પંચભાઇની પોળ આગળ કીકબિટની પોળમાં ધર આ-
ગળથી તથા ચૌરામાં વલંદાની હવેલીના સામે ફકાનમાંથી મળેલ.

અનુક્રમણિકા.

કલ્પમોતી ગોડવાણ.

બાબ ૧ લો.

કાયદાનું નામ તથા એ ક્યાંહાં ક્યાંહાં અમલમાં આવશે	૧
સદરહું મુલુકમાં થયેલા ગુન્હાઓની શિક્ષા	૨
જે ગુન્હા સદરહું મુલુકની બાહારે થયા હોય, પણ એના તજવીજ કાયદા પ્રમાણે તે મુલુકની માંહે થઈ શકે, તે ગુન્હાઓની શિક્ષા	૩
દોસ્તી રાખનારા પરરાજ્યમાં રાણીના કોઈ નોકરે કરેલા ગુન્હાઓની શિક્ષા	૪
કેટલાએક કાયદાઓપર આ આકટથી કાંઈ અસર થતી નથી	૫

બાબ ૨ જો.

સાધારણ સમજણ.

આ કાયદા માંહેનાં લક્ષણોને અપવાદો લાગુ પડે છે એમ સમજવું	૬
આ કાયદામાં જે શબ્દનો અર્થ એકવાર સમજાવ્યો છે તે શબ્દ સઘળે કેટલાંજો તેજ અર્થમાં વાપર્યો છે	૭
લોગ	૮
વચન	૯
“પુરુષ”	૧૦
“સ્ત્રી”	૧૦
“શખ્સ”	૧૧
“લોક”	૧૨
“રાણી”	૧૩
“રાણીનો નોકર”	૧૪
“મિત્રિશરૂડિયા”	૧૫
“હિંદુસ્તાનની સરકાર”	૧૬
“સરકાર”	૧૭
“પ્રેસિડેન્સી”	૧૮
“જડગ”	૧૯
“ધનસાક્ષી કોરટ”	૨૦
“સરકારી નોકર”	૨૧
“જંગમ મિલકત”	૨૨
“ઘેરબાજબી લાભ”	૨૩
“ઘેરબાજબી હાની”	”
“ઘેરબાજબી લાભમાં” મિલકતનું ઘેરબાજબી રાખતું પણ સમજવું	”
“ઘેરબાજબી હાનીમાં” કાંઈ મિલકતલેવા-	”

માં ઘેરબાજબી પ્રતિબંધ થાય તે પણ સમજવો	”
“ગદદાનતથી”	૨૪
“રગલખાજથી”	૨૫
“માનવાનું ફરુજ”	૨૬
સ્ત્રી, મહેતા, અથવા નોકરના જખજમાંની મિલકત	૨૭
“ખોટું બનાવવું”	૨૮
“લેખ”	૨૯
“કીમતી દસ્તાવેજ”	૩૦
“વીજ”	૩૧
કામને કહેનારા શબ્દોમાં કાયદા વિરુદ્ધ કસુરો પણ સમજવી	૩૨
“કામ”	૩૩
“કસુર”	”
ધણા માણસોએ કરેલાં કાંઈ કામને માટે તેઓ માંહેનો હરેક જવાબદાર છે. જાણે તેણે એકલાએજ તે કામ કર્યું હોય તેમજ બ્યારે એવું કામ કાંઈ સાપરાધ જ્ઞાન અથવા ધરાદાયી થયાને લીધે ગુન્હા થયેલાનું હોય ત્યારે	૩૫
થોડાએક કાંઈ કામથી તથા થોડી એક કાંઈ કસુરથી કરેલી અસર	૩૬
ધણાં કામો મળીને કાંઈ ગુન્હા થતો હોય, તોતેઓમાંનું એક કામ કરીને મદદ કરવી	૩૭
કાંઈ ગુન્હાનું કામ કરવામાં ધણા સખસો સામિજ હોય તો તેઓ જુદા જુદા ગુન્હાના તક્સીરવાર થઈ શકે	૩૮
“બુદ્ધિપૂર્વક”	૩૯
“ગુનોહ”	૪૦
“વિશેષ કાયદો”	૪૧
“સ્થાનિક કાકદો”	૪૨
“કાયદા વિરુદ્ધ”	૪૩
“કાયદા પ્રમાણે ફરજ”	”
“નુકસાન”	૪૪
“જંદગી”	૪૫
“મોત”	૪૬
“જનવર”	૪૭
“વાહાણ”	૪૮
“વર્ષ”	૪૯
“કલમ”	૫૦

“શાંગ”	૫૧
“શુદ્ધિ”	૫૨

બાબ ૩ ને.

શિક્ષા બાબત.

શિક્ષા	૫૩
મોતની શિક્ષાને બદલે બીજી શિક્ષા. ૫૪	
જીવતા સુધી સમુદ્રપારને બદલે બીજી	
શિક્ષા	૫૫
યુરોપિયન તથા અમેરિકન લોકોને સમુદ્ર-	
પારની શિક્ષાને બદલે શાસનિક દાસત્વની	
શિક્ષા કરવી	૫૬
શિક્ષાની મુદતના બાગ	૫૭
ને ગુન્હેગારોને સમુદ્રપારની શિક્ષાનો હુક-	
મ કરવામાં આવે તે ગુન્હેગારોને સમુદ્ર	
પાર કરતા સુધી શું કરવું	૫૮
કેદને ઠેકાણે સમુદ્રપારનો હુકમ ક્યારે થઈ	
શકે	૫૯
(કેટલી એક બાબતોમાં) કેદ આખી મુદત	
અથવા થોડી મુદત સુધી સખત અથવા	
આશાનં. એવો હુકમ થઈ શકે. ૬૦	
મિલકત સરકાર જપત થાય એવો હુકમ. ૬૧	
ને ગુન્હેગારો મોતની, સમુદ્રપારની, અથ	
વા કેદની શિક્ષા થઈ શકે એવા હોય, તે	
ઓની મિલકત સરકાર જપત થવી. ૬૨	
દંડની રકમ	૬૩
દંડ ના આપે તો કેદનો હુકમ	૬૪
ને ગુન્હાને માટે કેદ તથા દંડ એ બંને	
શિક્ષા થઈ શકતી હોય, તેવા ગુન્હામાં દંડ	
ન આપે, તો તેને બદલે કેદની મુદતની	
હદ	૬૫
દંડ ન આપે તો કેદનો પ્રકાર	૬૬
ગુન્હાની શિક્ષામાં દંડન થઈ શકતો હોય, ત્યાં	
રે અગર દંડ ન આપે તો કેદની મુદત. ૬૭	
તે કેદ દંડ આપે કે બંધ થાય	૬૮
દંડનો હીસાબે નિકળે તેટલો બાગ આપે	
કે કેદ બંધ થાય	૬૯
દંડ ૭ વર્ષ સુધીમાં અથવા કેદની મુદત સુ	
ધીમાં કોઈપણ વખતે, વસુલ થઈ શકે. ૭૦	
ગુન્હેગારનાં મોતથી તેની મિલકત જવાબ	
દારીમાંથી છુટતી નથી	૭૧
ને ગુન્હો બણા ગુનાથી ખતમો હોય તેની	
શિક્ષાની હદ	૭૨
ગુન્હેગારે બણા ગુન્હાઓમાંથી એક ગુન્હો	
ઓ એમ સાબિત થાય છે, પણ કહી એ	

બાબત શકે એ પ્રમાણે ફેશલામાં લખ-	
વામાં આવે, ત્યારે શિક્ષા	૭૨
એકાંત કેદ	૭૩
એકાંત કેદની હદ	૭૪
ને સખસોની ઉપર એકવાર આગળ ત્રણ	
વર્ષની કેદની શિક્ષા થાય એવો ગુન્હો સા	
બિત થયો હોય તેઓની ઉપર તેવો કોઈ	
બીજો ગુન્હો સાબિત થાય, તો તેઓની	
શિક્ષા	૭૫

બાબ ૪ થો.

સાધારણ અપવાદ.

ને કામ કરવાની ને સખસોની ફરજ છે	
અથવા ને કરવાની માહારી કાયદા પ્રમાણે	
ફરજ છે એમ ને સખસ કાંઈ હરકતની	
બુલને બીધે માને છે તે સખસે કરેલું તે	
કામ	૭૬
બંનસાફનું કામ કરતાં કરેલું જડનું કામ. ૭૭	
કોઈ બંનસાફની કોરટની ફેસલા અથવા	
હુકમ મુજબ કરેલું કામ	૭૮
ને કામ કરવાની ને સખસને કાયદાથી	
રજા છે, અથવા ને કરવાની મને કાયદા	
થી રજા છે એમ ને સખસ કાંઈ હકીકતની	
બુલને બીધે માને છે, તે સખસે કરેલું તે	
કામ	૭૯
કાંઈ કાયદેસર કામ કરતાં હુતેફાક. ૮૦	
ને કામથી હાની થાય એવો સંબંધ હોય	
તે કામ ગુનાના ધરાદા વગર, તથા બીજી	
હાની અટકાવવાને કરેલું	૮૧
૭ વર્ષથી ઓછા ઉમરનાં બાળકે કરેલું	
કામ	૮૨
૭ વર્ષથી વધારે અને ૧૨ વર્ષથી ઓછી	
ઉમરનું બાળક, નેહની અકલ જોઈએ એ	
હી પુત્ર થઈ નથી તેનું કામ ૮૩	
દિવાના સખસનું કામ	૮૪
પોતાની ખુશી ન છતાં થયેલી કેફના સ-	
ખબદા ને સખસ વિચાર કરવાને અશક્ત	
થયો છે તેનું કામ	૮૫
ને ગુન્હામાં અમુક ધરાદો અથવા તોન	
જોઈતું હોય તે ગુન્હો જને કેફ અહી	
હોય એવા માણસે કરેલો	૮૬
ને કામથી મોત અથવા માહાબ્યાસ કરવા-	
નો ધરાદો કર્યો નથી, અથવા તે યશ એ	
વો સંમત જાણવામાં નથી, એવું કામ ૨	
જ મંદીથી કરેલું	૮૭
ને કામથી મોત થાય એવા ધરાદો કર્યો ન	

થી, તે કામ, રજા મંદીથી તથા શુદ્ધ્યુદ્ધિ
 થી કોઈ સખસના ફાયદા માટે કરેલું, ૮૮
 કોઈ બાળક અથવા દીવાનાના ફાયદા માટે
 તેહનાં વાલીએ અથવા વાલીની રજા મંદી
 થી બીજા સખસે, શુદ્ધ્યુદ્ધિથી કરેલું
 કામ ૮૯
 રહેશત અથવા ખોટી સમજથી અપાઈ છે
 એવી જાણેલી રજા મંદી ૯૦
 બાળક અથવા દીવાના સખસની રજા મંદી,
 રજા મંદી આપનાર સખસને યનારી હાની
 ના સર્વપતિના પણ ને કામો ગુઠા છે
 તે કામને ૮૭, ૮૮ તથા ૮૯ માં કલમો
 માંહેલા અપવાદો બાગુ પડતા નથી. ૯૧
 કોઈ સખસની વગર રજા મંદીએ તેના ફા
 યદા સાથે શુદ્ધ્યુદ્ધિએ કરેલું કામ. ૯૨
 શુદ્ધ્યુદ્ધિએ કાંઈ કહેવું ૯૩
 ને કામ કોઈ સખસને ડરથી કરવું પડે. ૯૪
 જુજ હાની યાય એવું કામ ૯૫
 ખાનગી અચાવમાં કરેલી કાંઈ પણ વસ્તુ
 ગુઠેા નથી ૯૬
 શરીર તથા મિત્રકતના ખાનગી અચાવનો
 હક ૯૭
 દિવાના સખસ વગેરેનાં કામથી ખાનગી
 અચાવનો હક ૯૮
 કલ્લાં કામથી ખાનગી અચાવ કરવાનો હ
 ક નથી ૯૯
 કેટલો હદ સુધી એ હક અમલમાં લાંવી
 શકાય ૧૦
 શરીરના ખાનગી અચાવનો હક મોત કર
 તા સુધી ક્યારે પહેાંચે છે ... ૧૦૦
 તે હક મોત શિવાયની કાંઈ બીજી હાની ક
 રતા સુધી ક્યારે પહેાંચે છે ૧૦૧
 શરીરના ખાનગી અચાવના હકની શરૂઆ
 ત અને તેનું જરૂરી રહેવું ૧૦૨
 મિત્રકતના ખાનગી અચાવનો હક મોત કર
 તા સુધી ક્યારે પહેાંચે છે ૧૦૩
 તે હક મોત શિવાયની બીજી કાંઈ હાની
 કરતા સુધી ક્યારે પહેાંચે છે ... ૧૦૪
 મિત્રકતના ખાનગી અચાવના હકની શરૂ
 આત અને તેનું જરૂરી રહેવું ... ૧૦૫
 કોઈ એ ગુઠેા સખસને હાની યચનું ને
 ખમ હોય એવી વેળાએ જીવે એવા હક
 મઆથી ખાનગી અચાવનો હક ... ૧૦૬

બાબ પ મો.

મદદગારી બાબત.

કાંઈ વસ્તુમાં મદદગારી ૧૦૭
 મદદગાર ૧૦૮
 ને મદદગારી પરથી મદદગારી કરેલું કામ
 કરવામાં આવે અને તેવી મદદગારીને મા
 ટેબોનું કેયાં સાફ શિક્ષા ન કરાવી હોય
 તેની શિક્ષા ૧૦૯
 અગર મદદગારી કરેલો સખસ તે કામ મ
 દદગારના ધરાદા કરતાં જુદા ધરાદાથી
 કરે, તો તે મદદગારીની શિક્ષા ૧૧૦
 એક કામમાં મદદગારી કરી હોય અને જુ
 દુજ કામ અને ત્વરે મદદગારની જવાબ
 બદારી ૧૧૧
 શરત ૧૧
 મદદગારને મદદગારી કરેલા કામની તથા
 બનેલા કામની એ બંને શિક્ષા ક્યારે યદ
 થકે ૧૧૨
 મદદગારી કરેલા કામથી મદદગારના ધાર્યા
 કરતાં જુદી અસર પેદા થાય તો તે અસર
 ને માટે તે મદદગારની જવાબદારી. ૧૧૩
 ગુઠેા થતી વખતે મદદગાર હાજર
 હોય તો ૧૧૪
 મોતની અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્ર પારની
 શિક્ષા યદ થકે એવા ગુઠેા કરવામાં
 મદદગારી કરવામાં આવે અને તે ગુઠેા
 તે મદદગારી પરથી ન થાય, તો તે મ
 દદગારીની શિક્ષા ૧૧૫
 અગર જ્યો બધા યાય એવું કાંઈ કામ તે
 મદદગારી જી પરથી કરવામાં આવે, તો ૧૧૫
 કેદની શિક્ષા યદ થકે એવા ગુઠેામાં મદ
 દગારી કરવામાં આવે, અને તે ગુઠેા
 તે મદદગારી પરથી ન થાય તો તે મદ
 દગારીની શિક્ષા ૧૧૬
 અગર તે મદદગાર અથવા મદદગારી ક
 રેલો શખસ સરકારી, નોકર હોય, અને
 તેની ફરજ તે ગુઠેા અટકાવવાની હોય
 તો ૧૧૬
 લોક પાસે અથવા દસથી વધારે માણસો પા
 સે કાંઈ ગુઠેા કરાવવામાં મદદગારી. ૧૧૭
 મોતની અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્ર પારની
 શિક્ષા યદ થકે એવા કાંઈ ગુઠેા કરવાની
 ધારણા છુપાવવી ૧૧૮
 અગર તે ગુઠેા યાય તો ૧૧૮
 અગર તે ગુઠેા ન થાય તો ૧૧૮

જે ગુન્હે અટકાવવાની પોતાની કરજ હોય
એવો કોઈ ગુનો કરવાની ધારણા કોઈ
સરકારી નોકરે છુપાવવી..... ૧૧૯
અગર તે ગુન્હે થાય તો... ..
અગર તે ગુન્હે મોત વિગરેની શિક્ષા જોગ
હોય તો
અગર તે ગુન્હે ન થાય તો... ..
કેદની શિક્ષા થઈ શકે એવો કોઈ ગુનો કર-
વાની ધારણા છુપાવવી ૧૨૦
અગર તે ગુન્હે થાય તો
અગર ન થાય, તો

ખાખ ૬ હો.

રાજ્ય વિરુદ્ધ ગુન્હાઓ બાબત.
રાણીની સામા લડાઈ કરવી અથવા લડા-
ઈ કરવાની કોશીશ કરવી અથવા લડાઈ ક-
રવામાં મદદગારી કરવી ૧૨૧
રાણીની સામા લડાઈ કરવાના ઇરાદાથી
હથીયારો વગેરે એકઠાં કરવાં ... ૧૨૨
લડાઈનું કામ સોંપેલ કરવાના ઇરાદાથી લ-
ડાઈની ધારણા છુપાવવી ... ૧૨૩
કોઈ કાયદેસર અખત્યાર અમલમાં અ-
ણાવવા અથવા ન અણાવવાના ઇરાદાથી
ગવરનર જનરલ, ગવરનર વાગેરે પર હુમ-
લો કરવો ૧૨૪
રાણીની સાથે મૈત્રી રાખનારા એશિયાના
કોઈ રાજ્યની ઉપર લડાઈ કરવી... ૧૨૫
રાણીની સાથે સંબાહ રાખનારા કોઈ રાજ્ય
ના મુલુક પર હુમલો કરવો..... ૧૨૬
૧૨૫ માં ૧૨૬ માં કલમોમાં લખ્યા પ્રમા-
ણે લડાઈ અથવા હુમલો મળેલ નિમિત્ત
લેવી... .. ૧૨૭
સરકારી નોકર બુદ્ધિપૂર્વક પોતાના હવાલા
માંના કોઈ રાજ્યકીય અથવા લડાઈના કે-
દીને નાસી જવા દે, તે વીણે... ૧૨૮
સરકારી નોકર ગફલતથી પોતાના હવાલા
માંના કોઈ રાજ્યકીય વા લડાઈના કેદીને
નાસી જવા દે તે બાબત... .. ૧૨૯
તેવા કેદીને નાસી જવામાં સાહાય કરવું.
છોડાવવું, વા ધૂરમાં રાખવો..... ૧૩૦

ખાખ ૭ મો.

જમીનપરની તથા દરીઆઈ કોઈ સખ-
થી ગુન્હો બાબત.
ખંડમાં મદદગારી કરવી, અથવા કોઈ સો

લગરને કે ખલાસીને પોતાની નોકરીથી
બ્રજ કરવાની કોશીશ કરવી ૧૩૧
ખંડ કરવામાં મદદગારી કરવાથી જો ખંડ
થાય, તો તેની શિક્ષા ૧૩૨
કોઈ ઉપરી અમલદાર પોતાનો એવો અ-
લાવતો હોય તે દરમિયાનમાં તેની ઉપર
કોઈ આક્રીમ્મરે, સોલજરે, અથવા ખલાસી
એ, હુમલો કરવામાં મદદગારી કરવો. ૧૩૩
જો હુમલો થાય, તો તે હુમલામાં મદદગારી
રીની શિક્ષા ૧૩૪
કોઈ સોલજર અથવા ખલાસીને નાહાસી
જવામાં મદદગારી કરવી ૧૩૫
નાહાસી આવેલાને ઘરમાં રાખવો. ૧૩૬
કોઈ વેપારી વહાણમાં માસ્તરની ગફલતથી
કોઈ નાહાસી જનારો સંતાપી હોય તો. ૧૩૭
કોઈ સોલજર અથવા ખલાસીને ના ફર-
માનીનું કાંઈ કામ કરવામાં મદદગારી
કરવી..... ૧૩૮
લશકરી કાયદાને તામના સખમને આ કા-
યદા મુજબ શિક્ષા થઈ શકે નહિ... ૧૩૯
સોલજરનો પોશાક પેહેરવો ૧૪૦

ખાખ ૮ મો.

લોકની સમાધાની વિરુદ્ધ ગુનાહો બાબત.

કાયદા વિરુદ્ધ મંડળી ૧૪૧
કાયદા વિરુદ્ધ મંડળીનો અંગબુત તે શું. ૧૪૨
શિક્ષા ૧૪૩
જીવ લે એવું કોઈ હથીયાર પાસે છતાં કોઈ
કાયદા વિરુદ્ધ મંડળીમાં સામેલ થવું ૧૪૪
કોઈ કાયદા વિરુદ્ધ મંડળીને વિખરાઈ જવા
નો હુકમ થયો હોય એમ જણ્યા છતાં તેમાં
સામેલ થવું અથવા જારી રહેવું. ૧૪૫
સામાન્ય હેતુ પાર પાડવામાં એક અંગબુત
વાપરેલું બળ હંગામો કરવાની શિક્ષા. ૧૪૭
જીવ લે એવું હથીયાર પાસે રાખ્યા હંગા-
મો કરવો ૧૪૮
કોઈ કાયદા વિરુદ્ધ મંડળીનો સામાન્ય હેતુ
પાર પાડવામાં કોઈ ગુન્હો થાય, તો તે
મંડળીના પ્રત્યેક અંગબુતને તે ગુન્હાનો
તક સીરવાર સમજવો ૧૪૯
કાયદા વિરુદ્ધ મંડળીમાં સામેલ થવાને પે-
સા આપવા કરાં કોઈ સખસોને રાખ-
વા, અથવા તેઓને રાખવામાં ચરમ પોથી
કરવી..... ૧૫૦
પાંચ અથવા વધારે સખસોની કોઈ મંડ

જાને વિખગાઇ જવાનો હુકમ થયા પછી
જાણી બુદ્ધિને તે મંડળીમાં શામીલ થવું
અથવા જરૂરી રહેવું ... ૧૫૧
હંગામો બંધ પાડવા વિગેરેનું કામ કરતો
હોય તેવામાં કોઇ સરકારી નોકરની ઉપ-
ર હુમલો કરવો અથવા તેને હરકત
કરવી ... ૧૫૨
હંગામો કરાવવાના ધરાદાયી કુલ્લતાથી કોઈ
ના મનમાં કોઈ દિવસ કરવો ૧૫૩
અગર હંગામો થાય તો ... ૫
અગર ન થાય તો ... ૫
જે જમીનપર કાંઈ કાયદા વિરુદ્ધ મંડળી
મળી હોય તે જમીનને માલિક અથવા
કુળજેદાર ... ૧૫૪
જે સખસના કાયદાને સાફ કાંઈ હંગામો
કરવામાં આવે, તે સખસની જવાબ-
દારી ... ૧૫૫
જે માલિક અથવા કુળજેદારના કાયદાને
સાફ કાંઈ હંગામો કરવામાં આવે, તે સ-
ખસના મુખત્યારની જવાબદારી, ૧૫૬
કોઈ કાયદા વિરુદ્ધ મંડળીને સાફ પૈસા આ-
પના કરીને રાખેલા સખસને ધરમાં
રાખવા ... ૧૫૭
કોઈ કાયદા વિરુદ્ધ મંડળી અથવા હંગામા
માં સામિલ થવા સાફ પૈસા લેવા કરી-
ને રહેવું અથવા હુકમીયાર બંધ લેઈને
કરવું ... ૧૫૮
ખખેડો ... ૧૫૯
ખખેડો કરવાની શિક્ષા ... ૧૬૦

ખાખ. ૯ મો.

સરકારી નોકરોના અથવા તેઓ સંબંધી
શુદ્ધિ આપત.
કોઈ સરકારી નોકરીનાં કામ સંબંધી કાયદે
સર મહેનતાણાં શિવાય કોઈ સરકારી નો-
કરે કાંઈ બીજી અવેજ લેવો... ૧૬૧
કોઈ સરકારી નોકરની સાથે લાંચના અથ-
વા કાયદા વિરુદ્ધ ઉપાયથી વગ ચલાવવા
મટિ.કાંઈ અવેજ લેવો ... ૧૬૨
કોઈ સરકારી નોકરની સાથે પોતાનો વગ
ચલાવવા સાફ કાંઈ અવેજ લેવો. ૧૬૩
સરકારી નોકર ઉપર ખ્યાન કરેલા શુદ્ધિમાં
મદદગારી કરે તેને શિક્ષા. ૧૬૪
કોઈ સરકારી નોકરની આગળ કાંઈ મુકદ્દમો
અથવા મામલો ચાલતો હોય તે મધ્યે
નિસમત રાખનારા કોઈ સખસ પાસેથી.

તે સરકારી નોકરે વગર કીમત આપે કાંઈ
કીમતદાર વસ્તુ લેવી ... ૧૬૫
કોઈ સખસને નુકશાન કરવાના ધરાદાયી
કોઈ સરકારી નોકરે કાંઈ કાયદાનો હુકમ ન
માનવો ... ૧૬૬
નુકશાન કરવાના ધરાદાયી કાંઈ સરકારી
નોકરે કાંઈ ખોટો લેખ બતાવવો. ૧૬૭
સરકારી નોકરે કાયદા વિરુદ્ધ પાપર કરવો. ૧૬૮
સરકારી નોકરે કાયદા વિરુદ્ધ કાંઈ નિલકતની
ખરોદી અથવા માગણી કરવો. ૧૬૯
કોઈ સરકારી નોકરનો વેપ લેવો ... ૧૭૦
કોઈ સરકારી નોકર એવા પોશાક પહેરતો
હોય અથવા જેવી નાશ બી સાથે રાખતો
હોય તેવા પોશાક અથવા તેવી નીશાણી
દગલખાણના ધરાદાયી પહેરવો અથવા
સાથે રાખવી... ૧૭૧

ખાખ ૧૦ મો.

સરકારી નોકરોના કાયદેસર અખિત્યાર-
ના તીરસ્કાર આપત. ;
કોઈ સરકારી નોકરની તરફથી થયેલો સમન
કે હુકમ ન પોહોચે એટલા માટે નાહાશી
જવું... ૧૭૨
સમન અથવા બીજી હુકમ પહેંચતો અ-
ટકાવવો. અથવા તે જાહેર થતો અટકા-
વવો... ૧૭૩
કોઈ સરકારી નોકરની તરફથી થયેલા હુકમ
મુજબ હાજર ન થવું... ૧૭૪
કોઈ સરકારી નોકરની આગળ કોઈ લેખ
હાજર કરવાની જે સખસની કાયદા મુજ-
બ ફરજ હોય તે સખસે તે લેખ હાજર
કરવામાં પ્રસુર કરવો ... ૧૭૫
કોઈ સરકારી નોકરને નોટિસ અથવા ખ-
બર આપવાની જે સખસની કાયદા મુજ-
બ ફરજ હોય તે સખસે તે નોટિસ અથ-
વા ખબર ન આપવી... ૧૭૬
ખોટી ખબર આપવી... ૧૭૭
કોઈ સરકારી નોકરે કાયદા મુજબ સોગંદ
આવાનું ફરમાવ્યા છતાં સોગંદ આવાની
ના કહેવી ... ૧૭૮
સવાન પુછવાને અખત્યાર હોય એવા કો-
ઈ સરકારી નોકરને કોઈ સવાનનો જવાબ
દેવાની ના કહેવી ... ૧૭૯
કોઈ મજકુર ઉપર સહી કરવાની ના ક-
હેવી... ૧૮૦

જે સરકારી નોકર અથવા સખસને સોગંદ આપવાની અખત્યાર હોય તેની આગળ સોગંદ ખાઈ ગુઠો મજકુર કરેલો. ૧૮૧
 • કોઈ સરકારી નોકર પાસે તેના કાયદેસર અખત્યાર અમલમાં અણાવીને ખાંજ સખસને નુકશાન કરાવવાના ધરાદાથી ખોટી ખખર આપવી..... ૧૮૨
 કોઈ સરકારી નોકરના કાયદેસર અખત્યારથી કાંઈ મિલકત જપત થતી હોય તેમાં સામા થવું..... ૧૮૩
 કોઈ સરકારી નોકરના અખત્યારથી વેચવા કાઢેલી મિલકતના વેચાણમાં અડચણ કરવી ૧૮૪
 કોઈ સરકારી નોકરના અખત્યારથી વેચવા કાઢેલી મિલકતની કાયદા વિરૂદ્ધ ખરીદી અથવા માગણી..... ૧૮૫
 કોઈ સરકારી નોકરને તેનાં સરકારી કામ કરવામાં અડચણ કરવી..... ૧૮૬
 કાયદા મુજબ મદદ કરવાની ફરજ છતાં કોઈ સરકારી નોકરને મદદ કરવામાં કસુર કરવી ૧૮૭
 કોઈ સરકારી નોકરે કાયદા મુજબ જાહેર કરેલો હુકમ ન માનવો ૧૮૮
 કોઈ સરકારી નોકરને નુકશાન કરવાનો ડર દેખાડવો ૧૮૯
 કોઈ સરકારી નોકરની પાસે આસરો માગવાની અરજ કરવાથી દૂર રહેવાને કોઈ સખસને બલઆવવા સારે તેને નુકશાન કરવાનો ડર દેખાડવો ૧૯૦

ખાખ ૧૧ મો.

ખોટા પુરાવા તથા સરકારી ધનસાફ વિરૂદ્ધ ગુન્હા ખાખત.

ખોટી સાહેદી આપવી..... ૧૯૧
 ખોટો પુરાવો ખનાવવો..... ૧૯૨
 ખોટી સાહેદી તથા ખોટા પુરાવાની શિક્ષા ... ૧૯૩
 દેહાંત શિક્ષા નેગ ગુન્હા કોઈની ઉપર સાખિત કરાવવાના ધરાદાથી ખોટી સાહેદી આપવી અથવા ખોટો પુરાવો ખનાવવો... ૧૯૪
 અગર તેમ કરવાથી કોઈ બે ગુન્હા સખસની ઉપર ગુન્હા સાખિત થઇને તેનો જીવ લેવામાં આવે તો ...
 સમુદ્રપારની અથવા કેદની શિક્ષા થઈ શ

કે એવો ગુન્હો કોઈની ઉપર સાખિત કરાવવાના ધરાદાથી ખોટી સાહેદી આપવી અથવા ખોટો પુરાવો ખનાવવો... ૧૯૫
 ખોટો જાણેલો પુરાવો વાપરવો..... ૧૯૬
 ખોટું સર્ટીફિકેટ આપવું અથવા તે પર સહી કરવી ૧૯૭
 કાંઈ જરૂરની ખાખતમાં ખોટું એવું જાણેલું સર્ટીફિકેટ ખરાની માફક વાપરવું... ૧૯૮
 કાયદા પ્રમાણે પુરાવામાં લઇ શકાય એવા કોઈ એકરારમાં લખેલી ખોટી ફેરિયત... ૧૯૯
 એવો કોઈ ખોટો જાણેલો એકરાર ખરાની માફક વાપરવો..... ૨૦૦
 કોઈ ગુન્હો કરનારને ખચાવવાના ધરાદાથી તે ગુન્હો થયાનો પુરાવો ઉઠાવવો, અથવા તે ખાખત ખોટી ખખર આપવી. ૨૦૧
 તે ગુનો દેહાંત શિક્ષા નેગ હોય તો...
 સમુદ્રપારની શિક્ષા નેગ હોય તો...
 દસ વર્ષથી ઓછી મુદતની કેદની શિક્ષા નેગ હોય તો.....
 કાંઈ ગુન્હો ખાખત ખખર આપવાની જે ની ફરજ હોય તે સખસ ધરાદાથી ખખર આપવામાં કસુર કરે તો ૨૦૨
 કોઈ ગુન્હો થયો હોય તેની ખોટી ખખર આપવી ૨૦૩
 કોઈ લેખને પુરાવા દાખલ હાજર થતો અટકાવવાને તેનો નાશ કરવો..... ૨૦૪
 કાંઈ મુદ્દામાં મધે કાંઈ કામ કરવા સારે ખોટો વેષ લેવો ૨૦૫
 કોઈ મિલકત સરકાર જપતી થતી અથવા હુકમનામુ ખજાનવામાં લેવાતી અટકાવવા સારે દગલખાજીથી તે મિલકત ખસેડવી અથવા છુપાવવી ૨૦૬
 કાંઈ મિલકત સરકાર જપત થતી અથવા હુકમનામુ ખજાનવામાં લેવાતી અટકાવવા સારે દગલખાજી તે મિલકત પર દાવો કરવો..... ૨૦૭
 જે રકમ લાહેણી નથી તેને સારે દગલખાજીથી હુકમનામુ થવા દેવું ... ૨૦૮
 કોઈ ધનસાફની કોરટમાં બદલાંતથી ખોટો દાવો કરવો ૨૦૯
 જે રકમ લેણી ન હોય તેને સારે દગલખાજીથી હુકમનામુ કરાવી લેવું ... ૨૧૦
 નુકશાન કરવાના ધરાદાથી મુરખું ગુન્હાનું ખોટું તોહામત .. ૨૧૧
 કોઈ ગુન્હેગારને ધરમાં રાખવો... ૨૧૨
 તે ગુન્હો ને દેહાંત શિક્ષા નેગ હોયતો ..

તે ગુનો જો જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની
અથવા કેદની શિક્ષા જોગ હોય તો. ૨૧૨
કોઈ ગુનેગારને શિક્ષાથી અચાવવાને અ-
ક્ષિત વિગેરે લેવી ૨૧૩
તે ગુનેગારને દેહાંતશિક્ષા જોગ હોય તો. ૨૧૪
તે ગુનેગારને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની
યા કેદની શિક્ષા જોગ હોય તો. ૨૧૫
કોઈ ગુનેગારને અચાવવાના બદલામાં કાંઈ
અક્ષિત આપવી અથવા મિલકત પાછી
આપવી ૨૧૬
તે ગુનેગારને દેહાંત શિક્ષા જોગ હોય તો. ૨૧૭
તે ગુનેગારને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની
યા કેદની શિક્ષા જોગ હોય તો. ૨૧૮
ઓરની મિલકત પાછી મેળવવામાં મદદ
કરવા સાથે કાંઈ અક્ષિત લેવી વિગેરે. ૨૧૯
જો ગુનેગાર કેદમાંથી નાકો હોય અથવા
જો પકડાવાનો હુકમ થયો હોય, તે ગુને-
ગારને ઘરમાં રાખવો. ૨૨૦
તે ગુનેગારને દેહાંતશિક્ષા જોગ હોય તો. ૨૨૧
જો જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની યા કેદની
શિક્ષા જોગ હોય તો. ૨૨૨
કોઈ સખસને શિક્ષાથી અથવા કાંઈ મિ-
લકતને સરકાર જપત થતી અચાવવાના
હરાદાથી જો સરકારી નોકર કાયદાનો હુકમ
ન માને તેને શિક્ષા. ૨૨૩
સરકારી નોકર કોઈ સખસને શિક્ષાથી અ-
થવા કાંઈ મિલકતને સરકાર જપત થવા
થી અચાવવાના હરાદાથી કાંઈ ખોટું દફતર
અથવા લખાણ બનાવે, તે બાબત. ૨૨૪
કોઈ ધનસાક્ષી મુકદ્દમા મધે પોતે કાયદા
નિષ્ફળે એમ જાણતો હોય એવો હુકમ
રીપોર્ટ, વિગેરે કોઈ સરકારી નોકર કરે તે
બાબત. ૨૨૫
જો સખસને અખતાર હોય તે સખસ હું
કાયદાથી નિષ્ફળે જાણું એમ જાણીને કો-
ઈને તેનો ધનસાક્ષી થવા સાથે કમિટ કરે અ-
થવા કેદમાં મોકલે તે બાબત. ૨૨૬
જો સરકારી નોકરની કાયદા મુજબ કોઈને
પકડવાની ફરજ હોય તે સરકારી નોકર તે
ને પકડવામાં હરાદાથી કસુર કરે તે
બાબત. ૨૨૭
શિક્ષા. ૨૨૮
જો સખસની ઉપર કોઈ ધનસાક્ષીની કોર્ટ
શિક્ષાનો હુકમ કર્યો હોય તે સખસને પક-
ડવાની જો સરકારી નોકરની ફરજ હોય, તે
તે સખસને પકડવામાં હરાદાથી કસુર કરે

તે બાબત. ૨૨૯
શિક્ષા. ૨૩૦
સરકારી નોકર ગફતરથી કોઈ કેદીને ના-
શી જવા દે તે બાબત. ૨૩૧
કોઈ સખસને કાયદા મુજબ પકડતા હોય
તેમાં તેણે સામા થયું અથવા હરકત
કરવી. ૨૩૨
કોઈ સખસને કાયદા મુજબ પકડતા હોય
તેમાં કોઈ બીજા સખસે સાંમથયું અથ-
વા હરકત કરવી. ૨૩૩
શિક્ષા. ૨૩૪
સમુદ્રપારથી કાયદા નિષ્ફળ પાછા આવવું. ૨૩૫
શિક્ષાની માફીની થરત તોડવી. ૨૩૬
કોઈ સરકારી નોકર કાંઈ ધનસાક્ષી મુકદ્દમા
ના કાંઈપણ બાગમાં ખેડા છતાં તેનું કા-
રાદાથી અપમાન કરવું અથવા તેને હરકત
કરવી. ૨૩૭
બુરુર અથવા આસેસરનો વેપ લેવો. ૨૩૮

બાબ ૧૨ મો.

શિક્ષા તથા સરકારી ટાંપ સખ્સી ગુ-
ન્હાઓ બાબત.

શિકો. ૨૩૯
રાણીનો શિકો. ૨૪૦
શિકો ખોટો બનાવવો. ૨૪૧
રાણીનો શિકો ખોટો બનાવવો. ૨૪૨
શિકો ખોટો બનાવવાનાં હથિયાર બનાવ-
વાં અથવા વેચવાં. ૨૪૩
રાણીનો શિકો ખોટો બનાવવાનાં હથિયાર
બનાવવાં અથવા વેચવાં. ૨૪૪
શિકો ખોટો બનાવવાનાં કારણસર કાંઈ
હથિયાર અથવા સામાન પાસે રા-
ખવો. ૨૪૫
હિંદુસ્તાનમાં રહેતો હિંદુસ્તાનની બાહાર
કાંઈ શિકો ખોટો બનાવવામાં મદદગાર
રી કરવી. ૨૪૬
ખોટો શિકો આ દેશમાં લાવવો અથવા
આ દેશમાંથી બાહાર લઈ જવો. ૨૪૭
રાણીનો શિકો ખોટો બનાવેલો આ દેશમાં
લાવવો અથવા આ દેશમાંથી બાહાર
લઈ જવો. ૨૪૮
કોઈ શિકો ખોટો એમ જાણીને રાખ્યો
હોય તે બાબતે આપવો. ૨૪૯
રાણીનો કોઈ શિકો ખોટો એમ જાણીને
રાખ્યો હોય તે બાબતે આપવો. ૨૫૦
કોઈ માણસની પાસે કાંઈ શિકો પહેલા

આવે તે વખતે તે એમ જાણીને ન
હોય કે આ શિકો ખોટો છે તે શિકો તે
માણસે કોઈને ખરા નાખત આપવારે ૪૧
કોઈ શિકો કોઈ ગણતરીના પાસે આવતી
વખતે તેણે એમ જાણ્યું હોય કે આ
શિકો ખોટો છે તે શિકો તે સખસ પા-
સે રાખવો ૨૪૨
રાણીના કોઈ શિકો કોઈ ગણતરીના પાસે
આવતી વખતે તેણે એમ જાણ્યું હોય
કે આ શિકો ખોટો છે તે સખસો તે
ખોટો શિકો પાસે રાખવો ૨૪૩
દેવગણનાં રહેલા નોકર માણસે કાલમાં
હોય તો વજન અથવા મેળવણીથી
જુદાં વજન અથવા મેળવણીના શિકો
ખતાવે ૨૪૪
શિકા પાડવાનું કોઈ હથીયાર કોઈ દેવગા-
ળમાંથી કાલદા નિરૂદ્ધ લઈ જવું. ૨૪૫
દગલગાજીથી અથવા બદલાવતથી કોઈ
શિકાનું વજન ઓછું કરવું અથવા તે
ની મેળવણી બદલવી ૨૪૬
દગલગાજીથી અથવા બદલાવતથી રાણી
ના શિકાનું વજન ઓછું કરવું અથવા
તેની મેળવણી બદલવી ૨૪૭
કોઈ શિકો બીજા શિકાને ડોકાણે ચાલે
એવા ધરાદારથી તે શિકાનું રૂપ બ-
દલવું ૨૪૮
રાણીના કોઈ શિકો બીજા શિકાને ડોકાણે
ચાલે એવા ધરાદારથી તે શિકાનું રૂપ
બદલવું ૨૪૯
આ શિકામાં ફેરફાર થયેલો છે એવું જાણી
ને શિકો પાસે રાખ્યો હોય તે બીજાને
આપવો ૨૫૦
આ શિકામાં ફેરફાર થયેલો છે એમ જા-
ણીને રાણીના જે શિકો પાસે રાખ્યો
હોય તે શિકો આપવો ૨૫૧
કોઈ સખસની પાસે કોઈ ફેરફાર થયેલો
શિકો આવતી વખતે તેમાં ફેરફાર થ-
યેલો છે એમ તેણે જાણ્યા છતાં તે પાસે
રાખવો ૨૫૨
કોઈ સખસની પાસે કોઈ ફેરફાર થયેલો
રાણીનો શિકો આવતી વખતે તેમાં
ફેરફાર થયેલો છે એમ તેણે જાણ્યા છ-
તાં તે પાસે રાખવો ૨૫૩
જે શિકો કોઈ માણસની પાસે પહેલાં
આવતી વખતે તેમાં ફેરફાર થયેલો છે
એમ તેણે જાણ્યું ન હોય તે શિકો તે

જો બીજાને ખરા શિકા દાખલ
આપવો ૨૫૪
મરકારી મટાંપ ખોટો ખતાવવો ૨૫૫
કોઈ સરકારી મટાંપ ખોટો ખતાવવાના કા-
રણસર કોઈ હથીયાર અથવા શામાન
પાસે રાખવો ૨૫૬
કોઈ સરકારી મટાંપ ખોટો ખતાવવાના કાર-
ણસર હથીયાર ખતાવવું અથવા
વેચવું ૨૫૭
સરકારી મટાંપ ખોટો ખતાવેલો વેચવો. ૨૫૮
સરકારી મટાંપ ખોટો ખતાવેલો પાસે
રાખવો ૨૫૯
કોઈ સરકારી મટાંપ ખોટો ખતાવેલો છે એ-
મ જાણ્યા છતાં તે ખરા દાખલ વા-
પરવો ૨૬૦
સરકારને હાની કરવાના ધરાદારથી જે મર-
કારી મટાંપ હોય એવા કોઈ પદાર્થ જે
પરથી કોઈ લખાણ ચેરીનાખવું અથવા
કોઈ લખને માટે કોઈ મટાંપ વાપર્યો
હોય તે મટાંપ તે લેખ ઉપરથી કાઢી
નાખવો ૨૬૧
કોઈ સરકારી મટાંપ આગળ વાપરેલો છે એ-
મ જાણ્યા છતાં તે પાસે રાખવો ૨૬૨
મટાંપ વાપરેલો છે એવી રીતની કોઈ નિશા-
ણી છોડીનાખવી ૨૬૩

ખાખ ૧૩ મો.

કાટલાં તથા માપ સંબંધી ગુ-
નહા બાબત.

તોળવાનું ખોટું યંત્ર દગલગાજીથી વા-
પરવું ૨૬૪
ખોટું કાટલું અથવા માપ દગલગાજીથી
વાપરવું ૨૬૫
ખોટાં કાટલાં અથવા માપ પાસે રા-
ખવાં ૨૬૬
ખોટાં કાટલાં અથવા માપ ખતાવવાં, અ-
થવા વેચવાં ૨૬૭

ખાખ ૧૪ મો.

લોકની તંદુરસ્તી, સલામતી, અનુકુ-
ળતા, લજ્જા, તથા નિતી
સંબંધી ગુનહા બાબત.

લોકાપકારક કૃત્ય ૨૬૮

હુંમીને જોખમ પહેાંચે એવા રોગનો એ
 ૫ પસરે એવું ગફલતીનું કામ ૨૬૯
 જિંદગીને જોખમ પહેાંચે એવા રોગનો એ
 ૫ પસરે એવું દ્રુષ બુદ્ધિનું કામ ૨૭૦
 રોગના સખખથી દૂર રહેવા સખધીની કાંઈ
 કાનુન નમાનવી ૨૭૧
 વેચવાને હરદિ રાખેલી ખાવાની યા પીવા
 ની વસ્તુમાં કાંઈ ભેળ કરવી ૨૭૨
 ખાવાની અથવા પીવાની અવગુણ કારક
 વસ્તુ વેચવી ૨૭૩
 વસાણામાં ભેળ કરવી ૨૭૪
 ભેળ થયેલાં વસાણાં વેચવાં ૨૭૫
 વસાણાને જુદુ વસાણું યા તૈયાર કરેલુઝ્મો-
 ધધ એરીતે વેચવું ૨૭૬
 સાર્વજનિક ડ્રગ અથવા જળાશયનું પાણી
 ખેલું કરવું ૨૭૭
 હવાને તંદુરસ્તીમાં ખીગાડ કરે એવી ક-
 રવી ૨૭૮
 શરીયામ રસ્તાપર એ ફીકરાઈથી હાંકવું યા
 સ્વારી કરવી ૨૭૯
 એફીકરાઈથી વહાણ ચલાવવું ૨૮૦
 ખોટું અજવાળું, નિશાની યા ખોટું દેખા-
 ડવું ૨૮૧
 ધણીબાર બરેલાં અથવા દહેશતયાળાં વા-
 હાણમાં બાડુ કરીને કાંઈ સખસને જળ-
 માર્ગે લઈ જવો ૨૮૨
 શરીયામ રસ્તામાં અથવા વાહાણના રસ્તા-
 માં બપ અથવા અડચણ કરવી ૨૮૩
 કાંઈ જેહેરી પદાર્થ સખધી ગફલતી બરેલી
 ચાલ ૨૮૪
 અગ્નિ યા શીશ્ર જન્નાળાગ્રહી પદાર્થ સખ-
 ધી ગફલતી બરેલી ચાલ ૨૮૫
 અવાજ સાથે કુટે એવા કાંઈ પદાર્થ સખધી
 ગફલતી બરેલી ચાલ ૨૮૬
 ગુઢેગારના કખજ યા હવાલા મહેના કાંઈ
 સાંચા સખધી ગફલતી બરેલી ચાલ ૨૮૭
 હમારેતો તોડી પાડવા યા તેએને મરામત
 કરવા ખાંખત ગફલતી ૨૮૮
 કોઈ જાતવર સખધી ગફલતી ૨૮૯
 લોકાપકારક કલ્પની શિક્ષા ૨૯૦
 ખંધ કરવાની તાકીદ યવાપછી અપકારક
 કલ્પ જારી રાખવું ૨૯૧
 ખીબસ્ત પ્રસ્તકોનું ચેઆણુ વગેરે ૨૯૨
 વેચવા અથવા દેખાડવા સારે ખિબસ્ત પ્રસ્ત-
 ક કખજામાં રાખવું ૨૯૩
 ખિબસ્ત મીસી ૨૯૪

ખાખ ૧૫ મો.

ધર્મસંબધી ગુન્હા ખાખત.

કોઈપણ જાતીના લોકોના ધર્મને અપમાન
 કરવાના હરાદાયી કોઈ પુજનાં ડોકાણાને
 નુકશાન કરવું અથવા તેને જાજ કરવું ૨૯૫
 કોઈ ધર્મસંબધી મંડળીને અડચણ કરવી ૨૯૬
 કખરસ્તાન વગેરેમાં વગર જરૂર એજવું ૨૯૭
 ધર્મસંબધી કોઈપણ સખસનું શીલડુખવવા-
 ના પાકા હરાદાયી કાંઈ શખ્દો બોલવા,
 વગેરે ૨૯૮

ખાખ ૧૬ મો.

માણસનાં શરીર સખધી ગુન્હા ખાખત

હુંદગી સખધી ગુન્હા ખાખત.

શિક્ષણીય મનુખ્યવધ ૨૯૯
 ખુન ૩૦૦
 શિક્ષણીય મનુખ્યવધ ક્યારે ખુન નથી ૩
 જે સખસનું મોત આણવું ધાર્યું હોય તેથી
 કોઈ જુદાસખસનુ મોત યાચ તો તે શિક્ષિ-
 ણીય મનુખ્યવધ વધ ૩૦૧
 ખુનની શિક્ષા ૩૦૨
 જનમ ટીપના ગુઢેગારે કરેલા ખુનની
 શિક્ષા ૩૦૩
 ખુનથી ઉતરતા દરજના શિક્ષણીય મનુ-
 ખ્ય વધની શિક્ષા ૩૦૪
 કોઈ બાળક યા દીવાના મખસને આત્મ
 ધાત કરવામાં મદદગારી કરવી ૩૦૫
 આત્મધાતમાં મદદગારી ૩૦૬
 ખુનની કોશીય ૩૦૭
 શિક્ષણીય મનુખ્યવધ કરવાની કોશીય ૩૦૮
 આત્મધાત કરવાની કોશીય ૩૦૯
 ડગ ૩૧૦
 શિક્ષા ૩૧૧
 ગર્ભપાત કરવા ખાખત, નહી જન્મેલાં બ-
 ચાંએને ખુદાં મુકવા ખાખત; તથા જ-
 નમ છુપાવવા ખાખત ૩૧૧
 ગર્ભપાત કરવો ૩૧૨
 સ્ત્રીની રજમંદી વગર ગર્ભપાત કરવો ૩૧૩
 ગર્ભપાત કરવાના હરાદાયી કરેલાં કાંઈ
 કામથી થયેલું મોત ૩૧૪
 તે સ્ત્રીની રજમંદી વગર તે કામ કયું હો-
 ય તો ૩
 કોઈ બચ્ચું જીવતું જન્મતાં અટકાવવાના,
 અથવા જન્મ્યા પછી તે મરી જાય એવું
 કરવાના હરાદાયી કરેલું કામ ૩૧૫

જે કામ શિક્ષણીય મનુષ્યવશ મણાવું હોય
એવા કામથી કોઈ નહીં જન્મેલા જીવતા
અમ્યાનું મોત આણવું... ૩૧૬
કોઈ બાર વર્ષથી એાછી ઉમ્મરના અમ્યાનને
તેના માખાપે યા જે સખસના હવાલા-
માં તે અમ્યું હોય તે સખસે ખુલ્લું મુ-
કવું અથવા તજવું... ૩૧૭
મુડકુ છાનીરીતે વગે કરીદઈને જન્મ છુ-
પાવવો... ૩૧૮

બધા.

બધા... ૩૧૯
મહાબધા... ૩૨૦
બુદ્ધિપૂર્વક બધા કરવી... ૩૨૧
બુદ્ધિ પૂર્વક માહાબધા કરવી... ૩૨૨
બુદ્ધિપૂર્વક બધા કરવાની શિક્ષા... ૩૨૩
બયંકર સહસ્ત્ર યા સાધનવડે બુદ્ધિપૂર્વક બ-
ધા કરવી... ૩૨૪
બુદ્ધિપૂર્વક માહાબધા કરવાની શિક્ષા ૩૨૫
બયંકર સહસ્ત્ર યા સાધનવડે બુદ્ધિપૂર્વક મા-
હા બધા કરવી... ૩૨૬
જખરાધથી કાંઈ મિલકત કહડાવવા સાર
અથવા કાંઈ કાયદા વિરૂદ્ધ કામ કરાવવા
સાર બુદ્ધિપૂર્વક બધા કરવી... ૩૨૭
કોઈ ગુન્હો કરવાના ધરાદાથી જેહેર વગેરે
પદાર્થવડે બધા કરવી... ૩૨૮
જખરાધથી કાંઈ મિલકત કડાવવા સાર યા
કાંઈ કાયદા વિરૂદ્ધ કામ કરાવવા સાર બુ-
દ્ધિપૂર્વક મહાબધા કરવી... ૩૨૯
જખરદસ્તીથી કબુલત કરાવવા અથવા કાંઈ
મિલકત પાછી અપાવવા સાર બુદ્ધિપૂ-
ર્વક બધા કરવી... ૩૩૦
જખરાધથી કબુલત કરાવવા અથવા કાંઈ
મિલકત પાછી અપાવવા સાર બુદ્ધિપૂર્વ-
ક માહાબધા કરવી... ૩૩૧
કોઈ સરકારી નોકરને ડરાવીને તેનો અમલ
કરતો બંધરાખવાને બુદ્ધિપૂર્વક બધા
કરવી... ૩૩૨
કોઈ સરકારી નોકરને ડરાવીને તેનો અમલ
કરતો બંધરાખવાને બુદ્ધિપૂર્વક મહા બ-
ધા કરવી... ૩૩૩
કોઈ ઉત્પન્ન થયેથી બુદ્ધિ પૂર્વક બધા
કરવી... ૩૩૪
કોઈ ઉત્પન્ન થયેથી બુદ્ધિપૂર્વક મહા બધા
કરવી... ૩૩૫
જે કામથી હુંદગી જખમમાં આવે, યા
બીજાઓના શરીરની સલામતી જખમમાં

આવે તે કામને માટે શિક્ષા... ૩૩૬
હુંદગી યા બીજાઓના શરીરની સલામતી
જખમમાં આવે એવું કામ કરીને બધા
કરવી... ૩૩૭
હુંદગી યા બીજાઓના શરીરની સલામતી
જખમમાં આવે એવું કામ કરીને માહા
બધા કરવી... ૩૩૮
ગેરબ્યાજખી અટકાવ તથા
ગેરબ્યાજખી કેદ બાબત.

ગેરબ્યાજખી અટકાવ... ૩૩૯
ગેરબ્યાજખી કેદ... ૩૪૦
ગેરબ્યાજખી અટકાવની શિક્ષા... ૩૪૧
ગેરબ્યાજખી કેદની શિક્ષા... ૩૪૨
વણ યા વધારે દિવસ ગેરબ્યાજખી કેદની
શિક્ષા... ૩૪૩
દસ યા વધારે દિવસ ગેરબ્યાજખી કેદની
શિક્ષા... ૩૪૪
જે સખસને છોડવાનો હુકમ સાર થયો
હોય તે સખસને ગેરબ્યાજખી કેદમાં
રાખવો... ૩૪૫
છાનાગેરબ્યાજખી કેદ... ૩૪૬
જખરાધથી કાંઈ મિલકત કડાવવાના યા કાં-
ઈ કાયદા વિરૂદ્ધ કામ કરાવવાના કારે-
ણસર ગેરબ્યાજખી કેદ... ૩૪૭
જખરાધથી કબુલત કરાવવાનાં યા કાંઈ મિ-
લકત પાછી અપાવવાના કારણસર ગે-
રબ્યાજખી કેદ... ૩૪૮
સાપરાધખળ તથા હુમલો બાબત.
ખળ... ૩૪૯
સાપરાધખળ... ૩૫૦
હુમલો... ૩૫૧
બારેકોષ ઉત્પન્ન ન કર્યાછતાં કોઈની ઉપર
સાપ્રાધખળ વાપરવાની શિક્ષા... ૩૫૨
કોઈ સરકારી નોકરને ડરાવીને તેનો અમલ
કરતો બંધરાખવાને સાપ્રાધખળ વાપ-
રવું... ૩૫૩
કોઈ સ્ત્રીની લાજ લેવાના ધરાદાથી તેની ઉ-
પર હુમલો અથવા સાપરાધખળ ૩૫૪
બારે કોષ ન ઉત્પન્ન કર્યાછતાં કોઈ સખસને
જે આખર કરવાના ધરાદાથી હુમલો યા
સાપરાધખળ... ૩૫૫
કોઈ સખસ કાંઈ વસ્તુ લઈ જતો હોય, તે
વસ્તુની ચોરી કરવાની કોશિશમાં હુમલો
યા સાપરાધખળ... ૩૫૬
કોઈ સખસને ગેરબ્યાજખી કેદ કરવાની કો-
શિશમાં હુમલો અથવા સાપરાધખળ કંપક

કોઈએ બારે તથા આકરમીક કોષ ઉત્પન્ન
કર્તાપરથી તેના ઉપર હુમલો કરવો અ-
થવા સાપરાધખળ વાપરવું ... ૩૫૮

મનુષ્યહરણ, મનુષ્યનયન, ગુ-
લામી, તથા વેઠ બાબત.

મનુષ્યહરણ ૩૫૯
પ્રિટિશ્ઠડિયામાંથી મનુષ્યહરણ... ૩૬૦
કાયદેસર વાલીના હવાલામાંથી મનુષ્ય-
હરણ ૩૬૧

મનુષ્યનયન ૩૬૨

મનુષ્યહરણની શિક્ષા..... ૩૬૩

ખુન કરવામાટે મનુષ્યહરણ અથવા મનુષ્ય
નયન ૩૬૪

કોઈ સખસને છાતીરીતે ગેરબ્યાજબી કેદ
કરવાના ધરાદાથી તેનું હરણ યા નયન
કરવું ૩૬૫

કોઈ સ્ત્રીના જીવનમર્થો લગ્ન કરાવવા વિગેરે
કારણ સાથે તે સ્ત્રીનું હરણ યા નયન
કરવું ૩૬૬

કોઈ સખસને માહાબ્યા યા, તેને ગુલા-
મ કરવામાં આવે વગેરે કારણસર તેનું
હરણ યા નયન કરવું ૩૬૭

હરણ થયેલા સખસને ગેરબ્યાજબી રતે
સેતાડવો ના કેદમાં રાખવો ૩૬૮

દસવર્ષથી ઓછી ઉમરના કોઈ બચ્ચાના
શરીરપરથી જંગમ મિલકત ચોરવાના
ધરાદાથી તે બચ્ચાનું હરણ યા નયન
કરવું ૩૬૯

કોઈ સખસને ગુલામ દાખલ વેચવો યા
આપવો ૩૭૦

નિત્ય ગુલામનો વેપાર કરવો..... ૩૭૧

જરકર્મને માટે કોઈ બાળકને વેચવું,
વિગેરે ૩૭૨

જરકર્મને માટે કોઈ બાળકને ખરીદ
કરવું ૩૭૩

કાયદા વિરુદ્ધ જખરાઇથી મજૂરી કરા-
વવી ૩૭૪

ખખાતકાર સંભોગ બાબત.

ખખાતકાર સંભોગ ૩૭૫

ખખાતકાર સંભોગની શિક્ષા..... ૩૭૬

સૃષ્ટીક્રમ વિરુદ્ધ ગુન્હાબાબત.

સૃષ્ટીક્રમ વિરુદ્ધ ગુન્હો ૩૭૭

બાબ ૧૭ મા.

મિલકત વિરુદ્ધ ગુન્હાબાબત.
ચોરીબાબત.

ચોરી ૩૭૮

ચોરીની શિક્ષા..... ૩૭૯

રહેવાના ઘરે વગેરેમાંથી ચોરી કરવી ૩૮૦

શેઠના કબજા માહેલી મિલકતનો મહેતા યા
ચાકરે ચોરીકરવી ૩૮૧

ચોરી કરવાસાથે મોત યા બચા કરવાની તૈ-
યારી કરી ચોરી કરવી ૩૮૨

જખરાઇથી કડાવવા બાબત.

જખરાઇથી કડાવવું ૩૮૩

જખરાઇથી કડાવવાની શિક્ષા..... ૩૮૪

જખરાઇથી કડાવવાનો ગુન્હો કરવા સાથે
કોઈ સખસને નુકશાન કરવાનો બચ ઉ-

પજ કરવો ૩૮૫

મોત યા માહાબ્યાનો બચ કોઈ સખસને
પમાડીને જખરાઇથી કડાવવાનો ગુન્હો

કરવો ૩૮૬

જખરાઇથી કડાવવાનો ગુન્હો કરવા સાથે
કોઈ સખસને મોત યા માહાબ્યાનો બ-

ચ ઉપજ કરવો ૩૮૭

મોત યા સમુદ્રપાર વગેરેની શિક્ષા થઇશકે
એવા ગુન્હાનું તોહામત મુકવાનો બ-

ચ ઉપજ કરીને જખરાઇથી કડાવવાનો
ગુન્હો કરવો ૩૮૮

જખરાઇથી કડાવવાનો ગુન્હો કરવા સાથે
કોઈ સખસને કાંઈ ગુન્હાના તોહામતનો

બચ ઉપજ કરવો..... ૩૮૯

અપહરણ તથા ડાકાઇટી બાબત.

અપહરણ ૩૯૦

ચોરી ક્યારે અપહરણ થાયછે..... "

જખરાઇથી કડાવવું તે ક્યારે અપહરણ
થાયછે..... "

ડાકાઇટી ૩૯૧

અપહરણની શિક્ષા ૩૯૨

અપહરણ કરવાની કોશિશ ૩૯૩

અપહરણ કરવામાં ખુદિ પુર્વક બચા
કરવી ૩૯૪

ડાકાઇટીની શિક્ષા ૩૯૫

ખુનની સાથે ડાકાઇટી..... ૩૯૬

ખુન અથવા મહાઅચા કરવાની કોશિશ
સાથે અપહરણ અથવા ડાકાઇટી. ૩૯૭

કોઈ બર્ષકર સહઅપારણ કું હોય તે વખ.
તે અપહરણ યા ડાકાઇટી કરવાની

કોશિય ૩૯૮
 ડાકાઘડી કરવાની તૈયારી કરવી ... ૩૯૯
 ડાકાઘડીની ટોળીનાં હોવાની શિક્ષા ૪૦૦
 ઓગેની બટકતી ટોળીમાં હોવાની શિક્ષા ૪૦૧
 ડાકાઘડી કરવાનાં ચારણસર એકઠાથવું ૪૦૨
મિલકતના સાપરાધ ઓટાઉપયોગ
આપ્યત.
 બદલ્યાનતથી મિલકતનો ઓટો ઉપયોગ ૪૦૩
 કોઈ સંખસ મરોળય તે વખતે તેની પા
 સે જે મિલકત હાય તે મિલકતનો બદ
 લ્યાનતથી ઓટો ઉપયોગ ... ૪૦૪
સાપ્રાધ વિશ્વાસ ધાત.
 સાપ્રાધ વિશ્વાસઘાત ૪૦૫
 સાપરાધ વિશ્વાસઘાતની શિક્ષા ... ૪૦૬
 બાગવાલક વગેરે એ સાપ્રાધ વિશ્વાસઘાત
 કરવો ૪૦૭
 કોઈ મહેતા યા ચાકરે સાપ્રાધ વિશ્વાસ
 ઘાત કરવો ૪૦૮
 કોઈ સરકારી નોકરે યા સરાફ, વેપારીએ,
 કે આડતાલિએ સાપરાધ વિશ્વાસઘાત
 કરવો ૪૦૯
ચોરીની મીલકત લેવા આપ્યત.
 ચોરીની મિલકત ૪૧૦
 ચોરીની મિલકત બદલ્યાનતથી લેવી ૪૧૧
 ડાકાઘડી કરતાં ચોરીની મિલકત બદલ્યાનત
 થી લેવી ૪૧૨
 નિત્ય ચોરીની મિલકતને ધંધા કરવો ૪૧૩
 ચોરીની મિલકત સંતાડવામા મદદ કે
 રવી ૪૧૪
ઠગાઈ આપ્યત.
 ઠગાઈ ૪૧૫
 વેષલખને ઠગાઈ કરવા... ૪૧૬
 ઠગાઈની શિક્ષા ... ૪૧૭
 જેનો જાલ જળવવાની જે સંખસના ફર
 જ હાય તેને ગેરબાજબી હાના થશે
 એવું જાણીને તેસઅસે ઠગાઈકરવો ૪૧૮
 વેષલખને ઠગાઈ કરવાની શિક્ષા... ૪૧૯
 ઠગાઈ કરીને બદલ્યાનતથી કાંઈ મિલકત અ
 પાવવી... ૪૨૦
દગાનાં ખતો તથા મીલકતની
બંધરથા આપ્યત.
 માગનારાઓમાં વેચણ થતી અટકાવવાને
 માટે કાંઈ મિલકતનું બદલ્યાનતથી યા
 દગજબાજીમાં અસેડવું યા છુપાવવું ૪૨૧
 કોઈનું કાંઈ લહેણું કે માગણું હાય તે પો
 તાના માગનારાઓને મળવું તે માણસે

બદલ્યાનતથી અથવા દગજબાજીથી
 અટકાવવું..... ૪૨૨
 કોઈના નામની કાંઈ મીલકત કરી આપવા
 નાં જે ખતમાં કિમતનો જીકરે ખોટો લ
 ખ્યો હોય એવાં ખતપર બદલ્યાનતથી કે
 દગજબાજીથી સહીકરવી..... ૪૨૩
 કાંઈ મિલકતનું બદલ્યાનતથી યા દગજબા
 જીથી અસેડવું કે છુપાવવું ... ૪૨૪
બિગાડ આપ્યત.
 બિગાડ ૪૨૫
 બિગાડ કરવાની શિક્ષા..... ૪૨૬
 બિગાડ કરીને પંડેપીયાની નુકશાની કે
 રવી ૪૨૭
 દશરૂપીયાની કીમતનાં કોઈ જનવરને મા
 રો નાખીને અથવા લુલુ લંગડુ કરીને
 બિગાડ કરવો..... ૪૨૮
 ઠોરે વગેરેને અથવા પંડેપીયાની કીમત
 ના કોઈ જનવરને મારો નાખીને અથવા
 લંગડું લુલુ કરીને બિગાડકરવો ૪૨૯
 પાણી સીંચવવાના કામોને નુકશાન કરીને
 યા ગેરબાજબીરિતિ પાણીનો રસ્તો બદ
 લીને બિગાડ કરવો ૪૩૦
 કોઈ શરિયામ રસ્તાને, પુલને, યા નદીને
 નુકશાન કરીને બિગાડ કરવો .. ૪૩૧
 નુકશાની થાય એવી રીતે કોઈ શરીયામ
 ગટરને રેલાવીને યા બંધકરીને બિગાડ
 કરવો ૪૩૨
 કોઈ દાંડીનો દાંવા યા દર વાઘ નિશાણી હો
 ય, તેનો નાશ કરીને, તેને અશોડીને,
 યા ઓછી ઉપીયોગી કરીને, યા ખોટી
 રોશની બતાવીને બિગાડકરવો ૪૩૩
 સરકારી અખતારથી ઉભી કરેલી કાંઈ જ
 મીનતના નિશાણોનો નાશ કરીને, તેને અ
 શોડી વગેરે કરીને બિગાડ કરવો ૪૩૪
 ૧૦૦ રૂપીયાના નુકશાની કરવાના ધરાદાયી
 અગ્નીવડે અથવા અવેજ સાથે ફુટે એ
 વા પદાર્થવડે બિગાડ કરવો ... ૪૩૫
 કોઈધર વિગેરેનો નાશ કરવાના ધરાદાયી
 અગ્નીવડે યા અવાજ સાથે ફુટે એવા
 કાંઈ પદાર્થવડે બિગાડ કરવો ... ૪૩૬
 તુનકવાળા વાહાણનો અથવા ૨૦૮નનો બા
 રના વાહાણનો નાશ કરવાના ધરાદાયી
 અથવા તેહેવા વાહાણને જાખમ બરેહું
 કરવાના ધરાદાયી બિગાડ કરવો ૪૩૭
 છેલ્લી કલમમાં ખ્યાન કરેલી બિગાડ અગ્ની
 વડે યા અવાજ સાથે ફુટે એવા કાંઈ પ

દાર્શનિક કરવાની શિક્ષા ૪૩૮
 ઓરી વિગરે કરવાના ધરાદાયી વાહાણને જ
 મીનપર કે કિનારાપર ચડાવી દેવું તેની
 શિક્ષા ૪૩૯
 મોત યા બચા કરવાની તૈયારી કરીને બિગા
 ડ કરવો ૪૪૦

સાપ્રાધ પ્રવેશ બાબત.

સાપ્રાધ પ્રવેશ ૪૪૧
 ગ્રહપ્રવેશ ૪૪૨
 ગુપ્તગ્રહ પ્રવેશ ૪૪૩
 રાતેગુપ્ત ગ્રહપ્રવેશ ૪૪૪
 ધરેકોડવું ૪૪૫
 સાપ્રાધપ્રવેશની શિક્ષા ૪૪૭
 ગ્રહપ્રવેશની શિક્ષા ૪૪૮
 મોતની શિક્ષા યદ્ય શકે એવો કોઈ ગુન્હો કર
 વા સાર ગ્રહપ્રવેશ ૪૪૯
 જીવતાસુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા યદ્ય શકે એ
 વો કોઈ ગુન્હો કરવા સાર ગ્રહ પ્રવેશ
 કરવો ૪૫૦

કેદની શિક્ષા યદ્ય શકે એવો કોઈ ગુન્હો ક
 રવાસાર ગ્રહપ્રવેશ કરવો ૪૫૧
 કોઈ સખસને બચા કરવાની તૈયારી કર્યા
 પછી ગ્રહપ્રવેશ કરવો ૪૫૨
 ગુપ્ત ગ્રહપ્રવેશ કરવો, યા ધરેકોડવું, તેની
 શિક્ષા ૪૫૩
 કેદની શિક્ષા કરી શકાતી હોય એવો કોઈ
 ગુન્હો કરવા સાર ગુપ્ત ગ્રહપ્રવેશ કરવો
 યા ધરેકોડવું ૪૫૪
 કોઈ સખસને બચા કરવાની તૈયારી કરીને
 ગુપ્ત ગ્રહપ્રવેશ કરવો યા ધરેકોડવું ૪૫૫
 રાતે ગુપ્તગ્રહપ્રવેશ કરવો યા ધરેકોડવું તેની
 શિક્ષા ૪૫૬

કેદની શિક્ષા યદ્ય શકતી હોય, એવો ગુન્હો
 કરવા સાર રાતે ગુપ્તગ્રહપ્રવેશ કરવો
 યા ધરેકોડવું ૪૫૭
 કોઈ સખસને બચા કરવાની તૈયારી કરીને રા
 તે ગુપ્તગ્રહપ્રવેશ કરવો યા ધરેકોડવું ૪૫૮
 ગુપ્ત ગ્રહપ્રવેશ અથવા ધરેકોડવાનો ગુન્હો ક
 રતાં કોઈને માહાબચા કરવી ૪૫૯
 ધણા સખસો ધરેકોડવા વીગરેમાં સામેલ
 હોય અને તેઓમાંનો કોઈએક મોત યા
 માહાબચા કરે, તો તે સખણા સખસોને
 તેની શિક્ષા યદ્ય શકે ૪૬૦

કોઈએક કરેલાં નિધાનમાં કોઈ મિલકત હો
 ય, અથવા કોઈ મિલકત છે એમ ધાર્યું
 હોય, તે નિધાનને બદલાવવાની ફાડીને

ઉધાડવું ૪૬૧
 તેજ ગુન્હો બ્યારે તે નિધાન જેને સોંપ્યું
 હોય તે માણસ કરે ત્યારે તેની શિક્ષા ૪૬૨

બાબ ૧૮ મો

લખસબંધી તથા વેપારની અથવા
 મિલકતની નિશાણીઓ સ
 બંધી ગુન્હાબાબત.

ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુન્હો ... ૪૬૩
 લેખખોટો બનાવવો એટલે શું..... ૪૬૪
 ખોટો લેખ બનાવવાની શિક્ષા ... ૪૬૫
 કોઈ ઇનસાફની કોરેટનું દફતરે અથવા જ
 નમ વિગરે બાબતોનો સરકારી રજીસ્ટર
 ખોટો બનાવવો ૪૬૬
 કોઈ કીમતી દસ્તાવેજ અથવા વોલ ખોટું
 બનાવવું ૪૬૭
 કોઈ કરવાનાં કારણસર ખોટો લેખ બના
 વવો ... ૪૬૮
 લેખ બનાવવો ૪૬૯
 બનાવવાનો લેખ : ૪૭૦
 બનાવટનો લેખ ખરાદાખલ વાપરવો ૪૭૧
 ૪૬૭મી કલમ મુજબ શિક્ષા યદ્ય શકે એ
 વો ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુન્હો કરવા
 ના ધરાદાયી ખોટી મોહોર, પત્ર, વગેરે
 બનાવવું અથવા કબજામાં રાખવું ૪૭૨
 બીજી કોઈ કલમ મુજબ શિક્ષા યદ્ય શકે
 એવો ખોટો લેખબનાવવાનો ગુન્હો કર
 વાના ધરાદાયી ખોટી મોહોર, પત્ર, વગે
 રે બનાવવું અથવા કબજામાં રા
 ખવું ૪૭૩
 કોઈ કીમતી દસ્તાવેજ અથવા વિલ ખોટું
 બનાવેલું છે એવું જાણીને તે ખરાદાખ
 લ વાપરવાના ધરાદાયી કબજામાં રા
 ખવું ૪૭૪
 ૪૬૭મી કલમમાં લખેલા પ્રકારના લેખોનું
 ખરાપણું દેખાડવા સાર વપરાતી હોય
 એવી કોઈ મુદ્રા યા નિશાણી ખોટી બ
 નાવવા મા ખોટી નિશાણી કરેલો પદાર્થ
 કબજામાં રાખવો ૪૭૫
 ૪૬૭મી કલમમાં લખેલા પ્રકારથી ગુદા પ્ર
 કારના લેખનું ખરાપણું દેખાડવા સાર
 વપરાતી હોય એવી કોઈ મુદ્રા અથવા
 નિશાણી ખોટી બનાવવી, અથવા ખો
 ટી નિશાણી કરેલો પદાર્થ કબજામાં
 રાખવો ૪૭૬

કોઈ વિલને દગલખાણથી ચેરી નાખવું યા
તેહનો નાશ કરવો વિગેરે ૪૭૭
વેપારની તથા મિલકતની નિશાણી
યો ખાખત.

વેપારની નિશાણી ૪૭૮

મિલકતની નિશાણી ૪૭૯

ખોટીવેપારની નિશાણી વાપરવી ૩૮૦

ખોટી મિલકતની નિશાણી વાપરવી ૪૮૧

કોઈ સખસને છેતરવા અથવા નુકશાન કરવાના ઇરાદાથી કાંઈ ખોટી, વેપારની

યા મિલકતની નિશાણી વાપરવાની

શિક્ષા ૪૮૨

કોઈ ખોળે માણસ કાંઈ વેપારની અથવા

મિલકતની નિશાણી વાપરતો હોય તેવી

નિશાણી દાની યા નુકશાન કરવાના ઇ

રાદાથી ખોટી ખનાવવી ૪૮૩

કોઈ સરકારી નોકર ને મિલકતની નિશાણી

વાપરતો હોય, અથવા કાંઈ મિલકતની

ખનાવટ જાત વગેરે ખતાવવાસાથે તે ને

નિશાણી વાપરતો હોય, તેવી નિશાણી

ખોટી ખનાવવી ૪૮૪

કાંઈછાપ, પત્ર, અથવા કાંઈ સરકારી કે

ખાનગી મિલકતની અથવા વેપારની નિ

શાણી ખોટી ખનાવવાનું કાંઈ ખોળુ

હથિયાર દગલખાણથી ખનાવવું યા કામ

જમાં રાખવું ૪૮૫

ખોટા મિલકતની અથવા વેપારની નિશાણી

નંપર હોય એવો માલ જાણી બુજીને

વેચવો ૪૮૬

કાંઈ ગાંસડી કે બારદાન મધ્યે માલ હોય

તે ઉપર દગલખાણથી કાંઈ ખોટી નિ

શાની કરવી ૪૮૭

તેવી કાંઈ ખોટા નિશાણીનો ઉપયોગ કરવા

ની શિક્ષા ૪૮૮

નુકશાન કરવાના ઇરાદાથી કાંઈ મિલકતની

નિશાણી કાઢી નાખવી ૪૮૯

ખાખ ૧૯ મો .

નોકરી કરવાના કરાર તોડવાના

ગુન્હા ખાખત.

તરી અથવા ખુશકાના રસ્તાની મુસાફરીમાં

મોઢરી કરવાનો કરાર તોડવો ૪૯૦

લાયાર સખસોની ખિદમત કરવા તથા તે

ઓની હાજતો પૂરી પાડવાનો કરાર

તોડવો ૪૯૧

કોઈ દુરજગોપર ચાકરી કરવાનો કરાર કર્યો
હોય, અને તે જગોપર સેઠને ખરચે ચા
કરને લઈ ગયા હોય, તેવો કરાર તો
ડવો ૪૯૨

ખાખ ૨૦ મો

લગ્ન સંબંધી ગુન્હા ખાખત

કાયદા મુજબ લગ્ન થવાનો કપરથી વિશ્વાસ

ખેસાડીને દંપતી બાંધે રહેવું ૪૯૩

વર અથવા વહુની હયાતીમાં ફરીથી લ-

ગ્ન કરવું. ૪૯૪

તેજ ગુન્હે, પણ ને શખસની સાથે પાછ-

ળનું લગ્ન થાય તેનાથી આગળનાં લ-

ગ્નની વાત છુપાવીને કરેલો. ... ૪૯૫

કાયદા મુજબ લગ્ન ન થતાં દગલખાણના

ઇરાદાથી થવા દીધેલો લગ્ન વિધી ૪૯૬

છીનાણું..... ૪૯૭

સાપરાધ ઇરાદાથી કોઈ પરણેલીઓને ફા-

સલાવી જવી, લઇ જવી, અથવા રોકી રા-

ખવી. ૪૯૮

ખાખ ૨૧ મો

આખર લેવા ખાખત.

આખર લેવી..... ૪૯૯

લોક કલ્યાણાર્થે ને સાચો આરોપ મુકવો

અથવા પ્રગટ કરવા જરૂર હોય તે. ,,

સરકારી નોકરોની સરકારી અમલ સંબંધી

ચાલ..... ,,

કાંઈ સાર્વજનિક વિષય સંબંધી કોઇપણ શ-

ખસની ચાલ..... ,,

ઇનસાફની કોરટમાંના મુકદમાઓની હકીકત

છાપવી..... ,,

કોઈ ઇનસાફની કોરટ મધ્યે ફેશલ થયેલા મુ-

કદમાની..... ,,

કેફીયત, અથવા તેમાંહેલા શહેદો તથા ખી-

જ સંબંધ રાખનારાઓની ચાલ..... ,,

પ્રસિદ્ધ કતીના ગુણ દોષ..... ,,

ને શખસનો ખોળ શખસની ઉપર કાયદા

પ્રમાણે અખતાર છે તેણે શુદ્ધબુદ્ધિથી

તે ખોળ શખસને દીધેલો ટપકો .. ,,

કાયદા પ્રમાણે અખતાર પાછલા શખસની

આગળ શુદ્ધબુદ્ધિથી મુકેલું તોહોમત ,,

કોઈ શખસે પોતાનો માલ જાળવવાને શુદ્ધ

બુદ્ધિથી મુકેલો આરોપ..... ,,

શુચના ને શખસને આપી હોય તે શખ-

સનો ફાયદો થાય એવા ધરાદાયી અથવા
ભોક કલ્યાણાય આપી હોય તો ... ૫૦૦
આખર લેવાની શિક્ષા ... ૫૦૦
કાંઈ ખાખત આખર લેવા જેવી છે એવું
જાણીને તે છાપવી અથવા કોતરવી ૫૦૧
આખર લેવા જેવી ખાખત વાળી છાપેલી
અથવા કોતરેલી વસ્તુ લેવી ... ૫૦૨

ખાખર ૨૨ મો

સાપ્રાધ ધમકી, તિરસ્કાર, તથા દુઃખ ખાખત.
સાપ્રાધ ધમકી. ૫૦૩
સમાધાનીનો ભંગ કરાવવાના ધરાદાયી જ
ણી જોઈને કોઈનો તિરસ્કાર કરવો ૫૦૪
ખંડ અથવા રાજ્ય વિરુદ્ધ કાંઈ ગુન્હા વિ-
ગરે કરાવવાના ધરાદાયી ખોટી ખુમ અ
લોવવી ૫૦૫
સાપ્રાધ ધમકીના ગુન્હાની શિક્ષા... ૫૦૬

જો તે ધમકી મોત અથવા માહાબ્યા વગ
ર કરાવવાનો હોય તો..... ૫૦૬
ન નામા સંદેશાની મારફતે સાપ્રાધ ધમ-
કી ૫૦૮
મારી ઉપર ધમકાર અપ્રસન્નતા થઈ એવા
બંધ ઉત્પન્ન કરીને કોઈ શખસ પાસે
કાંઈ કામ કરાવવું..... ૫૦૭
કોઈ સ્ત્રીને લુન્નવવાના ધરાદાયી ખોસેલા
શબ્દ અથવા કરેલા ચાળાન. ૫૦૯
ખુદ્ધીરીતે પીધેલા શખસની બે મુનાસબ
ચાલ..... ૫૧૦

ખાખર ૨૩ મો

ગુન્હા કરવાની કોશિશ ખાખત.
જે ગુનાહીને માટે શમુદ્રપારની અથવા કે-
દની શિક્ષા ધરાવી છે તે ગુન્હા કરવાની
કોશિશ કરવાની શિક્ષા... ૫૧૧

હિંદુસ્તાનનો ફોજદારી કાયદો.

ACT No. XLV. of 1860.—Gujarati.

સન ૧૮૬૦ નો આક્ટ નંબર ૪૫ મો.

હિંદુસ્તાનની કાયદા કરનારી સભા.

તારીખ ૬ ઠી અક્ટોબર સન ૧૮૬૦.

નીચે લખેલો આક્ટ હિંદુસ્તાનની કાયદા કરનારી સભાએ પસાર કર્યો, તે રાષ્ટ્ર હાનરેબલ ધિ ગવર્નર જનરલે સન ૧૮૬૦ના અક્ટોબર મહીનાની ૬ ઠી તારીખે મંજૂર કર્યો, અને સરવ લોકોને જાણુ થવા સાથે તે અત્રે પ્રસિદ્ધ કર્યો છે.

—ૐૐૐૐ—

બાબ ૧ લો.

કારણ. | બ્રિટિશ ઇન્ડિયાને માટે એક સામાન્ય ફોજદારી કાયદો કરવા યોગ્ય છે, માટે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:—

કાયદાનું નામ
તથા એ ક્યાં ક્યાં
અમલમાં આ-
વશે.

૧. આ આક્ટનું નામ “હિંદુસ્તાનનો ફોજદારી કાયદો,” અને પ્રિન્સ આફ વેલ્સ આર્ચબિશપ, સિંગાપોર, તથા મલાકા શીવાયનો “હિં-
દુસ્તાનનો રાજ્યકારભાર વધારે સારી રીતે ચલાવવા બાબતનો આક્ટ”

એ નામના વિક્ટોરિયાનાં રાજ્યનાં ૨૧ મા તથા ૨૨ મા વર્ષમાં કરેલા કાયદાના બાબ ૧૦૬ ઠા ઉપરથી રાણી સોહિબના હાથ ને મુલુક આવ્યો છે અથવા આવે તે સમજા મુલુકમાં સને ૧૮૬૧ ના એ મહીનાની તારીખ ૧ બી ને દીને તથા તારથી એ અમલમાં આવશે.

ટીકા—સને ૧૮૬૭ ના આક્ટ ૫ ઉપરથી આ આક્ટ પ્રિન્સ આફ વેલ્સ અને આર્ચબિશપ વિગેરે સ્વસ્થાનને લાગુ કર્યો છે.

સદરહુ મુલક-
માં થયેલા ગુના-
હની શિક્ષા.

૨. સન ૧૮૬૧ ના એ મહીનાની તારીખ ૧ બીને દીને અથવા ત્યાર પછી સદરહુ મુલુક મધ્યે આ કાયદાના ઠરાવો વિરુદ્ધનાં જે કામ અથવા કસુરોનો જે સખસ ગુનેગાર થશે, તે સખસને તે કામ અથવા કસુરે બાબત આ કાયદા મુજબ શિક્ષા કરવામાં આવશે; ખીજી રીતે કરવામાં આવશે નહીં.

ટીકા—આ કાયદો અમલમાં લાવવાની જે તારીખ આમાં લખી છે તે તારીખ સને ૧૮૬૧ના આક્ટ ૬ ઉપરથી ફેરવી સને ૧૮૬૨ના જાનેવારી માસની તા. ૧ થી અમલમાં લાવવાને ઠરાવ કર્યો છે.

સરકારે વિરુદ્ધ કાસ્તી આરામના ફેસલામાં તા. ૨૦ સપ્ટેમ્બર સને ૧૮૭૧ને રોજ (મુ. હા. વા. ૮ પાને ૬૩) એવો ઠરાવ કરવામાં આવ્યો છે કે બ્રીટીશ હદના કાંઠાથી ત્રણ માઇલની અંદર ભરે સમુદ્રમાં ગુન્હો કર્યો હોય તો તે ગુન્હો બી. કો. કા. ૨ પ્રમાણે કર્યો છે. અને વીક્ટોરિયાના રાજ્યના ૧૨ મા તથા ૧૩ મા વર્ષમાં થયેલા કાયદાની કા. ૨ તથા ૩ ની રૂકમ ૬૬ ની રૂઢિએ આવા ગુન્હાની તપાસ કરવાનો આ દેશની સાધારણ ફોજદારી કોર્ટને અધિકાર છે. અને સદરહુ કાયદો વીક્ટોરિયાના રાજ્યના ૨૩ તથા ૨૪મા કાયદાની કા. ૮૮ મુજબ હિંદુસ્તાનને લાગુ કર્યો છે. અને તેથી બ્રિટિશ રાજ્યના કાંઠાથી ત્રણ માઇલ સુધીમાં કરેલા ગુન્હા વિશે કાયદો કરવાનો હિંદુસ્તાનના ગવર્નર જનરલ ઇનકૌન્સિલને અધિકાર છે.

સરકાર વિરુદ્ધ પીરતાઈના કામમાં તા. ૧૯ જુલાઈ ૧૮૭૩ ને રોજ (મુ. હા. વા. ૧૦ પાને ૩૫૬) એવો ઠરાવ કરવામાં આવ્યોછે કે પીરતાઈ પર ખુનના તોહામત બદલ મોતની શિક્ષાને માટે કરેલો હુકમ અમે ૨૬ કરીએ છીએ, કેમકે તે પરરાજ્યમાં રહેનાર પ્રજાએ અને ખુન કરવામાં મદદ કરવાનો જે ગુન્હો તેણે કર્યોછે તે સર્વ પરમુલકમાં થયો છે અને પી. કો. કા. ૨ ને ફક્ત ખ્રીષ્ટીય ઇંડિયામાં થયેલા ગુન્હાને લાગુછે.

• જે ગુનાહ સ
દરહુ મુલકના પા-
હારે થયા હોય;
પણ જેહની ત-
જવીજ કાયદા-પ્ર-
માણે મુલકની
માહિ થઈશકે તે
ગુનાહોની શિક્ષા.

૩. સદરહુ મુલુકની હદની બાહાર કરેલા કોઈ ગુનાહને માટે જે સમ્પત્તી તજવીજ હિંદુસ્તાનના ગવર્નર જનરલ ધનકાંઉન્સલે કરે-
લા કોઈ કાયદાથી, થઈ શકતી હોય તે સમ્પત્તી ઉપર સદરહુ મુલુક-
ની બાહાર કરેલાં કામને માટે, તે કામ જાણે સદરહુ મુલુકની માહેજ
કરચું હોય એ પ્રમાણે, આ કાયદાના ઠરાવો મુજબ અમલ કરવા-
માં આવશે.

ટીકા—આ રાજ્યની રૈયતે પરમુલકમાં ગુન્હો કર્યાથી તેને તે રાજ્યમાં શિક્ષા થઈ
હોય અને તેનો દાખલો તે બતાવે તો તેના પર ફરી તેજ ગુન્હો બદલ કામ ચલાવવું નહિ
(જુઓ ઇંડિયન કોડ નં. ૧૦૭ તા. ૩૧ ડીસેમ્બર ૧૮૩૮)

સરકાર વિરુદ્ધ મોતના કામમાં તા. ૭ જુલાઈ ૧૮૭૧ ને રોજ (મુ. હા. વા. ૮ નં. ૬૨)

એવો ઠરાવ કરવામાં આવ્યોછે કે આ કામના કેદીએ મુંબાઈ તાબાના રજપુત
સ્થાનમાં આવેલા ટાંક રાજ્યના પ્રગણાના એક ગામમાં એક સ્વખશને ગેરબ્યાજબી કેદ
કર્યાથી તેના પર પીનલકોડ કા. ૩૪૨ મુજબ તોહામત મુક્યું હતું. તેમાં તેની તરફથી
એવી તકરાર થઈ કે “મારા પરના તોહામતની તપાસ કરવાને આ કોરટને અધિકાર નથી
અને હોય તો ઇંગ્લેન્ડ કાયદા પ્રમાણે થવી જોઈએ પણ પીનલકોડ પ્રમાણે નહિ.”

પણ માજી સુપ્રીમ કોરટ કે જે હાલની હાઈકોરટ છે તેના ચાર્ટરની કા. ૪૪ થી
મુંબાઈ સરકાર સાથે સુલેહ રાખનાર રાજ્યોમાં યા દેશી રાજના મુલકમાં યા મુંબાઈ
તાબાના કોઈપણ રાજ્યમાં રાણીની કોઈ રૈયત રાજ્યદ્રોહ, ખુન, બળાત્કારે કડાવવું, મી-
સડીમીનર, પ્રવશ, ખોટાં કામ અને જુલમ કરે તો તેની તપાસ આ કોરટ કરે એમછે,
તેથી તેના પરની તપાસ પીનલકોડ પ્રમાણે કરવાને સત્તાછે.

વળી ઉપરની કા. ૨ માં સરકાર વિરુદ્ધ પીરતાઈના ફેસલાનો જે આધાર બતાવ્યો
છે તેમાં એમપણુ છે કે પી. કો. કા. ૩ પ્રમાણે વિશેષ કાયદાથી પીરતાઈ ખ્રિષ્ટીય મુલ-
કની કોરટથી ચોકશી થવાને લાયક થયાનું દેખાઈ આવતું નથી તેથી પણ તેના પરનું
તોહામત ૨૬ કર્યું છે.

સદરહુ કલમ પારકા રાજ્યમાં દેશી રૈયતે કરેલા ગુન્હાને લાગુ નથી એટલે આ
કાયદાની નિચે બએલી કલમો પ્રમાણેનો કોઈ ગુન્હો કોઈ પરરાજ્યમાં કોઈયે કર્યો હોય તો
તેની તપાસ તે પરરાજ્યમાં થવી જોઈએ એમ પોલીટીકલ એજન્ટને જણાવ તો તેમ
કરવાને પોલીટીકલ એજન્ટ વારંટ કાઢી શકે એમ સને ૧૮૭૬ના આક્ટ ૨૧ ની કા. ૧૧
માં કહી તેમાં બએલી કલમો પરીશીષ્ટમાં બતાવીછે તેની વીગત.

કલમ ૨૦૬. ૨૦૮. ૨૨૪. ૨૩૦. ૨૩૧. ૨૩૨. ૨૩૩. ૨૩૪. ૨૩૫. ૨૩૬. ૨૩૭. ૨૩૮.
૨૩૯. ૨૪૦. ૨૪૧. ૨૪૨. ૨૪૩. ૨૪૪. ૨૪૫. ૨૪૬. ૨૪૭. ૨૪૮. ૨૪૯. ૨૫૦. ૨૫૧.
૨૫૨. ૨૫૩. ૨૫૪. ૨૫૫. ૨૫૬. ૨૫૭. ૨૫૮. ૨૫૯. ૨૬૦. ૨૬૧. ૨૬૨. ૨૬૩. ૨૬૪.
૩૦૦. ૩૦૧. ૩૦૨. ૩૦૩. ૩૦૪. ૩૦૭. ૩૧૦. ૩૧૧. ૩૧૨. ૩૧૩. ૩૧૪. ૩૧૫. ૩૧૬.
૩૧૭. ૩૨૩. ૩૨૪. ૩૨૫. ૩૨૬. ૩૨૭. ૩૨૮. ૩૨૯. ૩૩૦. ૩૩૧. ૩૩૨. ૩૩૩. ૩૪૭.
૩૪૮. ૩૬૦. ૩૬૧. ૩૬૨. ૩૬૩. ૩૬૪. ૩૬૫. ૩૬૬. ૩૬૭. ૩૬૮. ૩૬૯. ૩૭૦. ૩૭૧.

૩૭૨, ૩૭૩, ૩૭૫, ૩૭૬, ૩૭૭, ૩૭૮, ૩૭૯, ૩૮૦, ૩૮૧, ૩૮૨, ૩૮૩, ૩૮૪, ૩૮૫, ૩૮૬, ૩૮૭, ૩૮૮, ૩૮૯, ૩૯૦, ૩૯૧, ૩૯૨, ૩૯૩, ૩૯૪, ૩૯૫, ૩૯૬, ૩૯૭, ૩૯૮, ૪૦૦, ૪૦૧, ૪૦૨, ૪૦૩, ૪૦૪, ૪૦૫, ૪૦૬, ૪૦૭, ૪૦૮, ૪૦૯, ૪૧૦, ૪૧૧, ૪૧૨, ૪૧૩, ૪૧૪, ૪૩૫, ૪૩૬, ૪૩૭, ૪૩૮, ૪૩૯, ૪૪૦, ૪૪૩, ૪૪૪, ૪૪૫, ૪૪૬, ૪૬૪, ૪૬૫, ૪૬૬, ૪૬૭, ૪૬૮, ૪૭૧, ૪૭૨, ૪૭૩, ૪૭૪, ૪૭૫, ૪૭૬, ૪૭૭.

દોસ્તી રાખ- ૪. આજ સુધી કાંઈ તહનામું અથવા બંદોબસ્ત ઇસ્ટ ઇન્ડિયા નારા પર રાખ્ય- કંપનીની સાથે થયો હોય, અથવા રાણીને નામિ હિંદુસ્તાનની કોઈ પણ માં રાણીના કો- સરકારે કર્યો હોય, અથવા હવે પછી કરે, તે તહનામાં અથવા બંદો- ઇ નોકરે કરેલા બસ્ત ઉપરથી રાણીની સાથે દોસ્તી રાખનારા કોઈ રાજા અથવા રા- ગુનાહોની શિક્ષા. ન્યના મુલુકની માટે, સને ૧૮૬૧ ના મે મહીનાની તારીખ ૧ લીને

દીને અથવા ત્યાર પછી રાણીની મોકરીમાં છતાં રાણીનો જે નોકર આ કાયદાના ડરાવા વિરૂધ્ધનાં જે કામ અથવા કસુરનો ગુનેગાર થશે, તે નોકરને તે કામ અથવા કસુરને માટે આ કાયદા મુજબ શિક્ષા કરવામાં આવશે.

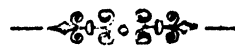
ટીકા—કોઈ માણસ પરમુલકનો છતાં હિંદુસ્તાનમાં ૬ મહીના સુધી લાગટ રહ્યો હોય અને તે પોતે ખુશીથી રહ્યો હોય એટલે કાંઈના પ્રતિબંધથી રહ્યો નહોતો હોય તો તેની બાબતમાં આ કલમના ડરાવા લાગુ પડે છે.

“રાણીના નોકર” ની વાખ્યા આજ કાયદાની કા. ૧૪માં બતાવી છે તે જુઓ.

પરરાજ્યમાં કરેલા ગુન્હેગારની બાબતમાં પકડી મંગાવવા તથા પકડી આપવાને માટે સને ૧૮૭૯નો આક્ટ ૨૧મો છે તે જુઓ.

કેટલાએક કા- ૫. એથા વિલિયમના રાજ્યના રાજા તથા એથા વર્ષમાં કરેલા યદાઓ પર આ કાયદાના ૮૫ મા બાબતના, અથવા ત્યાર પછી કોઈ પણ પ્રકારે ઇસ્ટ આક્ટથી કાંઈ ઇન્ડિયા કંપની અથવા સદરહુ મુલુક, અથવા તે માટેલા રહેવાસિયો અસર થતી નથી. સંબંધી કરેલા પાર્લિમેન્ટના કોઈ પણ આક્ટના, અથવા રાણી સાહેબની અથવા ઇસ્ટ ઇન્ડિયા કંપનીની નોકરી માટેલા આફ્રિકા તથા સોલજરો બંડ કરે તથા નાહાશી જાય તેઓને સાક્ષા કરવા સાર કરેલા કોઈ પણ આક્ટના, અથવા હિંદુસ્તાનની દરોઆઈ ફોર્સનો બંદોબસ્ત કરવાના કોઈ પણ આક્ટના, અથવા કોઈ પણ વિશેષ અથવા સ્થાનિક કાયદાના, કોઈ પણ ડરાવને આ આક્ટ માટેની કોઈ બીનાથી રદ કરવાનો, અથવા તેમાં ફેરફાર કરવાનો, અથવા તેને મોટું કરવાનો, અથવા તે પર કોઈ રીતે અસર કરવાનો ઇરાદો નથી.

ટીકા—કોઈ ગુન્હે સામાન્ય કીવા વિશેષ કાયદા પ્રમાણે હોય અને તેજ ગુન્હે આ કાયદામાં કહેલી વાખ્યા યા કલમમાં સમાતો હોય તો ગુન્હેગારને આ કાયદા પ્રમાણે સજા કરવી, પણ જે કદાચ વિશેષ કાયદા પ્રમાણે સજા થઈ હોય તો તેટલાજ કારણથી એ સજા રદ ન થાય. (મેન્સ. કમિ.)

બાબ ૨ નો.

સાધારણ સમજણ.

આ કાયદા | ૬. આ કાયદામાં સમજણે ડોકાણે ગુનાહનાં પ્રત્યેક બક્ષણને, તથા

માહેના લક્ષણો
ને અપવાદો લા
ગુ પડેછે, એમ
સમજવું.

શિક્ષા સંબંધી પ્રત્યેક ઠરાવને, તથા એહેવાં પ્રત્યેક લક્ષણ અથવા શિક્ષા સંબંધી ઠરાવના પ્રત્યેક દૃષ્ટાંતને “સાધારણ અપવાદો” એ નામના બાબ મધ્યે લખેલા અપવાદો લાગુ પડે છે એમ સમજવું, અગર તે તે અપવાદો તે લક્ષણમાં અથવા શિક્ષા સંબંધી ઠરાવમાં અથવા દૃષ્ટાંતમાં ફરીથી લખ્યા નથી તોપણ.

દૃષ્ટાંતો.

- (અ) આ કાયદા મધ્યે જે જે કલમોમાં ગુનાહોનાં લક્ષણો લખ્યાં છે તેઓમાં એમ લખ્યું નથી કે, એ ગુનાહ સાત વર્ષથી ઓછી ઉમરનાં બાળકથી થઈ શકે નહીં પણ જે સાધારણ અપવાદમાં એમ લખેલું છે કે સાત વર્ષથી ઓછી ઉમરનાં બાળકે કરેલું કાંઈ પણ કામ ગુનોહ ગણાશે નહીં તે અપવાદ તે લક્ષણોને લાગુ પડેછે એમ સમજવું.
- (બ) ઝાંખે ખુન કરવું છે, તેહેને અ પોલીસ અમલદારે વગર વારંટે પકડ્યો તો એ ઠેકાણે અ ગેરબ્યાજબી કેદના ગુનાહનો તકસીરવાર નથી, કેમકે કાયદા પ્રમાણે ઝ ને પકડવાની તેની ફરજ છે; મારે જે અપવાદમાં એમ લખેલું છે કે “જે કામ કરવાની કાયદા પ્રમાણે જે સખસની ફરજ છે તે કામ તે સખસે કરેયુ, તો તે ગુનોહ નથી” તે સાધારણ અપવાદમાં આ બીના દાખલ થાય છે.

આકાયદામાં
જે શબ્દનો અર્થ
એક વાર સમજ
બો તે શબ્દ સ-
ધળે ઠેકાણે તેજ
અર્થમાં વાપ
ર્યો છે.

૭. આ કાયદાના કોઈ પણ ભાગમાં જે શબ્દનો અરથ સમજ બો છે તે શબ્દ આ કાયદાના પ્રત્યેક ભાગમાં તેજ અરથ પ્રમાણે વાપર્યો છે.

લિંગ.

૮. પુરૂષ સરવનામ “તે” તથા ‘તે’ ને વિભક્તિ લાગીને સિદ્ધ થએલા શબ્દો પુરૂષ તથા સ્ત્રી એ બંનેને લાગુ પડે છે.

વચન.

૯. એક વચનમાં લખેલા શબ્દોને અનેક વચનમાં પણ સમજવા; અને અનેક વચનમાં લખેલા શબ્દોને એક વચનમાં પણ સમજવા; પણ જે ઠેકાણે તે શબ્દો લખ્યા હોય તે ઠેકાણે તેમ ન સમજવા એવું જણાય, તો ત્યાં તેમ ન સમજવા.

“પુરૂષ”

“સ્ત્રી”

૧૦. “પુરૂષ” એ શબ્દ વડે કોઈ પણ વચનો માનવી પુરૂષ સમજવો અને “સ્ત્રી” એ શબ્દ વડે કોઈ પણ વચની માનવા “સ્ત્રી” સમજવી.

“સખસ”

૧૧. “સખસ” એ શબ્દમાં કોઈ પણ કંપની અથવા સભા અથવા માણસોની મંડળીનો સમાવેશ થાય છે; પછી તે કંપની, સભા, અથવા મંડળીને કારપોરેસનના હક મળ્યા હોય કે નહીં તો પણ.

“લોક”

૧૨. “લોક” એ શબ્દમાં લોકના કોઈ પણ વર્ગની અથવા કોઈ પણ જમાતનો સમાવેશ થાય છે.

“રાણી”

૧૩. “રાણી” એ શબ્દ વડે ગ્રેટબ્રિટન તથા આયરલેન્ડનાં એકઠાં મળેલાં રાજ્યનો જે વખતે જે શતાધીશ હોય તે સમજવો.

રાણીનો નોકર. | ૧૪. “રાણીનો નોકર” એ શબ્દો વડે “હિંદુસ્તાનનો રાજ્યકારભાર વધારે સારી રીતે ચલાવવા બાબતનો આકટ” એ નામનો વિક્ટોરિયાના રાજ્યનાં ૨૧ મા તથા ૨૨ મા વરસમાં કરેલા સદરહુ કાયદાના બાબ ૧૦૬ ઠા એ અથવા તેના આધાર ઉપરથી, અથવા હિંદુસ્તાનની સરકારે કે કોઈ પણ સરકારે અથવા તેની સત્તાથી હિંદુસ્તાન મધ્યે કાયમ રાખેલા, ઠરાવેલા અથવા મુકરર કરેલા સઘળા અમલદારો અથવા નોકરો સમજવા.

“પ્રિન્સિપલ ઇન્ડિયા”

૧૫. “પ્રિન્સિપલ ઇન્ડિયા” એ શબ્દો વડે પ્રિન્સ આર્ચ બેલ્સ આયરલેન્ડ, સિંગાપોર, તથા મલાકા શાંવાયનો “હિંદુસ્તાનનો રાજ્યકારભાર વધારે સારી રીતે ચલાવવા બાબતનો આકટ” એ નામના વિક્ટોરિયાના રાજ્યનાં ૨૧ મા તથા ૨૨ મા વરસમાં કરેલા સદરહુ કાયદાના બાબ ૧૦૬ ઠા ઉપરથી રાણીસાહેબને હાથ જે મુલક આવ્યો છે અથવા આવે તે મુલક સમજવો.

“હિંદુસ્તાનની સરકાર”

૧૬. “હિંદુસ્તાનની સરકાર” એ શબ્દો વડે હિંદુસ્તાનના ગવરનર જનરલ ઇનકાઉનસીલ, અથવા હિંદુસ્તાનના ગવરનર જનરલ પોતાની કાઉનસીલથી ગેરહાજર હોય તે દરમિયાનમાં પ્રેસિડેન્ટ ઇનકાઉનસીલ અથવા એકલા હિંદુસ્તાનના ગવરનર જનરલ સમજવા; તે તેઓ અથવા તે જે જો અગત્યસર પ્રમાણે કાયદા મુજબ અમલ કરી શકે તે તે અગત્યસરને સંબંધે સમજવા.

“સરકાર”

૧૭. “સરકાર” એ શબ્દ વડે જે સમ્પત્તિ અથવા સમ્પત્તિઓ પ્રિન્સિપલ ઇન્ડિયાના કોઈ પણ ભાગમાં હકુમત કરવાનો કાયદા પ્રમાણે અગત્યસર છે તે સમ્પત્તિ અથવા સમ્પત્તિ સમજવા.

“પ્રેસિડેનસિ”

૧૮. “પ્રેસિડેનસિ” એ શબ્દ વડે એક પ્રેસિડેનસિની સરકારનો તાબેનો મુલક સમજવો.

“જડજ”

૧૯. “જડજ” એ શબ્દ વડે જે સમ્પત્તિ તેના ઓહદાને લેવા જડજનું નામ આપ્યું હોય તે સમ્પત્તિ નહી, પણ જે જે સમ્પત્તિ કાયદાથી કોઈ પણ નદીવાની અથવા ફોન્ટેનરી મુકદમામાં આખરી ફેસલો, અથવા જે પર અપીલ ન થાય તો આખરી ગણાય એવા ફેસલો, અથવા બીજા કોઈ અધીકારીએ બાહ્ય રાખેથી આખરી થાય એવા ફેસલો આપવાનો અખત્યાર હોય, અથવા એવા ફેસલો આપવાને કાયદાથી અગત્યસર પામેલા અનેક સમ્પત્તિઓનો જે એક હોય તે દરએક સમ્પત્તિ પણ સમજવો.

દહાંતો.

(અ) સન ૧૮૫૯ ના ૧૦ મા આકટ મુજબ કલેક્ટર કોઈ મુકદમામાં અધીકાર ચલાવતો હોય, તે જડજ છે.

(બ) જે તોહોમત બાબત દંડનો અથવા કેદનો હુકમ કરવાનો જે માજીસ્ટ્રેટને અગત્યસર હોય તે માજીસ્ટ્રેટ તે તોહોમત બાબત પોતાનો અધિકાર ચલાવતો હોય તે વખતે જડજ છે, પછી તેના ફેસલા પર અપીલ હોય કે નહીં તોપણ.

(ક) મદ્રાસના કાયદાનાં પુસ્તક માંહેલા સન ૧૮૧૬ ના ૭ મા કાયદા મુજબ મુકદમા-

ઝોની તજવીજ કરીને ફેસલા કરવાને જે પંચાયતને અખતિયાર છે તે પંચાયત-
માંનો કોઈ પણ માણસ જડજ છે.

(૬) જે તોહમત બાબત તજવીજને સાફ બીજી કોર્ટમાં કોઈ મુકદ્દમો મોકલવાનીજ
અખતિયાર જે માજીસ્ટ્રેટને હોય તે માજીસ્ટ્રેટ તે તોહમત બાબત પોતાને અધિ-
કાર અલાવતો હોય તે વખતે જડજ નથી.

“ઈનસાફની કોર્ટ” ૨૦. “ઈનસાફની કોર્ટ” એ શબ્દો વડે જે જડજને કાયદાથી એ-
કલો રહીને ઈનસાફનું કામ કરવાનો અખતિયાર મળ્યો હોય, અથવા જે
જડજને કાયદાથી એકલા રહીને ઈનસાફનું કામ કરવાનો અખતિયાર
મળ્યો હોય, તે જડજ અથવા જડજને સમજવા; પણ જ્યારે તે જડજ અથવા જડજને
ઈનસાફનું કામ કરતા હોય ત્યારે.

દર્શાવ.

મદ્રાસના કાયદાનાં પુસ્તક માંહેલા સન ૧૮૧૬ ના ૭ મા કાયદા મુજબ કામ કર-
નારા પંચાયત, જેને મુકદ્દમાઝોની તજવીજ કરીને ફેસલા કરવાનો અખતિયાર છે તે, એક
ઈનસાફની કોર્ટ છે.

“સરકારી મોકર” ૨૧. “સરકારી મોકર” એ શબ્દો વડે નીચે લખેલાં બધાનો માંહેલાં
કોઈ પણ બધાનાં દાખલ થાય એવા સખસ સમજવો તેની વીગતઃ
પેહેલું.—રાણીનો હરએક કચેનાટેડ સરવંટ.

બીજું.—રાણીની જમીનપરની અથવા દરીયાઈ ફોજમાંનો હરએક કમીશંડ, આ-
ફીસર, તે હિંદુસ્તાનની સરકાર અથવા કોઈ પણ સરકારના હુકમ તથા નોકરી કરતો
હોય ત્યાં સુધી.

ત્રીજું.—હરએક જડજ.

ચોથું—કોઈ પણ ઈનસાફની કોર્ટનો હરએક અમલદાર જેનું કામ પોતાના હોદાને
લીધે, કાયદાની અથવા હકીકતની કોઈ બાબતની તજવીજ કરવાનું અથવા તે વિશે રી-
પોર્ટ કરવાનું અથવા કોઈ લેખ કરવાનું, તેના ખરાપણા વિશે સહી કરવાનું, કે તે લેખ
પોતાના હવાલામાં રાખવાનું, અથવા કોઈ મોકલત પોતાના હવાલામાં લેવાનું, કે તેની
બવસ્થા કરવાનું, અથવા ઈનસાફની બાબતના કોઈ હુકમો બજાવવાનું, અથવા કોઈ સોગંદ
આપવાનું, કે સમજાવવાનું, કે કોર્ટમાં બંદોબસ્ત રાખવાનું હોય તે; તથા તે કામો માંહેનાં
કોઈ પણ કામો કરવાને કોઈ ઈનસાફની કોર્ટે અસુસન અખતિયાર આપેલો હરેક સખસ.

પાંચમું—હરએક જુરોનો માણસ, આસેસર, અથવા કોઈ ઈનસાફની કોર્ટને કે
સરકારી નોકરને મદદ કરનારી પંચાયતમાંનો માણસ.

છઠ્ઠું—હરએક લવાદ અથવા બીજો સખસ જેને કોઈ ઈનસાફની કોર્ટે કે કોઈ બી-
જા મુખતિયાર સરકારી અધિકારીએ કોઈ મુકદ્દમો અથવા બાબત ફેસલો અથવા રીપોર્ટ
કરવા સાફ સોંપી હોય તે.

સાતમું—હરેક સખસ જેને પોતાના હોદાના જોરથી કોઈ સખસને કેદ કરવાનો
અથવા કેદમાં રાખવાનો અખતિયાર હોય તે.

આઠમું—સરકારનો હરએક અમલદાર જેનું કામ, પોતાના હોદાને લીધે ગુનાહ

અટકાવવાનું, યુનાહોની ખખરે આપવાનું, યુનેહગારોને તેઓનો ઈનસાફ થવા સાર કોર-ટમાં હાજર કરવાનું, અથવા લોકની તબદુરસ્તી, સલામત, કે અનુકુળતા સંભાળવાનું, હોય તે.

નવમું—હરએક અમલદાર જેનું કામ, પોતાના હોદ્દાને લીધે સરકારની વતી કાંઈ મીલકત લેવાનું, કબ્જલ કરવાનું, રાખવાનું, કે ખરચ કરવાનું, અથવા સરકારની વતી કાંઈ તપાસ અથવા માગણી, જમાવંદી, કે કરાર કરવાનું, અથવા મિલ્કત બાબતના કાંઈ હુકમ બજાવવાનું, અથવા સરકારના પદસિ સંબંધી લાભની કાંઈ જાણતની તજવીજ કરવાનું, કે તે વિશે રીપોર્ટ કરવાનું, અથવા સરકારના પદસિ સંબંધી બાબ બાબતનો કાંઈ લેખ કરવાનું, તેના ખરાપણા વિશે સહી કરવાનું, કે તે લેખ પોતાના હવાલામાં રાખવાનું, અથવા સરકારના પદસિ સંબંધી લાભની સંભાળને માટે કરેલા કોઈ કાયદા તોડાતા અટકાવવાનું હોય તે; તથા હરેક અમલદાર જે સરકારની આકરી કે પગારમાં હોય અથવા જેને કાંઈ સરકારી કામ કરવા સાર ‘ફી’ કે કમીશન, મળતું હોય તે.

દશમું—હરએક અમલદાર, જેનું કામ, પોતાના હોદ્દાને લીધે કાંઈ ગામ, શેહેર, કે જીલ્લાનાં કાંઈ સામાન્ય લૌકિક કારણ માટે કાંઈ મિલકત લેવાનું, કબ્જલ કરવાનું, રાખવાનું કે ખરચ કરવાનું, અથવા કાંઈ તપાસ કે માગણી કે રકમવંદી કરવાનું, અથવા કાંઈ વેરો કે કર વસુલ કરવાનું અથવા કોઈ ગામ, શેહેર, કે જીલ્લાના લોકોના હક્ક મુકરર કરવા સાર કાંઈ લેખ કરવાનું, તેનાં ખરાપણા વિશે સહી કરવાનું, અથવા તે લેખ પોતાના હવાલામાં રાખવાનું હોય તે.

દૃષ્ટાંત.

મ્યુનિસિપાલ કમિશનર સરકારી નોકર છે.

ખુલાસો ૧ લો—ઉપર લખેલાં બ્ધાનો માંહેના કાંઈ પણ બ્ધાનમાં દાખલ થાય તે સખસો સરકારી નોકર છે એમ સમજવું, પછી તેઓને સરકારે મુકરર કરેલા હોય કે નહીં, તોપણ.

ખુલાસો ૨ નો.—જે જે ટેકાણે “સરકારી નોકર” એ શબ્દો આવે, તે તે ટેકાણે તે શબ્દો જે માણસ સરકારી નોકર માફક હોદ્દો ચલાવતો હોય તેને વિશે સમજવા; પછી તે માણસના તે હોદ્દો ચલાવવાબાબતના અતિવારમાં કાયદાસંબંધી ગમ્મતે ખામી હોય, તોપણ.

ટીકા—સરકાર વિરૂદ્ધ નૌતમરામ ઉત્તમરામના કામમાં તા. ૨૯ સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૯ ને રોજ (મુ. હા. વા. ૬ પા. ૬૪) થયેલા ઠરાવ પ્રમાણે મુનસીપાલિટીના ઇનજીનીયરને પૈસાનો ખરચ કરવાની મંજૂરી આપવાને અધિકાર ન હોય તો પણ મુનસીપાલ કમીટીમાંથી પૈસા આપતો અને લેતો તેથી તે આ કલમની રા. ૧૦ પ્રમાણે સરકારી નોકર છે અને તેથી તેને કામ પ્રસંગે લલચાવનાર લાંચના યુનાનો યુનેગાર થાય છે.

સરકાર વિરૂદ્ધ કલ્યાણરાય વરજરાયના કામમાં મુંબઈ હાઇકોર્ટે તા. ૨૮ જુલાઈ ૧૮૭૦ ને રોજ ઠરાવ્યું છે કે સને ૧૮૬૯નો જનરલ સ્ટાંપ આક્ટ અમલમાં આવ્યા પછી એક શખસને સને ૧૮૬૨ના આક્ટ ૧૦ પ્રમાણે પ્રસીદ્ધ કરેલા નિયમ પ્રમાણે સ્ટાંપ વેચવા કલેક્ટરે રાખ્યો તો તે ખરોખર નથી કેમકે જે આક્ટની રૂલ પ્રમાણે તેને રાખ્યો તે આક્ટ તો નવા સ્ટાંપ આક્ટથી ૨૬ થયો હતો તો એ શખસની બાબતમાં ફક્ત એમજ ગણાય કે તેણે કલેક્ટર સાથે સ્ટાંપ વેચવા કરાર કર્યો. પણ તેથી તે કા. ૨૧ની રકમ ૯ પ્રમાણે સરકારી નોકર ગણાતો નથી.

સરકાર વિરુદ્ધ ઈશિય મુસા વિગરેના કામમાં તા. ૨૦ નવેમ્બર ૧૮૭૬ને રોજ મુંબાઈ હાઈકોર્ટે એમ ઠરાવ્યું કે ભરચના ડાકોરોનો છુટકો કરનારો આકટ ૭૧નો ૧૫ તેની રૂએ નિમ્નલા વહીવટદારે જમાવંધી સંબંધી પ્રોસેથ બજાવવાનું તથા વસુલ લેવાનું કામ કરવા સાથે રાખેલો કારકુન પી. કો. કા. ૨૧ની રકમ ૯ પ્રમાણે સરકારી નોકર છે.

સરકાર વિરુદ્ધ બ્વો ક્રીસ્ટોફોશના કામમાં તા. ૪ માર્ચ ૧૮૭૮ ને રોજ (કા. ઇ. લા. વા. ૩ પા. ૪૬૭) ઠરાવ્યું કે ગવર્નમેંટ સોલીસિટરે સરકારની મંજૂરી લઈને ગવર્નર જનરલ ઇનકૌસીલ કરેલી વ્યવસ્થા પ્રમાણે કોઈપણ માણસને કલકત્તા પોલીસ કોર્ટમાં પ્રોસીક્યુટરનું કામ કરવા નિમ્નો હોય તો તે માણસ પી. કો. કા. ૨૧ના અર્થ પ્રમાણે સરકારી નોકર છે.

સરકાર વિરુદ્ધ મદનમોહનની અરજીના કામમાં તા. ૧૦ ડીસેમ્બર ૧૮૭૮ ને રોજ (કા. ઇ. વા. ૪ પા. ૩૭૧) ફેસલ્લે થયેલ તેમાં કોર્ટ આદે વાઉસના એક મેનેજરે કેટલાક રૂપીઆ સરકાર તરફથી એક બેંકમાં અનામત મુક્યા. તે બેંક સરકારના ખજાનાનું કામ જીએફ. તે બેંકમાંના એક નોકરે તેમ મને કાંઈ બક્ષીશ આપો તો હું આ તમારી રકમ અનામત મુકુ એમ તે મેનેજરને કહ્યું તેથી તે મેનેજરે તેના પર પી. કો. કા. ૧૯૧ પ્રમાણે સરકારી નોકરે લાંચનો ગુનો કર્યો એમ કામ ચલાવ્યું. તે વીથિ હાઈકોર્ટે ઠરાવ્યું કે જો કે સરકાર તરફથી રૂપીઆ અનામત મુકવાના હતા તોપણ આરોપિતે તે પૈસા જો બેંકમાં લીધા તે સરકાર તરફથી લીધા નહિ છતાં બેંકના નોકરે તે રીતે તેણે લીધા અને આરોપિત એ સરકારી નોકર નહિ છતાં કેવળ બેંકનો નોકર હતો અને તેથી પી. કો. કા. ૨૧ ની રકમ ૯ના અર્થ પ્રમાણે તે સરકારી નોકર નથી.

“જંગમ મિલકત.”

૨૨. “જંગમ મિલકત” એ શબ્દો વડે જમીન તથા જમીનને ચોહોટેલી વસ્તુ અથવા જમીનને ચોહોટેલી વસ્તુ બોડે જાય જડાયલી વસ્તુ સિવાયની કોઈપણ પ્રકારની સાકાર મિલકત સમજવી.

“ગેરબ્યાજબી લાભ.”

૨૩. “ગેરબ્યાજબી લાભ” એટલે કાયદાવિરુદ્ધ ઉપાયોથી મેળવેલી મિલકત જે મિલકત પર તે મેળવનાર સખસનો કાયદા પ્રમાણે હક નથી.

“ગેરબ્યાજબી હાની.”

“ગેરબ્યાજબી હાની” એટલે કાયદા વીરુદ્ધ ઉપાયોથી મીલકતનું જવું, જે મીલકત પર તે જેહેની પાસે જાય છે તે સખસનો કાયદા પ્રમાણે હક છે.

“ગેરબ્યાજબી લાભ”માં મિલકતનું ગેરબ્યાજબી રાખવું પણ સમજવું.

ગેર બ્યાજબી હાનીમાં કાંઈ મિલકત લેવામાં ગેરબ્યાજબી પ્રતિબંધ થાય તે પણ સમજવો.

કોઈ સખસને ગેરબ્યાજબી રીતે કાંઈ મળે ત્યારે, અને તેમજ તે ગેરબ્યાજબી રીતે પોતાની પાસે રાખે ત્યારે પણ, તેને ગેરબ્યાજબી લાભ થયો એમ સમજવું. કોઈ સખસની પાસેથી ગેરબ્યાજબી રીતે કાંઈ મિલકત લઈ લેવાય ત્યારે, અને તેમજ તેહેને કાંઈ મિલકત લેતાં ગેરબ્યાજબી રીતે પ્રતિબંધ થાય ત્યારે પણ, તેને ગેરબ્યાજબી હાની થઈ એમ સમજવું.

“બદ્ધાનતથી.”

૨૪. જે માણસ કાંઈ વસ્તુ એક સખસને ગેરબ્યાજબી લાભ કરવાના, અથવા બીજા સખસને ગેરબ્યાજબી હાની કરવાના ઇરાદાથી કરે, તે માણસે તે વસ્તુ બદ્ધાનતથી કરી એમ સમજવું.

“દગલખાણ” | ૨૫. જે કોઈ સખસ કાંઈ વસ્તુ દગો કરવાના ધરાદાયી કરે, તો તે વસ્તુ તેણે “દગલખાણથી” કરી એમ સમજવું, નહીં તો નહીં.

“માનવાનું કારણ” | ૨૬. જે કોઈ સખસને કાંઈ વસ્તુ માનવાનું પાકું કારણ હોય, તો તેણે તે વસ્તુ “માનવાનું કારણ” છે એમ સમજવું, નહીં તો નહીં.

સ્ત્રી, મહેતા, અથવા નોકરના કબજામાંની મિલકત. | ૨૭. જ્યારે કાંઈ મિલકત, કોઈ સખસની વતી, તે સખસની સ્ત્રી, મહેતા, અથવા નોકરના કબજામાં હોય, ત્યારે આ કાયદાના અર્થ પ્રમાણે તે તેજ સખસના કબજામાં છે એમ સમજવું.

ખુલાસો—જે સખસને થોડીવાર અથવા કોઈ વિશેષ પ્રસંગે મહેતા અથવા નોકરની માફક રાખ્યો હોય તેને આ કલમના અર્થ પ્રમાણે મહેતા અથવા નોકર સમજવો.

“ખોદું બનાવવું” | ૨૮. જે સખસ એક વસ્તુ બીજી વસ્તુના સરખી કરે, એવા ધરાદાયી કે તે સરખાપણાથી ફરેલ કરેલો, અથવા એવું જાણીને કે તેથી ફરેલ થશે એવો સંભવ છે તે સખસે તે વસ્તુ ખોટી બનાવી એમ સમજવું.

ખુલાસો—કાંઈ વસ્તુ ખોટી બનાવવામાં નકલ બરાબર થવી જોઈએ એમ જરૂર નથી.

૨૯. “લેખ” એ શબ્દવડે કાંઈ પણ બાબત સમજવી, જે બાબત કોઈ પણ વસ્તુ ઉપર અક્ષર, અંક, કે ચિન્હ વડે, અથવા એ માંહેના એકથી વધારે સાધનો વડે સમજાવી અથવા ખ્યાન કરેલી હોય, અને જે સાધનો તે બાબતના પુરાવા દાખલ વાપરવાનો ધરાદો કરેલો હોય અથવા વપરાય.

ખુલાસો ૧ લો.—ગમે તે સાધનવડે અથવા ગમે તે વસ્તુ ઉપર તે અક્ષર, અંક અથવા ચિન્હ કાઢાયાં હોય, અને તે પુરાવા કોઈ ધનસાફની કોરટ માટે ધરાદો રાખી કરેલો હોય કે નહીં, અથવા તે કોઈ ધનસાફની કોરટમાં વપરાય કે નહીં તેહની કાંઈ ફિકર નથી.

દૃષ્ટાંતો.

એક લખતમાં કાંઈ કરારની સરતો લખી છે, અને તે લખત તે કરારના પુરાવાની માફક વાપરી શકાય એવું છે, તો તે લેખ છે.

કોઈ સરાફની ઉપરનો ચેક લેખ છે.

વકાલતનામું અથવા મુખત્યારનામું લેખ છે.

નકસો જે પુરાવામાં વાપરવાનો ધરાદો કરેલો હોય, અથવા જે પુરાવામાં વપરાય તે લેખ છે.

જે લખતમાં કાંઈ હુકમ લખ્યો હોય, અથવા કેમ કરવું એ બાબત કાંઈ સલાહ લખી હોય તે લેખ છે.

ખુલાસો ૨ જો—અક્ષર અંક અથવા ચિન્હો વડે વેપારીઓના અથવા બીજા રિવાજ મુજબ, જે સમજાવ્યું હોય, તે આ કલમના અર્થ પ્રમાણે તે અક્ષર, અંક અથવા ચિન્હો વડે સમજાય છે એમ સમજવું; પછી તે સંબંધ સંવિસ્તર લખ્યું ન હોય તોપણ

દૃષ્ટાંતો.

અ હુકમ કરે તેને નાણાં આપવાં એવી તરેહની એક હુંડીની પાછળ અ પોતાનું નામ લખે, તો એ પાછળ લખવાનો અર્થ વેદપારીઓના રિવાજ મુજબ હોવા છે કે એ

હુંડી જેહની પાસે હોય તેહને નાણાં આપવાં. હવે પાછળ જે લખ્યું છે તે લખ છે, “આ જેહની પાસે હોય તેહને નાણાં આપજો,” એ શબ્દો અથવા, એજ મતલબના બીજા શબ્દો જાણે તે સહીની ઉપર લખ્યા હોય એ, પ્રમાણે તેહનો અર્થ કરવો.

“કિમતી દસ્તા | ૩૦. “કિમતી દસ્તાવેજ” એ શબ્દો વડે જે લખથી કાંઈ કાયદે-
વેજ.” | સર હક ઉત્પન્ન થતો હોય, વધતો હોય, ખીજાને અપાતો હોય, ખોળી
થતો હોય, નાશ્વર થતો હોય, અથવા ઊંડી દેવાતો હોય; અથવા જે લખથી કોઈ સખસ
કબૂલ કરતો હોય કે માહારી કાયદેસર જુમદારીછે, અથવા ફલાણે કાયદેસર હક માહારો
નથી, એવો લખ, અથવા એની મતલબનો લખ, સમજવો.

દટાંત.

અ એ એક હુંડીની પાછળ પોતાનું નામ લખ્યું, હવે એ લખવાની અસર એવી છે કે
તે હુંડીપરનો હક જે માણસની પાસે તે હુંડી કાયદા પ્રમાણે આવે તેને પોણેએ, માટે
પાછળ જે લખ્યું તે “કિમતી દસ્તાવેજ” છે.

ટીકા—નકી કીચિલા દિસાખની યાદ લખ્યા છતાં તેનાપર કોઈ સખસની સહી કંઈ
ન હોય તોપણ તે યાદ આ કલમ પ્રમાણે કીમતી દસ્તાવેજછે. રટાં. પૃ. ૬

પટાની નકલ આ કલમ પ્રમાણે કીમતી દસ્તાવેજ નથી (મુ. હા. વા. ૮ પા. ૨૮
સરકારે વિરુદ્ધ ખુશાલ હીરામન અને ઇંદ્રગીરનો ફેસલો જુઓ)

વગર રટાંપનો દસ્તાવેજ પુરાવામાં લેવા લાયક નથી તોપણ તે આ કલમ પ્રમાણે
કીમતી દસ્તાવેજ ગણાયછે. (મ. હા. વા. ૭ પા. ૨૯)

“વિલ” | ૩૧. “વીલ” એ શબ્દ વડે કોઈપણ વશીયતનામાનો લખસમજવો.

કામને કેહેના | ૩૨. આ કાયદાના હરેક બાજમાં કરેલા કામોનો બોધ કરનારા શ-
રા શબ્દોમાં કાયદો હોય તે શબ્દો કાયદા વિરુદ્ધ કસુરોને પણ લાગે છે એમ સમજવું
દા વિરુદ્ધ કસુરો પણ જે ઠેકાણે તે શબ્દો લખ્યા હોય તે ઠેકાણે મતલબ જોતાં એથી
પણ સમજવી. ઉલટો અરથ દેખાતો હોય, તો ત્યાંહાં તેમ અરથ કરવો.

“કામ” | ૩૩. “કામ” એ શબ્દ એક કામને અને તેમજ એક પછી એક

“કસુર” | એ પ્રમાણે કરેલા અનેક કામોને પણ લાગેછે; અને “કસુર” એ શબ્દ

એક કસુરને, તેમજ એક પછી એક એ પ્રમાણે કરેલી અનેક કસુરોને પણ લાગે છે.

ધણાસખસોનો | ૩૪. “ધણા સખસોનો ધરાદો હોય તે પાર પાડવા સાર તે સધળા
ધરાદો પાર પા સખસોએ મળીને બ્યારે કાંઈ ગુનાહનું કામ કર્યું હોય, ત્યારે તેઓમાં-
ડવા સાર તે સ- નો હરેક સખસ, તે કાગ તેણે એકલાએજ કર્યું હોય એ રીતે તે
ધળા સખસોએ મળીને કરેલા કા- કામને માટે જવાબદાર છે.”
મની જવાબદારી

બ્યારે એહવું | ૩૫. જે કાંઈ કામ ધણા સખસોએ કર્યું હોય, અને તે કામ
કાંઈકામસાપ્રાપ કાંઈ સાપ્રાપ જ્ઞાન અથવા ધરાદાથી થયાને લાંધિજ ગુનોહ ગણાતું
જ્ઞાન અથવા ધ હોય તો તેઓમાંનો હરેક સખસ, જે તે કામમાં તેવાં જ્ઞાન અથવા
રાદાથી થયાને હરાદાથી સામીલ થયો હોય તે, તેણે એકલાએજ તેવાં જ્ઞાન અથવા
લાંધિ ગુનોહ ગ હરાદાથી તે કામ કર્યું હોય એ રીતે, તે કામને માટે જવાબદાર છે.

થોડીએક કાંઠ
કામથીતથા થોડી
એક કાંઠકસુરથી
કરેલી અસર.

૩૬. જો, કાંઠ કામથી અથવા કાંઠ કસુરથી, કાંઠ અસર કરવી, અથવા અસર કરવાનું કોશીશ કરવી, એ કાંઠ ગુનોહ હોય, તો તેજ અસર થોડી કાંઠ કામથી કરવી, અને થોડી કાંઠ કસુરથી કરવી, એ પણ તેજ ગુનોહ છે એમ સમજવું.

દૃષ્ટાંત.

અ જ ને ખોરાક આપવાની કાયદા વિરૂધ્ધ કસુર કરીને તથા જ ને મારીને ધરાદાથી જ નું મોત થાય એમ કરે તો, અ એ ખુન કર્યું એમ સમજવું.

ધણાંકામો મ
બીને કંઈ ગુનોહ
થતો હોય તો બે-
આમાંનુંએકકામ
કરીતોમદ્દકરવી.

૩૭. જો કોઈ ગુનોહ ધણાં કામો કરવાથી થયો હોય તો, જે સખસો એકલો અથવા બીજા કોઈ સખસોની સાથે રહીને તે કામો માં-હેનું ગત્તે તે એક કામ કરીને તે ગુનોહ કરવામાં ધરાદાથી સહકાર કરે, તે સખસે તે ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

દૃષ્ટાંત.

(અ) અ તથા બ હરેક જુદે જુદે વખતે થોડું થોડું જોહેર આપીને અને મારી નાખવાનો ડરાવ કરે, અને અ તથા બ તે ડરાવ મુજબ જ ને મારી નાખવાના ધરાદાથી ઝેર આપે, અને તેને જુદે જુદે વખતે આપેલાં તે ઝેરની અસરથી જ મરી જાય, જો એ ડેકાણે ખુન કરવામાં અ તથા બ ધરાદાથી સહકારી થયા; અને તેઓનાં કામ જુદાં જુદાં તોપણ તે બંને તે ગુનાહના તકસીરવાર છે એમ સમજવું. કેમકે તેઓમાંના હરેકે જોથી મોત થયું એવું કામ કીધું છે.

(બ) અ તથા બ એ બે એકઠા જોહેર છે, અને તેઓના હોદાને લીધે, જ એક ડેદી છે તે વારાફરતી છ છ કલાક એક એકના હવાલામાં રહેછે. હવે જ નું મોત આ-ણવાના ધરાદાથી, તે અસર પેદા કરવામાં જાણી બુઝીને તેઓ સહકારી થાય એવી રીતે કે જ ને પોંચાડવા સાથે તેઓને આપેલો ખોરાક તેઓ, પોત પોતાના હાજરીના દરમીયાનમાં જ ને પોંચાડવા કાયદા વિરૂધ્ધ કસુર કરે અને જ બુઝે મરી જાય, તો અ તથા બ એ બંનેએ જ નું ખુન કર્યું એમ સમજવું.

(ક) અ જોહેરના હવાલામાં જ કેદી છે. જ નું મોત આણવાના ધરાદાથી અ જ ને ખોરાક આપવામાં કાયદા વિરૂધ્ધ કસુર કરે, જોથી જ ધણો અશક્ત થઈ જાય, પણ તે બુખારો એટલો ન થઈ પડે કે તેથી તે મરી જાય પણ અ પોતાના હોદાપરથી બરતરફ થઈને બ તેની જગો પર મુકરેર થાય અને બ અ ની સાથે મીલાપી અથવા સહકારી ન થતાં, જ ને ખોરાક આપવામાં કાયદા વિરૂધ્ધ કસુર કરે એવું જાણીને કે તેમ કરેથી જ મરી જશે એવો સંભવ છે, અને જ બુઝે મરી જાય, તો બ એ ખુન કર્યું એમ સમજવું; પણ અ કાંઠ બ ની સાથે સહકારી થયો નહીં માટે અ એ માત્ર ખુન કરવાની કોશીશ કરી એમ સમજવું.

કાંઠ ગુનાહનું કા
મ કરવામાં ધ-
ણા સખસો શા
મિલ થયા હોય,

૩૮. કાંઠ ગુનાહનું કામ કરવામાં ધણા સખસો લાગેલા અથવા સામિલ હોય, તો તેઓ તે કામથી જુદા જુદા ગુનાહના તકસીરવાર થઈ શકે.

તો તેઓ જુદા
જુદાગુનાહના ત
કશીરવારધધશકે

દર્શાવે.

(અ) ઝ ની ઉપર હુમલો કરે, પણ તે વખતે તેને એટલો ભારે ક્રોધ ચઢેલો હોય કે તેને હાથે ઝ નું મરવું ખુનથી ઉતરતા દરજ્જાનો શિક્ષણીય મનુષ્ય વધ થાય; તે-
હવામાં ઝ ની ઉપર દુષ્ક્રિયા બાવથી, તથા ઝ ને મારી નાંખવાના હરાદાયી, અ ની માફક ક્રોધ ન ચઢેલા છતાં, ઝ ને મારી નાંખવામાં અ અ ને મદદ કરે, તો એ ઠેકાણે, અગર ઝ નું મોત આણવામાં અ નથા અ એ બંને શામિલ છે તોપણ, અ એ ખુન કીધું, અને અ એ માત્ર શિક્ષણીય મનુષ્ય વધ કીધો એમ સમજવું.
“બુદ્ધિપૂર્વક.” | ૩૯. જ્યારે કાંઈ સખસે જે ઉપાયથી કાંઈ અસર પેદા કરવાનો હરાદો કર્યો હોય તે ઉપરથી અથવા જે ઉપાયથી તે અસર પેદા થઈ હોય તે સંબંધે એમ, તે ઉપાય કાઢી લગાડતી વખતે તેણે જાણ્યું હોય અથવા એમ માનવાનું તેને કારણ હોય તે ઉપાયથી, તે તે અસર પેદા કરે, ત્યારે તેને બુદ્ધિપૂર્વક તે અસર પેદા કરી એમ સમજવું.

દર્શાવે.

એક જોહાડા શહેરમાં એક ઘર છે. તેમાં માણસો રહે છે. તે ઘરને, રાતને વખતે, અપહરણનો ધુનોડ શરૂ કરવા માટે, અ આગ લગાડે, અને તેથી એક સખસનું મોત થાય, તો એ ઠેકાણે હોઈનું મોત આણવાને અ એ હરાદો ન કીધો હોય, અને પોતાનાં કામથી મોત થયું એમ જાણીને અ દીલગીર પણ થાય, તો પણ તેણે બુદ્ધિ પૂર્વક તે મોત આણ્યું એમ સમજવું.

“ગુનોહ.” | ૪૦. આ કલમની બીજી અને ત્રીજી રકમમાં લખેલા બાબ અને કલમો શિવાય “ગુનોહ” એ શબ્દ વડે જે વસ્તુને માટે આ કાયદામાં શિક્ષા કરવાનું ફરમાવ્યું છે તે વસ્તુ સમજવી.

“૪ મા બાબમાં આને હેઠળ લખેલી કલમોમાં એટલે ૧૦૯ મી, ૧૧૦ મી, ૧૧૨ મી, ૧૧૪ મી, ૧૧૫ મી, ૧૧૬ મી, ૧૧૭ મી, ૧૮૭ મી, ૧૯૪ મી, ૧૯૫ મી, ૨૦૩ જી, ૨૧૧ મી, ૨૧૩ મી, ૨૧૪ મી, ૨૨૧ મી, ૨૨૨ મી, ૨૨૩ મી, ૨૨૪ મી, ૨૨૫ મી, ૩૨૭ મી, ૩૨૮ મી, ૩૨૯ મી, ૩૩૦ મી, ૩૩૧ મી, ૩૪૭ મી, ૩૪૮ મી, ૩૮૮ મી, ૩૮૯ મી, અને ૪૪૫ મી કલમમાં “ગુનોહ” આ શબ્દ લખેલો છે તે શબ્દ વડે જે વસ્તુને માટે આ કાયદામાં, અથવા આ કાયદામાં બાંખ્યા લખેલી છે તેવા કોઈ વિશેષ કાયદામાં અથવા સ્થાનિક કાયદામાં શિક્ષા કરવાનું ફરમાવ્યું છે. તે વસ્તુ સમજવી.”

“અને ૧૪૧ મી, ૧૭૬ મી, ૧૭૭ મી, ૨૦૧ બી, ૨૦૨ જી, ૨૧૨ મી, ૨૧૬ મી, અને ૪૪૧ મી કલમમાં “ગુનોહ” આ શબ્દ લખેલો છે તે શબ્દનો અર્થ જે વસ્તુને માટે વિશેષ કાયદામાં કે સ્થાનિક કાયદામાં શિક્ષા કરવાનું ફરમાવ્યું છે અને તેજ કાયદા ઉપરથી તે વસ્તુને માટે દંડ સુધાં અથવા દંડ વગર છ, મહીનાની અથવા તે કરતાં વતી

મુદતની કેદની શિક્ષા કરવા ફરમાવ્યું હોય ત્યારે તેવોજ અરથ સમજવો.”

“વિશેષ કાયદો” | ૪૧. “વિશેષ કાયદો” એટલે કાંઈ ખાસ બાબતને લાગુ પડે એવો કાયદો.

સ્થાનિક કાયદો” | ૪૨. “સ્થાનિક કાયદો” એટલે બ્રિટિશ ઇન્ડિયાના કોઈ વિશેષ ભાગનેજ લાગુ પડે એવો કાયદો.

“કાયદા વીરૂદ્ધ.” | ૪૩. “કાયદા વીરૂદ્ધ” એ શબ્દો જે જે વસ્તુ ગુનોહ છે, અથવા “કાયદા પ્રમાણે ફરજ” કાયદાએ મને કરેલી છે, અથવા દિવાની ફરિયાદીનું કારણ થાય છે, તે પ્રત્યેકને લાગુ પડે છે; અને જે સખ્સ જે વસ્તુ કરવામાં કરાર કરે તો કાયદા વીરૂદ્ધ થાય, તે વસ્તુ કરવાની તે સખ્સની “કાયદા પ્રમાણે ફરજ છે” એમ સમજવું.

“નુકશાન” | ૪૪. “નુકશાન” એ શબ્દ વડે કોઈ પણ સખ્સના સરીરને, મનને, આત્મરૂને, અથવા મિલકતને કાયદા વીરૂદ્ધ રીતે કરેલી કાંઈ પણ હાનિ સમજવી.

ટીકા—સરકાર વિરૂદ્ધ નાથાલાલા (મુ. હા. વા. પ. પા. ૧૭ તા. ૧ અગસ્ટ ૧૮૯૮) નાં કામમાં તેણે લગન વખતે રસ્તા ઉપર દારૂ ફેંચ્યાથી ફરીયાદીના માંડવાને અગ્નિથી કેટલુંક નુકશાન થયાથી તેનાપર કા. ૨૮૫ મુજબ તોહિમત હતું પણ એ નુકશાન મીલકતનું છે અને સદરહુ કા. ૨૮૫ શરીરના નુકશાનને લાગે છે એ હેતુથી આ કામ હાઈકોર્ટમાં ગયાથી ઠરાવ્યું કે પી. કો. કા. ૪૪માં નુકશાન એ શબ્દના અર્થ વિશે અને કાં. ૭ની સાધારણ વાખ્યા વિશે વિચાર કરતાં ફરિયાદીની મીલકતને ગેરકાયદેશર રીતે થયેલી નુકશાનીનો પી. કો. કા. ૨૮૫માં શમાય છે.

હ. લા. કા. વા. પ. પા. ૨૮૧ સરકાર વિરૂદ્ધ અસરકારક અને બીજાના કામમાં તા. ૨૪ જુન ૧૮૯૮ને રોજ એમ ઠરાવ્યું છે કે પોલીસની રૂબરૂ ખોટું તોહિમત મુક્યુ હોય અને એકાદ કોર્ટમાં આગળ કામ ચલાવવાનો બીલકુલ ધરાદો ન હોય તો જેનાપર તે ખોટું તોહિમત મુક્યું તેને કા. ૪૪માં કહ્યા પ્રમાણે ખાસ નુકશાન થાય છે.

“નિંદગી” | ૪૫. “નિંદગી” એ શબ્દ વડે માણસની નિંદગી સમજવી; પણ જે ઠેકાણે એ શબ્દ લખ્યો હોય તે ઠેકાણે મતલબ જોતાં એથી ઉલટો અરથ દેખાતો હોય, તો ત્યાં તેમ અરથ કરવો.

“મોત” | ૪૬. “મોત” એ શબ્દ વડે માણસનું મોત સમજવું; પણ જે ઠેકાણે એ શબ્દ લખ્યો હોય તે ઠેકાણે મતલબ જોતાં એથી ઉલટો અરથ દેખાતો હોય તો ત્યાં તેમ અરથ કરવો.

“જનવર” . | ૪૭. “જનવર” એ શબ્દવડે માણસ સિવાય બીજી કાંઈ પણ જીવ વાળી વસ્તુ સમજવી.

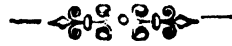
“વાહાણ” | ૪૮. “વાહાણ” એ શબ્દ વડે જળ માર્ગે માણસોને અથવા મિલકતને લેઈ જવા માટે કરેલી કાંઈ પણ વસ્તુ સમજવી.

“વરસ” | ૪૯. “જે જે ઠેકાણે વર્ષ” એ શબ્દ અર્થવા “મહીનો” એ શબ્દ લખ્યો હોય, તે તે ઠેકાણે એમ સમજવું કે ઇંગ્રેજ પંચાંગ પ્રમાણે તે વરસ અથવા મહીનો ગણવો.

“કલમ” | ૫૦. “કલમ” એ શબ્દ વડે આ કાયદાના બાબતના જે જે ભાગો ની આગળ આંકડાં લખીને તેઓને જુદા પાડેલા છે તેઓમાંનો એક ભાગ સમજવો.

“સોગંદ” | ૫૧. “સોગંદ” એ શબ્દમાં, સોગંદને ઠોકાણે ધરમ પુરવક પ્રતિ-
સ્તા કરવાનું કાયદામાં ફરમાવેલું હોય તે પ્રતિસ્તા, તથા, ઇનસાફની કો-
રટમાં કે બીજે ઠોકાણે, કોઈ સરકારી નોકરની આગળ કોઈ પણ એકરાર કરવાનું કાય-
દામાં ફરમાવ્યું અથવા રજા આપી હોય, અથવા જે એકરાર પુરાવાના કારણસર વાપ-
રવા હોય, તે એકરાર પણ સમાય છે એમ સમજવું.

“શુદ્ધબુદ્ધિ” | ૫૨. જે વસ્તુ ઘટતી સંભાળ તથા ધ્યાન વિના કરી અથવા મા-
ની હોય તે “શુદ્ધબુદ્ધિથી” કરી અથવા માની એમ સમજવું નહિ.

બાબ ૩ ને.

શીક્ષા બાબત.

“શિક્ષા” | ૫૩. આ કાયદાના ઠરાવો પ્રમાણે ગુનેહગારો જે શીક્ષાઓને લા-
યક છે તે નીચે પ્રમાણે:—

પેલેલી—મોત.

બીજી—સમુદ્રપાર.

ત્રીજી—શાશ્વતીક દાસત્વ.

ચોથી—કેદ, કેદ બે પ્રકારની છે:—

(૧) સખત એટલે સખત મજૂરી સાથે.

(૨) આસાન.

પાંચમી—મીલકત સરકાર જપ્ત થવી.

છઠી—દંડ.

ટીકા—સદરહ કલમમાં કહેલી શિક્ષા શિવાય વળી સને ૧૮૫૪ના આક્ટ ૬ થી
ફટકાની સજા વધારવામાં આવી છે માટે તે આક્ટ જુઓ.

તથા કીમીનલ પ્રોસીજરકોડમાં કા. ૩૯૦ થી ૩૯૫ સુધીની કલમો ફટકાના સખ-
ધમાં છે માટે તે પણ જુઓ.

પરીશિષ્ટમાં કલમોના આસનમાં શિક્ષા કરવાની બાબતમાં જ્યાંહાં કેદ તથા દંડ
એવા શબ્દ વાપર્યા છે તે કલમ પ્રમાણે કરેલા ગુનાને માટે ગુનેગારને ફક્ત દંડની શીક્ષા
કરવી નહિ. પણ થોડી યા જાદે કુંઠ પણ કેદની શિક્ષા કરી તે સાથે દંડ થઈ શકે (જુઓ
સુ. હા. વા. ૧ પા. ૪ સરકાર વિરુદ્ધ ચેનવિયોવાસીદ્રામશેટીનો ફેસલો તા. ૧ જુલાઈ ૧૮૬૩
ને રોજ થયો છે તે.

મોતની શિક્ષા | ૫૪. જે જે બાબતમાં મોતની શીક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો
ને બદલે બીજી હોય તે તે બાબતમાં, ગુનેહગારની રજામંદી શિવાય, હિંદુસ્તાનની સર-
શિક્ષા. કાર અથવા જે ઠોકાણે ગુનેહગારને શીક્ષાનો હુકમ થયો હોય તે ઠોકા-
ણાની સરકાર તે શીક્ષાને બદલે આ કાયદામાં ઠરાવેલી બીજી ગમે
તે શીક્ષા કરવાને મુખત્યાર છે.

જીવતાં સુધી
સમુદ્રપારની શી
ક્ષાને બદલે બી
જી શિક્ષા.

૫૫. જે જે બાબતમાં જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શીક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હોય તે તે બાબતમાં ગુનેહગારની રજામંદી શીવાય, હિંદુસ્તાનની સરકાર અથવા જે ઠેકાણે તે ગુનેહગારને શીક્ષાનો હુકમ થયો હોય તે ઠેકાણાની સરકાર તે શીક્ષાને બદલે ચઉદ વરસની મુદત

સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવાને મુખત્યાર છે.

યુરોપિયન ત
થા અમેરિકન
લોકોને સમુદ્રપા
રની શીક્ષાને બ-
દલેશાસનિકદાસ
ત્વનીશિક્ષાકરવી.

૫૬. જે જે બાબતમાં કોઈ સમ્પત્તિ યુરોપીયન અથવા અમેરિકન ન હતાં, આ કાયદામાં જેને માટે સમુદ્રપારની શીક્ષા ડરાવી છે એવા કોઈ ગુનોહ તેની ઉપર સાબીત થાય, તે તે બાબતમાં સમુદ્રપારની શીક્ષાનો, હુકમ ન કરતાં સન ૧૮૫૫ ના ૨૪ મા આકટના ડરાવો મુજબ કોરે તે ગુનેહગારને શાસનિક દાસત્વની શીક્ષાનો હુકમ કરવો.

જીવતાં સુધી
ની શિક્ષાનો ડરા
વ નહીંહોય અ
ને દસ વરસ ક
રતાંવતી મુદતની
કેદની શિક્ષાનો ડ
રાવ હોય તે બા
બત વિશેષડરાવ

“પણ એવું ડરાવ્યું છે કે, સદરહુ આકટ ડરવો નહીં હોત તો જે ગુનાહ બાબત યુરોપીયન અથવા અમેરિકન માણસ જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શીક્ષાને લાયક થતે નહીં પણ દસ વર્ષ કરતાં વતી મુદત સુધી સમુદ્રપાર મોકલવાની શીક્ષા પામવાને અથવા તેને તે શીક્ષા કુરવાનો હુકમ થયાને તે લાયક થતે તો તે ગુનાહ બાબત તે માણસ કોરટની નજરમાં આવશે તે પ્રમાણે છ વરસ કરતાં વતી મુદત સુધી શાસનિક દાસત્વની શીક્ષા પામવાને અથવા તેને તે શીક્ષા કરવાનો હુકમ થવાને તે લાયક થશે, પણ જીવતાં સુધી શાસનિક દાસત્વની શીક્ષાને લાયક થશે એવું સમજવું નહીં.”

શિક્ષાની મુદ
તના બાગ.

૫૭. શિક્ષાની મુદતોના ભાગોની ગણતી કરવામાં જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શીક્ષાને વીસ વરસની સમુદ્રપારની શીક્ષાની બરાબર ગણવી.

ટીકા—આ કલમનો હેતુ એમ નથી કે કોઈ ગુનેહગારને જીવતા સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા કરી અને તે વિશ વર્ષ ત્યાંહાં રહ્યો એટલે તેની શિક્ષા પૂરી થઈ. પણ તેનો હેતુ એવોછે કે પરીશિષ્ટમાં તેમજ આ કાયદાની કલમોમાંની કેટલીક કલમમાં એમ ડરાવ્યું છે કે અમુક ગુનો કરે તો તેને મૂળ ગુનાને જેટલી શિક્ષા ડરાવી હોય તેનાથી અડધી, ચોથી યા આઠમા ભાગની શિક્ષા કરવી એમ ડરાવ્યુંછે. હવે જે કોઈ મૂળ ગુનાને માટે જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા કાયદામાં ડરાવી હોય અને તે ગુનો કરવાને મદદ કરનારને યા કોશીશ કરનારને અડધી શિક્ષા કરવાની હોય તો તે ગુનેહગારને તેવી વખતે દશ વર્ષની મુદત સુધીની સમુદ્રપારની શિક્ષા થઈ શકે. દૃષ્ટાંત—

કોઈ સમ્પત્તિ પીનલકોડ કા. ૩૭૬, ૨૭૭ વિગરેની કલમોમાં કહેલા ગુનાની કોશીશ કરવાનો ગુનો ક્યો તો તેવી કોશીશને માટે આ કાયદામાં રપજી શિક્ષા ડરાવી ન હોય તો કા. ૫૧૪ પ્રમાણે જે ગુનાને માટે કોશીશ કરી હોય તે ગુનામાં કહેલી શિક્ષાના અડધ યા ચોથે ભાગે શિક્ષા કરવી એમછે ને ૩૭૬. ૩૭૭માં જીવતાં સુધી સમુદ્રપાર યા અમુક મુદતની કેદની શિક્ષા કહીછે પણ ન્યાયાધીશની મરજીમાં કોશીશ કરનાર ગુનેહગારને તે ગુના માટે સમુદ્રપારની શિક્ષા કરવાનો વિચાર થાયતો તે સમુદ્રપારની શિક્ષાની અડધ યા ચોથાઈ ગણવામાં ૨૦ વરસની સંખ્યાનું અડધ યા ચોથાઈ કરી તે પ્રમાણેની મુદતની સમુદ્રપારની શિક્ષા તેને થઈ શકે એટલે અડધ હોય તો ૧૦ વરસ અને ચોથી હોયતો ૫ વર્ષ સમુદ્રપારની શિક્ષા થાય.

જે ગુનેહગારો ને સમુદ્રપારની શિક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવે તે ગુનેહગારોને સમુદ્રપાર કરતાં સુધી શું કરવું.

કેદને કેદાણે સમુદ્રપારનો હુકમ ક્યારે થઈ શકે.

૫૮. જે જે બાબતમાં સમુદ્રપારની શિક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવે, તે તે બાબતમાં જે ગુનેહગારને સમુદ્રપાર કરતાં સુધી જાણે તેને સખત કેદની શિક્ષાનો હુકમ થયો હોય એ રીતે તેની ઉપર અમલ કરે, અને તે કેદ રહે તે મુદતના દરમિયાનમાં તેણે સમુદ્રપારની શિક્ષા ભોગવી એમ સમજવું.

૫૯. જે જે બાબતમાં ગુનેહગારને સાત વરસ અથવા તેથી વધારે મુદતની કેદની શિક્ષા થઈ શકતી હોય, તે તે બાબતમાં તે ગુનેહગારને કેદની શિક્ષાનો હુકમ ન કરતાં સમુદ્રપારનો હુકમ કરવાને તે ગુનેહગારને શિક્ષાનો હુકમ કરનારી કોર્ટ મુખત્યાર છે; પણ તે સમુદ્રપારની શિક્ષા સાત વરસ કરતાં ઓછી મુદતની ન હોવી જોઈએ, તથા આ કાયદા મુજબ જેટલી મુદતની કેદની શિક્ષાને તે ગુનેહગાર લાયક હોય તે કરતાં વધારે મુદતની પણ ન હોવી જોઈએ.

ટીકા—જે અમલદારને ૭ વર્ષ સુધી કેદની શિક્ષા કરવાનો અધિકાર છે એવા કોઈ અમલદારે આ કલમથી મળેલો અધિકાર ચલાવે. મે. કા. પૂ. ૨૬

આ કલમ જે ગુનાને માટે ૭ અને તેથી વધારે મુદતની કેદની શિક્ષા થઈ શકે તેવા ગુનાને લાગે છે પરંતુ કેદને જુદા જુદા ગુના બદલ જુદી જુદી શિક્ષા આપી હોય અને તે ૭ વર્ષ કરતાં વધારે એકંદરે મળ્યાથી થઈ હોય તો તેથી બાબતમાં આ કલમ લાગુ પડતી નથી. (કા. વિ. રી. વા. ૫ પાને ૪૪ તથા વા. ૮ પાને ૨)

આ કલમ પ્રમાણે કેદને બદલે સમુદ્રપારની શિક્ષા કરવાની કહીએ તે જે કલમમાં જેટલી મુદત સુધી કેદ કહી હોય તે મુદત કરતાં વધારે મુદતની સમુદ્રપારની શિક્ષા થઈ શકે નહિ એટલે કોઈ કલમમાં જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા ૧૦ વર્ષની મુદત સુધીની કેદની શિક્ષા એમ કહ્યું હોય અને કોર્ટ તે ગુનાને માટે જીવતાં સુધીની સમુદ્રપારની શિક્ષા કરવાને ધારતી ન હોય તો તેવે પ્રસંગે કેદની શિક્ષાને બદલે સમુદ્રપારની જે શિક્ષા કરવામાં આવે તે ૧૦ વર્ષ કરતાં વધારે મુદતની થઈ શકે નહિ.

(કેટલીએક બાબતોમાં) કેદ આખી મુદત અથવા થોડી મુદત સુધી સકત અથવા આસાન, એ હોવા હુકમ થઈ શકે

૬૦. જે જે બાબતમાં ગુનેહગારને બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા થઈ શકતી હોય, તે તે બાબતમાં આખી કેદ સખત અથવા આખી આસાન, અથવા તે કેદનો કોઈ ભાગ સખત તથા બાકીનો ભાગ આસાન, એ પ્રમાણે શિક્ષાના હુકમમાં ફરમાવવાને તે ગુનેહગારને શિક્ષાનો હુકમ કરનારી કોર્ટ મુખત્યાર છે.

ટીકા—શિક્ષાની મુદત ગણવી તે જે તારીખે ફેસલો આપ્યો તે દિવસથી ગણવી. અને કેદીએ અપીલ કર્યાથી અપીલનો નિકાલ થતા સુધી શિક્ષા મુલતવી રહી હોય અને પછી અપીલ ના અંજુર થાય તો જેટલા દિવસ શિક્ષા મુલતવી રહી હોય તેટલા દિવસ શિક્ષાની મુદતમાંથી બાદ થઈ શકે નહિ. (સરકોર્ટ રજીંગ તા. ૨૮ અપ્રેલ ૧૮૯૨)

મિલકત સરકારે જપ્ત થાય એવો હુકમ.

૬૧. જે જે બાબતમાં કોઈ સખતની ઉપર એવા ગુનોહ સાબીત થાય કે તે ગુનાહને માટે તે ગુનેહગાર પોતાની સધળી મિલકત સરકારે જપ્ત થવાને લાયક છે, તે તે બાબતમાં ફરમાવેલી શિક્ષા, અથવા તેને બદલે કરવામાં આવી હોય એવી બીજી શિક્ષા, ભોગવી રહ્યા વીના, અથવા

તેને માફ થયા વીના, સરકારના લાભ શીવાય બીજી રીતે, તે ગુનેહગારની કાંઈ મીલકત મેળવી સકાશે નહીં.

દૃષ્ટાંત.

હિંદુસ્તાનની સરકારની સાહાયા લડાઈ કરવાનો ગુનોહ અ ની ઉપર સાબીત થયો, તેથી તેની સઘળી મીલકત સરકાર જપત થવાને અ લાયક છે. હવે શીક્ષાનો હુકમ થયા પછી, તથા તે હુકમ કાયમ છે તે દરમિયાનમાં અ નો આપ કાંઈ મિલકત મુકીને મરી જાય, જે મિલકત, અગર સરકાર જપતીનો, હુકમ ન થયો હોત તો, અ ની થાત; તો તે મિલકત સરકારની થાય એમ સમજવું.

જે ગુનેહગારો મોતની, સમુદ્રપારની, અથવા કે દની શિક્ષા થઈ શકે એવા હોય તેઓની મીલકત સરકાર જપ્ત થવી. ૬૨. જે જે આગતમાં કોઈ સખસની ઉપર મોતની શીક્ષા થઈ શકે એવા ગુનોહ સાબીત થાય, તે તે આગતમાં તે સખસની સ્થાવર જંગમ સઘળી મીલકત સરકાર જપ્ત થાય એવા હુકમ કરવાને કોરટ મુખતિયાર છે; અને જે જે આગતમાં કોઈ સખસની ઉપર એવા ગુનોહ સાબીત થાય કે તે ગુનાહને માટે તેને સમુદ્રપાર કરવામાં આવે, અથવા સાત વરસ અથવા તે કરતાં વધારે મુદતની કેદની શીક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવે, તે તે આગતમાં તેના સમુદ્રપારની અથવા કેદની મુદતના દરમિયાનમાં તે સખસનાં કુટુંબ તથા અનુજીવીઓને માટે સરકારની નજરમાં દુરસ્ત જણાય તેવા બંદોબસ્ત સરકાર કરે એવી છુટ રાખીને, તે મુદતના દરમિયાનમાં તે સખસની સરવે સ્થાવર તથા જંગમ મિલકતનું બાહું તથા ઉપજ સરકાર જપ્ત થાય, એવાં હુકમ કરવાને કોરટ મુખતિયાર છે.

ટીકા—આ કલમ પ્રમાણે એક સખસને શિક્ષા ભાગવવાનો હુકમ કર્યો હોય અને તે મુદતમાં તેની મીલકતનું બાહું તથા ઉત્પન્ન સરકાર જપ્ત કરી રાખે એવા હુકમ થયો હોય તેમાં દરબ્યું કે જે કોરટની સામે તે સખસની તપાસ ચાલી અપરાધ શાબિત થયો હોય તે કોરટને મજબૂર બાહું તથા ઉત્પન્નનો કાંઈ ભાગ ફરિયાદીને બદલા દાખલ અપાવવાનો અધિકાર નથી. (મુ. હા. સરકાર વિરુદ્ધ નાનાપતલુનો ફેસલો તા. ૧૦ જુન ૧૮૮૦ ને રોજ થયાછે તે જુએ)

દંડની રકમ | ૬૩. કેટલે સુધી દંડ કરવો, એની રકમ જ્યાં કરાવી નથી ત્યાં ગુનેહગારને જે દંડ થઈ શકે તે દંડની કાંઈ હદ બાંધી નથી પણ અતિથય દંડ કરવો નહીં. દંડ ન આપે, તો ૬૪. કેદની તથા દંડની શિક્ષા થઈ શકે એવા ગુનાહની જે જે આગતમાં કેદનો હુકમ. ગુનેહગારને કેદ સાથે કે કેદ વગર દંડની શિક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવે તે તે આગતમાં અને ફક્ત દંડની શિક્ષા થઈ શકે એવા ગુનાહની જે જે આગતમાં ગુનેહગારને દંડની શિક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવે તે તે આગતમાં, તે ગુનેહગાર દંડ ન આપે તો, તે આટલી મુદત સુધી કેદ ભાગવે એ પ્રમાણે તે ગુનેહગારને શીક્ષાનો હુકમ કરનારી કોરટ તે હુકમમાં ફરમાવવાને મુખતિયાર છે; અને તે કેદ, બીજી કાંઈ કેદની શીક્ષાનો હુકમ તે ગુનેહગારની ઉપર થયો હોય તે કેદની ઉપરાંત, અથવા એક શીક્ષાને બદલે બીજી શીક્ષા કરવાના હુકમ ઉપરથી જે કેદને તે લાયક હોય તે કેદની ઉપરાંત, સમજવી.

ટીકા—આ કલમ આ કાયદા પ્રમાણે કરેલા ગુનાની આગતમાં લાગુ હતીપણ સને ૧૮૬૮ના આક્ટ નંબર ૧ની કા. ૫ થી બાબત કાયદા પ્રમાણે કરેલા ગુનાની આગતપણ લાગુ થઈ છે તે કલમમાં નિચે પ્રમાણે છે.

પીનજકોડની કા. ૧૭ ના આરંભથી કા. ૭૦ના છેડા સુધીની કલમોના તથા કીમી-નલ પ્રોસીજરકોડની કા. ૧૧ના ઠરાવો હવે પછી આકટ થાય તેના આધારથી દંડ કરવામાં આવે તેને લાગુ થશે પણ તે આકટમાં એ વાત વિરુદ્ધ અસુચ કરાવ કરેલા હશે તો લાગુ થશે નહિ.

જે ગુનાહને માટે કેદ તથા દંડ એ બંને શિક્ષા થઈ શકતી હોય, તો તે ગુનોહ કરનાર દંડ ન આપે તો તેને આટલી મુદત સુધી કેદ કરવો એ પ્રમાણે જે કોર્ટ ફરમાવે તેણે તે મુદત, તે ગુનાહને માટે ઠરાવેલી ઘણામાં ઘણી કેદની જે મુદત હોય તેના અતુર-દંડ ન આપે તો તેને બદલે કેદની મુદતની હદ.

ટીકા—આ કલમ પ્રમાણે કેદની સાથે દંડની શિક્ષા થઈ શકે તે વખતે દંડ બદલ કેદની શિક્ષા ગુનાને માટે ઠરાવેલી કેદની શિક્ષાના ટૂંક કરતાં વધારે નહિ જોઈએ એમ છે પણ એજ બાબતમાં માજીસ્ટ્રેટની બાબતમાં કી. પ્રો. કો. કા. ૩૩માં નિયંત્રણ પ્રમાણે છે.

બાબત એવું પણ ઠરાવ્યું છે કે જે મુકદ્દમામાં ફેસલો કોઈ માજીસ્ટ્રેટે કર્યો હોય અને તેમાં પહેલાની શિક્ષાના હુકમનો ભાગ કેદ ઠરાવી હોય તે મુકદ્દમામાં દંડ ન આપેથી કેદ કરવાની જે મુદત ઠરાવવાં તે, દંડ ન આપેથી જે કેદ ઠરાવવામાં આવે તે શિવાય તે ગુનાને સાર જોઈલી મુદતની બીજી કેદની શિક્ષા કરવાનો તે માજીસ્ટ્રેટને અધિકાર હોય તે મુદતના અતુર્યાસ કરતાં કદાપી વધારે ઠરાવવી નહિ.

સને ૧૮૫૦ ના આકટ ૩૧ ની કા. ૩ પ્રમાણે કરેલા ગુનાને માટે ત્રણમાસની કેદની શિક્ષા ઠરાવીછે પણ એક માજીસ્ટ્રેટ આ કામમાં દંડ ન આપેથી કેદની શિક્ષા એક માસની કરેલી તે કામમાં માજીસ્ટ્રેટને ખુલાસો પૂછતાં તેમણે કહ્યું કે પી. કો. કા. ૧૫નો ઠરાવ ફક્ત તેજ કાયદા પ્રમાણે કરેલા ગુનાને લાગુ છે તેમાં લાઇકોર્ટે ઠરાવ્યું કે કી. પ્રો. કો. પ્રમાણે માજીસ્ટ્રેટને અધિકાર મળેલા છે માટે પી. કો. કા. ૧૫ના ઠરાવ આ કામને લાગુ છે તેથી શિક્ષા ત્રણ અઠવાડિયાની કરી (જુઓ મુ. હા. વા. ૫ પાને ૧૧ સરકાર વિરુદ્ધ વિકીઆ શેમા તા. ૩૦ જુલાઈ ૧૮૫૮)

સને ૧૮૭૨ના ૧૦ની કા. ૩૦૬ રા. ૩(ને હાલ ૧૮૮૨ ના ૧૦ની કા ૩૩ની રા. ૧) થી પી. કો. ૧૫ પ્રમાણે ચાલવાની ફરજ દૂર થતી નથી. એકલા દંડનો શિક્ષા કરી હોય ત્યારે તે દંડ નહિ આપે તો જોઈલી મુદતની કેદની શિક્ષા કરવાનો માજીસ્ટ્રેટને અધિકાર છે તેજી કેદની શિક્ષા તે ઠરાવે એટલોજ તેમાં ઠરાવ છે (પણ તે મુદત પી. કો. કા. ૧૫ માં બતાવ્યા કરતાં કદી વધારે હોવી જોઈએ નહિ) પણ કેદની તથા દંડની શિક્ષા કરી હોય ત્યારે દંડ નહિ આપેથી જે કેદની મુદત ઠરાવવાનો માજીસ્ટ્રેટને અધિકાર છે તે મુદતના અતુર્યાસ કરતાં તે વધારે હોવી જોઈએ નહિ.

(જુઓ મુ. હા. તા. ૨૭ ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૩નો સરકાર વિરુદ્ધ અલમાત્યાનો ફેસલો) આ કલમ પ્રમાણે જે શિક્ષા દંડના બદલે આપવાનો માજીસ્ટ્રેટને અધિકાર છે તે શિક્ષાની મુદત કી. પ્રો. કો. કા. ૩૦૬ ઉપરથી જરૂરી કરી નથી કા. ૩૦૬(હાલના કાયદામાં કા. ૩૩) એવો ફક્ત માજીસ્ટ્રેટ ચલાવવાના કામનો નિયમ ઠરાવવા બાબતની છે. (જુઓ અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટ ઇન્ડિયન લોરિપોર્ટ વા. ૧ પા. ૪૬૧ સરકાર વિરુદ્ધ દરબા અને બીજાનો તા. ૩ અગષ્ટ ૧૮૬૭નો ફેસલો)

દંડ ન આપે તો કેદની પ્રકાર. | દંડ ન આપવાને સાર જે કેદનો કોર્ટ હુકમ કરે તે કેદ, તે ગુનાહને માટે ગુનેહગારને જે પ્રકારની કેદની શિક્ષાનો હુકમ થઈ શકે, તે પ્રકારની થઈ શકે.

ગુનાહની શિક્ષા
માં દંડજ થઈ
શકતો હોય ત્યારે
અગર દંડ ન
આપે તો કેદની
મુદત.

૬૭. અગર દંડનીશિક્ષા થઈ શકે એવા ગુનોહ હોય, તો દંડ ન
આપે તેને બદલે તે ગુનેગારને કેદ કરવાનું કોર્ટ ફરમાવે તેની મુદત
નીચે લખી છે તે કરતાં વધારે ન હોવી જોઈએ:—એટલે દંડની રકમ
પચાસ રૂપિયાથી વધારે ન હોય, તો કેદની મુદત બે મહીનાથી વધારે
ન હોવી જોઈએ; અને દંડની રકમ એકસો રૂપિયાથી વધારે ન હોય,

તો કેદની મુદત ચાર મહીનાથી વધારે ન હોવી જોઈએ; અને બીજી કોઈ બાબતમાં છ
મહીનાથી વધારે ન હોવી જોઈએ.

ટીકા—એકલો દંડ થઈ શકતો હોય તેવા ગુનામાં દંડને બદલે કેદની શિક્ષા કરવી તે
આશાન કેદની કરવી (જુઓ મુ. હા. વા. ૫ પા. ૪૫ સરકાર વિરુદ્ધ સંતુ લખાયા તા.
૧૭ જુન ૧૮૯૮)

તે કેદદંડ આપે
કે બંધ થાય.

૬૮. દંડ નહીં આપવાથી જો કેદ કરી હોય, તે કેદ તે દંડ આ-
પવામાં આવે અથવા કાયદાના હુકમથી વસુલ કરવામાં આવે એટ-
લે બંધ થશે.

દંડના હિસાબે
નિકળે તેટલોમા
ગ આપે કે કેદ
બંધ થાય.

૬૯. દંડ નહીં આપે તેને માટે કેદની જો મુદત ઠરાવી હોય, તે
મુદત પૂરી થતાં પેલાં અગર તે દંડનો એટલો ભાગ આપવામાં કે
વસુલ કરવામાં આવે, કે દંડનો જેટલો ભાગ બાકી રહ્યો હોય તેના
પ્રમાણમાં દંડ ન આપવાથી ભાગવેલો કેદની મુદત ઓછી ન હોય, તો કેદ બંધ થશે.

દર્શાવે.

અને શિક્ષાનો એવો હુકમ થયો છે કે તે એકસો રૂપિયાનો દંડ આપે, અને દંડ
ન આપે તો ચાર મહીના કેદ રહે. હવે એ ઠેકાણે તે કેદનો એક મહીનો પૂરો થતાં
પેલેલાં તે દંડમાંના પોણોસો રૂપિયા આપવામાં કે વસુલ કરવામાં આવે, તો પેલેલો
મહીનો પૂરો થાય એટલે તુરત અંતે છોડી મુકવામાં આવશે. જો પેલેલો મહીનો
પૂરો થાય તે વખતે અથવા ત્યાર પછી અંતે કેદમાં છતાં કોઈ બીજી વખતે, પોણો-
સો રૂપિયા આપવામાં કે વસુલ કરવામાં આવે તો અંતે તુરત છોડી મુકવામાં
આવશે. જો કેદના બે મહીના પૂરા થતાં પેલેલાં તે દંડમાંના પચાસ રૂપિયા આપ-
વામાં કે વસુલ કરવામાં આવે, તો બે મહીના પૂરા થાય એટલે તુરત અંતે છોડી
મુકવામાં આવશે. જો તે બે મહીના પૂરા થાય તે વખતે અથવા ત્યાર પછી અંતે
કેદમાં છતાં કોઈ બીજી વખતે, પચાસ રૂપિયા આપવામાં કે વસુલ કરવામાં આવે
તો, અંતે તુરત છોડી મુકવામાં આવશે;

ટીકા—કેદીને ચોરીના તોણમત બદલ કેદની અને રૂપાનો દંડની અને દંડ નહિ
આપે તો એક માસ બંધાઈ કેદ ભાગવવાની શિક્ષા કરી હતી. કેદીએ દંડ બદલ રૂ. ૨૨-૧-૧૨
બરખા પછી તેની જોલરને અગર ન કર્યાથી દંડ બદલ કરેલી કેદની તમામ શિક્ષા ભા-
ગવવી પડી તેથી દંડની રકમ પાછી આપવા હાઇકોર્ટમાં લખાણ થયાથી ઠરાવ્યું કે
દંડ પાછો આપવાનો હુકમ કરવાને આ કોર્ટને અધિકાર નથી. (જુઓ મુ. હા. વા. ૪
પા. ૩૭ સરકાર વિરુદ્ધ નાયા મુલા તા. ૯ ઓક્ટોબર ૧૮૯૭)

દંડ છ વર્ષ સુ-
ધીમાં અથવા કે
દનીમુદતસુધીમાં
કોઈ પણ વખતે

૭૦. દંડ અથવા તેનો જેટલો ભાગ આપવાનો બાકી રહે તેટલો
ભાગ, શિક્ષાનો હુકમ થયા પછી છ વર્ષ સુધીમાં કોઈ પણ વખતે
વસુલ થઈ શકે, અને અગર, તે શિક્ષાના હુકમ અનુસાર ગુનેગાર છ

વસુલ થઈ શકે. | વર્ષ કરતાં વધારે મુદતની કેદને લાયક હોય તો તે મુદત પુરી થતાં પે-
ગુનેહગારનાં મો- | હેત્રાં કોઈ પણ વખતે વસુલ થઈ શકે; અને ગુનેહગારનાં મોતથી, જે
તથી તેની મીત્ર | મિલકત તેનું મરણ થયા પછી, તેનાં કરજને સાર કાયદા પ્રમાણે જ-
કત જવાબદારી | વાળદાર હોય, તે મિલકત તે દંડની જવાબદારીમાંથી છુટતી નથી.

ટીકા—આ કાયદા પ્રમાણે શિક્ષા થનારા ગુનાને માત્ર આ કલમ લાગુ છે માટે
વિદ્યુત અગર સામાન્ય કાયદા પ્રમાણે શિક્ષા આપવામાં આવનારા ગુના બદલ દંડ કરવા
છતાં વિશેષ ઠરાવ કરેલો હોવા શિવાય તેને આ કલમમાંના ઠરાવ લાગુ થતા નથી. તેમજ
દંડ બદલ આપેલી શિક્ષા ભાગવી હોય તો પણ દંડ વસુલ કરી શકાય છે. મ. કા. પા. ૩૫

દંડ ન આપવાથી કેદની જંગમ મિલકત જપત થઈ શકે પણ દંડ વસુલ થતાં પ-
હેલાં કેદી ગુજરી જાય તો તે કારણસર કેદની ગ્યાવર મિલકત જપત થવાને પાત્ર નથી.
(જુઓ મુ. હા. વા. ૫ પા. ૧૩ સરકાર વિરુદ્ધ લાલુ કારવારનાં તા. ૩૦ જુલાઈ ૧૮૯૮નો ફેસલો)

કેદી ઉપર સને ૧૮૫૦ના ૩૧ની કા. ૩ પ્રમાણે તોલેમન ઠરાવી ૩૨૫૦)ના દંડની
અને તે ના આપે તો ૧ હકતાની કેદની શિક્ષા કરી દંડપૈકી ૩૨૩૮-૧૪-૩ ભરવા. તેથી
બાકીની દંડની રકમ એટલે બે દિવસની કેદના પ્રમાણની રકમ પી. કા. કા. ૧૬ પ્રમાણે માફ કરી.

તેમાં ઠરાવ્યું કે કા. ૧૬ ગેરશીરસ્તે લાગુ કરાંછે કારણ કે એ કલમનો તેજ આ-
ક્રમાં લખેલા ગુનાને લાગુ છે અગર બીજાને લાગુ પડે તો તે જે દંડનો ભાગ આપવા
માંજ્યો હતો તે માફ કરવાસાર તે કાયદાની ત્યાર પછીની કલમથી આધાર મળતો નથી.
અને પી. કા. કા. ૭૦ પ્રમાણેનો બાકીની રકમ હજી પણ વસુલ થઈ શકે (જુઓ મુ.
હા. સરકાર વિરુદ્ધ માયા દેવજી તા. ૧૫ સપ્ટેમ્બર ૧૮૮૦નો ફેસલો)

કેદીનો એકહત્તર રૂપિયા દંડ થવાથી અને બીજી શિક્ષા થવાથી તેણે હાઇકોર્ટમાં
અપીલ કરી પણ અપીલ સાંભળવાના દિવસ અગાઉ કેદી મરણ પામ્યો તો પણ કેદીના
વકીલે અપીલ સાંભળવા અને વારશનું વકીલાતનામું દાખલ કરવા કહ્યું એમ કહીને કે
આ કલમ પ્રમાણે કેદીના મરણ પછી પણ તેની મિલકતથી દંડ વસુલ થઈ શકે તેમજ
માટે તકરાર સાંભળવી. તેમાં ઠરાવ્યું કે વારશ ડીવા મૃત્યુપત્ર અલાવનારને હક આપવા
કી. પ્રો. કોડમાં ઠરાવ નથી માટે અપીલ અંધ થયે. (જુઓ મુ. હા. ઇન્ડિયન લા. રી.
વા. ૨ પા. ૫૬૪ સરકાર વિરુદ્ધ ડોંગાજી અંદાજી તા. ૨૬ અપ્રેલ ૧૮૭૮નો ફેસલો)

જે ગુનો ધણા | ૭૧. જે જે વસ્તુ ગુનોહ છે તે જુદા જુદા ભાગોથી બનેલી હોય,
ગુનાહોથી બનેલો | અને તે ભાગો માંહેલો હરકોઈ ભાગ જતજ ગુનોહ હોય, તો, એથી
હોય તેની શી | બીજી રીતે કરવું એવો સાફ ઠરાવ ન કર્યો હોય તો, ગુનેહગારને તે
જ્ઞાની હૃદ. | તેના ગુનાહોમાંના એક કરતાં વધારે ગુનાહની શિક્ષા કરવી નહી.

દૃષ્ટાંતો.

(અ) અ જ ને એક લાકડીથી પચાસ સપાટા મારે, તો એ કેટલાં એ સઘળા મારેથી,
તથા તે સઘળા મારમાં જેટલા સપાટા આપ્યાં છે તેમાંના હરએક સપાટાથી પણ
જ ને બુદ્ધિપુરવક બયા કરવાનો ગુનોહ અ એ કર્યો હોય એમ બની શકે છે. હવે
જે તે હરએક સપાટાને માટે અ શિક્ષા લાયક હોય, તો હરએક સપાટાને સાર એક
વરસ એ પ્રમાણે પચાસ વરસની કેદ અ ને થઈ શકે. પણ સઘળા મારને સાર
એકજ શિક્ષાને તે લાયક છે.

(મ) પણ અ જ ને મારે છે એટલામાં ૫ વચે પડે અને અ ધરાવાથી ૫ ને મારે, તો
જ ને બુદ્ધિપુરવક બયા કરવાની એક શિક્ષાને, તથા ૫ ને સપાટા માર્યો તેની

બીજી શિક્ષાને અ લાયક છે કેમકે જે કામથી અ એ ઝ ને બુદ્ધીપૂર્વક બધા કરી તે કામનો ય ને મારેલો સપાટો કાંઈ ભાગ નથી.

ટીકા—કેદીપર એકજ વખતે કરેલા ગુના બદલ કા. ૩૮૦ અને ૪૫૭ મુજબ જુદાં જુદાં તોહિમતો રાખી જુદી જુદી શિક્ષા ઠરાવેલી તેમાં હાથકોરો ઠરાવ્યું કે કેદીએ આ બેઉ કલમો મુજબ એકજ વખતે ગુનો કર્યોછે માટે પી. કા. કા. ૭૧ લાગુ પડેછે અને માજીસ્ટ્રેટને એક ગુના બદલ ફક્ત બેસતી શિક્ષા કરવાનો અખત્યારછે માટે તેટલી કાયમ રાખી બીજી ૨૬ કરી (જુઓ મુ. હા. વા. ૧ પા. ૮૭ સરકાર વિરુદ્ધ અરજીનનો તા. ૪ નવેમ્બર ૧૮૯૩નો ફેસલો)

જે વખતે ૨૧૩ પમાં એકજ અપરાધ હોય અને કેદીમર એક તોહિમત જે કલપપરથી મુકાયુ તેજ કલ્પ તેનાપર બીજી તોહિમત ઠરાવાને કારણ હોય તો એવી વખતે દરેક તોહિમત બદલ શિક્ષા આપવી નહિ. (કા. પી. રી. વા. ૬ પા. ૧૨)

કેદીપર કા. ૩૮૦. ૪૫૭ મુજબ બેઉ તોહિમતો ઠરાવી તે બેઉ બદલ એક એક વર્ષની શિક્ષા માજીસ્ટ્રેટ ઠરાવા, અપીલમાં શ્રેયનજાડને એ કલ્પ એકજ ગુનોછે માટે પી. કા. કા. ૭૧ પ્રમાણે એ બે કલ્પ બદલ જુદી જુદી શિક્ષા થઈ શકતી નથી, તેવી એક વર્ષની કાયમ રાખી બીજી ફરવી તેમાં હાથકોરો ઠરાવ્યું કે કેદીપર ચોરી કરવાને ઇરાદે ધર ફાડવાનો અને રહેવાના ઘરમાં ચોરી કરવાનો એવા બે અપરાધ બદલ શાખિતી થયાથી પ્રત્યેક બદલ જુદી જુદી શિક્ષા માજીસ્ટ્રેટને કરવાનો અધિકારછે. પણ કેદીપર. શાખિત થયેલા તોહિમત પૈકી મોટા અપરાધની જે શિક્ષા કહી હોય તે કરતાં બેઉ તોહિમતની એકંદરે શિક્ષા વધારે થાય નહિ તેમજ એકંદરે શિક્ષા માજીસ્ટ્રેટના અધિકારથી બહાર નીકળે તો બસછે. (જુઓ મુ. હા. વા. ૬ પા. ૧૭૨ સરકાર વિરુદ્ધ અનવરખાં ગુલખાં વિગરેનો તા. ૨૩મે ૧૮૭૨નો ફેસલો)

ગુનેહગારે ધ
ણાગુનાહિમાંથી
એક ગુનોહ કર્યો
એમ સાબીત થા
ય છે, પણ કીયો
એ બાબત શક
છે એ પ્રમાણે ફે
સલામાંજખવામાં
આવે,ત્યારેશીક્ષા.

૭૨. જે જે બાબતોમાં એવો ફેસલો આપવામાં આવે કે ફલાણા ફલાણા જુદા જુદા ગુનાહિમાંનો એક ગુનોહ ફલાણા સખસે કર્યો છે, પણ તેઓમાંનો કીયો એક કર્યો છે તે વિશે શક છે, તે સરવે બાબતોમાં અગર તે સઘળા ગુનાહિને સાથે એક સરખાજ શિક્ષા ન ઠરાવી હોય તો, જે ગુનાહને સાથે ઓછામાં ઓછી શીક્ષા ઠરાવી હોય તે શીક્ષા તે ગુનેહગારને કરવામાં આવશે.

એકાંત કેદ. | ૭૩. કોઈ સખસની ઉપર એવો ગુનોહ સાબીત થાય કે, તેને માટે, આ કાયદા મુજબ, તેને સખત કેદની શિક્ષા કરવાનો કોરટને અખત્યાર છે, તો તે ગુનેહગારને જેટલી મુદતની કેદનો હુકમ કરવામાં આવે તે મુદતના આટલા ભાગ અથવા ભાગો સુધી તેને એકાંત કેદમાં રાખવો એ રીતે તેના શિક્ષાના હુકમમાં ફરમાવવાને કોરટ મુખત્યાર છે; પણ સઘળું મર્જાને તે એકાંત કેદની મુદત ત્રણ મહીનાથી વધારે ન હોવી નિષ્પત્તિ, અને તે નીચેના હીસાબપ્રમાણે હોવી નિષ્પત્તિ. (એટલે)-

જો કેદની મુદત છ મહીનાથી વધારે ન હોય, તો એકાંત કેદની મુદત એક મહીનાથી વધારે ન નિષ્પત્તિ.

જો કેદની મુદત છ મહીનાથી વધારે હોય અને એક વરસથી વધારે ન હોય, તો એકાંત કેદની મુદત બે મહીનાથી વધારે ન નિષ્પત્તિ.

જે કેદની મુદત એક વરસથી વધારે હોય, તો એકાંત કેદની મુદત ત્રણ મહીનાથી વધારે ન જોઈએ.

એકાંત કેદની | ૭૮. એકાંત કેદની શીક્ષાનો હુકમ બળવવામાં તેવી કેદ એકી વ-
હદ. | અને કદાપી ચઉદ દિવસ કરતાં વધારે ન હોવી જોઈએ, અને એકાંત
કેદની મુદતોની વચે તે મુદતો કરતાં ઓછી વેળા ન જવી જોઈએ; અને બ્યારે કેદની
શિક્ષા ત્રણ મહીનાથી વધારે મુદતની હોય, ત્યારે તે ફરમાવેલી આખી કેદની મુદતના કોઈ
પણ એક મહીનામાં સાત દિવસ કરતાં વધારે એકાંત કેદ ન હોવી જોઈએ, અને એકાંત
કેદની મુદતોની વચે તે મુદતો કરતાં ઓછી વેળા ન જવી જોઈએ.

જે સખસોની | ૭૫. જે સખસની ઉપર એવા કોઈ ગુનોહ સાબીત થયો હોય કે
ઉપર એક વાર | જેને માટે આ કાયદાના બાબ ૧૨ મા અથવા બાબ ૧૭ મા મુજબ
આગળ ત્રણ વરસ અથવા તેથી વધારે મુદતની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કે-
સની કેદની શીક્ષા થઈ શકે, તે સખસ ફરીથી એવા કોઈ ગુનોહ કરે કે જેને
માટે તે બે બાબો માહેના ગમે તે બાબ મુજબ ત્રણ વરસ અથવા તે
થી વધારે મુદતની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા થઈ શકે; તો
તે સખસ એવા પાછળના હરેક ગુનાહેને માટે જીવતાં સુધી સમુદ્રપાર
ની શીક્ષાને, અથવા એ પ્રમાણે ન બન્યું હોય તો તે ગુનાહેને માટે જે-
ટલી શીક્ષાને તે લાયક થાય તેથી બમણી શીક્ષાને, લાયક થશે; પરંતુ
કોઈ પણ બાબતમાં દશ વરસથી વધારે મુદતની કેદને તે લાયક થશે નહીં.

ટીકા—કેદીપર ઈ. પી. કા. ૩૮૦ પ્રમાણે તોલેમત રાખી તેને આ કલમ પ્રમાણે
૧૪ વર્ષ સમુદ્રપારની શિક્ષા કરી, કેમકે ૧૭મા બાબમાં લખેલા ગુના ૧૩ વખત કેદીએ
કર્તા હતા. તેમાં ડગ્લ્યું કે પ્રથમના ગુના પીનજકોડ થતા પહેલાનાઈ માટે હાલના ગુનાથી
કેદી કા. ૭૫ ની શિક્ષાને લાયક નથી (મુ. હા. વા. ૪ પાને ૧૧ સરકાર વિરુદ્ધ હુથાખીત
એચુ તા. ૧૨ સપ્ટેમ્બર સને ૧૮૬૭નો ફેસલો)

જે ગુના બદલ કેદીપર તોલેમત મુકવાનાં આબંધું હતું તેવો તેમજ તે બાબતમાંનો
કોઈ ગુનો પ્રથમ નહિ થયો હતો તો આ કલમ પ્રમાણે જે શિક્ષા વધારે કરવામાં આવી
છે તે બરાબર નથી અને

અગાઉ કરેલા ગુના બદલ થયેલી શિક્ષામાંથી ભાગવવાની બાકી રહેલી શિક્ષા હા-
લના ગુના બદલ કરેલા શિક્ષામાં ઉમેરીને તે શિક્ષાને બ્યાદે મુદતની સજા કરી શકવાનો
આ કલમ પ્રમાણે કોઈ શેઠ જડજને અધિકાર નથી (જુઓ મુ. હા. વા. ૫ પા. ૩૬
સરકાર વિરુદ્ધ સકયા કાવજી વિગરે તા. ૨૦ મે ૧૮૬૮નો ફેસલો)

કી. પ્રો. ના બાબ ૨૨ (સને ૧૮૬૧ના ૨૫ માનો) તે હાલના આકટનો બાબ ૧૨ છે
તે પ્રમાણે જે સજા સંબોરડીનેટ માજીએટ કરી શકે તે કરતાં વધારે સજા કરવાંસાફ આ
કલમથી તેને અધિકાર મળતો નથી (જુઓ તા. ૨ માર્ચ ૧૮૭૧ના મુ. હા. નો ફેસલો
સરકાર વિરુદ્ધ વિડયા વલદે મુબાના)

કેદી ઉપર પી. કા. નો બાબ ૧૨ તથા ૧૭ પ્રમાણે પ્રથમ કેટલાક ગુનાની શાખીતી
થયેલી હતી છતાં સંબોરડીનેટ માજીએટ તેને છમાસ કેદ અને ૨૦૦ દંડની શિક્ષા કરી
પણ કેદીને હમેશ ગુના કરવાની ટેવ છે માટે કી. પ્રો. કા. ૩૧૫ (૧૮૭૨ના ૧૦ની) પ્રમાણે
તેનો ધનસાફ કરવાનો તે માજીએટને અધિકાર નહોતો એમ જણામાજીએટ હાઈકોર્ટને

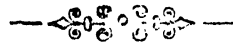
લખ્યાથી તે કોરટ જીલ્લામાં જીલ્લાના અભિપ્રાયને મળતા થયા (જુઓ મુ. હા. સરકાર વિરુદ્ધ અણાજી કરજી તા. ૨૪ અપ્રેલ ૧૮૭૩નો ફેસલો)

પીનલકોડના બાબ ૧૨ તથા ૧૭ માં કહેલા ગુનામાંનો ત્રણ વર્ષવા તે કરતાં વધારે કેદ થાય એવા ગુનો પ્રથમ શાખિત થયેલો અને પછી તેજ બાબમાંનો તેજી શિક્ષા થઈ શકે એવા ગુનો શાખિત થયાના કામમાં હરાબ્યું કે ૬૨ વર્ષની સમુદ્રપારની શિક્ષા ગેરકાયદેશરે છે. પી. કો. કા. ૭૫ મુજબ તોલોમતવાળાને જીવતા રૂઢી સમુદ્રપારે મોકલવા પણ તેને છવર્ષથી વધારે મુદતની કેદ થવી નહિ જોઈએ. (જુઓ મુ. હા. સરકાર વિરુદ્ધ ગોપાળ સંતુ તા. ૨૨ નવેમ્બર ૧૮૭૨નો ફેસલો)

પીનલકોડના બાબ ૧૨ તથા ૧૭ પ્રમાણે જે ગુનો ત્રણ અથવા વધારે વરશની કેદની શિક્ષાને પાત્ર છે તેવા કોઈ ગુનો કરવાને કોશિય કરવાનો ગુનો કોઈ સખ્ય ઉપર શાખિત થયો હોય તો તેથી તે સખ્ય પી. કો. કા. ૭૫ માં ફરમાવેલી વધારે સજાને પાત્ર થતો નથી. (જુઓ મુ. હા. ઈ. લા. રી. વા. ૫ પા. ૧૪૦ સરકાર વિરુદ્ધ નાના રહીમ તા. ૨૮ અક્ટોબર ૧૮૮૧)

પી. કો. ના ૧૨ માં ૧૭ માં બાબ પ્રમાણે જે ગુનાને ત્રણ વરશની કેદની શિક્ષા ફરમાવી છે તેવા અપરાધ કોઈએ કર્યા છતાં તેનાપર તોલોમત શાખિત થતા અગાઉ ને બીજા તેવાજ અપરાધ કરે તો તે બીજા અપરાધ બદલ કા. ૭૫ પ્રમાણે તે બ્યાદે શિક્ષાને પાત્ર નથી. અગાઉ કરેલા અપરાધનું તોલોમત શાખિત થયા પછી તેણે તે બોલ્લો અપરાધ કર્યો હોતો માત્ર એ કલમમાં આખરે કહ્યા પ્રમાણે તે બ્યાદે શિક્ષાને પાત્ર હોત. (જુઓ અલ્લાબાદ ઈ. લા. વા. ૧ પા. ૬૩૭ સરકાર વિરુદ્ધ મેઘા તા. ૨ એપ્રિલ ૧૮૭૮ નો ફેસલો)

કેદીપર કા. ૩૮૦ અને ૪૫૭ મુજબ તોલોમત હરાબી દરેક ગુના બદલ બંને વરશ સુધીની શિક્ષા કરી તેમાં હરાબ્યું કે કેદીપર બંને ગુનાનું એકજ તોલોમત રાખી બંને માટે કરેલી શિક્ષા કમી કરી ફક્ત એ વરશ કાયમ રાખ્યાં અને એમ પણ હરાબ્યું કે કેદી એવા ગુનાનો કેટલીક વખત અગાઉ તકશીરવાર હોય હતો તેથી માજીસ્ટ્રેટે તેને શેશનમાં કમીટ કરેલો હતો કેમકે કા. ૭૫ મુજબ ઘટની શિક્ષા થાત. (મુ. હા. વા. ૨ પા. ૧૨૬ સરકાર વિરુદ્ધ ગુલાફુ તા. ૮ જાન્યુઆરી ૧૮૬૪)

બાબ ૪ થો.

સાધારણ અપવાદ.

જે કામ કરવાની જે સખ્યસની ફરજ છે, અથવા જે કરવાની માહારી કાયદા પ્રમાણે ફરજ છે એમ જે સખ્યસ કાંઈ હકીકતની ખુત ને લીધે માને છે તે સખ્યસે ક રેલું તે કામ.

૭૬. જે સખ્યસની જે વસ્તુ કરવાની કાયદા પ્રમાણે ફરજ છે, અથવા કાયદાની કાંઈ ખુલતા સખ્યથી નહી, પણ હકીકતના કાંઈ ખુલતા સખ્યથી, જે સખ્યસ સુદ બુદ્ધિથી એમ માને છે કે એ વસ્તુ કરવાની માહારી કાયદા પ્રમાણે ફરજ છે, તે સખ્યસ જે તે વસ્તુ કરે, તો તે ગુનો છે એમ સમજવું નહી.

દૃષ્ટાંતો.

(અ) અ સોલજર, કાયદાના હુકમ મુજબ, પોતાના ઉપરી અમલદારના ફરમાવ્યાથી લોકોનાં એક ટોળા ઉપર બંદુકનો એક બાહાર કરે, તો અ એ કાંઈ ગુનોહ કીધો એમ સમજવું નહી.

(બ) એક ઇનસાફની કોરટના અમલદાર અ ને તે કોરટે ય ને પકડવાનો હુકમ કર્યા ઉપર.

થી ઘટતી તજવીજ કરીને, જ ને ય માનીને તે જ ને પકડે, તો અમ્મે કાંઈ ગુનોહ કાંઈ અમ સમજવું નહીં.

ટીકા—આ કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે કાંઈ કન્ય કરેલા છતાં ગુનો થતો નથી તેનો અર્થ એકે તેને આ કાયદા પ્રમાણે શિક્ષા થતી નથી પરંતુ તેના પર દીવાનીમાં દાવો થઈ શકે છે.

ધનસાક્ષીનું કા. ૭૭. જે અગ્નિચાર જે જડજને કાયદાએ આપેલો છે, અથવા જે મ કરતાં કરેલું જડજ શુદ્ધબુદ્ધિથી એમ માને છે કે આ અગ્નિચાર મને કાયદાએ આ જડજનું કામ. પેલો છે, તેવા કાંઈ અગ્નિચાર અમલમાં લાવતાં તે જડજ ધનસાક્ષીનું કામ કરવામાં જે વસ્તુ કરે, તે ગુનોહ છે એમ સમજવું નહીં.

ટીકા—આ કલમ કમીટ કરનાર માણજીટનો અચાવ કરતી નથી કેમકે કા. ૧૬માં “જડજ” શબ્દની વાખ્યા છે તેના ઉ દ્રષ્ટાંત પ્રમાણે કમીટીંગ માણજીટ જડજ નથી.

વળી શુદ્ધબુદ્ધિએ કામ કરનાર કોઈ જડજ પર દીવાની કોરટમાં પણ ફરિયાદ થઈ શકે નહિ તેને માટ સને ૧૮૫૦નો ૧૮મો આક્ટ છે.

તો પણ તેથી એમ નથી કે તેઓ જે કામ અગ્નિચાર બહાર કરે તેમાં પણ તેમને તે કાયદાનો લાભ મળે. સરકાર વિરુદ્ધ દલસુખ હરીભાઈનો ફેસલો મુ. હા. વા. ૨ પા. ૩૮૪ મે. તા. ૨૭ અપ્રેલ ૧૮૬૬નો છપાયો છે તેમાં એમ છે કે એક માણજીટ તોલિમત વાળાની હમારત પડાવી નાખવા હુકમ કરેલો તેપરથી તોલિમત વાળાએ શેશન જડજને અપીલ કરેલી તેથી શેશન જડજે માણજીટ પાસે કામના કાગળો મંગાવ્યા. પણ જડજને કાગળો મંગાવવાનો અધિકાર નથી એમ લખી તેમના જવાબની રાહ ન જોતાં તોલિમત વાળાનું ઘર પડાવી ને પાળ્યું અને વળી હુકમના અપમાનનું કામ ચલાવી શિક્ષા કરી. તેમાં હાઈકોર્ટે ઠરાવ્યું કે માણજીટ શેશન જડજના હુકમ પ્રમાણે તરતજ ચાલવું જોઈતું હતું અને અપીલકોરટનો ઠરાવ થતામુધી હુકમના અપમાનનું કામ ચલાવવું નહોતું તેમજ ઘર પડાવવું નહોતું. છતાં માણજીટ આમ કર્યું છે તો તેને સને ૧૮૫૦ના ૧૮માનો લાભ મળે કે નહિ એ પણ એક સવાલ છે.

ત્યારે એ ઉપરથી જોવાનું છે કે કોઈ પણ જડજે પોતાને મળેલા અધિકાર બાહાર કામ કરવાથી તેને આ કલમનો લાભ મળે નહિ.

કામ ધનસાક્ષી કોરટના ફેસલા ૭૮. કાંઈ ધનસાક્ષી કોરટનો ફેસલો અથવા હુકમ કાયમ હોય, તે, ધરમિયાનમાં તે ફેસલા અથવા હુકમ મુજબ કરેલી કાંઈ વસ્તુ અથ- અથવા હુકમ મુજબ કરેલું કામ વા તે ફેસલા અથવા હુકમથી થઈ શકે એવી કાંઈ વસ્તુ ગુનોહ છે એ મ સમજવું નહીં, પછી તે ફેસલો અથવા હુકમ કરવાનો તે કોરટનો અધિકાર ન હોય તેની કાંઈ ચિંતા નહીં; પરંતુ તે કામ કરનાર સખ્યે શુદ્ધબુદ્ધિથી એમ માનવું જોઈએ કે તે કોરટને તે અધિકાર છે.

ટીકા—“ધનસાક્ષી કોર્ટ”ની વાખ્યા કલમ ૨૦માં આપેલી છે તે જુઓ. કોઈ શાક્ષી કોરટમાં સાહેદી આપવા જતો હોય અને માર્ગમાં તેને કોઈ દીવાની કોરટના પ્રોસેશથી સીપાઈ પકડે અને તે સાહેદ સીપાઈને કહે કે મારે સાહેદી પૂરવા જવું છે તે વાત તે સીપાઈ મનમાં ન લાવતાં તેને પકડેતો તેવી વખતે આ સીપાઈ આ કલમ પ્રમાણે અચાવ કરવાને હકદાર થતો નથી કારણ કે સી. પ્રો. કો. કા. ૧૪૨ પ્રમાણે તેવા માણસો સાહેદો પૂરવા જતી વખતે કે પકડાઈ શકાય નહિ. એટલે સીપાઈ યા બેઝીફ જે કામ કરે તે કોરટના અધિકાર બાહારનું કરે છે.

વળી મુ. હા. દીવાની વાલ્યુમ ૮ને પાને ૧૨૦મે બાઈ કુંવર વિરુદ્ધ વેણીદાસ ગં- ગારામનો અને ફાજદારી મુ. હા. વા. ૭ પાને ૮૩મે સરકાર વિરુદ્ધ ગજીકોમ આગોરનો

જે ફેસલો છપાયોછે તે ફેસલા આ પ્રમાણે તથા સી. પ્રો. કો. કા. ૨૭૧ પ્રમાણે દીવાની કોર્ટના કોઈ સીપાઈ યા બેલીફને જંગમ મિલકત જપત કરવા માટે દેણદારના રહેવાના ઘરનો આગલો દરવાજો ઉઘાડવાનો અધિકાર નથી છતાં તે ઉઘાડી અંદર જાય તો આ કલમ પ્રમાણે તેનો બચાવ થઈ શકે નહિ.

નિચેની કોર્ટનો હુકમ ૨૬ થતાં સુધી તે કાયમ સમજવો અને તેથી કોર્ટ જે હુકમ કરે તે તેના અમલદારોએ બજાવવો. ૨૮૨. પ. ૧૫

જે કામ કરવાની જે સ | ૭૬. જે સમ્પત્તિને જે વસ્તુ કરવાની કાયદાથી રજા છે, અસને કાયદાથી રજા છે, અથવા કાયદાની કાંઈ ભુલના સમજાયથી નહી, પણ હકીકત- અથવા જે કરવાની મને ની કાંઈ ભુલના સમજાયથી જે સમ્પત્તિ શુદ્ધબુદ્ધિથી એમ માને કાયદાથી રજા એમ જે છે કે એ વસ્તુ કરવાની મને કાયદાથી રજા છે તે સમ્પત્તિ ભુલને લીધે માનેછે તે સ | જે તે વસ્તુ કરે, તો તે ગુનોહ છે એમ સમજવું નહી. અસે કરેલું તે કામ.

દૃષ્ટાંત.

જે ખુન કરે છે એવું સમજીને અ જ ને પકડે. હવે ખુન કરનારાઓને ખુન કરતાં પકડવાનો અખીયાર કાયદાએ સઘળા સમ્પત્તિને આપ્યોછે તે અખીયાર પોતાની અક્ષલ શુદ્ધબુદ્ધિથી ચલાવીને અમલમાં લાવતાં અ જ ને પકડે, એવા હેતુથી કે તેને ધોગ્ય અમલદારની આગળ હાજર કરેવો, તો અ એ કાંઈ ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું નહી; પણ એમ માલમ પડે કે જ પોતાના બચાવમાં કાંઈ કામ કરતો હતો તોપણ.

ટીકા—કોઈપણ ગેરકાયદેશર કૃત્ય માખાપની કીંવા ધણીની આત્માથી કર્યું એવો સમ્પત્તિ આ કલમ પ્રમાણે ચાલે નહિ. (આલીશન કી. લો. પાને ૬૭૧. ૬૭૨)

ઈંગ્લેન્ડ લા પ્રમાણે મોટા અંધારે અપરાધ નહિ હોય એવું કૃત્ય ધણીની રૂબરૂ ધણીયાણીએ કર્યું તે તેના ધણીએ બખાતકાર કર્યાથી કર્યું તો તેને માટે ધણી શિક્ષાને પાત્ર થાયછે (આર્ય બોલુ કી. લા. પાને ૧૮) પણ મકામલા પ્રમાણે જોતાં એવી બાબતમાં સદરહુ સમ્પત્તિ લાગુ થતો નથી (એજ લાને પાને ૬૬)

કાયદાની ગેરમાહિતી અગર ચુકથી કોઈનો બચાવ થતો નથી, એ વિશે સાધારણ નિયમ એવાછે કે જે માણસને કાયદો સમજવા જેવું જ્ઞાનછે તેવા દરેકને કાયદાનું જ્ઞાન છે એવું અનુમાનછે તેથી કોઈ પરરાજ્યના માણસે કરેલું કૃત્ય તેના દેશમાં ગુનો થતો નહિ હોય પણ જે ઠેકાણે ચોકચી ચાલી હોય તે ઠેકાણે તે ગુનો થતો હોય તો એ વિશે પોતાને માહિતી નહોતી એમ કહેતો ચાલે નહિ (આર્યબોલ કી. લા. પાને ૧૯)

આ કલમનો સાધારણ અપવાદ અને કી. પ્રો. કો. ૧૦૦ ની ૨૬મ પ (સને ૧૮૬૨ ના આક્ટ ૨૫ નીછે પણ હાલના સને ૧૮૮૨ના ૧૦મા આક્ટમાં તેને બદલ કા. ૫૪છે) માં આપેલો અધિકાર એ જે કોઈ પોલીસ અમલદાર યોગ્ય અખરદારીથી કામ કરતો નથી તેનું સંરક્ષણ કરતો નથી જે મિલકત ચોરીનીછે એમ શાખિત થયું હોય તેની બાબતમાં એ કલમ લાગુછે પણ એકાદ વસ્તુ ચોરીનીછે એવું કોઈ પોલીસ અમલદાર માને તો તેને લાગુ નથી. તેથી જે મિલકત ચોરીનીછે એમ નિશ્ચય જાણ્યા શિવાય તેવા માણસને કોઈ પોલીસ અમલદાર પકડે તો તેને આ કલમનો બચાવ માગવાનો હક નથી (જુઓ કા. વી. રી. વા. ૧૦ પાને ૨૦ સીઅથરેનસાહી વિરુદ્ધ મુહમદ ફાજલખાન તા. ૧૭ જુલાઈ સને ૧૮૬૮નો ફેસલો)

કાંઈ કાયદેસર કામ કર | ૮૦. કાંઈ કાયદેસર કામ, કાયદેસર રીતે, કાયદેસર ઉ- તાં હતેકાક. | પાયોથી તથા ઘટતી સંભાળ અને અખરદારીથી કરતાં હતે-

ફાકન અથવા કમનસીબથી અને સાપ્રાધ ધરાદા કે સ્નાન વિના યજ્ઞેત્રી કાંઈ વસ્તુ ગુનોહ છે એમ સમજવું નહીં.

દષ્ટાંત.

અ એક કુહાડો લઈને મગ્ગુરીનું કામ કરે છે, એટલામાં તેનું માથું હાથામાંથી જુદું થઈને ઉડીને પાસે ઉભેલા એક માણસને લાગીને તે માણસ મરી જાય, તો એ ડોકાણે જો બરાબર બરાબરદારી રાખવામાં અ ની તરફની કાંઈ કસુર ન હોય, તો અ નું કામ માફ કરવા જેવું છે, ગુનોહ નથી, એમ સમજવું.

જે કામથી હાની થાય એવા સંભવ હોય તે કામ, ગુનાહના ધરાદા વગર, તથા બીજી હાની અટકાવવાને, કરેલું.

૮૧. જો કાંઈ વસ્તુ હાનિ કરવાના સાપ્રાધ ધરાદા બગર, તથા શુદ્ધચિત્થી શરીર અથવા મિલકતને થતી બીજી હાની અટકાવવાને અથવા તેથી તે બચાવવાને, કરી હોય, તો તે વસ્તુથી હાનિ થશે હેવા સંભવ છે એમ જાણીને તે વસ્તુ કીધી એટલાજ સખખ પરથી તે ગુનોહ છે એમ સમજવું નહીં.

ખુલાસો—એવી બાબતમાં તે અટકાવવાની અથવા જેથી બચાવ કરવાનો તે હાનિ એવી તરેહની તથા એટલીજ નજદીકની હતી કે જે કામથી બીજી હાની થશે હેવા સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં તે કામનું જોખમ માથે લેવું એ કાયદેસર અથવા માફ કરવા જેવું ગણાય, એ હકીકતની બાબત છે.

દષ્ટાંતો.

(અ) એક આગબોટના કપતાન અને, એકાએક, તથા પોતાની તરફની કાંઈ બુલ અથવા ગફલત વિના, એમ દોઢામાં આવે કે હું એવી સ્થિતિમાં આવી પડ્યો છું કે જો હું મારાં વાહાણનો મારગ બદલું નહીં તો તેને હું અટકાવી શકું તે પે-હેલાં, ૨૦ અથવા ૩૦ ઉતારવાળી એક બહોડીને એ વાહાણ લાગીને જરૂર નિચે ખસાડી દેશે, અને જો હું મારગ બદલું તો માત્ર ૨ ઉતાર વાળી એક કહોડી નીચે ખસાડી દેવાનું જોખમ માથે લેવું પડે, અને તે હોડી એવી છે કે બને તો બચી પણ શકે. હવે એ ડોકાણે કહોડી નિચે ખસાડી દેવાનું ધરાદા વગર, તથા શુદ્ધચિત્થી, બહોડી મોહિના ઉતારએને બચાવવાના હેતુથી, જો અ પોતાનો મારગ બદલે, તો, જે કામ કરેથી કહોડી નીચે ખસી જશે એવા સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં તે કામ કરેથી કહોડી નીચે ખસી જાય તોપણ, અ એ કાંઈ ગુનોહ કીધો એમ સમજવું નહીં; પરંતુ હકીકતની બાબત દાખલ એમ માલમ પડવું જો-ખમે કે જે બચમાંથી બચવાનો તેણે ધરાદો કર્યો તે એટલો મોહોટો હતો કે, તેને બીધે તેણે કહોડી નિચે ખસાડી દેવાનું જોખમ માથે લીધું તે માફ થઈ શકે.

(બ) એક મોહોટી આગમાં અ લોકોનાં ઘરો તોડી પાડે, એટલા સાર કે તે આગ પથરાતી અટકે; અને એ કામ તે, શુદ્ધચિત્થી, માણસની જુદગી અથવા મીલકત બચાવવાના ધરાદાથી કરે, તો એ ડોકાણે, જો એવું માલમ પડે કે અટકાવવાની હાનિ એવી તરેહની તથા એટલી નજદીકની હતી કે તેથી અ નું કામ માફ થાય તો, અ અ એ ગુનોહ કીધો એમ સમજવું નહીં.

ટીકા—કોઈ માણસ પોતાને ઇજા છે તે બંધ કરવા માટે બીજાને ઇજા થાય એવું કરે એટલે પોતાને ખાવા ન મળતું હોય યા પહેરવા ન મળતું હોય તેવી વખતે ધાન્ય અથવા વસ્ત્ર ચોરે તો તેનું કૃત્ય કાયદેસર છે કે નહિ? તે વિશે અદ્યાપી સુધી શક પડતી વાત છે તો પણ પીનલકોડ કા. ૬૬ થી ૧૦૬ સુધીમાં જે પ્રકારમાં ખાનગી બચાવ કરવાનો હક છે તે પ્રકારમાં આવી રીતનો ખાનગી બચાવ કરવાનો હક બતાવ્યો નથી તો તે ચોરી કરનારનો અન વસ્ત્રના વાખાથી ચોરી કરવાનો સખબ ચાલે નહિ અને તેને આ કલમનો લાભ મળે નહિ.

કેદીના તાડના ઝાડની તાડી જે નાસણમાં તે ભરી મુકતો તેમાંથી કોઈ એક હમથાં તાડી ચોરી જતો તેથી તે ચોરી કરનારને પકડવા માટે તાડી બરેલા વાસણમાં એક ઝેરેરી પદાર્થ મુક્યો. તે પછી તે તાડીમાંથી ચોરાયલો તાડી બીજાને વેચવામાં આવતાં તે પીનારને હરકત થઈ તે ઉપરથી કેદી પર કામ ચાલતાં તેણે આ કલમનો લાભ માગ્યો પણ હાઇકોર્ટે આ કલમ એવી બાબતમાં લાગુ નથી પડતી એમ ઠરાવ્યું (જુઓ મુ. હા. વા. ૫ પાને ૫૬ સરકાર વિરુદ્ધ ધનીઆ દાજી તા. ૨૭ જુલાઈ સને ૧૯૬૮ નો ફેસલો)

૭ વર્ષથી ઓછી ઉંમરનાં બાળકે કરેલું કામ. | ૧૨. સાત વર્ષથી ઓછી ઉંમરના બાળકે કરેલી કાંઈ પણ વસ્તુ ચુનોહ છે એમ સમજવું નહીં.

૭ વર્ષથી વધારે અને બાર વર્ષથી ઓછી ઉંમરનું બાળક જેની અકલ તે વખતે પોતાની ચાલ કેવી છે તેથી શું પરિણામો થશે એ બાબત વિચાર કરી શકે એટલી પુખ્ત થઈ નથી તેનું કામ. | ૧૩. સાત વર્ષથી વધારે અને બાર વર્ષથી ઓછી ઉંમરનું બાળક જેની અકલ તે વખતે પોતાની ચાલ કેવી છે તથા તેથી શું પરિણામો થશે એ બાબત વિચાર કરી શકે એટલી પુખ્ત થઈ નથી તેણે કરેલી કાંઈ પણ વસ્તુ ચુનોહ છે એમ સમજવું નહીં.

દીવાના સખસનું કામ. | ૧૪. જે સખસ કાંઈ કામ કરતી વખતે, દીવાનગીના સખબથી, હું કેવી રીતનું કામ કરું એ, અથવા જે કામ હું કરું તે ખોટું છે અથવા કાયદાથી ઉલટું છે એવું જાણી શકતો નથી, તેનું કરેલું કામ તે કામ ચુનોહ છે એમ સમજવું નહીં.

ટીકા—જ્યુરીએ ઠરાવ કહ્યા અમાઉ આરોપીતના ગાંડાપણાની વાત સ્પષ્ટ પ્રકારે સાબિત થવી જોઈયે (કા. વી. રી. વા. ૨૦ પાને ૭૦ સરકાર વિરુદ્ધ મોબીનઅંદર ખાનરજી તા. ૨૪ અક્ટોબર ૧૯૭૩ નો ફેસલો જુઓ)

પોતાની ખુશી ન છતાં થએલી કે કૃના સખબથી જે સખસ વીચાર કરવાને અશક્ત થયો છે તેનું કામ. | ૧૫. જે સખસ કાંઈ કામ કરતી વખતે, કેદના સખબથી હું કેવી રીતનું કામ કરું એ, અથવા હું જે કામ કરું તે ખોટું છે અથવા કાયદાથી ઉલટું છે એવું, જાણી શકતો નથી, તેનું કરેલું તે કામ ચુનોહ છે એમ સમજવું નહીં; પણ જે વસ્તુથી તેને કેદ ચઢી તે વસ્તુ તે ન જાણે એમ અથવા તેની ખુશી ન છતાં તેને ખવાડી હોય તો.

જે ગુનાહમાં અમુક ઇરાદો અથવા સાન જોઈતું હોય, તે ચુનોહ | ૧૬. જે જે બાબતોમાં કાંઈ કામ અમુક જ્ઞાન અથવા ઇરાદાથી કર્યું ન હોય તો તે ચુનોહ ન ગણાય એવું હોય, તે તે બાબતોમાં જે સખસ કેદની હાલતમાં હોઈને તે કામ કરે તે સખસની ઉપર,

જેને કેક ચડાડી
ય એવા માણસે
કરેલા.

જાણે તેને કેક ન ચડી હોત તો જે જ્ઞાન તેને હોત તેજ જ્ઞાન તેને
હવે એમ સમજીનેજ, અમલ થવાને તે લાયક થશે; પણ જે વસ્તુથી
તેને કેક ચડી તે વસ્તુ તે ન જાણે એમ અથવા તેની ખુશી ન છતાં
તેને અવડાવી ન હોય તો.

જે કામથી મોત
અથવા મહાઅ
થા કરવાનો ઈ
રાદો કર્યો નથી,
અથવા તે થશે
એવો સંભવ જ
ણામાં નથી, એ
વું કામ રજામંદી
થી કરેવું.

૮૭. જે વસ્તુથી મોત અથવા મહાઅથા કરવાનો ઈરાદો કર્યો
નથી, અને જેવા મોત અથવા મહાઅથા થશે એવો સંભવ છે એમ
તેનેના કરનારે જાણતો નથી, તે વસ્તુ કરવાથી, થતો હોતિ અમવાની
જે સખસે સાક રીતે અથવા અર્થાત સમજાય એવી રીતે, રજામંદી
આપી હોય, એવા અટાર વર્ષથી વધારે ઉમરના કાંઈ સખસને કાંઈ
હોતિ થાય અથવા કાંઈ હોતિ કરવાનો તે વસ્તુ કરનારે ઈરાદો કર્યો
હોય, તે હોતિના સખખથી, અથવા એવા જે સખસે તે હોતિનું જો-

ખમ માથે લેવાની રજામંદી આપી હોય તે સખસને તે વસ્તુથી કાંઈ હોતિ થશે એવો
સંભવ છે એમ તે વસ્તુ કરનારે જાણતો હોય, તે હોતિના સખખથી, તે વસ્તુ યુનોહ છે
એમ સમજવું નહી.

દષ્ટાંત.

અ તથા ઝ અમથા રમતને સાર એક ખીજ સાથે પટો એલવાનું કબુલ કરે, તો,
એ કબુલતમાં અર્થાત હરએકની હેવી રજામંદી સમજાય છે કે વગર દગલખાજીએ તે
પટો એલતાં જે હોતિ થાય તે અમવી. હવે અ થી વાજખી રીતે એલતાં ઝ ને કાંઈ બથા
થાય, તો અ એ કાંઈ યુનોહ કર્યો એમ સમજવું નહી.

ટીકા—આ અને હવે પછીની કલમમાં આવેલી રજામંદી નિચે પ્રમાણેના સખખથી
આપી હોય તો તે રજામંદી કાયદેસરે નથી.

દખાણથી આપી હોય, કપટથી મળવી હોય, વાત છુપાવાથી મળી હોય, રજામંદી
જુની યઈ ગઈ હોય, પ્રથમ આપેલી રજામંદી પાછળથી રદ કરી હોય, ગાંડા માણસે
આપી હોય, કેકની હાલતમાં આપી હોય તથા બાળક છોકરાંએ આપી હોય તો. (જુઓ
ખંને થામ કલ્પ ન્યાયના મૂળ તત્વોના પુરતકનું પૃષ્ઠ ૨૬૭)

જે કામથી મોત
થાય એવા ઈરા
દો કર્યો નથી,
તે કામ, રજામં
દીથી, તથા સુ
દ્વ્યક્તિથી કાંઈ
સખસના કાય
દાને માટે કરેલું.

૮૮. જે વસ્તુથી મોત થાય એવો ઈરાદો કર્યો નથી તે વસ્તુથી
થતિ હોતિ અમવાની અથવા તે હોતિનું જોખમ માથે લેવાની જે સ-
ખસે, સાક રીતે અથવા અર્થાત સમજાય એવી રીતે, રજામંદી આપી
હોય, તે સખસના કાયદાને માટે સુદ્વ્યક્તિથી તે કરવામાં તે સખસને
કાંઈ હોતિ થાય, અથવા તેને કાંઈ હોતિ કરવાનો ઈરાદો તે કરનારે
કર્યો હોય, અથવા તેને તેથી કાંઈ હોતિ થશે એવો સંભવ છે એમ તે

કરનારે જાણતું હોય, તે હોતિના સખખથી તે વસ્તુ યુનોહ છે એમ સમજવું નહી.

દષ્ટાંત.

અમુક શસ્ત્રક્રિયા કરવાથી ઝનું મોત થશે એવો સંભવ છે એમ જાણીને, પણ ઝનું
મોત આણવાનો ઈરાદો ન કરતાં અને ઝ કાંઈ કુખકારક રોગથી પીડા પામે છે તેને

ફાયદો થાય એવા ઇરાદાથી, મુદ્ધબુદ્ધિએ, ઝ ની રત્નમંદી લઈને, ઝ ની ઉપર તે શસ્ત્રક્રિયા, અ દાકતર કરે, તો અ એ કાંઈ ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું નહીં.

કોઈ બાળક અ ૮૯. કોઈ બાર વર્ષથી ઓછી ઉંમરના અથવા દીવાના સખસના થવા દીવાનાના ફાયદા માટે, તે ફાયદાને માટે, તે ના વાલીએ, અ ના કાયદેસર હવાલામાં તે સખસ હોય તે અથવા તેની સાફ રીતે અથવા અર્થાત સમજાય એવી રીતે રત્નમંદી લઈને કોઈ બાળકે સખસ, મુદ્ધબુદ્ધિથી, કાંઈ વસ્તુ કરે, અને તે વસ્તુથી તે સખસને કાંઈ હાની થાય, અથવા તેને કાંઈ હાનિ કરવાનો ઇરાદો તે કરનારે કર્યો હોય, અથવા તેને તેથી કાંઈ હાનિ થશે એવો સંભવ છે એમ તે કરનારે જાણ્યું હોય, તો તે હાનિના સખસથી તે વસ્તુ ગુનોહ છે એમ સમજવું નહીં; પરંતુ.

પેહેલી—ઇરાદાથી મોત આણવાને, અથવા મોત આણવાની કોશિશ કરવાને, આ અપવાદ લાગુ પડશે નહીં.

બીજી—કાંઈ વસ્તુનો કરનાર સખસ એમ જાણતો હોય કે એથી મોત આવે એવો સંભવ છે, તે વસ્તુ મોત અથવા મહાઅથા અટકાવવાના, અથવા કાંઈ મોટો રોગ કે અશક્તતા દૂર કરવાના કારણથી કાંઈ બીજા કારણ માટે, તે સખસ કરે, તેને આ અપવાદ લાગુ પડશે નહીં.

ત્રીજી—મોત અથવા મહાઅથા અટકાવવાનાં, અથવા કાંઈ મોટો રોગ કે અશક્તતા દૂર કરવાના, કારણ શિવાય બુદ્ધિપૂર્વક મહાઅથા કરવાને, અથવા મહાઅથા કરવાની કોશિશ કરવાને, આ અપવાદ લાગુ પડશે નહીં.

ચોથી—જે ગુનોહ કરવાને આ અપવાદ લાગુ પડતો નથી તે ગુનોહ કરવામાં મદદગારી કરવાને પણ એ લાગુ પડશે નહીં.

દૃષ્ટાંત.

અ, મુદ્ધબુદ્ધિથી, પોતાના બાળકના ફાયદાને સાફ પોતાનાં બાળકની રત્નમંદી શિવાય, તેની પચરી કહડાવવાને તેની જાગ એક દાકતર પાસે ચિરાવે, અને તે એમ જાણતો હોય કે એ શસ્ત્રક્રિયાથી એ બાળકનું મોત થશે એવો સંભવ છે, પણ તે બાળકનો જીવ જાય એવો તેનો ઇરાદો ન હોય, તો અ આ અપવાદમાં દાખલ થાય છે કેમકે તેની મતજન્ય પોતાના બાળકનો રોગ જાય એ છે.

ટીકા—સગીર છોકરાને તેના બાપે અથવા પાણી કરનારાએ અગર તેમાંના કોઈ એ રત્નમંદી આપી હોય તેથી મહેતાજી સાધારણ શિક્ષા આપે તેને આ અપવાદ લાગુ પડે છે જુઓ મૃત્યુલિંગ પૃષ્ઠ ૧૮

દેહશત અથવા ખોટી ૯૦ કાંઈ નુકશાનની દેહેસતથી અથવા હકીકતની ખોટી સમજથી અપાઈ છે. એ સમજથી કાંઈ રત્નમંદી કાંઈ સખસથી અપાઈ હોય, અને વી જાણેલી રત્નમંદી.

તે રત્નમંદી તેવી દેહેસતથી અથવા ખોટી સમજથી અપાઈ છે એમ તે કામ કરનાર સખસ જાણતો હોય, અથવા એમ માનવાનું તેને કારણ હોય, અથવા,

બાળક અથવા દીવાના જે સખસ દીવાનગી અથવા કેફના સખસથી જે કામ સખસની રત્નમંદી બાળક પોતાની રત્નમંદી અપતો હોય તે કામ કેવી તરેહનું

છે તથા તેનો પરિણામ કેવો થશે એ સમજવાને અશક્ત હોય હેવા સખસે રજમંદી આપી હોય, અથવા વાક્ય સંબંધી એથી ઉલટુ ન દેખાય તો, બાર વર્ષથી ઓછી ઉમરના કોઈ સખસે રજમંદી આપી હોય, તો તે રજમંદીને આ કાયદાની કોઈપણ કલમમાં લખેલી રજમંદી જેવી સમજવી નહીં.

રજમંદી આપનાર સખસને યનારી હાનીના સંબંધ વીના પણ જે કામો ગુનોહ છે; તે કામોને ૮૭, ૮૮, તથા ૮૯ મી કલમો માહેલા અપવાદો લાગુ પડતા નથી.

૯૧. જે સખસ રજમંદી આપતો હોય, અથવા જેની વતી રજમંદી અપાતી હોય, તે સખસને જે હાની થાય અથવા જે હાની કરવાનો ઇરાદો થયો હોય, અથવા જે હાની થશે એવો સંભવ છે એમ જાણવામાં આવ્યું હોય તે હાનીના સંબંધ વીના પણ જે કામો ગુનોહ છે, તે કામોને ૮૭, ૮૮ તથા ૮૯ મી કલમોમાંના અપવાદો લાગુ પડતા નથી.

દૃષ્ટાંત.

(શુદ્ધબુદ્ધિએ કાંઈ જ્ઞાનો જીવ બચાવવાના હેતુથી ન કર્યો હોય, તો) તે જ્ઞાનિ તેથી કાંઈ હાની થાય અથવા કાંઈ હાની કરવાનો ઇરાદો કર્યો હોય તે હાનીના સંબંધ વિના પણ ગરબપાત કરે એ ગુનોહ છે. માટે “તે હાનીના સખસથી” કાંઈ તે ગુનોહ નથી; અને તે જ્ઞાનિ અથવા તેના વાલીની રજમંદી લેખને તેનો ગરબપાત કર્યો હોય તો તે રજમંદીથી તે કામ નહીં ગુનોહ એમ થવું નથી.

કોઈસખસનીવગર રજમંદીએ તેના કાયદાસાર શુદ્ધબુદ્ધિએ કરેલું કામ.

૯૨. જે સખસના કાયદાને સાર કાંઈ વસ્તુ કરવીછે તે હેવી હાલત માં આવી પડ્યો હોય કે તેથી રજમંદી બતાવી શકાતી ન હોય, અને કોઈ વાલી અથવા તેને કાયદેસર હવાલામાં રાખનારો કોઈ બીજાને સખસ ન હોય કે તે વસ્તુ કરેથી કાયદો થાય એ રીતે વખતસર તેની રજમંદી મેળવી શકાય, તો તેવી વેળાએ, શુદ્ધબુદ્ધિથી તે સખસના કાયદાને સાર તેની રજમંદી વગર કાંઈ વસ્તુ કરી હોય તે, તેથી તે સખસને કાંઈ હાની થાય.

શરતો. | તે હાનીના સખસથી, ગુનોહ છે એમ સમજવું નહીં. પરંતુ.—
પેહેલી.—ઇરાદાથી મોત આણવાને, અથવા મોત આણવાંની કોસીસ કરવાને, આ અપવાદ લાગુ પડશે નહીં.

બીજી— કાંઈ વસ્તુનો કરનાર સખસ એમ જાણતો હોય કે એથી મોત આવે એવો સંભવ છે, તે વસ્તુ, મોત અથવા મહાબ્યા અટકાવવાના, અથવા કાંઈ મોટો રોગ કે અશક્તતા દૂર કરવાનાં કારણથી કાંઈ બીજા કારણ માટે તે સખસ કરે, તેને આ અપવાદ લાગુ પડશે નહીં.

ત્રીજી.—મોત અથવા બ્યા અટકાવવાનાં કારણથી કાંઈ બીજા કારણ માટે બુદ્ધિ પૂર્વક બ્યા કરવાને અથવા બ્યા કરવાની કોશીશ કરવાને, આ અપવાદ લાગુ પડશે નહીં.

ઓથી.—જે ગુનોહ કરવાને આ અપવાદ લાગુ પડતો નથી; તે ગુનોહ કરવામાં મદદગારી કરવાને પણ એ લાગુ પડશે નહીં.

દૃષ્ટાંતો.

(અ) ઝ પોતાના ઘોડા પરથી પડીને બે હોશ થઈ જાય, અને તેવામાં આ દાકતરનાં

આવી પોહોએ ને તેના વીચારમાં એમ આવે કે ઝ ની ખોપરી કાપવી જોઈએ, પણ ઝ ને વિચાર કરવાની શક્તી પાછી આવતાં પોહોલાં અગર અ ઝ નું મોત આણવાના ધરાદાથી નહી, પણ સુદ્યુષ્ઠિથી, ઝ ના કાયદાને માટે ઝ ની ખોપરી કાપે, તો અ એ કાંઈ ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું નહી.

(ખ) ઝ ને એક વાત લેઈ જાય છે. તે જોઈને અ તે વાતને તાકીને ગોળી મારે; અને તે ગોળીથી ઝ નો જીવ જાય એવો સંભવ છે એમ જાણીને, પણ ઝ નો જીવલેવા ના ધરાદાથી નહી, અને સુદ્યુષ્ઠિએ ઝ ને કાયદો કરવાના ધરાદાથી તે ગોળી મારે, અને તેના ગોળીથી ઝ ને તેનો જીવ જાય એવું જાણમ લાગે, તો અ એ કાંઈ ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું નહી;

(ક) એક બાળક એકાએક હેવી આકૃતમાં આવી પડે; કે તેના ઉપર તુરત કાંઈ શસ્ત્રક્રિયા ન થાય તો તેનો જીવ જાય હેવો સંભવ હોય, અને તે બાળકના વાલીની રજા લેવાનો વેળા ન હોય હેવી હાલત જોઈને તે બાળકના કાલાવાલા પર નજર ન રાખતાં, સુદ્યુષ્ઠિએ, તે બાળકના કાયદાને માટે અ દાકતર તે શસ્ત્રક્રિયા કરે, તો અ એ કાંઈ ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું નહી.

(ડ) એક ઘરને આગ લાગી છે. તે ઘરમાં અ છે તથા ઝ એક બાળક છે. હેવામાં લોક નીચેથી એક ચાદર પોહોળી કરીને પકડી રહે, અને અ તે બાળકને તે ઘરના છાપરાપરથી નીચે નાંખે, હેવું જાણીને કે નીચે પડેથી એ બાળકનો જીવ જાય એવો સંભવ છે, પણ તે બાળકનો જીવ લેવા હેવો તેનો ધરાદો ન હોય, અને સુદ્યુષ્ઠિએ તે બાળકને કાયદો કરવાનો ધરાદો તેણે કર્યો હોય, તો એ કેકાણે અગર પડવાથી તે બાળકનો જીવ જાય તોપણ, અ એ કાંઈ ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું નહી.

ખુલાશો—ફક્ત પહસાની તરફનો કાયદો થતો હોય, તેને ૮૮, ૮૯ તથા ૯૨ મી કલમોના અર્થ પ્રમાણેનો કાયદો સમજવો નહી.

સુદ્યુષ્ઠિએ કાંઈ | ૯૩. કોઈ સખસના કાયદાને સાર તેને સુદ્યુષ્ઠિએ કાંઈ કેહેવા-કેહેવું. | મું આવે, અને તેથી તે સખસને કાંઈ હાની થાય, તો તે હાનિના સખસથી તે કેહેવું ગુનોહ છે એમ સમજવું નહી.

દષ્ટાંત.

એક માંદા માણસને તેનો દાકતર અ સુદ્યુષ્ઠિએ પોતાનો અભિપ્રાય કહે કે તું જીવી શકવાનો નથી, અને તે હેવકથી તે માંદો માણસ મરી જાય, તો અગર અ ને અખર હતી કે એ પ્રમાણે કેહેવાથી તે માંદા માણસનું મોત થાય હેવો સંભવ છે તોપણ, અ એ કાંઈ ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું નહી.

જે કામ કોઈ | ૯૪. ખુન તથા રાજ્ય વિરુદ્ધ જે ગુનાહોને માટે મોતની શિક્ષા સખસને ડરથી | ધરાવેલી છે તે ગુનાહો શિવાય, જે કામ કોઈ સખસને કાંઈ ધમકીને કરવું પડે. | લીધે કરવું પડે અને તે ધમકી હેવી હોય કે જીથી, તે કામ કરતી વેળાએ તે સખસના મનમાં કારણસર હેવી રહેસત પેદા થાય કે જો હું એ કામ નહી કરીશ તો મારા તાતકાલીન મોત થશે, તો તે કામ ગુનોહ છે એમ સમજવું નહી; પણ તે

કામ કરનાર સખસ પોતાની ખુશીથી અથવા પોતાને તાત્કાલીક મોત કરતાં કાંઈ ઓછી હાનિના કારણસર દેહેસતથી, હેવી હાલતમાં પોતે આવ્યો હોય કે તેથી તેની ઉપર તે દાખ થયો હોય એમ ન થવું જોઈએ.

ખુલાસો ૧ લો—જે સખસ પોતાની ખુશીથી, અથવા માર મારવાની ધમકીના સખસથી, આ માણસો ડાકાઘટ છે એમ જાણીને, તે ડાકાઘટોની ટોળીમાં ભળે, અને પછી કાયદા મુજબ ગુનોહ હોય એવી કોઈ વસ્તુ તેના સોખતીઓના જોરથી તેને કરેવી પડે, તો તેને આ અપવાદનો ફાયદો મળી શકતો નથી.

ખુલાસો ૨ જો—કોઈ સખસને ડાકાઘટોની એક ટોળી પકડે, અને તેને તુરત મારી નાંખવાની ધમકી દેખાડીને કાયદા મુજબ ગુનોહ હોય એવી કાંઈ વસ્તુ તેની પાસે કરાવે, જેમકે કોઈ હુદાર પાસે તેના હથિયાર લેવાડીને પોતે કોઈ ઘરમાં પેશીને તે હુટી લેવાસાથે તે ઘરનાં ખારણાં ઉઘડાવે, તો તેને આ અપવાદનો ફાયદો મળી શકે છે.

ટીકા—આમાં બતાવેલા અપવાદનો ફાયદો મળવા માટે કેદીએ જે કૃત્ય કર્યું તે તેણે કર્યું નહોતતો તેનો જીવ તરતજ ગયો હોત, એવી તેને ભાતી હતી તેથી તે તેણે કર્યું એમ બતાવવું જોઈએ (કા. વી. રી. વા. ૧૦ પા. ૪૮ સરકાર વિરુદ્ધ સોનુ વિગરે તા. ૨૮ ઓક્ટોબર ૧૮૬૦નો ફેસલો જુઓ)

જુજ્જ હાનીયાય | ૯૫. કાંઈ વસ્તુથી કાંઈ હાનિ થાય અથવા કાંઈ હાનિ કરવાનો એવું ફામ. | ધરિદો કર્યો હોય, અથવા કાંઈ હાનિ થશે એવો સંભવ જાણ્યામાં હોય, પણ તે હાનિ એટલી જુજ્જ હોય કે સાધારણ સમજ તથા સ્વભાવનો કોઈ સખસ તે હાનિ બાબત ફરિયાદ કરે નહીં, તો તે હાનિના સખસથી તે વસ્તુ ગુનોહ એમ સમજવું નહીં.

ટીકા—કેદીએ સરકારી પડતર જમીનના એક ભાગમાં ઝાડ હતું તેની ત્રણપાછની કીમતની સીંગો તોડ્યાથી તેનાપર ચારીનું તોહોમત કરાવી શિક્ષા કરી તેમાં હાઇકોર્ટે ફાવ્યું કે જે ઝાડની સીંગો તોડીછે તેનો ઉપયોગ કરતા નથી તેથી સરકારને તેની કાંઈ કીમત નથી તેથી આ કામનો આ કલમમાં સમાય થવાથી તોહોમત અને શિક્ષા રદ કરી. (જુઓ મુ. હા. વા. ૫ પા. ૩૫ સરકાર વિરુદ્ધ કાર્શિયા કાવજી વગરેનો તા. ૨૦ એ સને ૧૮૬૮ નો ફેસલો)

ખાનગી બચાવના હક બાબત.

ખાનગી બચાવમાં કરેલી કાંઈપણ વસ્તુ ગુનોહ નથી. | ૯૬. ખાનગી બચાવનો હક અમલમાં લાવતાં કરેલી કાંઈ પણ વસ્તુ ગુનોહ છે એમ સમજવું નહીં.

શરીર તથા મિલકતના ખાનગી બચાવનો હક. | ૯૭. હરએક સખસને નીચે લખેલો બચાવ કરવાને હક છે, પણ તે હકને ૯૯મી કલમમાં લખેલી હદો બાગુપડેછે:-

પેહેલો—શરીર સંબંધી કોઈ પણ ગુનાહથી પોતાના અથવા બીજા કોઈ પણ સખસના શરીરનો બચાવ.

બીજો—ચોરી, અપહરણ, બીગાડ, અથવા સાપરાધ પ્રવેશ, એ ગુનાહોના બક્ષેલોમાં દાખલ થઈ શકે, હેવો ગુનોહ જે કામ હોય, અથવા જે કામ ચોરી, અપહરણ, બીગાડ, અથવા સાપરાધ પ્રવેશ કરવાની કોશિશ હોય, તે, કામથી પોતાની અથવા બીજા કોઈ પણ સખસના ચાવર કે જંગમ મિલકતનો બચાવ.

ટીકા—જેનો કબજો જબરાઇથી હીનાવી લેવા પ્રયત્ન થયો હોય તો તેવી વખતે કબજાવાળો કબજાનો ખચાવ કરવા હકદાર છે (મે. લા. રી. વા. ૨ પા. ૧૬).

આ કલમમાંનો ખાનગી ખચાવ અમલમાં લાવતાં કા.દદઅને ૧૮૨માં ખતાવેલી હદોપર ધ્યાન આપવું (સરકાર વિરુદ્ધ ગોવરધન ૪ મે. લા. રી. વા. ૧૦૧).

જમીનના કબજામાં જબરાઇથી કબજો લેવા આવનારનો એક કબજેદારના ખાનગી ખચાવનો હક અમલમાં લાવતાં મરણ પામ્યો તેમાં મારનારપર કાંઈ ગુનો ઠરાવ્યો નહિ. (ગુએ કા. વી. રી. વા. ૩ પા. ૪૧).

સરકાર વિરુદ્ધ નવાબદીનના કામમાં ઠરાવું કે હુમલો થવાનો બચ રાખી કોઈ શખસ ગુનો કરે તો તેનો આ કલમ પ્રમાણે ખચાવ થાય નહિ.

ખાનગી ખચાવનો હક અમલમાં લાવતાં એકજણ મરીયો તેમાં મારનાર ગુનેગાર ન ઠર્યો તેથી તેને મદદગારી કરનાર પણ ગુનેગાર નથી એમ ઠર્યું (કા. વી. રી. વા. ૨ પા. ૪૨).

દીવાના સખસ | ૯૮. જે કામ બીજી હાલતમાં થયેથી અમુક ગુનો હ ગણાય હેવું વગરેનાં કામથી હોય, તે જો તે કામના કરનારની નાહાની હમરના, બુદ્ધિની કચાઈના, ખાનગી ખચાવનો હક. અથવા દીવાનગીના સખબથી, અથવા તેને કેફ ચડી હોય, અથવા તે સખસની કાંઈ ખોટી સમજ હોય તે સખબથી, તે ગુનો હ. યજ થકવું ન

હોય, તોપણ જાણે તે કામ તે ગુનો હ હોય હેવી રીતે તેથી ખાનગી ખચાવ કરવાનો હર એક સખસનો તેવોજ હક છે.

દટાંતો.

(અ) દીવાનગીના જોરથી ઝ અ નો જીવ લેવાની કોશિશ કરે, તો ઝ એ કાંઈ ગુનો હ કર્યો એમ સમજવું નહી. પણ ઝ ડાહ્યો હોય હેવીજ રીતે ખાનગી ખચાવનો અમલ હક છે.

(બ) જે ઘરમાં પેસવાનો અ નો કાયદા પ્રમાણે હક છે તે ઘરમાં અ રાતને વખતે પેસે. ઝ સુધબુદ્ધિએ, અ ને ઘર ફાડનારો સમજીને અ ની ઉપર હુમલો કરે, તો એ ડ-કાણે આ ખોટી સમજને લીધે અ ની ઉપર હુમલો કરવાથી ઝ એ કાંઈ ગુનો હ કર્યો એમ સમજવું નહી પણ ઝ તે ખોટી સમજથી કામ ન કરતો હોય હેવીજ રીતે ઝ ની સ્ફાહામા ખાનગી ખચાવનો અ નો હક છે.

ક્રીયાં કામોથી | ૯૯. પેહેલી—જે કામથી મોત અથવા મહાબયથા થવાનો કારણસર ખાનગી ખચાવ બચ ઉત્પન્ન થતો નથી એવું કાંઈ કામ કોઈ સરકારી નોકર પોતાના કરવાનો હક નથી. હોદાની રીતથી સુદ્ધબુદ્ધિએ અમલ કરતાં જો કરે અથવા કરવાની કોશિશ કરે, તો, પછી તે કામ બરાબર કાયદા મુજબ ન હોય તોપણ તે કામથી ખાનગી ખચાવનો હક નથી.

બીજી—જે કામથી મોત અથવા મહાબયથા થવાનો કારણસર બચ ઉત્પન્ન થતો નથી એવું કાંઈ કામ કોઈ સરકારી નોકર પોતાના હોદાની રીતથી સુદ્ધબુદ્ધિએ અમલ કરતાં કરેલા હુકમ ઉપરથી જો કોઈ કરે અથવા કરવાની કોશિશ કરે, તો, પછી તે હુકમ બરાબર કાયદા મુજબ ન હોય તોપણ, તે કામથી ખાનગી ખચાવનો હક નથી.

ત્રીજી—સરકારી અધિકારીઓનો આસરો માગવા જવાની વેળા હોય એવી બાબતોમાં ખાનગી ખચાવનો હક નથી.

કેટલી હદ સુધી | ચોથી—કોઈપણ બાબતમાં બચાવ કરવાનાં કારણસર કરવી જરૂર
એ હક અમલમાં | હોય તે કરતાં વધારે હાનિ કરવા સુધીનો ખાનગી બચાવનો હક નથી.
બાવી ચકાય.

ખુલાસો ૧ લો—આ કામ કરનારો સરકારી નોકર છે એવું જે સખસ જાણતો નથી
અથવા એવું માનવાનું જેને કારણ નથી તે સખસનો, તે સરકારી નોકર જે કામ કરે
અથવા કરવાની કોશિશ કરે તે કામથી ખાનગી બચાવનો હક જતો નથી.

ખુલાસો ૨ જો—આ કામ કરનારો માણસ કોઈ સરકારી નોકરના હુકમથી એ
કરે છે એવું જે સખસ જાણતો નથી અથવા એવું માનવાનું જેને કારણ નથી, અ-
થવા હું ફલાણા અજીયારથી એ કામ કરું છું એમ તે માણસ કેહે નહીં, અથવા, અ-
ગર તે અજીયાર લખેલો હોય તો, માગેથી તે અજીયાર બતાવે નહીં તો તે સખસનો, તે
સરકારી નોકરના હુકમથી તે માણસ જે કામ કરે અથવા કરવાની કોશિશ કરે તે કામ-
થી ખાનગી બચાવનો હક જતો નથી.

ટીકા—કેદીએ એક પોલીસ અમલદારને તેના ઘરનો ઝાડો લેતાં એવાં કારણથી
અટકાવ્યો કે “ઝાડો લેવાનું વારંટ તમારી પાસે નથી તેથી ઘરમાં પેસવું અયોગ્ય છે” તેમાં
હાથકોરે ડરોળ્યું કે તેના ઉપરીએ તેને તપાસ કરવા નિમ્નો હતો પણ તેને વગર વારંટ
ઝાડો લેવા ઘરમાં પેસવાનો અધિકાર નહોતો તોપણ તેણે ચલાવેલું કામ દ્વેષપ્રધિનું અને
ગેરબાજબી ચલાવ્યું એમ દેખાતું નથી. અને તેમ હતું તો તેને આ કલમ પ્રમાણે
બચાવ કરવાનો હક નથી (જુઓ. મુ.હા.વા.૭ પાને ૫૦ સરકારવિ. વ્યંકટરાવ શ્રીનિવાસનો)

શરીરના ખા | ૧૦૦. જે ગુનાહ ઉપરથી ખાનગી બચાવનો હક અમલમાં લા-
નગી બચાવનો | વેવા પડે તે ગુનોહ જો નીચે લખેલા પ્રકારોમાંના કોઈપણ પ્રકારનો
હક મોત કરતાં | હોય, તો હુમલો કરનારને બુદ્ધિપૂર્વક મોત અથવા બીજી કાંઈ પણ
સુધી મારે પોહી | હાની કરતા સુધી શરીરના ખાનગી બચાવનો હક પોહીએ છે, પણ તે
એ છે. | હકને ઉપલી કલમમાં લખેલી હદો બાગુ પડે છે. ગુનાહોના પ્રકારો:—

પેહલો—જો બચાવનો હક એટલે સુધી અમલમાં ન લવાય, તો તેનો પરિણામ
મોત થશે, હેવા કારણસર બચ જેથી ઉત્પન્ન થાય એવો હુમલો.

બીજો—જો બચાવનો હક એટલે સુધી અમલમાં ન લવાય, તો તેનો પરિણામ મ-
હાબ્બા થશે હેવા કારણસર બચ જેથી ઉત્પન્ન થાય હેવા હુમલો.

ત્રીજો—બળાકાર સંભાગ કરવાના ધરાદાથી હુમલો.

ચોથી—સૃષ્ટિક્રમ વીરૂધ્ધ મધ્યુનેચ્છા પુરણ કરવાના ધરાદાથી હુમલો.

પાંચમો—મનુષ્યહરણ અથવા મનુષ્યનયન કરવાના ધરાદાથી હુમલો.

છઠો—કોઈ સખસને ગેરબાજબી રીતે કેદ કરવાના ધરાદાથી, હુમલો, અને તે
એવી હાલતમાં હોય કે તેથી પેલા સખસને કારણસર એવો બચ ઉત્પન્ન થાય કે પછી
એ કેદમાંથી છુટવાને સાર સરકારી અધીકારીઓને અરજ કરવાનું માહારાથી બનીશક્ય નહીં.

તે હક મોત | ૧૦૧. જો ગુનોહ ઉપલી કલમમાં લખેલા પ્રકારોમાંના કોઈ પણ
સિવાયના કાંઈ | પ્રકારનો નહીં હોય, તો શરીરના ખાનગી બચાવનો હક હુમલો કરના-
બીજી હાનિ કર | રને બુદ્ધિપૂર્વક મોત કરતાં સુધી પોહીએતો નથી; પણ હુમલો કરનારને
તાં સુધી ક્યારે | મોત શોવાબની બુદ્ધિપૂર્વક કાંઈ બીજી હાની કરતા સુધી પોહીએ છે,
પોંચે છે.

અને તે હકને ૯૯મી કલમમાં લખેલી હદો લાગુ પડે છે.

શરીરના આ નગી બચાવના હકની શરૂઆત અને તેનું જારી રહેવું. ૧૦૨. અગર ગુનોહ થયો નહી હોય, તો પણ ગુનોહ કરવાની કાંઈ કોશીશ અથવા ધમકીથી શરીરને જોખમ પોહોંચવાનો કારણસરબય ઉત્પન્ન થાય કે તરત શરીરના આનગી બચાવનો હક શરૂ થાય છે; અને જ્યાં સુધી શરીરને જોખમનો તે બચ જારી રહે ત્યાં સુધી તે હક જારી રહે છે.

મિલકતના આ નગી બચાવનો હક મોત કરતાં સુધી આરેપોચે છે. ૧૦૩. જે ગુનોહ કરવા અથવા જેની કોશીશ કરવા ઉપરથી આ નગી બચાવનો હક અમલમાં લાવવો પડે; તે ગુનોહ જો નીચે લખેલા પ્રકારોમાંના કોઈ પણ પ્રકારનો હોય, તો ગુનોહ કરનારને બુદ્ધિપુરવક મોત અથવા બીજી કાંઈ પણ હાનિ કરતા સુધી મિલકતના આનગી બચાવનો હક પોહોંચે છે; પણ તે હકને ૯૯ મી કલમમાં લખેલી હદો લાગુ પડે છે ગુનાહોના પ્રકાર:—

• પેહેલી—અપહરણ.

બીજી—રાતને વખતે ઘર ફોડવું.

ત્રીજી—કોઈ ઇમારત, તંબુ, અથવા વાહાણ માણસનાં ઘર દાખલ વપરાતુ હોય, અથવા મિલકત રાખવાની જગા દાખલ વપરાતુ હોય, તે ઇમારત, તંબુ, અથવા વાહાણ પર આગથી બીગાડ કરવો.

ચોથી—ચોરી, બિગાડ, અથવા ગ્રહપ્રવેશ, અને તે એવી હાલતમાં કરવો કે તેથી કારણસર એવા બય ઉત્પન્ન થાય કે જો આનગી બચાવનો તે હક અમલમાં નહી લાવાય તો તેનો પરિણામ મોત અથવા મહાબથા થશે.

તે હક મોત થિવાયની બીજી કાંઈ હાનિ કરતાં સુધી ક્યારે પોહોંચે છે. ૧૦૪. જે ગુનોહ કરવા અથવા જેની કોશીશ કરવા ઉપરથી આ નગી બચાવનો હક અમલમાં લાવવો પડે, તે જો ઉપલી કલમમાં લખેલા પ્રકારોમાંના કોઈ પણ પ્રકારની ચોરી, બીગાડ, અથવા સામ્રાધ પ્રવેશ નહી હોય તો તે હક બુદ્ધિપુરવક મોત કરતા સુધી પોહોંચતો નથી, પણ ગુનેહગારને મોત શીવાયની બુદ્ધિપુરવક બીજી કાંઈ પણ હાનિ કરતા સુધી પોહોંચે છે, અને તે હકને ૯૯ મી કલમમાં લખેલી હદો લાગુ પડે છે.

ટીકા—જમીનના કબજામાં કા. ૧૪૭ પ્રમાણે તોહોમત રાખી શિક્ષા કરેલી પણ જમીન એકના કબજામાં હતી તેથી જેના કબજામાં હતી તેને માટે ખમ કરાવ્યું કે તેને આ કલમને લાભ મળે (જુઓ કા. વી. રી. વા. ૧૦ પાને ૫૪).

મિલકતના આનગી બચાવના હકની શરૂઆત અને તેનું જારી રહેવું. ૧૦૫. પેહેલી—જ્યારથી કાંઈ મિલકતને જોખમનો કારણસર બય ઉત્પન્ન થાય, ત્યારથી તે મિલકતના આનગી બચાવનો હક શરૂ થાય છે.

બીજી—ચોરીથી મિલકતના આનગી બચાવનો હક, મિલકત લઈને ગુનેહગાર નાસી જાય, અથવા સરકારી અધિકારીઓનો આશરો મળે અથવા તે મિલકત પાછી હાય લાગે, ત્યાં સુધી જારી રહે છે.

ત્રીજી—અપહરણથી મીલકતના ખાતગી બચાવનો હક જ્યાં સુધી ગુનેહગાર કોઈ સખસને મોત અથવા બચા અથવા ગેરવાજ્જની અટકાવ કરે અથવા કરવાની કોશીશ કરે, અથવા જ્યાં સુધી તાત્કાલિક મોતનો અથવા તાત્કાલિક બચાનો, અથવા શરીર સંબંધી તાત્કાલિક અટકાવનો બચ જરૂરી રહે ત્યાં સુધી જરૂરી રહે છે.

ચોથી—સાપ્રાધ પ્રવેશ અથવા ખિગાડથી મિલકતના ખાતગી બચાવનો હક, જ્યાંહાં સુધી ગુનેહગાર સાપ્રાધપ્રવેશ અથવા ખિગાડ કરવામાં જરૂરી રહે, ત્યાંહાં સુધી જરૂરી રહે છે.

પાંચમી—રાતને વખતે ઘરે ફાડવાથી મિલકતના ખાતગી બચાવનો હક, તે ઘરે ફાડવાથી શુરૂ થએલા ગૃહપ્રવેશ જ્યાંહાં સુધી જરૂરી રહે, ત્યાંહાં સુધી જરૂરી રહે છે.

ટીકા—ચોરોને ઘરમાં પ્રવેશ કર્યાનું કેદીએ જોયું. અને તેના ઘરમાં પ્રવેશ થયાનું કૃત્ય પૂરું થતાંજ તેણે ચોરનો પ્રાણ લીધો તેમાં ડરાબું કે આ કામ કા. ૩૦૦ ના પ મા અપવાદમાં ન આવતાં આ કલમની પ મી રકમમાં આવે છે (જુઓ કા.વી.રી.વા.૧૦પાને૬)

<p>કોઈ એગુનાહ સખસને હાનિ થયાનું જોખમ હાય એવી વેળા એ જીવ લે એવા હુમલાથી ખાતગી બચાવનો હક.</p>	<p>૧૦૬. જો કોઈ હુમલો એવો થાય કે તેથી મોતનો કારણસર બચ ઉત્પન્ન થાય અને તે હુમલાથી ખાતગી બચાવનો હક અમલમાં લાવતાં પોતાનો બચાવ કરનાર સખસ હેવી હાલતમાં આવી ગયેલો હોય કે કોઈ એગુનાહ સખસને હાનિ કરવાના જોખમ શિવાય તેથી તે હક ધારણું થાય હેવી રીતે અમલમાં લાવી શકાય નહીં, તો તે જોખમમાં પડતા સુધી ખાતગી બચાવને તેમજ હક પોહાંચે છે.</p>
---	---

દષ્ટાંત.

અ ના ઉપર એક ટોળીએ હુમલો કર્યો છે, અને તેઓ તેનું ખુન કરવાની કોશીશ કરે છે. તે ટોળીની ઉપર ખંડુક છોડ્યા શિવાય ધારેલું થાય એવી રીતે ખાતગી બચાવનો હક અમલમાં લાવી શકે હેવું નથી, અને તે ટોળીમાં કેટલાએક બાળક છોકરાં છે તેઓને હાનિ કરવાનાં જોખમ શિવાય આ ખંડુક છોડી શકતો નથી હવે હેવું છતાં ખંડુક છોડી જો અ થી તે છોકરાઓમાંના કોઈ છોકરાઓને કોઈ હાનિ થાય, તો, અ એ કોઈ ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું નહીં.

બાબ પ મો.

મદદગારી બાબત.

કોઈ વસ્તુમાં મદદગારી. | ૧૦૭. કોઈ વસ્તુ સંબંધી નિચે લખ્યા પ્રમાણે જે માણસ કરે તે માણસે તે વસ્તુ કરવામાં મદદગારી કરી એમ સમજવું.—

પહેલું—જે માણસ તે વસ્તુ કરવાને કોઈ સખસને ઉસકેરે; અથવા—

બીજી—જે માણસ તે વસ્તુ કરવા સાથે કોઈ સખસ અથવા સખસોની સાથે કોઈ મસલતમાં સામીલ થાય; પણ તે ક્યારે કે તે મસલત મુજબ, તથા તે વસ્તુ કરવા માટે, કોઈ કામ અથવા કામદા વિરુદ્ધ કસુર કરવામાં આવે તો; અથવા—

ત્રીજી—જે માણસ, કાંઈ કામ અથવા કાયદા વિરુદ્ધ કસુરે કરીને તે વસ્તુ કરવામાં ધરાદાયી સહાય કરે,

ખુલાસો ૧ જો—અગર કોઈ સખસ જાણી જોઈને કાંઈકોઈ વાત કહીને, અથવા જે જરૂરની હકીકત જાહેર કરવાની પોતાની ફરજ હોય તે હકીકત જાણી જોઈને છુપાવીને, ખુદ્દિ પુરવક કાંઈ વસ્તુ કરાવે અથવા કરાવવાની કોશિશ કરે, તો તેણે તે વસ્તુ કરવાની ઉસકેરણી કરી એમ સમજવું.

દૃષ્ટાંત.

અ એક સરકારી અમલદાર છે. તેને એક ઇનસાફની કોરટમાંથી વારંટ મળેલું છે. તે વારંટ મુજબ ઝ ને પકડવાનો અ નો અખતિયાર છે, હવે એ હકીકત જાણ્યા છતાં, તથા ક તે ઝ નથી એ પણ જાણ્યા છતાં, બ અ ને જાણી જોઈને એમ કહે કે ક તે ઝ છે, અને એમ કરીને ધરાદાયી અ ની પાસે ક ને પકડાવે, તો એ ઠેકાણે બ એ ઉસકેરણીથી ક ને પકડવામાં મદદગારી કરી એમ સમજવું.

ખુલાસો ૨ જો—કાંઈ કામ કરતાં પેહેલાં, અથવા કાંઈ કામ કરતી વખતે તે કામ કરવું સહેલ કરવા સાથે જે માણસ કાંઈ વસ્તુ કરે, અને તેમ કરીને તે કામ કરવું સહેલ કરે, તે માણસે તે કામ કરવામાં સાહાય કર્યું એમ સમજવું.

ટીકા—કેદીએ ચોરી કરવા આવવાને કબુલ કરી પછી આવવાને ના પાડી તેથી કા. ૧૧૪ નો આધાર લઈ ચોરી કરતી વખતે તે હાજર નહોતો માટે કાંઈ ગુનો નથી એમ ઠરાવ્યું તેમાં હાઈકોર્ટે ઠરાવ્યું કે ઉપર પ્રમાણે ગુનો પી. કો. કા. ૧૦૭ ની રા. ૭ અને કા. ૧૦૯ પ્રમાણે સહાય કર્યાનો ગુનો થાયછે માટે તે મુજબ તોહોમત રાખવું. (વી. રી. વા. ૮ તા. ૨૦-૧૦-૧૭)

ખોટા તોહોમતના ટેકામાં જીજ્ઞાની આપવાથી ખોટું તોહોમત મુકવામાં મદદગારી કર્યાનો ગુનો થતો નથી (૯ એ. લા. રી. પ્રા. ૧૯).

તોહોમતદારની જીજ્ઞામથી લેવાતી કબુલત જાણી જોઈ લેવા દેવાને આંખ આડાં કાન કરવાને એક હેડકોનસ્ટેબલ વિચારે એ આ કલમના ૨ ના ખુલાસા પ્રમાણે ગુનેગારછે (કા. વી. રી. વા. ૧૧ પા. ૧૧).

ઈન્ડિયન ડાઇરેક્ટને પાને ૩૪૦ ને નિચેના ફેસલાછે.

ખુન શખિત થયા વિના ખુનમાં મદદગારી કરવાનો ગુનો રહી શકતો નથી.

કાયદા વિરુદ્ધ મંડળીના કેટલાક શખસો પાસે લાકડી હોય અને એકાદ પાસે ન હોય પણ તે બીજા પાસેથી લાકડી લઈ વાપરે. અને તે વાપરનારનો મુખ્ય તે મારવાને હુકમ આપે તો મારનારે કરેલા હુમલાને મુખ્ય એ મદદગારી કરી એમ કહેવાય.

કેદીએ શહેદીને પોતાની વિરુદ્ધ જીજ્ઞાની આપતી વખતે અમુક હકીકત નહિ કહેવાને પુછ્યાથી તેનાપર મદદગારીનો ગુનો ઈરે.

ડાકાખંટીનો ગુનો થવાની વાત જાણનારે તે ગુનો પુરો થનાના ધરાદા જાણીજીજ્ઞાને તે વાત છુપાવી હોય તો મદદગારીનો ગુનેગાર થતો નથી.

જેને મુખ્ય ગુનેગાર તરીકે શિક્ષા થઈ હોય તેને મદદગાર તરીકે શિક્ષા ના થાય.

ખુન થવાની વાત જાણવામાં નહોતી પણ થયું ત્યારે ઉભા રહેલા એક શખસે બીકથી મુડકુ છુપાવવામાં સામેલગીરી કર્યાથી તેનાપર મદદગારીનો ગુનો ન ઠરાવતાં કા. ૨૦૧ પ્રમાણે પુરાવા છુપાવ્યાનો ઠરાવો.

એક સખસે બે જણાને, એક માણસને પકડી બાવવાનું કહ્યાથી તેઓ પકડી બાબ્યા અને પકડાયતાપર સખ મારે પડ્યો તેમાં પકડાવી મંગાવનારપર શ્રદ્ધિપૂર્વક મહાભય્યા કર્યાના ગુનામાં મદદગારી કર્યાનું તોહોમત ઠરાવ્યું.

પારકા રાજ્યમાં રહેનાર બ્રિટિશકોર્ટમાં થવાના ગુનામાં મદદગારી કરે અને તે મદદગારીનું કલ્પ પણ પારકા રાજ્યમાં થયું હોય તો તેવા મદદગારનો ધનસાફ બ્રિટિશ કોર્ટમાં થાય નહિ. (મુ. હા. વા. ૧૦ પા. ૪૫૬ સરકારે વિરુદ્ધ પીરતાઇ).

મદદગાર | ૧૦૮. જે સખસ કાંઈ ગુનોહ કરવામાં મદદગારી કરે, અથવા, જે કામ મદદગાર સખસના ઇરાદા અથવા જ્ઞાનથી ગુનોહ કરવાને કાયદા પ્રમાણે કોઈ શકતીમાન સખસે કરવું હોય તો ગુનોહ થાય, એવું કાંઈ કામ કરવામાં મદદગારી કરે, તે સખસે ગુનાહમાં મદદગારી કરી એમ સમજવું.

ખુલાસો ૧ લો—કાંઈ કામની કાયદા વિરુદ્ધ કસુર કરવામાં મદદગારી કરવી તે ગુનોહ થઇ શકે છે, પછી તે કામ કરવાની અગર તે મદદગારની પોતાની ફરજ નહીં હોય તો પણ.

ખુલાસો ૨ નો—મદદગારીનો ગુનોહ થવામાં એવું કાંઈ જરૂર નથી કે, મદદગારી કરેલું કામ થવું જોઈએ, અથવા જે અસર તે ગુનોહ થવામાં જરૂર છે તે અસર પેદા થવી જોઈએ.

દર્શાવ.

(અ) અ જ ને ૬ નું ખુન કરવાને ઉશકેરે, જ તેમ કરવાની ના કેહે તો જ ને ખુન કરવામાં અ એ મદદગારી કરી એમ સમજવું.

(બ) અ જ ને ૬ નું ખુન કરવાને ઉશકેરે. તે ઉશકેરણી મુજબ જ ૬ ને એક ખાંજર મારે, તે જખમથી ૬ સારો થાય તોપણ અ એ જ ને ખુન કરવાની ઉશકેરણી કરી એમ સમજવું.

ખુલાસો ૩ નો—એવું કાંઈ જરૂર નથી કે જે સખસને મદદગારી કરી હોય તે સખસ કાંઈ ગુનોહ કરવાને કાયદા પ્રમાણે શકતીમાન જોઈએ, અથવા તે મદદગારના જ્યોજ તે સખસનો સાપ્રાધ ઇરાદો કે જ્ઞાન જોઈએ, અથવા તે સખસનો કાંઈ પણ સાપ્રાત ઇરાદો અથવા જ્ઞાન જોઈએ.

દર્શાવો.

(અ) અ, સાપ્રાધ ઇરાદાથી, એક બાળકને અથવા ગાંડા માણસને કાંઈ કામ કરવાને ઉશકેરે, અને તે કામ એવું હોય કે ગુનોહ કરવાને કાયદા પ્રમાણે શક્તિમાન હોય એવા કોઈ સખસ અ ના જેવા ઇરાદાથી તે કામ કરે તો ગુનોહ ગણાય, તો એ ઠેકાણે અ એ ગુનામાં મદદગારી કરી એમ સમજવું, પછી તે કામ કરવામાં આવે કે નહીં તો પણ.

(બ) જ નું ખુન કરવાના ઇરાદાથી અ સાત વર્ષથી ઓછી ઉમરના એક બાળક જ ને એક એવું કામ કરવાને ઉશકેરે કે તેથી જ નું મોત થાય. જ તે મદદગારી ઉપરથી તે કામ કરે, અને તે કામથી જ નું મોત થાય, તો એ ઠેકાણે, જો જ ગુનોહ કરવાને કાયદા પ્રમાણે શક્તિમાન નથી તો પણ જાણે, જ ગુનોહ કરવાને કાયદા

પ્રમાણે શક્તિમાન હોય, અને તેણે ખુન કર્યું હોય તેજ મિસાલ, અ શિક્ષા થવાને લાયક છે; માટે તેને મોતની શિક્ષા થઈ શકે.

(૬) અ એક ધરને આગ લગાડવાને બ ને ઉશકેરે. અ ની ઉશકેરણી ઉપરથી બ તે ધરને આગ લગાડે, અને દીવાનગીના સબબથી તે કામ કેવી તરેહનું છે તે, અ-થવા પોતે જે કામ કરે છે તે કામ ખોટું અથવા કામદા વિરુદ્ધ છે એવું જાણવાને બ અસક્ત હોય, તો બ એ કાંઈ ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું નહીં; પણ અ એ ધરને આગ લગાડવાના ગુનાહમાં મદદગારી કરી, અને તે ગુનાહને માટે હરાવે-લી શીક્ષાને તે લાયક છે, એમ સમજવું.

(૬) ચોરી કરવાના હરાવાથી ઝ ના કબજામાંથી કાંઈ ઝ ની મીલકત લેવાને અ બ ને ઉશકેરે. અ બ ના મનમાં એવો વીધાસ ઉત્પન્ન કરે કે તે મીલકત અ નીંછે. પછી સુરુપ્રદિથી તે મીલકત અ ની છે એમ માનીને, બ તે મીલકત ઝ ના કબ-જામાંથી લે, તો એ ખોટી સમજણથી કામ કર્યું તેથી તેણે તે બદ્ધાનતથી બીધી એમ કહેવાય નહીં; માટે તેણે ચોરી કરી એમ સમજવું નહીં. પણ અ એ ચોરીમાં મદદગારી કરી, અને બ એ ચોરી કરી હોય ને જે શીક્ષા બ ને થાય તેજ શીક્ષાને અ લાયક છે, એમ સમજવું.

ખુલાસો ૪ થો.— કોઈ ગુનાહમાં મદદગારી કરવી એ ગુનોહ છે, માટે એવી મદદ-ગારીમાં મદદગારી કરવી તે પણ ગુનોહ છે, એમ સમજવું.

દર્શાવે.

ઝ નું ખુન કરવાને ક ને ઉશકેરવાને અ બ ને ઉશકેરે. તે ઉપરથી ઝ નું ખુન કરવાને બ ક ને ઉશકેરે, અને બ ની ઉશકેરણી ઉપરથી ક તે ગુનોહ કરે, તો પોતાના ગુનાહને માટે બ ખુનની શીક્ષાને લાયક છે, અને તે ગુનોહ કરવાને અ એ બ ને ઉશ-કેર્યો માટે અ પણ તેજ શીક્ષાને લાયક છે, એમ સમજવું.

ખુલાસો ૫ મો— મસલતથી મદદગારીનો ગુનોહ કરવામાં એવું કાંઈ જરૂર નથી. કે જે સખસ ગુનોહ કરે તે સખસની સાથે તે મદદગારે તે ગુનાહ બાબત મનસુખી કરવા જોઈએ. જે મસલત મુજબ તે ગુનોહ કરવામાં આવે તે મસલતમાં તે સામિલ થયો તો બસ છે.

દર્શાવે.

અ બ ની સાથે મનસુખી કરીને તેઓ ઝ ને ઝેર દેવાની ગોઠવણ કરે. તેમાં એમ હરે કે અ એ ઝેર આપવું પછી તે ગોઠવણ બ ક ને સમજાયે; અને એમ કહે કે એક ત્રીન્ને સખસ જેહરે આપવાનો છે, પણ અ નું નામ જોડે નહીં. ક ઝેર લઈ આવવું કબુલ કરે અને સમજાવેલી રીતે વાપરવા સારૂ તે ઝેર તે બ ને હવાલે કરે પછી અ તે ઝેર આપે અને તેના જોરથી ઝ મરી જાય, તો એ ઠેકાણે અ તથા ક એઓએ મળીને કાંઈ મસલત કરી નથી, તોપણ જે મસલત મુજબ ઝ નું ખુન થયું તે મધ્યે ક સામિલ થયો, માટે ક એ આ કલમમાં ખ્યાન કરેલો ગુનોહ કર્યો, અને તે ખુનની શીક્ષાને લાયક છે, એમ સમજવું.

ટીકા—ચેઠના નોકરની મદદ લઈ શકતી મિલકત ચોરવાને યતન કીધા પછી તે ગુનો કર્યો. નોકરે ચોરને શિક્ષા થવાના હેતુથી ચોરી કરવા દીધી. આ ઉપરથી નોકર ઉપર આ કલમના ૪ થા અને ૨ ના ખુલાગા પ્રમાણે ગુનેગાર થાયછે એમ ઠર્યું અને એમ પણ ઠરાવ્યું કે જે કૃત્ય કરવા વિશે સાહાય કરી તે કૃત્ય થવુંજ નોંધવું એમ નથી. તેથી માલિકની સમર્પાથી લીધેલી મિલકતછે તો ચોરી નથી થતી પણ ચોરીમાં મદદ કરનારો ગુનો નોકરપર ઠર્યો તે બાબતી છે. (કા. ઇ. બા. વા. ૪ પા. ૩૬૬ સરકાર વિરુદ્ધ ત્રેલોખનાથ રાય ચૌધરી વિરોધે).

જે મદદગારી પરથી મદદગારી કરેલું કામ કરવામાં આવે, અને તે હેતુ મદદગારીના શિક્ષાને માટે, આ કાયદામાં કાંઈ સાક્ષ્યો સાક્ષી શિક્ષા ન ઠરાવી હોય તેવા શિક્ષા.	૧૦૬. અગર કાંઈ માણસ કાંઈ ગુનાહમાં મદદગારી કરે અને તે મદદગારી ઉપરથી તે કરેલું કામ કરવામાં આવે, અને તે મદદગારીના શિક્ષાને માટે, આ કાયદામાં કાંઈ સાક્ષ્યો કરેલો નહીં હોય, તો તે ગુનાહને માટે ઠરાવેલી શિક્ષા તે માણસને કરવામાં આવશે.
--	---

ખુલાસા — કાંઈ કામ અથવા ગુનાહ મદદગારી ઉપરથી કરવામાં આવ્યો એમ ક્યારે સમજવું, કે ક્યારે તે કામ અથવા ગુનાહ, તે મદદગારીમાં જે ઉશકેરણી, અથવા મસલત, અથવા સાહાય આપ્યું હોય તે ઉશકેરણી ઉપરથી, અથવા તે મસલત મુજબ, અથવા તે સાહાયથી કરવામાં આવે ત્યારે.

દર્શાવ.

(અ) જ એક સરકારી નોકર છે. તેણે પોતાના જોહદાનો અમલ ચલાવવામાં આ ની ઉપર કાંઈ જોરવાની બતાવવાના બદલામાં આ જ ને કાંઈ લાંચ આપવા માંડે, અને જ તે લાંચ લે, તો ૧૬૧મી કલમમાં ખ્યાન કરેલા ગુનાહમાં આ એ મદદગારી કરી એમ સમજવું.

(બ) ખોટી સાહેદી આપવાને આ જ ને ઉશકેરે, અને તે ઉશકેરણી ઉપરથી જ તે ગુનાહ કરે, તો આ એ તે ગુનાહમાં મદદગારી કરી, તથા જ ના જેવીજ શિક્ષાને તે લાયક છે, એમ સમજવું.

(ક) આ તથા જ ઝ ને ઝેર આપવાની મસલત કરે તે મસલત મુજબ આ ઝેર લાવીને જ ને હવાલે કરે, એટલા સાફ કે જ તે ઝેર ઝ ને આપે પછી તે મસલત મુજબ આ આ ની ગેરહાજરીમાં તે ઝેર ઝ ને આપે, અને તેથી ઝ નું મોત થાય, તો એ કેસણે જ ખુતનો તકસિરવાર છે; અને આ એ મસલતથી તે ગુનાહમાં મદદગારી કરી, તથા તે ખુતની શિક્ષાને લાયક છે, એમ સમજવું.

ટીકા—તરીના ઇન્સપેક્ટર ઇન્સપેક્ટર પુરો પાડવા બાંડે રાખેલા મહાવમાં નોંધાયે તેટલા નિયમ ન હોવાથી તે જોષો વળી ગયો એવા પુરાવાથી ફેરીપર પી. ડો. કા. ૨૮૦ તા. ૧૦૬ મુજબ એકીકરાઈ બરેલી રીતે વાહાણ ચલાવવાના ગુનાને મદદગારી આપ્યાનો ગુનો શાબિત કર્યો. તેમાં ઠરાવ્યું કે વાહાણ સલામત રીતે ચલાવવા સાફ જે કાંઈ જરૂર છે એવું તે ઇન્સપેક્ટરને માલુમ હતું તે એમ જણ્યા છતાં તે પુર પાડ્યું નહિ એવા પુરાવા નથી માટે મદદગારીના ગુનાની શાબિતીને આધાર મળતો નથી (સરકાર વિરુદ્ધ સખારામ ગોવિંદ મુ. હા. તા. ૨૮ જુલાઈ ૧૯૭૦).

સહાય કરવાનો ગુનો એ એક પ્રથક ગુનો ઈ. પી. ડો. માં કહેલો છે તેથી સહાય કરનારપર તોહામત શાબિત કરવું તે મુખ્ય ગુનેગારપર તોહામત શાબિત થાય તોજ કરવું,

નહિતો ના કરવું એમ થતું નથી. (મુ. હા. ઇ. લા. વા. ૧ પા. ૧૫ સરકાર વિરુદ્ધ માફતી દાદા વિગેરે તા. ૧૨ નવેમ્બર ૧૮૭૫).

એક સ્ત્રીએ પોતાના ધણીને રગતપીતનો રોગ હોવાથી છુટા છેડા કરવાની પરવાનગી તેના પાસે માગી તે ના આપી તેથી તેણીએ નાતના માણસોને એકઠા કરી તેમની પરવાનગી માગ્યાથી તેઓએ તેણીને પરવાનગી આપ્યાથી સ્ત્રી ઉપર અને નાતમાંના એક શંભુના ઉપર તેણીના ધણીએ ફરિયાદ માંડી તેમાં સ્ત્રીપર કા. ૪૯૪ મુજબ અને શંભુપર કા. ૧૦૬ મુજબ મદદગારીનું તોહોમત રાખેલું તે કામમાં અપીલ કરી તકરાર કરી કે મેં નાતની રત્ન લીધાથી હું ગુનેગાર નથી એમ સ્ત્રીએ તકરાર કરી ત્યારે શંભુએ એમ તકરાર કરી કે તે ગુનેગાર નથી તો હું મદદગારીનો ગુનેગાર નથી તેમાં હાઇકોર્ટે બે ઉપર બેઉ તોહોમત કાયમ રાખ્યાં (જુઓ મુ. હા. ઇ. લા. વા. ૧ પા. ૩૪૭ સરકાર વિરુદ્ધ શંભુ.)

એક મુસલમાનની છોકરીનો વિવાહ તેના કાકાએ પ્રથમ એક સખ્ય સાથે કરી પછીથી બીજા સાથે કર્યાથી તેથી કેદીપર પી. કો. કા. ૪૯૪ સાથે ૧૦૯ પ્રમાણે તોહોમત રાખ્યું તેમાં હાઇકોર્ટે ઠરાવ્યું કે આરોપિતે પોતાની બત્રીજીનો વિવાહ કર્યો તે વખતે તેણે તેના નામનો માત્ર વિવાહ કર્યો પરંતુ છોકરી લગ્નની વખતે નહોતી તેથી પી. કો. કા. ૧૦૯ અને ૪૯૪ માં કહ્યા પ્રમાણેની મદદ કર્યાનો ગુનો રહી શકતો નથી (જુઓ ઇ. પી. કો. કા. વા. ૪ પાને ૧૦ સરકાર વિરુદ્ધ અબ્દુલ કરીમ)

કા. ૧૦૭ નિચે વી. રી. વા. ૮ તા. ૨૦-૧૦-૧૭ના ફેસલાનો દાખલો આપ્યો છે તે જુઓ. અગર મદદગારી કરેલો સખ્યસ તે ૧૧૦. અગર કોઈ માણસ કોઈ ગુનાહમાં મદદગારી કરે, અને કામ મદદગારના ધરાદા કરતાં જુદા ધરાદા કરતાં જુદા ધરાદાથી કરે, નથી નહીં પણ મદદગારના જવાબ ધરાદાથી અથવા જાન સ્થાન માટે ઠરાવેલી શિક્ષા તે માણસને કરવામાં આવશે.

એક કામમાં મદદગારી કરી હોય અને જુદા કામ બને, તો બંને તેજ કામમાં મદદગારી કરી હોય એવીજ રીતે તથા તેટલે દરજ્જે તે મદદગાર તે બનેલા કામને માટે જવાબદાર છે; પણ તે બનેલું કામ તે મદદગારીનું સંભાવ્ય ફળ હોવું જોઈએ, તથા જે ઉશ્કેરણી, અથવા સહાય, અથવા મસલત તે મદદગારીમાં આપી હોય તે ઉશ્કેરણીના જોરથી, અથવા તે સહાયથી, અથવા તે મસલત મુજબ, તે કામ થયું જોઈએ.

દૃષ્ટાંતો.

(અ) ઝ ના ખોરાકમાં જેદર ધાલવાને એક બાળકને ઉશ્કેરણી આપે તે કારણસર તે બાળકને કાંઈ જેદર સોંપે, પછી તે ઉશ્કેરણી ઉપરથી, ય નો ખોરાક ઝ ના ખોરાકની પાસે છે તેમાં ચુકથી તે જેદર ધાલ, તો એ ઉકાલે, જો તે બાળકે તે ઉશ્કેરણીના જોરથી કામ કર્યું હોય, અને સધળો હાલ જોતાં જે કામ થયું તે મદદગારીનું સંભાવ્ય ફળ હોય, તો અગર આ એ તે બાળકને ય માત્ર ખોરાકમાં જેદર ધાલવાને ઉશ્કેરણી હોય એવીજ રીતે તથા તેટલેજ દરજ્જે આ જવાબદાર છે.

(બ) ઝ નું ધર બાળી નાખવાને આ બ ને ઉશ્કેરે, અને બ તે ધરને આગ લગાડીને

તેજ વખતે ત્યાંમાં કાંઈ મિલકતની ચોરી કરે, તો, અગર તે ઘર બાળવામાં મદદગારી કરવાનો અ તકસીરવાર છે નોપણ, તેણે તે ચોરીમાં મદદગારી કરી એમ સમજવું નહીં; કેમકે ચોરી તે જુદુંજ કામ છે, અને તે બાળવાનું સંભાવ્ય કૃત્ર નથી.

(ક) અપહરણના કારણસર મઘરાતે એક વાસેલું ઘર ફોડવાને અ, બ તથા ક એ-
ઓને ઉસકેરે, અને તે કારણસર તે તેઓને અશ્વ આપે. પછી બ તથા ક તે ઘર ફોડીને, અંદર જાય, અને તે ઘર મહિલા એક માણસ ઝ તેઓના સામો થએથી તેઓ ઝ નું ખુત કરે, તો એ ઠોકાણે, જે તે ખુત તે મદદગારીનું સંભાવ્ય કૃત્ર હોય તો, અ ખુતને માટે ડરાવેલી શિક્ષાને લાયક છે એમ સમજવું.

મદદગારને મદદગારી | ૧૧૨. મદદગારી કરેલું કામ પણ કરવામાં આવે, અને કરેલાં કામની તથા ખર્ચેલાં કામની એ બંને શિક્ષા ઉપલી કલમ મુજબ જે કામને માટે મદદગાર જવાબદાર ક્યારે થઈ શકે. | છે તે કામ પણ કરવામાં આવે, અને તે કામ જુદોજ ગુ-
નહા થાય, તો તે મદદગાર તે ગુનાઓમાંના હરએક ગુનાની શિક્ષાને લાયક છે.

દૃષ્ટાંત.

એક સરકારી નોકરે કરેલી જપતીની સામો થવાને અ બ ને ઉસકેરે, પછી તે ઉપરથી બ તે જપતીની સામો થાય અને સામો થવામાં બ તે જપતી કરનાર અમલદારને બુદ્ધિપૂર્વક મહાવ્યથા કરે, તો તે જપતીના સામો થવાનો ગુનોહ તથા બુદ્ધિપૂર્વક મહાવ્ય થા કરવાનો ગુનોહ, એ બંને ગુનોહ બ એ કરેલા, માટે બ એ બંને ગુનાહની શિક્ષાને લાયક છે; અને અગર અ એ એમ જાણ્યું હોય કે તે જપતીની સામો થવામાં બ બુ-
દ્ધિપૂર્વક મહાવ્યથા કરશે હોવા સંભવ છે, તો અ પણ એ ગુનાહોમાંના હરએક ગુના-
હની શિક્ષાને લાયક છે એમ સમજવું.

મદદગારી કરેલાં કામથી મદદગારના ધારણા કરે તાં જુદી અસર પેદા થાય, તે અસરને માટે તે મદદગારની જ જવાબદારી. | ૧૧૩. એક મુકરર અસર પેદા કરવાના ધરાદાયી મદદગાર સખસ કાંઈ કામમાં મદદગારી કરે; અને તે મદદગારી ઉપરથી જે કામને માટે તે મદદગાર જવાબદાર હોય હેવું કાંઈ કામ તે મદદગારે ધારેલી હોય તે કરતાં જુદોજ અસર પેદા કરે, તો અગર તે મદદગારે તેજ અસર પેદા કરવાના ધરાદાયી તે કામમાં મદદગારી કરી હોય હોવીજ રીત તથા તેટલેજ દરજ્જે; તે મદદગાર તે પેદા કરેલી અસરને માટે જવાબદાર છે પણ તે મદદગારી કરેલા કામથી તે અસર થવાનો સંભવ છે એમ તેણે જાણ્યું હોય તો.

દૃષ્ટાંત.

ઝ ને મહાવ્યથા કરવાને અ બ ને ઉસકેરે. પછી બ તે ઉસકેરણી ઉપરથી ઝ ને મહાવ્યથા કરે, અને તેથી કરીને ઝ મરી જાય, તો એ ઠોકાણે, અગર અ એ એમ જા-
ણ્યું હોય કે તે મદદગારી કરેલી મહાવ્યથાથી ઝ નું મોહોત થશે હોવા સંભવ છે તો, ખુતને માટે ડરાવેલી શિક્ષા પામવાને ય લાયક છે, એમ સમજવું.

ગુહો થતી વખતે મદદગારે હા જર હોય તો. | ૧૧૪. જે સખસ અગર ગેરહાજર હોય તો મદદગાર દાખલ શિક્ષા પામવાને લાયક થાય, તે સખસને તે મદદગારીની બાંધે જે કામ

અથવા ગુનાહને માટે શિક્ષા થઈ શકે હેતુ હોય, તે કામ અથવા ગુનોહ થતી વખતે, તે સંખસ ને ત્યાં હાજર હોય, તો તેણે તે કામ અથવા ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

ટીકા—કોઈ માણસ ગુનો થતી વખતે હાજર છતાં તે કરવાને તેણે ઉત્તેજન આપ્યું હોય, અગર સાદ્ય કરી હોય, કીંવા તે ગુનો થવા દેવામાં પોતાની સમંતી આપી હોય તો તે સાદ્ય કર્મના ગુનાનો ગુનેગાર થાયછે. કોઈ કેદીએ માહાવ્યથા કર્યા છતાં બીજાઓ પાસે ઉભા હોય અને પુરાવથી એમ જણાય કે તેઓએ મેળાપ કર્યો નથી તો પાસે ઉભા રહેનાર આ કલમ પ્રમાણે મુખ્ય ગુનેગાર તરીકે શિક્ષાને પાત્ર ન થતાં આ કા. મદાની કા. ૧૦૭ ની રકમ ૩ પ્રમાણે સહાય કરેલાની શિક્ષાને પાત્ર થાય. જો તેઓ ગેર હાજર હોય તો કોઈ પણ શિક્ષાને પાત્ર ન થાત અને જો મદદ કરી હોત તો મુખ્ય ગુનેગાર તરીકે ગુનાને માટે જવાબદાર થાત (મ. પૂ. ૮૮).

કોઈ ગુનામાં મદદ કરનાર માણસ તે ગુનો થયો તે વખતે પાસે હોવાથી તે અપરાધ તેણે કર્યો એવું સમજી તેના પર આ કલમ પ્રમાણે તોહામત મુકાય તો તેનું તે સાદ્ય કરવું તે અપરાધ બનતા સુધી એક સરખા ચાલુ રહેવું જોઈએ. આખરેનું કૃત્ય થવા અગાઉ એક ક્ષણ પહેલાં જો કે તેણે પોતાનું અંગ તેમાંથી કઢાડી લીધું હોય તો તેની મદદથી તે અપરાધ બન્યો એમ કહેવાય નહિ (જુઓ મુ. હા. વા. ૧૦ પાને ૪૯૭ સરકાર વિઃ અમૃતા ગોવિંદા).

મુસતમાનમાં લગ્ન થએલી સ્ત્રી ઉપર તેણે પોતાના ધણીની મિલકતની ચોરી કરેલાનું અથવા ચોરીમાં મદદ કરેલાનું તોહામત મુકવાને હરકત નથી (મુ. હા. વા. ૬ પાને ૯ સરકાર વિઃ અમૃતા ગોવિંદા).

ધણીના કબજામાંથી ધણીની ગેરહાજરીમાંથી તેની સ્ત્રીએ પોતાના સ્ત્રીધનની મિલકત લીધી હોય તો તે સ્ત્રી ચોરીના ગુનાની ગુનેગાર નથી એટલું જ નહિ પણ એવી હકીકત હોવાથી તે ગુનામાં મદદ કરનાર પણ ગુનેગાર નથી. સરકાર વિઃ નાથા કલ્યાણ અને લખી મુ. હા. વા. ૮ પાને ૧૧).

જ્યારે કોઈ એક માણસ એકાદ ગુનો કરવાને મદદ કરે અને તે ગુનો થાય તે વખતે તે હાજર હોય તો તેવી વખતે તેની ઓકશી કરવાની તે મુખ્ય અપરાધ કર્યા પ્રમાણે ઈ. પી. કો. કા. ૧૧૪ પ્રમાણે કરવી (મુ. હા. વા. ૮ પા. ૧૧૪ સરકાર વિઃ અમૃતા ગોવિંદા).

જ્યારે પાક ઉઠાવી લેઈ જનાર ધણા ગ્રામસે હોય અને તેવી વખતે તેમાંના કોઈએ પાક ઉઠાવ્યો ન હોય તો પણ સરવે ગ્રામસે એક સરખા જવાબદાર છે (કા. વી. રી. વા. ૮ પાને ૫૬).

મોતની અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા થઈ શકે એવા ગુનામાં મદદગારી કરવામાં આવે અને તે ગુનો તે મદદગારી ઉપરથી ન થાય, તો તે મદદગારીની શિક્ષા.

અગર જેથી અથવા આ એવું કોઈ કામ તે મદદગારી ઉપરથી કરવામાં આવે તો.

૧૧૫. મોતની અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા થઈ શકે એવા કોઈ ગુનો કરવામાં કોઈ માણસ મદદગારી કરે, અને તે મદદગારી ઉપરથી તે ગુનો કરવામાં આવે નહી, તથા તે મદદગારી માટે શિક્ષા સંબંધી આ કાયદામાં કોઈ સાફ કરાવ નહી કરેલો હોય, તો તે માણસને સાત વર્ષની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે; અને અગર તે મદદગારી ઉપરથી જે કામને માટે તે મદદગાર જવાબદાર હોય, અને જે કામથી કોઈ સંખસને બચા થાય,

હેતુ કોઈ કામ કરવામાં આવે, તો તે મદદગારને ચૌદ વર્ષની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

દૃષ્ટાંતો.

જ નું ખુન કરવાને અર્થ ને ઉસકરે, પણ તે ગુનોહ કરવામાં આવે નહી. હવે અગર અર્થ જ નું ખુન કરે તો તે માતની અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષાને લાયક થાય એવું છે; માટે અર્થ સાત વર્ષની મુદત સુધીની કેદને તથા દંડને પણ લાયક છે, એમ સમજવું. અને તે મદદગારી ઉપરથી જો જ ને કાંઈ અથવા કરવામાં આવે તો તે માણસ અર્થ અઢદ વર્ષની મુદત સુધીની કેદને તથા દંડને લાયક થશે, એમ સમજવું.

કેદની શિક્ષા થઈ શકે એવા ગુનામાં મદદગારી કરવામાં આવે, અને તે ગુનોહ તે મદદગારી ઉપરથી ન થાય તો તે મદદગારીની શિક્ષા.

અગર તે મદદગાર અથવા મદદગારી કરેલો સર્વ સરકારી નોકર હોય, અને તેનેની ફરજ તે ગુનોહ અટકાવવાના હોય તો.

સ સરકારી નોકર હોય, અને તેની ફરજ તે ગુનોહ થતો અટકાવવાની હોય, તો તે મદદગારને તે ગુનાહને માટે હરાવેલા પ્રકારની તથા તે ગુનાહને માટે કેદની ઘણામાં ઘણી જે મુદત હરાવી હોય તેની અડધી મુદત સુધીની કેદની, અથવા તે ગુનાહને માટે હરાવેલા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

૧૧૬. કેદની શિક્ષા થઈ શકે એવા કાંઈ ગુનાહમાં કાંઈ માણસ મદદગારી કરે, અને તે મદદગારી ઉપરથી તે ગુનોહ કરવામાં આવે નહી, તથા તે મદદગારને માટે શિક્ષા સંબંધી આ કાયદામાં કાંઈ સાફ હરાવ નહી કરેલો હોય તો તે માણસને તે ગુનાહને માટે હરાવેલા પ્રકારની તથા તે ગુનાહને માટે કેદની ઘણામાં ઘણી જે મુદત હરાવી હોય તેની પા મુદત સુધીની કેદની, અથવા તે ગુનાહને માટે હરાવેલા દંડની અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે; અને અગર તે મદદગાર અથવા બંને મદદગારી કરી હોય તે સર્વ સરકારી નોકર હોય, અને તેની ફરજ તે ગુનોહ થતો અટકાવવાની હોય, તો તે મદદગારને તે ગુનાહને માટે હરાવેલા પ્રકારની તથા તે ગુનાહને માટે કેદની ઘણામાં ઘણી જે મુદત હરાવી હોય તેની અડધી મુદત સુધીની કેદની, અથવા તે ગુનાહને માટે હરાવેલા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દૃષ્ટાંતો.

(અ) અર્થ એક સરકારી નોકર છે તે પોતાના ગોહવાનો અમલ અજાવવામાં અર્થ ની ઉપર કાંઈ મેહરબાની કરે તેના બદલામાં અર્થ ને કાંઈ લાંચ આપે, અને અર્થ તે લાંચ લે નહી, તો અર્થ ને આ કલમ મુજબ શિક્ષા થઈ શકે.

(બ) ખોટા શહીદી આપવાને અર્થ ને ઉસકરે, તો એ ઠોકાણે, અગર અર્થ ખોટી શહીદી આપે નહી, તો પણ અર્થ એ આ કલમમાં ખ્યાન કરેલો ગુનોહ કર્યો, અને તે મુજબ તેને શિક્ષા થઈ શકે, એમ સમજવું.

(ક) અર્થ એક પોલીસ અમલદાર છે, તેની ફરજ અપહરણ અટકાવવાની છે, તે અપહરણ કરવામાં મદદગારી કરે, તો એ ઠોકાણે, અગર તે અપહરણ ન થાય તોપણ, તે ગુનાહને માટે કેદની ઘણામાં ઘણી જે મુદત હરાવી હોય, તેની અર્ધી મુદતની કેદને તથા દંડને પણ અર્થ લાયક છે, એમ સમજવું.

(ડ) અર્થ એક પોલીસ અમલદાર છે, તેની ફરજ અપહરણ અટકાવવાની છે. તેની પાસે તે ગુનોહ કરાવવામાં અર્થ મદદગારી કરે તો એ ઠોકાણે, અગર તે અપહરણ ન થાય તોપણ, તે અપહરણના ગુનાહને માટે કેદની ઘણામાં ઘણી જે મુદત હરાવી હોય, તેની અર્ધી મુદતની કેદને, તથા દંડને પણ, અર્થ લાયક છે, એમ સમજવું.

ટીકા—સગીર છોકરાના કાયદેસર પાલણ કરનારના તાબામાંથી સગીરને લઈ જવાની ક્રિયા આણ હોય ત્યાંહાં સુધી ચોરી લેવાના અપરાધને સાદ્ય કરવામાં આવેલે અને બીજા હાલના કામમાં પી. કો. કા. ૩૬૩ અને ૧૧૬ પ્રમાણે અપરાધ મુકવો જોઈએ (મદ્રાસ ઇ. લા. વા. ૧ પા. ૧૭૩ સરકાર વિરૂધ સમ્પ્રાકાનંત)

લોક પાસે અથવા દસથી વધારે માણસો પાસે કાંઈ ગુનોહ કરાવવામાં મદદ ગારી.

૧૧૭. લોક પાસે અથવા કોઈ પણ વરગતા દસથી વધારે માણસો પાસે કાંઈ ગુનોહ કરાવવામાં ને માણસ મદદ ગારી કરે, તેને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા જે જેનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દૃષ્ટાંત.

અ એક સરીયામ જગ્યામાં એક જાહેરનામું બોલાડે, અને તે મધ્યે દસથી વધારે માણસોના એક તડવાળાએને એવા રીતે ઉમકે કે તમારા સામા તડવાળા માણસો ફાળી વખતે તથા ફાળા ડોકાણેથી એક વરગાને લઈ જવાના છે તેઓની ઉપર હુમલો કરવાના કારણસર તમે તે વખતે તે ડોકાણે એકઠા થાઓ, તો અ એ આ કલમમાં ખ્યાન કરેલો ગુનોહ કર્યો, એમ સમજવું.

ટીકા—ગુનો થયા પછી તેને સાદ્ય કરનાર વિશે આ બાબમાં કીંવા આ કાયદાના બીજા બાબમાં કાંઈ કહેલું જણાતું નથી એવું કલમમાં ગુનો થયા અગાઉ અગર ગુનો ઘડતી વખતે થયેલા પ્રકાર વિશે કહેલું નથી. સાદ્ય કર્યા પછી ત્રણ પ્રકારની વાત બને છે પહેલી વાત એકે ને ગુનામાં સાદ્ય કરીએ તે થઈ ના આવે, એવે પ્રસંગે ગુનો થવાને પ્રયત્ન કર્યા બદલ ગુનેગાર કા. ૧૧૫ અને ૧૧૬ પ્રમાણે શિક્ષાને પાત્ર થાય, બીજી વાત ને ગુનાને સાદ્ય કરો તે ગુનો થયો અને તે વખતે કા. ૧૦૬-૧૧૦ પ્રમાણે શિક્ષાને પાત્ર થાય ત્રીજી વાત ને કમ કરવામાં સાદ્ય કરી તેથી જુદું કત્ય થાય ને ને કલમને સાદ્ય કરી તેનાથી થવાનો સંભવ હોય તે પ્રસંગે કા. ૧૧૧ અને ૧૧૩ પ્રમાણે શિક્ષાને પાત્ર થાય (મિ. કા. પૂ. ૬૨).

મોતની અથવા જીવતાં સુધી સંમુદ્રપારની શિક્ષા થઈ શકે એવા કોઈ ગુનોહ કરવાની ધારણા છુપાવવી. અગર તે ગુનોહ થાય, તો અગર તે ગુનોહ ન થાય તો.

૧૧૮. મોતની અથવા જીવતાં સુધી સંમુદ્રપારની શિક્ષા થઈ શકે એવા કોઈ ગુનોહ કરવો સંહેલ કરવાના ધરાદાયી, અથવા તે પોતાથી સંહેલ થસે એવા સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં, અગર કોઈ માણસ, કાંઈ કામ અથવા કાયદા વિરુદ્ધ કસુર કરીને, તે ગુનોહ કરવાની, ધારણા થઈ હોય તે ધારણા બુદ્ધિપૂરવક છુપાવે, અથવા તે ધારણા બાબત પોતે જને ખોટી જાણતાં હોય એવી કાંઈ વાત જાહેર કરે, તો તે માણસને જે તે ગુનોહ થાય તો, સાત વર્ષની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અથવા જે તે ગુનોહ ન થાય તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અને ગુનોહ થાય તો પણ, અને ન થાય તો પણ ઉપની સીક્ષાની સાથે દંડને પણ તે માણસ લાયક થશે.

દૃષ્ટાંત.

અ ડોકાણે એક ડાકાઘટીનો ગુનોહ થવાનો છે એમ જાણ્યા છતાં અ માણસને એવી ખોટી ખબર કરે કે તેથી સામા રસ્તાપર એક કે નામની જગા છે ત્યાં તે ગુનોહ થવાનો છે અને એમ કરીને તે માણસને છેતરે એવા ધરાદાયી કે તે ગુનોહ કરવો શહેલ કરવો, અને તે ધારણા મુજબ અ જગાપર તે ગુનોહ કરવામાં આવે તો અ ને આ કલમ મુજબ શિક્ષા થઈ શકે.

ને ગુનોહ અટકાવવાની પોતાની ફરજ હોય એવા કોઈ ગુનોહ કરવાની ધારણા કોઈ સરકારી નોકરે છુપાવવી.

૧૧૯. કોઈ માણસ સરકારી નોકર હોય, અને સરકારી નોકર દાખલ ને ગુનોહ થતો અટકાવવાની તેની ફરજ હોય, એવા કોઈ ગુનોહ કરવો શહેલ કરવાના ધરાદાયી, અથવા પોતાથી તે સંહેલ થશે એવા સંભવ છે એમ જાણીને, અ-

અગર તે ગુનોહ થાય, તો.
અગર તે ગુનોહ મોત પ
ગેરેની શિક્ષા ને ગ હોયતો.
અગર તે ગુનોહ ન થાય.
તો.

ગર તે સરકારી નોકર, કાંઈ કામ કે કાયદા વિરુદ્ધ કસુર કે
રીને, તે ગુનોહ કરવાની ધારણા થઈ હોય તે ધારણા બુદ્ધિ-
પુરવક છુપાવે, અથવા તે ધારણા બાબત પોતે જને ખોટી
જાણતો હોય એવી કાંઈ વાત જાહેર કરે તો તે માણસને, જે

તે ગુનોહ થાય તો તે ગુનાહને માટે ઠરાવેલા પ્રકારની તથા તેને માટે કેદની જે ધણામાં
ઘણી મુદત ઠરાવી હોય, તેની અરધી મુદત સુધીની કેદની અથવા તે ગુનાહને માટે ઠ-
રાવેલા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અથવા જે તે ગુનોહ મોતની
અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા થઈ શકે એવા હોય તો તે માણસને દશ વરસની
મુદત સુધીની બેમાંના ગંભીર પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અથવા જે તે
ગુનોહ ન થાય, તો તે માણસને, તે ગુનાહને માટે ઠરાવેલા પ્રકારની તથા તેને માટે કેદની
જે ધણામાં ઘણી મુદત ઠરાવી હોય તેની પા મુદત સુધીની કેદની, અથવા તે ગુનાહને
માટે ઠરાવેલા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

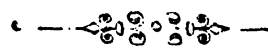
દષ્ટાંત.

અ એક પોલીસ અમલદાર છે, અને અપહરણ કરવાની જે જે ધારણા તેના
જાણ્યામાં આવે તે સરવેની બગર આપવાની કાયદા મુજબ તેની ફરજ છે. તેના જા-
ણ્યામાં એમ હોય કે અપહરણ કરવાની બ ધારણા કરે છે, અને તે તે ગુનોહ કરવો
શેહેલ કરવાના ધરાદાથી તે બગર આપવામાં કસુર કરે, તો એ ઠેકાણે કાયદા વિરુદ્ધ
કસુર કરીને, અ એ બ ની ધારણા છે તે છુપાવી માટે તે આ કલમના ઠરાવ મુજબ
શિક્ષાને લાયક છે એમ સમજવું.

કેદની શિક્ષા થઈ
શકે એવા કાંઈ ગુ
નો કરવાની ધાર
ણા છુપાવવા
અગર તે ગુનો
થાય તો, અગર
ન થાય તો.

૧૨૦. કેદની શિક્ષા થઈ શકે એવા કાંઈ ગુનો કરવો સેહેલ કરવાના
ધરાદાથી, અથવા તે પોતાથી સેહેલ થશે એવા સંભવ છે એમ જાણ્યા
છતાં, અગર કાંઈ માણસ કાંઈ કામ અથવા કાયદા વિરુદ્ધ કસુર
કરીને, તે ગુનો કરવાની ધારણા થઈ હોય તે ધારણા બુદ્ધિપૂર્વક છુ-
પાવે અથવા તે ધારણા બાબત પોતે જને ખોટી જાણતો હોય એવી

કાંઈ વાત જાહેર કરે, તો તે માણસને જે તે ગુનો થાય તો તે ગુનાને માટે ઠરાવેલા પ્રકાર-
ની તથા તે ગુનાને માટે કેદની જે ધણામાં ઘણી મુદત ઠરાવેલી હોય તેની પા મુદ-
ત સુધીની કેદની, અને જે તે ગુનો ન થાય તો તે ધણામાં ઘણી મુદતની એક અઢ માંશ મુદત
સુધીની કેદની, અથવા તે ગુનાને માટે ઠરાવેલા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કર-
વામાં આવશે.

બાબ ૬ ઠો.

રાજ્ય વિરુદ્ધ ગુન્હાઓ બાબત.

રાણીના સામા લડાઈ કે
રવી અથવા લડાઈ કરે

૧૨૧. જે માણસ રાણીની સામા લડાઈ કરે, અથવા
લડાઈ કરવાની ઊશિય કરે, અથવા લડાઈ કરવામાં મદદ-

વાની, કોશીશ કરવી, અ- | ગારી કરે, તેને મોતની અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા
થવા લડાઈ કરવામાં મ | કરવામાં આવશે, અને તેની સંઘળી મિલકત સરકાર જમથશે.
દદગારી કરવી.

૧૨૧ મી કલમ | “૧૨૧. અ. — જે માણસ બ્રિટીશ ઇંડીયામાં અથવા બ્રિટીશ ઇંડીયા
પ્રમણેશિક્ષા કર- | બહાર ૧૨૧ મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા કરવા લાયક કાંઈ ગુનો કરવાનો
વા લાયક ગુનો ક- | અથવા બ્રિટીશ ઇંડીયાનું અથવા તેના કાંઈ ભાગનું રાણી સાહેબનું
રવાનો સંપ કરવો. | અથવા તેના કાંઈ ભાગનું રાણી સાહેબનું
રાજ્ય છીનવી લેવાનો સંપ કરશે, અથવા ઇંડીયા સરકારને અથવા હરકાંઈ ધૂલાકાની
સરકારને સાપ્રાધ બળથી અથવા સાપ્રાધ બળના દેખાવથી ડરાવવાનો સંપ કરશે તે
માણસને જીવતાં સુધી અથવા ઘોડી મુદત સુધી સમુદ્રપાર મોકલવાની શિક્ષા કરવી, અ-
થવા ઘણામાં ઘણા દશ વરસ સુધી જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવી.”

“ખુલાસો — આ કલમ પ્રમાણે સંપ કરવાનો ગુનો થવા સાથે સંપ કરવાના કામમાં
હરકાંઈ કામ અથવા કાયદા વિરુદ્ધ કસુર થવી જ નોંધાશે એવું સમજવું નહિ.”

દૃષ્ટાંત.

(અ) રાણીની સામા એક બંડ થાય તેમાં અ સામિલ થાય, તો, આ કલમમાં બ્યાન
કરેલો ગુનો અ એ કર્યો એમ સમજવું.

(બ) શીક્ષિત મધ્યેના બંડખોરોને હથિયારો મોકલોને ત્યાંના રાણીના રાજ્યની સામા બંડ
કરવામાં અ હિંદુસ્થાનમાં રહ્યો મદદગારી કરે, તો અ એ રાણીની સામા લડાઈ
કરવામાં મદદગારી કરવાનો ગુનો કીધો એમ સમજવું.

રાણીના સામા લડાઈ કર | ૧૨૨. જે સખસ રાણીની સામા લડાઈ કરવાના ધરા-
વાના ધરાદાથી હથિયારો | દાથી, અથવા લડાઈ કરવાને તૈયાર થવાના ધરાદાથી, મા-
વગેરે એકઠાં કરવાં. | લુસો, હથિયારો, અથવા દારૂગોળા એકઠા કરે, અથવા લડાઈ
કરવાની બીજી રીતે તૈયારી કરે તો તે સખસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા
દશ વર્ષની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને
વળી તેની સંઘળી મિલકત સરકાર જમ થશે.

લડાઈનું કામ સે | ૧૨૩. રાણીની સામા લડાઈ કરવાની કાંઈ ધારણા થઈ હોય
હેલ કરવાના ધ | તે ધારણા કાંઈ કામ અથવા કાયદા વિરુદ્ધ કસુર કરીને જે કોઈ મા-
રાદાથી લડાઈ | લુસ છુપાવે, અને તે એવા ધરાદાથી કે એ પ્રમાણે તે ધારણા છુપા-
ની ધારણા છુ- | વેથી તે લડાઈ કરવી સેહેલ થાય, અથવા એ પ્રમાણે તે છુપાવેથી તે
પાવવી. | લડાઈ કરવી સેહેલ થશે એવા સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં, તો તે માણસને દસ વરસની
મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અને વળી તે દંડને
પણ લાયક થશે.

કાંઈ કાયદેસર અખિયાર | ૧૨૪. હિંદુસ્થાનના ગવરનર જનરલ, અથવા કોઈ પ્રે-
અમલમાં અણાવવા અ | સિડેન્સીના ગવરનર અથવા કોઈ લિબ્ટેનન્ટ ગવરનર, અથવા
થવા ના અણાવવાના ધ | હોંદુસ્થાનના ગવરનર જનરલની કાંઉનસીલના અથવા કોઈ
રાદાથી ગવરનર જનરલ, | પ્રેસિડેન્સીની કાંઉનસીલના કોઈ સભાસદના કાયદેસર અખિયાર
ગવરનર વગેરે પર હુમલો | માહિલા કાંઉપણ અખિયાર, તે ગવરનર જનરલ અથવા ગવ-
કરવો.

રતર લિવટેન્ટ ગવરનર અથવા કાઉન્સિલના સભાસદને સમજાવીને અથવા જખરદ-
સ્તીથી તેની પાસે કોઇપણ રીતે અમલમાં અણાવવા અથવા ન અણાવવાના ધરાદાથી,
જે માણસ તે ગવરનર જનરલ અથવા ગવરનર અથવા લિવટેન્ટ ગવરનર અથવા
કાઉન્સિલના સભાસદની ઉપર હુમલો કરે, અથવા તેને ગેરવ્યાજબી અટકાવ કરે, અથવા
ગેરવ્યાજબી અટકાવ કરવાની કોશિશ કરે, અથવા સાપ્રાધ બળથી અથવા સાપ્રાધ બળના
દેખાવથી તેને ડરાવે, અથવા તે રીતે ડરાવવાની કોશિશ કરે, તે માણસને સાત વર્ષની
મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને
પણ લાયક થશે.

બેદિલી ઉત્પન્ન
કરવી.

“૧૨૪. અ—કોઈ માણસ ખ્રિષ્ટિય ઇંડિયામાં કાયદાની રૂઢિએ જે
સરકારનો અમલ રચાવેલો છે તે સરકાર બાબત લોકોના મનમાં બેદિ-
લીના વિચાર બોલેલા શબ્દો વડે અથવા કોઈ વાંચે તેવા ધરાદાથી લખેલા શબ્દો વડે અ-
થવા ધસારત કરીને અથવા પ્રતક્ષ કાંઈ દેખાડીને અથવા બીજી રીતે ઉત્પન્ન કરશે
અથવા ઉત્પન્ન કરવાની કોશિશ કરશે તો તેને જીવતાં સુધી અથવા હરકાંઈ મુદત સુધી
સમુદ્રપાર મોકલવાની શિક્ષા કરવી અને વળી જોઈએ તો દંડ પણ કરવો અથવા ધણામાં
ધણા ત્રણ વરસ સુધીની કેદની શિક્ષા કરવી અને વળી જોઈએ તો દંડ પણ કરવો,
અથવા દંડ કરવો.

“ખુલાસો—સરકારી યોજના બાબતની જે નાપસંદી સરકારનો કાયદાસર અધિકાર
માનવાના ધોરણને અનુસરીને હોય અને સરકારનો કાયદાસર અધિકાર નહિ સરખો
કરવા બાબત અથવા તેને હરકત કરવા બાબત કાયદા વિરુદ્ધ રીતે કરેલી કોશિશ વિરુદ્ધ
સરકારના અધિકારને મદદ કરવાના ધોરણને અનુસરીને હોય તે ના પસંદી ને બેદિલી
સમજાવી નહિ; વારંતે એવાજ પ્રકારની નાપસંદીજ લોકના મનમાં લાવવાના ધરાદાથી
સરકારની યોજના બાબત ટીકા કરવી તે આ કલમના અર્થ પ્રમાણે ગુનોહ થતો નથી.”

રાણીની સાથે ૧૨૫. રાણીની સાથે મધત્રી અથવા સલાહ હોય એવા એશિયાના
મધત્રીરાખનારા કોઇપણ રાજના રાજ્યની સામા જે માણસ લંડાઈ કરે, અથવા
એશિયાના કોઈ લંડાઈ કરવાની કોશિશ કરે, અથવા લંડાઈ કરવામાં મદદગારી કરે,
રાજની ઉપર લંડાઈ કરવી. તે માણસને જીવતા સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને
તેની સાથે તેને દંડપણ થઈ શકે; અથવા સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે
પ્રકારના કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને તેની સાથે તેને દંડ પણ થઈ શકે, અ-
થવા દંડની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

રાણીની સાથે ૧૨૬. રાણીની સાથે મધત્રી અથવા સલાહ હોય, એવા કોઇપણ
સલાહ રાખનારા રાજના મુલકપર જે માણસ લુટ કરે, અથવા લુટ કરવાની તૈયારી
રા કોઈ રાજના કહે, તે માણસને સાત વર્ષની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની
મુલકપર લુટકર કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને, તથા તે લુટ કર-
રવી. વામાં વાપરેલી અથવા વાપરવાને ધારેલી, અથવા તે લુટમાંથી મળેલી જે મિલકત હોય

તે મિલકત સરકારે જામ થવાને પણ, લાયક થશે.

૧૨૫ મી તથા ૧૨૬મી કલમોમાં લખ્યા પ્રમાણે લડાઈ અથવા લુટથી મળેલી મિલકત લેવી.

૧૨૭. ૧૨૫ મી તથા ૧૨૬મી કલમોમાં લખેલા ગુનાહો માટેલા કોઈ ગુનાહ કરવામાં મળેલી કાંઈ મિલકત જે માણસ તે તે રીતે મળવેલી છે એમ જાણીને લે, તે માણસને સાત વર્ષની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને, તથા તે લીધેલી મિલકત સરકાર જમ થવાને પણ લાયક થશે.

સરકારી નોકર પુદ્ધિપૂર્વક પોતાના હવાલામાં કોઈ રાજક્ય અથવા લડાઈના કેદીને નાશી જવા દે, તે બાબત.

૧૨૮. જે માણસ સરકારી નોકર છતાં, પોતાના હવાલામાં કોઈ રાજક્ય કેદીને અથવા લડાઈના કેદીને, જે જગામાં તે કેદીને કેદ કર્યો હોય, તે જગામાંથી પુદ્ધિપૂર્વક નાશી જવાદે, તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વર્ષની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

સરકારી નોકર ગફલતથી પોતાના હવાલામાં કોઈ રાજક્ય અથવા લડાઈના કેદીને નાશી જવા દે, તે બાબત.

૧૨૯. જે માણસ, સરકારી નોકર છતાં, પોતાના હવાલામાં કોઈ રાજક્ય કેદીને અથવા લડાઈના કેદીને જે જગામાં તે કેદીને કેદ કર્યો હોય તે જગામાંથી ગફલતથી નાશી જવાદે, તે માણસને પણ વરસની મુદત સુધીની આસાન કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

તેવા કેદીનાશી જવામાં સહાય કરવું, છોડાવવા અથવા ધરમાં રાખવા.

૧૩૦. કોઈ રાજક્ય કેદીને અથવા લડાઈના કેદીને કાયદેસર કેદમાંથી નાશી જવામાં જે માણસ સહાય અથવા મદદ કરે, અથવા એવા કોઈ કેદીને જે છોડાવે, અથવા છોડાવવાની કોશિશ કરે, અથવા એવા કેદી કાયદેસર કેદમાંથી નાશી ગયો હોય તેને જે ધરમાં રાખે અથવા સંતાડે, અથવા એવા કેદીને પાછો પકડવામાં જે હરકત કરે, અથવા હરકત કરવાની કોશિશ કરે, તે માણસને જીવતા સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ખુલાસો—જે રાજક્ય કેદીને અથવા લડાઈના કેદીને પોતાના વચનપરથી ખિટિય ઈંડિયાની કેટલીએક મુકરર કરેલી હદમાં છુટો રહેવા દીધો હોય, તે કેદી જે હદમાં છુટો રહેવાની તેને રજા હોય તે હદમાંથી બાહાર જાય તો તે કાયદેસર કેદમાંથી નાશી ગયો એમ સમજવું.

—૦૦૦૦૦૦૦૦—

ખાખ ૭ મો.

જમીનપરની તથા દરિયાઈ ફોજ સંબંધી ગુન્હાઓ બાબત.

બંડમાં મદદગારી કરવી અથવા કોઈ સોલજરને કે ખલાશીને પોતાની નોકરીથી અટક કરવાની કોશિશ કરવી.

૧૩૧. રાણીની જમીનપરની અથવા દરિયાઈ ફોજમાંના કોઈ આફિસર, સોલજર, અથવા ખલાશીએ બંડ કરવામાં જે માણસ મદદ કરે, અથવા તેવા કોઈ આફિસર, સોલજર, અથવા ખલાશીને પોતાના પ્રજાધર્મથી અથવા પોતાના શ્રેણી

અર્થથી બ્રજ કરવાની જે માણસ કોશિષ કરે, તેને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વર્ષની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ખુલાસો—આ કલમમાં “આફ્રિસર” અને “સોલજર” આ શબ્દો લખેલા છે તેમાં મલિકા માઆઝમાના લશ્કરને વધારે સારો બંદોબસ્ત રાખવા બાબતના લશ્કરી આદર્શ અથવા સને ૧૮૬૬ ના ૫ મા આક્ટના લશ્કરી આદર્શ જે માણસને લાગુ હોય તે માણસનો સમાસ થાયછે એવું સમજવું.

બંડ કરવામાં મ- | ૧૩૨. રાણીની જમીનપર અથવા દરિયાઈ ફોજમાંના કોઈ આફ્રિ-
દદગારી કરવાથી | સરે, સોલજરે, અથવા ખલાશીએ બંડ કરવામાં બંને કોઈ માણસ
જે બંડ થાય તો | મદદગારી કરે, અને તે મદદગારી ઉપર બંડ થાય તો તે માણસને
તેની શિક્ષા. |
ગોતની, અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વર્ષની મુદત સુધીની જેમાંના
ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કોઈ ઉપરી અમલદાર પો | ૧૩૩. રાણીની જમીનપરની અથવા દરિયાઈ ફોજમાંના
તાનો હોદ્દો ચલાવતો હોય | કોઈ આફ્રિસરે, સોલજરે, ખલાશીએ કોઈ ઉપરી અમલદાર
તે દરમિયાનમાં તેના ઉ | પોતાના હોદ્દાનું કામ કરતો હોય તેવામાં તેની ઉપર હુમલો
પર કોઈ આફ્રિસરે, સોલ- | કરવામાં જે માણસ મદદગારી કરે તેને ત્રણ વરસની મુદત
જરે અથવા ખલાશીએ | સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આ-
હુમલો કરવામાં મદદ- | વશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.
ગારી કરવી. |

જે તે હુમલો થા | ૧૩૪. રાણીની જમીનપરની અથવા દરિયાઈ ફોજમાંના કોઈ
ય તો તે હુમલા | આફ્રિસરે, સોલજરે, અથવા ખલાશીએ કોઈ ઉપરી અમલદાર પો-
માં મદદગારી | તાના હોદ્દાનું કામ કરતો હોય તેવામાં તેની ઉપર હુમલો કરવામાં
ની શિક્ષા, |
જે કોઈ માણસ મદદગારી કરે, અને તે મદદગારી ઉપરથી તે હુમલો થાય, તો તે મા-
ણસને સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં
આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કોઈ સોલજર અ | ૧૩૫. રાણીની જમીનપરની અથવા દરિયાઈ ફોજમાંના કોઈ
થવા ખલાશીને | આફ્રિસરે, સોલજરે, અથવા ખલાશીએ નાશી જવામાં જે માણસ
નાશી જવામાં મ | મદદગારી કરે, તેને બે વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકાર-
દદગારી કરવી. | રની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

નાશી આવેલાને | ૧૩૬. રાણીની જમીનપરની અથવા દરિયાઈ ફોજમાંનો ફલાણો
ધરમા રાખવો. | આફ્રિસરે, સોલજરે, અથવા ખલાશી નાશી આવેલો છે એમ જા-
ણીને, અથવા એમ માનવાનું કારણ છતાં નીચેનો અપવાદ ન લાગતાં જે માણસ તે
આફ્રિસર, સોલજર, અથવા ખલાશીને ધરમાં રાખે, તેને બે વરસની મુદત સુધીની જેમાં
ના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

અપવાદ—કોઈ આ પોતાના વરને ધરમાં રાખે તેને આ ઠરાવ લાગુ પડતો નથી.

કોઇ વેપારી વહાણમાં માસ્તરની ગફલતથી કોઇ નાશી જનારો સંતાપો હોય, તે વહાણનો માસ્તર અથવા જે સખસના હવાલામાં તે વહાણ હોય તે સખસ અગર તેહના સંતાપાની વાતથી અબલ્લયો હોય તોપણ જો તે માસ્તરે અથવા જે સખસના હવાલામાં તે વહાણ હોય તે સખસે પોતાનો હોદ્દો બળવવામાં કાંઈ ગફલત ન કરી હોત, અથવા વહાણ પર પાછો બંદોબસ્ત રાખ્યો હોત તો તેના જણ્યામાં તે વાત આવત એવું હોય તો તે માસ્તર અથવા જે સખસના હવાલામાં તે વહાણ હોય તે સખસ પાંચસે રૂપીઆ સુધીના દંડને લાયક થશે. *

કોઇ સોલજર અથવા ખલાશીને ના ફરમાનીનું કાંઈ કામ કરવા માં મદદગારી કરવી. ૧૩૭. ફલાણું કામ નાફરમાનીનું કામ છે એમ જાણીને તે કામ રાણીની જમીન પરની અથવા દરિયાઈ ફોજમાંના કોઈ આફીસરે, સોલજરે, અથવા ખલાશીએ કરવામાં જો કોઈ માણસ મદદગારી કરે, અને તે મદદગારીથી તે નાફરમાનીનું કામ થાય, તો તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

લશ્કરી કાયદાને તાબેના સખસને આ કાયદા મુજબ શિક્ષા થઈ શકે નહીં. ૧૩૮. રાણીની જમીન પરની અથવા દરિયાઈ ફોજને સાર, અથવા રાણીની જમીન પરની અથવા દરિયાઈ ફોજના કોઈ જાંગને સાર, કરેલા કોઈ લશ્કરી કાયદાને તાબે હોય એવા કોઈ સખસને આ કાયદા મુજબ આ બાબમાં ખ્યાન કરેલા ગુનાહોમાંના કોઈ ગુનાહને સાર શિક્ષા થઈ શકશે નહીં.

સોલજરનો પોશાક પેહેરવો. ૧૪૦. રાણીની જમીન પરની અથવા દરિયાઈ ફોજમાંનો જે માણસ સોલજર નથી, તે માણસ તેવો સોલજર પેહેરતો હોય એવો કાંઈ પોશાક પેહેરે, અથવા તેવો સોલજર જે ચિન્હ વાપરતો હોય તેના જેવું કાંઈ ચિન્હ વાપરે, એવા હરાદાથી કે તે તેવો સોલજર છે એમ માનવામાં આવે, તો તે માણસને ત્રણ મહીનાની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા પાંચસે રૂપીઆ સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

બાબ ૮ મો.

લોકની સમાધાની વિરૂદ્ધ ગુનાહો બાબત.

કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળી. ૧૪૧. જો પાચ અથવા વધારે સખસોની એક મંડળી મળે, અને જે સખસો તે મંડળીમાં હોય તેઓનો સામાન્ય હેતુ નીચે લખ્યા પ્રમાણે હોય, તો તે મંડળીને “કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળી” કહેવી.

પેહેલો—હિંદુસ્તાનની કાયદા કરનારી અથવા હકુમત કરનારી સરકારને, અથવા કોઈ પ્રાંતીય સરકારને, અથવા કોઈ લોવટેન્ટ ગવર્નરને, અથવા પોતાના ઓહદાનો કાંઈ કાયદા સર અખતિયાર અમલમાં લાવતાં કોઈ સરકારી નોકરને, સાપરાધ બળ કરીને અથવા

સાપ્રાધ બળ દેખાડીને ડરાવવો; અથવા,

બીજી—કોઈ કાયદો કે કોઈ કાયદેસર હુકમ બળવતા હરકત કરવી; અથવા,

ત્રીજી—કોઈ બીગાડ, અથવા સાપ્રાધ પ્રવેશ અથવા બીજી ગુનોહ કરવો; અથવા,

ચોથી—કોઈ સમજાસની ઉપર સાપ્રાધ બળ કરીને અથવા તેને સાપ્રાધ બળ દેખાડીને, કોઈ મિલકતનો કબજો લેવો અથવા મેળવવો, અથવા કોઈ સમજાસનો આવવા જવાનો હક, અથવા પાણી વાપરવાનો હક અથવા બીજી જે નીરાકાર વસ્તુ સંબંધી હક તે સમજાસના કબજામાં કે ભોગવટામાં હોય તે તેની પાસેથી લઈ લેવો, અથવા કોઈ હક કે ધારેલો હક અમલમાં લાવવો; અથવા,

પાંચમો—સાપ્રાધ બળ કરીને અથવા સાપ્રાધ બળ દેખાડીને જે કામ કરવાની જે સમજાસની કાયદા પ્રમાણે ફરજ નહીં હોય તે કામ તે સમજાસ પાસે કરાવવું, અથવા જે કરવાનો તેનો કાયદા પ્રમાણે હક હોય તે કરવામાં તેની પાસે કસુર કરાવવી.

ખુલાસો—જે મંડળી પ્રથમ મળતી વખતે કાયદા વિરુદ્ધ ન હોય તે પાછળથી કાયદા વિરુદ્ધ મંડળી થઈ શકે.

કાયદા વિરુદ્ધ | ૧૪૨. જે હકીકતોને લઈ કોઈ મંડળી કાયદા વિરુદ્ધ મંડળીમાં મંડળીનો અંગભુત થતી હોય તે હકીકતો જાણ્યા છતાં જે માણસ ધરાવાથી તે મંડળીમાં તે શું. સામિલ થાય, અથવા તેમાં જારી રહે, તે માણસને, કાયદા વિરુદ્ધ મંડળીનો અંગભુત સમજવો.

ટીકા—જે જે ટેકાણે ગેરકાયદાની મંડળી એકઠી થએલી છે તે ટેકાણે કોઈ માણસ પોતાની મીલકતને ઊપદ્રવ કરેલા નહીં એમ અટકાવ કરવા ગયો હતો એવું પુરાવાથી સાબિત થયું હોય તો, તે ગેરકાયદેસર મંડળીમાં મળેલો કોઈ સામિલ રહેલો છે એવું કહેવાય નહીં. (કા. વી. રી. વા. ૧૯ પા. ૬૬ બરજુશીંગ વિરુદ્ધ ખુમ્લાલ વગેરે).

શીક્ષા. | ૧૪૩. જે માણસ કોઈ કાયદા વિરુદ્ધ મંડળીનો અંગભુત હોય તેને છ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—આ કલમ પ્રમાણે ફરીયાદ નહીં થતાં પ્રથમ કા. ૩૬૫ પ્રમાણે તોહોમત રાખી ફરીયાદ કરવામાં આવી હતી. પણ માજીસ્ટ્રેટે તે કામ ચલાવતાં કલમ ૧૪૩ પ્રમાણે તોહોમત રાખી ચોક્કસ સંક્ષિપ્ત રીતે શરૂ કરી તેમાં ઠરાવ્યું કે જો આ કલમ પ્રમાણે ફરીયાદ થઈ હોત તો તેની સંક્ષિપ્ત રીતે તપાસ થઈ શકત પણ ફરીયાદી કલમ ૩૬૫ પ્રમાણે થઈ હતી તો માજીસ્ટ્રેટને સંક્ષિપ્ત તપાસ કરવાનો માજીસ્ટ્રેટને અધિકાર નહીં હતો (કા. વી. રી. વા. ૨૧ પા. ૮૬ દવારકાંનાથ વિરુદ્ધ નાલુદાસ).

પુરાવાપરથી એમ જાણાય છે કે ગેરકાયદેસર મંડળીમાં જે બે મુખ્ય આશામી હતા તેઓ પાસે તરવાર હતી તેથી કેદીપર કલમ ૧૪૪ પ્રમાણે તોહોમત રાખવું જોઈતું હતું. પણ માજીસ્ટ્રેટે કલમ ૧૪૩ પ્રમાણે તોહોમત રાખી સંક્ષિપ્ત તપાસ કરી છે તે બરોબર નથી. (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૪ પા. ૧૮ સરકાર વિ. મુન્નામ મહમદ).

જીવ લે એવું | ૧૪૪. જીવ લેનાર કોઈ હથિયાર, અથવા જે મારેથી સામા મા-કોઈ હથિયાર પા- | લેવાનો પ્રાણ જાય એવો સંભવ હોય એવી કોઈ વસ્તુ પાસે છતાં જે સામે કોઈ કા- | માણસ કોઈ કાયદા વિરુદ્ધ મંડળીનો અંગભુત તેને બે વર્ષની મુદતસુધી માં સામિલ થયું. | ની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઈ કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીને વીખરાઈ જવાનો હુકમ થયો છે એમ જાણ્યા છતાં તેમાં સામીલ થયું, અથવા જરૂરી રહેયું.

૧૪૫. કોઈ કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીને ફરમાવેલી રીતે વિખરાઈ જવાનું ફરમાવ્યું છે એવું જાણ્યા છતાં જે માણસ તે કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીમાં સામીલ થાય અથવા જરૂરી રહે, તેને જે વરસની મુદત સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

સામાન્ય હેતુ પાર પાડવામાં એક અંગતુતેવા પરેલું બળ.

૧૪૬. કોઈ કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીનો સામાન્ય હેતુ પાર પાડવામાં કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળી અથવા તેનો કોઈ અંગતુત બળ અથવા જુલમ વાપરે, તો, તે મંડળીનાદરે એક અંગતુતને હંગામોનો ગુનોહકર્યો, એમ સમજવું.

હંગામો કરવાની શિક્ષા.

૧૪૭. જે માણસ હંગામોનો ગુનોહ કરે, તેને જે વરસની મુદત સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની, અથવા બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—આ કલમ અને ૪૪૭ તથા ૪૫૩ પ્રમાણે કોઈ માણસ પર ગરદી કપ્પા બદલ વિગેરે તોહમત શાખિત કર્યાની અગાઉ જે કસ ઊપરથી તેના પર આરોપ આવ્યો તે કસમાં, તે સામેલ હતો કોવા નહીં? એ ગેરકાયદેસર ઉપાયનો જ ઉદ્દેશ શીધ થવાનો તે પ્રયત્ન કરતો હતો તેનો ઉદ્દેશ હતો એ બદલ પુરાવા છે કોવા નહીં એ એકસ ખાતરી પુરવક જોવું જોઈએ. (કા. વી. રી. વા. ૨૨ પા. ૧૭)

આઠ આશામીના એક ટોળાએ સાત આશામીના ટોળા ઉપર હુમલો કર્યો. તેમાં મારામારી થયાથી બે ટોળાના લોકને દુખ થયું તેથી અરજદાર પર પી. કો. કા. ૧૪૭ અને ૩૨૩ પ્રમાણેનાં તોહમત મુકી દરેક તોહમત બદલ શિક્ષા કરી તેમાં ડરાવ્યું કે જે કેદી પર હંગામો કર્યાનું તોહમત સાખિત થયું છે તેના પર કામની હકીકત તેવી હોય તો જીવ જનાઈ હથિયાર લઈ હંગામો કરવા બદલ, શિક્ષીણીય મનુષ્યવધ કર્યા બદલ, અને મહા બથા બદલ તોહમત ડરાવવાને હરકત નથી. હંગામો કરવો અને ગેરકાયદેસર મંડળી એ સુલેહ વિરૂધના ગુના છે. અને શરીર પર મારવું, દુઃખ કરવું એ શરીર વિરૂધ ગુના છે. (અલ્હાબાદ હા. ઇ. લા. વાર પા. ૧૩૯ સરકાર વિરૂધ રામ આધિન વિગેરેનો ફેસલો જુઓ.)

જીવ લે એવું હથિયાર પાસે રાખીને હંગામો કરવો.

૧૪૮. જીવ લેનાર કાંઈ હથિયાર, અથવા જે મારેથી સામા માણસનો પ્રાણ જાય એવો સંબંધ હોય એવી કાંઈ વસ્તુ પાસે છતાં જે માણસ હંગામો કરે, તેને પણ વરસ સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની, અથવા બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઈ કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીનો સામાન્ય હેતુ પાર પાડવામાં કાંઈ ગુનોહ થાય તો તે મંડળીના પ્રત્યેક અંગતુતને તે ગુનાહનો તક સીરવાર સમજવો.

૧૪૯. કોઈ કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીનો સામાન્ય હેતુ પાર પાડવામાં તે મંડળીના કોઈ અંગતુતથી કાંઈ ગુનોહ થાય, અથવા એવો કાંઈ ગુનોહ થાય કે તે હેતુ પાર પાડવામાં તે ગુનોહ થયે એવો સંબંધ તે મંડળીના અંગતુતોના જાણ્યામાં હોય તો તે ગુનોહ થતી વખતે જે જે સખસ તેજ મંડળીના અંગતુત હોય તે દરેક

સખસે તે ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

ટીકા—બેઠ પક્ષકાર તરફથી બેઠ ટોળીઓ વચ્ચે તોફાન થતાં એક ટોળીમાંના એકનો જીવ ગયો, ટોળીવાળાઓ પાસે હથિયાર બાલા વગેરે હતા. તેમાં ડરાવ્યું કે આવી બાબતમાં કલમ ૩૦૦ ના અપવાદ ૪ તથા ૫ પ્રમાણે ગુનોહ રહી શકતો નથી પણ કલમ ૩૦૨ અને કલમ ૧૪૯ મંજીને આ ગુનોહ થાય છે. (કા. હા. ઇ. લા. રી. વા. ૫ પાને ૩૧ સરકાર વિરૂધ રહીમુદ્દીન વિગેરેનો ફેસલો જુઓ.)

કોઈ કાયદા વિરૂદ્ધ મંડ-
ળીમાં સામીલ થવાને પદ
સા આપવા કરીને
કોઈ સખસોને રાખવા
અથવા તેઓને રાખવામાં
અસ્મપોશી કરવો.

૧૫૦. જે માણસ કોઈ સખસને કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીમાં
સામીલ થવાને અથવા અંગતુત થવાને પદશા આપવા કરી
ને અથવા કોઈ બીજી રીતે રાખે, અથવા પદશા આપવા
કરીને અથવા બીજી કોઈ રીતે રાખવામાં મદદ કરે, અથ-
વા અસ્મપોશી કરે, તે માણસને તે કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીના
અંગતુત દાખલ, તથા તે પદશા આપવા કરીને અથવા બીજી કોઈ રીતે રાખવા ઉપરથી
તે રાખેલા સખસથી તે કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીના અંગતુત દાખલ જે કાંઈ ગુનોહ થાય તે
ગુનાહને માટે જાણે તે માણસ તે કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીનો અંગતુતજ હોય, અથવા જાણે
તેણે પોતેજ તે ગુનોહ કર્યો હોય, એવો રીતે શિક્ષા કરવામાં આવશે.

પાંચ અથવા વધારે સ-
ખસોની કોઈ મંડળીને વી-
ખરાઈ જવાનો હુકમ થયા
પછી જાણી બુઝીને તે મં-
ડળીમાં સામીલ થવું અથ-
વા જારી રહેવું.

૧૫૧. જેથી જોકની સુલેહમાં ગડબડ થાય એવો સંબવ
હોય એવી પાંચ અથવા વધારે સખસોની મંડળીને વીખરાઈ
જવાનો કાયદેસર રીતે હુકમ થયા પછી, જે માણસ જાણી
બુઝીને તે મંડળીમાં સામીલ થાય અથવા જારી રહે તેને છ
મહીનાની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અ-
થવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખુલાસો.—અગર તે મંડળી ૧૪૧ મી કલમના અરથ પ્રમાણેની કાયદા વિરૂદ્ધ મં-
ડળી હોય તો તે ગુનેગારને ૧૪૫ મી કલમ મુજબ સીક્ષા કરવામાં આવશે.

હંગામો બંધ
પાડવા વગેરેનું
કામ કરતો હોય
તેવામાં કોઈ સ-
રકારી નોકરનીઉ
પર હુમલો કરવો
અથવા તેને હ-
રકત કરવી.

૧૫૨. કોઈ સરકારી નોકર પોતાનો સરકારી હોદ્દો બજાવવામાં કાં-
ઈ કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીને વીખરા નાંખવાની અથવા કાંઈ હંગામો કે બ-
ખેડો બંધ પાડવાની મહેનત કરતો હોય તેવામાં તેની ઉપર જે માણસ
હુમલો કરે, અથવા હુમલો કરવાનો ડર દેખાડે અથવા તેને હરકત કરે,
અથવા હરકત કરવાની કોશીશ કરે, અથવા તે સરકારી નોકરપર સાપરા-
ધ બળ વાપરે, અથવા તે વાપરવાનો ડર દેખાડે અથવા તે વાપરવાની
કોશીશ કરે, તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અ-
થવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

હંગામો કરવ-
ના ધરાદારી કુષ્ટ
તાથી કોઈના મન
માં કોષ ઉત્પન્ન
કરવો.

૧૫૩. જે માણસ દ્વેષ બુદ્ધિથી અથવા કુષ્ટતાથી કાંઈ કાયદા વિરૂ-
દ્ધ વસ્તુ કરીને કોઈ સખસના મનમાં કોષ ઉત્પન્ન કરે અને તે એવા
ધરાદારી કે તે કોષ હંગામાનો ગુનોહ કરાવે અથવા તે કોષ હંગામાનો
ગુનોહ કરાવશે એવો સંબવ છે એમ જાણીને તે એ પ્રમાણે કરે તો
અગર તે કોષ ઉત્પન્ન થયારી હંગામાનો ગુનો થાય તો તે માણસને એક વરસની મુદત સુધીની
જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અને
અગર હંગામો અગર હંગામાનો ગુનોહ ન થાય, તો તે માણસને છ મહીનાની મુદત
થાય તો. સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની અથવા એ બંને-
ની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

જે જમીનપર કાંઈ કાયદા વિરૂધ્ધ મંડળી હોય તે જમીનનો માલિક અથવા કબજેદાર.

૧૫૪. જ્યારે કાંઈ કાયદા વિરૂધ્ધ મંડળી મળે અથવા હંગામો થાય ત્યારે જે જમીનપર તે કાયદા વિરૂધ્ધ મંડળી મળે અથવા તે હંગામો થાય તે જમીનના માલિક અથવા કબજેદારને, તથા તે જમીનમાં જેનો હક હોય અથવા જે હકનો દાવો કરતો હોય એવા સખસને એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડનો સીક્ષા કરવામાં આવશે; પણ તે ક્યારે કે જો તે

અથવા તેનો મુખતિયાર કે કારબારી, તે ગુનોહ થાય છે અથવા થયો છે એવું જાણીને, અથવા એવો સંભવ છે એમ માનવાનું કારણ છતાં, પાસેમાં પાંસેની પોલીસની ચોકીપરના મુખ્ય અમલદારને તે બાબતની પોતાથી બનતી જલદીમાં જલદી ખબર નહીં આપે તો; અને તે ગુનોહ થવાનો છે એમ માનવાનું તેને અથવા તેઓને કારણ છતાં, તે અથવા તેઓ તે ગુનોહ અટકાવવાને સાર પોતાથી બનતા સઘળા કાયદેસર ઇલાજો કાઢે નહીં લગાડે તો; અને તે ગુનોહ થયા પછી તે હંગામો બંધ પાડવાને અથવા તે કાયદા વિરૂધ્ધ મંડળીને વિખેરી નાંખવાને પોતાથી બનતા સઘળા કાયદેસર ઇલાજો કાઢે નહીં લગાડે તો.

જે સખસના કાયદાને સાર કાંઈ હંગામો કરવા માં આવે, તે સખસની જવાબદારી.

૧૫૫. જો કોઈ સખસના કાયદાને સાર, અથવા તેની વતી, કાંઈ હંગામો કરવામાં આવે, અને જે જમીન બાબત તે હંગામો થાય તે જમીનનો તે સખસ માલિક અથવા કબજેદાર હોય, અથવા તે જમીનમાં અથવા જે કાંઈ તકરાર ઉપરથી તે હંગામો થયો હોય તે તકરારની બાબતમાં, કાંઈ હકનો તે સખસ દાવો કરતો હોય; અથવા તેમાંથી તે સખસને કાંઈ કાયદો થયો હોય અથવા તેણે કાંઈ કાયદો કબુલ કર્યો હોય, તો તે સખસને દંડની શિક્ષા કરવામાં આવશે; પણ ક્યારે કે જો તે અથવા તેનો મુખતિયાર કે કારબારી, તે

હંગામો થવાનો સંભવ છે, અથવા તે હંગામો જેથી થયો હોય તે કાયદા વિરૂધ્ધ મંડળી મળવાનો સંભવ છે, એમ માનવાનું તેને કારણ છતાં, તે મંડળી મળતી અથવા હંગામો થતો અટકાવવાને, તથા તે હંગામો બંધ પાડવાને અને તે મંડળીને વિખેરી નાંખવાનો પોત પોતાથી બનતા સઘળા કાયદેસર ઇલાજો કાઢે નહીં લગાડે તો.

ટીકા—જે જમીનદારની હદમાં એર્ચીનું હુલડ થાય અને તે થશે એમ તેના માનવાને કારણ ન હોય તો એ હુલડ મટિ જમીનદાર જવાબદાર નથી (કા.વી. રી. વા. ૩ પા. ૫૪)

જે માલિક અથવા કબજેદારના કાયદાને સાર કાંઈ હંગામો કરવા માં આવે તે સખસના મુખતિયારની જવાબદારી.

૧૫૬. જો કોઈ સખસના કાયદાને સાર, અથવા તેની વતી; કાંઈ હંગામો કરવામાં આવે, અને જમીન બાબત તે હંગામો થાય તે જમીનનો તે સખસ માલિક અથવા કબજેદાર હોય, અથવા તે જમીનમાં અથવા જે કાંઈ તકરાર ઉપરથી તે હંગામો થયો હોય તે તકરારની બાબતમાં, કાંઈ હકનો તે સખસ દાવો કરતો હોય, અથવા તેમાંથી તે સખસને કાંઈ કાયદો થયો હોય અથવા તેણે કાંઈ કાયદો કબુલ કર્યો હોય, તો તે સખસ મુખતિયાર અથવા કારબારીને દંડની શિક્ષા કરવામાં આવશે; પણ ક્યારે કે

જો તે મુખતિયાર અથવા કારબારી, તે હંગામો થવાનો સંભવ છે. અથવા તે હંગામો જેથી થયો હોય તે કાયદા વિરૂધ્ધ મંડળી મળવાનો સંભવ છે, એમ માનવાનું તેને કારણ છતાં, તે મંડળી મળતી અથવા હંગામો થતો અટકાવવાને, તથા તે હંગામો બંધ પાડવાને અને

તે મંડળીને વિખેરી નાંખવાને પોતાથી બનતા સઘળા કાયદેસર હુલાળે કાઢે નહીં લગાડે તો.

કોઈ કાયદા વિ
રૂઢ મંડળીનેસાર
પછસા આપવા
કરીને રાખેલા સ
ખશોને ધરમાં
રાખવા.

૧૫૭. જે માણસ પોતાના કબજા કે હવાલા માંહેના અથવા પો-
તાના અખતિયાર તળેના કોઈ ધર કે જગામાં, કોઈ સખસોને રાખે; આ
વવા દે, અથવા એકઠા કરે, અને તે એવું જાણીને કે કોઈ કાયદા વિરૂ-
ધ મંડળીમાં સામિલ થવાને અથવા અંગમુત થવાને એ સખસોને પૈસા
આપવા કરીને અથવા કોઈ બીજી રીતે રાખેલા છે, અથવા પછસા આ-
પવા કરીને અથવા કોઈ બીજી રીતે રાખવાના છે, તો તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધી-
ની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઈ કાયદા
વિરૂધ મંડળીઅ
થવા હંગામાંમાં
સામિલ થવા
સાર પછસા લે
વા કરીને રહેવું.

૧૫૮. ૧૪૧ મી કલમમાં લખેલાં કામો માંહેના કાંઈ પણ કામ
કરવાને અથવા તે કરવામાં મદદ કરવાને જે માણસ પૈસા લેવા કરીને
અથવા કોઈ બીજી રીતે રહે. અથવા પછસા લેવા કરીને કે કોઈ બીજી
રીતે રહેવાનું કેહે અથવા રહેવાની કોશિશ કરે, તે માણસને છ મહીનાની
મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ
બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે; અને ઉપર લખ્યા પ્રમાણે પછસા લેવા કરીને અથવા
કોઈ બીજી રીતે રહ્યા પછી, જે માણસ જીવ લેનાર કાંઈ હથિયાર અથવા જે મારેથી
સામા માણસનો પ્રાણ જાય એવી કાંઈ વસ્તુ સાથે લેઈને ફરે અથવા ફરવાનું કબ્જા કરે કે
અથવા હથિયા કેહે, તે માણસને બે વર્ષની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની
રબંધ થઈને રહેવું. કેદની અથવા દંડનો. અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

બખેડો.

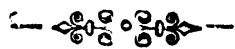
૧૫૯. જ્યારે બે અથવા વધારે સખસો કોઈ જાહેર જગામાં મારા
મારી કરીને લોકોની સુલેહમાં ગડગડ કરે, ત્યારે તેઓએ તે “બખેડો” કર્યો એમ સમજવું.

બખેડો કરવા
ની શિક્ષા.

૧૬૦. જે માણસ બખેડો કરે તેને એક મહીનાની મુદત સુધીની
બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા એકસો રૂપિયા સુધીના દંડની
અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—સદરહુ કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે મારામારીનો ગુનોહ સાબિત થવાને જે ઠેકાણે
મારામારી થઈ તે જગો આર લોકને જવા આપવા જેવી હોય અને વળી લોકોની સ્વસ્થાને
ઉપદ્રવ થવો નોઈયે એટલે એકાદ એરડામાં કેટલાંક માણસ એકઠાં થઈ બાંડવિદ્યા કરે
અને તેથી તેઓ શિવાય બીજાને હરકત થવાનેવું ન હોય તો તે મારામારી આ કલમ પ્ર-
માણે ન થતાં શરીર સંબંધી ગુનોહ થાય છે.

રાજકીય કોંવા સાર્વજનિક કામ માટે સાધારણ મતને સાર અથવા તે ફેરવવા માટે
ખુદ્દી સબા બરી હોય તો એવી મંડળી ગેર કાયદેસર સમજવી નહિ (મે. પ્ર. ૧૧૧).

બાબ ૯ મો.

સરકારી નોકરોના અથવા તેઓ સંબંધી ગુન્હાઓ બાબત.

કાંઈ સરકારી / ૧૬૧. જે માણસ સરકારી નોકર હોય, અથવા સરકારી નોકર થ

નોકરીના કામ સંબંધી કાયદે સર મેહેનતાણા સિવાય કોઈ સરકારી નોકરે કાંઈ બીજી અવેજ લેવો. વાની ઉમેદ રાખતો હોય, તે માણસ પોતાના હોદ્દાનું કાંઈ કામ કરવા અથવા ન કરવાનાં કારણ દાખલ અથવા બદલામાં, અથવા પોતાના હોદ્દાનો અમલ ચલાવવામાં કોઈ સમ્પત્તિ ઉપર મેહેરબાની અથવા ઇતરાજ કરવા અથવા ન કરવાના કારણ દાખલ અથવા બદલામાં, અથવા હિંદુસ્તાનની કાયદા બાંધનારી કે હકુમત કરનારી સરકારની જોડે, અથવા કોઈ પ્રેસીડેન્સીની સરકારની જોડે, અથવા કોઈ લીવટેનન્ટ ગવર્નરની જોડે, અથવા કોઈ પણ સરકારી નોકરની જોડે તેના સરકારી ઓફિસ સંબંધી કોઈ સમ્પત્તિને માટે અથવા કોઈ સમ્પત્તિની વિશદ કાંઈ વગ ચલાવવાનાં અથવા વગ ચલાવવાની કોશિશ કરવાના કારણ દાખલ અથવા બદલામાં, કોઈ પણ સમ્પત્તિ પાસે, પોતાને માટે અથવા બીજા કોઈ સમ્પત્તિને માટે, કાયદેસર મેહેનતાણાં શિવાય બીજી કાંઈ પણ અવેજ લે, અથવા મેળવે, અથવા લેવાને કબુલ કરે, અથવા મેળવવાને કોસીસ કરે, તો તે માણસને પણ વરસની મુદત મુધીની બેમાની ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખુલાસો—“સરકારી નોકર થવાની ઉમેદ રાખતો હોય.” અગર કોઈ સમ્પત્તિ સરકારી નોકર થવાની ઉમેદ રાખતો ન હોય, અને તે બીજાઓને એમ સમજાવે કે મને સરકારી નોકરી મળવાની છે અને ત્યારે હું તમારું કામ કરી આપીશ, અને એ પ્રમાણે તેઓને ઠગીને કાંઈ અવેજ મેળવે તો તે ઠગાઇનો ગુનેહગાર થઈ શકે, પણ તે કાંઈ આ કલમમાં ખ્યાન કરેલા ગુનાહનો તકસ્તીરવાર ગણાય નહીં.

“અવેજ” અવેજ શબ્દ વડે એકલા પદશબ્દ, અથવા જેની કીમત પદશાથી થઈ શકે એવા અવેજજ સમજાવો નહીં.

“કાયદેસર મેનતાણું” “કાયદેસર મેનતાણું” એ શબ્દો વડે કોઈ સરકારી નોકર જે મેનતાણું કાયદા મુજબ માગી શકે તે મેનતાણુજ સમજાવું નહીં, પણ જે સરકારની તે નોકરી કરતો હોય તે સરકારની તેને જે જે મેનતાણું લેવાની પરવાનગી હોય તે સહજા મેનતાણાનો તેઓમાં સમાવેશ થાય છે.

“કરવાનું કારણ અથવા બદલો,” કોઈ સમ્પત્તિ જે વસ્તુ કરવાનો ધરાદો રાખતો ન હોય તે વસ્તુ કરવાના કારણ દાખલ, અથવા જે વસ્તુ તેણે કરી ન હોય તે વસ્તુ કરવાના બદલામાં, કાંઈ અવેજ લે, તો તે શબ્દોમાં દાખલ થાય છે.

દર્શાવ.

(ખ) એક મુનસફ, અથવા એક સરકારી ઝં ની તરફનું હુકમનામું કરી આપવાના બદલામાં પોતાના બાઇને ઝં ની પાસે (ઝં ની પેહડીમાં) એક જગ્યા અપાવે તો અથવા આ કલમમાં ખ્યાન કરેલી ગુનોહ કર્યો એમ સમજાવું.

(બ) એક કુખંડ કરનારા રાજના દરબારમાં રેસાઈન્ટના ઓફિસર પાસે તે રાજના પ્રધાન પાસેથી અથવા એક લાખ રૂપિયા લે, અને એમ નહીં માલમ પડે પોતાના હોદ્દાનું ફલાણું મુકરે કામ કરવા અથવા ન કરવાના કારણ દાખલ અથવા બદલામાં અથવા તે રાજને માટે બ્રિટીશ સરકારની સાથે કાંઈ મુકરે બાબતમાં વગ ચલાવવા

અથવા વગ ચલાવવાની કોશિશ કરવાનાં કારણ દાખલ અથવા બદલામાં, અથવા એ ઉપલી રકમ લીધી, પણ એમ માલમ પડે કે પોતાના ઓહદાનો અમલ ચલાવવામાં તે રાજ્યની ઉપર અકબર મહેરબાની રાખવાના કારણ દાખલ અથવા બદલામાં અથવા એ તે રકમ લીધી, તો અથવા આ કલમમાં ખ્યાન કરેલો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

(ક) કોઈ સરકારી નોકર અથવા જ ને એમ ખોટું સમજાવે કે શરકારના સાથે મારી વગથી તને ખીતાબ મળ્યો અને એમ કરીને તે ચાકરીના બદલામાં જ તેને કાંઈ નાણું આપે એમ કરે, તો અથવા આ કલમમાં ખ્યાન કરેલો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

ટીકા—આ કલમથી ૧૯૫ ગુધીનો ઠરાવ રેલવેકંપનીના અમલદાર અને નોકરને સન ૧૮૯૭ના આક્ટ ૩૧ થી લાગુ કરી છે.

એક તલાટીપર લાંચ લીધા બાબત નવામી અરજી થવાથી જેની પાસેથી પદસા લીધાનું લખ્યું હતું તેને ઓલાચા અને તોહમત વાળો તેની મેળે ૩૫૩ હાજર થવાથી અરજીની હકીકતનો પુરાવ લોધો અને તેની શિક્ષા કરી તેમાં ઠરાવ્યું કે પોતા ઉપર મુકેલા ગુનાહનો જવાબ આપવા તોહમતવાળો પોતાની મેળે માજીસ્ટ્રેટના ૩૫૩ હાજર થયો હોય તેવી ખીતામાં સોગનપર કરીવાદ લઈ સમન કાઢવા જરૂરનો નથી. (મુ. હા. વા. ૫ પા. ૨૯ સરકાર વિરૂધ સદાસીવઆપા પાંડુરંગઆપા)

સુરત મ્યુનીસીપાલિટીએ પાણીના કામપર રાખેલા ઇજનેરે કેટલુંક કામ કેદાને સોંપ્યું હતું ઇજનેર હલકો માલ પસંદ કરે એ હેતુથી કેદી તેને કંઈક દાગીના આપવા ગયો. તેથી આ કામમાં ઠરાવ્યું કે જે કે ઇજનેરને પદસામી અરજી કરવાની મંજૂર આપવાનો અધિકાર નહોતો તોપણ તે કમીટીમાંથી પદસા આપતો લેતો તેથી તેને પી. કો. કા. ૨૧ નીરા. ૧૦ મુજબ નોકરગણી તેને આ કલમ અને ૧૧૬ પ્રમાણે ગુનેહગાર ઠરાવ્યો. (મુ. હા. વા. ૬ પા. ૬૪ સરકાર વિરૂધ નૌતમ ઉતમ.)

જુગારીને પકડવા કોનસ્ટેબલ અને કેટલાક લોક ઘરમાં પેસે અને પછી જુગારીને પકડી તેમની પાસેથી નાણાં લઈ તેમને છુટા મુકે તો કોનસ્ટેબલ આ કલમ પ્રમાણે અને બીજાઓ તેમાં મદદ કર્યાના ગુનેહગાર થાય (ઈ. ડા. પ્ર. ૩૪૧)

કોર્ટ આફ વોર્ડસના એક મેનેજરે કેટલાક રૂપીયા સરકાર તરફથી એક બેંકમાં અનામત મુક્યા તે બેંક સરકારના અજનાનું કામ જુએછે તે બેંકમાંના એક નોકરે તમે મને કાંઈ બક્ષિશ આપોતો હું આ તમારી રકમ અનામત મુકુ એમ તે મેનેજરને કહ્યું તેથી તે મેનેજરે તેનાપર કા. ૧૯૧ પ્રમાણે કામ ચલાવ્યું.

તેમાં ઠરાવ્યું કે મેનેજરે જે કે સરકાર તરફથી રૂપીયા અનામત મુકવાના હતા તો પણ આરોપિતે તે પદસા જે બેંકમાં લીધા તે સરકાર તરફથી લાંબા નહિ છતાં બેંકના નોકરે એ રીતે તેણે લીધા અને આરોપિત એ બેંકના નોકરે હતો સરકારની નોકરીમાં નહોતો માટે તેને નોકર ગણી તેનાપર આ કલમ પ્રમાણે તોહમત રહી શકતું નથી (ઈ. લા. કા. વા. ૪ પા. ૩૭૧ સરકારવિરૂધ મદન મોહન)

માજીસ્ટ્રેટની કોર્ટમાં પોલીસ તરફથી કમિટ થયેલા કામમાં કામ ચલાવવા માટે નિમેલા એક પોલીસ અમલદારે, ફરીયાદીને ચોરીનો જે માલ પાછો આપ્યો તેમાંથી કાંઈક માગણ્યું કર્યું તેથી ફરીયાદીએ કંઈક ભાજ આપ્યો. તેમાં ઠરાવ્યું કે એ માલ આ કલમમાં કહેલા કારણ માટે કીંવા તેમાંનો એકાદ હેતુ સિદ્ધ થવા માટેનું તે માગણ્યું કર્યું નહીં છતાં દસ્તુરી તરીકે માગણ્યું કર્યું હતું એવું દેખાય છે માટે તેનાપર આ કલમ પ્રમાણે તોહમત નહિ રહેતાં કા. ૧૯૫ પ્રમાણે રહેછે. (અલાહાબાદ હ. લા. વા. ૭ પા. ૫૩૦ સરકાર વિરૂધ કમતા પ્રસાદ.)

વ એ પેનશન ખાતાનો નોકર હતો અથવા એ પેનશન લેવા અરજ કરી હતી. બ એ

અમ બળ્યો તે વખતે આ ખાતામાં માફ સાફ ચલણ છે અને તેથી એક બે આસામીને જે જાસ્તી પેનશન અપાવ્યું છે એમ બંને એ અંતે ન કહ્યું અને તમે કાંઈ તજવીજ કરોતો તમારે આ પેનશન જાસ્તી થાય એમ પણ તેને કહ્યું તે વાત અંતે ના કબ્જા કરી તેથી બંને એ અંતે એ મદદ્યું કે તમે ના કબ્જા કરો છો પણ તેમાં તમો પસ્તાશો તેમાં ઠરાવ્યું કે બંને આ કલમ આ કલમ પ્રમાણે લાંચ મેળવવાનો પત્ત કાર્યાનું થાય છે. (અ. લા. વા. ૨ પા. ૨૫૩)

કોઈ સરકારી નોકરની સાથે લાંચના અથવા કામ કરવા અથવા ન કરવાને લલચાવવાના કારણ દાખલ અથવા બદલામાં, અથવા તે સરકારી નોકરને પોતાના ઓહદાનો અમલ ચલાવવામાં કોઈ સખસની ઉપર મેહરબાની અથવા છતરાણ કરવાને લલચાવવાના કારણ દાખલ અથવા બદલામાં; હિંદુસ્તાનની કાયદા બાંધનારી કે હકુમત કરનારી સરકારની જોડે, અથવા કોઈ પ્રેસીડેન્સીની સરકારની જોડે, અથવા કોઈ લીવટેનન્ટ ગવર્નરની જોડે, અથવા કોઈ પણ સરકારી નોકરની જોડે, તેના સરકારી ઓહદા સંબંધી, કોઈ સખસને માટે અથવા કોઈ સખસની વીરુદ્ધ વગ ચલાવવાને અથવા વગ ચલાવવાની કોશિશ કરવાને લલચાવવાના કારણ દાખલ અથવા બદલામાં, જે માણસ કોઈ પણ સખસ પાસે, પોતાને માટે અથવા બીજા કોઈ પણ સખસને માટે, કાંઈ પણ અવેજ લે, અથવા મેળવે, અથવા લેવાને કબ્જા કરે, અથવા મેળવવાને કોશિશ કરે, તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—કયા સખસ પાસેથી અવેજ લીધો અને કોને ત્યાંહાં વગ ચલાવવા, તેવો પુરાવો હોવા સીવાય આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત રહી શકતું નથી. (કા. વા. રી. વા. ૩ પા. ૬૯)

સરકારી નોકરને સરકારી કામ કરવા માટે ગેરબ્યાજબી એટલે કાયદા વિરુદ્ધ ઉપાયોથી એ નોકરને લલચાવે તો તેનાપર કા. ૧૬૨ પ્રમાણે તોહોમત ન રહેતાં આ કલમ પ્રમાણે રહે છે (કા. વી. રી. વા. ૩ પા. ૧૦)

કોઈ સરકારી નોકરની સાથે પોતાનો વગ ચલાવવા સાથે કાંઈ અવેજ લેવા. ૧૬૩. પોતાનો ખાતગી વગ ચલાવવાને કોઈ સરકારી નોકરને પોતાના ઓહદાનું કાંઈ કામ કરવા અથવા ન કરવાને લલચાવવાના કારણ દાખલ અથવા બદલામાં; અથવા તે સરકારી નોકરને પોતાના ઓહદાનો અમલ ચલાવવામાં કોઈ સખસની ઉપર મેહરબાની અથવા છતરાણ કરવાને લલચાવવાના કારણ દાખલ અથવા બદલામાં, અથવા હિંદુસ્તાનની કાયદા બાંધનારી કે હકુમત કરનારી સરકારની જોડે, અથવા કોઈ પ્રેસીડેન્સીની સરકારની જોડે, અથવા કોઈ લીવટેનન્ટ ગવર્નરની જોડે, અથવા કોઈ પણ સરકારી નોકરની જોડે, તેના સરકારી ઓહદા સંબંધી, કોઈ સખસને માટે અથવા કોઈ સખસની વીરુદ્ધ વગ ચલાવવાને અથવા વગ ચલાવવાની કોશિશ કરવાને લલચાવવાના કારણ દાખલ અથવા બદલામાં, જે માણસ, કોઈ પણ સખસ પાસે પોતાને માટે અથવા બીજા કોઈ સખસને માટે, કાંઈ પણ અવેજ લે, અથવા મેળવે, અથવા લેવાને કબ્જા કરે, અથવા મેળવવાને કોશિશ કરે, તે માણસને એક વર્ષની મુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દૃષ્ટાંત.

કોઈ વકીલ કોઈ જડજની આગળ કોઈ મુકદ્દમામાં તકરાર કરવાને કાંઈ ફી લે તે; સરકારને કાંઈ અરજી કરવી હોય, અને તેમાં અરજદારની ચાકરી તથા તેના દાવાનું ખ્યાન કરવું હોય, તે અરજીની બીના બરાબર ગોઠવવા સાફ તથા તે અરજી શુદ્ધ કરવા સાફ કોઈ માણસ કાંઈ અવેજ લે તે; કોઈ તકસીરવાર ડરેજા માણસનો પૈસા આપીને રાખેલો મુખત્યાર જે તે માણસને ગેરબ્યાજબી રીતે તકસીરવાર ડરાવ્યો છે એવું બતાવવાને સરકારની આગળ કાંઈ મજકૂર લખીને રજુ કરે તે.—એ સખસો આ કલમમાં દાખલ થતા નથી કેમકે તેઓ પોતાનો ખાનગી વગ ચલાવતા અથવા ચલાવવાનું કેહેતા નથી.

સરકારી નોકર ઉપર ખ્યાન કરેલા ગુનાહોમાં મદદગારી કરે તેને શિક્ષા. ૧૬૪. કોઈ માણસ સરકારી નોકર હોય, તેની ખામતમાં ઉપલી જે કલમો મધ્યે ખ્યાન કરેલા એ ગુનાહો માંહેનો ગમે તે ગુનોહ કરવા માં આવે, અને તે તે ગુનાહમાં મદદગારી કરે, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દૃષ્ટાંત.

અ એક સરકારી નોકર છે તે અં ની વહુ બ અ ની પાસે કોઈ મુકદ્દમામાં જમા આપવાનું અ ને કેહેવાના કારણ દાખલ કાંઈ નજરાણું લે, અને અ બ ને તે લેવામાં મદદગારી કરે, તો બ ને એક વરસની, મુદત સુધીની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા થઈ શકે; અને અ ને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા થઈ શકે.

કોઈ સરકારી નોકરની આગળ કાંઈ મુકદ્દમો અથવા મામલો ચલાવતો હોય તેમજ નિસંપત રાખનારા કોઈ સખસ પાસેથી તે સરકારી નોકરે વગર કીમત આપે કાંઈ કીમત દાર વસ્તુ લેવી. ૧૬૫. કોઈ સરકારી નોકર જે મુકદ્દમો અથવા મામલો ચલાવતો હોય અથવા ચલાવવાનો હોય, અથવા જે મુકદ્દમો કે મામલો પોતાનાં અથવા પોતે જે સરકારી નોકરને તમને હોય એવા કોઈ સરકારી નોકરના હોદાનાં અમલની સાથે નીસંપત રાખતો હોય, એવા કોઈ મુકદ્દમા કે મામલા મધ્યે જે સખસનું કાંઈ લાગતું વળગતું હતું; અથવા છે અથવા થવાનો સંભવ છે, એમ તે જાણતો હોય, હેવા કોઈ સખસની પાસેથી, અથવા એ પ્રમાણે લાગતું વળગતું હોય, તેવા સખસની સાથે જે સખસનો કાંઈ સંબંધ અથવા સગપણ છે એમ તે જાણતો હોય

એવા કોઈ સખસ પાસેથી, તે સરકારી નોકર, કિમત આપ્યા વગર, અથવા પોતાના જણા મુજબ ઓછી કીમત આપીને, પોતાને માટે અથવા બીજા કોઈ સખસને માટે, કાંઈ કિમતી વસ્તુ લે, અથવા મેળવે, અથવા લેવાને કબુલ કરે, અથવા મેળવવાની કોશિશ કરે, તો તેને જે વરસની મુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દૃષ્ટાંત.

(અ) અ એક કલેક્ટર છે. તેની આગળ જમાબંધી ખામતનો એક ઝ નો મુકદ્દમો ચાલે છે.

હવે ઝ નું એક ધર અ બાડે લે, અને એવા બંદોબસ્ત થાય કે અ એ દર મહીને પચાસ રૂપીઆ આપવા, અને તે ધર એવું હોય કે, અગર તે સાદુ શુદ્ધિએ થયું હોય તો અ એ દર મહીને બસે રૂપીઆ આપવા પડે, તો અ એ ઝ પાસેથી પુરી કીમત આપ્યા વીના કીમતી વસ્તુ મળવી એમ સમજવું.

(ખ) અ એક જડજ છે તેની કોરટ મધે ઝ નો એક મુકદ્દમો ચાલે છે તે ઝ ની પાસેથી બજારમાં સરકારી પ્રામિસરી નોટો વધારે ભાવે વેચાય છે. એવી વખતે, આછેભાવે અ કાંઈ સરકારી પ્રામિસરી નોટો ખરીદ કરે, તો અ એ ઝ ની પાસેથી પુરી કીમત આપ્યા વિના કીમતી વસ્તુ મળવી એમ સમજવું.

(ક) ઝ ના બાંધને ખોટી શહેદી આપવાના તોહામત પરથી પકડીને અ માજીસ્ટ્રેટની આગળ લેઈ ગયા છે. હવે કોઈ બેકના શેર બજારમાં આછે ભાવે વેચતા હોય એવી વખતે અ તે બેકના કાંઈ શેર ઝ ને વધારે ભાવે વેચે, અને તે ભાવ પ્રમાણે ઝ અ ને તે શેરના નાણાં ભરે, તો અ એ એરીતે મળવેલાં નાણાંને તેણે પુરી કીમત આપ્યા વિના લીધેલી કીમતી વસ્તુ સમજવી.

ટીકા.—કલમ ૧૬૧ નિચે અલાહાબાદ હાઇકોર્ટના ઈ. લા. વા. ૧ ને પાને ૫૩૦નો સરકાર વિરૂધ્ધ કમતાપ્રસાદનો ફેસલો છે તે જુઓ.

બક્ષિશ આપનાર કોવા લેનાર એનો હેતુ ન જોતાં કોઈ માણસે (નોકરે) ફક્ત બક્ષિશ લીધું હોય તો તે ઉપરથી આ કલમ પ્રમાણે ગુનોહ બને છે. (મિ. કા. પ્ર. ૧૧૫)

કોઈ સખસને નુકશાન કરવાના ઇરાદાથી કોઈ સરકારી નોકરે કાંઈ કાયદાનો હુકમ ન માનવો. ૧૬૬. કોઈ માણસ સરકારી નોકર હોય. અને તેણે પોતાના સરકારી ઓફિસર કેમ ચાલવું એ બાબતનો કાંઈ કાયદાનો હુકમ તે જાણી જુઝીને ન માને, એવા ઇરાદાથી કે તે ન માનવાથી કોઈ સખસને કાંઈ નુકશાન કરવું, અથવા તેથી કાંઈ નુકશાન થશે એવા સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં, તો તે માણસને એક વરસની મુદત સુધીની આસાન કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દષ્ટાંત.

ઝ ની તરફનું એક ઇનસાફતી કોરટે હુકમનામું કરી આપ્યું હોય તે હુકમનામું પુર કરવા સાર તે બજાવવામાં કાંઈ મિલકત જપ્ત કરવાનો કાયદાએ અ મલદારને હુકમ કર્યો હોય, તે કાયદાનો હુકમ અ જાણી જુઝીને ન માને અને તે તે એમ જાણતો હોય કે હું એ હુકમ નહીં માનીશ તેથી ઝ ને નુકશાન થવાનો સંભવ છે તો અ એ આ કલમમાં બ્યાન કરેલા ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

નુકશાન કરવાના ઇરાદાથી કોઈ સરકારી નોકરે કાંઈ ખોટો લેખ બનાવવો. ૧૬૭. કોઈ માણસ સરકારી નોકર હોય, અને તેને પોતાના સરકારી હોદ્દાના જોરથી કાંઈ લેખ તૈયાર કરવાનું અથવા તેનો તરજીમો કરવાનું સોંપ્યું હોય, તે માણસ પોતે જોઈ જાણતો હોય અથવા માનતો હોય એવી રીતે તે લેખ બનાવે, અથવા તેનો તરજીમો કરે, એવા ઇરાદાથી કે તેમ કરીને પોતે કોઈ સખસનું નુકશાન કરવું, અથવા તેમ કરવાથી પોતાથી કોઈનું નુકશાન થાય એવા સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં, તો તે માણસને ત્રણ વરસ-

ની મુદત સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

સરકારી નોકરે કાયદા વિરુદ્ધ વેપાર કરે.

૧૬૮. જે માણસ સરકારી નોકર હોય, અને પોતાના સરકારી હોદ્દાને લીધે કાયદા મુજબ જેની વેપાર નહીં કરવાની ફરજ હોય, તે મા.

ણસ જે વેપાર કરે, તો તેને એક વરસની મુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

સરકારી નોકરે કાયદા વિરુદ્ધ કાંઈ મીલકતની ખરીદી અથવા માગણી કરે.

૧૬૯. જે માણસ સરકારી નોકર હોય, અને પોતાના સરકારી હોદ્દાને લીધે કાયદા મુજબ જેની કાંઈ મીલકતની ખરીદી અથવા માગણી નહીં કરવાની ફરજ હોય, તે માણસ જે પોતાને નામે અથવા બીજાના નામે, અથવા બીજાઓની સાથે રહીને કે ભાગમાં તે મીલકત

ની ખરીદી અથવા માગણી કરે, તો તેને બે વરસનો મુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા દંડની, એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે અને અગર તે મીલકત ખરીદ થઈ હોય, તો તે સરકારમાં જમ કરવામાં આવશે.

કોઈ સરકારી નોકરનો વસ લેવા.

૧૭૦. જે સખસ પોતે અમુક હોદ્દા પર નથી એમ જાણ્યા છતાં, સરકારી નોકર દાખલ તે હોદ્દા પર હોવાનો દોષ કરે, અથવા તે હોદ્દા પર

હોય એવા કોઈ બીજા સખસનો વેશ લે, અને તે વેશ લેખને, તે હોદ્દાથી કરતો હોય એવી રીતે કાંઈ કામ કરે અથવા કામ કરવાની કોશિશ કરે, તે સખસને બે વર્ષની મુદત સુધીની એ માંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઈ સરકારી નોકર જેવા પોશાક પહેરતો હોય અથવા જેની નીશાણી સાથે રાખતો હોય તેવા પોશાક અથવા તેવા નિશાણી દર્શાવના છતાં છતાં પે- હેરવા અથવા સાથે રાખવા.

૧૭૧. જે માણસ સરકારી નોકરોના અમુક વરગનો નહીં છતાં, તે વરગના સરકારી નોકરોના પોશાક જેવા પોશાક પહેરે અથવા તેઓની નીશાણી જેવી નિશાણી સાથે રાખે, એવા છતાં કે તે માણસ સરકારી નોકરોના તે વરગમાંનો છે એમ માનવામાં આવે અથવા એમ માનવામાં આવશે. એવા સંભવે એમ જાણ્યા છતાં, તો તે માંસણને ત્રણ મહીનાની મુદત સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા બેસે રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

—૦૦૦૦૦૦૦—

ખાખ ૧૦ મો

સરકારી નોકરોના હાયદેસર અખતિયારના તિરસ્કાર ખાખત.

કોઈ સરકારી નોકરની તરફથી અલો સમન કે હુકમ ન પોહોએ એટલા માટે ના હાસી જવું.

૧૭૨. જે સરકારી નોકરને પોતાના સરકારી બોહદાના બેરથી સમન અથવા નોટીસ, અથવા હુકમ કરવાનો કાયદા મુજબ અખતિયાર હોય એવા કોઈ સરકારી નોકરે કરેલો સમન, અથવા નોટીસ અથવા હુકમ પોતાને ન પોહોઆડાય એટલા માટે જે માણસ નાશી જાય, તે માણસને એક મહીનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની અથવા પાંચસે

રૂપિયા સુધીના દંડની અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે અથવા અગર તે સમન, નોટીસ, અથવા હુકમ જાતે અથવા મુખતિયારની મારફતે કોઈ હનસાફની કોરટમાં હાજર થવા બાબતનો અથવા કોઈ લેખ હાજર કરવા બાબતનો હોય તો તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની આમાન કેદની અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—કોઈ માણસને પકડવાનું વારંટ આવ્યું હોય તેને તે મળવાના ધરાદે તે છુપાઈ જાય તો આ કલમ પ્રમાણે તે શિક્ષાને પાત્ર થતો નથી કારણ કે વારંટ એ સમન કોવા નોટીસ નથી. વારંટ ને માણસને પકડવાનો હોય તના નામનું નહિ થતાં સરકારી અમલદારના નામનું લખાય છે. તેથી વારંટની બાબતમાં આ કલમ લાગતી નથી (મે. પ્ર. ૧૨૧)

સમન અથવા બીજી હુકમ પો હોયતો અટકાવવો અથવા તે જાહેર થતો અટકાવવો. ૧૭૩. જે સરકારી નોકરને પોતાના સરકારી ઓફિસના જોરથી સમન, અથવા નોટીસ, અથવા હુકમ કરવાનો કાયદા મુજબ અખતિયા ર હોય એવા કોઈ સરકારી નોકરે કરેલો સમન, નોટીસ. અથવા હુકમ પોતાને અથવા બીજા કોઈ પણ સખસને પેહિંચે તો જે માણસ કોઈ પણ રીતે ધરાદાયી અટકાવે અથવા કાયદા મુજબ તે સમન, નોટીસ અથવા હુકમ કોઈ જગોપર ઓડતાં જે માણસ કોઈ પણ રીતે ધરાદાયી અટકાવે અથવા જે જગોપર તે સમન, નોટીસ, અથવા હુકમ કાયદા મુજબ ઓફિસો હોય તેવી કોઈ જગો પરથી જે માણસ કોઈ પણ રીતે તેને ધરાદાયી અથડે, અથવા જે સરકારી નોકરને પોતાના સરકારી ઓફિસના જોરથી કોઈ જાહેરખખર આપવાનું ફરમાવવાને કાયદા મુજબ અખતિયાર હોય તેવા કોઈ સરકારી નોકરના હુકમથી તેવી કોઈ જાહેરખખર કાયદા મુજબ અપાતી જે માણસ કોઈ પણ રીતે ધરાદાયી અટકાવે, તે માણસને એક મહીનાની મુદત સુધીની આમાન કેદની અથવા પાંચસે રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અથવા, અગર તે સમન, નોટીસ, હુકમ કે જાહેર ખખર જાતે અથવા મુખતિયારની મારફતે કોઈ હનસાફની કોરટમાં હાજર થવા બાબતની અથવા કોઈ લેખ હાજર કરવા બાબતની હશે તો તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની આમાન કેદની અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—સમનપર સહી કરવાને નાકબુલ કર્યાથી આ કલમ મુજબ પોતાનાપર સમન બજાવવાને બુધિપુર્વક અટકાવ કર્યાનો ગુનેહગાર થતો નથી (મુ. હા. વા. ૫ પાને ૩૪ સરકાર વિરુદ્ધ કાળીયા ફકર)

સમન લેવા તા. સહી કરવા માફ નાકબુલ કરવું એ આ કલમના અર્થ પ્રમાણે બજાવણીને અટકાવ કર્યો એમ થતું નથી (સરકાર વિં બુશાલ પરબુદાસ તા. ૧૫ જુલાઈ સને ૧૮૯૭ મુ. હા.)

સમન પોઆ બદલ સેરો આપવાને નાકબુલ કરવું એ કૃત્રિમી આ કલમ પ્રમાણે ગુનોહ થતો નથી (કા. હ. લા. વા. ૩ પા. ૧૨૧ સરકાર વિં બુખનેશ્વર.)

કોઈ સરકારી નોકરની તરફથી થયેલા હુકમ મુજબ હાજર નથવું. ૧૭૪. જે સરકારી નોકરને પોતાના સરકારી ઓફિસના જોરથી સમન, નોટીસ, હુકમ, અથવા જાહેરખખર આપવાનો કાયદા મુજબ અખતિયાર હોય, એવા કોઈ સરકારી નોકરે કરેલા સમન, નોટીસ, હુકમ.

મ, અથવા જાહેરખર્ચે મુજબ ફલાણે ઠેકાણે તથા ફલાણી વખતે જાતે, અથવા મુખ્યતિ-
યારેની મારફતે હાજર થવાની જે માણસની કાયદા મુજબ ફરજ હોય, તે માણસ અગર
ધરાદાયી તે ઠેકાણે અથવા તે વખતે હાજર થવામાં કસુર કરે, અથવા જે ઠેકાણે હાજર થ-
વાની ફરજ હોય તે ઠેકાણેથી જવાની કાયદેસરે વખત થતાં પહેલાં, ત્યાંહાંથી જાય, તે
માણસને એક મહિનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની અથવા પાંચસે રૂપિયા સુધીના
દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અથવા અગર તે, સમન, નોટિસ, હુ-
કમ, કે જાહેરખર્ચે જાતે અથવા મુખ્યતિયારેની મારફતે કોઈ ઇનસાફની કોરટમાં હાજર
થવા બાબતની હોય તો, તે માણસને છ મહિનાની મુદત સુધીના આસાન કેદની, અથવા
એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દર્શાવે.

(અ) કલકત્તાની સુપ્રીમ કોરટમાંથી થએલા સમન મુજબ તે કોરટ માંથી હાજર થવાની
કાયદા મુજબ ફરજ છતાં અ હાજર થવામાં ધરાદાયી કસુર કરે તો અ એ આ કલ-
મમાં ખ્યાન કરેલો ગુનોહ કમ્પો એમ સમજવું.

(બ) કોઈ જીલ્લા જાજરે કરેલા સમન મુજબ તે જીલ્લા જડજના હજુરમાં હાજર થવાની
કાયદા મુજબ ફરજ છતાં અ હાજર થવામાં ધરાદાયી કસુર કરે તો અ એ આ કલ-
મમાં ખ્યાન કરેલો ગુનોહ કમ્પો એમ સમજવું.

ટીકા.—દિવાની કોરટનું હુકમનામું બજાવવામાં કરેલા વારંટથી પ્રાં ને કબજામાં
રાખ્યો હોય ત્યાંહાંથી તે નાશી જાય તો તેવા કામને આ કલમ લાગુ પડતી નથી (મુ. હા.
વા. ૧ પા. ૩૮ સરકારે વિરુદ્ધ સરદારપથુ.)

ફક્ત સમન બતાવ્યાથી પુરી બજાવણી થઈ નથી એવો મારો અભિપ્રાય છે. અસલ
સમન તોહોમતવાળાને આપવો હતો ક્રીંવા અસલ તેને બતાવી તેની નકલ આપવી હતી
અથવા આપવા માંડી હતી તેમ નથી માટે આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત રહી શકતું નથી
(મુ. હા. વા. ૫ પા. ૨૦ સરકારે વિરુદ્ધ કરેશનજાલ દોલતરામ.)

સરકારી નોકરે કરેલાં સમન પ્રમાણે હાજર નહીં થવાથી તોહોમતવાળાપર શે. ક. સબો.
માજીસ્ટ્રેટ આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત ડરાવી શિક્ષા કરી તેમાં ડરાવ્યું કે આ પ્રમાણેનું
કામ ચલાવવાને માજીસ્ટ્રેટ પરવાનગી આપી હોત તો ઠીક તેમ છતાં નથી આપી અને
જે માજીસ્ટ્રેટનો સમન માન્યો નહીં તેણે જે ચોકશી કરી છે તો તેમાં તેની ગરબીત પરવા-
નગી થઈ છે એમ સમજવું (મુ. હા. વા. ૫ પાને. ૩૮ સરકારે વિરુદ્ધ. ગણું.)

સંપોરડીનટ માજીસ્ટ્રેટ (ચેફકલશ) નો અખતિયાર મજેલા માહાલકરીને સને ૧૮૪૩
ના આક્ટ ૧૨ (ચતત બાબતનો) ની કા. ૮ મુજબ સમન કરવાનો અધિકાર નહોતો તો
તે કલમ પ્રમાણે કરેલો સમન નહીં માન્યાથી તેનાપર આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત રહી
શકતું નથી (મુ. હા. વા. ૮ પાને. ૧૬ સરકારે વિરુદ્ધ. બંકાજી.)

સને ૧૮૨૭ ના કાયદા ૧૭ની કા. ૨૬ અને ૨૬ મુજબ ચાલતા મુલકી કામમાં શા-
હેદી આપવા કેદીપર એક માહાલ કરીએ સમન કરેલો તેને પોહોચેલો અને તેણે સહી
કરી આપેલી તે છતાં હાજર ન થયો તે કામમાં ડરાવ્યું કે શક્તિને હાજર થવા સમન
કાઢવા માહાલ કરીને અધિકારે નથી તો પણ તેનાપર આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત રહી
શકે છે (મુ. હા. વા. ૫ પા. ૩૬ સરકારે વિ. નારાયણ.)

સાવીજજડની કોર્ટના નોકરપરનો સમન તેને પોહોચાડેલો પણ સાવીજજડને
તે નોકરને રજા નહિ આપવાથી તે હાજર થયો નહિ તેમાં ડરાવ્યું કે આ કામમાં બુધિ
પુર્વક હરકત કર્યાનો પુરાવો જણાતો નથી માટે તેનાપર આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત રહી

શક્ય નથી (કા. હા. વા. ૧૦ પા. ૩૩ સરકારવિરુદ્ધ બીનાયકોસ.)

અમુક રોજ અમુક વેળાએ હાજર રહેવા વિશે કોરટે શક્તિદારને આપેલો મોહનો હુકમ એવો છે કે તે નહિ માનવો એ પીતલકોડની કલમ ૧૭૪ પ્રમાણે સિક્કા થવા જોગ છે. (મુ. હા. સરકારવિરુદ્ધ ગુમાન પરચામ તા. ૧૨ જુન ૧૮૭૩.)

એક સેટલમેન્ટ ઓફીસરને માજીસ્ટ્રેટનો અધિકાર હતો સેટલમેન્ટ ઓફીસર તરીકે તેણે પોતાની કોર્ટમાં હાજર રહેવા સમન કર્યો પણ તે હાજર થયો નહિ. તેથી તેનાપર આ કલમ પ્રમાણે તોહામત મુકી પોતે તેની તપાસ કરી તેને શિક્ષા કરી તેમાં ઠરાવ્યું કે કી. પ્રો. કા. ૪૭૧ અને ૪૭૩ મુજબ આ તોહામત ગેરકાયદેસર છે (અહિ. ઇ. લા. વલ ૨ પા. ૪૦૫ સરકાર વિરુદ્ધ સુખરી.)

કોઈ સરકારી નોકરની આગળ કાંઈ લેખ હાજર કરવાની જે સખસની કાયદા મુજબ ફરજ હોય તે સખસે તે લેખ હાજર કરવામાં કસુર કરવી. ૧૭૫. સરકારી હોદ્દાના જોરથી કોઈ સરકારી નોકરની આગળ કાંઈ લેખ હાજર કરવાની અથવા તેને કાંઈ લેખ સ્વાધીન કરવાની કાયદા મુજબ ફરજ છતાં જે માણસ તે લેખ હાજર કરવામાં અથવા સ્વાધીન કરવામાં ધરાદાયી કસુર કરે, તે માણસને એક મહિનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા પાંચસે રૂપિયા સુધીના દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે. અથવા, અગર તે લેખ કોઈ હનસાફીની કોર્ટમાં હાજર કરવાનો અથવા કોર્ટને સ્વાધીન કરવાનો હોય તો, તે માણસને છ મહિનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દટ્ટાંત.

કોઈ જીલ્લા કોર્ટ મધ્યે કાંઈ લેખ હાજર કરવાની કાયદા મુજબ ફરજ છતાં એ તે લેખ હાજર કરવામાં ધરાદાયી કસુર કરે, તો એ એ આ કલમમાં બંધાન કરેલો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

કોઈ સરકારી નોકરને નોટિસ અથવા ખબર આપવાની જસ ખસની કાયદા મુજબ ફરજ હોય તે સખસે તે નોટિસ અથવા ખબર ન આપવી. ૧૭૬. સરકારી હોદ્દાના જોરથી કોઈ સરકારી નોકરને કાંઈ બાબત સંબંધી કાંઈ નોટીસ અથવા ખબર આપવાની કાયદા મુજબ ફરજ છતાં જે માણસ કાયદામાં ફરમાવેલી રીતે તથા વખતે તે તે નોટીસ અથવા ખબર આપવામાં ધરાદાયી કસુર કરે, તે માણસને એક મહિનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા પાંચસે રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે; અથવા, અગર તે આપવાની નોટીસ અથવા ખબર કાંઈ ગુનોહ થવા બાબતની હોય, અથવા કાંઈ ગુનોહ થતો અટકાવવાના કારણસર, અથવા કોઈ ગુનેહગારને પકડવા માટે આપવી જોઈતી હોય તો તે માણસને છ મહિનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—સને ૧૮૮૨ ના આક્ટ ૧૦ ની કલમ ૪૪ પ્રમાણે નિચેના ગુનાહાની ખબર દરેક સખસે આપવી જોઈયે.

પીતલકોડ કા. ૧૨૧, ૧૨૧ અ. ૧૨૨. ૧૨૩. ૧૨૪. ૧૨૪ અ. ૧૨૫. ૧૨૬. ૧૩૦. ૩૦૨. ૩૦૩. ૩૦૪. ૩૮૨. ૩૮૨. ૩૮૩. ૩૮૪. ૩૮૫ ૩૮૬. ૩૮૭. ૩૮૮. ૩૮૯. ૪૦૨. ૪૩૫. ૪૩૬. ૪૪૬. ૪૫૦. ૪૫૬. ૪૫૭. ૪૫૮. ૪૫૯. ૪૬૦.

મુખી, રખવાળ પોલીસ અમલદાર અને બીજા જમીનદારોએ ખર્ચર આપવાવિશે એજ આક્ટની કલમ ૪૫ છે તે જુઓ.

એક ગામના ગુમાસ્તાએ જે ગુનાહની ખર્ચર હરકોઈ સમ્પત્તિ આપવી જોઈએ તેવા ગુનોહ ગામમાં થયાછતાં તેણે તે ખર્ચર નહિ આપવાથી તેનાપર આ કલમ પ્રમાણે તોહિમત મુકાબ્યું તેમાં ઠરાવ્યું કે.

તે ગામમાં જે ચોરી થઈ તે ચોરીની ખર્ચર લાગતીજ ગામમાંના એક બીજા માણસે અને તે ગામના ગુમાસ્તા પૈકી એકે પોલીસને ખર્ચર આપી. આ આરોપીતને તે ચોરીની ખર્ચર ચાર દિવસસુધી થઈ નહિ તેથી તેણે પોલીસને ખર્ચર આપી નહિ સમ્પત્તિ જે ચોરીની ખર્ચર પોલીસને બીજી રીતે લાગેલી છે તે ચોરીની ખર્ચર આરોપિતે આપી નહોતાથી કાંઈ અન્યાય થયો છે એમ નથી જેવાપ્રકારનો ગુનોહ છુપાય નહિ તેથી ખર્ચર આપવાનું કામ કાયદા ઉપરથી કેટલાક લોકને શિર નાખ્યું છે અને તેથી ખર્ચર બીજા લોક પાસેથી મળેલી હોવાથી તે કાયદાનો હેતુ શિથ થયો છે. તેથી કેદીપરનું તોહિમત ર૬ કર્યું (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૪ પા. ૧૨૩ સરકાર વિરુદ્ધ શશીભુષન ચક્રવર્તી.)

ખોટી ખર્ચર | ૧૭૭. સરકારી હોદ્દાના જોરથી કોઈ સરકારી નોકરને કાંઈ બાબત આપવી. સંબંધી કાંઈ ખર્ચર આપવાની કાયદા મુજબ ફરજ છતાં તે બાબત સંબંધી જે ખર્ચર પોતે ખોટી છે એમ જાણતો હોય, અથવા એમ માનવાનું પોતાને કારણ હોય, એવી કાંઈ ખર્ચર ખરી ખર્ચર દાખલ જે માણસ આપે તે માણસને છ મહિનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે; અથવા, અગર જે ખર્ચર આપવાની તેની કાયદા મુજબ ફરજ હોય તે ખર્ચર કાંઈ ગુનોહ થયા બાબતની હોય, અથવા કાંઈ ગુનોહ થતો અટકાવવાના કારણસર, અથવા કાંઈ ગુનેહગારને પકડવા માટે આપવી જોઈતી હોય તો તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દૃષ્ટાંત.

(અ) અ જમીનદાર, પોતાની જમીનદારીની હદમાં એક ખુન થયેલું જાણ્યા છતાં તે જાણના માણસેટને જાણી જોઈને એવી ખોટી ખર્ચર આપે કે એ મોત એક સાપના ડંસથી અકસ્માત થયું છે, તો અ એ આ કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

(બ) એક પાસેની જગામાં રહેનારા એક માતખર વેપારી ઝ ના ઘરમાં ડાકાઘટીનો ગુનોહ કરવા માટે પોતાના ગામમાંથી ધણાએક અજાણ્યા માણસો ગયા છે એમ જાણ્યા છતાં; તથા બંગાલાના કાયદાના પુસ્તક માંહેલા સન ૧૮૨૧ ના ૩ જા કાયદાની ૭ મી કલમની ૫ મી રકમ મુજબ તે હકીકતની જલદી તથા બરાબર ખર્ચર પાસેમાં પાસેની પોલીસ ચોકીના અમલદારને આપવાની પોતાની ફરજ છતાં, અ તે ગામનો રખવાળ જાણી જોઈને તે પોલીસ અમલદારને એવી ખોટી ખર્ચર આપે કે (તે માણસો ગયા હોય તેથી જુદી દિશા બતાવીને) આણીમર કાંઈ દુર જગાપર ડાકાઘટીનો ગુનોહ કરવાના વિચારથી જેઓની ઉપર ગુમાન જાય એવા કેટલાએક સમ્પત્તિનું એક ટોળુ આ ગામમાંથી ગયું તો એ ઢેકાણે અ એ આ કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

ટીકા.—કેદીએ પોતાનું ખરૂં નામ નહિ કહેતાં હું અમુક માણસ છું એમ કહીને એક કાગળ રૂપવૈદર પાસેથી વેચાણ લીધો તેથી તેનાપર કલમ ૪૧૬ મુજબ વેશબદ્ધી ઠગાર્થ કર્યાનું તોહોમત મુક્યું તેમાં ઠરાવ્યું કે આ ગુનોહ વેશબદ્ધી ઠગાર્થ કર્યાનો નથી પણ પી. કો. કા. ૧૭૭ મુજબ ખોટી ખબર આપવાનો ગુનોહ થાય છે (મુ. હા. વા. ૩ પા. ૪૨ સરકાર વિરૂદ્ધ રાધાજી.)

એકાદ ગુનોહ વિશે ખબર આપવાની કાયદાથી જેને ફરજ નથી એવા કોઈ સખસ કોઈ ગુનોહ કરવામાં આવ્યા બાબત પોલીસને ખોટી ખબર આપે પણ કુદાણા સખસનું નુકશાન કરવું અગર તેને દુઃખ આપવું એવો તેનો ઇરાદો નહિ હોયતો એવી બાબતમાં પી. કો. કા. ૧૭૭ અગર ૧૮૨ એ બેમાંની એક પણ કલમમુજબ તેણે કોઈ ગુનોહ કીધો નથી (મુ. હા. સરકાર વિરૂદ્ધ સુરાજી મોહન તા. ૧૦ જુલાઈ ૧૮૭૩.)

જે ખાતામાં નોકર છે તે ખાતાના નિયમ પ્રમાણે રાખવાની રોજનીશીમાં તે નોકરે ખોટો મજકુર લખી તે રોજનીશી પોતાના ઉપરીને મોકલી હોય તો તેનો તે અપરાધ પી. કો. કા. ૧૭૭ માં કલ્પા પ્રમાણે થાય છે (મદ્રાસ. હા. ઈ. લા. વા. ૪ પા. ૧૪૪ સરકાર વિરૂદ્ધ શીરસામી.)

એક સરકારી નોકરે કા. ૧૭૮. સાચુ બોલાવવાને સોગંદ આપવાનો જે સરકારી યદા મુજબ સોગંદ ખાતા નું ફરમાવ્યા છતાં સોગંદ નોકરને કાયદા મુજબ અખતિયાર હોય તેવા કોઈ સરકારી ખાતાની ના કેહેવી. નોકરે સાચુ બોલવાને બંધાવા સાથે કોઈ માણસને સોગંદ આપવાનું ફરમાવ્યા છતાં તે માણસ અગર તે પ્રમાણે સાચુ બોલવાને બંધાવા સાથે સોગંદ ખાતાની ના કેહે તો તે માણસને છ મહિનાની મુદત સુધીની આસન કેદની, અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

સવાલ પૂછવાનો અખતિયાર હોય એના કોઈ સરકારી નોકરને કોઈ સવાલ નો જવાબ દેવાનીનાકેહેવી. ૧૭૯. કોઈ સરકારી નોકર પોતાના સરકારી હોદ્દાના કાયદેસર અખતિયારનો અમલ કરતાં કોઈ બાબતમાં કોઈ સવાલ પૂછે, અને તે બાબતમાં તે સરકારી નોકરને સાચી વાત કેહેવાની કાયદા મુજબ પોતાની ફરજ છતાં જે માણસ તે સવાલનો જવાબ દેવાની ના કેહે, તે માણસને છ મહિનાની મુદત સુધીની આસન કેદની; અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—આ કલમ પ્રમાણે ગુનોહ થવાને જે વાત બદલ ચોક્કસ કરવાનો સરકારી નોકરને અધિકાર છે તે વાતવિશે અગર જે વાતનો તેની સાથે કોઈ સંબંધ હોય એવો બાબતમાં પ્રશ્ન કર્યા છતાં ઉત્તર આપવાને નાકબુલ કરવાથી થાય છે.

કોઈ મજકુર ૧૮૦. કોઈ માણસે કોઈ મજકુર કહ્યો હોય તે મજકુર ઉપર તેને સહી ઉપર સહી કરવા કરવાનું ફરમાવવાને કાયદા મુજબ અખતિયાર હોય તેવા કોઈ સરકારી નોકરે તે મજકુર ઉપર સહી કરવાનું ફરમાવ્યા છતાં અગર તે માણસ તે ઉપર સહી કરવાની ના કેહે, તો તેને ત્રણ મહિનાની મુદત સુધીની આસન કેદની, અથવા પાંચસે રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—ચોક્કસ બાબતમાં કોર્ટે કરેલા સવાલનો જવાબ આપતાં કેહેલા મજકુરપર સહી કરવાને આરોપિત માણસે નાકબુલ કર્યું તો તેથી આ કલમ પ્રમાણે શિક્ષા આપવાને ગુનોહ તેણે કર્યો એમ થવું નથી. (મુ. હા. ઈ. લા. વા. ૪ પા. ૧૫ સરકાર વિરૂદ્ધ સીરસામી)

જે સરકારી નોકર. અથવા સંખસને સોગંદ આપવાનો અખતિયાર હોય તેની આગળ સોગંદ આપીને જુદો મજબૂરકેલો. ૧૮૧. કોઈ સરકારી નોકરને અથવા કાયદા મુજબ સોગંદ આપવાનો જેને અખતિયાર હોય એવા કોઈ બીજા સંખસને કોઈ પણ બાબતમાં સાચી વાત કહેવાને કોઈ સોગંદથી કાયદા મુજબ બંધાયા છતાં જે માણસ સદરહુ સરકારી નોકર અથવા બીજા સંખસને તે બાબતમાં એવા કોઈ મજબૂર કહે કે તે ખોટો હોય, અને તે મજબૂર ખોટો છે એમ તે માણસ જાણતો કે માનતો હોય, અથવા તે ખરો છે એમ તે માણસ માનતો ન હોય, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—સોગત આપનાર અમલદાર પોતાના અધિકાર ઉપરાંત કામની ચોકસી કરતા હોય ને કોઈને સોગત આપે તેમાં તે સોગત લેનાર ખોટો મજબૂર કહે તો તે ખોટી પ્રતિસાદા ગુનાહને પાત્ર થતો નથી (મ. હા. વા. ૨ પા. ૪૩૮.)

હાનકમ ટાકસના કમીશનરની રૂબરૂ કહેલો મજબૂર ખોટો છે અથવા ખોટો છે એમ માનવાને કેદીને કારણે છતાં એવા મજબૂર તેણે કહ્યો તો તે આ કલમ પ્રમાણે ગુનેહગાર નહિ થતાં કા. ૧૯૩ પ્રમાણે થાય છે (મુ. હા. વા. ૮ પા. ૨૧ સરકાર વિરુદ્ધ દાલજી બંદરજી તા. ૨૫ અપ્રેલ ૧૮૭૧.)

“કોઈ સરકારી નોકર પાસે તેનો કાયદેસર અખતિયાર અમલમાં આણવીને બીજા સંખસને નુકશાન કરાવવાના ધરાદાયી ખોટી ખબર આપવી. ૧૮૨. કોઈ સરકારી નોકરથી પોતાના સરકારી હોદ્દાનો કાયદેસર અખતિયાર વાપરતાં કોઈ સંખસને નુકશાન અથવા દુખ થાય, અથવા સાચે સાચી હકીકત તે સરકારી નોકરના જાણ્યામાં આવી હોય તો જે વસ્તુ તે સરકારી નોકરે ન કરવી જોઈએ અથવા જે વસ્તુ કરવામાં તેણે કસુર ન કરવી જોઈએ તે વસ્તુ તે કરે, અથવા તે કરવામાં તે કસુર કરે, એવા ધરાદાયી અથવા તે એમ કરશે, એવા સંભવ છે એવું જાણ્યા છતાં જે માણસ તે સરકારી નોકરને પોતે જે ખબર ખોટી જાણતો હોય અથવા ખોટી માનતો હોય એવી કોઈ ખબર આપે, તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દૃષ્ટાંત.

(અ) અ કોઈ માણસે તેને એવી ખબર આપે કે, તમારા હાથ તળેના ઝ પોલીસ અમલદારે નોકરીમાં ગફલત કરી છે અથવા બદમાશ ચલાવી છે, અને તે ખબર ખોટી છે એમ તે પોતે જાણતો હોય તથા તે ખોટી ખબર ઉપરથી તે માણસે ઝ ને બરતરફ કરશે એવા સંભવ છે એમ પણ તે જાણતો હોય, તો અ એ આ કલમમાં ખ્યાન કરેલો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

(બ) અ કોઈ સરકારી નોકરને એવી ખોટી ખબર આપે કે મને કરેલું નિમક ઝ એ એક છાને ડેકાણે સંતાડ્યું છે, અને તે ખબર ખોટી છે એમ પોતે જાણતો હોય, તથા તે ખોટી ખબરનો પરિણામ એવા થશે કે ઝ ની જગાનો ઝાડો લેવાશે, તથા ઝ ને દુખ થશે એવા સંભવ છે એમ પણ તે જાણતો હોય, તો અ એ આ કલમમાં ખ્યાન કરેલો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

ટીકા.—મારા હોકરાને ઝરદઈ મારી નાંખ્યાની ખબર હાલના કેદીએ પોલીસને આપ્યા-થી તેના પર આ કલમ પ્રમાણે જાણીશુજીને ફરીયાદીને દુઃખ કરવાના ઇરાદાથી કેદીએ ખોટું તોહમત મુક્યું તેથી કેદી પર કલમ ૧૮૨ પ્રમાણે તોહમત સાબિત કરી શિક્ષા કરી તેમાં હાઈકોર્ટે એમ ડરાબ્યું કે કલમ ૧૮૨ અને ૨૧૧ એ બે જુદી જુદી છે અને આવાં કા-મને કલમ ૨૧૧ લાગે છે (કા. વી. વા. ૮ પાને ૧૭ તા. ૩ સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૭ સરકાર વિરૂધ રહીમ હમદ વિરૂધ આપસખાન)

કોઈ એક સખસે પોલીસને અરજી કરી, તે અરજીમાં એવી ખોટી હકીકત લખી કે કોઈ બીજા સખસે અપરાધ કર્યો છે એવા પોતાને શક છે. માટે ચોકશી કરવી તે અરજી ઉપરથી પીતલકોડનો કલમ ૨૧૧ ના અર્થ મુજબ તે સખસ ઉપર ફાજદારીમાં કામ ચલાવવું તેમ થતું નથી. સરકારી નોકરને પોતાના કાયદેસર અખતાર અમલમાં અણાવોને બીજા સખસને નુકશાન કરવાના ઇરાદાથી ખોટી ખબર આપવાનું તોહમત મજબૂર કાયદાના કલમ ૧૮૨ પ્રમાણે તે અરજદાર પર મુકવું જોઈએ (મુ. હા. સરકાર વિરૂધ ગોપાળ બોઝાજી તા. ૨૪ એપ્રિલ સન ૧૮૭૩.

વળી કલમ ૧૭૭ નિચેની ટીકામાં સરકાર વિરૂધ શુરાજી મોહનનો તા. ૧૦ જુલાઈ ૧૮૭૩ નો ફેસલો ટાંક્યો છે તે વાંચો.

પીતલકોડ કલમ ૨૧૧ માં કહેલા અપરાધમાં કલમ ૧૮૨ માં કહેલા અપરાધનો સમાવેશ થાય છે અને એટલા વાસ્તે તેવા કાસનાં જોઈએ તે કલમ પ્રમાણે કામ ચલાવવાનો માજીસ્ટ્રેટને અધિકાર છે પરંતુ ગુજરાતી સ્વરૂપ બ્યાદે બર્થકર છે એમ દેખાય તો કલમ ૨૧૧ પ્રમાણે કામ ચલાવવું યોગ્ય છે (કા. હા. ઈ. લા. વા. ૫ પા. ૧૮૪ બક્તીરામ વિરૂધ હીરા કોલીત).

કેદીએ પોતાના બચાવ ખાતર કહેલી હકીકત ખોટી પડે તો એમ આ કલમ પ્રમાણે ખોટી ખબર આપનાર કરતો નથી (અ. હા. રી. પા. ૧૨૮)

કોઈ સરકારી નોકરનાકા | ૧૮૩. આ સખસ સરકારી નોકર છે એમ જાણીને, અ
યદેસર અખતારથી કાંઈ | થવા એમ માનવાનું કારણ છતાં, તે સરકારી નોકરના કાય-
મીલકત જપ્ત થતી હોયતે. | દેસર અખતારથી કાંઈ મીલકત જપ્ત થતી હોય તેમાં જે
માં સામા થવું. | દેસર અખતારથી કાંઈ મીલકત જપ્ત થતી હોય તેમાં જે
માણસ સામો થાય, તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ-
ની, અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—હુકમનામાના પ્રા. ઉપર હુકમનામું બજાવવા માટે કારકુન ત્રીજા માણસના ધરનો દરવાજો ઊઘાડે અને તે ધરમાંથી તે પ્રા. કીંવા તેનો માલ નિકળે નહીં તો તે કાર-કુન પ્રવેશનો ગુન્હેગાર થાય. અને તેવી વખતે તે ધરનો માલિક કારકુનને ધરમાં જવાને અટકાવે તો પણ તે ઈ. પી. કો. કા. ૧૮૩ યા ૧૮૬ પ્રમાણે શિક્ષાને પાત્ર નથી, (મુ. હા. વા. ૭ પા. ૮૩ સરકાર વિરૂધ ગજી).

એક સખારડીનેટ જડજનું વારંટ બજાવવાના કામમાં હરકત કરવાથી આરોપિત પર કલમ ૧૮૩ પ્રમાણેનું તોહમત ફી. પ્રો. કા. ૪૭૦ મુજબ સખારડીનેટ જડજનની પરવાનગી લઈ એક મુસાઅલી આદમે મુક્યું. પછી સખારડીનેટ જડજનના મંજૂરી વગર મુસાઅલી આદમની અરજી પરથી તે ફરીયાદ કાઢાડી લેવાની માજીસ્ટ્રેટ પૂરવાનગી આપી તેમાં ડરાબ્યું કે ફરીયાદી ચલાવવાની પરવાનગી આપનાર કોર્ટની મંજૂરી વગર આલી ફરીયાદ કાડી લેવાય નહીં (મુ. હા. ઈ. લા. વા. ૨ પા. ૬૫૩ મુસેઅલી આદમની બાબતમાં.)

કોઈ સરકારી નોકરના | ૧૮૪. કોઈ સરકારી નોકરના પોતાના સરકારી હાદાના
અખતારથી વેચવા કહા | કાયદેસર અખતારથી વેચવા કાઢાડેલી કાંઈ મીલકત વેચાણ-
ડેલી મીલકતના વેચવામાં | માં જે માણસ ઇરાદાથી કાંઈ અડચણ કરે, તે માણસને
અડચણ કરવી. |

એક મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા પાંચસે રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઈ સરકારી નોકરના અખત્યા રથી વેચવા કાદા ડેલી મીલકતનીકા યદા વીરધ ખરી દી અથવા માગણી.

૧૮૫. કોઈ સરકારી નોકરના પોતાના સરકારી હોદ્દાના કાયદેસર અખત્યારથી કોઈ મીલકતનું વેચાણ થતું હોય તે વેચાણમાંથી તે મીલકત ખરીદ કરવાને ફલાણો સખસ કાયદા મુજબ અશકત છે એમ જાણ્યું છતાં તે સખસને હિસાબે, પછી તે સખસ પોતેજ હોય કે કોઈ બીજો સખસ હોય તો પણ જે માણસ તે મીલકત ખરીદ કરે અથવા

તેની માગણી કરે અથવા માગણી કરેથી જે ફરજ પોતાની ઉપર આવતી હોય તે ફરજ અદા કરવાનો પોતાનો ધરિદો નહીં છતાં જે માણસ તે મીલકતની માગણી કરે, તે માણસને એક મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા બસે રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—માજીસ્ટ્રેટ લીલામમાં પુકારતી વખતે કોઈ માણસ હાથી કરે તો તથા હાથી થવા જેવા કીમ્મત બાણે તો તે આ કલમ પ્રમાણે શિક્ષાને પાત્ર થાય (સા. પા. ૮૬)

કોઈ સરકારી નોકરને તેના સરકારી કામ કરવા માં અડચણ કરવી

૧૮૬. કોઈ સરકારી નોકરને તેના સરકારી કામ કરવામાં જે માણસ બુધિપુરવક અડચણ કરે, તે માણસને ત્રણ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા પાંચસે રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—કેદી એક પોલીસના સીપાઈની કેદમાંથી નાશી ગયો તેમાં ડરાબું કે કાયદેસર કેદમાંથી નાશી જવાથી આ કલમ મુજબ સરકારી નોકરને તેનું કામ બજાવવામાં હરકત કરી એવો ગુન્હો થતો નથી (મુ. હા. વા. ૨. પાને ૧૨૮ સરકાર વિરુદ્ધ પોશુખાન ધાખાજી તા. ૨૫-૧-૯૫).

સને ૧૮૬૫ ના મુંગાઈ આક્ટ ૧ ની કલમ ૧ પ્રમાણે નિમેજા મોજણીદારે તોહમત વાળાને પોતાનું ઘર માપવા આવવા ઘેર આવવા કહ્યું તો તેણે કહ્યું કે હાલ મને ડુરસદ નથી તેથી તેના પર આ કલમ મુજબ તોહમત મુકવામાં આવેલું તેમાં ડરાબું કે આ આક્ટ પ્રમાણે નિમેજા મોજણીદાર સાથે કેદીએ પોતાને ઘેર જવાનું અને પોતાનું ઘર માપવા વિશે પરવાનગી આપવાનું નાકબુજ કર્યું તો તેટલાજ કલ્પથી સરકારી નોકરને તેનું કામ અજાવતાં છતાં આ કલમ પ્રમાણે હરકત કર્યાનો ગુન્હો થતો નથી (મુ. હા. વા. ૫ પાને ૫૧ સરકાર વિરુદ્ધ બગતીદાસ બગવાનદાસ).

સરકાર વિરુદ્ધ ગજનો ફેસલો મુ. હા. વા. ૭ પાને ૮૩ એ છપાયેલે આ કાયદાની કલમ ૧૮૩ નિચે ટાંકવામાં આવ્યો છે તે જુઓ.

ગાડીના માલિકે પોતાની ગાડી સરકારી અમલદારને બાડે આપવાને તાકબુજ કર્યું તો તેથી તેના પર આ કલમ પ્રમાણે ગુનો ડરતો નથી (મુ. હા. વા. ૬ પાને ૧૬૫ સરકાર વિરુદ્ધ ધોરી કુલત તા. ૮-૨-૭૨).

કાયદા મુજબ મદદ કરવાની ફરજ છતાં કોઈ સરકારી નોકરને મદદ કરવામાં કસુર કરવી.

૧૮૭. કોઈ સરકારી નોકરને તેની સરકારી નોકરી બજાવવામાં મદદ કરવા અથવા આપવાની જે માણસની કાયદા પ્રમાણે ફરજ હોય, તે માણસ અગર ધરાદાયી તે પ્રમાણે મદદ આપવામાં કસુર કરે, તો તે માણસને એક મહીનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની અથવા બસે રૂપિયા સુધીના દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

અને મદદ માગવાનો કાયદા પ્રમાણે જોને અપ્પતિયાર હોય એવાં કોઈ સરકારી નોકરે કોઈ ધનસાક્ષી કોરટે કાયદા મુજબ કરેલા કોઈ હુકમ બજાવવાનાં કારણસર અથવા કાંઈ ગુનોહ થતો અટકાવવાના કારણસર અથવા કાંઈ હંગામો કે બપ્પેડો બંધ પાડવાના કારણસર અથવા જે સમ્પત્તિ ઉપર કાંઈ ગુનાહતું તોહોમત મુકયું હોય, કે જે કાંઈ ગુનાહનો તકથીવાર હોય કે કાયદેસર કેદમાંથી નાશી ગયો હોય, એવા કોઈ સમ્પત્તિને પકડવાના કારણસર, તે મદદ માગી હોય તો તે માણસને છ મહિનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા પાંચસે રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—એક ચોરીના કામમાં ચોરીનો પંદર દિવસમાં પતો લાવવા વિશે અને પોલીસને મદદ કરવા વિશે એક માજીસ્ટ્રેટ એક જમીનદારને હુકમ કર્યો. તેણે તે હુકમ અમાન્ય કર્યો માટે જીલ્લા માજીસ્ટ્રેટ તેનાપર ઇ. પી. કો. કા. ૧૮૭-૧૮૮ પ્રમાણે તોહોમત સાબિત કરી તેને શિક્ષા કરી તેમાં ડરાબું કે સને ૧૮૭૨ ના ૧૦ ની કલમ ૯૦ તથા ૯૧ પ્રમાણે જોતાં એવા પ્રકારનો હુકમ કરવાનાં તે માજીસ્ટ્રેટને અધિકાર નહોતો કારણ જમીનના માલિકે શું કરવું તે તેમાં કહેલું છે પરંતુ તેને હુકમ કરવાનો અધિકાર માજીસ્ટ્રેટને તે કલમ ઉપરથી આપેલો નથી. માટે સરકારી અમલદારે કરેલો હુકમ અમાન્ય કર્યો બદલ આ કલમ તા. ૧૦૪ મી કલમ પ્રમાણે તેના પર તોહોમત રહી શકતું નથી માટે શિક્ષા રદ કરી (અલ્હા. હાઈ. ઇ. લા. વા. ૩ પા. ૨૦૧ સરકાર વિરુદ્ધ કાશીરામ વિગેરે)

કોઈ સરકારી નોકરે કાયદા મુજબ જાહેર કરેલો હુકમ ન માનવો. ૧૮૮. કોઈ સરકારી નોકરને કાંઈ હુકમ જાહેર કરવાને કાયદા મુજબ અપ્પતિયાર હોય, તે પ્રમાણે હુકમ જાહેર કરીને તે કોઈ માણસને એ પ્રમાણે ફરમાવે કે તમારે ફલાણા કામથી દુર રહેવું, અથવા તમારા કમબમાં કે તમારા વહોવટમાં ફલાણી મિલકત છે તે બાબત ફલાણી તરેહનો બંદોબસ્ત રાખવો અને એ પ્રમાણે તે સરકારી નોકરે ફરમાવેલું છે એમ જાણ્યા છતાં તે માણસ તે હુકમ ન માને અને તે હુકમ તેણે ન માનવાથી અગર કાયદેસર કહેલા કોઈ સમ્પત્તિને કાંઈ અડચણ, દુઃખ, કે નુકશાન થાય અથવા થશે એવું થાય અથવા કાંઈ અડચણ, દુઃખ કે નુકશાનનું જોખમ થાય અથવા થશે એવું થાય, તો તે માણસને એક મહિનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની અથવા બસે રૂપિયા સુધીના દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને અગર તેણે તે હુકમ ન માનવાથી માણસની જિંદગીને, તનદુરસ્તીને અથવા સલામતીને જોખમ થાય અથવા થશે એવું થાય, અથવા હંગામો કે બપ્પેડો થાય અથવા થશે એવું થાય, તો તે માણસને છ મહિનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખુલાસો—તે ગુનેહગારે હાનિ કરવાનો ધરાદો કરવો જોઈએ અથવા તે હુકમ ન માનથી હાનિ થવાનો સંભવ છે એવા તેને વિચાર થવો જોઈએ, એમ કાંઈ જરૂર નથી. તે એમ જાણે કે હું ફલાણો હુકમ માનતો નથી, તથા તે હુકમ તેણે ન માનવાથી હાનિ થાય અથવા થશે એવા સંભવ હોય, તો બસ છે.

દર્શાવત.

જે સરકારી નોકરને કાયદા મુજબ હુકમ જાહેર કરવાનો અપ્પતિયાર હોય એવા કોઈ સરકારી નોકર અગર એ પ્રમાણે એક હુકમ જાહેર કરે કે ફલાણો ધરમ સંબંધીનો

વરઘોડો ફત્તાણે રસ્તે થઈને જાય નહીં ને પછી જાણી બુઝીને એ તે હુકમ ન માને, અને તેથી હંગામાનું જોગ્યમ થાય, તો એ એ આકલમમાં ખ્યાન કરેલો યુતોહ કર્યો એમ જાણવું.

ટીકા.—ઉપરની કલમ ૧૭૭ ઉપર આપેલો ફેસલો જુઓ.

કોઈ કરેલો હુકમ કાયદેસર છે કે નહીં એ બાબત અપીલ કોર્ટ ડરાવ કરે ત્યાંહા સુધી હુકમનું અનુમાન ક્યોની તજવીજ કરી શિક્ષા કરવાનો અધિકાર નથી. (જુઓ મુ. હા. વા. ૨ પા. ૩૮૪ સરકાર વિરુદ્ધ દલસુખ હરિભાઈ.

કેદીએ એક એનરનો કમળે જ્યારાઈથી લીધાથી તેના પર હુકમ નહીં માન્યા બાબત આ કલમ પ્રમાણે તોહમત સાબિત કરી તેને સખત કેદની શિક્ષા કરી તેમાં ડરાબ્યુ કે આ કલમના છેવટના ભાગમાં લખેલા પ્રકારનો આ યુતોહ છે એવું માજીસ્ટ્રેટના અનિપ્રાયથી જાણાતું નથી તેથી સખત કેદની શિક્ષાનો હુકમ રદ કરી આસાન કેદની શિક્ષા કરી (જુઓ, મુ. હા. વા. ૩ પા. ૩૨ સરકાર વિરુદ્ધ રતનરાવ માહાદેવ)

સને ૧૮૬૪ ના આક્ટ ૫ મુજબ મામલતદારે કેદીને વાદીના કમળની ધમારતમાં પ્રતીવાદીના ધરનું પાણી પડેછે તે પડવા નહીં દેવા કરેલો હુકમ નહીં માન્યો તેથી તેના પર આ કલમ મુજબ તોહમત રાખી શિક્ષા કરેલાં તેમાં ડરાબ્યુ કે મુંબાઈના સને ૧૮૬૪ ના આક્ટ ૫ મુજબ તેવો હુકમ કરવાનો મામલતદારને અધિકાર નહીં હતો. સખત તોહમત અને શિક્ષા રદ કર્યાં. (જુઓ મુ. હા. વા. ૩ પાને ૫૩ સરકાર વિરુદ્ધ બાઉ વીડું)

સને ૧૮૬૪ ના આક્ટ ૫ મુજબ મામલતદારે કેદીને એવો હુકમ કર્યો કે તારા દર-વાજામાંથી જવા આવવાનો ફરીયાદીને અટકાવ કરવો નહીં અને તે દરવાજો ઉઘાડો રાખવો. કેદીએ તે હુકમ ન માન્યાથી તેના પર આ કલમ પ્રમાણે તોહમત રાખ્યાથી ડરાબ્યુ કે દરવાજો ઉઘાડો રાખવા વિશે હુકમ કરવાને મામલતદારને સને ૧૮૬૪ ના ૫ મુજબ અધિકાર નથી માટે કેદી પર આ કલમ પ્રમાણે તોહમત રહી શકતું નથી. (મું. હા. વા. ૫ પાને ૨૧ સરકાર વિરુદ્ધ ખંડોજ નાનાજી)

અમુક સંડાસનો દરવાજો ઉઘાડો મુકવા કેદીને મામલતદારે સને ૧૮૬૪ ના ૫ મુજબ કરેલો હુકમ નહીં માન્યાથી તેના પર આ કલમ મુજબ તોહમત રાખ્યાથી ડરાબ્યુ કે વા. સ્તર્વાક જોતાં આ યુતોહ પક્ષકારોના કમળને હરકત નહીં થવા માટે આપેલી તાકીદને નહીં માન્યાનો છે અને તે મામલતદારના અધિકારમાં છે માટે કરેલી શિક્ષામાં હાથ નાખવાનું કારણ નથી (મું. હા. વા. ૫ પાને. ૪૬ સરકાર વિરુદ્ધ કાણા શેઠ નારાયણ શેઠ)

પંદરપુરના દેવળમાં પેસવાનો દરવાજો કેટલોક ઊંચો અને પહોળો કરવાને યુનેહગાર ઉપર એક માજીસ્ટ્રેટ (કી. પ્રો. કા. કા. ૬૨ શને ૧૮૬૧ ના આક્ટ ૨૫ ની) હુકમ કરેલો પરંતુ તે ન માન્યો તેથી તેના પર આ કલમ મુજબ તોહમત રાખેલું હાઇકોર્ટે કાયમ રાખ્યું (જુઓ મુ. હા. વા. ૬ પાને ૩૬ સરકાર વિ. રામચંદ્ર એકનાથ વિગેરે)

હોલકર સરકાર પાસેથી કહેલી રાહદારી જકાત લેવી નહીં એવો માજીસ્ટ્રેટ કલેક્ટરના હોદ્દાથી કરેલો હુકમ યુનેગારે નહીં માન્યાથી તેના પર આ કલમ મુજબ મુકેલા તોહમતમાં ડરાબ્યુ કે બ્રિટીશ રાજ્યના મુલકમાં હોલકર સરકાર પાસેથી કહેલી રાહદારી જકાત લેવી બંધ કરવાનો હુકમ કરવાને કોઈ કલેક્ટરને અધિકાર નથી. માટે આ કલમ પ્રમાણે તોહમત રહી શકતું નથી (મુ. હા. વા. ૫ પાને ૧૩ સરકાર વિરુદ્ધ વિઠલ લક્ષ્મણ.)

જે વાતથી લોકને ત્રાસ, અડચણ કે નુકશાન થતું હોય એવી બાબતમાં જ માત્ર હાથ ધાવવાનો અધિકાર છે તેથી જે બાબતમાં આવો પ્રકાર થયો ન હોય કોંવા થવાનો સંભવ ન હોય તે બાબતમાં માજીસ્ટ્રેટથી હાથ નંખાય નહીં (મ. હા. વા. ૪ પાને ૬)

આ કલમ પ્રમાણે યુનેગાર ડરાવતી વખતે એવું જોવું જોઈએ કે તે હુકમ લખેલો હતો કે કેમ (મ. હા. પ્ર. ૩૪૩.)

કી. પ્રો. કા. ૫૧૮ (સને ૧૮૭૨ ના ૧૦ માં પ્રમાણે માજીસ્ટ્રેટ કેદી પર કરેલો હુકમ

મુદતની અંદર માન્યો નહીં તેથી તેના પર આ કલમ મુજબ તોહિમત ઠરાવી તેને શિક્ષા કરી. તેમાં ઠરાવ્યું કે કલમ ૫૧૮ પ્રમાણે કરેલો હુકમ ન માન્યો તો તે બદલ કી. પ્રો. કા. ૪૭૩ પ્રમાણે શિક્ષા કરવાનો તે માજીસ્ટ્રેટને અધિકાર મળતો નથી માટે શિક્ષા રદ કરી. વળી એમ પણ ઠરાવ્યું કે પી. કો. કા. ૧૮૮ માંના ઠરાવ પર માજીસ્ટ્રેટે ધ્યાન આપવું કે એકાદ હુકમ અમાન્ય થયો એટલુંજ સાબિત થવું બસ નથી પણ તેણે હુકમ નહીં માન્યાથી કાયદેસરે કામ કરનારા માણસને કાંઈ હરકત યા ઉપદ્રવ અગર નુકશાન થાય અગર થવાનો સંભવ હોય અગર તેથી હરકત અગર ઉપદ્રવ અગર નુકશાની થવાનો ભય થશે એમ સાબિત થવું જોઈએ એવું થાય છે. મુ. હા. વા. ૧૦ પાને ૪૨૪ સરકારે વિરૂધ રણ-છોડ દયાળી).

અમુક જગોએ મુડાં દાટવાં તથા બાળવાસાર લોકોને મનાઈ કરવા બાબતનો હુકમ તે જગોએ ચોડેલો તે હુકમ તોચાના ગુન્હાની સાબિતી આ કલમ પ્રમાણે એક સપ્તસ પર થઈ તેમાં ઠરાવ્યું કે સદરહુ હુકમ ખુદ તોહિમતવાળાને પોહિંચાડવામાં નહીં આવેલો સખમ એ ગુન્હાની સાબિતી ગેરકાયદેસરે છે (સરકારે વિરૂધ સુકરે બુધિયા તા. ૩ મારચ ૧૮૭૦ મુંબઈ હાઈ.)

સને ૧૮૬૪ ના ૫ પ્રમાણે ખેતરનો કબજો ફરિયાદીને આપવા માટે તોહિમતવાળા પર મામલેતદારે કરેલો હુકમ તેણે નહિ માન્યાથી તેના પર આ કલમ મુજબ તોહિમત મુકવાની ફરિયાદીને પરવાનગી આપેલી તેથી તેણે આ કલમ મુજબ તેના પર ફરિયાદ કરી પણ ફરિયાદીને કી. પ્રો. કા. ૨૭૧ (૬૧ના ૨૫ ની) મુજબ ફરિયાદ એમી લેવા દીધી તેમાં ઠરાવ્યું કે હાલના કામમાં હુકમ ન માનવાથી જે સપ્તસને નુકશાન થયું અને જેને તોહિમતવાળા પર ફેજદારી કામ ચલાવાની રજા મળી તે ફરિયાદ કરનાર હતો અને કી. પ્રો. કો. ના બાબ ૧૫ ની અંદર આવે એવાં કામોમાં તે પોતાની ફરિયાદ પાછી લઈ શકે છે (મુ. હા. તા. ૧૬ ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૧ સરકારે વિરૂધ જીજીભાઈ નયુભાઈ વીગરે)

કુવાને મરામત કરવા સને ૧૮૬૧ ના આક્ટ ૨૫ ની કા. ૬૨ મુજબ એક સપેર-ડીનેંટ માજીસ્ટ્રેટે કરેલો હુકમ ન માન્યાથી તેના પર આ કલમ મુજબ તોહિમત રાખી દંડની શિક્ષા કરી અને તે દંડમાંથી કુવાને મરામત કરવા ઠરાવ કર્યો. તેમાં ઠરાવ્યું કે આ કામમાં કા. ૩૦૮ લાગુ પડે છે તેથી આ કામમાં સખો. માજીસ્ટ્રેટને અધિકાર નથી અને વળી કા. ૪૪ મુજબ કુવાને મરામત કરવાનો હુકમ કરાવાનો તેને અધિકાર નહોતો. (મુ. હા. તા. ૧૩-૪-૭૧ સરકારે વિં તાત્યા વિઠોયા પાડક)

માજીસ્ટ્રેટે (સને ૧૮૭૨ ના ૧૦ની કા. ૫૧૮) કા. ૫૧૮ પ્રમાણે વધેલી વાડ કાપી બરાબર કરવા કરેલો હુકમ નહિ માન્યા બાબત આ કલમ પ્રમાણે તોહિમત વાળા પર રાખેલા તોહિમતના કામમાં ઠરાવ્યું કે તુરંત તુરંત ઈજાજ કરવાની કંઈ જરૂર નહોતી એમ મુકદમાની હકીકતથી માત્રમ પડ્યું માટે જે હુકમ માનવામાં નથી આવ્યો તે હુકમ કરવાનો માજીસ્ટ્રેટને અખતિયાર નહોતો કેમકે કા. ૫૧૮ ના પહેલા ખુલાશામાં એવી બાબતનેસારૂ બીજો અને થોડો સંક્ષેપ રસ્તો બતાવેલો છે. માજીસ્ટ્રેટને એમ પણ ખબર આપવી કે આવા કામને મુંબાઈના સને ૧૮૬૭ના આક્ટ ૭ ની કા. ૩૩ વધારે લાગુ પડે છે. (મુ. હા. તા. ૧૧ જુન સને ૧૮૭૪ સરકારે વિરૂધ બાપુજી ખેચર)

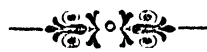
લોકને તાબડતોબ નુકશાન થનાર છે એમ હોવા જિવાય કી. પ્રો. કા. ૫૨૮ પ્રમાણે હુકમ કરી શકાતો નથી અને તેવો હુકમ કરેલા પછી જો માજીસ્ટ્રેટે અગાડી ચોકશી કરવા વિશે કા. ૫૨૫ પ્રમાણે હુકમ કર્યો હોય તો કા. ૫૨૮ પ્રમાણે ચત્તાવેલું કામ માજીસ્ટ્રેટે બંધ કર્યું એમ સમજવું જોઈએ અને કા. ૫૨૫ પ્રમાણે કામ શરૂ કર્યું એટલેપી. કો. કા. ૧૮૮ પ્રમાણે જે માણસ પર આરોપ મુકવામાં આવ્યો છે તે માણસને દંડ ન કરતાં કા. ૫૨૧ પ્રમાણેજ માજીસ્ટ્રેટે કામ ચલાવવું જોઈએ. (કા. વી. વા. ૨૧ પાને ૮૬ સરકારે વિરૂધ બાઈદ્રલાલ અને બીજા)

પી. કો. કા. ૧૮૮ ના આધારે તોહિમતની શાખિતી થવાને હુકમ પ્રસિદ્ધ કરવાનો અખતિયાર કાયદાથી જે સરકારી નોકરને હતો એવા નોકરે પ્રસિદ્ધ કરેલો હુકમ આરોપિતે અમાય કર્યોએ એમ શાખિત થનારો પુરાવો બેઠ્યે (કા. વી. વા. ૨૩ પાને ૫૭ સરકાર વિરુદ્ધ સુપનસીંગ વીરે)

એક દીવાની કોરટે અરજદારને એમ તાકીદ કરી હતી કે અમુક જગાએ તારે ગુપડી બાંધવી નહિ, છતાં તેણે બાંધી તેથી તેનાપર કા. ૧૮૮ મુજબ તોહિમત રાખ્યું તેમાં ઠરાવ્યું કે સરકારી અમલદાર સાંવજનિક કામ માટે જે હુકમ પ્રસિદ્ધ કરે છે તે હુકમને માત્ર આ કલમમાંના ઠરાવ લાગુ પડે છે અને દીવાની દાવામાં પક્ષકારોની દરમિયાન થયેલા હુકમને તે કલમ લાગુ પડતી નથી. કા. હા. ૧. લા. વા. ૬ પાને. ૪૪૫ એકરકાંતદે અરજદારની બાબતમાં)

કોઈ સરકારી નોકરને નુકશાન કરવાનો હુકમ આપે. ૧૮૯. કોઈ સરકારી નોકરને પોતાના સરકારી ઓહદાના અમલસંબંધી કાંઈ કામ કરવાને, અથવા કાંઈ કામ ન કરવાને, અથવા કાંઈ કામમાં દીલ કરવાને લલચાવવાના કારણસર, તે સરકારી નોકરને ખુદને, અથવા જે સખસની સાથે તે સરકારી નોકરને સંબંધ છે એમ પોતે માનતો હોય, એવા કોઈ સખસને, કાંઈ નુકશાન કરવાનો, જે માણસ હુકમ આપે તે માણસને જે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઈ સરકારી નોકરની પાસે આશરો માગવાની અરજ કરવાથી દુર રહેવા ને કોઈ સખસને લલચાવવા સાથે તેને નુકશાન કરવાનો હુકમ આપે. ૧૯૦. કાંઈ નુકશાનથી કોઈનું રક્ષણ કરવાનો અથવા કરાવાનો જે સરકારી નોકરને કાયદા મુજબ અખતિયાર હોય, એવા કોઈ સરકારી નોકરની આગળ કોઈ સખસને કાંઈ નુકશાનથી પોતાનું રક્ષણ થવા બાબત કાયદેસર, અરજ ન કરવાને અથવા અરજ કરતો અટકાવવાને લલચાવવાના કારણસર, જે માણસ તે સખસને કાંઈ નુકશાન કરવાનો હુકમ આપે તે માણસને એક વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

બાબ ૧૧ મો.

ખોટા પુરાવા તથા સરકારી ધનસાફ વિરુદ્ધ ગુનાહ બાબત.

ખોટી શહેદી આપવી. ૧૯૧. કાંઈ સોગંદથી અથવા કાયદાના ખાસ ઠરાવથી સાચું બેલવાને જે માણસ કાયદા મુજબ બંધાએલો હોય, અથવા કાંઈ પણ બાબત સંબંધી કાંઈ એકરાર કરવાને કાયદાથી બંધાએલો હોય, તે માણસ એવી કાંઈ વાત કહે કે જે ખોટી હોય, અને જે ખોટી છે એમ તે જાણતો કે માનતો હોય, અથવા ખરી છે એમ તે ન માનતો હોય, તો તે માણસે ખોટી શહેદી આપી એમ સમજવું.

ખુલાસો ૧ લો—કાંઈ વાત મોહોડેથી કહી હોય અથવા કોઈ બીજી રીતે કહી હોય તોપણ તેને આ કલમના અર્થ પ્રમાણેની વાત સમજવી.

ખુલાસો ૨ જો—શહેદી આપનાર સખસ પોતાના માનવા બાબત જે ખોટી વાત કહે, તેને પણ આ કલમના અર્થ પ્રમાણેની વાત સમજવી, અને જેમ જે વસ્તુ કોઈ સખસ જાણતો ન હોય ને તે કહે કે હું જાણું છું તેથી તે સખસ ખોટી શહેદી આપનારો

ચુનેમારુ થાય તેમજ જે વસ્તુ તે માનતો નહી હોય તે વીણે તે એમ કહે કે હું એ માનું છું તો તેથી પણ તે સખસ ખોટી શહેદી આપ્યાનો ચુનેહમાર થઈ શકે છે.

દષ્ટાંત.

- (અ) જ ની ઉપર બ નો હજાર રૂપિયાનો એક બાજબી દાવો છે, તેની મજબુતીમાં ઇનસાફની વખતે અ આવીને એવા ખોટા સોગન ખાય કે બ નો દાવો બાજબી છે એમ જ ને કબુલ કરતાં મેં સાંભળ્યો, તો અ એ ખોટી શહેદી આપી એમ સમજવું.
- (બ) કાંઈ સોગંદથી સાચુ ખાલવાને બંધાયેલો છતાં, અ એ પ્રમાણે કહે કે ફલાણી સહી જ ની લખેલી છે એમ હું માનું છું. અને જ ની લખેલી છે એમ તે ન માનતો હોય, તો એ ઠોકાણે અ જે વાત પોતે ખોટી જાણે છે તે કહે છે, માટે તેણે ખોટી શહેદી આપી એમ સમજવું.
- (ક) જ ના અક્ષરનું વલણ અ જાણે છે અને તે એ પ્રમાણે કેહે કે ફલાણી સહી જ ની લખેલી છે એમ હું માનું છું, અને તેમજ તે સહી તેની લખેલી છે એમ અ શુદ્ધિએ માનતો હોય, તો એ ઠોકાણે અ ની વાત ફક્ત તેના માનવા વિશે છે. અને તેના માનવા વિશે તે સાચી છે, માટે, અગર તે સહી જ ની લખેલી ન હોય તોપણ અ એ ખોટી શહેદી આપી એમ સમજવું નહી.
- (ડ) કાંઈ સોગંદથી સાચુ ખાલવાને બંધાયેલો છતાં, અ એ પ્રમાણે કેહે કે ફલાણે દાહડે જ ફલાણે ઠોકાણે હતો એમ હું જાણું છું, અને તે બાબતે અ કાંઈ જાણતો ન હોય તો, અગર તે દહડે જ તે ઠોકાણે હતો કે નહી તોપણ અ એ ખોટી શહેદી આપી એમ સમજવું.
- (ધ) અ કોઈ સમજાવનારો કે તરજુમો કરનારો છે, અને તે જે વાત અથવા લેખ ખરી રીતે સમજાવવા અથવા તેનો તરજુમો કરવાને સોગંદથી બંધાયેલો છે, તે વાતની અથવા લેખની એવી સમજણ આપે અથવા એવો તરજુમો કરે, અથવા તે સમજણ અથવા તરજુમો ખરો છે એમ સરઠીફકિટ આપે; કે તે સમજણ અથવા તરજુમો ખરો ન હોય, અને તે તેને ખરો માનતો ન હોય, તો અ એ ખોટી શહેદી આપી એમ સમજવું.

ટીકા—કોઈ પક્ષકારને કાયદા પ્રમાણે સોગનપર ખરો મજબૂર કહેવાની જરૂર છતાં તે ખોટો મજબૂર કહે અને તેથી તેના પર ખોટો સાક્ષી આપ્યાનું તોહામત મુક્યું હોય તો જ તેણે ખરો મજબૂર કહ્યો હોત તો ચુનેહ યાત માટે તેણે ખોટો મજબૂર કહ્યો છે એવા શબ્દથી તેને ખોટા સાહેદી આપ્યાના તોહામતમાંથી મુક્ત કરવો યોગ્ય નથી (મ. હા. વા. ૩ પાર. ૬)

આ કલમ પ્રમાણે ખોટી શહેદી આપ્યાનો ચુનેહ યવા માટે જે કામમાં તે ખોટી સાહેદી આપી તે કામમાં તે મુદાનીજ હોવી જોઈએ એમ કાંઈ જરૂર નથી (મુ. હા. વા. ૪ પા. ૬૮ સરકાર વિરુદ્ધ રામચંદ્ર)

કોઈ પોલીશપટેલ મુંબાઈના સને ૧૮૬૭ ના આક્ટ ૮ની કા. ૨૩ પ્રમાણે કામ કરતાં છતાં તેમની આગળ સોગનપર કાંઈ ખોટો મજબૂર કહે તો તેણે આ કલમ પ્રમાણે ખોટી સાહેદી આપી એમ થાય છે (મુ. હા. ઇ. હા. વા. ૪ પા. ૪૭૬ સરકાર વિરુદ્ધ હરે બસાપા)

ખોટી સાહેદી આપ્યા બદલનો ચાર્જ મુકવો તે ન્યાયની કોર્ટમાં આપેલી શક્તિને માટેજ મુક્યું એમ નથી એવા પ્રકારનો મજબૂર એકાદ પોલીશ અમલદાર આગળ કહ્યો

હોય તોપણ તે આ કલમ પ્રમાણે અને કી. પ્રો. કા. ૧૧૮ પ્રમાણે વિચાર કરી જોતાં જોટી સાહેદી આપ્યા પ્રમાણે થાયછે (કા. વી. રી. વા. ૨૦ પા. ૪૧ સરકાર વિરૂધ્ધ નાનું ચંદ્ર મુકરજી)

જોટી પુરાવા બ. | ૧૯૨. જે માણસ કાંઈ બીના બનાવે, અથવા કાંઈ ચોપડી કે નાવવો. | દફતર મધ્યે કાંઈ જોટી રકમ લખે, અથવા કાંઈ લેખ કરે અને તેમાં કાંઈ જોટી વાત લખે, એવા ધરાદાયી કે કોઈ ઇનસાફી મુકદમામાં, અથવા કોઈ સરકારી મોકરની આગળ તેના સરકારી હોદ્દાયી કાયદા મુજબ ચાલતા મુકદમામાં, અથવા કોઈ લવાઈની આગળ, તે બીના, જોટી રકમ અથવા જોટી વાત પુરાવામાં રજૂ થાય, તથા તે રજૂ થનારી બીના, અથવા જોટી રકમ, અથવા જોટી વાતથી, તે મુકદમામાં પુરાવા ઉપરથી જે સખસ કાંઈ અબીપ્રાય બાંધનાર હોય તે સખસના મનમાં, તે મુદતમાંના ફેસલાને લગતી કાંઈ જરૂરની બાબત સંબંધી જોટી અબીપ્રાય આવે, તો તે માણસે જોટી પુરાવા બનાવ્યો એમ સમજવું.

દૃષ્ટાંત.

(અ) જ ની એક પેઠીમાં અ કાંઈ ઘરેણું મુકે; એવા ધરાદાયી કે તે ઘરેણું તે પેઠીમાંથી જડે, તથા એ બીનાયો જ ની ઉપર ચોરી સાબીત થાય, તો અ એ જોટી પુરાવા બનાવ્યો એમ સમજવું.

(બ) અ પોતાની દુકાનના ચોપડામાં એક જોટી રકમ લખે. એટલા સાર કે કોઈ ઇનસાફીની કોરટમાં તે પુછીકરે પ્રમાણ દાખલ વાપરવી, તો અ એ જોટી પુરાવા બનાવ્યો એમ સમજવું.

(ક) જ ની ઉપર બદમરજતનો ગુનોહ સાબીત કરવાના ધરાદાયી અ જ ના જેવા અક્ષર કરાને એક કાગળ લખે, એવા રીતે કે જાણે તે કાગળ તે બદમરજત માહેના કોઈ સાબીતને લખેલો હોય, અને પોલીસ અમલદારો ફલાણે ઠોકાણે ખોળ કરશે એવા સંભવ છે એમ જાણીને તે કાગળ તે ઠોકાણે મુકે, તો અ એ જોટી પુરાવા બનાવ્યો એમ સમજવું.

ટીકા—કેદારી સને ૧૮૫૬ના આક્ટ ૮ ની કા. ૧૧૯ મુજબ દાવાની ફરી ચોકશી માટે એક અરજી આપી અને તે અરજીપર એક રમાલકાજ કોરટના જડજની રૂબરૂ પ્રતિષ્ઠા લેખ કર્યો તેમાં કેદારીએ કંઈક જોટું રજૂ તેથી તેનાપર આ કલમ મુજબ તોહામત મુકી તેને ગુનેહગાર ઠરાવ્યો તેમાં ઠરાવ્યું કે ગુનેહગાર આ કલમમાં ફેલા ગુનાહનો ગુનેહગાર નથી અને ૫૬ ના ૮ ની કા. ૨૪ પ્રમાણે તે શિક્ષાને પાત્ર નથી. આ કલમમાં ફેલા ગુનોહ થવાને જે દસ્તાવેજમાં જોટી મજબૂર કર્યો હોય તે પુરાવામાં વાપરવા માટે લખવો જોઈયે. કા. ૧૧૯ મુજબ કરવાની અરજીપર પ્રતિષ્ઠા લેખ કરવાની જરૂર નથી તો આરોપિત ગુનેહગાર નથી (કા. વા. ૧૦ સરકાર વિરૂધ્ધ હારનમંદજ તા. ૧૦ અગષ્ટ ૧૮૯૮) એક માણસપર ચોરીની થયેલા ફરિયાદીમાં તે બીના ગુનેહગાર ઠરાયથી તેના વિરૂધ્ધ સાહેદી આપનાર બેઉ સખસોપર જોટી આરોપ આણ્યા બદલ તેને ફરિયાદી કરવાની એક માજીસ્ટ્રેટ પરવાનગી આપી. પણ તણે મંજૂરીપરથી ફરિયાદ ન કરી તેથી માજીસ્ટ્રેટ પોલીસના રીપોર્ટથી કા. ૧૯૨ પ્રમાણે જોટી સાહેદી આપ્યાનો આરોપ રાખ્યો તેમાં ઠરાવ્યું કે આવી રીતે મંજૂરી મળેલો સખસ ફરિયાદી ના કરે તો ફરિયાદ ચિવાંય કા. ૧૪૨ ઉપરથી તે કામ લેવાનો જુદા માજીસ્ટ્રેટને અધિકારછે (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૪ પા. ૭૧૨ સરકાર વિરૂધ્ધ નિપમ્બા તા. ૨ ડીસેમ્બર ૧૮૭૮)

ખોટી શહેદી ત-
થા ખોટા પુરાવા
ની શિક્ષા.

૧૯૩. જે માણસ કાંઈ ઇનસાફી મુકદમાના કોઈપણ ભાગમાં ઈરાદાથી ખોટી શહેદી આપે. અથવા કોઈ ઇનસાફી મુકદમાના કોઈપણ ભાગમાં વપરાય એવા કારણસર ખોટો પુરાવો બતાવે તે માણસને સાત વર્ષની મુદત સુધીની જેમાના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે; તથા બીજી કોઈ બાબતમાં જે માણસ ઇરાદાથી ખોટી શહેદી આપે અથવા ખોટો પુરાવો બતાવે, તે માણસને ત્રણ વર્ષની મુદત સુધીની જેમાના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ખુલાસો ૧ લો.—કોઈ કોરટ માર્સલ અથવા મીલીટરી કોરટ આધારિક વેશ્ટની આગળ તજવીજ ચાલતી હોય તેને ઇનસાફી મુકદમો સમજવો.

ખુલાસો ૨ જો.—કોઈ ઇનસાફીની કોરટની આગળ મુકદમો ચાલતાં પેહેલાં કાયદાએ ફરમાવેલી તજવીજ થતી હોય તેને ઇનસાફી મુકદમાનો એક ભાગ સમજવો, પછી તે તજવીજ કોઈ ઇનસાફીની કોરટની આગળ નહીં થતી હોય તોપણ.

દષ્ટાંત.

ઝ ને તેનો ઇનસાફી થવા સાર કમિટ કરવો જોઈએ કે નહીં એ ઠરાવવા સાર કોઈ માણસેટની આગળ ચાલતી તજવીજમાં એ સોગંદ આપીને એવી વાત કહે કે જે ખોટી છે એમ તે જાણતો હોય, તો એ તજવીજ ઇનસાફી મુકદમાનો એક ભાગ છે, માટે એ ખોટી શહેદી આપી એમ સમજવું.

ખુલાસો ૩ જો.—કોઈ ઇનસાફીની કોરટે કાયદા મુજબ કાંઈ તજવીજ કરવાનું ફરમાવ્યું હોય, અને તે તજવીજ કોઈ ઇનસાફીની કોરટના હુકમ મુજબ થતી હોય, તો તે તજવીજને ઇનસાફી મુકદમાનો એક ભાગ સમજવો. પછી તે તજવીજ કોઈ ઇનસાફીની કોરટની આગળ નહીં થતી હોય તોપણ કાંઈ જમીનની હદ મુકરર કરવા સાર એક ઇનસાફીની કોરટે કોઈ અમલદારને તે જગોપર મોકલ્યો હોય, તે અમલદારની આગળ થતી તજવીજમાં એ સોગંદ આપીને એવી એક વાત કહે કે જે ખોટી છે એમ તે જાણતો હોય, તો એ તજવીજ ઇનસાફી મુકદમા નો એક ભાગ છે માટે એ ખોટી શહેદી આપી એમ સમજવું.

ટીકા—મદ્રાસ સદરકોરટે એમ ઠરાવ્યું છે કે ન્યાયના કામમાં જાણીયુજીને ખોટી શહેદી આપ્યા બદલ સદરહુ કલમ પ્રમાણે કામ ચલાવવું હોય તો આરોપિતે કહેલો મજદૂર તેણે અગાઉ સોગનપર કીંવા પ્રતિજ્ઞાપર જે મજદૂર કહ્યો હતો તેથી જુદો છે એટલું જ બતાવવું બસ નથી પણ તેણે કહેલો મજદૂર ખોટો છે એમ તેને માહિત હતું એ શાબ્દિક થવું જોઈએ (મ. કા. પૃ. ૧૪૧)

જે સાહેદ જુદી રીતે બીજાના નામથી જુગાની આપે તેના ઉપર પી. કો. કા. ૪૧૬ મુજબ વેશ લઈ ડગાઈ કરવાનું તોહોમત નહિ રાખતાં કા. ૧૬૩ પ્રમાણે ખોટી શહેદી આપ્યાનું તોહોમત રાખવું જોઈએ (મુ. હા. વા. ૧ પા. ૮૬ સરકારવિરુદ્ધ પ્રેમા બીખા તા. ૫ નવેમ્બર ૧૮૬૩)

ઇનકમટાક્ષના કમીશનરની રૂબરૂ કહેલો મજદૂર ખોટો છે અથવા ખોટો છે એમ માનવાને કારણ કેદની હતું તે છતાં તેણે તેવો મજદૂર કહ્યો તો તેથી કા. ૧૯૧ પ્રમાણે નહિ પણ આ કલમ પ્રમાણે યુનોહ થાય છે (મુ. હા. વા. ૮ પા. ૨૧ સરકારવિરુદ્ધ દાલજી અદરજી)

એક વિનામક દેવાકર ઉપર કામ ચાલ્યું તેમાં આ કામના કેદીએ પ્રતિજ્ઞા ઉપર ક-

હેલી હકીકત ખોટી છે એમ ગણી તેના પર ખોટી સાહેદી આપ્યાનું કામ ચલાવી તેને શિક્ષા કરી તેમાં ડરાવ્યું કે સદરહુ વિનાયક પર મુકેલુ તોહોમત જેને ફરિયાદ કરવાને હક મળ્યો હતો તે શિવાયના બીજા માણસે તેના પર ફરિયાદ કર્યાથી એ વિનાયક પરનું તોહોમત રદ કર્યું તેથી આ કેદીની બાબતમાં એમ ડરાવ્યું કે જે કામનું મૂળ તોહોમત અગ્રે રદ કર્યું તેમાંથી આ કામ ઉચ્ચ થયું છે તો આ કેદીની બાબતમાં પણ શિક્ષા રદ કરી છે (મુ. હા. વા. ૮ પાને ૩૭ સરકાર વિરૂદ્ધ રાયજી તાજર તા. ૧૫ જુન ૧૮૭૧)

ત્રણજણે જડજની રૂબરૂ ખોટી સાહેદી આપ્યાથી તેઓની એકઠી તપાસ કરેલી તેમાં ડરાવ્યું કે દરેક કેદી પર મુકેલા તોહોમતની એકઠી તપાસ ન કરતાં દરેકની જુદી જુદી તપાસ માગવાનો તે કેદીનો હક છે અને તે તપાસ જુદીજ કરવી. (મુ. હા. વા. ૫ પા. ૫૫ સરકાર વિરૂદ્ધ બવાનીચંકર હરીભાઈ વિગેરે)

એક મુઢકી પટેલની નિમનોકની બાબતમાં આરોપિતે કરેલી અરજીમાં કહેલો મજબૂર ત્રાસદાયક હતો તેથી તે અરજીનો લખનાર કોણ તેની શોધ કરવા માટે આરોપિતની સોગન પર બીચેલી જુવાનીમાં તેણે કહેલો કેટલોક મજબૂર ખોટો છે એમ ગણી તેના પર કા. ૧૯૩ મુજબ તોહોમત મુકી શિક્ષા કરી તેમાં ડરાવ્યું કે ત્રાસદાયક અરજી લખનાર કોણ છે એ બાબત શોધ કરવામાં જે કામ માજીસ્ટ્રેટ અજાણે તેમાં સોગન આપવાનો તે માજીસ્ટ્રેટને અધિકાર નથી માટે આરોપિત ખોટી સાહેદી આપ્યાનો ગુનેહગાર થતો નથી. (મુ. હા. વા. ૧૧ પાને ૧૧ સરકાર વિરૂદ્ધ જીજીભાઈ વળ)

તેવીજ રીતે કા. વી. રી. વા. ૫ પાને ૭૨ ના કામમાં સરકાર વિરૂદ્ધ વૈદુંનાથ બાનરજીમાં એમજ ડરાવ્યું છે તેમાં ખુનની બાબત નનામી અરજી થયેલી તેનો લખનાર કોણ એ વિશે તપાસ થતી હતી તેમાં આરોપિત ખોટું બોલ્યો હતો તેથી તેના પર આ કલમ પ્રમાણે મુકેલા તોહોમતમાં એમ ડરાવ્યું કે આ તપાસ અથવા તેનો ભાગ ધનસાફી તપાસનો નહોતો શબ્દ આ કલમ પ્રમાણે તેના પર તોહોમત રહી શકે નહિ.

આ કલમ પ્રમાણે ફરિયાદ કરવા માટે આપેલી મંજૂરીમાં એમ લખ્યું હતું કે “બાલાજી સીતારામ જુદી જુદી કોરટમાં સોગન પર જુદો જુદો મજબૂર કહ્યો છે શબ્દ તેના પર ફાજલારીમાં કામ અજાવવાની મંજૂરી આપ્યું” આ ઉપરથી આ કામમાં હાઈકોર્ટે ડરાવ્યું કે જે મંજૂરી આપવી તેમાં જે ખોટો મજબૂર કહ્યો તે મજબૂર, જે કોરટમાં ખોટો કહ્યો હોય તે, અને જે પ્રસંગે કહ્યો હોય તે એ લખ્યું નોંધાયેલું હોય તે મંજૂરામાં તેમ નથી લખ્યું માટે તે મંજૂરી રદ કરી (મુ. હા. વા. ૧૧ પા. ૩૪ સરકાર વિરૂદ્ધ બાલાજી સીતારામ)

એક ફોરેસ્ટ (જંગલખાતાનો) ઓફીસર કે જેને કાયદા પ્રમાણે તપાસ કરવાનો તથા પુરાવા લેવાનો અધિકાર મળ્યો નથી તે સખ્તની રૂબરૂ રજુ કરવાના ધરાવાથી ખોટો હીસાબ તૈયાર કરેલો એ પી. કો. કા. ૧૯૩ પ્રમાણે ખોટો પુરાવા બનાવ્યો કહેવાય નહિ (મુ. હા. વા. ૧૨ પાને ૧ સરકાર વિરૂદ્ધ રામાજીરાવજી વબાજીરાવ વીગેરે)

ખોટો દાવા કરવા બાબત પી. કો. કા. ૨૦૯ પ્રમાણે ફુલપાવર માજીસ્ટ્રેટ એક તોહોમતવાળા શખ્સને અપરાધી ઠેરવેલો તે મુકદમામાં તોહોમતવાળાએ પોતાની ફરિયાદ અરજી ઉપર ખોટી પ્રતિષ્ઠા કરેલી એવું માલમ પડ્યું તે તોહોમતની શાખિતી હાઈકોર્ટે એવા કારણથી રદ કરી કે પી. કો. કા. ૧૯૩ પ્રમાણે જે ગુનેહ સારું શિક્ષા થઈ શકે એવા ગુનેહ થયો હતો અને માજીસ્ટ્રેટને અધિકાર નહોતો તે મુકદમામાં તોહોમતવાળા ઉપર વધારે કામ અજાવવાનું માજીસ્ટ્રેટના વિચાર ઉપર રાખ્યું. (મુ. હા. તા. ૨૩ સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૯ સરકાર વિરૂદ્ધ લક્ષ્મનદાસ પ્રેમચંદ વિગેરે).

જે તોહોમત વાળા પરની તજવીજ એકજ કામમાં થઈ તેમના પર પી. કો. કા. ૪૬૭ તથા ૧૯૩ મુજબના ગુનાહ શાખિત કર્યા તેમાં ડરાવ્યું કે દરેક તોહોમતવાળાનું ખોટી સાહેદી આપવાના તોહોમત ઉપરથી જુદું જુદું કામ ચલાવવું નોંધવું હતું માટે તે તોહો-

મતનામા ઉપરથી થયેલી શાખિતીને તે કોરટે રદ કીધી. (મુ. હા. તા. ૭ એપ્રિલ ૧૮૭૦ સરકાર વિં જીવાજી આંખાજી વિગરે)

કોઈ ફોજદારી ઇનસાફનું કામ ચાલતાં છતાં ઇનસાફ કરનાર માજીસ્ટ્રેટે જે પુરાવા દફતરમાં દાખલ કર્યો હોય તે ઉપરથી પી. કો. કા. ૧૯૩ મધ્યેનો કોઈ ગુનોહ કોઈ શખસના હાથથી બન્યો એવું પ્રથમ દર્શને માજીસ્ટ્રેટને દેખાઈ આવે તો તે તોહિમતવાળાનો (એટલે જે શખસ વિરુદ્ધ પ્રથમ દર્શની ગુનોહ બન્યો હોય તે શખસને) ઇનસાફ થવાની મંજુરીયત, સ્વતંત્ર (અલાયદી) પ્રથમની ચોકશી કર્યા વગર આપવાનો તે માજીસ્ટ્રેટને અધિકાર છે. (મુ. હા. તા. ૨૬ નવેમ્બર ૧૮૭૭)

આ કલમ પ્રમાણે કોઈ પોલીસપટેવની રૂબરૂ ગુનોહ કર્યા છતાં તે ગુનેહગાર ઉપર ફોજદારીમાં કામ ચલાવવા માટે મંજુરી આપવાની જરૂર નથી. (મુ. હા. ઈ. લા. વા. ૪ પાને ૪૭૯ સરકાર વિરુદ્ધ ઇરબસાપા)

એક ગ્રેશનજડગની રૂબરૂ ચાલેલા એક ન્યાયના કામમાં આરોપિતે બુદ્ધિપૂર્વક ખોટી સાહેદી આપ્યા ઉપરથી પી. કો. કા. ૧૯૩ પ્રમાણે તેનાપર જડજી આરોપ મુકા પોતેજ તેની સંક્ષીપ્ત ચોકશી કરી પોતાની રૂબરૂ ચોકશી થવા તેને કમિટ કર્યો તેમાં ઠરાવું આ ગુનાહનો ઇનસાફ ફક્ત ગ્રેશનકોરટથીજ થઈ શકે એવા નથી તો જડજને પોતાને ત્યાંહાં ઇનસાફ માટે મોકલવાનો અધિકાર નથી (કા. હા. ઈ. લા. વા. ૮ પાને ૫૭૦. સરકાર વિં કુતેજબખાન વિગરે)

આરોપિતે એક દસ્તાવેજ રજીસ્ટર કરાવવા મુદત પહેાંચતાની અંદર લાવવા માટે દસ્તાવેજમાંની તારીખ ફેરવી જો તે ફેરવી નહોતતો તે દસ્તાવેજ રજીસ્ટર કરવાને મુદતની હરકત આવે તેમ હતું તેથી તેનાપર પી. કો. કા. ૪૬૪ મુજબ તોહિમત મુકેલું તેમાં ઠરાવું કે નોંધણીના કામના સંબંધે એકાદ હીતની વાત વિશે નોંધણી કરનારા અમલદારની ચુક થાય એ હેતુથી તેણે તારીખ બદલી એમ સ્પષ્ટ છે. અને તેમ છે તો આરોપિતનું એ કલ્પ પી. કો. કા. ૧૬૨, ૧૬૩ ઉપરથી ખોટો પુરાવા બનાવ્યાનો ગુનોહ થાયછે અને કા. ૧૬૬ પ્રમાણે બનાઉ પુરાવનો ઉપયોગ કર્યાનો ગુનોહ થાયછે. (કા. હા. ઈ. લા. વા. ૬ પાને ૪૮૨ સરકાર વિરુદ્ધ મીરે ઇકરારઅક્ષી)

આ કલમ પ્રમાણેનો ગુનોહ જે માજીસ્ટ્રેટની હજીરમાં કરવામાં આવ્યો હોય તે માજીસ્ટ્રેટ પોતે તેમો ઇનસાફ કરી શકે નહિ (અલ્હા. હા. ઈ. લા. વા. ૧ પા. ૧૨૬ સરકાર વિરુદ્ધ કુળતારણસીંગ)

કોઈ માણસે રેલવેના કાંઈ ચોરીના ખીજા ખીજા એક માણસના ઘરમાં છુપાવી મુખ્યાના કામમાં મદદ કરી હોય અને કોઈ બીજા અપરાધી માણસને શિક્ષા થવા માટે પોતે નાથી ગયો હોય તો પી. કો. કા. ૧૬૩ પ્રમાણે તે માણસે ન્યાયના કામમાં ઉપયોગી પડવા વાસ્તે ખોટો પુરાવા બનાવ્યો તે બદલ અને કા. ૪૧૪ પ્રમાણે ચોરીનો માલ છુપાવ્યાના કામમાં તેણે સાહ્ય કરી તે બદલ તેને શિક્ષા આપી તે વ્યાજબી છે (અલ્હા. વા. ૧ પા. ૩૭૯ સરકાર વિં રામશરરાય.)

પી. કો. કા. ૧૬૩ પ્રમાણેનો ગુનોહ કો. પ્રો. કા. ૪૭૩ના બાવાર્ય પ્રમાણે કોરટના અપમાન કર્યાનો ગુનોહ છે અને તેથી કરીને જે કોરટની રૂબરૂ તે ગુનોહ કરવામાં આવ્યો તે કોરટના માજીસ્ટ્રેટને કા. ૪૭૩ પ્રમાણે તે ગુનાહનો ઇનસાફ કરવાનો અધિકાર નથી (અલ્હા. હા. ઈ. લા. વા. ૧ પાને ૬૨૫ સરકાર વિરુદ્ધ કાશમીરીનાલ)

બાઝમીદીની નકલ પુરાવા વાસ્તે તૈયાર કરી તો તે અપરાધ આ કલમ પ્રમાણે થાય છે (મુ. હા. વા. ૪ પા. ૨૮ સરકાર વિં ખુશાબ હીરામન વિગરે)

ખોટી સાહેદી આપવાના કામમાં હરેક કેદીપર જુદું તોહિમતનામું તૈયાર કરી હરેક

તોહામતની જુદી જુદી ચોકશી કરવી જોઈએ (મ. હા. વા. ૩ પા. ૩૨.)

ન્યાયના કામમાં બેઠે વખતે સોગનપર જુદો જુદો મજદૂર કહે તો તે વખતે અમુક મજદૂર તેણે ખોટા કહ્યો એવા પુરાવા હોય તો તે એક તોહામત ઉપરથી ખોટી સાહેદી પુરવાના ગુનાહની તપાસ કરી તેનાપર તે ગુનોહ ઠરાવવાનો અધિકાર છે જે વખતે પક્ષ-કાર પ્રથમ ખરી હકીકત કહી પછી ખોટી કહે તેને બારે શિક્ષા કરવી અને પ્રથમ ખોટી કહી પછી ખરી કહે તેને કમી કરવી (મુ. હા. વા. ૫ પાને ૪૬ સરકાર વિં ગણાજી પાંડેજી.)

તોહામતવાળાએ એક જામર નામના માણસને ચાર આના આપી ચાતરનું નામ કહી તે નામનો કાગળ લાવવા એક મટાંપવેંદર પાસે મોકલ્યો તેથી તે કાગળ લાવ્યો આ કાગળ ચાતરની વિરૂધ્ધ ઇનસાફી કોર્ટમાં વાપરવાનો તોહામતવાળાનો ધરાદો હતો તેથી આ કામના તોહામતવાળાપર ખોટો પુરાવા બનાવવાનો ગુનોહ ઠરાવ્યો (સરકાર વિં મુલા અલ્હા. હા. ૬. લા. વા. ૨ પા. ૧૦૫)

સમન બજાવવાનો ખોટો રીપોર્ટ કરે તો કા. ૧/૧ પ્રમાણે નહિ પણ આ કલમ પ્રમાણે તોહામત રહી શકે (કા. વી. રી. વા. ૮ પા. ૨૭ સરકાર વિરૂધ્ધ શામાચરણરાય.)

એક દિવસમાં જે કામ ચાલવાના તેમાંના જે જે કામમાં તોહામતવાળાની શક્તી લેવામાં આવે તે દરેકમાં સાચું બોલવાના એકજ વખતે સોગન આપ્યા જે કામ તે દિવસે ચાલવાનું હતું નહિ તે ચલાવ્યું તેમાં તોહામતવાળાએ ખોટી સાહેદી આપી તો તે ગુનોહ આ કલમ પ્રમાણે છે (મ. હા. વા. ૨ પા. ૪૩.)

ખોટી સાહેદી આપવી એ કોર્ટના અપમાન બરાબરનો ગુનોહ છે માટે જે માજીસ્ટ્રેટની રૂબરૂ તે ગુનોહ કર્યો હોય તે માજીસ્ટ્રેટે તેની તપાસ કરવી નહિ (મુ. હા. વા. ૧૦ પા. ૭૩ સરકાર વિં નવરનભેગ દુલાભેગ.)

ઉપરની મતલબનોજ ફેસલો (મુ. હા. વા. ૧ ૬. લા. રીપોર્ટનું પાનું ૩૧૧ સરકાર વિરૂધ્ધ ગજીકામ રાણુંનો છે તે જુઓ.)

ખોટી સાહેદીના તોહામતને માટે આરોપિતને શેશનજડને માજીસ્ટ્રેટ પાસે મોકલ્યો. માજીસ્ટ્રેટે તપાસ કરી તોહામત રદ કર્યું તેથી શેશનજડને કમિટ કરી મોકલવા હુકમ કરવાથી તેને કમિટ કર્યો તેનો ઇનસાફી આસીસ્ટન્ટ શેશનજડને કર્યો અને તોહામત વાળાને શિક્ષા કરી તેથી તેણે એવા કારણથી હાઇકોર્ટને અરજ કરી કે આસીસ્ટન્ટ શેશનજડની કોર્ટ એ શેશનજડની કોર્ટનો બાગ છે અને તેથી શેશનજડની રૂબરૂ ખોટી સાહેદી આપ્યાના ગુનાહની તપાસ આસીસ્ટન્ટ શેશનજડની થાય નહિ તેમાં ઠરાવ્યું કે આસીસ્ટન્ટ શેશનજડની કોર્ટ એ શેશનજડની કોર્ટથી આવી બાબતમાં જુદી છે. તેથી તેનાથી ઇનસાફી થઈ શકે (મુ. હા. વા. ૧૧ પા. ૯૮ સરકાર વિં ગુલાબદાસ કુબેરદાસ.)

કોઈ પહેલાવર્ગના માજીસ્ટ્રેટની રૂબરૂ ખોટી સાહેદી આપ્યા બદલ તે તોહામતવાળા-પર કામ ચલાવવા પરવાનગી તે માજીસ્ટ્રેટે નહિ આપ્યાથી તે બાબતમાં જુદા માજીસ્ટ્રેટેને અરજ થવાથી તેણે પરવાનગી આપી પણ શેશનજડને અપીલમાં એમ ઠરાવ્યું કે જુદા માજીસ્ટ્રેટના તાબામાં એ માજીસ્ટ્રેટ ન કહેવાય કેમકે તેના ઠરાવપર અપીલ શેશનકોર્ટમાં ચાલે છે તે પ્રકરણ હાઇકોર્ટમાં ગયાથી ઠરાવ્યું આવી રીતે પરવાનગી જુદા માજીસ્ટ્રેટ આપી શકે અને તે બાબતમાં ફર્ટકલાસ માજીસ્ટ્રેટ જુદા માજીસ્ટ્રેટના તાબામાં છે. (જુઓ. મુ. હા. ૬. લા. વા. ૨ પા. ૩૮૪ સરકાર વિરૂધ્ધ પંચનાબ પરકર.)

ન્યાયના કામમાં કેદીએ જે મજદૂર ખોટો છે એવું તેને માહિત છતાં તે મજદૂર સોગન પર ખરી છે એમ કહ્યું તો તે મજદૂર ખોટી સાહેદી થાય છે. પછી કોર્ટની રૂબરૂ જે વિષય છે તે વિષયને તે મજદૂર લાગુ ન હોય તો પણ હરકત નથી (કા. વી. રી. વા. ૧૬ પાને ૬૬ સરકાર વિરૂધ્ધ સીવપ્રસાદ ગીરી.)

દેહાંત શિક્ષા ભોગ ગુનોહ કોઇની ઉપર સાબીત કરવા ના ધરાવાથી જોડી સાહેદી આપવી અથવા જોડી પુરાવો બતાવવો.

૧૯૪. જે કોઈ માણસ જોડી સાહેદી આપે અથવા જોડી પુરાવો બતાવે એવા ધરાવાથી કે તેમ કરવાથી કોઈ સખસની ઉપર આ કાયદા મુજબ (સન ૧૮૭૦ના આક્ટ ૨૭મા પ્રમાણે “અથવા ઇંગ્લાંડ દેશના કાયદા મુજબ” દેહાંત શિક્ષા ભોગ હોય,

એવો કોઈ ગુનોહ સાબીત થાય અથવા તેમ કરવાથી સાબીત થશે એવો સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં, તો તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દશ વર્ષની મુદત સુધીની અગર તેમ કરવાથી કોઈ સખત કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને બેગુનાહ સખસની ઉપર પાણ લાયક થશે, અને અગર તે જોડી સાહેદીને કીધે કોઈ ગુનોહ સાબીત થઈને તેનો જીવ લેવામાં આવે તો.

જે ગુનાહ સખસની ઉપર ગુનોહ સાબીત થઈને તેનો જીવ લેવામાં આવે તો તે જોડી સાહેદી આપનાર સખસને અગર તો મોતની અથવા ઉપર બ્યાન કરેલી શિક્ષા કરવામાં આવશે.

• ટીકા—આ કલમ મુજબ (કા. ૧૯૩ સાથે તેનો તફાવત ભોળાં) કોઇપણ માણસને ગુનેહગાર ઠેરવવાને મુકદ્દમાની પ્રથમ ઓકશનીની વખતે નહિ પણ આખરીની વખતે એટલે ધનસાફની વખતે તેણે જોડી સાહેદી આપેલી યા જોડી પુરાવો ઉભા કરેલો હોયો ભોળાં (મુ. હા. તા. ૨૨ જાનેવારી ૧૮૭૪ સરકાર વિરુદ્ધ ગોકળદાસ ભગવાનદાસ)

પી. કો. કા. ૧૯૪ પ્રમાણે જોડી શક્તી આપ્યા બદલનો આરોપ મુકવો તે ન્યાયની કોરટમાં આપેલી શક્તીને માટેજ મુકવો એમ નથી એવા પ્રકારનો મજકુર એકાદ જુલોશ અમલદાર આગળ કહ્યો હોય તો પણ તે પી. કો. કા. ૧૯૧ માં કહ્યા પ્રમાણે અને કી. પ્રો. કો. કા. ૧૧૮ નો વિચાર કરો ભોળાં જોડી શક્તી આપ્યા પ્રમાણે યાવડે. (કા. વી. રી. વા. ૨૦ પાને ૪૧ સરકાર વિરુદ્ધ નાનચંદ મુકરજી તા. ૨૭ જુન ૧૮૭૩)

માજીસ્ટ્રેટ પાસે આપેલી જુમાનીમાં જે માણસે ખુત કર્યાનું કહ્યું તેના કરતાં શેશન કોરટમાં બીજા માણસે ખુત કર્યાનું તોહોમતવાળાએ કહ્યું તેમાં ધરાવ્યું કે કેદીને મોતની શિક્ષા થશે એમ જાણવાનો પુરાવ આ કામમાં નથી માટે તેનાપર આ કલમ મુજબ તોહોમત નહિ રહેતાં કા. ૧૯૩ પ્રમાણે રહી શકે છે (જુઓ બે. લા. રી. વા. ૩ પા. ૩૫.)

સમુદ્ર પારની અથવા કેદની શિક્ષા થઈ શકે એવો ગુનોહ કોઇની ઉપર સાબીત કરવાના ધરાવાથી જોડી સાહેદી આપવી અથવા જોડી પુરાવો બતાવવો.

૧૯૫. જે માણસ જોડી સાહેદી આપે, અથવા જોડી પુરાવો બતાવે, એવા ધરાવાથી કે તેમ કરવાથી કોઈ સખસની ઉપર આ કાયદા મુજબ (સન ૧૮૭૦ના આક્ટ ૨૭ મા પ્રમાણે “અથવા ઇંગ્લાંડ દેશના કાયદા મુજબ”) દેહાંત શિક્ષા ભોગ નહી પણ જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા સાત વર્ષ

અથવા તેથી વધારે મુદત સુધી કેદની, શિક્ષા થઈ શકે એવો કોઈ ગુનોહ સાબીત થાય, અથવા તેમ કરવાથી સાબીત થશે એવો સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં; તો તે માણસને જે માણસની ઉપર તે ગુનોહ સાબીત થયો હોય તેને જે શિક્ષા કરવામાં આવે, તે શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દેહાંત.

એક ધનસાફની કોરટની આગળ આ જોડી સાહેદી આપે, એવા ધરાવાથી કે તેમ કરવાથી જોડી ની ઉપર ડાકાઘટીનો ગુનોહ સાબીત થાય. ડાકાઘટીની શિક્ષા જીવતાં સુધી સમુદ્રપાર, અથવા દશ વર્ષની મુદત સુધીની, દંડ સાથે અથવા દંડ વીના,

કેદ એ છે માટે એ તે સમુદ્રપારની, અથવા, દંડ સાથે દંડ વીના, કેદની શિક્ષા ને લાયક છે એમ સમજવું.

ટીકા.—પોતાનું ઘર પોતે બાળી કેદીએ બીજા પર તોહામત મુક્યું તેમાં ઠરાવ્યું કે આ કલમ પ્રમાણે એ ગુનેહ નહિ બનતાં કા. ૨૧૧ પ્રમાણે બનેછે. (કા. હા. વી. રી. વા. ૮ પા. ૫ તા. ૨૮ અગષ્ટ ૧૮૬૭ સરકાર વિરૂધ બગવાન)

ખોટો પુરાવા. | ૧૬૬. કાંઈ શહીદી ખોટી છે અથવા પુરાવા બનાવટનો છે એવું જાણીને જે માણસ દુષ્ટ બાવથી તે સાહેદી અથવા પુરાવાને ખરી સાહેદી અથવા ખરી પુરાવાની માફક વાપરે અથવા વાપરવાની કોશિશ કરે, તે માણસને જાણે તેણે ખોટી શહીદી આપી હોય અથવા ખોટો પુરાવા બનાવ્યો હોય એવી રીતે શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—આ કલમ પ્રમાણે તોહામત શામિત કરતાં પુરાવા ખોટો થા બનાવેછે એમ જાણના છતાં તેનો ઉપયોગ કર્યો એમ દેખાડવું જોઈયે (મ. પૂ. ૧૪૭)

જે દસ્તાવેજ બનાવવાનોછે એમ આરોપિત જાણતો હતો છતાં તેણે તે દસ્તાવેજનો દિવાની દાવામાં ઉપયોગ કર્યો તેમાં તેનાપર આ કલમ પ્રમાણે તોહામત મુકેલું તે હાઇકોર્ટ ૨૬ કરી કા. ૪૭૧ પ્રમાણે તોહામત ઠરાવ્યું (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૫ પા. ૭૧૭ સરકાર વિરૂધ ખીરોદચેદર મજમુદાર)

કા. ૧૯૨ નિચે કલકત્તા હાઇકોર્ટ ઇંડીયન લા રીપોર્ટના વાલ્યુમ ૬ ને પાને ૪૮૨ને સરકાર વિરૂધ મીર ઇકરારઅલ્લાનો ફેસલો બતાવ્યોછે તે જુઓ.

કા. ૧૯૩ નિચે અલ્હાબાદ હાઇકોર્ટ ઇંડીયન લા રીપોર્ટનો સરકાર વિરૂધ હુમતારણ-સીંગનો ફેસલો વા. ૧ ને પાને ૧૨૯નો છે તે જુઓ. તેમાં વિશેષ ઠરાવ એ છે કે એક આસીસ્ટન્ટ કલેક્ટરે પોતાની રૂબરૂ ધારાની બાબત ચાલેલા દાવામાં ખોટી સાહેદીનો ઉપયોગ કર્યા બાબત પી. કો. કા. ૧૯૬ પ્રમાણે તોહામત રાખી આસીસ્ટન્ટ માજિસ્ટ્રેટરીકે પોતેજ ચોકશી કરી શિક્ષા કરેલી તે ૨૬ કરી છે.

કોઈ માણસે કોર્ટમાં પોતે હાજર ન થતાં વકીલ મારફત ખોટો પુરાવા અપાવ્યો તથા બીજા પાસે ખોટી સાહેદી અપાવી તેનો તે ગુનેહગાર થાયછે (મારલીસ ડાઇકેસ્ટ વા. ૧ પા. ૧૭૧).

ખોટું સરટીફિકેટ | ૧૯૭. જે સરટીફિકેટ આપવાનું અથવા જે સરટીફિકેટપર સહી કેટ આપવું અથવા તે પર સહી કરે. | કરવાનું કાયદામાં ફરમાવ્યું હોય એનું સરટીફિકેટ; અથવા જે હકીકતના પુરાવામાં જે સરટીફિકેટ કાયદા પ્રમાણે લઈ શકાય તેવી કાંઈ હકીકત બાબતનું કાંઈ સરટીફિકેટ, કાંઈ જરૂરની બાબતમાં ખોટું છે એમ જાણીને અથવા એમ માનીને જે માણસ તે સરટીફિકેટ આપે અથવા તે પર સહી કરે, તેને જાણે તેણે ખોટી શહીદી આપી હોય એવી રીતે શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કાંઈ જરૂરની બાબત-માં ખોટુંછે એવું જાણેલું | ૧૯૮. એવું કાંઈ સરટીફિકેટ કાંઈ જરૂરની બાબતમાં ખોટુંછે એમ જાણીને જે માણસ દુષ્ટ બાવથી તે સરટીફિકેટને ખરી સરટીફિકેટ ખરાની માફક વાપરે અથવા વાપરવાની કોશિશ કરે, તેને જાણે તેણે ખોટી શહીદી આપી હોય એવી રીતે શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કાયદા પ્રમાણે | ૧૯૯. જે એકરાર કોઈ ઇનસાફની કોર્ટ, અથવા કોઈ સરકારી પુરાવામાં લઈ શકે, અથવા બીજા સખસ કાંઈ હકીકતના પુરાવા દાખલ કરવાને

કાય એવા કોઈ કાયદાથી બંધાએલો અથવા અખતિયાર પામેલો હોય, એવા કોઈ એક-એકરારમાંલખેલી જોડી કેફિયત. | રાર મધ્યે, જે કારણસર તે એકરાર કરવામાં અથવા વાપરવામાં આવે તેને લગતી કાંઈ જરૂરની બાબત સંબંધી જોડી હોય એવી, તથા જોડી છે એવું પોતે જાણતો કે માનતો હોય એવી, અથવા ખરી છે એવું પોતે ન માનતો હોય એવી, કાંઈ કેફિયત જે માણસ તે એકરાર કરે અથવા તે પર સહી કરે તે માણસ લખેતો તે માણસને જાણે તેણે જોડી શહેદી આપી હોય, એવી રીતે શિક્ષા કરવામાં આવશે.

એવા કોઈ જોડી | ૨૦૦. એવા કાંઈ એકરાર કાંઈ જરૂરની બાબતમાં જોડો જાણેલો એકરાર ખરાબી | છે એમ જાણીને જે માણસ ડુજા બાવધી તે એકરારને ખરા માફક વાપરેવા. એકરારની માફક વાપરે અથવા વાપરવાની કોશીશ કરે, તેને જાણે તેણે જોડી શહેદી આપી હોય, એવી રીતે શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખુલાસો.—જે એકરાર ફક્ત કાંઈ ગેરશીરસ્તે વાત બની હોય તે સખખ ઉપરથીજ પુરાવામાં કબુલ નહીં થઈ શકતો હોય તેને પણ ૧૯૯મી તથા ૨૦૦મી કલમોના અર્થ પ્રમાણેનો એકરાર સમજવા.

કોઈ ગુનોહ કરનારને | ૨૦૧. કાંઈ ગુનોહ થયો છે એવું જાણીને અથવા એવું બચાવવાના ધરાદાથી તે માનવાનું કારણ છતાં જે માણસ તે ગુનેહગારને કાયદા મુજબ થતી શિક્ષાથી બચાવવાના ધરાદાથી તે ગુનોહ થયાનો કાંઈ પુરાવો ઉડાયે, અથવા એવા ધરાદાથી જે માણસ પોતે જોડી જાણતો અથવા માનતો હોય એવી કાંઈ ખપર તે ગુનાહ બાબત આપે તે માણસને, અમર જે ગુનોહ થયો, એવું તે જાણતો અથવા માનતો હોય તે ગુનાહને માટે મોતની શિક્ષા થઈ શકતી હોય, તો સાત વર્ષની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અને વળી તે માણસ દંડને પણ લાયક થશે; અને જો તે ગુનાહને માટે જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દશ વર્ષ સુધીની કેદની, શિક્ષા થઈ શકતી હોય, તો તે માણસને, ત્રણ વર્ષની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અને વળી તે માણસ દંડને પણ લાયક થશે; અને જો તે ગુનાહને માટે દશ વર્ષથી ઓછી મુદત સુધીની કેદની શિક્ષા થઈ શકતી હોય, તો તે માણસને, તે ગુનાહને માટે ઠરાવેલા પ્રકારની, તથા તે ગુનાહને માટે કેદની ઘણામાં ઘણી જે મુદત ઠરાવી હોય તેની પા મુદત સુધીની, કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દર્શાવે.

બ એ અનું ખુન કરેલું છે એવું જાણીને, બ ને શિક્ષાથી બચાવવાના ધરાદાથી, લાય સંતાડવામાં બ ને અ મદદકરે તો સાત વરસની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, તથા દંડને પણ અ લાયક છે.

ટીકા.—પોતે કરેલા ગુનાના પુરાવાને ઉડાવી દેવાનો ગુનોહ અથવા તેમાં મદદ કરવાનો ગુનોહ તે સખસને આ કલમ પ્રમાણે ગુનેહગાર ઠરાવવાને નથી. એટલે તોહિમત વાળા શિવાયના સખસો તોહિમતવાળાપરની પુરાવ ઉડાવવાનો ગુનોહ કરે તેને આ કલમ

લાગુ છે. (મુ. હા. વા. ૮ પાને ૧૨૬ સરકાર વિરૂધ કાશીનાથ દીનકર વિગેરે)

કે અને બ એ બ ના એક એકરમાં જ ને ટૂંક માર્ગો અને શિક્ષામાંથી બચવા માટે જ ની લાશ બીજા એક એકરમાં લેઈ ગયા. તેથી શેશન જડને તેઓપર શિક્ષાણીય મનુષ્ય વધની સાથે વળી આ કલમ પ્રમાણે શિક્ષામાંથી બચવા માટે અપરાધ કરવાનો પુરાવા નહિ જેવા કંઈનાં તોહોમત શામિન કર્યું તેમાં ઠરાવ્યું કે આ કલમમાં જે લોક કહ્યાં છે તે અપરાધ કરનાર શિવાય બીજા લોક કહેલાં છે અને કે તથા બ એ પોતેજ અપરાધ કરનાર છે તેથી તેઓને આ કલમ લાગતી નથી. વળી લાશ એક એકરમાંથી બીજા એકરમાં નાખી તેટલા કારણથી પુરાવા ઉડાવવાનું કર્યું એમ થતુ નથી. (અદલા. હા. ઇ. લા. વા. ૨ પાને ૭૧૩ સરકાર વિરૂધ કબ્રા વિગેરે.)

એક સ્ત્રી પોતાના છોકરાને લઈ ધણીને ઘેરથી જતી રહી તે છોકરૂં મરી ગયું તેથી તેનાપર ખુનનું તોહોમત મુકી તેને પકડી અને તેને પુછ્યું ત્યારે તેણે ત્રણ જુદી જુદી બીના બતાવી એવી કે (૧) મેં મારૂં છોકરૂં મારા ધણીને ઘેર મુક્યું હતું. (૨) ૨ નામના માણસે મને બુલથાપ દઈ ઘરમાંથી બાહાર કાઢી અને તેણે તે છોકરૂં મારી પાસેથી લીધું. (૩) હ નામના માણસે તે છોકરાને વેહેળામાં નાખી દીધો. એમ બતાવ્યાથી તે સ્ત્રી ઉપર આ કલમ મુજબ તોહોમત મુક્યું તેમાં ઠરાવ્યું કે જે ખરો અપરાધી છે તેણે પોતા ઉપરનો ગુનોહ બીજાપર જવા માટે કાંઈ હકીકત કહી તો તેથી તે માણસ આ કલમ પ્રમાણે ગુનેહગાર ઠરતો નથી (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૬ પાને ૭૮૯ સરકાર વિરૂધ બીહાજા બીયા.)

કોઈ ગુનાહ બાબત ખ ખરે આપવાની જેની ફર જ હોય, તે સખસ ધરા- દાયી ખખરે આપવામાં કસુર કરેતો.

૨૦૨. જે ગુનાહ બાબતની કાંઈ ખખર આપવાની જે માણસની કાયદા પ્રમાણે ફરજ હોય, તે માણસ, તે ગુનોહ થયો છે એવું જાણીને અથવા એવું માનવાનું તેને કારણ છતાં, ધરાદાયી તે ખખર આપવામાં કસુર કરે, તો તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કાંઈ ગુનોહ થયો હોય તેની ખોટી ખખર આપવી.

૨૦૩. કાંઈ ગુનોહ થયો છે એવું જાણીને અથવા એવું માનવાનું કારણ છતાં, તે ગુનાહ બાબત પોતે ખોટી જાણતો હોય અથવા માનતો હોય એવી કાંઈ ખખર જે માણસ આપે તેને જે વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઈ લેખને પુરાવા દાખલ હાજર થતો અટકાવવાને તેનો નાશ કરવો.

૨૦૪. કોઈ ઈનસાફની કોરટમાં, અથવા કોઈ સરકારી નોકરની આગળ તેના ઓહદાના જિરથી કાયદા પ્રમાણે ચાલતા કોઈ મુકદમામાં જે લેખ કોઈ માણસ પાસે કાયદા પ્રમાણે પુરાવા દાખલ હાજર કરાવી શકાય એવો કાંઈ લેખ તે માણસ છુપાવે અથવા તેનો નાશ કરે, અથવા ઉપર લખ્યા મુજબની કોરટ કે સરકારી નોકરની આગળ પુરાવા દાખલ તે લેખ હાજર થતો અથવા વાપરતો અટકાવવાના ધરાદાયી, અથવા તે કારણસર તે લેખ હાજર કરવાનો તેને કાયદા પ્રમાણે સમન અથવા હુકમ થયા પછી, તે માણસ તે આખા લેખને અથવા તેમાંના કાંઈ ભાગને ચેરી નાંખે અથવા વંચાય નહિ એવો કરે, તો તેને જે વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—એક દાવામાંનો વિષય પંચ પાસે ગયા છતાં વાદીએ તે પંચોની આગળ રહેલું ખત ઉઠાવો લીધું અને જતો રહ્યો પછી તે હાજર કરવાને ના કબ્જા કર્યું તેથી તેના પર ચોરીનું તોહમત રાખ્યું તેમાં ડરાવ્યું કે આ ગુન્હે ચોરીનો નથી પણ દરતાવેજ છુપાવ્યાથી આ કલમ પ્રમાણે તોહમત રહી શકે. (મ. હા. ઈ. લા. વા. ૩ પાને ૩૬૨ સરકાર વિરુદ્ધ મુજમનોયા ગતપતી).

કોઈ મુકદમા મધ્યે કોઈ કામ કરવા સાર ખોટો વેશ લેવો. ૨૦૫. જે માણસ ખોટી રીતે કોઈ બીજાનો વેશ લે, અને તે વેશ લઈને કોઈ કબ્જાત કરે, અથવા કોઈ મજદૂર કહે, અથવા કબ્જાતથી ફેસલો કરાવે, અથવા કોઈ હુકમ કહડાવે, અથવા હાજર જામીન કે બીજી તરેહનો જામિન થાય, અથવા કોઈ દીવાની કે ફાજદારી મુકદમામાં કોઈ બીજી કામ કરે, તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—એકના નામની અરજી બીજાએ હાજર કરી અને જોનો વેશ લીધો કહેવાય છે તેનું નામ તેજ માઈ નામ એમ કહ્યું તો તેટલાથી આ કલમ પ્રમાણે તોહમત રહેતું નથી પણ અરેખરી રીતે વેશ ધરવોજ જોઈએ (કા. હા. વા. ૮ પાને ૮૦ સરકાર વિરુદ્ધ નારાયણ અચારજ તા. ૧૩ નવેમ્બર ૧૮૬૭)

સને ૧૮૫૨ ના આક્ટ ૩ (મુંબઈ ઇન્ડિયા તામિના દેશ મધ્યે અર્ક અને કેકની દરિ અને અમલીજીતથ અને તેથી જે પદાર્થ થયા છે તે વિશેનો શિરસ્તો સુધારવામાટેનો કાયદો છે) પ્રમાણેની ફરીયાદને આ કલમના અર્થ મુજબ ફાજદારી ફરીયાદ છે. (મુ. હા. તા. ૨૦ ડીસેમ્બર ૧૮૭૨ સરકાર વિરુદ્ધ ગણપતપ્રસાદ શાબારામ)

જે માણસનો વેશ લોંબો હોય તે માણસે તેવો વેશ લેવા વિશે તેનું અનુમત આપ્યું હોય તો પણ વેશ લેનાર અપરાધી થાય છે (મ. હા. રી. વા. ૧ પા. ૪૫૦)

કલકતા હાઈકોર્ટે એમ ડરાવ્યું છે કે એકાદ કલ્પીત માણસનો વેશ લીધાથી ગુનોહ થાય છે પણ મદ્રાસ હાઈકોર્ટે એમ ડરાવેલું છે કે આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હે થવાને માહિત થએલા માણસનો વેશ લેવો જોઈએ (મે. પા. ૧૫૧)

કોઈ મિલકત સરકાર જપત થતી અથવા હુકમનામું બજાવવામાં લેવાની અટકાવવા સાર તે મિલકત દગલખા જીથી અથવા અથવા છુપાવી અથવા છુપાવવી. ૨૦૬. જે કોઈ માણસ કોઈ મિલકત અથવા તે માહેલો કોઈ દેક દગલખાજીથી કેયાં ખસેડે કે છુપાવે, અથવા કોઈ સખસના નામપર અટકાવે કે કોઈને સ્વાધીન કરે, એવા ધરાદાથી કે તેમ કરવાથી કોઈ ધનસાફની કોરટે અથવા બીજા મુખતિયાર અધિકારીએ કોઈ શિક્ષાનો હુકમ કર્યો હોય અથવા કોઈ હુકમ તે કરશે, એવા સંભવ છે એમ તે માણસ જાણતો હોય તે હુકમ મુજબ તે મિલકત અથવા તે માહેલો દેક સરકારે જામ થતો અથવા દંડને પેટે વસુલ થતો અટકે, અથવા કોઈ ધનસાફની કોરટે કોઈ દિવાની મુકદમામાં કોઈ હુકમનામું અથવા હુકમ કર્યો હોય, અથવા કોઈ હુકમનામું કે હુકમ તે કરશે એવા સંભવ છે એમ તે માણસ જાણતો હોય તે હુકમનામું અથવા હુકમ બજાવવામાં તે મિલકત અથવા તે માહેલો તે દેક લેવાનો અટકે તો તે માણસને જે વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની. અથવા દંડની અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઈ મિલકત સરકાર જપત થતી. ૨૦૭. કોઈ મિલકત અથવા તે માહેલા ફલાણા દેકપર માહેલો કોઈ દેક અથવા બાજબી દાવો નથી એવું જાણીને જે માણસ દગલ

તી અથવા હુકમનામું બજાવવામાં લેવાતી અટકાવવાસાથે દગલખાજીથી તે મીલકત પર દાવા કરવા. ખાજીથી તે મીલકત અથવા તે માંહેલો તે હક કબુલ કરે, અથવા લે, અથવા તેનો દાવા કરે અથવા જે માણસ કોઈ મીલકત અથવા તે માંહેલો કાંઈ હકપરના કાંઈ હક બાબત કોઈ તરેહની ડગલખાજી કરે એવા ઇરાદાથી કે તેમ કરવાથી કોઈ ઇનસાફની કોરેટ અથવા બીજી મુખત્તાર અધીકારીએ કાંઈ શિક્ષાનો હુકમ કર્યો હોય અથવા કાંઈ હુકમ તે કરશે એવા સંભવ છે એમ તે માણસ જાણતો હોય તે હુકમ મુજબ તે મિલકત અથવા તે માંહેલો તે હક સરકાર જમ થતો અથવા દંડને પેટે વસુલ થતો અટકે, અથવા કોઈ ઇનસાફની કોરેટ કોઈ દીવાની મુકદ્દમામાં કોઈ હુકમનામું અથવા હુકમ કર્યો હોય અથવા કાંઈ હુકમનામું કે હુકમ તે કરશે એવા સંભવ છે એમ તે માણસ જાણતો હોય તે હુકમનામું અથવા હુકમ બજાવવામાં તે મીલકત અથવા તે માંહેલો તે હક લેવાનો અટકે, તો તે માણસને જે વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે,

જે રકમ લેણી નથી તેને સાથે દગલખાજીથી હુકમનામું વારેલું. ૨૦૮. કોઈ સખસે ફરિયાદી કરવા ઉપરથી જે રકમ લેણી ન હોય તે રકમને સાથે, અથવા તે સખસને જેટલી રકમ દેવી હોય તે કરતાં વધારે રકમને સાથે, અથવા જે મિલકત પર કે તેના જે હક પર તે સખસનું કાંઈ પોહિયતું ન હોય એવી મિલકતને સાથે, અથવા એવા હકને સાથે, જે માણસ દગલખાજીથી પોતાની ઉપર કાંઈ હુકમનામું કે હુકમ કરાવે અથવા થવા દે, અથવા કાંઈ હુકમનામું કે હુકમ પુરો થયા પછી અથવા જે વસ્તુ સંબંધી તે પુરો થયો હોય તે વસ્તુ સંબંધી જે માણસ દગલખાજીથી પોતાની ઉપર તે હુકમનામું કે હુકમ બજાવે અથવા બજાવે, તે માણસને જે વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દષ્ટાંત.

અ ઝ ની ઉપર એક ફરિયાદી કરે. અ નું મારી ઉપર હુકમનામું થશે એવા સંભવ છે એમ જાણીને બ જોનો ઝ ની ઉપર કાંઈ બાજબી દાવા નથી તેણે ફરિયાદી કરેથી વધારે રકમનું હુકમનામું ઝ દગલખાજીથી પોતાની ઉપર થવા દે, એવા હેતુથી કે અ ના હુકમનામાની રકમ ઝ ની મિલકતનું જે વેચાણ થાય તેમાંથી જે રૂપિયા ઉપર તેમાં બ પોતાને હીસાએ અથવા ઝ ના ફાયદાને સાથે બાગ બળે તો આ કલમ મુજબ ઝ એ ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

ટીકા.—લેણદારને હરકત કરવાના ઇરાદાથી નહી પણ પ્રમાણિક રીતે કોઈ હીંદુ પોતાની મિલકત ત્રીજાને બક્ષિસ આપે તો તેને આ કલમનો ગુન્હેગાર ગણાય નહી (મ. હા. રી. વા. ૪ પાને ૮૪)

કોઈ ઇનસાફની કોરેટમાં બદ્દાનતથી ખોટો દારો કરવો. ૨૦૯. જે માણસ દગલખાજીથી અથવા બદ્દાનતથી, અથવા કોઈ સખસને નુકશાન કરવાની કે દુઃખ આપવાના ઇરાદાથી. કાંઈ દાવા ખોટો છે એમ જાણીને કોઈ ઇનસાફની કોરેટમાં તે દાવા કરે, તે માણસને જે વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કે

દની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—ફરીયાદ અરજી પર જોડી પ્રતિષ્ઠા કરવા ઉપરથી તેના પર કલમ ૨૦૬ મુજબ જોડો દાવો કરવાનું તોહોમત રાખેલું તેમાં ઠરાવ્યું કે તે ગુન્હો આ કલમ પ્રમાણે નહીં થતાં કલમ ૧૬૩ પ્રમાણે થાય છે. (મુ. હા. તા. ૨૩ સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૯ સરકાર વિરૂધ્ધ લક્ષ્મીન-દાસ પ્રેમચંદ વિગરે)

જે રકમ લેહેણી ન હોય તે રકમને સાર અથવા લેહેણી હોય તે કરતાં વધારે રકમને સાર, અથવા જે મિલકત પર જે તેમાંના જે હક પર પોતાનું કાંઈ પોહોંચતું ન હોય એવી મિલકતને સાર અથવા રાત્રી લેવું. | વા એવા હકને સાર, જે માણસ દગલખાણથી કોઈ સખસની ઉપર કાંઈ હુકમનામું કે હુકમ કરાવી લે, અથવા કાંઈ હુકમનામું કે હુકમ પુરો થયા પછી, અથવા જે વસ્તુ સંબંધી તે પુરો થયો હોય તે સંબંધી, જે માણસ દગલખાણથી કોઈ સખસની ઉપર તે હુકમનામું કે હુકમ બજવાવે, અથવા દગલખાણથી એવું કાંઈ કામ પોતાને નામે થવા દે અથવા કરવાની રજા આપે, તે માણસને જે વરસની મુદત મુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—જે હુકમનામાંનો કોરટની બહાર ફેસલો થયો તે હુકમનામું બજવા દરખાસ્ત કરનાર આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હેગાર થાય છે. (મ. હા. ઈ. લા. વા. ૪ પાને ૩૨૫ સરકાર વિરૂધ્ધ મુનુરામ નચેની)

નુકશાન કરવા નાખરાદાથી મુ. | ૨૧૧. જે કોઈ માણસ કોઈ સખસને નુકશાન કરવાના ધરાદાથી કેલું ગુનાહનું જો તે સખસની ઉપર કાંઈ ફેજદારી કરે અથવા કરાવે, અથવા કોઈ સખસની ઉપર કાંઈ ગુનોહ કરવાનું જોડું તોહોમત મુકે, અને તે એવું જાણીને કે તે સખસની ઉપર તે ફેજદારી કરવા અથવા તે તોહોમત મુકવાનું કાંઈ બ્યાજબી અથવા કાયદા મુજબ કારણ નથી, તો તે માણસને જે વરસની મુદત મુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે; અને અગર તે ફેજદારી કરે તે એવા કોઈ ગુનાહનાં જોડાં તોહોમત પરથી કરે કે તે ગુનાહને માટે જોતની અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા સાત વરસ કે તેથી વધારે મુદતની કેદની, શિક્ષા થઈ શકતી હોય, તો તે માણસને સાત વરસની મુદત મુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને લાયક થશે.

ટીકા.—આ કલમના બીજા ભાગ પ્રમાણે રાખેલા તોહોમતમાં આરોપિતને ફક્ત દંડની શિક્ષા કરેલી તેમાં ઠરાવ્યું કે આ બાબતમાં દંડની શિક્ષા એકઠી થાય નહીં તેને પ્રથમ કેદની શિક્ષા તો આવશ્યક કરવી જોઈએ. (મુ. હા. વા. ૧ પાને. ૩૪ સરકાર વિરૂધ્ધ રામા રબાજી)

કોઈ કેદી ઉપર જોડું તોહોમત મુકવાનો ગુનોહ ઠરાવવામાં આવે તો એ જોડા તોહોમતનો પ્રકાર ઠરાવમાં અને ક્યાલેડરમાં બખવો. (મુ. હા. વા. ૧ પાને ૮૭ સરકાર વિરૂધ્ધ અરજીન)

સ્ટાંપના કાગળ ઉપર પોહોંચ આપવાને ના પાડવી એ કાંઈ ફેજદારી ગુન્હો નથી માટે સ્ટાંપના કાગળ ઉપર પોહોંચ આપવાની ના ફેદનાર ઉપર જોડું તોહોમત મુકવું હોય તે પણ આ કલમ પ્રમાણે ફેજદારી ગુન્હો નથી. (મુ. હા. વા. ૧ પાને ૬૨ સરકાર વિરૂધ્ધ મપાલકોમ કુશાજી)

જે માણસના પર કેદીએ તોહિમત મુક્યું છે તેમાં કેદી જે ખર્ચ ઉપર ચાલ્યો હોય તે તેને બતાવવા દેવી જોઈએ; વળી જ્યારે તેણે તોહિમત મુક્યું ત્યારે તે ખોટું અને અપૂર્ણ છે એવું કેદી જાણતો હતો એમ સાબિત થવું જોઈએ. કુકત કેદીએ મુકેલા તોહિમતની વાત જ ખોટી અને અપૂર્ણ છે એટલું જ કહ્યાથી ગુન્હે સાબિત ગણાય નહીં (મુ. હા. વા. ૩ પાને ૧૬ સરકાર વિરૂધ નવલમલ ઉમેદમલ)

પોતાનું ઘર પોતે બાગી ફેદીએ બીજા ઉપર તોહિમત મુક્યું તો તેથી તેનાપર આ કલમ પ્રમાણે તોહિમત રહી શકે છે. (કા. હા. વી. રી. વા. ૮ તા. ૨૮ અગસ્ટ ૧૮૬૭ સરકાર વિરૂધ બગવાન.)

કોઈએક સખસે પોલીસને અરજી કરી તે અરજીમાં એવી ખોટી હકીકત લખી કે કોઈ બીજા સખસે અપરાધ કર્યો છે એવો પોતાને શક છે માટે ચોકશી કરવી તે અરજી ઉપરથી આ કલમના અર્થ મુજબ તે સખસ ઉપર ફેજદારીમાં કાંમ ચલાવવું એમ થતું નથી. પણ સરકારી નોકરને પોતાનો કાયદેસર અખત્યાર અમલમાં અણાવીને બીજા સખસને નુકશાન કરવાના ઇરાદાથી ખોટી ખર્ચ આપ્યાનું તોહિમત કલમ ૧૮૨ પ્રમાણે મુક્યું (મુ. હા. તા. ૨૪ અપ્રેલ ૧૮૭૩ સરકાર વિરૂધ ગોપાળ ભોંકાજી)

જે માણસનો કોઈ એકાદ કામમાં સંબંધ છે કીંવા સરકારી હોદ્દાની રીતે તેનાપર કાંઈ જવાબદારી છે તેવો કોઈ માણસ એકાદ પોલીસ અમલદાર પાસે જઈ કહે કે હું એ કાંઈક ગુન્હે કર્યો છે એવું અમે એ મને કહ્યું અને તેનું કહેવું બ અને અ ના કહેવા ઉપરથી મને એ સમજાઈ નો મને સંશય છે અને હું ના ધરનો ઝાડો લેવા વાસ્તે અરજી કરે, પછી તે આરોપ ખોટો છે એવું જણાશે તો આ કલમ પ્રમાણે તે શિક્ષાને પાત્ર થશે. (કા. હા. વા. ૧૬ પાને ૫ સરકાર વિરૂધ હનુમનલાલ.)

પી. કો. કા. ૨૧૧ માં કહેલા અપરાધમાં કલમ ૧૮૨ માં કહેલા અપરાધનો સમાવેશ થાય છે અને એટલા વાસ્તે તેવા કામમાં જોઈએ તે કલમ પ્રમાણે કામ ચલાવવાનો માજી-એટને અધિકાર છે. પરંતુ ગુનાહનો રૂબ જાસ્તો બચંકર છે એમ દેખાય તો કલમ ૨૧૧ પ્રમાણે કામ ચલાવવું યોગ્ય છે (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૫ પાને ૧૮૪ બાકતોરામ વિરૂધ હીરાકાંતીત).

એક ન્યાયની કોર્ટમાં ખોટું તોહિમત શાબિત કરવાનો યત્ન કરે તો માત્ર કા. ૨૧૧ માં કહેલો ગુનો જ થાય છે એવા પ્રકારની હદ ડરાવવા માટે એ કલમમાં કાંઈ નથી (જુઓ કા. હા. ઇ. લા. વા. ૫ પાને ૨૮૧ સરકાર વિરૂધ અસરકુચ્છલી વિગરે.)

કોઈ માણસે જે ફરિયાદ કરી તે ખરી છે એમ શાબિત કરવાનો તેને વખત મળ્યા શિવાય ખોટી ફરિયાદ કરવા બદલ તેનાપર આ કલમ પ્રમાણે કામ નહિ ચલાવવું એ સ્પષ્ટ ન્યાય છે અને જે વખત આપણે તે પોલીસ રૂબ નહિ છતાં માજીએટ રૂબ શાબિત કરવાનો વખત આપણે (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૬ પાને ૪૯૬ સરકાર વિરૂધ કરીમદાદ તા. ૯ ડીસેમ્બર ૧૮૮૦)

પોલીસને ખર્ચ આપ્યાથી પોલીસે તે પ્રકરણનો જે નિકાલ કર્યો તેથી આરોપિતનું મન સંતોષ ન પામતાં તેણે જો તે બદલ માજીએટને ફરિયાદ કરી હોય તો પછી તે ફરિયાદનો ન્યાયાધિકારની રીતે નિર્ણય થયા શિવાય આરોપિતપર આ કલમ પ્રમાણે તોહિમત રહી શકે નહિ (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૬ પાને ૫૮૨ સરકાર વિરૂધ સાલેકરાય)

આરોપિતપર ખોટું તોહિમત મુક્યાની ફરિયાદ પોલીસ રીપોર્ટથી થાય પણ તે આરોપિત તકરાર કરે કે આરો ઇનસાફ પ્રથમ ન્યાયની રીતે મારી કહેલી વાતને માટે થયો જોઈએ તો આરોપિતની ફરિયાદનો ઇનસાફ ન્યાયાધિકારની રીતે કરવા શિવાય અને તેના સાહેદો હોય તે લીધા શિવાય આ કલમ પ્રમાણેનું તોહિમત રહી શકે નહિ કા. હા. ઇ. લા. વા. ૬ પા. ૫૮૪ સરકાર વિરૂધ સીમોએહાર.)

આ કલમ પ્રમાણે ખોટા ચાર્જનો ગુનેહો ઠરાવવાને તે ચાર્જ ઊપરથી ફાળદારીમાં કામ ચાલેલું હોવું જોઈએ એમ નથી ક્રિસ્ત ખોટું તોહોમત મુકવામાં આવ્યું એટલે બસ. છે. (અ. હા. ઇ. લા. વા. ૧ પા. ૪૯૭ સરકાર વિરુદ્ધ અબદુલ હસેન).

આ કલમ પ્રમાણે ખોટા તોહોમતનો ગુનેહો યવાને ગુનેહગારે તે તોહોમત ફરીયાદી પર આવ્યું હતું એટલું બતાવે તો બસ છે (અ. હા. ઇ. લા. વા. ૧ પાને પર૭ સરકાર વિરુદ્ધ શાયેક.)

જે માણસપર આ કલમ પ્રમાણે કામ ચલાવવાનું છે તેને, તેણે પ્રથમ કરેલી ફરીયાદનો ન્યાયાધીકારની રીતે ઈનસાફ કરવાનો વખત આગામી થાય તેના ઉપર સદરહુ કલમ પ્રમાણે કામ ચલાવવાનો હુકમ કોઈ માણસે આપવો નહીં. (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૮ પાને ૪૩૫ ગીરધરી મદદ વીગરે વિરુદ્ધ ઉમીતઝા.) •

કોઈ ગુનેગારને | ૨૨૨. કાંઈ ગુનોહ થયો હોય, અને ફલાણો સખસ તે ગુનાહનો ધરમાં રાખવા. | કરનાર છે, એવું જે માણસ જાણતો હોય, અથવા એવું માનવાનું જેને કારણ હોય, તે માણસ જે તે સખસને કાયદા પ્રમાણે થતી શિક્ષાથી બચાવવાને ધરમાં રાખે અથવા કેયાં સંતાડે, તો, અગર તે ગુનાહને માટે મોતની શિક્ષા થઈ શકતી હોય, તો, તે માણસને પાંચ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા •

તે ગુનોહ જે | ફરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે; અને અગર તે દેહાંત શિક્ષા જે- | ગ હોય તો. | ગુનાહને માટે જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, કે દસ વરસ સુધીની કે-

દની, શિક્ષા થઈ શકતી હોય, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે

તે ગુનોહ જે | પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાય- | જીવતાં સુધી સ- | ક થશે; અને અગર તે ગુનાહને માટે દસ વરસ સુધીની નહીં પણ | મુદ્રપારની અથ | એક વરસ સુધીની કેદની શિક્ષા થઈ શકતી હોય, તો તે માણસને, તે | વા કેદની, શિક્ષા | ગુનાહને માટે ઠરાવેલા પ્રકારની તથા તે ગુનાહને માટે કેદની ધણામાં | નેગ હોય તો. | ગુનાહને માટે ઠરાવેલા પ્રકારની તથા તે ગુનાહને માટે કેદની ધણામાં | ધણી જે મુદત ઠરાવી હોય તેની પા મુદત સુધીની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંને- | ની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

અપવાદ—ગુનેહગારના વરથી અથવા ગુનેગારની વહુથી ગુનેહગારને ધરમાં રાખવા કે સંતાડવાનું કામ થયું હોય, તો તે બાબતમાં આ ઠરાવ લાયક પડશે નહીં.

દૃષ્ટાંત.

બ એ ડાકાઢીનો ગુનોહ કર્યો છે એમ જાણીને કાયદા પ્રમાણે થતી શિક્ષાથી બ ને બચાવવાના હેતુથી અ, બ ને જાણી જુઝીને સંતાડે, તો એ ડાકાણે બ જીવતાં સુધી સમુદ્રપારે યવાને લાયક છે માટે, અ ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદને લાયક છે અને વળી તે દંડને પણ લાયક છે.

ટીકા.—સદરહુ કલમ પ્રમાણે તોહોમત ઠરાવવાને તે અપરાધ કયા ધરાદાએ કર્યો હતો એ જોવું જોઈએ તેથી જો કોઈ માણસ એકાદ ગુનેગારને ન્યાયથી બચાવવાનો ધરા- દો નહીં છતાં તે અડચણમાં આવી પડવાથી તેને આશય આપે તો તે આશય આપ- નારો આ કલમ પ્રમાણે ગુનેહગાર નથી (આર્ચ બેલડ પ્રશ્ન ૧૦)

તેમજ આ કલમ પ્રમાણે અપરાધ યવાને આરોપિત માણસે કરેલા ગુનેહો બદલ જે તેને યોગ્ય શિક્ષા થવાની તેનાથી તેનો બચાવ કરવાનો ધરાદો હોવા જોઈએ માટે જો

કોઈ કરજદાર નાશી ગયો અને તેને કોઈએ છુપાવ્યો તો તે બાબતમાં આ કલમ પ્રમાણે ગુનેગાર ગણાય નહીં. (મં. પ્રજ ૧૫૯)

મુળ ગુનેગારને છુપાવવા અગાઉ તેણે કર્મો ગુનોહ પૂરો થયેલો હોવા જોઈએ કારણ અધૂરો ગુનો થયો હોય તો છુપાવનાર ગુનેગાર થતો નથી (આર્ય બોલડ પ્રજ ૧૧)

કોઈ ગુનેહગારને શિક્ષાથી બચાવવાને બદલે તેણે કર્મો ગુનોહ પૂરો થયેલો હોવા જોઈએ કારણ અધૂરો ગુનો થયો હોય તો છુપાવનાર ગુનેગાર થતો નથી (આર્ય બોલડ પ્રજ ૧૧)

૨૧૩. પોતે કોઈ ગુનોહ છુપાવવાના, અથવા કોઈ ગુનાહની કાયદેસર શિક્ષાથી બચાવવાને બદલે તેણે કર્મો ગુનોહ પૂરો થયેલો હોવા જોઈએ કારણ અધૂરો ગુનો થયો હોય તો છુપાવનાર ગુનેગાર થતો નથી (આર્ય બોલડ પ્રજ ૧૧)

શિક્ષાએ પોહોંચાડવાને કોઈ સખસની ઉપર પોતે કોઈ મુકદ્દમો નહીં ચલાવવાના, બદલામાં જે માણસ પોતાને વારંતે અથવા કોઈ બીજા સખસને વારંતે કોઈ અવેજ કબ્જ કરે, અથવા મેળવવાની કોશીશ કરે, અથવા કબ્જ કરવાની હા કહે, અથવા કોઈ મોલકત પોતે અથવા બીજાની વતી પાછી લે, અથવા પાછી મેળવવાની કોમિસ કરે, અથવા પાછી લેવાની હા કહે, તે માણસને, અગર તે ગુનાહને માટે મોતની

તે ગુનોહ જે દેહાંત શિક્ષાનેગ હોય તો. શિક્ષા થઈ શકતી હોય તો, સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે; અને અગર તે ગુનાહને માટે દશ વરસ સુધીની કેદની શિક્ષા થઈ શકતી હોય, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે; અને અગર તે ગુનાહને માટે દશ વરસ સુધીની કેદની શિક્ષા નહીં થઈ શકતી હોય, તો તે માણસને ગુનાહને માટે દરારેલા પ્રકારની તથા તે ગુનાહને માટે કેદનો ઘણામાં ઘણો જે મુદત ડરાવા હોય તેની બા મુદત સુધીની કેદની, અથવા દંડની, અથવા જે બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઈ ગુનેહગારને બચાવવાના બદલામાં કોઈ બદલીસ આપવી અથવા મોલકત પાછી આપવી. ૨૧૪. કોઈ સખસ કોઈ ગુનોહ છુપાવે તેના, અથવા તે કોઈ ગુનાહની, કાયદેસર શિક્ષાથી કોઈ સખસને બચાવે તેના, અથવા કાયદેસર શિક્ષાએ પોહોંચાડવાને કોઈ સખસની ઉપર

તે કોઈ મુકદ્દમો નહીં ચલાવે તેના, બદલામાં જે માણસ તે સખસને કોઈ અવેજ આપે અથવા બદલો વાળે, અથવા અવેજ આપવાનું કે બદલો વાળવાનું કહે અથવા કબ્જ કરે, અથવા કોઈ મોલકત તે સખસને પાછી આપવાનું અથવા અપાવવાનું કહે અથવા કબ્જ કરે, તે માણસને, અગર તે ગુનાહને માટે મોતની શિક્ષા થઈ શકતી હોય તો, સાત

તે ગુનોહ જે દેહાંત શિક્ષાનેગ હોય, તો. વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે; અને

તે ગુનોહ જે જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા કેદની શિક્ષા નેગ હોય, તો. અગર તે ગુનાહને માટે જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા દશ વરસ સુધીની કેદની શિક્ષા થઈ શકતી હોય, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની

શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે; અને અગર તે ગુનાહને માટે દશ વરસની મુદત સુધીની કેદની શિક્ષા નહીં થઈ શકતી હોય, તો તે માણસને તે

ગુનાહને માટે ઠરાવેલા પ્રકારની તથા તે ગુનાહને માટે કેદની ધણીમાં ધણી જે મુદત ઠરાવી હોય તેની પા મુદત સુધીની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

અપવાદ—જે જે આપતમાં ગુનોહ કાયદેસર માંડીવાળી શકાય તે તે આપતને ૨૧૩ મી અને ૨૧૪ મી કલમોના ઠરાવો લાગુ પડતા નથી.

દર્શાવે.

- (અ) ખુનના ઇરાદાથી અથવા ની ઉપર હુમલો કરે, તો એ ઠેકાણે જે ગુનોહ છે તે કરવાના ઇરાદા સાથે નિસખત નહીં રાખતો ફરત હુમલો નથી, માટે તે આ અપવાદમાં દાખલ થતો નથી, અને તે કારણને લીધે તે માંડી વળાય નહીં.
- (બ) અથવા ની ઉપર હુમલો કરે, તો, એ ઠેકાણે ગુનોહ જે છે તે ગુનેહગારના ઇરાદા સાથે નિસખત ન રાખતુ ફક્ત કામ છે, અને તે હુમલાને માટે અદિવાનીમાં ફરિયાદ કરી શકે છે માટે, તે આ અપવાદમાં દાખલ થાય છે, અને તે માંડી વળાય છે.
- (ક) અથવા પોતાનો વર કે પોતાની વહુ હયાત છતાં બીજી વહુ કે બીજી વર કરવાનો ગુનોહ કરે, તો, એ ગુનાહ આપતદિવાનીમાં ફરિયાદ થઈ શકતી નથી માટે, તે માંડી વળાય નહીં.
- (ડ) અથવા એક ધણીવાળી સ્ત્રીની જોડે છીનાણુ કરે, તો તે ગુનોહ માંડી વળાય.

ટીકા—આ કલમના અપવાદનો હેતુ એ છે કે કેટલાક ગુનાહ માહિમાહે માંડીવાળી શકાય એવા છે એટલે તેના રાજીનામાં થઈ શકે છે. પણ તેવા ગુનાહ કયા તે આ કલમ ઉપરથી ખોળી કાઢવું કઠણ પડતું પણ હાલ નામદાર સરકારે સને ૧૮૮૨ નો આક્ટ ૧૦ ક્લી-મીનલ પ્રોસીજર આક્ટ નવો કર્યો તેમાં તેનો ધણો સારો ખુલાસો કર્યો છે. અને તે આક્ટની સાથે પીનલકોડના ગુનાહાનું પરિશિષ્ટ આપેલું છે તેના ૬૬ આશનમાં ગુનાહની આગળ તે માંડીવાળી શકાય કે નહિ તે સ્પષ્ટ બતાવ્યું છે. માટે આ કલમ પ્રમાણે માંડીવાળવાના ગુનાહનું વિવેચન તે પરિશિષ્ટ જોયેથી જણાવ્યું આવશે. તેમ છતાં તે પરીશિષ્ટ ઉપરથી જે ગુનાહ માંડીવાળવાનું જણાય છે તે નિચે દર્શાવવામાં આવ્યું છે.

પીનલકોડ કા. ૨૯૮-૩૨૩-૩૩૪-૩૪૧-૩૪૨-૩૫૨-૩૫૫-૩૫૮-૩૭૪-૪૨૬-૪૨૭-૪૪૭-૪૪૮-૪૬૦-૪૬૧-૪૬૨-૪૬૭-૪૬૮-૫૦૦-૫૦૧-૫૦૨-૫૦૪-૫૦૬.

એ કલમો શિવાય કા. ૩૨૪-૩૩૫-૩૩૭-૩૩૮ માં કહેલો ગુનોહ જેને અથવા થઈ હોય તે માણસ જે કોર્ટની આગળ તે ગુનાહ આપત કાંઈ પણ ફરિયાદનું કામ ચાલુ હોય તે કોર્ટની રજા લેઈને માંડીવાળવાનો અધિકાર છે (જુઓ પરીશિષ્ટ)

તેમજ જે ગુનોહ માંડીવાળવાનો અધિકાર હોય ત્યારે તે ગુનાહમાં મદદગારી કરવાનો ગુનોહ અથવા (જ્યારે સરેહુ ગુનોહ કરવાની કોશીશ જતે ગુનોહ હોય ત્યારે) તે કોશીશ કરવાનો ગુનોહ એવીજ રીતે માંડીવાળવાનો અધિકાર છે. (જુઓ કીમીનલપ્રોસીજર સને ૧૮૮૨ નો ૧૦ તેની કા. ૩૪૫)

વળી જે કોઈ સખ્ત આજ્ઞા, યા ગાડો યા દીવાનો હોય અને જે તેવા ન હોતો તે આ કલમ મુજબ કાંઈ ગુનોહ માંડીવાળવાને લાયક થાત તો તે સખ્તની તુરંદૂથી કરાર કરવાનો જે સખ્તને અધિકાર હોય તે સખ્ત સરેહુ ગુનોહ માંડીવાળવાને મુખતિયાર છે અને સરેવે માંડીવાળવાના ગુનાહ માંડીવાળવાથી તોહોમતવાળાની ઉપર ગુનોહ ના શાખિત થવાનો ઠરાવ થશે. (જુઓ એજ કા. ૩૪૫)

હવે ઉપર કહેલા ગુનાહ માંડીવાળવાને કોને અધિકાર છે તે પણ એજ કલમમાં કહ્યું છે.

કા. ૨૬૮ જેનું દીન કુખવાનો ધરાવે હોય તે.

૩૨૩, ૩૩૪ જેને વ્યથા કરી હોય તે શખશ.

૩૪૧, ૩૪૨ જેને અટકાવ યા કેદ કર્યો હોય તે.

૩૫૨, ૩૫૫, ૩૫૮ જેની ઉપર હુમલો કર્યો હોય યા બળ વાપર્યું હોય તે.

૩૭૪ જેની પાસે જમરાઈથી માનુસી કરાવી હોય તે શખસ.

કા. ૪૨૬, ૪૨૭ જેને હાની કરી હોય તે શખસ.

કા. ૪૪૭, ૪૪૮ જે મિલકતમાં પ્રવેશ કર્યો હોય તે જેના કબજામાં હોય તે.

કા. ૪૬૦, ૪૬૧, ૪૬૨ જેની સાથે ગુનેહગારે કરાર કર્યો હોય તે શખસ.

કા. ૪૬૭, ૪૬૮ જે સ્ત્રી હોય તેનો ધણી.

કા. ૫૦૦, ૫૦૧, ૫૦૨ જેની આબરૂ લીધી હોય તે.

કા. ૫૦૪ જેને તિરસ્કાર કર્યો હોય તે.

કા. ૫૦૬ જેને ધમકી આપી હોય તે.

ઉપર જે ક્રમમાં બતાવી તે શિવાય નિચે લખેલા કામમાં ગુનાહ માંડીવાળી શકાય છે.

સને ૧૮૮૨ ના આંક ૧૦ (કી. પ્રો. કોડ)નો બાબ ૨૦ “સમનના મુકદ્દમાનો” ધનસાફ કરવા બાબતે અંત તે બાબતમાં કા. ૨૪૮માં એમ કહેલું છે કે તેવા મુકદ્દમામાં કો-રેટની પરવાનગીથી ફરિયાદ માંડીવાળાય. પણ “સમનનો મુકદ્દમો” એટલે પરીશિષ્ટના જે આસનમાં પ્રથમ સમન કે વારંટ કાડવું એમ લખ્યું છે તેવા સમનનો મુકદ્દમો નહિ પણ “સમનના મુકદ્દમા”ની વાખ્યા કલમ ૪માં આપેલાં છે તે ઉપરથી જણાય છે કે જે ગુનાહને માટે કાયદામાં છ માસસુધીની કેદની, અથવા તેટલી કેદ અને તે સાથે દંડની અથવા ફક્ત દંડની એક શિક્ષા થઈ શકવાને લખ્યું છે તેવા ગુનાહનો સમાસ “સમનના મુકદ્દમા” માં થાય છે અને તે પ્રમાણે તપાસતાં પીનજકોડની નિચેની ક્રમમાં પ્રમાણેના ગુનાહ માંડીવાળાય છે.

કા. ૧૩૭, ૧૩૮, ૧૪૦, ૧૪૩, ૧૫૧, ૧૫૩, ની બીજી ભાગ. ૧૫૪, ૧૫૫, ૧૫૬, ૧૫૭, ૧૫૮નો પહેલો ભાગ. ૧૬૦, ૧૭૧, ૧૭૨, ૧૭૩, ૧૭૪, ૧૭૫, ૧૭૬, ૧૭૭નો પહેલો ભાગ. ૧૭૮, ૧૭૯, ૧૮૦, ૧૮૨, ૧૮૩, ૧૮૪, ૧૮૫, ૧૮૬, ૧૮૭, ૧૮૮, ૨૦૨, ૨૨૮, ૨૬૯, ૨૭૧, ૨૭૨, ૨૭૩, ૨૭૪, ૨૭૫, ૨૭૬, ૨૭૭, ૨૭૮, ૨૭૯, ૨૮૦, ૨૮૨, ૨૮૩, ૨૮૪, ૨૮૫, ૨૮૬, ૨૮૭, ૨૮૮, ૨૮૯, ૨૯૦, ૨૯૧, ૨૯૨, ૨૯૩, ૨૯૪, ૩૩૪, ૩૩૬, ૩૩૭, ૩૪૧, ૩૫૨, ૩૫૮, ૪૨૬, ૪૪૭, ૪૬૦, ૪૬૧, ૪૬૨, ૫૧૦.

ઉપરની ક્રમમાંની ફેટલીક કલમો ગુનાહ માંડીવાળામાં કી. પ્રો.કો. ની કા.૩૪૫માં બતાવેલી કલમોમાંની પણ આવે છે.

વળી સને ૧૮૮૨ ના આંક ૧૦ની કા. ૪૬૪ પ્રમાણે પબ્લીક પ્રાસીક્યુટર જ્યુરીથી ધનસાફ થવાના મુકદ્દમામાં જ્યુરીનો ઠરાવ કદી સંમળાવતાં પહેલાં અને બીજા મુકદ્દમાઓમાં ફેસલો આપતા પહેલાં કોરેટની સંમતીથી કોઈપણ શખસની ઉપર ફરિયાદીનું કામ ચલાવવાનું છોડી દેવાને મુખતિયાર છે.

ગોરી કરવાના ધરાદે ધર ફોડવું એ ગુનોહ કા. ૨૧૪ પ્રમાણે માંહોમાંહે માંડીવાળવા બેગ ગુનોહ નથી (મુ. હા. ઈ. લા. વા. ૧ પા. ૬૪ સરકાર વિરુદ્ધ દેવમા અને સોમશ્વર.)

બુધીપુવક વ્યથા કર્યાનો ગુનોહ માંહોમાંહે માંડીવાળાય એમ મુખ્ય હાઈકોર્ટે વાલ્યુમ ૧૦ ને પાને ૬૮ માં સરકાર વિરુદ્ધ જેઠા બલ્લાના કામમાં ફેસલો કર્યો હતો પણ પાછળથી મુ. હા. ઈ. લા. વા. ૧ પાને ૧૪૭ એ કરેલા સરકાર વિરુદ્ધ રહીમતના ફેસલામાં તેવા ગુનોહ માંહોમાંહે માંડીવાળાય નહિ એવો ફેસલો કર્યો છે. પરંતુ હાલ નવા કી. પ્રો. કોડની કા. ૩૪૫ થી એ ગુનોહ માંહોમાંહે માંડી વળાય.

છીનાળાના તોહોમત બદલ આરોપિતને શિક્ષા થવા પછી હાઇકોર્ટમાં અપીલ કરી, તોહોમત સખિત થવા પછી ધણીધણીયાણી એકત્ર રહેવા લાગ્યાં એટલે અપીલની એકશીની વખતે સદરહુ યુનોહ માંડીવાળવા પરવાનગી માગી, તેમાં ડરાબું કે અપીલની વખતે હવે યુનોહ માંડીવાળાય નહિ (અલ્હાબાદ. હા. હ. લા. વા. ૨ પા. ૩૩૯ સરકારે વિ. ચામસન તા. ૧૮ જુલાઈ ૧૮૭૯)

દગમબાજી અને બનાકિ લેખ કરવાનો યુનોહ માંડિમાંડિ માંડીવાળવા ભેગ યુનોહ નથી. તોપણ પી. કો. કા. ૨૧૪ મુધારવા માટે જે કાયદો કૌંસીત આગળ બીલ આબું હતું તેમાં સદરહુ અપરાધ માંડિમાંડિ માંડીવાળવા ભેગજે એમ લખ્યું હતું તેથી તે અપરાધ માંડીવાળવાનો એક માજીજેટ હુકમ કર્યો, તેમાં ડરાબું કે એકાદ નવા બીલ ઉપરથી કાયદાનો અર્થ કરવો બદોમર નથી, જે વખતે જે કાયદો અમલમાં હોય તે પ્રમાણે વરતયું માટે માજીજેટનો હુકમ રદ કર્યો (અલ્હા. હા. હ. લા. વા. ૩ પા. ૨૮૩ રીવુનાક હુસેન વિરુદ્ધ હરબનસીંગ.)

ચોરની મિલકત ૨૧૫. કોઈ સખસની પાસેથી તે સખસની કાંઈ જંગમ મિલકત આ ત પછી મેળવવા માં મદદ કરવા કાયદાથી શિક્ષા થઈ શકે એવા કાંઈ યુનાહથી ગઈ હોય તે સખસને તે સાડ કાંઈ બક્ષિ મીલકત પાછી મળવામાં મદદ કરવાના પાનાથી અથવા મદદ કરવા સાડ શ લેવી વગેરે. જે માણસ કાંઈ અવેજ લે અથવા લેવાને હા કહે અથવા કબુલ્લત કરે, તે જો તે યુનેગારને પકડવાને તથા તેના ઉપર તે યુનોહ સાખિત કરવાને પોતાથી બનતા સમ્મળા હતાંને કામે ન લગાડે તો, તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

જે યુનેહગાર કેદમાંથી નાઠોહો ૨૧૬. કોઈ સખસની ઉપર કાંઈ યુનોહ સાખિત થયો હોય, અથવા કાંઈ ય, અથવા જેને યુનાહનું તોહોમત મુકાયુ હોય, અને તે યુનાહને સાડ તે સખસ કાય- પકડવાનો હુકમ દસર કેદમાં હોય, તે સખસ જો કેદમાંથી નાશી જાય અથવા કોઈ સર- થયો હોય, તે યુ કારી નોકર પોતાના સરકારી ઓહદાનો કાયદેસર અખત્યાર અમલમાં રાખવો. લાવતા કોઈ સખસને કાંઈ યુનાહને માટે પકડવાનો હુકમ કરે ત્યારે જે

માણસ તે નાસી જવળની અથવા પકડવાના હુકમની વાત જાણ્યા છતાં તે સખસને પકડાતો અટકાવવાના ધરાદાથી તેને ધરમાં રાખે અથવા કેયાં સંતાડે, તે માણસને નીચે મુજબ શિક્ષા કરવામાં આવશે; એટલે જે યુનાહને માટે તે સખસ કેદમાં હતો અથવા તેને પકડવાનો હુકમ કર્યો હોય તે યુનાહને માટે જો મોતની શિક્ષા થઈ શકતી હોય તો તે

તે યુનોહ જો દેહાંત શિક્ષા જો ગ હોય તો. માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે; અને તે

યુનાહને માટે જો જીવતા સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વરસ સુધીની કેદની. શિક્ષા

જો જીવતાંસુ થઈ શકતી હોય, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના

ધી સમુદ્રપારની, ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા દંડ સાથે અથવા દંડ વિના, કરવામાં

અથવા કેદની, આવશે, અને તે યુનાહને માટે દસ વરસ સુધીની નહી પણ એક વરસ

શિક્ષા જો મહોયતો. આવશે, અને તે યુનાહને માટે દસ વરસ સુધીની નહી પણ એક વરસ

સુધીની કેદની શિક્ષા થઈ શકતી હોય, તો તે માણસને તે યુનાહને માટે ડરાવેલા પ્રકારની

તથા તે ગુનાહને માટે કેદની ઘણામાં ઘણી જે મુદત ઠરાવી હોય તેની પા મુદત મુધીની કેદની અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

આપવાદ—જે માણસને પકડવું હોય તેના વરથી અથવા તેની વહુથી, તે માણસને ઘરમાં રાખવાનું કે સંતાડવાનું કામ થયું હોય, તો તે બાબતને આ ઠરાવ લાગુ પડતો નથી.

ટીકા—આરોપીત માણસે મૃગ ગુનેહગારને આશ્રય આપ્યો કીંવા તેને છુપાવ્યો એમ શબ્દિત થયું જોઈએ. અને કોઈ માણસે ગુનેહગારને છુપાવવા માટે કીંવા આશ્રય આપવા માટે બીજને કહ્યું હોય તો તે ગુનોહ તેણે પોતે કર્યો એમ થાયછે. (૨૪૨.૫.૧૧૩)

કોઈમખસને શિક્ષાથી અથવા કોઈમીજકતને સરકાર જપત થતી બચાવવાના ધરા દાયા જેસરકારી નોકર કાયદાનો હુકમ ન માને તે ને શિક્ષા.

૨૧૭. કોઈ માણસ સરકારી નોકર હોય, તેણે પોતાના સરકારી એ- હોદાના જોરથી કેમ ચાલવું એ બાબતનો કોઈ કાયદાનો હુકમ અગર તે માણસ જાણી બુઝીને ન માને, એવા ધરાદાથી કે તેમ કરવાથી કોઈ સખસ કાયદેસર શિક્ષાથી બચે, અથવા જે શિક્ષાને તે લાયક હોય તેથી તેને આછી શિક્ષા થાય અથવા માહારા તેમ કરવાથી તે શિક્ષાથી બચશે અથવા તેને આછી શિક્ષા થશે એવા સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં, તો, અથવા એવા ધરાદાથી કે તેમ કરવાથી કોઈ મિલકત સરકાર જપ્ત થતી, અથવા કોઈ રૂપિયા તેમાંથી કાયદા મુજબ આપવા જેવા હોય તે આપવાથી તે, બચી જાય, અથવા બચી જશે એવા સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં, તો તે માણસને જે વરસની મુદત મુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—આરોપિત ૨૧૭ પ્રમાણેનું મુકેલું તોહોમત તોહોમતનામામાં મોઘમઝે કેમકે તેમાં કાયદાનો હુકમ કર્યો તે અને તે કયા કલથી આરોપિતે તોડ્યો એને માટે તોહોમત નામામાં કોઈ લખ્યું નથી અને તે વાત તેમાં નહિ લખ્યાથી જગત આપવાના કામમાં આરોપિતને નુકશાન થયુંછે માટે તે તોહોમત રદ કર્યું (મુ. હા. ઇ. લા. વા. ૨ પા. ૧૪૨ સરકાર વિગ બાબતમાન મુસકોજ.)

પોલીશ પટેલ ઓરોને પકડવાના કામમાં મદદ કરવાની તેની ફરજ છતાં તે મદદ ન કરી તો તેનાપર આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત રાખી માજીસ્ટ્રેટ કામ ચલાવી શકેછે. કારણ કે પોલીશ પટેલ ગેર વર્તણુક કરે તો પોલીશ કમિશનરની મંજૂરી લઇને તેને તેવા કામ ઉપરથી દૂર કરવાનો માજીસ્ટ્રેટને અધિકાર છે. તો આવી વખતે પોલીશ પટેલનાપર કામ ચલાવવા માટે કી. પ્રો. કો. ૪૬૬ (સને ૧૮૭૨ના ૧૦ની) પ્રમાણે પરવાનગી લેવાની જરૂર નથી (મુ. હા. ઇ. લા. વા. ૪ પા. ૩૫૭ સરકાર વિરુદ્ધ બગવાન દેવરાજ.)

આ કલમ પ્રમાણે કોઈના ઉપર ગુનોહ શબ્દિત થવાને આરોપિત એ સરકારી નોકર છતાં તેણે જે કામ કરવા વિશે કાયદામાં કહેલું તે કામ તેણે કર્યું નહિ અને બીજ કો- ઇને કાયદા પ્રમાણે જે શિક્ષા થવાની તે ન થાય એવા ઉદ્દેશ તેણે તે કામ કર્યું નથી એટલું શબ્દિત થાય એટલે બસછે. જે માણસોનો શિક્ષાથી બચાવ કરવાનો આરોપિતનો ધરાદો હતો તે માણસે કાયદા પ્રમાણે શિક્ષા થવા જોગ ગુનોહ કર્યો ન હોય તોપણ હરકત નથી (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૩ પા. ૧૪૨ સરકાર વિગ અમીરદીન.)

ગામડાના હીસાબ રાખનાર અને ગામડાના મુનસફના સીપાઈઓ હુકમ ન માને તો તેમની ઉપર આ કલમ પ્રમાણે કામ ચાલી શકે નહિ (મુ. હા. લા. વા. ૧ પા. ૨૬૬)

સરકારી નોકર
ર કોઈ સખસને
શિક્ષાથી અથવા
કાંઈ મિલકતને
સરકાર જપતય
વાર્થી બચાવવા
ના ધરાદાથી કાં
ઈ ખોટું દફતર
અથવા લખાણ
બનાવેતેમાખત.

૨૧૮. કોઈ માણસ સરકારી નોકર હોય, અને તેના સરકારી ઓ-
હદાસર તેને કાંઈ દફતર અથવા બીજી લખાણ તૈયાર કરવાનું કામ
સોંપ્યું હોય, તે માણસ જો તે દફતર અથવા લખાણ જે રીત ખોટી
છે એવું, તે જાણતો હોય તેવી રીતે તૈયાર કરે, એવા ધરાદાથી કે તેથી
લોકને અથવા કોઈ સખસને ટોટો અથવા નુકશાન થાય, અથવા ટોટો કે
નુકશાન થશે એવા સંભવ છે એમ જાણીને, અથવા એવા ધરાદાથી
કે તેથી કોઈ સખસને કાયદેસર શિક્ષાથી બચાવે, અથવા તેથી કોઈ
સખસ કાયદેસર શિક્ષાથી બચશે એવા સંભવ છે એમ જાણીને, અથવા
તેથી કાંઈ મિલકત સરકાર જપ્ત થતી, અથવા કાંઈ રૂપિયા તેમાંથી કાયદા મુજબ આ-
પવા જેવા હોય તે આપવાથી બચી જાય, અથવા તે બચી જશે એવા સંભવ છે, એમ
જાણીને, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની,
અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—એક મામલતદારે તલાટીને સને ૧/૨૭ ના કાયદા ૧૬ ની કા. ૨૬ પ્રમાણે
રીપોર્ટ કરવાનું કહેલું અને તે રીપોર્ટ ખોટો હતો એમ જણાયું તેથી તેના પર આ કલમ
પ્રમાણેનું તોહીમત મુકી કામ ચલાવવાને મામલતદારે પરવાનગી આપી હતી. તેમાં ડરજીયું
કે તલાટીને જે કલમ પ્રમાણે રીપોર્ટ કરવાનું કહ્યું હતું તે પ્રમાણેનો તલાટી એ મામલતદાર-
ના તામાનો છે તેથી કી. પ્રો. કો. કા. ૧૬૭ (૧૮૬૧ ના ૨૫ ની) પ્રમાણે મામલતદાર
કામ ચલાવવાની પરવાનગી આપી શકે છે (જુઓ. મુ. હા. વા. ૭ પાને ૬૪ સરકાર વિ-
રૂદ્ધ મદદારે રામચંદ તા. ૧૧ અગષ્ટ સને ૧૮૭૦).

કાંઈ ધનસાફી મુકદમા
માટે, પોતે કાયદા વિરૂદ્ધ
છે એમ જાણતો હોયએવો
હુકમ, રીપોર્ટ વગેરે કોઈ
સરકારી નોકર કરે તેમાખત.

૨૧૯. કોઈ માણસ સરકારી નોકર છતાં લાંચ લેઈને અ-
થવા દ્વેષ બુદ્ધિથી કાંઈ ધનસાફી મુકદમાના કોઈપણ ભાગમાં
કાંઈ રિપોર્ટ, હુકમ, ફેસલો, અથવા ઠરાવ કરે કે કહી સંભળાવે,
એવા કે તે કાયદાથી વિરૂદ્ધ છે, એમ તે માણસ પોતે જાણતો
હોય, તો તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અ-
થવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

જે સખસને અખત્યાર
હોય તે સખસ હું કાયદા
થી વિરૂદ્ધ ચાલુકું એમ
જાણીને, કોઈને તેનો ધન
સાફી યવા સાફ કમીટ કરે,
અથવા કેદમાં મોકલે તે
માખત.

૨૨૦. કોઈ માણસનો ઓહદો એવી તરેહનો હોય કે
તેથી કોઈ સખસને તેઓના ધનસાફી યવા સાફ કમીટ કરે-
વાનો અથવા તેઓને કેદમાં મોકલવાનો અથવા કોઈ સખસને
કેદમાં રાખવાનો તેને કાયદેસર અખતિયાર મળ્યો હોય, તે
માણસને તે અખત્યાર અમલમાં લાવતાં લાંચ લેઈને અથવા
દ્વેષ બુદ્ધિથી, જો કોઈ સખસને તેનો ધનસાફી યવા સાફ કમીટ

કરે અથવા તેને કેદમાં મોકલે, અથવા કોઈ સખસને કેદમાં રાખે અને તે એમ જાણતો
હોય કે આમ કરવામાં હું કાયદાથી ઉલટો ચાલુકું, તો તે માણસને સાત વરસની મુદત
સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા
કરવામાં આવશે.

ટીકા.—ગેરકાયદેસર રીતે કેદમાં રાખવા બદલ પુરાવા હોય તેટલીજ વાત ઉપરથી
તે કલમ દ્વેષ બુદ્ધિએ થયું છે એમ કાયદેસર અનુમાન નિકળતું નથી એવા પ્રકારે કેદમાં

રાખવો એ કામ કાયદા વિરૂધ્ધ છે. એવા પ્રકારની માહિતી થવાને એવી વાત બનેલી વાતના સંબંધની છે અને કાયદાના સંબંધની નથી માટે આ કબ્રમમાં કહેલા પ્રકારની પૂર્ણતા કરવા માટે તે સાબિત કરવી જોઈએ. (મુ. હા. વા. ૯ પાને; ૩૪૬ સરકાર વિરૂધ્ધ નારાયણ આપ્પાજી વીગરે)

જે સરકારી નોકરની કાયદા મુજબ કોઈને પકડવાની ફરજ હોય તે સરકારી નોકર તેને પકડવામાં ધરાદાયી કસુર કરે, તે ખાખત.

૨૨૧. કોઈ માણસ સરકારી નોકર હોય, અને કોઈ સપ્સની ઉપર કાંઈ ગુનાહનું તોહોમત મુકાએલું હોય તેને, અથવા કાંઈ ગુનાહને માટે પકડવા જોગ હોય એવા કોઈ સપ્સને, પકડવા અથવા કેદમાં રાખવાની તે માણસની પોતાના સરકારી હોદાને લીધે કાયદા મુજબ ફરજ હોય, તે માણસ

અગર તે સપ્સને પકડવામાં ધરાદાયી કસુર કરે, અથવા ધરાદાયી તે સપ્સને નાશી જવા દે, અથવા તે સપ્સને તે કેદમાંથી નાશી જવામાં અથવા નાશી જવાની કોશિશ કરવામાં ધરાદાયી સહાય કરે, તો તે માણસને નીચે પ્રમાણે શિક્ષા કરવામાં આવશે એટલે:—

શીક્ષા. | અગર કેદ કરેલા અથવા જેને પકડવો જોઈતો હતો તે સપ્સની ઉપર મોતની શિક્ષા થઈ શકે એવા ગુનાહનું તોહોમત મુકવામાં આવ્યું હોય, અથવા એવા ગુનાહને માટે તે પકડવા જોગ થયા હોય, તો તે માણસને સાત વર્ષની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની, દંડ સાથે અથવા દંડ વિના, કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અથવા . અગર કેદ કરેલા અથવા જેને પકડવો જોઈતો હતો તે સપ્સની ઉપર જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા દશ વર્ષની મુદત સુધીની કેદની શિક્ષા થઈ શકે એવા ગુનાહનું તોહોમત મુકવામાં આવ્યું હોય, અથવા એવા ગુનાહને માટે તે પકડવા જોગ થયો હોય, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની, દંડ સાથે અથવા દંડ વિના, કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અથવા.

અગર કેદ કરેલા અથવા જેને પકડવો જોઈતો હતો તે સપ્સની ઉપર દશ વર્ષથી ઓછી મુદતની કેદની શિક્ષા થઈ શકે એવા ગુનાહનું તોહોમત મુકવામાં આવ્યું હોય, અથવા એવા ગુનાહને માટે તે પકડવા જોગ થયો હોય, તો તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની, દંડ સાથે અથવા દંડ વિના, કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

જે સપ્સની ઉપર કોઈ ઇનસાફની કોરટે શીક્ષાનો હુકમ કરેલો હોય, તે સપ્સને પકડવાની જે સરકારી નોકરની ફરજ હોય તે સપ્સને પકડવામાં ધરાદાયી કસુર કરે તે ખાખત.

૨૨૨. કોઈ માણસ સરકારી નોકર હોય, અને કોઈ સપ્સની ઉપર કાંઈ ગુનાહને માટે કોઈ ઇનસાફની કોરટે શીક્ષાનો હુકમ કરેલો હોય, તે સપ્સને (સન ૧૮૭૦ના આક્ટ ૨૭મા પ્રમાણે) “અથવા જે સપ્સને કાયદેસર રીતે કેદમાં રાખ્યો હોય તેવા સપ્સને” પકડવાની અથવા કેદમાં રાખવાની તે માણસની પોતાના સરકારી હોદાને લીધે કાયદા મુજબ ફરજ

હોય, તે માણસ અગર તે સપ્સને પકડવામાં ધરાદાયી કસુર કરે, અથવા ધરાદાયી તે સપ્સને નાશી જવા દે, અથવા તે સપ્સને કેદમાંથી નાશી જવામાં, અથવા નાશી જવાની કોશિશ કરવામાં ધરાદાયી સહાય કરે, (સન ૧૮૭૦ ના આક્ટ ૨૭ મા પ્રમાણે) “અથવા જે તે સપ્સને કાયદાસર રીતે કેદમાં રાખ્યો હોય” તો તે માણસને નીચે પ્રમાણે શિક્ષા કરવામાં આવશે, એટલે:—

શિક્ષા. | અગર કેદ કરેલો અથવા જેને પકડવો જોઈતો હતો તે સખસની જી. પર મોતની શિક્ષાનો હુકમ થએલો હોય, તો તે માણસને અઉદ વરસની મુદત સુધીની જે માંના ગમે તે પ્રકારની, દંડસાથે અથવા દંડ વિના; કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અથવા,

અગર કેદ કરેલો અથવા જેને પકડવો જોઈતો હતો તે શખસ કોઈ ઈનસાફની કોર્ટે કરેલા શિક્ષાના હુકમથી, અથવા તેને બદલે બીજી શિક્ષા કરવાના કોઈ હુકમથી, જીવતાં સુધી સમુદ્રપાર અથવા જીવતાં સુધી શાસનિક દાસત્વને, અથવા છ્વ વરસ કે, તેથી વધારે મુદત સુધી સમુદ્રપાર અથવા શાસનિક દાસત્વ અથવા કેદને લાયક હોય, તો તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની, દંડ સાથે અથવા દંડ વિના કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અથવા,

અગર કેદ કરેલો અથવા જેને પકડવો જોઈતો હતો તે શખસ કોઈ ઈનસાફની કોર્ટે કરેલા શિક્ષાના હુકમથી દશ વરસની મુદત સુધીની કેદને લાયક ન હોય, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની; શિક્ષા કરવામાં આવશે.

સરકારી નોકર ૨૨૩. જે માણસ સરકારી નોકર હોય અને જે સખસની ઉપર ગફલતથી કોઈ કેદીને નાસી જવા દે તે બાબત કાંઈ ગુનાહનું તોહોમત મુક્યું હોય અથવા કાંઈ ગુનોહ સાબીત થયો હોય એવા કોઈ સખસને (સન ૧૮૭૦ના આક્ટ ૨૭મા પ્રમાણે “અથવા જે સખસને કાયદાસર રીતે કેદમાં રાખ્યો હોય તે સખસને”) કેદમાં રાખવાની કાયદા પ્રમાણે જે માણસને પોતાના સરકારી હોદાને બીધે ફરજ હોય તે માણસ અગર ગફલતથી તે સખસને કેદમાંથી નાસી જવા દે, તો તે માણસને જે વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—ગુલેમારની સંબાળ રાખવાના શીપાર્ડ તરફિનું કામ જે સખસને સોંપ્યું હોય તે સખસ સરકારી નોકર છે (કા. હા. વા. ૩ પા. ૩૬)

કોઈ શખસને ૨૨૪. જે સખસની ઉપર કાંઈ ગુનાહનું તોહોમત મુક્યું હોય અથવા કાયદા મુજબ પકડતા હોય તેમાંથી કાંઈ ગુનોહ સાબીત થયો હોય તે ગુનાહને માટે તે શખસને કાયદેસર પકડવામાં તે શખસ છરાદાથી જે સામો થાય અથવા કાયદા વિરૂધ્ધ અથવા હરકત કાંઈ અડચણ કરે, અથવા તેવા કાંઈ ગુનાહને માટે તેને કાયદેસર જે કેદમાં રાખ્યો હોય તે કેદમાંથી જે તે નાશી જાય અથવા નાસી જવાની કોસીસ કરે. તો તે શખસને જે વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખુત્રીસો.—આ કલમમાં લખેલી શિક્ષા છે તે, જે ગુનાહનું તોહોમત તે શખસની ઉપર મુક્યું હોય, અથવા જે ગુનોહ તેની ઉપર સાબીત થયો હોય તે ગુનાહને માટે તે પકડવાનો તથા કેદમાં રાખવાનો શખસ જે સીક્ષાને લાયક હોય, તે સિક્ષાથી ઉપરાંત સમજવી.

ટીકા.—કેદી જે જીલ્લાની કેદમાંથી નાઠો હોય તે જીલ્લાની જાજરે તેની તપાસ કરવી જાણ્યે જ્યાં પકડાય ત્યાં નહીં. (મુ. હા. વા. ૧ પાને ૧૩૯ સરકાર વિરૂધ્ધ ડોસા સોરા તા.-૮-૩-૬૪)

પોલીસના સિપાઇની કેદમાંથી નાશીજનનાર પર કલમ ૧૮૬ પ્રમાણે તોહિમત નહીં રહેતા આ કલમ પ્રમાણે રહેછે (મુ. હા. વા. ૨ પાને ૧૨૮ સરકાર વિ. પોશુખીનધમ્માજી)

જે ગુના બદલ કેદી કેદમાં હોય અને તે નાશી જન્યતો મુળના ગુના શિવાય વધારે ની શિક્ષા આ કલમ પ્રમાણે નાશી ગયા બદલ જુદી શિક્ષા કરવી જોઈએ (કા. હા. વા. ૮ સરકાર વિરુદ્ધ ધુંડા જુહ તા. ૨ ડીસેમ્બર ૧૮૬૭)

કોઈ માણસ ગાંડો હોવાથી તેને દોષ મુક્ત કરી સરકારના હુકમ પ્રમાણે કેદમાં મોકલ્યો હોય અને તે માણસ સાવચેતીમાં આવ્યા પછી કેદમાંથી નાશા જન્ય તો આ કલમ પ્રમાણે તે ગુનેહગાર થતો નથી. (મે. પ્રમટ. ૧૬૮)

એક માણસ પાસેથી સારી ચાલના જામીન લેવા માટે તેને પોલીસ માજીસ્ટ્રેટની રૂબરૂ લઈ જતાં તે માણસ પોલીસના તાબામાંથી નાશી ગયો તેથી તેના પર આ કલમ પ્રમાણે તોહિમત રાખવામાં આવેલું તેમાં ડરાબુ કે કેદીપર એકાદ અપરાધ બદલ તોહિમત છતાં કેદમાંથી નાશી ગયો નથી તેથી તેના પર આ કલમ પ્રમાણે તોહિમત રહી શકતું નથી. (કા. હા. ઇ. વા. ૮ પાને ૩૩૧ સરકાર વિરુદ્ધ સસતીચરન નપિત.)

કોઈ સખસને કાયદા મુજબ પકડતા હોય તેમાં કોઈ બીજા સખસે સામાન્ય અથવા હરકત કરવી. ૨૨૫. જે સખસ કોઈ બીજા સખસને કોઈ ગુનાહને માટે કાયદેસર પકડવામાં ઇરાદાથી સામો થાય, અથવા કાયદા વિરુદ્ધ કોઈ અડચણ કરે, અથવા કોઈ બીજા સખસને કોઈ ગુનાહને માટે કાયદેસર જે કેદમાં રાખ્યો હોય તે કેદમાંથી તેને છોડાવી મુકે અથવા છોડાવી મુકવાની કોશીશ કરે, તે સખસને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે;

શિક્ષા. | અથવા, અગર પકડવાના, અથવા છોડાવી મુકેલા, અથવા જેને છોડાવી મુકવાની કોશીશ થઈ હોય તે સખસની ઉપર જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની કેદની શિક્ષા થઈ શકે એવા ગુનાહનું તોહિમત મુક્યું હોય, અથવા એવા ગુનાહને માટે પકડવા લાયક થયો હોય, તો, પેલા સખસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે;

અથવા, અગર પકડવાના, અથવા છોડાવી મુકેલા, અથવા જેને છોડાવી મુકવાની કોશીશ થઈ હોય તે સખસની ઉપર મોતની શિક્ષા થઈ શકે એવા ગુનાહનું તોહિમત મુક્યું હોય, અથવા એવા ગુનાહને માટે પકડવા લાયક થયો હોય, તો, પેલા સખસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

અથવા, અગર પકડવાનો અથવા છોડાવી મુકેલો સખસ કોઈ ઈનસાફની કોરેટની શિક્ષાના હુકમ મુજબ, અથવા તેને બદલે બીજી શિક્ષા કરવાના કોઈ હુકમ મુજબ, જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વરસની કે તેથી વધારે મુદત સુધી સમુદ્રપાર અથવા શાશનિક દાસત્વ અથવા કેદની, શિક્ષાને લાયક હોય, તો, પેલા સખસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

અથવા, અગર પકડવાના, અથવા છોડાવી મુકેલા, અથવા જેને છોડાવી મુકવાની કોશીશ થઈ હોય તે સખસંની ઉપર મોતની શિક્ષાનો હુકમ થયો હોય તો, પેલા સખસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

જમીન આપ | “૨૨૫” અ—ફોજદારી ઈનસાફનું કામ ચલાવવાની રીત બાબત-
વા મુક્યાના સ- | ના કાયદા પ્રમાણે સારી રીતે ચાલવા બાબતની જમીન આપવાને
અખથી કેદમાં | મુક્યાના સખખથી જે માણસને કેદમાં રાખ્યું હોય તે ત્યાંહાંથી નાશી
રાખ્યું હોય ત્યાંથી | નાશી જવું. જશ અથવા નાશી જવાની કોશીશ કરશે તેને ઘણામાં ઘણી એક વરસ
નાશી જવું. જશ અથવા નાશી જવાની કોશીશ કરશે તેને ઘણામાં ઘણી એક વરસ
સુધી ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા અથવા દંડ અથવા એ બેઉ શિક્ષા કરવી.
(સન ૧૮૭૦ ના આક્ટ ૨૭ મા પ્રમાણે.)

ટીકા.—સારી ચાલના જમીન આપવાને મુક્યો તેથી કેદની કેદમાં મોકલ્યો હોય
અને તેમાંથી તે નાકો હોય તો આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો થાય (કા. ઈ. લા. વા. ૮ પાને
૩૩૧-તા. ૨૬-૨-૮૨)

સમુદ્ર પારથી | ૨૨૬. જે માણસને કાયદા મુજબ સમુદ્રપાર કર્યો હોય તે મા-
કાયદા વિરૂધ્ધ પા | ણસ, પોતાની સમુદ્રપારની મુદત વિત્યા પેહેલાં, તથા શિક્ષા માફ ન
હું આવવું. થયા છતાં અગર સમુદ્રપારથી પાછો આવે, તો તેને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા
કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને, તથા પાછો સમુદ્રપાર તથા પેહેલા ત્રણ વરસની
મુદત સુધીની સખત કેદની શિક્ષા પામવાને તે લાયક થશે.

શિક્ષાની માફી | ૨૨૭. કોઈ માણસે શિક્ષાની કાંઈ સરતી માફી કયુત્ર કરી હોય
ની સરત તોડવી. | તે માણસ અગર જે સરતથી તેને માફી મળી હોય તે સરત જાણી
બુઝીને તોડે તો તે માણસને, અગર તેણે અસદ્ શિક્ષામાંની કાંઈ ભાગવી નહીં હોય તો,
જે શિક્ષાનો અસદ્ હુકમ થયો હોય તે શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને તે શિક્ષામાંની કાંઈ
તેણે ભાગવી હોય, તો તે શિક્ષામાંની જેટલી નહીં ભાગવી હોય તેટલી શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—આરોપિતે ઘર ફોડ્યાનો ગુન્હો કરવા બદલ પ્રીન્સઓફ વેલ્સ, સીંગાપુર
અને મલાકાની કોર્ટ આફજુડા કેમ્પેરે તોહમત સાબિત કરી ગવર્નર જનરલ ડરાવે તે કે-
કાણે તેણે ૧૦ વર્ષની સમુદ્રપારની શિક્ષા ભાગવવા ડરાવ કર્યાથી તે આઠ વરસ ને એક
માસ અને પંદર દીવસ રતનાગીરીની કેદમાં રહ્યો. પછી તુરંગ ઉપરના ઈન્સપેક્ટર જનરલે
તેને માફીના સરટાફિક્ટ ઉપરથી તું કારવારમાં રહેજે એવી સરતે તેને છોડી દીધી પણ
કારવારમાં રહેતા છતાં કેદીએ રહેવાના ઘરમાં ચોરી કરી તેથી ત્યાંહાના માજીસ્ટ્રેટે તેને
માફીની સરત તોડ્યાપરથી આ કલમ પ્રમાણે માફીની શિક્ષા ભાગવવાને ડરાવ કર્યો પણ
ખોટીસ ઈંડીયાની કોર્ટોને અધિકાર છે કે નહીં ? એવી શંકા ઉપરથી ડરાવ કર્યો કે કી.
પ્રો. કો. કા. ૩૩ “મુળના અપરાધની ચોક્કશી કરવાનો અધિકાર જે કોર્ટને હોય તે કોર્ટ-
ટને” એવા જે શબ્દ છે તેનો અર્થ કેદીને જે અપરાધ બદલ શિક્ષા થઈ હતી તે અપરા-
ધની ચોક્કશી કરવાનો જે કોઈ માજીસ્ટ્રેટને અધિકાર હોય તે માજીસ્ટ્રેટની કોર્ટ એવું સમ-
જવું તેથી ખોટીસ ઈંડીયાની કોર્ટોને તે અધિકાર છે (મુ. હા. વા. ૬ પાને. ૩૫૬ સરકાર
વિરૂધ્ધ અહોનું અકાંગ)

કોઈ સરકારી નોકર કાંઈ ઇનસાફી મુકદમાના કાંઈ પણ ભાગમાં બેઠો હોય તે વેળાએ તે સરકારી નોકરનું જે માણસ ઇરાદાથી અપમાન કરે, અથવા તેને કાંઈ હરકત કરે, અથવા તેને હરકત કરવી.

૨૨૮. કોઈ સરકારી નોકર કાંઈ ઇનસાફી મુકદમાના કાંઈ પણ ભાગમાં બેઠો હોય તે વેળાએ તે સરકારી નોકરનું જે માણસ ઇરાદાથી અપમાન કરે, અથવા તેને કાંઈ હરકત કરે, તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—શહેદી સાક્ષી આપતાં ફરકાર બોલ્યો તો તેથી સરકારી નોકર આગળ વ્યાયનું કામ ચાલતાં તેને હરકત કરવાનો ગુન્હો બનતો નથી અને કલમ ૧૨૨૦ પ્રમાણે તોહિમત રહી શકતું નથી (મુ. હા. વા. ૪ પાને ૧ સરકાર વિરૂધ્ધ આયુઆ અવેરાવ)

પુરેલા સવાલનો જવાબ આપવાને શહેદીને વારંવાર કહ્યા છતાં જવાબ આપવાને ના પાડે અથવા કસુર કરે તો તેથી તે શહેદ આ કલમ પ્રમાણેનો ગુનેગાર ઠરતો નથી. (મુ. હા. વા. ૪ પાને ૭ સરકાર વિરૂધ્ધ પાંડુ વીઠીજી)

ગુનેગારની શહેદ તરીકેની જુખ્યાનીમાં ફરકાર બોલો કોરટનો વખત ગુમાવ્યાથી તેના પર આ કલમ પ્રમાણે તોહિમત સાબિત કરેલું પણ (મુ. હા. વા. ૪ ને પાને ૬એ છપાયલા ફેસલા પ્રમાણે આવું તોહિમત રહી શકતું નથી એમ સેશન જડજે લખ્યાથી હાઇકોર્ટે ૬-૧૦થું કે સાક્ષીદાર જોઈએ તે રીતે ફરકાર બાબત કરે તે છતાં તે આ કલમ પ્રમાણે ગુનેગાર નથી એમ કહેવા અંગે તૈયાર નથી મતબબકે ગુનેગાર છે. (મુ. હા. વા. ૧૦ પાને ૬૯ સરકાર વિરૂધ્ધ જયમલ અવણ)

કોઈ શહેદ ફરકાર બોલે અને સવાલનો જવાબ આપવા સારૂ ના કહે તો તે ઉપર થી પીનજકોડની આ કલમ પ્રમાણે તેણે ઇરાદાથી હરકત કરી એમ થાય છે (મુ. હા. તા. ૧૬ માર્ચ ૧૮૭૧ સરકાર વિરૂધ્ધ અબદુલ રહેમાન)

સખરજીજાર એ સરકારી નોકર છે પી. ડી. કા. ૨૨૮ પ્રમાણે તેનું કામ એ વ્યાયનું કામ છે અને પુરાવાના આકટમાં “કોરટે” એવા જે શબ્દ છે તેમાં તે કોરટનો સંભાવેશ થાય છે. અને આ કલમમાં કહેલા અપરાધ સખરજીજાર આગળ થયા છતાં તેણે જી. કા. ૪૩૫ ૪૩૬ પ્રમાણે કામ નહીં ચલાવ્યું તો તે કામ ચલાવવાનો માજીસ્ટ્રેટને અધિકાર નથી. (કા. હા. વા. ૨૨ પાને ૧૦ સરકાર વિરૂધ્ધ સરધારીલાલ તા. ૨૮ અપ્રેલ ૧૮૭૪)

કોરટના અપમાનના ગુન્હામાં તેણે કઈ રીતે અપમાન કર્યું એમ સ્પષ્ટ જણાઈ આવે એવું તોહિમતમાં લખવું જોઈએ પણ એક કોરટે તેમ નહીં લખ્યાથી શિક્ષા રદ કરી (મ. હા. વા. ૪ પાને ૨૨૯)

ન્યુરર અથવા આસેસરનો વેશ લેવો.

૨૨૯. ફલાણી બાબતમાં ન્યુરર અથવા આસેસર દાખલ મારે નામ લખી મોકલાય, અથવા ટીપમાં લખાય, અને મને સોગંદ અપાય એવા કાયદા મુજબ મારો હક નથી એવું જે માણસ જાણતો હોય તે માણસ, વેશ લેખને અથવા બોલ રીતે, અગર તે બાબતમાં ન્યુરર અથવા આસેસર દાખલ ઇરાદાથી પોતાનું નામ લખી મોકલાવે; અથવા ટીપમાં લખાવે અથવા સોગંદ ખાય, અથવા પોતે જાણ્યા છતાં તેમ થવા દે અથવા કાયદા વિરૂધ્ધ મારે નામ લખી મોકલ્યું છે, અથવા ટીપમાં લખ્યું છે અથવા સોગંદ આપ્યા છે, એમ પોતે જાણ્યા છતાં, જે માણસ બ્રિટિશરવક તે ન્યુરીમાં બેશીને અથવા તે આસેસર દાખલ કામ કરે, તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

બાબ ૧૨ મો

શિક્ષા તથા સરકારી સ્ટાંપ સંબંધી ગુનાહો બાબત.

શિકો. | ૨૩૦. શિકો એટલે જે ધાતુ નાણાં દાખલ વપરાતો હોય, તથા જે પર છાપ મારીને નાણાં દાખલ વાપરવા માટે તેને કોઈ સરકારના હુકમથી બહાર પાડ્યા હોય, તે ધાતુ.

રાણીનો શિકો. | જે શિકાપર છાપ મારીને તેને રાણીના હુકમથી, અથવા હિંદુ-સ્તાનની સરકારના, અથવા કોઈ પણ પ્રેસીડેન્સીની સરકારના, અથવા રાણીના રાજ્ય માહેલી કોઈ પણ સરકારના, હુકમથી નાણાં દાખલ વપરાવા માટે બહાર પડ્યો હોય, તે શિકો તે રાણીનો શિકો.

દૃષ્ટાંત.

(અ) કોડીયો શિકો નથી.

(બ) વગર છાપેલા ત્રાંખાના ગઠા, અગર નાણાં દાખલ વપરાય તોપણ શિકો નથી,

(ક) ચાંદ કાંઈ શિકો ન ગણાય, કેમકે તે નાણાં દાખલ વાપરવાના ધરાદાયી થયેલાં નથી.

(ડ) જે શિકાનું નામ કંપનાનો રૂપીયો પડ્યું છે તે રાણીનો શિકો છે.

ટીકા.—નાણાં એટલે જે ધાતુનો પૈસા તરીકે ઉપયોગ કરેછે તે ધાતુનો ટુકડો પૈસા એ સાધારણ કિમતનું પરીમાણ છે. અને અદલા બદલાના વ્યાપારમાં તે મધ્યમ છે. અમુક એક ધાતુનો ટુકડો એ પૈસા છે કોંવા નહીં? એના કસોટી જોવી તે, તે ટુકડાં બજારમાં લઈ ગયા છતાં તેને બદલે જોઈએ તે જણસ મળે કોંવા નહીં? તે જોઈ કરવી અને તેટલા વાસ્તે તેની કીમત ડરાવવી જોઈએ તેની કીમત માહિતગાર લોકને અને ચતુર લોકને માત્ર માહિત હોય તો તે બસ નથી. આ કામમાં અકબર બાદશાહના વખતનાં ચાલુનાણાં ખોટા શિકા વાપર્યાનું તોહિમત હતું પણ તે નાણાં ચાલુ નાણાં નથી માટે તેના પર આ કલમ પ્રમાણે તોહિમત રહો થયું નથી (મુ. હા. વા. ૧૧ પા. ૧૭૨ સરકાર વિરુદ્ધ બાપુજી જાદવ બીગરે)

શિકો ખોટો | ૨૩૧. જે માણસ શિકો ખોટો બનાવે, અથવા જાણી બુઝીને શિ-બનાવવો. | કો.ખોટો બનાવવાની ક્રિયાનો કાંઈ પણ ભાગ કરે, તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ખુલાસો—જે સખસે ડગબાજી કરવાના ધરાદાયી, અથવા એમ કરવાથી ડગબાજી થશે એવા સંભવ છે એમ જણા છતાં, કોઈ ખરા શિકાને બીજા શિકા સરખો દેખાતો કરે, તે સખસે આ ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

રાણીનો શિકો | ૨૩૨. જે માણસ રાણીનો શિકો ખોટો બનાવે, અથવા જાણી ખોટો બનાવવો. | બુઝીને રાણીનો શિકો ખોટો બનાવવાની ક્રિયાનો કાંઈ પણ ભાગ કરે તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

શિકો ખોટો | ૨૩૩. શિકો ખોટો બનાવવાના કારણસર વાપરવાને વાસ્તે, અથવા બનાવવાનાં ફ. | તે કારણસર વાપરવાનો ધરાદો કરેલો છે એમ જાણીને અથવા એમ

હિયારે ખનાવવાં અથવા વેચવાં. | માનવાનું કારણ છતાં, જે માણસ કાંઈ છાપ અથવા હથિયાર ખનાવે અથવા સમારે, અથવા તે ખનાવવાની અથવા સમારવાની કીયાનો કાંઈ પણ ભાગ કરે, અથવા તે ખરીદ કરે, વેચે, કે કોઈને આપે તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

રાણીનો શિકો | ૨૩૪. રાણીનો શિકો ખોટો ખનાવવાના કારણસર વાપરવાને ખોટો ખનાવવાનાં હથિયાર ખનાવવાં અથવા વેચવાં. | વાસ્તે, અથવા તે કારણસર વાપરવાનો ઇરાદો કરેલો છે એમ જાણીને અથવા એમ માનવાનું કારણ છતાં, જે માણસ કાંઈ છાપ અથવા હથિયાર ખનાવે અથવા સમારે, અથવા તે ખનાવવાની અથવા સમારવાની કીયાનો કાંઈ પણ ભાગ કરે, અથવા તે ખરીદ કરે, વેચે, કે કોઈને આપે, તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

શિકો ખોટો | ૨૩૫. શિકો ખોટો ખનાવવાના કારણસર વાપરવાને વાસ્તે, અથવા ખનાવવાનાં કારણસર કાંઈ હથિયાર અથવા સામાન રાખવો. | તે કારણસર વાપરવાનો ઇરાદો કરેલો છે એમ જાણીને અથવા એમ માનવાનું કારણ છતાં, જે માણસ પોતાના કબજામાં કાંઈ હથિયાર અથવા સામાન રાખે, તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે; અને અગર ખોટો ખનાવવાનો શિકો રાણીનો હોય, તો તે માણસને દસ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—કાંઈ માણસની પેટીમાં અગર તેના તાબાની જગામાં નાણાં પાડવાનાં હથિયાર હોય અને તે ત્યાં છે એમ તેને જાણ હોય તો તે હથિયાર તે માણસના તાબામાં છે એમ જાણવું. કદાચ તે માણસ તે હથિયારનો ઉપયોગ કરતો ન હોય તોએ હરકત નથી. એજ પ્રમાણે જો અનેક માણસ મળી ને કામ કરતા હોય અને એનાં હથિયારનું તેને માહિત હોય તો તે હથિયાર પ્રત્યેકના તાબામાં છે એમ સમજવું (એ. કા. પ્ર. ૧૭૪. ૧૭૫)

હૈંદુસ્તાનમાં રહીને હી | ૨૩૬. જે માણસ, બ્રિટિશ ઇંડીયામાં છતાં, બ્રિટિશ ઇંડીયાની બહાર કાંઈ શિકો ખોટો ખનાવવામાં મદદગારી કરે, તે માણસને, જો તેણે બ્રિટિશ ઇંડીયાની માહિત તે શિકો ખોટો ખનાવવામાં મદદગારી કરી હોય, એવી રીતે શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખોટો શિકો આ દેશમાં લાવવો અથવા આ દેશમાંથી બહાર લઈ જવો. | ૨૩૭. કૌણો શિકો ખોટો ખનાવેલો છે એમ જાણીને અથવા એમ માનવાનું કારણ છતાં, જે માણસ તે શિકો બ્રિટિશ ઇંડીયા મધ્યે લાવે અથવા બ્રિટિશ ઇંડીયા મધ્યેથી બહાર લઈ જાય, તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

રાણીનો શિક્ષો ખોટો.
ખનાવેલો આ દેશમાં લાવ
વા અથવા આ દેશમાંથી
બાહાર લઈ જવો.

૨૩૮. કુલાણો ખોટો શિક્ષો રાણીનો શિક્ષો ખોટો ખનાવેલો
છે એમ જાણતિ, અથવા એમ માનવાનું કારણ છતાં, જે
માણસ તે શિક્ષો ખ્રિષ્ટિય ઇંડીયા મધ્યે લાવે અથવા ખ્રિષ્ટિય
ઇંડીયા મધ્યેથી બાહાર લઈ જાય, તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ
વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને
વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કોઈ શિક્ષો
ખોટો છે એમ જા
ણીને રાખ્યો હો
ય, તે બીજાને
આપવો.

૨૩૯. કોઈ માણસની પાસે કાંઈ ખોટો શિક્ષો હોય, અને તેની
પાસે તે શિક્ષો આવ્યો ત્યારે તેણે એમ જાણ્યું હોય કે આ શિક્ષો ખો-
ટો છે તે માણસ અગર દગલખાજીથી, અથવા દગો થાય એવા ધરા-
દાથી, તે શિક્ષો કોઈ સખસને આપે, અથવા કોઈ સખસને તે લેવાને
લલચાવવાની કોશિશ કરે, તો તે માણસને પાંચ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે
પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

રાણીનો કોઈ
શિક્ષો ખોટો છે
એમ જાણીને
ખો હોય તે બી
જાને આપવો.

૨૪૦. કોઈ માણસની પાસે કાંઈ ખોટો શિક્ષો હોય, અને તે શિક્ષો
રાણીનો શિક્ષો ખોટો ખનાવેલો હોય, અને તેની પાસે તે શિક્ષો આવ્યો
ત્યારે તેણે એમ જાણ્યું હોય કે આ રાણીનો શિક્ષો ખોટો ખનાવેલો છે,
તે માણસ અગર દગલખાજીથી અથવા દગો થાય એવા ધરાદાથી તે શિક્ષો
કોઈ સખસને આપે, અથવા કોઈ સખસને તે લેવાને લલચાવવાની કોશિશ કરે, તે
માણસને દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આ-
વશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—આ કલમ મુજબ તોહોમત રાખી જ્યુરીની રૂબરૂ કેદીની તપાસ કરી જ્યુ-
રી એ તેને નિરપરાધી ઠરાવ્યો ત્યારે શેશન જડજ કા. ૨૪૧ મુજબ તોહોમત રાખી આસે
સર સાથે મળતા થઈ તોહોમતદાર ઠરાવ્યો તેમાં હાથકોરે ઠરાવ્યું કે જ્યુરીએ ફેસલો કહ્યા
પછી તોહોમત નામામાં ફેરફાર કરવા શેશન જડજને અધિકાર નથી. (મુ. હા. વા. ૫ પાને
૬ સરકાર વિરુદ્ધ શેખઅલી ફકીરમમદ)

કોઈ માણસની પાસે
કાંઈ શિક્ષો પેટેલાં આવે
તે વખતે તે એમ જાણ
તો ન હોય કે આ શિક્ષો
ખોટો છે તે શિક્ષો તે મા
ણસે કોઈને ખરા દાખલ
આપવો.

૨૪૧. કાંઈ ખોટો શિક્ષો, ખોટો છે એમ જે સખસ જા-
ણતો હોય પણ તે પોતાના કમળમાં લેતો વખતે તે ખોટો છે
એમ જે સખસે જાણ્યું ન હોય તે સખસ અગર તે શિક્ષો
ખરા શિક્ષા દાખલ કોઈ બીજા સખસને આપે, અથવા કોઈ
બીજા સખસને તે ખરા શિક્ષા દાખલ લેવાને લલચાવવાની

કોશિશ કરે, તે સખસને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા
તે જેના જેવા ખોટો ખનાવેલો હોય તે શિક્ષાની કીમતની દસ ધણી રકમ સુધીના દંડની,
અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દર્શાવ.

એક શિક્ષા પાડનારો એ ખોટા કંપનીના રૂપીયા પોતાના સોબતીયા ને આપે, એ-
કલા સાફ કે તે તે રૂપીયા ચલાવે. બ તે રૂપીયા એક બીજા ચલાવનાર કે ને

વેચાના આપે, અને ક તે ખોટા છે એમ જાણાને તે રૂપીયા વેચાતા લે. પછી કાંઈ માલ લેખને તેની કીમતમાં તે રૂપીયા ક ડ ને આપે, અને ડ તે ખોટા છે એમ ન જાણતાં લે. પાછળથી તે રૂપીયા લીધા પછી તે ખોટા છે એમ ડ ને ખખર પડે, અને ડ ત્યારપછી તે ખરા હોય એવી રીતે તે રૂપીયા કોઈને આપે, તો ડ ને કુકત આ કલમ મુજબ શિક્ષા થઈ શકે છે, પણ બ તથા ક એઓને, મુકદમાની કેફીયત મુજબ ૨૩૯ મી અથવા ૨૪૦ મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થઈ શકે છે.

કોઈ શિક્ષી કોઈ સખસની પાસે આવતાં વખતે તેણે એમ જાણ્યું હોય કે આ શિક્ષી ખોટો છે તે સખસે તે ખોટો શિક્ષી પાસે રાખવો.

૨૪૨. કાંઈ ખોટો શિક્ષી પોતાના કબજામાં આવ્યો હોય તે વખતે તે ખોટો છે એમ જાણ્યા છતાં, જે માણસ દગલખાજીથી અથવા દગો થાય એવા ધરાદાથી તે ખોટો શિક્ષી પોતાના કબજામાં રાખે તેને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

રાણીનો કોઈ શિક્ષી કોઈ સખસની પાસે આવતી વખતે તેણે એમ જાણ્યું હોય કે આ શિક્ષી ખોટો છે તે સખસે તે ખોટો શિક્ષી પાસે રાખવો.

૨૪૩. રાણીના શિક્ષા જેવા ખોટો ખનાવેલો કોઈ શિક્ષી પોતાના કબજામાં આવ્યો હોય તે વખતે તે શિક્ષી ખોટો ખનાવેલો છે એમ જાણ્યા છતાં, જે માણસ દગલખાજીથી અથવા દગો થાય એવા ધરાદાથી તે શિક્ષી પોતાના કબજામાં રાખે, તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટંકશાળામાં નોકર રહેલા માણસે કાયદામાં ધરાવેલા વજન અથવા મેજવણીથી જુદાં વજન અથવા મેજવણીનો શિક્ષી ખનાવવો.

૨૪૪. બ્રિટિશ ઇન્ડિયા મધ્યે કાયદા મુજબ સ્થાપેલી કોઈ પણ ટંકશાળામાં જે માણસ નોકર રહેલો હોય, તે માણસ તે ટંકશાળામાંથી નીકળતો કોઈ શિક્ષી તે શિક્ષાનું વજન અથવા મેજવણી કાયદાથી કરી હોય તેથી જુદા વજન અથવા મેજવણીનો થાય એવા ધરાદાથી અગર કાંઈ કામ કરે, અથવા જે કામ કરવાની તેને કાયદા મુજબ ફરજ હોય તે કામ કરવામાં કસુર કરે, તો તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

શિક્ષા પાડવાનું હથિયાર કોઈ ટંકશાળામાંથી કાયદા વિરુદ્ધ લઈ જવું.

૨૪૫. બ્રિટિશ ઇન્ડિયા મધ્યે કાયદા મુજબ સ્થાપેલી કોઈ પણ ટંકશાળા મધ્યેથી, કાયદેસર અખતિયાર વિના, જે માણસ કાંઈ શિક્ષી પાડવાનું હથિયાર અથવા ઓળર લઈ જાય,

તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

દગલખાજીથી અથવા બદલાનતથી કોઈ શિક્ષાનું વજન ઓછું કરવું અથવા તેની મેજવણીમાં ફેરફાર કરવો.

૨૪૬. કોઈ પણ શિક્ષા ઉપર જે માણસ દગલખાજીથી અથવા બદલાનતથી એવી કાંઈ ક્રિયા કરે કે તેથી તે શિક્ષાનું વજન ઓછું થાય, અથવા તેની મેજવણી બદલાય, તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની

કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ખુદાસો.—કોઈ સખસ એક શિકાનો કાંઈ અંસ કોરી કાઢાડે અને તે છેદમાં કાંઈ બીજી વસ્તુ મુકે. તો તેણે તે શિકાની મળવણી બદલી એમ સમજવું.

દગલખાજીથી અથવા બદલાનતથી રાણીના શિકાનું વજન ઓછું કરવું અથવા તેની મળવણી બદલી. ૨૪૭. રાણીના શિકાઓમાંના કોઈ પણ શિકા ઉપર ને માણસ દગલખાજીથી અથવા બદલાનતથી એવી કાંઈ ક્રિયા કરે કે તેથી તે શિકાનું વજન ઓછું થાય અથવા તેની મળવણી બદલાય, તે માણસને સાત વરસની મુદત મુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કોઈ શિકા બીજા શિકાને ડોકાણે ચાલે એવા ધરાદાથી તે શિકાનું રૂપ બદલવું. ૨૪૮. કોઈ પણ શિકા ઉપર ને કોઈ માણસ એવી કાંઈ ક્રિયા કરે કે તેથી તે શિકાનું રૂપ બદલાય, અને તે એવા ધરાદાથી કે તે શિકા કોઈ બીજા પ્રકારના શિકાને ડોકાણે ચાલે, તો તે માણસને સાત વરસની મુદત મુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

રાણીનો કોઈ શિકા બીજા શિકાને ડોકાણે ચાલે એવા ધરાદાથી તે શિકાનું રૂપ બદલવું. ૨૪૯. રાણીના શિકાઓમાંના કોઈ પણ શિકા ઉપર ને કોઈ માણસ એવી કાંઈ ક્રિયા કરે કે તેથી તે શિકાનું રૂપ બદલાય, અને તે એવા ધરાદાથી કે તે શિકા કોઈ બીજા પ્રકારના શિકાને ડોકાણે ચાલે, તો તે માણસને સાત વરસની મુદત મુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

આ શિકામાં ફેરફાર થાય એવો એવું જાણીને ને શિકા પાસે રાખ્યો હોય તે બીજાને આપવો. ૨૫૦. કોઈ સખસના કબજામાં કાંઈ શિકા હોય, અને તે શિકા બાબત ૨૪૬ મી અથવા ૨૪૮ મી કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુનોહ કરવામાં આવ્યો હોય અને તે શિકા બાબત તે ગુનોહ કરવામાં આવેલો છે એમ તે સખસના કબજામાં તે શિકા આવતી વખતે તેણે જાણ્યું હોય, તે સખસ અગર દગલખાજીથી અથવા દગો થાય એવા ધરાદાથી તે શિકા કોઈ બીજા સખસને આપે, અથવા કોઈ બીજા સખસને તે શિકા લેવાને લલચાવવાની કોશીશ કરે, તો તેને પાંચ વરસની મુદત મુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

આ શિકામાં ફેરફાર થાય એવો એમ જાણીને ને રાણીનો ને શિકા પાસે રાખ્યો હોય તે શિકા આપવો. ૨૫૧. કોઈ સખસના કબજામાં કાંઈ શિકા હોય, અને તે શિકા બાબત ૨૪૭ મી અથવા ૨૪૯ મી કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુનોહ કરવામાં આવ્યો હોય, અને તે શિકા બાબત તે ગુનોહ કરવામાં આવેલો છે એમ તે સખસના કબજામાં તે શિકા આવતી વખતે તેણે જાણ્યું હોય તે સખસ અગર દગલખાજીથી અથવા દગો થાય એવા ધરાદાથી તે શિકા કોઈ બીજા સખસને આપે અથવા કોઈ બીજા સખસને તે શિકા લેવાને લલચાવવાની કોશીશ કરે, તો તેને દસ વરસની મુદત મુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કોઈ સમ્પત્તિ પાસે
કોઈ ફેરફાર થએલો શિકો
આવતી વખતે તેમાં ફેરફાર
થએલો એમ તેણે જા-
ણ્યા છતાં તે પાસે રાખ્યો.

૨૫૨. જે શિકા બાબત ૨૪૬ તથા ૨૪૮ મી એ બે કલ-
મોમાંની ગમે તે કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુનોહ કરવામાં આવ્યો
હોય, તે શિકો દગજબાજીથી અથવા દગો થાય એવા ધરા-
દારી કોઈ માણસના કબજામાં હોય, અને શિકા બાબત તે
ગુનોહ કરવામાં આવેલો છે એમ તે માણસના કબજામાં તે શિકો આવતી વખતે તેણે
જાણ્યું હોય, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની
શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કોઈ સમ્પત્તિ પાસે
કોઈ ફેરફાર થએલો રાણી
નો શિકો આવતી વખતે
તેમાં ફેરફાર થએલો છે
એમ તેણે જાણ્યા છતાં તે
પાસે રાખ્યો.

૨૫૩. જે શિક્ષા બાબત ૨૪૭ મી, તથા ૨૪૯ મી એ બે
કલમોમાંની ગમે તે કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુનોહ કરવામાં આ-
વ્યો હોય, તે શિકો દગજબાજીથી અથવા દગો થાય એવા
ધરાદારી કોઈ માણસના કબજામાં હોય અને તે શિકા બાબત
તે ગુનોહ કરવામાં આવેલો છે એમ તે માણસના કબજામાં
તે શિકો આવતી વખતે તેણે જાણ્યું હોય તો તે માણસને પાંચ વરસની મુદત સુધીની
જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

જે શિકો કોઈ માણ-
સની પાસે પહેલાં આવતી
વખતે તેમાં ફેરફાર થએ-
લો છે એમ તેણે જાણ્યું
ન હોય તે શિકો તેણે બી-
જા તે ખરા શિકા દાખલ
આપ્યો.

૨૫૪. જે શિકા બાબત કોઈ સમ્પત્તિ એમ જાણતો હોય
કે એની ઉપર કલમ ૨૪૬, ૨૪૭, ૨૪૮, અથવા ૨૪૯ મી
માં લખી છે તેવા કોઈ ક્રીયા કરવામાં આવી છે, પણ જે
શિકો તે સમ્પત્તિના કબજામાં આવતી વખતે તે બાબત તેની
કોઈ ક્રીયા કરવામાં આવેલી છે એમ તેણે જાણ્યું ન હોય,
તે સમ્પત્તિ તો અગર કોઈ બીજા સમ્પત્તિને તે શિકો ખરા શિકા દાખલ, અથવા તે શિકો
જે પ્રકારનો હોય તેથી જુદા પ્રકારના શિકા દાખલ આપે, અથવા કોઈ સમ્પત્તિને તે
શિકો ખરા શિકા દાખલ અથવા તે શિકો જે પ્રકારનો હોય તેથી જુદા પ્રકારના શિકા
દાખલ લેવાને લલચાવવાની કોશિશ કરે તો તે સમ્પત્તિને બે વરસની મુદત સુધીની જેમાં-
ના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા તે બદલેલો શિકો જે શિકાને ડેકાણે ચલાવ્યો હોય
અથવા અજાણવાની કોશિશ કરી હોય તે શિકાની કીમતની દશ ગણી રકમ સુધીના દંડની
શિક્ષા કરવામાં આવશે.

સરકારી સ્ટાંપ |

૨૫૫. મેહેસુજનાં કારણસર સરકારે બાહાર પાડેલો કોઈ પણ સ્ટાંપ
ખોટો બનાવ્યો. જે માણસ ખોટો બનાવે, અથવા જાણી બુઝીને તે ખોટો બનાવવાની
ક્રીયાનો કાંઈપણ ભાગ કરે, તે માણસને જીવતા સુધી સમુદ્રપારનો અથવા ફસ વરસની
મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે
દંડને પણ લાયક થશે.

ખુલાસો—કોઈ સમ્પત્તિ એક પ્રકારના ખરા સ્ટાંપને બીજા પ્રકારના ખરા સ્ટાંપ સ-
રખો દેખાતો કરીને ખોટો સ્ટાંપ બનાવે, તેણે આ ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

ટીકા.—એક રૂપિયાના સ્ટાંપને બદલે એક આનાનો સ્ટાંપ વાપરેલો તે એક રૂપિયા
નો સ્ટાંપ ખોટો બનાવ્યાનો ગુનોહ નથી. (ઈ. ડા. પ્ર. ૨૪૪)

કોઈ સરકારી સ્ટાંપ ખોટો
ખનાવવાના કારણસર કાંઈ
હથિયાર અથવા સામાન
પાસે રાખવો.

૨૫૬. મેહિસુલના કારણસર સરકારે બાહાર પાડેલો કોઈ
સ્ટાંપ ખોટો ખનાવવાના કારણસર વાપરવાને વાસ્તે, અથવા
તે કારણસર વાપરવાનો ઇરાદો કરેલો છે એમ જાણીને અથવા

એમ માનવાનું કારણ છતાં જે માણસ પોતાના કબજામાં કાંઈ હથિયાર અથવા સામાન
રાખે તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદનીશિક્ષા કર
માં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કોઈ સરકારી
સ્ટાંપ ખોટો ખના
વવાનાં કારણસર
હથિયાર ખનાવવું
અથવા વેચવું.

૨૫૭. મેહિસુલનાં કારણસર સરકારે બાહાર પાડેલો કોઈ સ્ટાંપ ખો
ટો ખનાવવાના કારણસર વાપરવાને વાસ્તે, અથવા તે કારણસર વાપ
રવાનો ઇરાદો કરેલો છે એમ જાણીને અથવા એમ માનવાનું કારણ
છતાં જે માણસ કાંઈ હથિયાર ખનાવે, અથવા તે ખનાવવાની ક્રિયાનો
કાંઈપણ ભાગ કરે, અથવા તે ખરીદ કરે, વેચે કે કોઈને આપે, તે માણસને સાત વરસની
મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદનીશિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે
દંડને પણ લાયક થશે.

સરકારી સ્ટાંપ
ખોટો ખનાવેલો
વેચવા.

૨૫૮. ફત્તાણો સ્ટાંપ મેહિસુલનાં કારણસર સરકારે બાહાર પાડે
લો કોઈ સ્ટાંપ જેવો ખોટો ખનાવેલો છે એમ જાણીને, અથવા એમ
માનવાનું કારણ છતાં, જે માણસ તે સ્ટાંપને વેચે અથવા વેચવાનું
કહે, તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદનીશિક્ષા
કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

સરકારી સ્ટાંપ
ખોટો ખનાવેલો
પાસે રાખવો.

૨૫૯. ફત્તાણો સ્ટાંપ મેહિસુલનાં કારણસર સરકારે બાહાર પાડે
લો કોઈ સ્ટાંપ જેવો ખોટો ખનાવેલો છે એમ જાણી, તેને ખરા સ્ટાંપ
દાખલ વાપરવાના અથવા આપવાના ઇરાદાથી અથવા તે ખરા સ્ટાંપ દાખલ વાપરવામાં
આવે એટલા માટે, જે માણસ તે સ્ટાંપ પોતાના કબજામાં રાખે, તે માણસને સાત
વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદનીશિક્ષા કરવામાં આવશે, અને
વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કોઈ સરકારી સ્ટાંપ ખો
ટો ખનાવેલો છે એમ જા
ણી છતાં તે ખરા દાખ
લ વાપરવો.

૨૬૦. ફત્તાણો સ્ટાંપ મેહિસુલનાં કારણસર સરકારે બાહાર
પાડેલો કોઈ સ્ટાંપ જેવો ખોટો ખનાવેલો છે એમ જાણીને જે
માણસ તે સ્ટાંપને ખરા સ્ટાંપ દાખલ વાપરે, તે માણસને

સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદનીશિક્ષા અથવા દંડની અથવા એ
બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

સરકારને હાનિ કરવાના
ઇરાદાથી જે પર સરકારી
સ્ટાંપ હોય એવા કોઈ પ
દાર્થ ઉપરથી કાંઈ લખા
ણ ચેરી નાખવું, અથવા
કોઈ લેખને માટે કાંઈ સ્ટાં

૨૬૧. જે પદાર્થ પર મેહિસુલનાં કારણસર સરકારે બાહાર
પાડેલો સ્ટાંપ લગાડેલો હોય તે પદાર્થ ઉપરથી જે લખાણ અ-
થવા લેખને માટે તે સ્ટાંપ વાપર્યો હોય તે લખાણ અથવા
લેખ જે માણસ દગલખાણથી અથવા સરકારને હાનિ કરવાના
ઇરાદાથી, કાઢાડી અથવા ચેહેરી નાખે, અથવા કોઈ સ્ટાંપ

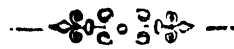
પ વાપર્યો હોય તે સ્ટાંપ કાંઈ બીજા લખાણ અથવા લેખને માટે વાપરવામાં આવે તે લેખપરથી કાઢાડી નાખવો એટલા માટે જે લખાણ અથવા લેખને માટે તે સ્ટાંપ વાપર્યો હોય તે લખાણ અથવા લેખપરથી જે માણસ તે સ્ટાંપને કાઢાડી નાખે, તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.— ઉપરની કલમમાં કહેલી બીજા દગલખાણ અને સરકારને નુકશાન કરવાના હેતુથી થતી જોઈએ એક વખત વાપરેલા સ્ટાંપનો ફરી ઉપયોગ કર્યો એમ બતાવ્યા શિવાય અગર તેવા અનુમાન શિવાય સરકારને નુકશાન કરવાના ધરાદો હતો એમ સીક્ર ચલુ નથી તેથી જો કોઈ શખસ એકાદ સ્ટાંપ કાગળ પર લખેલો મજબૂર ખરડોને તે મજબૂરને સ્ટાંપનું કારણ ન પડે એવો મજબૂર બને તો તેથી ગુન્હો થતો નથી. (મુ. કા. પ્ર. ૧૮૩)

કોઈ સગારી સ્ટાંપ આ અળ વાપરેલો છે એમ જાણ્યા છતાં તે પાછો વાપરેલો. ૨૬૨. મહેસુલનાં કારણસર સરકારે બાહાર પાડેલો કોઈ પણ સ્ટાંપ આગળ વપરાયેલો છે એમ જાણ્યા છતાં, દગલખાણથી અથવા સરકારને હાની કરવાના ધરાદાયી, જે મા-

ણસ કોઈ પણ કારણસર તે સ્ટાંપ વાપરે તે માણસને જે વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

સ્ટાંપ વાપરેલો છે એવી રીત ની કાંઈ નિશાની હોય નાખવી. ૨૬૩. મહેસુલનાં કારણસર સરકારે બાહાર પાડેલો કોઈ પણ સ્ટાંપ વપરાયેલો છે એમ જાણ્યા સાથે તે સ્ટાંપ પર કરેલી અથવા મારેલી કોઈ પણ નિશાની, દગલખાણથી અથવા સરકારને હાની કરવાના ધરાદાયી, જે માણસ હોતો અથવા કાઢાડી નાખે, અથવા જે સ્ટાંપ ઉપરથી એવી કોઈ નિશાની હોતી અથવા કાઢાડી નાખી હોય, એવો કોઈ સ્ટાંપ જે માણસ જાણી છુટીને પોતાના કબજામાં રાખે, અથવા વેચે અથવા કોઈને આપે, અથવા એવો કોઈ સ્ટાંપ વપરાયેલો જાણ્યા છતાં જે માણસ તે સ્ટાંપ વેચે, અથવા કોઈને આપે, તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખાખ ૧૩ મો.

કાટલાં તથા માપ સંબંધી ગુન્હા ખાખત.

તોળવાનું ખોટું ચંત્ર દગલખાણથી વાપરવું. ૨૬૪. તોળવાનું કાંઈ પણ ચંત્ર ખોટું છે એવું જાણીને જે માણસ દગલખાણથી વાપરે તેને એક વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

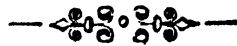
ખોટું કાટલું અથવા માપ દગલખાણથી વાપરવું. ૨૬૫. જે માણસ કાંઈ પણ ખોટું કાટલું અથવા લંબાઈનું કે જરેતનું ખોટું માપ દગલખાણથી વાપરે, અથવા એક કાટલાને અથવા લંબાઈના કે જરેતલાનાં માપને તે છે તેથી કાંઈ જુદાં કાટલાં અથવા માપને કાણે દગલખાણથી વાપરે, તેને એક વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની

કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખોટાં કાટલાં અથવા માપ પાસે રાખવાં. | ૨૬૬. તોળવાનું કાંઈ પણ ચંત્ર, અથવા કાંઈ કાટલું, અથવા લંબાઈનું કે ભરતલનું કાંઈ માપ, ખોટું છે એવું જાણીને, તથા તે દગલખાજીથી વાપરવામાં આવે એવા ધરાદાથી, જે માણસ પોતાની પાસે રાખે, તેને એક વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—મંજુર કરેલા માપ કરતાં વધારે માપનાં કાટલાં કાંઈના કબજામાં હોય તો તે દગલખાજી ઉપરથી આ કલમ મુજબ ગુન્હો થતો નથી. તોલેખતનામાંમાં દગલખાજી ભરેલો ધરાદો લખ્યો જોઈએ અને તે સાબિત પણ થવો જોઈયે. (મુ. હા. વા. ૧ પા. ૧૮૧ સરકાર વિ. દામોદર દયાલજી તા. ૨૭ જાન્યુઆરી ૧૮૬૪)

ખોટાં કાટલાં અથવા માપ બનાવવાં, વેચવાં. | ૨૬૭. તોળવાનું કાંઈ પણ ચંત્ર, અથવા કાંઈ કાટલું, અથવા લંબાઈનું કે ભરતલનું કાંઈ માપ ખોટું છે એવું જાણીને જે માણસ બનાવે, વેચે, અથવા કાંઈને આપે, એટલા સારૂ કે તે ખરેખર ઠોકાણે વપરાય અથવા એવું જાણીને કે તે ખરેખર ઠોકાણે વપરાય એવો સંભવ છે, તો તેને એક વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

બાબ ૧૪ મો.

હોકોની તનદુસ્તી, સહાયતા, અનુકૂળતા, લજ્જા તથા નીતિ સંબંધી

ગુન્હાઓ બાબત.

લોકાપકારકૃત્ય. | ૨૬૮. જે સખસ એવું કાંઈ કામ કરે, અથવા એવી કાંઈ કાયદા નિરૂદ્ધ કસુર કરે, કે જેથી લોકને, અથવા જે માણસો પાડોશમાં રહેતા હોય અથવા જેઓના કબજામાં ત્યાંના પાડોશમાં કાંઈ મિલકત હોય તે સર્વ માણસોને, કાંઈ સાધારણ નુકશાન, ભય, અથવા દુઃખ થાય અથવા જેથી જે સખસોને કાંઈ સાર્વજનિક હક વાપરવાની જરૂર પડે તે સખસોને નુકશાન, અડચણ, ભય, અથવા દુઃખ થયા વિના રહેજ નહીં; તે સખસે લોકાપકારક કૃત્ય કર્યું એમ સમજવું.

કોઈ સર્વાપકારક કૃત્યથી કાંઈ અનુકૂળતા અથવા લાભ થતો હોય, તે તે સખસથી તે ગુનોહ માફ થઈ શકતો નથી.

ટીકા.—કી. પ્રો. કો. ના બાબ ૨૦ પ્રમાણે (સ્થાનિક અપકારક વસ્તુ વીચીનો) પેસ્તર કમ માલિકું નહીં એવા સખસથી આ કલમ પ્રમાણે લોકાપકારક કૃત્ય વિશેની ક્રિયાદનું કામ ચલાવવું એ કાયદેસીર નથી. (મુ. હા. તા. ૧૭ સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૯ સરકાર વિ. મુકલાલ વિગરે.)

નકા અથવા ફાયદાને સારૂ જે જુગારનું મકાન રાખવામાં આવે છે તેને “સાધારણ જુગાર ખેલવાનું મકાન” કહેવું. સર્વ લોકને કાંઈ ખરેખરી હરકત થાય છે એવા

પુરાવા શિવાય હરેક સખસ ને જુગાર રમનારાઓને પોતાના ઘરમાં લે તે સખસ તથા ને સખસો તેમાં જુગાર રમે તે સર્વ સખસો આ કલમના અર્થ પ્રમાણે લોકાપકારક કૃત્ય કરવાના મુદ્દાગાર થાયછે એવો ઠરાવ કરાતો નથી. (મુ.હા.તા. ૧ ડિસેમ્બર ૧૮૭૦ સરકાર વિરુદ્ધ હાઉ, નાગજી વીંગરે.)

મુંબાઈના સને ૧૮૬૭ ના આક્ટ ૭ ની કા. ૩૧ માં “અપકારક કૃત્ય કરે” એવા ને બોલ લખ્યા છે તેનો અર્થ આ કલમમાં ને “લોકાપકારક કૃત્યની” વાખ્યા આપીછે તેવો નથી પણ “અપકારક કૃત્ય કરો નહી” એવી ને લોકોને સામાન્ય નોટીસ (ચેતવણી) આપેલી હોયછે તેમાં “અપકારક કૃત્ય” એ બોલનો ને અર્થ થાયછે તેજ અર્થ સદરહુ કા. ૩૬ માં સમજાવો.

જિંદગીને નિષ્પ | ૨૧૬. ને માણસ કાયદા વિરુદ્ધ અથવા ગફલતથી એવું કાંઈ કામ
મ પોહોંચે એ | કરે, કે નેથી જિંદગીને નિષ્પમવાળા કોઈ રોગનો ચેપ પસરશે એવો
વા રોગનો ચેપ | સંભવ હોય, અને એવો સંભવછે એમ તે જાણતો હોય, અથવા
પસરે એવું ગફ | એમ માનવાનું તેને કારણ હોય તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની
લતીનું કામ. | એમ માનવાનું તેને કારણ હોય, તે માણસને જીવરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

જિંદગીને નિષ્પ | ૨૭૦. ને માણસ દ્વેષબુદ્ધિથી એવું કાંઈ કામ કરે, કે નેથી જિંદ-
મ પોહોંચે એ- | ગીને નિષ્પમવાળા કોઈ રોગનો ચેપ પસરશે એવો સંભવ હોય, અને
વા રોગનો ચેપ | એવો સંભવછે એમ તે જાણતો હોય, અથવા એમ માનવાનું તેને
પસરે એવું દ્વેષ | કારણ હોય, તે માણસને જીવરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે
બુદ્ધિનું કામ. | પ્રકારની કેદની અથવા દંડની અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—કલકત્તા મ્યુનિસિપાલિટીપર આ કલમ પ્રમાણે થયેલી ફરીયાદીમાં ઠરાવ કર્યો કે મ્યુનિસિપાલ કમિશનર એ પીનલકોડમાં કહ્યા પ્રમાણે સરકારી નોકર છે તો પણ ને લોકપર સરકારની મંજૂરી શિવાય ફરિયાદ છલાકાના માંજીએટને લેવાને મનાઈ છે તેમાં મ્યુનિસિપાલ કમિશનરનો સમાવેશ થતો નથી. સખસ કલકત્તા મ્યુનિસિપાલિટીપરની ફરિયાદ સરકારની મંજૂરી લીધા શિવાય ચલાવવાનો છલાકાના માંજીએટને અધિકાર છે. (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૩ પા. ૭૬૮)

રોગનાસખસથી | ૨૭૧. કોઈ વાહાણને રોગના સખસથી દુર રાખવા બાબતની અ
દુર રહેવા સંમ- | થવા તે સખસથી દુર રાખેલાં વાહાણોનો કિનારા સાથેનો અથવા
ધીની કાંઈ કા- | બીજા વાહાણો સાથેનો વેહેવાર કેમ ચાલે તેનો બંદોબસ્ત કરવા બા
નુન ન માનવી. | બતની, અથવા ને જગોમાં કાંઈ ચેપી રોગ ચાલતો હોય તે જગો તથા બીજી જગોની
વચે વેહેવાર કેમ ચાલે તેનો બંદોબસ્ત કરવા બાબતની હિંદુસ્તાનની સરકારે, અથવા
કોઈ પણ સરકારે, કરીને જાહેર કરેલી કોઈ કાનુન ને માણસ જાણીબુઝીને ન માને, તે
માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની,
અથવા એ બંનેની, શીક્ષા કરવામાં આવશે.

વેચવાને ધરાદે | ૨૭૨. કોઈ માણસ કાંઈ ખાવાની અથવા પીવાની વસ્તુમાં ભેજ
રાખેલી ખાવા- | કરે, એવી રીતે કે તેથી તે વસ્તુ ખાવાથી અથવા પીવાથી અવગુણ
ની અથવા પી- | થાય, અને એવા ધરાદાથી કે તે વસ્તુ ખાવાને અથવા પીવાને
વાની વસ્તુમાં | વેચવી; અથવા તે ખાવાને અથવા પીવાને વેચાશે એવો સંભવછે
કાંઈ ભેજ કરવી |

એમ જાણ્યા છતાં તો તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખાવાની અથવા પીવાની અવગુણકારક વસ્તુ વેચવી. ૨૭૩. જે વસ્તુ અવગુણકારક કરેલી અથવા થયેલી હોય, અથવા ખાવા અથવા પીવા જોગસ્થિતિમાં ન હોય, તેવી કાંઈ વસ્તુ ખાવા અથવા પીવાની વસ્તુ દાખલ કોઈ માણસ વેચે; અથવા

વેચવાનું કે, અથવા વેચવા મુકે, અને તે વસ્તુ ખાવામાં અથવા પીવામાં અવગુણકારક એમ જાણીને અથવા એમ માનવાનું કારણ છતાં એ પ્રમાણે કરે, તો તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

વસાણામાં ભિળ કરવી. ૨૭૪. કોઈ માણસ કાંઈ વસાણામાં અથવા તૈયાર કરેલા અપધમાં કાંઈ ભિળ કરે, એવી રીતે કે તેથી તે વસાણાનો અથવા

તૈયાર કરેલા અપધમાં ગુણ ઓછો થાય, અથવા તેની અસર બદલાય, અથવા તે અવગુણકારક થાય, અને તેમાં તેવી કાંઈ ભિળ ન થઈ હોય એ પ્રમાણે તે કાંઈ દવાના કામને સારૂ વેચવી અથવા વાપરવી એવા ઇરાદાથી અથવા તેવાં કામને સારૂ તે વેચાશે અથવા વપરાશે એવા સંભવછે એમ જાણ્યા છતાં, તે એ પ્રમાણે કરે, તો તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ભિળ થએલાં વસાણાં વેચવાં. ૨૭૫. કાંઈ વસાણામાં અથવા તૈયાર કરેલા અપધમાં તેનો ગુણ ઓછો થાય, અથવા તેની અસર બદલાય, અથવા તે અવગુણકારક થાય, એવી રીતે કાંઈ ભિળ થએલી છે, એમ જાણીને જે માણસ તે વસાણું

અથવા તૈયાર કરેલું અપધ, તેમાં ભિળ ન થઈ હોય એ પ્રમાણે, કાંઈ દવાના કામને સારૂ, વેચે, અથવા વેચવાનું કે, અથવા વેચવા મુકે, અથવા કોઈ દવાખાનામાંથી આપે, અથવા જે સમયસને તેમાં ભિળ થએલી ખમર ન હોય એવા કાંઈ સમયસ પાસે તે દવાના કામમાં વપરાવે, તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કાંઈ વસાણાને તે જુદું અથવા વસાણું તૈયાર કરેલું અપધ હો. ૨૭૬. કાંઈ વસાણું અથવા તૈયાર કરેલું અપધ, તે જુદું વસાણું તૈયાર કરેલું અપધ હોય એવી રીતે કાંઈ દવાનાં કામને સારૂ જે માણસ જાણી બુદ્ધિને વેચે, અથવા વેચવાનું કે, અથવા વેચવા મુકે અથવા કોઈ દવાખાનામાંથી આપે; તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

સાર્વજનિક ઝરાં અથવા જગ્યાનું પાણી મેલું કરવું. ૨૭૭. કોઈ પણ સાર્વજનિક ઝરાં અથવા જગ્યાનું પાણી જે માણસ બુદ્ધિપુરવક બિગાડે અથવા મેલું કરે, એવી રીતે કે તેથી તે પાણી રોજ જે કામમાં વપરાતું હોય તે કામને સારૂ તે ઓછું લાયક

થાય તો તે માણસને પણ મહીનાની મુદત સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા પાંચસે રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—આ કલમના અર્થ પ્રમાણે નદી એ એક સાર્વજનિક જહરો નથી. (મુ. હા. તા. ૨ જુલાઈ ૧૮૧૬ સરકાર વિરુદ્ધ પથા વિગરે.)

આ કલમમાં “સાધારણ સર્વ લોકનો ઝરો કીવાલેદિ” એવાજ શબ્દછે તેમાં “નદી” નો સમાવેશ થતો નથી, અને એટલા માટે માછલાં પકડવા માટે નદીમાં ઝાડનાં પાંદડાં નાખવાં એ કામ આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો નથી. (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૨ પા. ૩૮૩ સરકાર વિરુદ્ધ હલધરપોરે અને બીજા.)

આ કલમમાં “સાધારણ સર્વ લોકનો ઝરો” એવાજ શબ્દછે તેમાં એકાદ નદીનો એક સરખો પાણીનો પ્રવાહ વહેતો હોય તેનો સમાવેશ થતો નથી. (મ. હા. ઇ. લા. વા. ૪ પા. ૨૨૬ સરકાર વિ. વિટ્ટીઓકન વિગરે.)

હવાને તનફુરસ્તી માં બિગાડ કરે એવી કરવી. ૨૭૮. કોઈ જગાની હવા જે માણસ બુદ્ધિપુર્વક બિગાડે, એવી રીતે કે તેથી તે જગાની પાડોસમાં ધાણું કરીને રહેનારા અથવા ઘેરો કરનારા અથવા કોઈ સરિયામ રસ્તા ઉપર ફરનારા સખસોની તંફુરસ્તીમાં બિગાડ થાય, તે માણસને પાંચસે રૂપીયા સુધીના દંડની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

સરિયામ રસ્તા પર બેફીકરાઈથી હાંકવું અથવા રવારી કરવી. ૨૭૯. કોઈ સરિયામ રસ્તાપર જે સખસ કોઈ ગાડી એવી બેફીકરી અથવા ગફલતી ભરેલી રીતે હાંકે અથવા રવારી કરે કે તેથી માણસની જિંદગી જોખમમાં આવે, અથવા કોઈ બીજા સખસને બીથા અથવા નુકશાન થશે એવો સંભવ દેખાય, તે સખસને છ મહીનાની મુદત સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—નાય વગરના બળદોથી બોલેલી ગાડી ફક્ત હાંકવી એ આ કલમના અર્થ પ્રમાણે બેફીકરાઈથી હાંકવાનો ગુન્હો થતો નથી. (મુ. હા. તા. ૧૨ અગષ્ટ ૧૮૧૬ સરકાર વિ. ગણપતી સાલુંકે.)

આ કલમ વિરુદ્ધ તોહિમત ગાડીના માલીકપર નહીં પણ ગાડી હાંકનારપર આવે છે. (કા. વી. રી. વા. ૧૪ પા. ૩૨).

બેફીકરાઈથી વા. ૨૮૦ જે સખસ કોઈ વહાણ એવી બેફીકરી અથવા ગફલતી ભરેલી રીતે ચલાવે કે તેથી માણસની જિંદગી જોખમમાં આવે, અથવા બીજા કોઈ સખસને બીથા અથવા નુકશાન થશે એવો સંભવ દેખાય, તે સખસને છ મહીનાની મુદત સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા એક હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—ઇન્નરદારે ઈજારો પુરો પાડવા બાઉ રાખેલો મછવો જોઈયે તેટલો નિયમ નહીં રાખ્યાથી ઈંધો વળ્યો તેથી આ કલમ અને કા. ૧૦૯ મુજબ બેફીકરાઈ ભરેલી રીતે વહાણ ચલાવવાના ગુન્હાને મદદગારી આપ્યાનો ગુન્હો સાબિત કર્યાથી ઈરાબું કે વહાણ સલામત રીતે ચલાવવા સારૂ જે કોઈ જરૂર છે એવું તે ઇન્નરદારને માલુમ હતું અને જાણી જોઈને પુરૂ પાડ્યું નહીં એમ બતાવવા કોઈ પુરાવ નથી માટે તોહિમત રદ કર્યું (મુ. હા. તા. ૨૮ જુલાઈ ૧૮૭૦ સરકાર વિ. સખારામ ગોવીંદ).

ખોટું અજવાળું,
નીશાણી, અથવા
મોયું દેખાડવું.

૨૯૧. કાંઈ માણસ કાંઈ ખોટું અજવાળું, અથવા નીશાણી અ-
થવા મોયું દેખાડે, એવા ધરાદારી કે તે દેખાડેથી કોઈ વાહાણ અ-
લાવનારો ડગાય, અથવા ડગાણે એવો સંભવ છે એવું જાણીને, તો તે માણસને સાત
વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંને-
ની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ધણી બારબરેલાં
અથવા દેસતવા
જાં વાહાણમાં
બાંધું કરીને કોઈ
સખસને જળ
મારગેલઈ જવો.

૨૯૨. જે વાહાણ એવી હાલતમાં અથવા એટલું બેરેલું હોય કે
તેમાં જનારા સખસની જિંદગી જોખમમાં રહે, તેવા કાંઈ વાહાણમાં
એસાડીને બાંડીને સાર જે માણસ જાણીબુઝીને અથવા ગફલતથી
કોઈ સખસને જળમાર્ગે લઈ જાય અથવા મોકલે, તે માણસને છ
મહીનાની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક
હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—હોડી સારી હાલતમાં નહોતી, તેમાં એક ચીરો હતો છતાં તેમાં ૧૦૦ માણસ
લઈ હોડી નદીમાં ચલાવ્યાથી તે ઝાંધી પડી અને તેમાં ૭ માણસ જુડી ગયાં તેપરથી
કેદીઓપર કા. ૩૩૧ મુજબ તોહોમત ઠરાવેલું તે ૨૬ કરી હાઇકોર્ટે કા. ૨૮૨ પ્રમાણે તો
હોમત ઠરાવ્યું. (મુ. હા. વા. ૧ પા. ૧૩૭ સરકાર વિરુદ્ધ ખોડા જગાતા વીગેરે).

શરિયામ રસ્તા
અથવા વાહાણ
ના રસ્તામાં ભય
અથવા અડચણ
કરવી.

૨૯૩. જે માણસ કાંઈ કામ કરવાથી અથવા પોતાના કબજા
અથવા હવાતા માંહેલી કાંઈ મીલકતનો બંદોબસ્ત રાખવામાં કસુરે ક-
રવાથી ખુસ્કીના અથવા તરીના કોઈ શરિયામ રસ્તામાં કોઈ અવરોધ
ભય, અડચણ, અથવા નુકશાન કરે, તે માણસને બેસે રૂપિયા સુધી-
ના દંડની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—અનાજના કોઠારની યોગ્ય વ્યવસ્થા નહી રાખ્યાથી જે માણસોનો જીવ ગયો
તેથી કેદીપર આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત રાખી તેને સજા કરી દંડની રકમમાંથી અરધી
રકમ રૂ. ૫૦ ની મરનારની વોધવાને આપવાનો ઠરાવ કર્યો તેમાં હાઇકોર્ટે ઠરાવ્યું કે
એવી રીતની રકમ આપી શકાતી નથી. (મુ. હા. વા. ૭ પાને ૭૩ સરકાર વિ. શીવભથાપા).

એકાદ જીહેરમાંના રાહાદારીના રસ્તા ઉપર માંછલાં પકડવાની જાળ પાથરી હોય
અને તેથી એકાદ માણસને હરકત થઈ તેવો પુરાવ થયો ન હોય તો તે સખસ આ
કલમ પ્રમાણે ગુલેગાર થતો નથી. (મ. હા. ઇ. લા. વા. ૪ પા. ૨૩૫ સરકાર વિ. આ-
દર માઇદીન.)

ઢોરોને જીહેર રસ્તાપર હાકી કાઢ્યાં પણ સાથે તેમના માત્રીક ના હોય તો તેના
ઉપર આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત આવે નહી (મ. હા. વા. ૮ પા. ૬.)

કાંઈ જેહેરી પદાર્થો
રચથી ગફલતી
બેરેલી ચાલ.

૨૯૪. કાંઈ જેહેરી પદાર્થથી જે માણસ કાંઈ કામ એવી બેફિ-
કરી અથવા ગફલતી બેરેલી રીતે કરે કે તેથી માણસની જિંદગી જો-
ખમમાં આવે અથવા કોઈ બીજા સખસને બચા અથવા નુકશાન થશે એવો સંભવ દે-
ખાય, અથવા જે માણસ પોતાના કબજા માંહેના કાંઈ જેહેરી પદાર્થ સંબંધી, તે જેહેરી
પદાર્થથી માણસની જિંદગીને કાંઈ સંભાવ્ય જોખમ થતું અટકે, એવો બંદોબસ્ત રાખ-
વામાં જાણીબુઝીને અથવા ગફલતથી કસુર કરે, તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની

જોમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીની દંડની, અથવા એ
જાંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

અગ્ની અથવા ૨૮૫. અગ્ની અથવા કાંઈ સીગ્રજવાણાગ્રાહી પદાર્થથી જે મા
સીગ્રજવાણા ગ્રાણુરા કાંઈ કામ એવી બેકીકરી અથવા ગફલતી ભરેલી રીતે કરે કે
હી પદાર્થો સંખ- તેથી માણસની જિંદગી જોખમમાં આવે, અથવા કોઈ બીજા સખ-
ધી ગફલતી ભ- સને વ્યથા અથવા નુકશાન થશે એવો સંભવ દેખાય, અથવા જે
રેલી ચાલે, માણસ પોતાના કબજા માંહેના કાંઈ અગ્ની અથવા કાંઈ સીગ્રજવાણાગ્રાહી પદાર્થ સં-
ખધી, તે અગ્ની અથવા સીગ્રજવાણાગ્રાહી પદાર્થથી માણસની જિંદગીને કાંઈ સંભાવ્ય
જોખમ થવું અટકે, એવો અંદોજરત રાખવામાં જાણીબુઝીને અથવા ગફલતીથી કસુર
જોખમ થવું અટકે, એવો અંદોજરત રાખવામાં જાણીબુઝીને અથવા ગફલતીથી કસુર
કરે, તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક
હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—લગ્ન વખતે દારૂ રસ્તાપર છોડ્યો, તેથી ફરી ના માંડવાને અગ્નીથી કેટલુંક નુકશાન થયું. જો કે આ નુકશાન ફક્ત મીઠકતનુંજ નુકશાન છે. તોપણ આ કલન મુજબના નુકશાનમાં ફરીયાદીની મિલકતને ગેરકાયદેસર રીતે યથેલી નુકશાનીનો સમાવેશ થાય છે તેથી આ કલમ મુજબ તોહામત તેનાપર રહી શકે છે (મુ. દા. વા. ૫ પાને. ૬૭ સરકાર વિ. નાથાલાલા.)

અવાજ સાથે ડુટે એવા કાંઈ પદારથથી જે માણસ કાંઈ
કામ એવી જિક્કરી અથવા ગફલતી ભરેલી રીતે કરે કે તેથી માણસ-
ની જિંદગી નોખમમાં આવે, અથવા કોઈ બીજા શખસને બધા અ-
થવા નુકશાન થશે એવા સંભવ દેખાય, અથવા જે માણસ પોતાના કબજા માંહેના અ-
વાજ સાથે ડુટે એવા કાંઈ પદારથ સંબંધી, તે પદારથથી માણસની જિંદગીને કાંઈ સં-
ભાવ્ય નોખમ થતું અટકે, એવા બંદોબસ્ત રાખવામાં જાણીબુઝને અથવા ગફલતથી
કસુર કરે, તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અ-
થવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ગુણગારના કબજામાં આવવા હવાલા માટેના કાંઈ સાંચા સંબંધી ગણતરી ભરેલી ચાલ. ૨૮૭. કાંઈ સાંચાથી જે માણસ કાંઈ કામ એવી બેફિકરી અથવા ગફલતી ભરેલી રીતે કરે કે તેથી માણસની જિંદગી નેપમમાં આવે, અથવા કોઈ બીજા શખ્સને વ્યથા અથવા નુકશાન થયે એવા તે સંભવ દેખાય, અથવા જે માણસ પોતાના કબજામાં અથવા હવાલા માટેના કાંઈ સાંચા સંબંધી, તે સાંચાથી માણસની જિંદગીને કાંઈ સંભાવ્ય નેપમ થતું અટકે, એવા બંદોબસ્ત રાખવામાં જાણીબુઝીને અથવા ગફલતથી કસુર કરે, તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારનો કેદની, અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

૧૮૮. કાંઈ ધમારત તોડી પાડવામાં અથવા તેને મરામત કરવા-
માં જે માણસ તે ધમારત બાબત, તે ધમારતના અથવા તેના કોઈ
ભાગના પડવાથી માણસની જિંદગીને કાંઈ સંભાવ્ય નોખમ થતું અ
ટકે, એવા બંદોબસ્ત રાખવામાં જાણપ્રિયીને અથવા ગફલતથી કસુર

કરે, તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઈ જનવર સં | ૨૮૯. જે માણસ પોતાના કબજામાં કોઈ જનવર સંબંધી બંધી ગફલતી. તે જનવરથી માણસની જિંદગીને કાંઈ સંભાવ્ય જોખમ થતું અટકે, અથવા મહાબયથાનું કાંઈ સંભાવ્ય જોખમ થતું અટકે, એવો બંદોબસ્ત રાખવામાં જાણીયુક્તિને અથવા ગફલતીથી કસુર કરે, તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની જેમાંના મને તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત સામિત થવાને કુત કસુર વિશેનો પુરાવો જોવા જોઈએ એમ નથી. પણ તે કસુરથી માણસના જીવને ધોષો પોંચાનો કીંવા મહાબયથા થવાનો સંભવ હતો એમ સામિત થવાને પુરાવજોઈએ. (મ. હા. વા. ૩ પાને. ૩૩ (તા. ૮ અપ્રેલ ૧૮૬૭.)

• અરજદારે પોતાનો ટકુ ગફલતે બાંધ્યાથી તે છુટ્યો. અને બનરમાં ઘણા લોક જમાવ થયા હતા ત્યાં દોડતો ગયો તેથી લોકોના હાથ પગને ધબક થઈ માટે અરજદારને માજીએટ કા. ૨૮૯ પ્રમાણે શિક્ષા કરી તેમાં ઠરાવ્યું કે આ કલમ રાત્રી જનવરને લાગુ છે એટલું જ નહીં પણ તે કોઈ પણ જનવરને લાગુ છે માટે તોહોમત કાયમ રાખ્યું. (કા. હા. ઈ. લા. વા. ૧૯ પાને ૧ એંદનમલ અરજદાર.)

લોકાપકારક કૃત્ય | ૨૯૦. જે બાબતને સારી બીજી રીતે શિક્ષા કરવાનું આ કાયદામાં ની શિક્ષા. ઠરાવ્યું નથી એ બાબતમાં જે માણસ કાંઈ લોકાપકારક કૃત્ય કરે, તેને ખસે રૂપીયા સુધીના દંડની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—આ કલમ દંડ નહીં આપ્યા બદલ જે શિક્ષા કરવી તે સખત કેદની નહીં કરતાં આસાન કેદની કરવી જોઈએ (મુ. હા. વા. ૫ પાને ૪૫ સરકાર વિરુદ્ધ સંતુલખા-પા તા. ૧૭ જુન ૧૮૬૮.)

બંધ કરવાની તા. | ૨૯૧. ફલાણું લોકાપકારક કૃત્ય તું ફરીથી કરીશ અથવા જરૂરી રા-કીદ થયા પછી અપકારક કૃત્ય જીશમાં એવી તાકીદ કરવાનો જે સરકારી નોકરને કાયદેસર અખતિ-યાર હોય તે સરકારી નોકર તેવી તાકીદ કીધા છતાં, જે માણસ તે લોકાપકારક કૃત્ય ફરીથી કરે, અથવા જરૂરી રાખે, તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—લોકાપકારક કૃત્ય નહીં કરવાની ચુન્ટેગારોને તાકીદ આપ્યા છતાં તેઓએ પોતાના એક ઘરમાં જુગાર ખેલી લોકાપકારક કૃત્ય જરૂરી રાખ્યું તેથી તેના પર આ કલમ પ્રમાણે રાખ્યા તોહોમતમાં ઠરાવ્યું કે ચુન્ટેગારોએ તેઓનું ઘર કાયદા વાસ્તે કીંવા નફા વાસ્તે જુગારીના અખાડા માટે રાખ્યાનો પુરાવો નથી તેથી કાયદેસર રીતે લોકાપકારક કૃત્ય કરવાના હસદાથી ઘર રાખ્યું એમ થતું નથી માટે તોહોમત અને શિક્ષા રદ કર્યા (મુ. હા. વા. ૭ પાને ૭૪ સરકાર વિરુદ્ધ હાલના ગજી વોગરે).

આ કાયદા પ્રમાણે તાકીદ આપ્યા છતાં લોકાપકારક કૃત્ય જરૂરી રાખ્યાથી તાકીદ આપનાર માજીએટ કામ ચલાવી શિક્ષા કરી તેમાં ઠરાવ્યું કે એ ચુન્ટે માજીએટના અધિકારના અપમાનનો છે માટે તે માજીએટ શિક્ષા કરી શકે નહીં (મુ. હા. ઈ. લા. વા. ૧ પા. ૩૩૯ સરકાર વિ. પરસાપા માહદિવમાપા.)

બીજા પુસ્તકો | ૨૯૨. કોઈ બીજા પુસ્તક, ચોપાનીયુ, કાગળ, ચિત્ર, તરતીર, નું પેચાણ વગેરે. | પ્રતિમા અથવા આકાર, જે માણસ પેચે અથવા વેહેચે અથવા પેચવાને કે બાડાને સાર પરદેશથી આ દેશમાં આણે અથવા છાપે, અથવા સર્વ લોકો જુએ એવી રીતે જાણી જોઈને દેખાડે, અથવા તેમ કરવાની કોસીસ કરે, અથવા તેમ કરવાનું કહે, તે માણસને ત્રણ મહીનાની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

અપવાદ—કોઈ દેવસ્થાન મંદિર અથવા ઉપર, અથવા મુર્તિઓને ખેસાડવા સાર વપરાતાં કોઈ રથ ઉપર, કોરેલી અથવા નકસી પાડેલી, અથવા ચીતરેલી, અથવા બીજી રીતે કાઢાડેલી, અથવા ધરમ સંબંધી કોઈ કારણસર રાખેલી કે વપરાતી, કોઈ પણ પ્રતિમાને આ કલમ લાગુ પડતી નથી.

ટીકા—આ અને કા. ૨૯૪ પ્રમાણે મુકેલા તોહામતના કામમાં તે અમુક વસ્તુ બતાવી અને અમુક શબ્દ બોલવામાં આવ્યા તે બિબલ્સ છે એમ ખુદી રીતે લખી તૈયાર કરવાં જોઈયે; અને તે કલમ પ્રમાણે તોહામત સાબિત કરતી વખતે કેદીએ. કંઈ વસ્તુ બતાવી અને તે કયા શબ્દ બોલ્યો એ માણસોરે ખુદી રીતે પોતાના ફેસલામાં લખ્યું જોઈયે. (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૧ પા. ૩૫૬ સરકાર વિરુદ્ધ ઊપેન્દ્રોનાથ દોશ અને બીજા.)

વેચવા અથવા દેખાડવા સાર | ૨૯૩. ઉપલી કલમમાં લખ્યું છે તેવું બીબલ્સ પુસ્તક અથવા તે બીબલ્સ પુસ્તક | વી બીજી કોઈ વસ્તુ, વેચવા સાર, અથવા વેહેચવા સાર, અથવા કબજામાં રાખ્યું | સઘળા લોકોને દેખાડવા સાર, જે માણસના કબજામાં હોય, તેને ત્રણ મહીનાની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—એકાદ પુસ્તકમાં જે એકજ વાક્ય બિબલ્સ હોય તોપણ તે પુસ્તક ઇ. પી. ઇ. ની આ કલમના અર્થ પ્રમાણે બિબલ્સ પુસ્તક થાયછે.

ધર્મ સંબંધી વાદ વિવાદના કામમાં જેટલું બિબલ્સપણુ બાજબી હોય તેટલુંજ પુસ્તકમાં લખ્યું હોય તો આરોપીતનું સંરક્ષણ થાય પણ આ પુસ્તકમાં અતિશય બિબલ્સપણુ હોવાથી એનું સંરક્ષણ થઈ શકતું નથી (અલ્હા. હા. ઇ. લા. વા. ૩ પા. ૮૩૭.)

બીબલ્સ ગીતો. | ૨૯૪. કોઈ જાહેર જગામાં અથવા જાહેર જગાની પાસે જે માણસ કોઈ બીબલ્સ ગીત; અથવા લાવણી, અથવા શબ્દો ગાઈ, બોલી, અથવા હુઆરીને, બીજાઓને કુઝા આપે, તે માણસને ત્રણ મહીનાની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

૨૯૪ અ—સરકારે હુકમ આપ્યો નહીં હોય તેવી સોરતી કાઢાડવા સાર કોઈ આફીસર (એટલે કચેરી) અથવા જગા જે માણસ રાખશે તેને ધણામાં ધણી જ મહીના સુધી જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા અથવા દંડ એ જેટલું શિક્ષા કરવી.

સોરતીના આ | ૨૯૫. અને સરરહુ પ્રકારની હરકોઈ સોરતીમાં હરકોઈ ટીકીટ અથવા ફીસ રાખવી. | લાટ અથવા નંગર અથવા અંક કાઢાડવા બાબત અથવા તેને લાગતી વળગતી ફલાણી વાત બનશે તો ફલાણા માણસના ફાયદા સાર ફલાણી રકમ અથવા માલ આપવામાં આવશે અથવા ફલાણી વાત કરવામાં આવશે અથવા કરવા-

માં આવશે નહીં એવો દરકાંઈ ઠરાવ જે માણસ પ્રસિદ્ધ કરશે તેને એક હજાર રૂપિયા સુધી દંડ કરવો" (સને ૧૮૭૦ આકટ ૨૭ મા પ્રમાણે.)

ટીકા—આ આકટની કા. ૧૯૨ નિચે આપેલો ફેસલો જુઓ.

જાહેર જગ્યામાં લાવણીઓ ગાંધી કેદીપર આ કલમ મુજબ તોહોમત મુકેલું તેમાં ઠરાવ્યું કે લાવણીનું ગાયન બિબ્લસ હોયછે એમ નથી પણ તે ઘણી વખત બિબ્લસ હોયછે તોપણ આ કામમાં લાવણી બિબ્લસ હતી એવું અનુમાન થવું નથી માટે તોહોમત ૨૬ કપું (મુ. હા. વા. ૪ પા. ૨૫ સરકાર વિ. ગણ્યુનીન ક્રીમી ગુરવ-વીગરે.)

—૧૧૭—

બાબ ૧૫ મો..

ધર્મ સંબંધી ગુન્હાઓ બાબત.

કોઈ પણ જાતના લોકોના ધર્મને અપમાન કરવાના ઠરાવા થો કોઈ પુજના ટોકાણાને નુકશાન કરવું અથવા તેને ભ્રષ્ટ કરવું.	૨૯૫. જે કોઈ માણસ કોઈ પુજના ટોકાણાનો અથવા જે પદાર્થને કોઈ પણ જાતના લોકો પવિત્ર ગણતા હોય તે પદાર્થનો નાશ કરે અથવા તેને નુકશાન કરે કે ભ્રષ્ટ કરે એવા ઠરાવાથી કે તેમ કરીને કોઈ પણ જાતના લોકોના ધર્મને અપમાન પોહોંચાડવું, અથવા એવું જાણીને કે એ પ્રમાણે નાશ અથવા નુકશાન અથવા ભ્રષ્ટ કરવાથી કોઈ પણ જાતના લોકો પોતાના ધર્મને અપમાન પોહોંચવું એમ સમજશે એવા સંભવ છે, તો તે માણસને એ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.
--	--

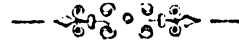
કોઈ ધર્મ સંબંધી મંડળીને અડચણ કરવી	૨૯૬. કોઈ પણ મંડળી દેવપુજન અથવા ધર્મ સંબંધી ક્રિયા કરવામાં કાયદા મુજબ રોકાએલી હોય, તેને જે માણસ બુદ્ધિપુરવક અડચણ કરે, તે માણસને એક વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.
-----------------------------------	--

કબરસ્તાનવગેરેમાં વગર રજાએ જવું.	૨૯૭. કોઈ પણ સમ્પત્તિનું દીલ કુખવવાના ઠરાવાથી, અથવા કોઈ પણ સમ્પત્તિના ધર્મને અપમાન પોહોંચાડવાના ઠરાવાથી, અથવા એ કરવાથી કોઈ સમ્પત્તિનું દીલ કુખશે અથવા કોઈ સમ્પત્તિના ધર્મને અપમાન પોહોંચશે એવા સંભવ છે એમ જાણીને, કોઈ પુજની જગામાં, અથવા કબરસ્તાનમાં, અથવા પ્રેતસંસ્કાર કરવા સાર અથવા મુરદાં મુકવા સાર જુદી કાહાડેલી જગામાં, જે માણસ વગર રજાએ પ્રવેશ કરે, અથવા કોઈ પ્રેતનું અપમાન કરે, અથવા પ્રેતસંસ્કાર કરવા સાર મળેલા કોઈ સમ્પત્તિને અડચણ કરે, તે માણસને એક વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.
---------------------------------	---

ટીકા—અ. બ. ક અને ડ એઓ એક જમીનના કડકાના એકઠા માલિક હતા અને તે જમીનમાં મરણ પામેલા માણસને દાટવાનો તેમનો વહીવટ હતો. તે પ્રમાણે અ અને બ એ ડ ના એક મરણ પામેલા સમ્બંધી માટે તે જમીનમાં એક ખાડો ખોદી તેને પૂર્યો. તે ટોકાણે બીજી ધારો હતી તેને હાથ લગાડેલો નહીં તે જતાં માણસો તેમના પર

આ કલમ પ્રમાણે તોલોમત મુક્યું તેમાં હાથકોરેટ ઠરાવ્યું કે આ કલમ પ્રમાણે તોલોમત કેદીપર રહી શકતું નથી (મ. હા. ઇ. લા. વા. ૩ પા. ૧૭૮ ખોળા મહમદ હકીમખાન વીગરેના કામમાં.)

ધરમ સંબંધી | ૨૬૮. ધર્મ સંબંધી કોઈ પણ સખસનું દીલ ફુખવવાના પાકા ઈ-
કોઈપણ સખસ | રાદાથી જે માણસ તે સખસ સાંભળે એમ કાંઈ શબ્દ બોલે, અથ-
નું દીલ ફુખવવા | વા કાંઈ અવાજ કરે, અથવા તે સખસના દેખતાં કાંઈ આળા કરે,
ના પાકા ધરાના | અથવા તે સખસની દ્રષ્ટિ પડે એમ કાંઈ પદારથ મુકે, તે માણસને
થી કાંઈ શબ્દો | એક વરસની મુદત સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા
બોલવાં વગેરે. | એક વરસની મુદત સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા
દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

બાબ ૧૬ મો

માણસના શરીર સંબંધી ગુન્હાઓ બાબત.

જિંદગી સંબંધી ગુન્હાઓ બાબત.

શિક્ષણીય મ | ૨૬૯. મોત આણવાના ધરાદાથી, અથવા જેથી મોત થવાનો સં-
નુબંધવધ. | ભવ હોય એવું કાંઈ શરીરનું નુકશાન કરવાના ધરાદાથી, કાંઈ કામ ક-
રતે અથવા ફલાણું કામ કરેથી મોત થશે એવો સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં તે કામ
કરતે, જે માણસ મોત આણે, તે માણસે શિક્ષણીય મનુબંધવધનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.
દર્શાત.

(અ) મોત આણવાના ધરાદાથી, અથવા તેથી મોત થશે એવો સંભવ છે એમ જાણીને,
અ એક ખાડાની ઉપર લાકડીઓ ગોઠવતે ઘાસ પાથરે, અને તે જમીન મજબુત
છે એમ માનીને ઝ તે પર ચાલતાં અંદર પડીને તેનો જીવ જાય, તે અ એ શિ-
ક્ષણીય મનુબંધવધનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

(બ) ઝ એક ઝાડી પાછળ છે એવું અ જાણે છે બ ને એ વાતની ખબર નથી. હવે
ઝ નું મોત આણવાના ધરાદાથી, અથવા એથી ઝ નું મોત થશે એવો સંભવ છે
એમ જાણીને, અ બ ને તે ઝાડીમાં બંદુક ભરીને મારવાને લલચાવે, અને તે પ્ર-
માણે બ બંદુક મારીને ઝ નો પ્રાણ લે, તો એ ઠેકાણે બ કાંઈ ગુનાહનો તકશીરવા-
ર નહીં થાય એમ બની શકે છે, પણ અ એ શિક્ષણીય મનુબંધવધનો ગુનોહ કર્યો
એમ સમજવું.

(ક) એક પક્ષને મારતે તે ચોરી લઈ જવાના ધરાદાથી તેને ગોળી મારવામાં અ એક
ઝાડી પાછળ બેઠો બ નો જીવ લે, અને બ ત્યાં બેઠો છે એમ અ જાણતો ન
હોય, તો એ ઠેકાણે અગર અ એક કાયદા વિરુદ્ધ કામ કરતો હતો તો પણ તે શિક્ષ-
ણીય મનુબંધવધનો ગુનાહનો તકશીરવાર નથી, કેમકે તેણે બ નો જીવ લેવાનો, અ-
થવા જે કામથી મોત થવાનો સંભવ તેના જાણ્યામાં હોય એવું કાંઈ કામ કરીને
મોત આણવાનો, ધરાદો કર્યો નહીં હતો.

ખુલાસો ૧ લો—જે સખસને કાંઈ રોગ, બાધા, કે શરીરની અશક્તતા થઈ હોય એવા કોઈ સખસને જે માણસ શરીરનું નુકશાન કરે, અને તેથી કરીને પેલા સખસનું મોત વેહેલું થાય તો તે માણસે તે સખસનું મોત આણ્યું એમ સમજવું.

ખુલાસો ૨ નો—જે કેકાણે કાંઈ શરીરના નુકશાનથી મોત થાય, તે કેકાણે જે સખસે તે શરીરનું નુકશાન કર્યું હોય તેણે તે મોત આણ્યું એમ સમજવું, પછી અગર બરાબર ધલાજ કરેથી તથા હોંશિયાર હકીમની દવા કરેથી તે મોત થતું. અચ્ચ સકત એમ હોય તોપણ.

ખુલાસો ૩ નો—માનાં પેટ માંદેલાં બચ્ચાનું મોત આણવું તે મનુષ્યવધનો ગુનોહ નથી પણ કોઈ જીવતાં બચ્ચાનો કાંઈ પણ બાગ બાહાર નીકળ્યો હોય, પછી તે બચ્ચાંથી સ્વાસોસ્વાસ ન લેવાયા હોય અથવા તે પુરેપુરું જનમ્યું નહોય તોપણ તે જીવતાં બચ્ચાનું મોત આણવું તે શિક્ષણીય મનુષ્યવધનો ગુનોહ થઈ શકે.

ટીકા—શિક્ષણીય મનુષ્યવધનો ગુનોહ થવાને ફક્ત ગુહાના કત્તથી જીવ જવો જોઈએ એમ નથી પણ તે કત્ત મોત આણવાના ધરાદાથી કોવા તેથી મોત થશે એમ જાણીને કરેલો હોવો જોઈએ. દરેક માણસ કાંઈ પણ કત્ત કરે તો તેથી થવાના પરીણા-
મના તેને માહિતી છે એમ અનુમાન કરવામાં આવેછે તેથી તેવું કરતાં તેવું પરીણામ કરવાનો તેનો ધરાદો હતો એમ સિદ્ધ થાયછે. પરંતુ તોહોમતવાળાને તેની માહિતી નહો-
તી એમ સાબિત કરવામાં આવે તો તે અનુમાન રદ થાયછે (એ. કા. પૃ. ૨૧૧-૨૧૨.)

કેદીએ બંદુક ઉપર ટોટી ચડાવેલી નહી છતાં તે ચડાવેલી છે એમ સમજી ખુન કરવાના ધરાદાથી કોઈ એક માણસપર બંદુક તાકી પણ તેને ઘોડાની કળ દબાવતાં આવડી નહી તેથી તેનાપર કા. ૩૦૭ મુજબ તોહોમત રહી શકતું નથી પણ કા. ૨૬૯ તથા ૩૦૦ ની સાથે કા. ૫૧૧ મુજબ તોહોમત રહી શકેછે કારણ કે જેને મારવા બંદુક તાકી તેને મોત થશે એમ તે જાણતો હોવો જોઈએ. (મુ. હા. વા. ૪ પાને ૧૭ સરકાર વિરુદ્ધ ક્રાનસીસ ક્યાસડી.)

આ કલમ અને કા. ૩૦૭ તથા ૩૨૪ મુજબનાં વૈકલ્પિક તોહોમતપરથી તોહોમત વાળાપર સાબિત થયાર્થી તેને શિક્ષા કરી તે પુરી થયે સારી ચાલનો મુચરકો એક વર્ષની મુદતનો લખી આપવા ઠરાવ કરેલો તેમાં ઠરાવ્યું કે આવી બાબતમાં સુલેહ રાખવાનો મુચરકો લેવો જોઈએ; સારી ચાલનો લેવો જોઈએ નહી. (મુ. હા. તા. ૨૩ ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૧ સરકાર વિરુદ્ધ આવજી સુખાજી.)

કેદીએ પોતાની બધરીને નિચે પાડી તેની છાતીપર એક ગડદો માર્યો અને તેના જડાપર એ યા ત્રણ ગડદા માર્યા તેથી તેના ડોકામાંથી લોહી વેહેવા લાગ્યું. તેથી થોડા વખત પછી તે તરત મરી ગઈ તેથી તેનાપર ખુનનું તોહોમત સાબિત કર્યું તેમાં ઠરાવ્યું કે બધરીનો જીવ લેવાનો ધરાદો તેના ધણીનો નહોતો અને તેને જે દુઃખ થયું હતું તે સાધારણ રીતે હમેશ પ્રમાણે જીવ જવા જોગ નહોતું. માટે કેદીએ કરેલો ગુનોહ ખુન નહી છતાં શિક્ષણીય મનુષ્યવધ છે. (મુ. હા. ઇ. લા. વા. ૧ પા. ૩૪૨ સરકાર વિરુદ્ધ ગોવિંદા.)

ખુનના તોહોમત બદલ મોતની સજા થયાર્થી તે કાયમ થવા હાઇકોર્ટમાં કામ મોકલ્યું હોય તેમાં તે કોર્ટને એમ જણાય કે દાખલ થયેલા પુરાવા ઉપરથી ખુન નહી પણ શિક્ષણીય મનુષ્યવધનો ગુનોહ સાબિત થવા જોગ કામછે તોપણ જે અપીલ થઈ ન હોય તો હાઇકોર્ટ તે તોહોમત ફેરવી શકે નહી (મુ. હા. ઇ. લા. વા. ૧ પા. ૬૩૬ સરકાર વિરુદ્ધ બાબાપા વિગેરે.)

એક આઠ નવ વરચની છોકરી કે જેને અટકાવ આવ્યો નહોતો તે છોકરીને તેનો

બાપ તેનો ધણી કે જે આરોપીત છે તેને ઘેર મુકવા માટે બહુ મયો. પરંતુ રાત્રે તે છોડીને તેના ધણીની બીક લાગ્યાથી છોકરી ઘરમાંથી બહાર નિકળી અને એક હોડીમાં બેઠા બેઠી તે હોડી પાણીમાં ડુબી પણ છોડી તરવા લાગી તેથી તે છોકરીનો સસરો તેની પાછળ તરવા પડ્યો અને તે છોકરીને બહાર કહાડી એટલે તે છોકરીને તેનો ધણી (આરોપીત) ઘરમાં બધું મયો અને પછી ઉઘાડે પગે તે છોકરીની પીઠમાં એક લાત મારી તેથી કરીને તે જમીન પર પડી અને મરી ગઈ તેથી કેદી પર કા. ૩૦૪ અ મુજબ તોહામત મુકલું તેમાં ઠરાવ્યું કે ચક્રતીયાન સગીર છોકરીના પેટમાંનાં આંતરડાં તુટી જશે એવા પ્રકારે તેને લાત મારવી એ ક્રમ તે માણસને પોતાના ક્રમથી બીજાનો જીવ જવાનો સંભવ છે એમ માહિત છતાં તેણે ક્યું એમ સમજવું તેથી કેદી પર કા. ૩૦૪ અ મુજબ તોહામત નહીં રહેતાં શિક્ષણીય મનુષ્યવધ જાણીપ્રજ્ઞને કર્યાનું તોહામત રહે છે. (કા. હા. ધ. લા. વા. ૪ પા. ૭૬૪ સરકાર વિરુદ્ધ એવર્નિંદી મેદલ).

એક માણસને તેની બેનની પધારીમાં મુતેજો કટલાક માણસે જોયાથી તેમણે તેને માર માર્યો તેથી તે ગુજરી ગયો તે કામનો ગુ. હા. શિક્ષણીય મનુષ્યવધનો ઠરાવ્યો. (કલ. હા. વા. ૪ પા. ૩૮.)

પોતાની ત્રીં સાથે છીમાણુ કરતાં નજરે જોયાથી તે ક્રમ કરનારને મારી નાખવો એ ગુ. હા. શિક્ષણીય મનુષ્યવધનો છે. (ક. હા. વા. ૧ પા. ૧૭).

પ્રશ્ન. | ૩૦૦. નિચે ખાતલ કરેલી બાબતો મુકી દહને બીજી સરવ બાબતોમાં શિક્ષણીય મનુષ્યવધને ખુન સમજવું, પણ ક્યારે કે જે જે કામથી મોત થાય તે કામ મોત આણવાના ધરાદાયી ક્યું હોય, તો અથવા,

૨ જી. કોઈ શખસને જોયું તે શખસનું મોત થવાનો સંભવ તકસીરવાર માણસ જાણતો હોય એવું કોઈ શરીરનું નુકશાન કરવાના ધરાદાયી તે કામ ક્યું હોય, તો, અથવા—

૩ જી. કોઈ શખસને કોઈ શરીરનું નુકશાન કરવાના ધરાદાયી તે કામ ક્યું હોય અને તે ધરાદો કરેલું શરીરનું નુકશાન એવી રીતનું હોય કે ચાલતાં મૃદ્ધિકમ પ્રમાણે મોત કરવાને તે સમરથ હોય, તો, અથવા—

૪ થી. તે કામ એવું તુરંત બંધકર છે કે તેથી સો વસા મોત અથવા જોયી મોત થવાનો સંભવ છે એવું શરીરનું નુકશાન થશેજ, એમ તે કરનાર શખસ જાણતો હોય અને મોત આણવાના અથવા ઉપલા પ્રકારના નુકશાનના જોખમમાં પડવા કોઈ કારણ વિના તે શખસ તે કામ કરે, તો.

દટાંત.

(અ) જ ને મારી નાંખવાના ધરાદાયી અ તેને ગોળી મારે, અને તેથી જ મરી જાય; તો અ એ ખુન ક્યું, એમ સમજવું.

(ખ) જ ને એવા રોગ થએલો છે કે એક સપાટો મારેથી તેનું મોત થવાનો સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં અ તેને શરીરનું નુકશાન કરવાના ધરાદાયી સપાટો મારે, અને તે સપાટાથી અ મરી જાય, તો, અગર ચાલતા મૃદ્ધિકમ પ્રમાણે સારી તંદુરસ્તી વાળા શખસનું મોત આણવાને તે સપાટો સમર્થ ન હોય તો પણ, અ ખુનનો તકસીરવાર છે. પણ જ ને કોઈ રોગ થયેલો છે એમ ન જાણતાં અગર અ તેને એક એવા સપાટો મારે કે તેથી ચાલતા મૃદ્ધિકમ પ્રમાણે સારી તંદુરસ્તીવાળા શખસનું મોત ન થાય, તો એ ઠેકાણે, અગર તેનો ધરાદો શરીરનું નુકશાન કરવાનો હોય

તોપણ, જો મોત આણવાનો અથવા જેથી ચાલતી સૈદ્ધિકમ પ્રમાણે મોત થાય એવું શરીરનું નુકસાન કરવાનો ધરાદો કર્યો નહીં હોય તો, અપ્પુનનો તકશીરવાર છે એમ સમજવું નહીં.

(ક) અ ધરાદાયી ઝ ને એક તલવાર અથવા ડાંગથી જખમ કરે એવું કે તેથી ચાલતા સૈદ્ધિકમ પ્રમાણે માણસનું મોત થાય, અને ઝ તે જખમથી મરી જાય, તો, એ ઠેકાણે અગર તેણે ઝ નું મોત આણવાનો ધરાદો ન કર્યો હોય, તો પણ અપ્પુનનો તકશીરવાર છે એમ સમજવું.

(ડ) લોકોનું એક ટોળું મળેલું છે તેમાં વગર કારણે અ એક બરેલી તોપ છોડે, અને તેથી તેઓમાંના એક જાણુનો જીવ જાય, તો અગર કૂલાણા શખસનો જીવ લેવો એવો તેણે આગળથી વિચાર પુરવક ધરાદો ન કર્યો હોય તોપણ, અપ્પુનનો તકશીરવાર છે એમ સમજવું.

શિક્ષણીય મનુષ્ય | અપવાદ ૧ લો—બારે તથા આકસ્મિક ક્રોધ ઉત્પન્ન થવાથી જેની વધક્યારે પુન પોતાનો જીવ વશ રાખવાની શક્તી ગઈ છે એવો અવસ્થામાં છતાં કોઈ નથી. માણસ તે ક્રોધ ઉત્પન્ન કરનાર શખસનું મોત આણે, અથવા બુલુથી

કે ઇતેકાકન કોઈ બીજા શખસનું મોત આણે, તો તે શિક્ષણીય મનુષ્યવધ પુન નથી.

ઉપલા અપવાદમાં નીચેની શરતો લાગુ પડે છે:—

પેહેલી.—કોઈ શખસને મારી નાખવા અથવા કાંઈ હાની કરવા સારૂ બહાનાં દાખલ તે ક્રોધ ગુનેહગારે માગી આણેલો અથવા બુદ્ધિપૂર્વક ઉત્પન્ન કરેલો ન હોવો જોઈએ.

બીજી.—કાયદા મુજબ, અથવા સરકારી નોકરીનો અખતીયાર અમલમાં લાવતાં કોઈ સરકારી નોકરે, કરેલી કાંઈ વસ્તુથી તે ક્રોધ ઉત્પન્ન થયેલો ન હોવો જોઈએ.

ત્રીજી.—ખાનગી અચાવનો હક કાયદા મુજબ અમલમાં લાવતાં કરેલી કાંઈ વસ્તુથી તે ક્રોધ ઉત્પન્ન થયેલો ન હોવો જોઈએ.

પુત્રાસો—તે ક્રોધ એવો બારે તથા આકસ્મિક હતો કે તેથી તે ગુનોહ પુન યઈ શકે નહીં, એ હકીકતની ખાતર છે.

દૃષ્ટાંત.

(અ) ક્રોધ ઉત્પન્ન થાય એવું કાંઈ કામ અ એ કરવાથી ક્રોધાધીન થઈને તે અવસ્થામાં અ ઝ નું ઊંકરૂં થ છે તેને ધરાદાયી મારી નાંખે, તો તે પુન સમજવું, કેમકે તે ક્રોધ ઉત્પન્ન થવાનું કામ તે ઊંકરાએ કર્યું નથી અને તે ક્રોધથી થયેલું કાંઈ કામ કરવામાં ઇતેકાકન અથવા કમનશીબથી તે ઊંકરાનું મોત થયું નથી.

(બ) અ જો બારે તથા આકસ્મિક ક્રોધ ઉત્પન્ન થાય એવું કાંઈ કામ થ કરે, અને તેથી ક્રોધ અહીંને અ થ ની ઉપર એક પિસ્તોલ છોડે, અને પાસે ઊભેલો પણ નહીં દોડેલો ઝ તેથી મરી જાય, પણ તેને મારી નાખવાનો અ એ ધરાદો ન કર્યો હોય, તથા પોતાને હાથે તેનું મોત થવાનો સંભવ પણ અ એ જાણ્યો ન હોય, તો એ ઠેકાણે અ એ પુન નહીં, પણ માત્ર શિક્ષણીય મનુષ્યવધ કર્યો એમ સમજવું.

(ક) અ ને એક નાજરનો સિપાઈ ઝ કાયદા મુજબ પકડે, અને તે પકડવાથી આક-

સ્મીક તથા બારે ક્રોધ ચહડીને અ ઝ ને મારી નાખે, તો એ ખુન સમજવું, કેમકે ક્રોધ જે ઉત્પન્ન થયો તે એક સરકારી નોકરે પોતાનો અખતિયાર અમલમાં લાવતાં કરેલી વસ્તુથી ઉત્પન્ન થયો.

- (૬) એક ઝ માછલોટની આગળ અ સાહેદ દાખલ હાજર થાય, અને ઝ એ પ્રમાણે ખાલે, કે અ ની જીભાનીમાંનો એક શબ્દ પણ હું માનતો નથી, તથા અ એ ખોટી સાહેદી પુરી છે, અને એ શબ્દ સાંભળીને આકસ્મિક ક્રોધ ચહડીને અ ઝ ને મારી નાખે, તો એ ખુન સમજવું.
- (૭) ઝ નું નાક ખચવાની અ કોશિશ કરે અને તેને તેમ કરતાં અટકાવવા સાર, ખાનગી ખચાવનો હક અમલમાં લાવીને, ઝ અ નો હાથ પકડે તેથી આકસ્મિક તથા બારે ક્રોધ ચહડીને અ ઝ ને મારી નાખે, તો એ ખુન સમજવું. કેમકે ક્રોધ જે ઉત્પન્ન થયો તે ખાનગી ખચવાનો હક અમલમાં લાવતાં કરેલી વસ્તુથી ઉત્પન્ન થયો.
- (૮) ઝ અ ને મારે, તેથી અ ને બારે ક્રોધ ચહડે, અને તે ક્રોધનો ફાયદો લેવાના ધરાદાયી તથા તેની પાસે ઝ ને મારી નાખવાના ધરાદાયી એક પાસે ઉભિલો માણસ અ તે કારણસર અ ના હાથમાં એક છરી આપે, અને તે છરીએ વતી અ ઝ ને મારી નાખે તો એ ઠેકાણે અ એ માત્ર શિક્ષણીય મનુષ્યવધ કર્યો એમ થઈ શકે, પણ અ તો ખુનનો તકશીરવાર છે એમ સમજવું.

અપવાદ ૨ જે—કોઈ માણસ શુદ્ધબુદ્ધિએ શરીર અથવા મિલકતના ખાનગી ખચાવનો હક અમલમાં લાવતાં કાયદાએ તેને આપેલા અખતિયારની હદની બહાર જાય, અને, આગળ વિચાર કર્યા વિના, તથા તે ખચાવ કરવામાં જરૂર કરતાં વધારે હાનિ કરવાના ધરાદા વગર જે સખસની સાહામાં તે ખચાવનો હક અમલમાં લાવતો હોય તે સખસનું મોત આણે, તો તે શિક્ષણીય મનુષ્યવધ ખુન નથી.

દટાંત.

અ ને મહાબચા ન થાય એવી રીતે ઘોડાની ચાબુકથી તેને મારવાની ઝ કોશિશ કરે, અ એક પીસ્તોલ ખેંચી કાઢે, ઝ હુમલામાં જરૂરી રહે. મને ચાબુકનો મારે પડતો બીજા કોઈ હિલાજથી અટકાવશે નહીં એવું શુદ્ધબુદ્ધિએ માનીને અ ગોળી મારીને ઝ નો પ્રાણ લે, તો અ એ ખુન નહીં, પણ માત્ર મનુષ્યવધ કર્યો એમ સમજવું.

અપવાદ ૩ જે—કોઈ માણસ સરકારી નોકર હોય અથવા સરકારી ઇનસાફની વધારો કરવાને કામ કરતારો કોઈ સરકારી નોકરને મહાય કરતો હોય તે માણસ કાયદાએ તેને આપેલા અખતિયારની હદની બહાર જાય, અને સરકારી નોકર દાખલ પોતાની ફરજ બરાબર રીતે બજાવવાને સાર પોતે જે કામને શુદ્ધબુદ્ધિએ કાયદેસર તથા જરૂર માનતો હોય એવું કાંઈ કામ કરવાથી તે મોત આણે, પણ જે સખસનું મોત થાય તે સખસની ઉપર તેનો કાંઈ દુષભાવ ન હોય, તો તે શિક્ષણીય મનુષ્યવધ ખુન નથી.

અપવાદ ૪ થો—આગળ વિચાર કર્યા વિના એકાએક ઝગડો થઈને ઘણો ક્રોધ ચહડ્યો હોય તેવામાં એકાએક મારા મારી થઈને, શિક્ષણીય મનુષ્યવધ થાય, અને તે ગુનોહ કરનારે કાંઈ ગેરબાજબી ફાયદો લીધો ન હોય, અને તે ધાતકી રીતે અથવા નવાઈની રીતે ચાલ્યો ન હોય તો તે શિક્ષણીય મનુષ્યવધ ખુન નથી.

ખુત્રાસો—એવી બાબતમાં ક્રોધ ઉત્પન્ન કરનાર કોણ, અથવા પેહેલો હુમલો કરનાર કોણ, એ વાત કાંઈ જરૂરની નથી.

અપવાદ ૫ મો—જે સખસનું મોત થયું હોય તે સખસ અદાર વર્ષથી વધારે ઉમરનો હતાં તેણે પોતાની રજમંદીથી પોતાનું મોત થવા દીધું હોય, અથવા મોતનું જોખમ માથે લીધું હોય, તો તે ઠેકાણે શિક્ષણીય મનુષ્યવધ ખુન નથી.

દૃષ્ટાંત.

અ હરાડ વર્ષથી ઓછી ઉમરનો એક સખસ છે તેને ઉચ્કેરીને એ જુદિપુર્વક તેની પાસે આત્મઘાત કરાવે, તો એ ઠેકાણે અ ની નાની ઉમરનાં સખસથી અ પોતાનું મોત થવા બાબત પોતાની રજમંદી આપવાને અશક્ત, માટે એ ખુન કરવામાં મદદગારી કરી એમ સમજવું.

ટીકા.—આ કલમ પ્રમાણે ખુનનો ગુન્હો ક્યારે થાય છે તે કપજી જણાઈ આવવાને સારૂ મદ્રાસહાઇકોર્ટે મ. લા. વા. ૨ પા. ૧૨૨ મે સરકાર વિરુદ્ધ ઓગર્ધના કામમાં તા. ૨૩ જાનેવારી ૧૮૭૯ને રોજ કરેલો ફેસલો કેટલેક દરજે ઉપયોગી થઈ પડે એવા છે જેની મતલબ નીચે છે.

આ કામના બેડ કેદી પોતાના એતરની પાળો દુરસ્ત કરતા હતા તે વખતે બે રબારી-ઓ પોતાનાં કેટલાંક બકરાં તે એતરમાંથી લઈ ગયા તેમાં કેટલાંક બકરાં તે પાળપર ચઢ્યાં તેથી પોતાની પાળો બગડશે એમ તે કેદીઓને જણાવાથી તેઓએ રબારીઓને ગાળાગાળી કરી અને માર પણ માર્યા. તે વખતે બે રબારીમાંના એકનો બાપ અને એક બીજો સખસ ત્યાંહાં આવી પહોંચ્યા એટલે તે બાપે પોતાના છોકરાને પકડી લીધા અને કેદીઓને કહ્યું કે કેમ મારો છો? તથા તે બાપે કેદીઓને કેટલીક ગાળાગાળી પણ કીધી. તે વખતે બે કેદીમાંના એકે તે બાપને એક જબરી લાકડી મારી જેથી તે મરી ગયા.

તે કામમાં એક કેદીપર ખુનનું અને બીજાપર તેમાં મદદ કર્યાનું તોહિમત મુક્યું તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે.

“સરકારી વકાલે સરકાર તરફથી એમ તકરાર કરીછે કે કેદીને ક્રોધ ચઢવાને કારણે થયું હતું કીંવા નહીં એ વાતનો નિર્ણય કરતી વખતે મરનાર ત્યાંહાં આવ્યા અગાઉ જે જે વાત થઈ હતી તેનો વિચાર કરવો જરૂર નથી, કારણ કે મરનારે પ્રવેશ કર્યો નહોતો કીંવા પોતાના પુત્રને શરીરપર જવાનો ગુન્હો કરવાને ઉત્તેજન કર્યું નહોતું. કા. ૩૦૦ માં જે ક્રોધ ચઢવાનું કારણ કહ્યું છે તે જે માણસ મરણ પામે તેનાથી ઉત્પન્ન થયો કીંવા તેના કહેવાથી થયેલા ક્રત્યથી ઉત્પન્ન થયો હોવો જોઈએ અને તેથી મરનાર ત્યાંહાં આવ્યા પછી તેણે જે ગાળાગાળી કરી તેજ બીના કેદીને ક્રોધ ચઢવાને કારણે થયું હતું એમ જો કલ્પના કરીએ તો સદરહુ કલમના અર્થ પ્રમાણે ક્રોધ ચઢવાને બસ અને બાજબી કારણ છે એમ અને જણાય છે.

ક્રોધ ચઢવાને જે કારણ થયું છે, તેથી તે માણસના દેહનું ભાન નહીં હતું એટલુંજ જોવું જોઈએ. અને તેનો નિર્ણય કરવા માટે કેદીને જે વખતે ક્રોધ ચઢવાને કારણે થયું તે વખતની તેના મનની સ્થિતી કેવી હતી તે બદલનો પુરાવો લેવો. આ કામમાં મરનાર કેદીને ઘણી ખરાબ ગાળો દીધી હતી અને વળી તે તેના છોકરાએ કેદીને પેહેલાં ક્રોધ ચઢવાનું કારણ ઉત્પન્ન કર્યો પછી દીધી. તેથી કરીને કેદીને તેના દેહનું ભાન રહ્યું નહોતું એમ ખરોખર દેખાય છે માટે તેનાપરનો ગુન્હો ખુનનો નહીં ઠરાવનાં શિક્ષણીય મનુષ્યવધનો ઠરાવયે છીયે.”

જે ટોળામાંના ઘણા કોઠોએ પોતાની પાસે પ્રાણઘાતક હથેલીને લઈ જાણીબુજીને દગ્ગે

કર્ષા તેમાં એક માણસ માર્યા ગયો. તે પાકી વયનો હતો એમ પુરાવથી દેખાય છે. અને જે ટોળામાંજે તે માણસ છે તે ટોળાના વિરૂદ્ધ ટોળાએ અયોગ્ય રીતે કામ ચલાવ્યાથી તે મુઓ નથી એમ દેખાય છે તો તે ગુન્હે જીતનો નથી પણ જીત નહીં એવા શિક્ષણીય મનુષ્યવધનો છે. (જુઓ આજ કલમનો અપવાદ ૫). (કા. હા. ઈ. લા. વા. ૧ પા. ૧૫૪ સરકાર વિં સમશ્ચરજ્ઞાન વિગરે).

બાઈ રતને પોતાના ધણીનું તેના એક ચાર દાદાબાઈ સાથે રહી જીત કર્યું તેથી તે ગુન્હે બદલ બાઈ રતનને મોતની શિક્ષા કરી તેમાં અપીલ થયાથી ઠરાવ્યું કે બાઈ રતને ગુન્હે ધ્યાની કબુલતજ માલુમ્મટની રૂબરૂ આપીછે તેને શેષનમાં કમિટ કરવાનો કારવા તેની પોતે તપાસ કરવાનો તે માલુમ્મટને અધિકાર નહોતો તેમજ કબુલત નિચે આરોપિતની સહી યા નિચાત પણ નથી તેથી તે કબુલતનો મજબૂર પુરાવામાં લેવાતો નથી માટે રતનને દોષ મુક્ત કરી (મુ. હા. વા. ૧૦ પા. ૧૬૬).

જીતના તોહોમતમાં કેદીના લેવાયલી કબુલત સવાલ જવાબના રૂપમાં નહોતી માટે તે પુરાવામાં લેવા નોંધ નથી એમ ઠરાવ્યું (મુ. હા. વા. ૧૦ પા. ૪૬૭)

જીતના તોહોમત બદલ અપાયલા ફેસલામાં એમ લખ્યું હતું કે “જે મેં નિર્ણય કર્યો છે તે કામમાંના પુરાવાથી બરોબર છે કીંવા નહીં એ બદલ મને શંકાય છે.” તેમાં ઠરાવ્યું કે જાણજાતાના અમલદારે પોતાના ફેસલામાં એમ લખ્યું બરોબર નથી. (અલ. હા. હ. લા. વા. ૨ પાને. ૫૩ સરકાર વિરૂદ્ધ નંદા).

જે સજ્જસનું મોત આણવું | ૩૦૧. જે વસ્તુથી મોત આણવાનો ઇરાદો કર્યો હોય, અથવા મોત આણવું જેથી મોત થવાનો સંભવ છે એમ પોતાના જાણ્યામાં હોય, એવી કાં-ધારણું હોય તેથી ઈ વસ્તુ કરવાથી અગર કોઈ સજ્જસન જેનું મોત આણવાનો તેણે ઇરાદો નહીં કર્યો હોય અને જેનું મોત પોતાથી થવાનો સંભવ તેના જાણ્યામાં પણ ન હોય, એવા કોઈ સજ્જસનું મોત આણીને શિક્ષણીય મનુષ્યવધ કરે, તો જે સજ્જસનું મોત આણવાનો તેણે ઇરાદો કર્યો હોય, અથવા જેનું મોત પોતાથી થવાનો સંભવ તેના જાણ્યામાં હોય તે સજ્જસનું અગર તેણે મોત આણ્યું હોય, તો તે જે પ્રકારનો શિક્ષણીય મનુષ્યવધ થાય, તેજ પ્રકારનો તે ગુનેહગારે કરેલો મનુષ્યવધ છે એમ સમજવું.

ટીકા.—જે માણસને મારી નાખવાના ઇરાદાથી કેદીએ જીવ લેનારા હથીયારવડ ધા માર્યા તેથી ઇરાદા કરતાં જુદો માણસ મરી ગયો. સદરજી મરનારને મારી નાખવાનો ઇરાદો કેદીએ નહીં કર્યા છતાં તેના પર જીતનું તોહોમત મુક્યું તેમાં ઠરાવ્યું કે કેદીના હેતુ મરનારને મારવાનો નહોતો તોપણ જે ધાથી પોતે ધારેલા માણસનો જીવ જશે એમ તેને માહિત હતું છતાં તેની જ રીતના ધાથી મરનારનો જીવ ગયો તો તેના પર આ કલમ અજીબ તોહોમત રહી શકે છે (કા. હા. વા. ૮ તા ૨૬ અક્ટોબર ૧૮૯૭).

જીતની શિક્ષા. | ૩૦૨. જે માણસ જીત કરે, તેને મોતની, અથવા જીવતા મુધી સમુદ્રપારની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—એક જમીન પકડકા બાગત બે ટોળીયોની વચ્ચેમાં તકરાર થઈ તેમાં મારા મારી થઈ તેમાં એક ગોળીમાંથી એક માણસ મરણ પામ્યો તેથી તે મારનારની ટોળીના કેટલાક માણસને પકડ્યા તેઓ પર કા. ૩૦૦ ના અપવાદ ૪-૫ મુજબ શિક્ષણીય મનુષ્યવધનું તોહોમત આપે એમ શેષન જુઝનનો અભિપ્રાય હોવાથી હાઈકોર્ટે ઠરાવ્યું કે એ ગુન્હે કા. ૩૦૨ અને ૧૪૬ મળીને થયો છે માટે તે પ્રમાણે તોહોમત રાખવું. (કા. હા. હ. લા. વા. ૫ પાને. ૩૧ સરકાર વિરૂદ્ધ રહીમુદીન વીગરે).

જે માણસનું ખુન થયું તેનું મડદુ જડયું નહીં તો તેટલા ઉપરથી આરોપિત ઉપર ખુનના તોહોમતની સ.ખિતી કરવાને ના કબુલ કર્યું બાજબી નથી. પુરાવો હોય તો ખુનનું તોહોમત રહી શકેછે. (ઈ. લા. અલા. વા. ૩ પા. ૩૮૩ સરકાર વિ. બગીરથ).

ગર્ભવંતી સ્ત્રીને મોતની શિક્ષા કરવામાં આવે તો પ્રસવ થતા સુધી તેનો અમલ નહીં કરવો (કા. હા. વી. રી. વા. ૧૫ પા. ૧૧).

જનમટીપના ગુ | ૩૦૩. જીવતા સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષાનો હુકમ જે માણસની ઉપર નેહગારે કરેલા | થયેજોહોય, તે માણસ અગર ખુન કરે, તો તેને મોતની શિક્ષા કરવામાં આવશે. ખુનની શિક્ષા.

ખુનથી ઉતરતા | ૩૦૪. ખુનથી ઉતરતા દરજ્જાના શિક્ષણીય મનુષ્યવધ જે માણસ દરજ્જાના શિક્ષણીય મનુષ્યવધ | કરે, ત માણસને, અગર જે કામથી મોત થયું હોય તે કામ તેણે ની શિક્ષા. મોત આણવાના ધરાદાયી, અથવા જેથી મોત થવાનો સંભવ હોય.

૫ એવું કાંઈ શરીરનું નુકશાન કરવાના ધરાદાયી, કંઈ હોય તો, જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વર્ષની મુદત સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે; અને અગર તે કામથી મોત થવાનો સંભવ છે એમ જાણીને, પણ મોત આણવાના અથવા જેથી મોત થવાનો સંભવ હોય. એવું કાંઈ શરીરનું નુકશાન કરવાના ધરાદા વગર, તે કામ તેણે કર્યું હોય, તો તે માણસને દસ વરસના મુદત સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—ચોરને કેટલાક સખસે ઘણાજ ઝટકા માર્યાથી તેનાં પાસણાં બાગી જઈ તેનું મોત થયું તે કામમાં તેના પર શિક્ષણીય મનુષ્યવધનું તોહોમત ઠરાવ્યું (અ. હા. વા. ૫ પા. ૨૩૫). ગફલતથી મોત | “૩૦૪. અ—શિક્ષણીય મનુષ્યવધ કરતાં ઉતરતા દરજ્જાનું હરથાય. કાંઈ અવીચારનું અથવા ગફલતી બરેલું કામ કરીને કાંઈ માણસ કોઈનું મોત લાવે તો તેને ઘણામાં ઘણા ખે વરસ સુધી ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવી, અથવા દંડ કરવો, અથવા એ બે શિક્ષા કરવી” (સને ૧૮૭૦ ના આક્ટ ૨૭ મા પ્રમાણે.)

ટીકા.—કોઈ સખસે માર આપ્યા અને રોગથી બરાબલી તક્લી ધુટી જવાથી તે મરી ગયો એ બાબતમાં ઠરાવ્યું કે આવી બાબતમાં કા. ૩૨૧ બ્યાની લાગુ છે પણ કા. ૩૦૪ અ લાગુ નથી (મુ. હા. તા. ૨૩ ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૨ સરકાર વિરુદ્ધ બાવાજી બીન સંભા. તોહોમતવાળાને તેના સાથીએ નાશાની હોશાનોશીમાં અપમાન કર્યાથી તેણે તેને જમીન પર નાખી દઈ તેના પડેલા શરીર પર પોતાના પગો આંપી ખેવાર દાખી નાંખ્યો. એ કૃત્ય પડી ગયેલા આદમીનું વિસ દિવસમાં મરણ થયું તેમાં ઠરાવ્યું કે એ ગુન્હો કા. ૩૨૩ મુજબ બ્યાનો થયો પણ આ કલમ મુજબ નથી. (મુ. હા. તારીખ ૬ અક્ટોબર ૧૮૭૨ સરકાર વિ. ૨૩મ્યા બદર).

ચક્રતોવાન ઊકરને તેના પેટમાં બ્યાં આંતરડા ધુટી જાય એવા સંભવ જાણીને લાત મારવી એ કૃત્ય તે માણસે આ કલમ પ્રમાણે કરેલા ગુન્હા પ્રમાણે થશે (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૪ પા. ૭૬૪ સરકાર વિરુદ્ધ બેખંદી મંદલ. આ ફેસલાની વિશિષ્ટ હકીકત કા. ૨૬૬ નિચે આપવામાં આવી છે તે જુઓ).

એક માણસને બહુ વર્ષથી પાણુથરીનો રોગ હતો. આરોપિતે તેના શરીર પર હાથનો ગડદો

માર્ગો તેથી તેની પાણુચરી કુટી અને તે મરણ પામ્યો તેથી તેના પર કા. ૩૦૪ અ મુજબ તોહિમત ઠરાવ્યું તેમાં ઠરાવ કર્યો કે સદરહુ ગુન્હે તેવો નથી પણ બુદ્ધિપૂર્વક બધા કર્યાનો છે. (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૪ પા. ૮૧૫ સરકાર વિ. સફા તુલા અને બીજા.)

આરોપિત એ સાપ પકડનારા હતા. તેઓએ એક દિવસે એક મોટો ઝેરી નાગ પકડ્યો પછી કેટલેક દિવસે તેઓએ પોતાની કુશળતા બતાવવા તે નાગને ઘણા માણસના ટોળામાં આણ્યો. તેના ઝેરી દાંત પડ્યા નહોતા. પછી ઘણા માણસના ટોળામાં કેદીઓએ તે સાપ બતાવતા બતાવતા એક છોકરાના ગળાપર તે સાપને મુક્યો, છોકરાએ તેને ખશેડવા માંડ્યો કે તે સાપ તેને ડશ્યો જેણી તે છોકરો મરણ પામ્યો તેથી કેદીઓપર કા. ૩૦૪ પ્રમાણે તથા કા. ૩૦૪ અ પ્રમાણે તોહિમત મુક્યું તેમાં કરાવ્યું કે—

છોકરાને નાગ કરડાવવા એમ કેદીનો ધરાદો ન હોય પરંતુ જે કત્તથી તેનો જીવ ગયો તે કત્ત જીવ જવા સરખું હતું એમ તેને માહિત હતું અને તોપણ તેનો જીવ લેવો એમ કેદીનો ધરાદો નહોતો. તો કેદીઓ કા. ૩૦૪ પ્રમાણે શિક્ષણીય મનુષ્યવધના ગુન્હેગાર છે પણ આ કા. ૩૦૪ અ પ્રમાણે નથી. (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૫ પાને ૩૫૧ સરકાર વિરુદ્ધ ગણેશ અને ગોપીકુલે.)

જે માણસને તક્ષીનો રોગ છે એવા માણસને બીજો કોઈ માણસ પોતે જે બધા કરનાર. તેનાથી મરણ પામશે એમ માહિત નહી છતાં કીંવા જીવ લેવાનો ધરાદો નહી છતાં કીંવા પોતાનું કત્ત મોતનું કારણ થશે એમ માહિત નહી છતાં તે કોઈ કત્ત કરે તો તે બીજા માણસનું એ કત્ત કા. ૩૦૪ પ્રમાણે શિક્ષણીય મનુષ્યવધનું નથી પણ કા. ૩૨૩ પ્રમાણે બુદ્ધિપૂર્વક બધાનું છે. (અહલા. હા. ઇ. લા. વા. ૨ પાને ૫૨૨ સરકાર વિરુદ્ધ, કાંકસ.)

જે માણસને તક્ષીનો રોગ છે તેને પોતે જે દુઃખ કરનાર છે તેણે કરીને બુદ્ધિપૂર્વક મહાબધા થવાનો સંભવ છે એમ માહિત છતાં, પણ તેણે કરીને તેનું મોત થશે કીંવા જેણે કરીને મરણ થશે એવું દુઃખ થશે કીંવા પોતાનું કત્ત મોતનું કારણ થશે, એવા ધરાદો નહી છતાં કોઈ માણસ તેને બુદ્ધિપૂર્વક મહાબધા કરે અને તેથી તે રોગી માણસ મરણ પામે તો તેના પર કા. ૩૦૪ અ પ્રમાણે કસુરથી જીવ લીધા બદલ સાબિતી નહી કરતાં કા. ૩૨૫ મુજબ મહાબધા કર્યાની સાબિતી કરવી (અહલા. હા. ઇ. લા. વા. ૨ પા. ૭૬૬ સરકાર વિ. એમ્પ્રિન.)

કેટલોક સામાન્ય તંટો ચાલતાં આરોપિતે મરનારને ધક્કો એક માર્યો જેથી તે પડ્યો અને પાંચમે દિવસે મરણ પામ્યો તેમાં ઠરાવ્યું કે આવી હકીકતથી કા. ૩૦૪ અ માં કહેલો ગુન્હે થતો નથી કેમકે એવા પ્રકારનું પરિણામ થવાને તે કત્ત ઉપરથી સંભવ નહોતો કીંવા તેવો પરિણામ થવો એમ આરોપિતનો ધરાદો નહોતો (મ. હા. ઇ. લા. વા. ૧ પા. ૨૨૪ સરકાર વિ. આચારજી.)

પોતે જે કત્ત કરે છે તેનું પરિણામ બંધકર નિવડશે એમ જાણે પણ જીવ સેવાનો ધરાદો ન હોય યા જીવ જશે એવા સંભવ ન હોય અને પછી જીવ જાય તો તે માણસ કા. ૩૦૪ અ માં કહેલો ગુન્હેગાર નહી છતાં બુદ્ધિપૂર્વક મહાબધાનો ગુન્હેગાર થશે (મ. હા. વા. ૭ પા. ૧૧૬ નીદરમરતી નગભુષણના કામમાં.)

જીવ લેવાનો ધરાદો નહીં છતાં, કીંવા જેથી જીવ જશે એવા સંભવ છે એવી બધા કરવાનો ધરાદો નહીં છતાં, કીંવા પોતાના કત્તથી જીવ જવાનો સંભવ છે એમ માહિત ન છતાં, કીંવા બુદ્ધિપૂર્વક મહાબધા કરવાનો ધરાદો નહીં છતાં કીંવા પોતાના કત્તથી બુદ્ધિપૂર્વક મહાબધા થશે એમ માહિત ન છતાં કૃત બીજાને બધા કરવાના ધરાદાએ આરોપિતે એક ઈનો કડકો બીજાના અંગ ઉપર ફેંક્યો હોય અને તે બીજાની પાણુચરીપર વાગ્યાથી તે મરણ પામ્યો તો તેવી વખતે તે ગુન્હે કા. ૩૨૩ પ્રમાણે બુદ્ધિપૂર્વક બધા કર્યાનો થાય છે પણ કા. ૩૦૪ અ માં કહ્યા પ્રમાણે અવિચારના કીંવા કસુરના ક-

તથી તે બીજાનું મોત થયું એમ થતું નથી. (અલ્હા. હા. ઇ. લા. વા. ૩ પાને ૫૯૭ સરકાર વિરુદ્ધ રેલુકરસિંગ).

જીવ લેવાનો ઇરાદો નહીં છતાં, ક્રિયા જોઈ કરીને જીવ જવાનો સંભવ છે એવી ઈજ્જત કરવાનો ઇરાદો નહીં છતાં ક્રિયા પોતાના કમથી જીવ જવાનો સંભવ છે એમ માહિત ન છતાં, પરંતુ તેને બુદ્ધિપૂર્વક મહાબ્યથા કરવી એવા ઇરાદાથી કોઈ માણસે બાંજી પર પ્રહાર કર્યો અને તેથી તેનું મોત થયું હોય તો તે ગુનો કલમ ૩૦૪ અ માં કહેલો થતો નથી પણ બુદ્ધિપૂર્વક મહાબ્યથા કર્યાનો થાય છે (અલ્હા. હા. ઇ. લા. વા. ૩ પાને ૭૭૯ સરકાર વિરુદ્ધ ઇંગ્લેન્ડ).

કોઈ બાળક અ | ૩૦૫. જો હરાડ વર્ષથી, એછી ઉંમરનો કોઈ શખસ, અથવા
થવા દીવાના સ- | કોઈ દીવાનો સખસ, અથવા કોઈ અજોડ શખસ, અથવા જન્મથી
ખસને આત્મ- | ગાંડો એવો કોઈ શખસ, અથવા કેદની હાલતમાં હોય એવો કોઈ
ધાત કરવામાં મ | શખસ આત્મધાત કરે, તો તે આત્મધાત કરવામાં તે માણસ મ-
દદગારી કરવી. | દદગારી કરે, તે માણસને મોતની અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વર-
સની મુદત સુધીની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

આત્મધાતમાં મ | ૩૦૬. જો કોઈ શખસ આત્મધાત કરે, તો તે આત્મધાત કરવા
દદગારી. | માં જો માણસ મદદગારી કરે, તે માણસને દસ વરસની મુદત
સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને
પણ લાયક થશે.

ખુનની કોશિશ. | ૩૦૭. જો કોઈ માણસ એવા ઇરાદા અથવા જ્ઞાનથી, તથા એવી
હાલતમાં કોઈ કામ કરે કે, અગર તે કામથી તે મોત આણે તો, તે માણસ ખુનનો ત-
કસીરવાર થાય, તો તે માણસને દસ વરસની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કે-
દની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે; અને તે કામથી
અગર કોઈ સખસને બચા થાય તો, તે ગુનોહગાર અગર તો જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની
શિક્ષાને, અથવા ઉપર લખેલી છે તે શિક્ષાને લાયક થશે.

જન્મ ટીપના ગુ | “ જો માણસના ઉપર જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષાનો હુકમ
નેહગારોએ કોશિ | થઈ ચુકેલો હોય તે માણસ આ કલમ પ્રમાણે ગુનોહ કરશે અને
શ કરવી. | તેના તેજ ગુનોથી બચા થઈ હોય તો તેને મોતની શિક્ષા થઈ શકશે ”

(સને ૧૮૭૦ ના આર્ટ ૨૭ મા પ્રમાણે).

દર્શાવે.

(અ) જ ને. મારી નાંખવાના ઇરાદાથી અ અને ગોળી મારે, એવી હાલતમાં કે અગર
જ નું મોત થાય તો અ ખુનનો તકસીરવાર થાય, તો અ આ કલમ મુજબ શિ-
ક્ષાને લાયક છે.

(બ) એક કુમળા વયના બચ્ચાનું મોત આણવાના ઇરાદાથી અ સે બચ્ચાને એક જ-
ગલમાં ખુદકું મુકે, તો, પછી તે બચ્ચાનું મોત ન થાય તો પણ, અ આ કલ-
મમાં બ્યામ કરેલો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

(ક) ઝ નું ખુન કરવાના ધરાદાયી એ એ એક બંદુક વેચાતી લેખને તેને ખરી, હજી સુધી એ એ ઉપર લખેલો ગુનોહ કયો નથી. એ તે બંદુક ઝની ઉપર છોડે, તો તેણે આ કલમમાં ખ્યાન કરેલો ગુનોહ કયો એમ સમજવું, અને અગર તે બંદુક છોડવાથી ઝને જામ થાય તો આ કલમના પાછલા ભાગમાં ઠરાવેલી શિક્ષાને તે લાયક છે.

(ડ) ઝેર ખવડાવીને ઝ નું ખુન કરવાના ધરાદાયી એ કાંઈ ઝેર ખરીદ કરે, અને તે ઝેર કાંઈ ખોરાકમાં ભળાવે, અને તે ખોરાક એ ના કબજામાં રહે, તો ત્યાં સુધી એ એ આ કલમમાં ખ્યાન કરેલો ગુનોહ કર્યો નથી પણ એ તે ખોરાક ઝ ની ટેબલપર મેલે, અથવા ઝ ની ટેબલપર મેલવા સાર તે ખોરાક ઝ ના ચાકરોને આપે, તો એ એ આ કલમમાં ખ્યાન કરેલો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

ટીકા—કા. ૨૬૬ નિચે ટાંકેલા ફેસલામાં મુ. હા. વા. ૪ ને પાને ૧૭નો ફેસલો સરકાર વિરુદ્ધ ફ્રાન્સીસ ક્યાસીડીનો જે ફેસલો ટાંક્યો છે તે અહીંયાં પણ વાંચો. અને વળી એ ફેસલામાં એમ પણ ખતાવ્યું છે, કે આ કલમ મુજબ ગુનોહ યવાને કેદીએ કરેલું કત્ત સાધારણ અને દુરેત રીતે ખુન થાય એવું જોઈએ.

પી. કો. કા. ૨૬૬ તથા ૩૦૭ અને ૩૨૪ એ પ્રમાણેના વૈકલ્પિક તોહામતો ઉપરથી સાબિતી થઈ તો તેના જામીન લેવાનો ઠરાવ કરવામાં આવે તો તે જામીન સારી ચાલના નહી પણ સુલેહ રાખવાના લેવા જોઈએ. (મુ. હા. તા. ૨૩ ફેબ્રુઆરી ૧૮૮૧ સરકાર વિ. માવણુ મુખાણ).

શિક્ષણીય મ ૩૦૮. જે કોઈ માણસ એવા ધરાદા અથવા સાનથી, અથવા નુબ્યવધ કરેલાની એવી હાલતમાં, કાંઈ કામ કરે કે, અગર તે કામથી તે મોત આણે કોશિશ. તો, તે માણસ ખુનથી ઉતરતા દરજ્જાના મનુષ્યવધનો તકશીરવાર થાય, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની, કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અને તે કામથી અગર કોઈ સખસને બચા થાય, તો તે માણસને સાત વર્ષની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની; અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દર્શાંત.

ભારે તથા આકસ્મિક ક્રોધ ઉત્પન્ન થવાથી એ ઝ ની ઉપર એક પિસ્તોલ છોડે, એવી હાલતમાં કે, અગર તેમ કરવાથી મોત થાય તો ખુનથી ઉતરતા દરજ્જાના મનુષ્યવધનો તે તકશીરવાર થાય, તો એ આ કલમમાં ખ્યાન કરેલો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

આત્મઘાત ક ૩૦૯. જે માણસ આત્મઘાત કરવાની કોશિશ કરે, તથા તે ગુનો રવાની કોશિશ. હ કરવા તરફ કાંઈ કામ કરે, તે માણસને એક વરસની મુદત સુધીની આસાન કેદની અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—આ કલમ પ્રમાણે કરેલા ગુનોને માટે ગુનોગારને ફકત દંડની શિક્ષા થાય નહી તેને કાંઈ પણ કેદની શિક્ષા કરવીજ જોઈએ કારણ કે કેદ તથા દંડ કરવા એમ કલમમાં છે. (મુ. હા. વા. ૧ પાને ૪ સરકાર વિરુદ્ધ મેનવિયોવા શીદ્રામસેટી).

૩૧૦ આ આકટ પસાર થયા પછી કોઈ પણ વખતે જે માણસ ખુનના ઉપાયથી, અથવા ખુનની સાથે, અપહરણ અથવા છોકરા ચોરવાને ગુનોહ કરે-

વાનાં કારણસર બિંદુ કોઈ બીજા માણસ અથવા માણસોની જોડે મળેલો રહેશે, તે માણસને ડગ સમજાવો.

શિક્ષા. ! ૩૧૧. જે ડગ હોય, તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ગર્ભપાત કરવા બાબત; નહીં જનમેક્ષાં બચ્ચાંઓને ભુક્ષાન
બાબત; બચ્ચાંઓને ખુદલાં મુકવાં બાબત; તથા જન્મ
છુપાવવા બાબત.

ગર્ભપાત કરવો | ૩૧૨. જે માણસ બુદ્ધિપૂર્વક કોઈ ગર્ભવંતી સ્ત્રીનો ગર્ભપાત કરે, તે માણસને, અગર તે ગર્ભપાત શુદ્ધબુદ્ધિએ તે સ્ત્રીનો જીવ બચાવવાના કારણસર ન કર્યો હોય તો, ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અને અગર તે સ્ત્રી ચલિતગર્ભા હોય તો તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ખુલાસો—જે સ્ત્રી પોતે પોતાનો ગર્ભપાત કરે તે પણ આ કલમના અર્થમાં દાખલ થાય છે.

સ્ત્રીની રજામંદી | ૩૧૩. સ્ત્રીની રજામંદી વગર જે માણસ ઉપલી કલમમાં જ્ઞાન વગર ગર્ભપાત કરેલો ગુનોહ કરે તે માણસને, પછી તે સ્ત્રી ચલિતગર્ભા હોય કે નહીં કરેલો. તોપણ, જીવતા સુધી સમુદ્રપારની અથવા દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને, પણ લાયક થશે.

ગર્ભપાત કરવાના ઇરાદાથી | ૩૧૪. કોઈ ગર્ભવંતી સ્ત્રીનો ગર્ભપાત કરવાના ઇરાદાથી કરેલા કાંઈકામથી થયેલું મોત. કોઈ માણસ એવું કામ કરે કે તેથી તે સ્ત્રીનું મોત થાય, તે સ્ત્રીની રજામંદીવગર તે તો તે માણસને દશ વરસની મુદત સુધીની, બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે; અને અગર તે કામ તે સ્ત્રીની રજામંદી વગર કર્યું હોય, તો તે માણસને જીવતા સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા, અથવા ઉપર લખેલી શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખુલાસો—આ ગુનાહમાં એવું કાંઈ જરૂર નથી કે તે કામથી મોત થાય એવો સંભવ છે એમ તે ગુનોહ કરનારે જાણવું જોઈએ.

કોઈ બચ્ચું જીવતું જન્મતા | ૩૧૫. જે માણસ, કોઈ બચ્ચું જન્મતાં પહેલાં, તે બચ્ચું અટકાવવાના અથવા જ જીવતું જન્મતાં અટકાવવાના, અથવા જન્મ્યા પછી તે મરી જાય એવું કરવાના ઇરાદાથી કરેલું કામ. મરી જાય એવું કરવાના ઇરાદાથી, કાંઈ કામ કરે, અને તે કામ કરેથી તે બચ્ચું જીવતું જન્મતું અટકે, અથવા જનમીયા પછી તે મરી જાય, તો તે માણસને, અગર તે કામ શુદ્ધબુદ્ધિથી એ તે બચ્ચાંની માનો જીવ બચાવવાના કારણસર નહીં કર્યું હોય તો, દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

જે કામ શિક્ષણીય મનુષ્ય
વધ ગણાતું હોય એવા કા
મથી કોઈ નહીં જન્મેલાં
જીવતાં બચ્ચાનું મોત આ
ણવું.

૩૧૬. કોઈ માણસ કોઈ કામ કરે, એવી હાલતમાં કે
જો તે કામથી મોત થાય તો તે માણસ શિક્ષણીય મનુષ્યવ-
ધનો તકશીરવાર થાય, અને તે કામ કરેથી તે કોઈ નહીં
જન્મેલાં જીવતાં બચ્ચાનું મોત આણે તો તે માણસને ૬૪
વરસની મુદત સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને બળી
તે દંડને પણ લાયક થશે.

દર્શાવ.

કુલાણી ગરબવંતી સ્ત્રીનું મારાથી મોત થવાનો સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં આ
એવું કોઈ કામ કરે કે, અગર તે કામથી તે સ્ત્રીનું મોત થાય તો, તે શિક્ષણીય
મનુષ્યવધ ગણાય, અને તે સ્ત્રીને નુકશાન થાય પણ તે મરી જાય નહીં; પણ તેના
પેટમાં જે જીવતું બચ્ચું હોય તેનું તે કામથી મોત થાય, તો આ કલમમાં બચાવ
કરેલા ગુનાહનો તકશીરવાર છે એમ સમજવું.

કોઈ બાર વરસથી ઓછી
ઉંમરનાં બચ્ચાને તેના મા
બાપે; અથવા જે સખસ
ના હવાલામાં તે બચ્ચું હોય
તે શખસે ખુલ્લું મુક્યું
અથવા તજવું.

૩૧૭. જે માણસ, કોઈ બાર વરસથી ઓછી ઉંમરનાં
બચ્ચાનો બાપ અથવા મા તેની હોય, અથવા જે માણસના
હવાલામાં એવું બચ્ચું હોય તે માણસ અગર તે બચ્ચાને બી-
લકુલ તજવાના ઇરાદાથી તે બચ્ચાને કોઈ જગામાં ખુલ્લું
મુકે, અથવા મુકે તો તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની
ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખુલાસો—અગર તે પ્રમાણે તે ખુલ્લું મુકવાથી બચ્ચું મરી જાય, તો, તે મુકદમાની
કેફીયત મુજબ, તે ગુનેહગારની ખુન અથવા શિક્ષણીય મનુષ્યવધને માટે તજવીજ થવામાં
અટકાવ કરવાની આ કલમની મતલબ નથી.

ટીકા—એક સ્ત્રીએ છોકરું જણ્યું પણ સ્ત્રીનામાં શક્તી ન હોવાથી તેણીએ તે છોકરું
બીજી સ્ત્રીને તેને અમુક ઠોકાણે મુક્યું એમ કરી આપ્યું. તેમાં મદ્રાસ હાઇકોર્ટે ઠરાવ્યું
કે આ કલમ પ્રમાણે તે બે સ્ત્રીઓ ગુનેહગાર નથી કારણ કે કોઈએ તે છોકરાને ખુલ્લું
મુક્યું નથી. અને જે બીજી બહરી પાસે મુક્યું તે તેની મા નહોતી તેમજ જે મુળ બાબત
ગુનેહ નથી તો તેમાં મદદ કરનાર પર મદદગારીના ગુનેહ રહી શકતો નથી. (મદ્રાસ હા.
મે. પૃ. ૨૩૧ સરકાર વિ. બાઈ જીબી).

એક સખસે પોતાના છોકરાને રખડતું મુક્યું પણ રખડતું મુક્યાના કારણથી મરી
નહીં જતાં તે મરીતો ગયું તેથી તેના પર ખુનનું તોહામત ન રાખતાં આ કલમ પ્રમાણે
તોહામત મુક્યું (કા. હા. બી. વા. ૧૦ પા. ૫૨ સરકાર વિરુદ્ધ ખુદાબક્ષ).

મુડકુ છાની રીતે
વગે કરી દહને
જન્મ છુપાવવા

૩૧૮. જે માણસ, કોઈ બચ્ચાનું મુડકું છાની રીતે દાટીને અ-
થવા બીજી રીતે વગે કરીને, તે બચ્ચાંનો જન્મ ઇરાદાથી છુપાવે, અ-
થવા છુપાવવાની કોશીશ કરે, તે માણસને, પછી અગર તે બચ્ચું જન્-
નમતાં પેહેલાં અથવા જન્મ્યા પછી અથવા જન્મતાં જન્મતાંજ મરી ગયું હોય તોપણ,
જે વરસની મુદત સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ
બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—ચાર માસના ગર્ભનો હોકરો જન્મ્યો તે વાત છુપાવ્યાથી આ કલમ પ્રમાણે તે તોહોમત રહી શકતું નથી આવો ગુનેહો યવાને હોકરે જીવતું રહી શકે એટલા મહીનાનું હોવું જોઈએ. (મ. હા. વા. ૫ પાને ૧૩).

વ્યથા.

વ્યથા. | ૩૧૯. જે માણસ કોઈ સખસને કાંઈ શરીરનું દુઃખ, રોગ, અથવા અશક્તતા કરે, તેણે “વ્યથા કરી” એમ સમજવું.

મહાવ્યથા. | ૩૨૦. નીચે લખેલા પ્રકારની વ્યથાનેજ “મહાવ્યથા” એવું નામ આપેલું છે.

પેહેલો—પુરૂષત્વનો નાશ.

બીજો—જેમાંની કોઈ પણ આંખનો જોવાની શક્તી નાશ થાય.

ત્રીજો—જેમાંના કોઈ પણ કાનની સાંભળવાની શક્તી નાશ થાય.

ચોથો—કોઈ અવયવ અથવા સાંધો નાશ.

પાંચમો—કોઈ અવયવ અથવા સાંધાની શક્તિનો નાશ થવા, અથવા તેની નાશ થવાની શક્તિ ધીમે ધીમે નાશ થવા.

છઠો—પ્રેકાંતી અથવા એકેરાની નાશ અદશીકલ થવી.

સાતમો—કાંઈ હાડકાનું અથવા દાંતનું નાશવું અથવા ખરી જવું.

આઠમો—જે વ્યથાથી હૃદયો જોખમમાં આવે, અથવા જેથી વીસ દીવસની મુદત મુધી, વ્યથા થએલાં માણસને શરીરનું ભારે દુઃખ ખમવું પડે, અથવા તે પોતાનો હૃદયનો ધંધો કરવાને અશક્ત રહે, એવી કોઈ પણ વ્યથા.

ટીકા—કોઈ માણસને દુઃખ થયું તેથી તેને હમ્પીનાળમાં મોકલ્યો અને ત્યાંહાંથી વિસમ દિવસે તેને સાર થવાથી તે હાલ આવ્યો તો એ વિસમાં દિવસમાંજ ગણવે. (મ. પાને ૨૦૬).

કેદોએએ કરિયાદણના હાથ પગ બાંધી તેને જોયે લટકાવી તેના ગાલપર ડામ દીધા તેથી તેમાં ઠરાવ્યું કે જો તેમ થવાથી હમ્પીને માટે અદશીકલ જેવા એકેરો થાય એમ હોય તો તે ગુનેહો મહાવ્યથાનો છે અને તે સખા. માણસેટના અધિકાર ઉપરાંતના છે. (મુ. હા. વા. ૧ પા. ૧૦૧ સરકાર વિ. અંતા દાદોયા વિગેરે).

બુદ્ધિપૂર્વક વ્યથા | ૩૨૧. જે માણસ, કોઈ સખસને વ્યથા કરવાના ઇરાદાએ અથવા યા કરવા. તેથી કોઈ સખસને પોતાથી વ્યથા થવાનો સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં કાંઈ કામ કરે, અને તે કામથી કોઈ સખસને વ્યથા કરે, તો તે માણસે “બુદ્ધિપૂર્વક વ્યથા કરી” એમ સમજવું.

ટીકા—કોઈ સખસને માર આપ્યો અને રોગથી ભરાયલી તલી દુટી જવાથી તે મરી ગયો એ બાબતમાં ઠરાવ્યું કે આ ગુનોહ કા. ૩૨૧ પ્રમાણે છે પણ કા. ૩૦૪ અ લાગુ નથી. (મુ. હા. તા. ૨૩ ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૨ સરકાર વિરુદ્ધ બાવાજીબીન સંભા)

આ કલમ પ્રમાણેના તોહોમત અદલ દંડની શિક્ષા કરી તે દંડમાંથી કાંઈક રકમ કરીને નુકશાન અદલ આપવાને ઠરાવ કરવાથી ઠરાવ્યું કે સદરહુ ગુનાહથી ફરિયાદીને કાંઈ હરકત થઈ નથી અને તેને પૈસાનું પણ કાંઈ નુકશાન થયું નથી તેથી નુકશાન અપાવી શકાય નથી (મુ. હા. વા. ૨ પા. ૪૩ સરકાર વિ. શ્યામસન બાવાજી).

બુદ્ધિપૂર્વક મ | ૩૨૨. કોઈ માણસ બુદ્ધિપૂર્વક વ્યથા કરે, અને જે વ્યથા કરવાને હાવ્યથા કરી. તેનો ઇરાદો હોય અથવા જે વ્યથા પોતાથી થવાનો સંભવ તેના જાણ્યામાં

હોય તે બધા અગર મહાબધા હોય તથા જે બધા તે કરે તે બધા મહાબધા હોય તો તે માણસે “બુદ્ધિપુરવક મહાબધા કરી” એમ સમજવું.

ખુદાસો—કોઈ શખસ આ બંને વાત કરે, એટલે મહાબધા કરે તથા મહાબધા કરવાનો ઇરાદો કરે, અથવા મહાબધા પોતાથી થવાનો સંભવ તેના જાણ્યામાં હોય, તોજ તેને બુદ્ધિપુરવક મહાબધા કરી એમ સમજવું, નહીં તો નહીં પણ અગર એક પ્રકારની મહાબધા કરવાનો ઇરાદો કરીને, અથવા એક પ્રકારની મહાબધા પોતાથી થવાનો સંભવ જાણ્યા છતાં, તે ખરેખર બીજા પ્રકારની મહાબધા કરે, તો તેણે બુદ્ધિ પુરવક મહાબધા કરી એમ સમજવું.

દષ્ટાંત.

જ નો ચેહેરો જાન્ય બદશીકલ કરવાના ઇરાદાથી, અથવા તે પોતાથી બદશીકલ થવાનો સંભવ જાણ્યા છતાં, અ જ ને એક સપાટો મારે, અને તે સપાટાથી જ નો ચેહેરો બદશીકલ નહીં થાય, પણ તેથી વીસ દિવસની મુદત સુધી જ ને શરીરનું બારે દુઃખ ખમવું પડે, તો અ એ બુદ્ધિપુરવક મહાબધા કરી એમ સમજવું.

બુદ્ધિપૂર્વક બ્ય | ૩૨૩. ૩૩૪ મી કલમમાં લખેલી બાબત શીવાય બીજી કોઈ પણ યાકરવાનીશિક્ષા. | બાબતમાં, જે માણસ બુદ્ધિપુરવક બધા કરે, તેને એક વરસની મુદત સુધીની બેમાંના, ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—ધણીએ પોતાની ઓરતને લોહ તપાવી ડામ દીધાથી તેનાપર આ કલમ મુજબ તોહોમત રાખેલું તેમાં ઇરાબું કે એ તોહોમત કા. ૩૨૪ મુજબ રાખવું (મુ. હા. વા. ૪ પાને ૨ સરકાર વિનંતિના જીજી.)

આ કલમ પ્રમાણેના તોહોમતનામા મધ્યે જે ફેફ્ફીયતો ઉપરથી વિશેષ અપવાદ થતો હોય તે કેફ્ફીયતનો અભાવ સ્પષ્ટ રીતે લખી જણાવવો જોઈએ. શાથી જે ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાનો કા. ૨૩૭ ના શબ્દોની મતલબ છે તે મતલબ કા. ૨૩૯ માં લખેલા તોહોમતનામાના નમુના ઉપરથી કાંઈપણ હુકમ વિશે અનુમાન થાય તો તે હુકમ કરતાં અમલમાં જરૂરી રહેવી જોઈએ. (મુ. હા. તા. ૧૭ અગષ્ટ ૧૮૬૯ રતનામીરીના શે-શનજડવના પુછવાપરથી)

કા. ૩૦૪ અ નિચે ટાંકેલા ફેસલામાં તા. ૯ અક્ટોબર ૧૮૭૨ નો સરકાર વિરુદ્ધ રડકયા બદરનો ફેસલો ટાંકેલો છે તે પણ અહીં વાંચો. તે મુખર્ હાઇકોર્ટનો છે.

અરજદાર એ આઠ આશામી હતા તેઓએ તેમનો ઇરાદો પાડવા માટે એક શાત આશામીના ટોળાપર હુમલો કર્યો તેમાં મારામારી થઈ અને બેઉ ટોળાના લોકોને તેથી દુઃખ થયું તેથી અરજદારપર કા. ૧૪૭ અને ૩૨૩ પ્રમાણે તોહોમત મુક્યું તેમાં ઇરાબું કે જે કેદોપર હંગામો કરવાનું તોહોમત છે તેનાપર કામની હકીકત તેવી હોયતો જીવ જનાર હથીયાર લઈ હંગામો કર્યા બદલ, શિક્ષણીય મનુષ્યવધ કર્યા બદલ અને બુદ્ધિપૂર્વક મ-હા બધા કર્યા બદલ તોહોમત ડરાવવાને હરકત નથી. હંગામો કરવો અને ગેરકાયદેશર મંડળી એ ગુનાહ સરવ લોકની સુલેહની વિરુદ્ધના છે. શરીરપર મારવું, દુઃખ કરવું વિગેરે ગુનાહ માણસના શરીર વિરુદ્ધ છે તેથી આ કામમાં ડરેલા જુદા જુદા તોહોમતમાં હાથ નાખવાની જરૂર નથી (અલ્હા. હા. ઈ. લા.વા. ૨ પાને ૧૩૯ સરકાર વિરુદ્ધ રામઆધિન અને બીજા.)

કા. ૩૦૪ અ નિચે ટાંકેલા ફેસલામાં અલ્હાબાદ હાઇકોર્ટનો તા. ૧૬ ડીસેમ્બર ૧૮૭૯ ના રોજનો સરકાર વિરુદ્ધ ફાકસનો ફેસલો વા. ૨ પાને ૫૨૨ મી છે તે જુઓ.

બુદ્ધિપૂર્વક બથા કરવાનો ગુનોહ એ કી. પ્રો. કોડને જોડેલા પરિશિષ્ટના સાતમા આ-
સનમાં કુકન શેશનકોરેટ અંગર શેશનકોરેટ અને જીલ્લા માજીસ્ટ્રેટે ચોકશી કરવા ભોગ છે
એમ લખેલું નથી માટે સદરહુ ગુનાહ બદલ ફરી ચોકશી કરવાનો હુકમ કરવાને કી. પ્રો.
કો. કા. ૪૩૫ પ્રમાણે જીલ્લા માજીસ્ટ્રેટને અધિકાર નથી (મુ. હા. વા. ૬ પાને ૧૬૬
સરકારે વિરુદ્ધ શુભાનાબીન ગાણું.)

આ કલમ પ્રમાણે કરેલી ગુનોહ માહોમાંહે માંડીવાળી શકાયછે એવા ફેસલો સરકાર
વિરુદ્ધ જેઠા બનાના કામમાં મુ. હા. વા. ૧૦ પાને ૬૮ તા. ૨૭ મારચ ૧૮૭૩ ને રોજ
કર્યો હતો. પરંતુ પછીથી હાઇકોર્ટે (મુંબાઇની) તા ૧૬ ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૯ ને ફેસલો સરકાર
વિરુદ્ધ રહિમતના કામમાં એવા ફેસલો કર્યો હતો કે આ ગુનહ માહોમાંહે માંડીવાળી શકાય
નહિ. તેથી આજના દિવસ સુધી તે ગુનોહ માંડીવાળાનો નહિ પણ હાજ નવા કા. પ્રો. કોડથી
એ ગુનોહ માંડીવાળી શકાયછે.

ફરિયાદીની ગેરહાજરીના સમયથી બુદ્ધિપૂર્વક બથા કરવાના ગુનાહ વિશેની ફરિયાદી
કાડી નાખવા સાથે તજવીજ કરનાર માજીસ્ટ્રેટને અધિકાર નથી (મુ. હા. તા. ૮ જુલાઈ
૧૮૯૬ સરકારે વિરુદ્ધ ગુલામચંદ વિગેરે)

કા. ૩૦૪ અ નિચે ટાંકેલા ફેસલામાં અલ્હા. વા. ૩ પાને ૫૬૭ સરકાર વિરુદ્ધ રણ-
ધરસીંગનો ફેસલો ટાંક્યોછે તે જુઓ.

ભયંકરે શસ્ત્ર અથવા સાધન વડે બુદ્ધિપૂર્વક બથા કરવી.	૩૨૪. ૩૩૪ મી કલમમાં લખેલી બાબત શીવાય બીજી કોઈ પણ બાબતમાં, જોળી અથવા તીર મારવાનાં, ખોશી ધાલવાનાં, અથવા કાપ- વાનાં કાંઈ હથીયાર વડે, અથવા જે હથીયાર મારેથી સામાનું મોત થવાનો સંભવ હોય એવા કાંઈ હથીયાર વડે, અથવા અગ્ની કે કાંઈ ગરમ કરેલા પદારથ વડે, અથવા કાંઈ જેહેર કે ખાઈ જાય એવા કાંઈ પદારથ વડે અથવા અવાજ સાથે ડુટે એવા કાંઈ પદારથ વડે, અથવા દમ લેવાથી, ગળી જવાથી, અથવા લોહીમાં જવાથી જે પદારથ માણસનાં શરીરનો નાશકારક હોય એવા કાંઈ પદારથ વડે, અથવા કાંઈ જનનવરતી મારફતે, જે માણસ બુદ્ધિપૂર્વક બથા કરે, તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.
---	---

ટીકા.—ભારે તથા આકસ્મીક ક્રોધ અથવા ક્રોધ કેદીએ ક્રોધ ઉત્પન્ન કરનારનેજ બથા
કરીછે તો તેવી બાબતને કા. ૩૩૪ લાગુછે આ કલમ લાગુ નથી (મુ. હા. વા. ૧ પાને ૧૭
સરકારે વિરુદ્ધ બલાસલા)

પોન. કો. કા. ૧૪૭, ૧૪૮ અને ૩૨૪ પ્રમાણે મરત અપરાધ મળીને કેદીને જે
શિક્ષા કરવાની તે તેમાંના વધારે મોટા અપરાધ બદલ જે સિક્ષા આપવામાં આવે તે ક-
રતાં બ્યાદ ન હોવી જોગ્યે. અને કા. ૧૪૭ તથા ૩૨૪ પ્રમાણે જુદાં જુદાં તોહામત
રાખી જુદી જુદી શિક્ષા કરવી કે નહિ એ વિશે શક છે (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૬ પાને ૭૧૮
સરકારે વિરુદ્ધ જમદરખાન વિગેરે)

તપાવેલા લોકોથી ડામ દીધા હોય તો તે તોહામત આ કલમ પ્રમાણે રહી શકે છે (મુ.
હા. વા. ૪ પાને ૧ સરકારે વિરુદ્ધ અંબાકામ ગીરસોજી.) તથા એવાજ ફેસલો મુ. હા. વા. ૪
પાને ૨ એ સરકારે વિરુદ્ધ નાબાજ વિઠોજીનો છે.

કલમ ૩૦૭ નિચે ટાંકેલા ફેસલામાંનો મુ. હા. નો સરકાર વિરુદ્ધ અવણમુખાજીનો
ટાંકેલો ફેસલો આ ટેકાણે પણ વાંચો.

કોઈ માણસ લોકોનો એક ટેકાણે જમાવ થયોછે એમ જોઈને તે પૈકી એકને જખમી
કરવા માટે બંદૂક ફોડે તો તેથી જને ધૂળ થઈ તેનેજ જખમી કરવાનો તેનો ધરાદો હતો
એવી રીતે ગણી તેનાપર તોહામત ઠરે છે (મ. પૂ. ૨૩૫)

બુદ્ધિપૂર્વક મા
હાવ્યથા કરવાની
શીક્ષા.

૩૨૫. ૩૩૫ મી કલમમાં લખેલી બાબત સિવાય બીજી કોઈ પણ
બાબતમાં જે માણસ બુદ્ધિપૂર્વક મહાવ્યથા કરે, તેને સાત વરસની

મુદત મુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે
દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—કલમ ૩૦૪ અ નિચે ટીકેલા ફેમલામાંના નિચેના ફેમલા અત્રે વાંચો.

અલ્હાવાદ હા. નો. વા. ૨ પાને ૭૧૧ નો ફેમલો સરકાર વિરુદ્ધ ઓપિનનોએ તે જુઓ.

મદ્રાસ હાઈકોર્ટનો વા. ૭ પાને ૧૧૬ નો ફેમલો નીદરમરતી નગરુપણના કામનો છે
તે પણ જુઓ.

અલ્હા. હાઈકોર્ટનો વા. ૩ પાને ૭૭૧ નો ફેમલો સરકાર વિરુદ્ધ ઇંગ્લેન્ડનો છે તે જુઓ.

એક માણસપર ઘણાજણ હુમલો કરે અને તેથી તેનો હાથ બાગે તો તે ગુનોહ મ-
હાવ્યથાનો છે (કા. હા. વી. રી. વા. ૫ પાને ૧૨)

ફરિયાદી ફરિયાદ ચલાવવા સાર ના કહેછે એવા સમયથી બુદ્ધિપૂર્વક મહાવ્યથા કર-
વાના ગુનોહ વિશેની ફરિયાદ કાહાડી નાખવા સાર સમ્યા. માજીસ્ટ્રેટને અધિકાર નથી
(મુ. હા. તા. ૨૦ સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૬ સરકાર વિરુદ્ધ જગજીવન ધરમચંદ)

કોઈ આ પોતાના છોકરાને ખમિ લઈ જતા છતાં આરોપિતે તેને તેના ડોકા અને
ખભા ઉપર જોરથી ટુંસા માર્યા. તેમાં એક ટુંસો તે છોકરાના ડોકા ઉપર વાગ્યો; તેથી
તે છોકરો મરણ પામ્યો તેમાં ઠરાવ્યું કે આરોપિતે તે છોકરાને જે વ્યથા કરીછે તે મહા
વ્યથાના વરણન નિચે આવે છે (કા. હા. વા. ૩ ઈ. લા. પા. ૧૨૨ સરકાર વિરુદ્ધ સહારદા)

બંધકર શસ્ત્ર
અથવા સાધન
વડે બુદ્ધિપૂર્વક મ
હાવ્યથા કરવા.

૩૨૬. ૩૩૫ મી કલમમાં લખેલી બાબત સિવાય બીજી કોઈ પણ
બાબતમાં, ગોળી અથવા તીર મારવાના, ખોશી ઘાલવાનાં, અથવા કાપ-
વાનાં, અથવા કાંઈ કાપવાનાં હથીયાર વડે, અથવા જે હથીયાર મારેયો

સામાનું મોત થવાનો સંભવ હોય એવા કાંઈ હથીયાર વડે, અથવા અગ્ની કે કાંઈ ગરમ
કરેલા પદારથ વડે, અથવા કાંઈ જેલેર કે આઈર્નય એવા કાંઈ પદારથ વડે, અથવા અવાજ
સાથે ડુટે એવા કાંઈ પદારથ વડે, અથવા દમ લેવાથી, ગળી જવાથી, અથવા લોહીમાં
જવાથી જે પદારથ માણસના શરીરનો નાશકારક હોય એવા કાંઈ પદારથ વડે, અથવા
કોઈ જનવરની મારફતે, જે માણસ બુદ્ધિપૂર્વક મહાવ્યથા કરે, તો તે માણસને જીવતાં
સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દશ વરસની મુદત મુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની,
શીક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—આ કામનો એક ફરિયાદી સાહકારનો ધંધો કરતો હતો તેનું કહેવું એમ છે કે
આરોપિત સાથે બીજા ૫૦ કોવા સો માણસો હતા પરંતુ તે વેગળા હતા. હું જે ઘરમાં
હતો તે ઘરે આરોપિતે ફોડ્યું અને માઈ ખત હમણાંને હમણાં આપ એમ તેણે કહ્યું
અને મારાપર તેણે હજાં કરી પછી આરોપિત નંબર ૨ ના એ માઈ નાકાગ્રાહી રાખ્યું
અને તે નંબર ૧ ના એ કાપી નાખ્યું. વળી નંબર ૨ ના એ મારી સોનાની અગુંઠીપણ
કાઢી લીધી. આવી હકીકતથી માજીસ્ટ્રેટે આરોપિતપર કા. ૩૨૬ અને ૪૫૭ મુજબ તો-
હોમત મુક્યું હતું તેમાં હાઈકોર્ટે ઠરાવ્યું કે ફરિયાદી પાસેના ખતની યોગી કરવા વારતે
ફરિયાદીને અટકાવમાં રાખ્યો અને તેનું નાક કાપ્યું તેથી આરોપિતપર કા. ૩૨૬ અને
૪૫૭ પ્રમાણે તોહોમત નહિ રહેતાં કા. ૩૯૭ પ્રમાણે ખુત અથવા મહાવ્યથા કરવાની
કોશીશની સાથે ડાકાઘટી કરવાનું તોહોમત રહી શકે છે (મુ. હા. ઈ. લા. વી. ૧ પાને ૧૦
સરકાર વિરુદ્ધ અંડેરાય બાજુરાય વિગેરે)

જામરાઈથી કાંઈ મીલકત કહડાવવા સારૂ અથવા કાંઈ કાયદા વિરૂધ્ધ કામ કરવા સારૂ બુદ્ધિપૂર્વક વ્યથા કરેલી. ૩૨૭. કોઈ સખસને વ્યથા કરીને તે સખસ પાસે, અથવા તેની સાથે સંબંધ રાખનારા કોઈ સખસ પાસે જામરાઈથી કાંઈ મીલકત અથવા કીમતી દસ્તાવેજ કહડાવવાનાં કારણસર, અથવા વ્યથા કરેલા સખસ પાસે, કે તેની સાથે સંબંધ રાખનારા કોઈ સખસ પાસે, જામરદસ્તીથી કાંઈ કાયદા વિરૂધ્ધ કામ, અથવા જે કામ અથવા જે કામથી કાંઈ ગુનોહ કરવા સેહેલ થાય એવું કામ, કરવાના કારણ સર, જે માણસ બુદ્ધિપૂર્વક વ્યથા કરે, તે માણસને દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમ તે પ્રકારની, કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કાંઈ ગુનોહ કરવાના હરાદાથી નેહર વગેરે પદ રથ વડે વ્યથા કરેલી. ૩૨૮. કોઈ સખસને વ્યથા કરવાના હરાદાથી, અથવા કાંઈ ગુનોહ કરવાના કે કાંઈ ગુનોહ કરવા સેહેલ કરવાના હરાદાથી, અથવા તેથી પોતાથી વ્યથા થશે એવો સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં, જે માણસ તે સખસને કાંઈ નેહર કે બેદોશ કરે કે કેટલાંક આવે અથવા અવગુણ કરે એવું કાંઈ વસાણું અથવા બીજી વસ્તુ આપે, અથવા લેવડાવે તે માણસને દસ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમ તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—કેદની તાડની તાડી કોઈ માણસ કેદની વામણમાંથી ચોરી જતો તેને પકડવાના હરાદાથી કેદીએ પોતાના વાસણમાં તાડી ભરી તેમાં ઝેરી પદાર્થ મુક્યો. પછી કેદનાક સોલજોરોએ તે તાડીમાંનો તાડી વેચાતો લઈ પીધાથી તેઓને વામણ થયો તેથી કેદીપર શેશતજડને કા. ૩૨૮ પ્રમાણે તોહીમત ઠગવું તે તોહીમત હાથકોરેટ કાયમ રાખ્યું અને કા. ૮૧ નો લાભ તેને ના મળે એમ ઠરાવ્યું (મુ. હા. વા. ૫ પાન પૃષ્ઠ સરકારિ ધનીઆ દાણ)

જામરદસ્તીથી કાંઈ મીલકત કહડાવવા અથવા કાંઈ કાયદા વિરૂધ્ધ કામ કરાવવા સારૂ બુદ્ધિપૂર્વક માહાવ્યથા કરેલી. ૩૨૯. કોઈ સખસને મહાવ્યથા કરીને તે સખસ પાસે, અથવા તેની સાથે સંબંધ રાખનારા કોઈ સખસ પાસે જામરાઈથી કાંઈ મીલકત અથવા કીમતી દસ્તાવેજ કહડાવવાનાં કારણસર અથવા મહાવ્યથા કરેલા સખસ પાસે, કે તેની સાથે સંબંધ રાખનારા કોઈ સખસ પાસે જામરદસ્તીથી કાંઈ કાયદા વિરૂધ્ધ કામ, અથવા જે કામથી કાંઈ ગુનોહ કરવા સેહેલ થાય એવું કામ, કરાવવાનાં કારણસર, જે માણસ બુદ્ધિપૂર્વક મહાવ્યથા કરે, તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમ તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

જામરદસ્તીથી કાંઈ મીલકત કહડાવવા અથવા કાંઈ કાયદા વિરૂધ્ધ કામ કરાવવા સારૂ બુદ્ધિપૂર્વક માહાવ્યથા કરેલી. ૩૩૦ કોઈ સખસને વ્યથા કરીને તે સખસ પાસે, અથવા તે સખસની સાથે સંબંધ રાખનારા કોઈ સખસ પાસે જેથી કાંઈ ગુનોહ અથવા કાંઈ મીલકત પાછી અપાવવા સારૂ બુદ્ધિપૂર્વક વ્યથા કરવાનાં કારણસર, અથવા વ્યથા કરેલા સખસ પાસે કે તેની સાથે સંબંધ રાખનારા કોઈ સખસ પાસે જામરદસ્તીથી કાંઈ મીલકત અથવા કીમતી દસ્તાવેજ પાછો અપાવવા અથવા અપાવાનાં કારણસર, અથવા તે કાંઈ સેહેલ કે માગણું પાતવે, અથવા

જેથી કાંઈ મીલકત કે કીમતી દસ્તાવેજ પાછો મળી શકે એવી કાંઈ ખર્ચ ખર્ચ આપે, એમ કરવાનાં કારણસર, જે માણસ જુદા પુરવક મહા વ્યથા કરે તે માણસને સાત વરસના મુદત સુધીની ખેમાના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

દુષ્ટાંત.

- (અ) ઝ ની પાસે કાંઈ ગુનોહ કચો કબુલ કરાવવા સારૂ જો અ પોલીસ અમલદાર ઝ ને શરીર વેદના કરે, તો અ આ કલમમાં લખેલા ગુનાહનો તકશીરવાર છે એમ સમજવું.
- (ખ) અમુક ઓરેલી મીલકત ક્યાં મુકેલી છે તે દેખાડવાને બ લલચાય એટલા સારૂ જો અ પોલીસ અમલદાર તેને શરીર વેદના કરે તો અ આ કલમમાં લખેલા ગુનાહનો તકશીરવાર છે એમ સમજવું.
- (ક) ઝ ની પાસે મેડેમુલની કાંઈ બાકી લેણી છે તે તેની પાસે બરાવવા ને સારૂ જો અ મેડેમુલનો અમલદાર ઝ ને શરીર વેદના કરે, તો આ કલમમાં લખેલા ગુનાહનો તકશીરવાર છે એમ સમજવું.
- (ડ) એક રહતની પાસે તેનું ગણોત બરાવવા સારૂ જો અ જમીનદાર તેને શરીર વેદના કરે, તો અ આ કલમમાં લખેલા ગુનાહનો તકશીરવાર છે એમ સમજવું.

જખરદસ્તીથી કબુલના કરાવવા અથવા કાંઈ મીલકત પાછો અપાવવાસારૂ જુદા પુરવક મહા વ્યથા કરવી.	૩૩૧. કાંઈ સખસને મહા વ્યથા કરોને તે સખસ પાસે, અથવા સખસની સાથે સંબંધ રાખનારા કાંઈ સખસ પાસે, જેથી કાંઈ ગુનોહ અથવા બદચાલ પકડાય એવી કાંઈ ખર્ચ અથવા કબુલનાત જખરદસ્તી થી લેવાના કારણસર, અથવા મહા વ્યથા કરેલા સખસ પાસે કે તેની સાથે સંબંધ રાખનારા કાંઈ સખસ પાસે જખરદસ્તીથી કાંઈ મીલકત
---	---

અથવા કીમતી દસ્તાવેજ પાછો અપાવવા અથવા અપાવવાના કારણસર, અથવા તે કાંઈ લેણી કે માગણી પતાવે અથવા જેથી કાંઈ મીલકત કે કીમતી દસ્તાવેજ પાછો મળી શકે એવી કાંઈ ખર્ચ ખર્ચ આપે, એમ કરવાના કારણસર, જે માણસ જુદા પુરવક મહા વ્યથા કરે, તે માણસને દશ વરસના મુદત સુધીની ખેમાના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—આ કલમ પ્રમાણે મુકેલા તોહામતનો ધનસાફ થવા માટે એક જોઈંટ મા-જુસ્તે આરોપિતને પકડી લાવવા હુકમ કર્યો પણ તે પકડાયો નહિ ત્યારે તેની ગેરહાજરીમાં જોઈંટ માજુસ્તેની કોરટમાં તેની ચોક્કશી થર થઈ તેની ત્રિધ જે શાક્ષીદાર હતા તેમની શાક્ષી તેની ગેરહાજરીમાં લઈ લખી મુકી. પછી તે પકડાયો ત્યારે તે જુખાની તેની ત્રિધ દાખલ કરી ધનસાફ માટે તેને શેશન કમીટ કર્યો. તેમાં ઠરાવ્યું કે પ્રથમ કેદીની ગેરહાજરીમાં લેધિતો શાહેદો તે લોકોને આરોપિતની રૂબરૂ બોલાવી તેઓની શાક્ષી લેવા જોગ છતાં તેમ કર્યું નથી માટે આ કમીટ કર્યું રદ કર્યું (કા. હા. વી. રી. વા. ૨૨ પાને ૩૩ સરકાર ત્રિધ બોચા ચોક્ષીદાર)

કોઈ સરકારી નોકરને ડગવીને તેનો અમલ કરતો બંધ રાખવાને જુદા પુરવક વ્યથા કરવી.	૩૩૨. કોઈ સખસ સરકારી નોકર હોય, અને પોતાના સરકારી હોદાનો અમલ ચલાવતો હોય તેવામાં તે સખસને જે માણસ જુદા પુરવક વ્યથા કરે, અથવા તે સખસને અથવા કોઈ બીજા સરકારી નોકરને પોતાના સરકારી હોદાનો અમલ ચલાવતાં અટકાવવા અથવા ડગવીને અમલ ચલાવતો બંધ રાખવાનાં ધરાદાયી, અથવા તે સખસે પોતાના
---	--

સરકારી હોદ્દાનો કાયદા મુજબ અમલ ચલાવતાં કાંઈ વસ્તુ કરી હોય અથવા કરવાની કો-શીશ કરી હોય તેટલા વાસ્તે, જે માણસ તે સખસને બુદ્ધિપુરવક વ્યથા કરે, તે માણસને પણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઈ સરકારી નોકરને ડરાવીને | ૩૩૩. કોઈ સખસ સરકારી નોકર હોય, અને પોતાના સરકારી નોકરને ડરાવીને | એહદાનો અમલ ચલાવતો હોય તેવામાં તે સખસને જે માણસ બુદ્ધિપુરવક મહાવ્યથા કરે, અથવા તે સખસને અથવા કોઈ બીજા સરકારી નોકરને પોતાના સરકારી એહદાનો અમલ ચલાવતાં અટકાવવા અથવા ડરાવીને અમલ ચલાવતો બંધ રાખવાના ઇરાદાથી, અથવા તે સખસ પોતાના સરકારી એહદાનો કાયદા મુજબ અમલ ચલાવતાં કાંઈ વસ્તુ કરી હોય અથવા કરવાની કોશીશ કરી હોય તેટલા વાસ્તે, જે માણસ તે સખસને બુદ્ધિપુરવક મહાવ્યથા કરે, તે માણસને ઇશ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ક્રોધ ઉત્પન્ન થએથી બુદ્ધિપુર- | ૩૩૪. ભારે તથા આકસ્મિક ક્રોધ ચહરેથી કોઈ માણસ બુદ્ધિપુરવક વકવ્યથા કરે. | વ્યથા કરે, અને તે ક્રોધ ઉત્પન્ન કરનાર સિવાય બીજા કોઈ સખસને વ્યથા કરવાનો તેણે ઇરાદો કર્યો ન હોય, તથા તે સિવાય બીજા કોઈ સખસને પોતાથી વ્યથા થવાનો સંભવ પણ તેના જાણ્યામાં ન હોય, તો તે માણસને એક મહીનાની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા પાંચસે રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—ભારે તથા આકસ્મિક ક્રોધ ચહરેથી કેદીએ ક્રોધ ઉત્પન્ન કરનારને વ્યથા કરી તો તેને કા. ૩૩૪ લાગે છે પણ ૩૨૪ લાગતી નથી. (મુ. હા. વા. ૧ પા. ૧૭ સરકાર વિ. બલાચલા.)

ક્રોધ ઉત્પન્ન થએથી મહાવ્યથા કરે. | ૩૩૫. ભારે તથા આકસ્મિક ક્રોધ ચહરેથી કોઈ માણસ બુદ્ધિપૂર્વક મહાવ્યથા કરે, અને તે ક્રોધ ઉત્પન્ન કરનાર સિવાય બીજા કોઈ સખસને મહા વ્યથા કરવાનો તેણે ઇરાદો કર્યો ન હોય, તથા તે સિવાય બીજા કોઈ સખસને પોતાથી મહાવ્યથા થવાનો સંભવ પણ તેના જાણ્યામાં ન હોય, તો તે માણસને ચાર વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એ હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખુલાસો.—એ ઉપત્તી એ કલમોને પણ, ૩૦૦ મી કલમના ૧ લા અપવાદને જે શરતો લાગુ પડે છે; તે શરતો લાગુ પડે છે.

ટીકા.—એક માણસના ઘરમાં તેની બહારી સાથે બીજા સખસ મોડી રાત્રિ પેઠી તેથી તે બહારીના ઘણીએ તે માણસને જીવ લેનાર હથેયાર મારવાથી તે ગુજરી ગયો તેથી તેના પર આ કલમ પ્રમાણે તોહિમત ઇરાબું (કા. હા. વી. રી. વા. ૩ પાને ૫૫)

જે કામથી જીદંગીને | ૩૩૬. જે માણસ કાંઈ કામ એવી બેફિકરી અથવા ગખમમાં આવે અથવા ખીજાઓનાં શરીરની સલામતીને ખમમાં આવે | ફક્તી ભરેલી રીતે કરે કે તેથી માણસની જીદંગી અથવા બીજા સખસોના શરીરની સલામતીને ખમમાં આવે, તે માણસને પણ મહીનાની મુદત સુધીની જેમાંના, ગમે તે પ્રકારની

કેદની, અથવા બસે પચાસ રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—હોડી સારી હાલતમાં નહિ છતાં તથા તેમાં એક ચીરો હોવા છતાં તે હોડીમાં આશરે સો માણસ બેસાડી કેદીઓએ હોડી ચલાવી તેથી તે ઉંધી પડી અને તેમાંથી સાત માણસ જુડી મુઆ તેથી તે કેદીઓ પર આ કલમ મુજબ તોહોમત રાખેલું પણ હાંધીરે એ તોહોમત કા. ૨૮૨ પ્રમાણે કરાવ્યું (મુ. હા. વા. ૧ પાને ૧૩૭ સરકારે વિરૂધ ખોડા જગાતા વિગેરે)

જાનગી અથવા બીજા
આના શરીરની સલામતી
જોખમમાં આવે એવુંકામ
કરીને બચા કરવો

૩૩૭. જેથી માણસની જાનગી અથવા બીજા શખ્સોનાં
શરીરની સલામતી જોખમમાં આવે એવી બેફીકરી અથવા
ગફલતી બરેલી રીતે કાંઈ કામ કરીને જે માણસ કોઈ સખ્સને

બચા કરે, તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા પાંચસે રૂપિયા સુધીના દંડની અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

જાનગી અથવા બીજા
આના શરીરની સલામતી
જોખમમાં આવે એવુંકા
મ કરીને મહાબચાયા ક
રવી.

૩૩૮. જેથી માણસની જાનગી અથવા બીજા શખ્સોના
શરીરની સલામતી જોખમમાં આવે એવી બેફીકરી અથવા
ગફલતી બરેલી રીતે કાંઈ કામ કરીને જે માણસ કોઈ સખ્સને
મહાબચા કરે, તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના

ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ગેરબ્યાજબી અટકાવ તથા ગેરબ્યાજબી કેદ બાબત.

ગેરબ્યાજબી
અટકાવ.

૩૩૯. કોઈ શખ્સનો જેણીમર જવાનો હક હોય તેણીમર જતો
તે શખ્સ અટકે એવી રીતે જે માણસ તે શખ્સને જુધિપુરવક હરકત
કરે, તે માણસે તે શખ્સને “ગેરબ્યાજબી અટકાવ” કસ્યો એમ સમજવું.

અપવાદ—જમીન અથવા પાણી ઉપરથી જવા આવવાનો કાંઈ ખાનગી રસ્તો હોય
અને તે રસ્તો બંધ કરવાનો મારો કાયદા મુજબ હક છે એમ જે શખ્સ શુધજુધિએ
માનતો હોય તે શખ્સે તે રસ્તો બંધ કરવો એ આ કલમના અર્થ પ્રમાણેનો ગુનોહ નથી.

દર્શાવ.

જે રસ્તા ઉપરથી ઝ ને જવાનો હક છે એવો એક રસ્તો અ બંધ કરે, અને શુધ-
જુધિએ અ એ પ્રમાણે માનતો ન હોય કે એ રસ્તો બંધ કરવાનો માહારો હક છે, અને
તે રસ્તો બંધ થયાથી ઝ તે ઉપરથી જતો અટકે, તો અ એ ઝને ગેરબ્યાજબી અટકાવ
કર્યો એમ સમજવું.

ટીકા.—કોઈ માણસને કોઈ પોલીશ અમલદારે એમ કહ્યું હોય કે જમીન આપ્યા
શિવાય તને તારે ઘેર જવા દેતા નથી તો તે ઉપરથી તે અમલદાર આ કલમ પ્રમાણે ગેર-
બ્યાજબી અટકાવ કર્યાનો ગુનેહગાર થાય છે (કા. હા. વી. રી. વા. ૧૦ પાને ૨૦ તા.
૧૭ જુલાઈ ૧૮૯૮ કીખસરનસાહી વિરૂધ મહમદ ફાજલખાન)

ફરિયાદીના ગાડાને અટકાવીને ખોટો શખ્સ કહીને ગુનેહગારે કાંઈ રકમ જુલમથી
બીધી છે સખ્સ તે ગુનેહગાર ગેરબ્યાજબી અટકાવ કર્યાના ગુનાહનો ગુનેહગાર છે અને

ચોરીના ગુનાહીનો નથી (કા. હા. વા. ૧૦ પાને ૩૫ તા. ૬ સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૮ જવાહીરશા વિ. શ્રીધારી ચોધરી વિગેરે)

અ એ બ ને પોતાને ઘેર બોલાવ્યો એટલા સાફ કે ધનસાફી કામમાં સાહેલી આપવા તે તૈયાર રહે. અ એ પોતાના ઘરમાં બ ને રોકી રાખવાને કોઈ પ્રકારની ધમકી યા શરીરે શખ્તી વાપરી નહોતી પણ અ ને માફુ લગાડવાને બાણું કરીને બ ને પસંદ નહિ યા તેને ડર લાગ્યો તેથી તે ત્યાંહાં રહ્યો. તેમાં ડરાવ્યું કે અ ની આત્મી કાંઈ ગુનોહ થયો નથી અને ગેરબ્યાજબી અટકાવ કરવાની શાખિતી ફેરવવામાં આવી. (મુ. હા. તા. ૧૧ જાનેવારી ૧૮૭૫ સરકાર વિરૂધ્ધ લક્ષ્મણ કલ્યાણ)

ગેરબ્યાજબી કેદ. | ૩૪૦. કોઈ શખ્ત મુકરર કરેલી ચોતરફી હદની બાહાર જતો અટકે, એવી રીતે જે માણસ તે શખ્તને ગેરબ્યાજબી અટકાવ કરે તે માણસે તે શખ્તને "ગેરબ્યાજબી કેદ" કર્યો એમ સમજવું.

દષ્ટાંત.

(અ) એક દવાર બાંધી લીધેલી જગામાં ઝ ને મોકલીને અ બાહારથી તાણ મારીને ઝ ને અંદર બંધ કરે, અને તેમ કરવાથી તે હદવાળી દવારની બહાર કોઈ પણ તરફ ઝ થીજઈ શકાય નહી, તો અ એ ઝ ને ગેરબ્યાજબી કેદ કર્યો એમ સમજવું.

(બ) એક હામારતના દરવાજા આગળ અ બંદુકવાળા માણસો રાખે અને ઝ ને એ પ્રમાણે ફેરે કે જો તું એ હામારતમાંથી બાહાર જવાની કોશિશ કરશે તો તને આ માણસો ગોળી મારશે તો અ એ ઝ ને ગેરબ્યાજબી કેદ કર્યો એમ સમજવું.

ટીકા.—એક પોલીશસુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટ એક સખ્તને માણસોની રૂબરૂ હાજર થવા એક પત્ર લખ્યો. અને તે રસ્તામાં કોઇની સાથે વાત ન કરે તેને સાફ બે કાનરોબલોને મોકલ્યા તેમાં ડરાવ્યું કે તેઓએ ગેરબ્યાજબી કેદ કરેલાનો આ કલમ પ્રમાણે ગુનોહ કર્યો (મ. હા. વા. ૨ પાને ૩૯૬ તા. ૨૭ મે સને ૧૮૬૫)

હોડવાનો હુકમ થયા પછી પોલીશઅમલદાર જરૂર કરતાં વધારે વખત કોઇને અટકાવે તો તે આ કલમ પ્રમાણે ગુનેહગાર થાયછે (મિ. પૂ. ૨૮૦ તથા સ્ટા. પૂ. ૨૧૭)

ગેરબ્યાજબી | ૩૪૧. જે માણસ કોઈ સખ્તને ગેરબ્યાજબી અટકાવ કરે, તે અટકાવનીશિક્ષા. | માણસને એક મહિનાની મુદત સુધીની આસન કેદની, અથવા પાંચસે રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—કા. ૩૩૯ નીચે ટીકેલા ફેસલામાં કા. હા. વા. ૧૦ પાને ૩૫નો ફેસલો જવાહીરશા વિરૂધ્ધ શ્રીધારી ચોધરી વિગેરેનો લખ્યોછે તે અહીં પણ વાંચો)

ગેરબ્યાજબી | ૩૪૨. જે માણસ કોઈ સખ્તને ગેરબ્યાજબી કેદ કરે, તે માણસને કેદની શિક્ષા. | એક વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—ગામુડાના લોકની ઉશ્કેરણથી પોલીશઅમલદારોએ કેટલાક માણસોને પકડ્યા. પણ તેઓને દ્રુપથી પકડવામાં આવ્યા હતા એમ ડરવાથી તે પોલીશઅમલદાર અને ઉશ્કેરણી કરનાર પર ગેરબ્યાજબી કેદ કરેલાનો ગુનોહ ડરાવ્યો (મ. હા. વા. ૫ પા. ૧૨૪)

તેણે અથવા વધારે દીવ | ૩૪૩. જે માણસ કોઈ સખ્તને તેણે અથવા વધારે સ ગેરબ્યાજબી કેદનીશિક્ષા. | દીવસ ગેરબ્યાજબી કેદ કરે, તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દશ અથવા વધારે દિવસ ગેરબાજબી કેદની શિક્ષા.

સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—આ કલમ પ્રમાણેના ગુનેહગારને એકલા દંડની શિક્ષા ન કરવી પણ કેદની કંઈક પણ શિક્ષા કરી પછી દંડ કરવો (મુ. હા. વા. ૧ પાને ૩૯ સરકારે વિનંતી કરેલા)

જે શખસને છોડવાનો હુકમ શાદર થયો હોય તે શખસને ગેરબાજબી કેદમાં રાખવો.

૩૪૫. કુલાણા શખસને છોડવાનો કાયદા મુજબ હુકમ સાદર થઈ ચુક્યો કે એમ જાણ્યા છતાં જે માણસ તે શખસને ગેરબાજબી કેદમાં રાખે, તે માણસને, આ કાયદાની કોઈ બીજી કલમ પ્રમાણે જોઈતી મુદતની કેદને તે માણસ લાયક હોય તેથી ઉપરાંત, ખે વરસની મુદત સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની બીજી કેદ કરવામાં આવશે.

છાતી ગેરબાજબી કેદ.

૩૪૬. કોઈ માણસ અગર કોઈ શખસને એવી રીતે ગેરબાજબી કેદ કરે કે તેથી તે શખસની કેદની વાત તે કેદ થયેલા શખસની સાથે સંબંધ રાખનારા કોઈ શખસના જાણ્યામાં, અથવા કોઈ સરકારી નોકરના જાણ્યામાં ન આવે અથવા તે કેદનું ટૂંકાણું ઉપર લખેલા પ્રકારના કોઈ શખસ અથવા સરકારી નોકરના જાણ્યામાં ન આવે અથવા તેને જરૂર નહીં, એવા ધરાદો તે કેદ કરનારા માણસના હાથમાં આવે, તો તે માણસને, તે ગેરબાજબી કેદને માટે બીજી જે કોઈ શિક્ષાને તે માણસ લાયક હોય તેથી ઉપરાંત ખે વરસની મુદત સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની બીજી શિક્ષા કરવામાં આવશે.

જખરદસ્તીથી કોઈ મીલકત કહડાવવાનાં અથવા કોઈ કાયદા વિરૂધ્ધ કામ કરવાના કારણસર ગેરબાજબી કેદ.

૩૪૭. કોઈ શખસને કેદ કરીને તે શખસ પાસે, અથવા તેની સાથે સંબંધ રાખનારા કોઈ શખસ પાસે જખરાઈથી કોઈ મીલકત અથવા કિમતી દસ્તાવેજ કહડાવવાના કારણસર, અથવા કેદ કરેલા શખસ પાસે કે તેની સાથે સંબંધ રાખનારા કોઈ શખસ પાસે, જખરદસ્તીથી કોઈ કાયદા વિરૂધ્ધ કામ કરાવવાના અથવા જોયી કોઈ ગુનોહ કરવો સહેલ થાય એવી કોઈ ખખર મેળવવાનાં કારણસર, જે માણસ તે શખસને ગેરબાજબી કેદ કરે, તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી દંડને પણ લાયક થશે.

જખરદસ્તીથી કબજાત કરાવવાના અથવા કોઈ મીલકત પાછો અપાવવાનાં કારણસર ગેરબાજબી કેદ.

૩૪૮. કોઈ શખસને કેદ કરીને તે શખસ પાસે, અથવા તે શખસની સાથે સંબંધ રાખનારા કોઈ શખસ પાસે, જોયી કોઈ ગુનોહ અથવા ખખ્યાલ પકડાય એવી કોઈ ખખર અથવા કબજાત જખરદસ્તીથી લેવાના કારણસર, અથવા કેદ કરેલા શખસ પાસે, કે તેની સાથે સંબંધ રાખનારા કોઈ શખસ પાસે, જખરદસ્તીથી કોઈ મીલકત અથવા કિમતી દસ્તાવેજ પાછો અપાવવા અથવા અપાવવાના કારણસર, અથવા તે કોઈ લેણું કે માગણું પતાવે, અથવા જોયી કોઈ મીલકત કે કિમતી દસ્તાવેજ પાછો મળી થકે એવી કોઈ

અખર આપે, એમ કરવાના કારણુ સર જે માણસ તે શખસને ગેરબાજબી કેદ કરે, તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત મુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આ વશે, અને વળી તે દંડને પણ બાયક થશે.

ટીકા.—કલમ ૩૨૦ નિચે મુ. હા. વા. ૯ ને પાને ૩૪૫ નો ફેસલો સરકાર વિરૂધ નારાયણ બાબાજી વિગરેનો છે તે જુઓ.

સાપ્રાધ બળ તથા હુમલા બાબત.

બળ. | ૩૪૯. જો એક શખસ કોઈ બીજા સખસને ગતિ આપે, તેની ગતિમાં ફેરફાર કરે, અથવા તેની ગતિ બંધ કરે, અથવા જો તે શખસ કોઈ પદાર્થને એવી રીતે કોઈ ગતિ આપે, તેની ગતિમાં ફેરફાર કરે, અથવા તેની ગતિ બંધ કરે, તેથી તે પદાર્થ તે બીજા શખસના શરીરના કોઈ ભાગને અથવા તે બીજા શખસે કોઈ વસ્તુ પેહેરી હોય અથવા તે સાથે લેઈ જતો હોય તે વસ્તુને અડકે, અથવા કોઈ બીજી વસ્તુને અડકે એવી રીતે કે તેથી તે બીજા સખસની સ્પર્શદ્રિષ્ટિ પર અસર થાય, તો તે સખસે તે બીજા સખસ પર બળ વાપર્યું એમ સમજવું; પણ જે સખસ ગતિ આપતો, ગતિમાં ફેરફાર કરતો; અથવા ગતિ બંધ કરતો હોય, તેણે નિચે બતાવેલા ત્રણ પ્રકારોમાંના કોઈ પ્રકારે તે ગતિ આપવી, અથવા ગતિમાં ફેરફાર કરવો, અથવા ગતિ બંધ કરવી જોઈએ:—

પેહેલો.—પોતાના શરીરની શક્તિથી.

બીજો.—કોઈ પદાર્થ એવી રીતે મુકવો કે પછી પોતાની તરફથી અથવા બીજા કોઈ શખસની તરફથી કોઈ બીજી કામ થયા સિવાય તે ગતિ થાય અથવા ગતિમાં ફેરફાર થાય, અથવા ગતિ બંધ થાય, એમ કોઈ રચના કરીને.

ત્રીજો.—કોઈ જનવરને ગતિમાન કરીને, તેની ગતિમાં ફેરફાર કરીને, અથવા ગતિ બંધ કરીને.

સાપ્રાધ બળ. | ૩૫૦ જો કોઈ શખસ કોઈ બીજા શખસની રજમંદી સિવાય તે બીજા સખસની ઉપર ધરાદાયી બળ વાપરે, અને તે કોઈ ગુનોહ કરવા સાર અથવા તે બળ જે શખસની ઉપર વાપરે તે શખસને તે બળથી કોઈ નુકશાન, બચ, અથવા દુઃખ કરવાના ધરાદાયી, અથવા તેને તે બળ વાપરવાથી પોતાથી કોઈ નુકશાન, બચ, અથવા દુઃખ થવાનો સંભવ છે એમ જણ્યા છતાં તો તે શખસે તે બીજા શખસની ઉપર સાપ્રાધ બળ વાપર્યું એમ સમજવું.

દૃષ્ટાંત.

(અ) એક નદીમાં બાંધબંધી હોડીમાં ઝ બેઠો હોય, અને અ તેનાં દોરડાં છોડી નાંખે અને એ પ્રમાણે ધરાદાયી તે હોડીને પ્રવાહથી એટલું જવા દે, તો એ ઠેકાણે અ એ ધરાદાયી ઝ ને ગતિ આપી, અને તે પદાર્થને એવી રીતે મુકવાથી કે પછી કોઈ શખસની તરફથી બીજી કામ થયા સિવાય તે ગતિ ઉત્પન્ન થઈ માટે અ એ ધરાદાયી ઝ ની ઉપર બળ વાપર્યું એમ સમજવું; અને અગર કોઈ ગુનોહ કરવા સાર અથવા ઝ ને કોઈ નુકશાન, બચ, અથવા દુઃખ કરવાના ધરાદાયી, કે એ પ્રમાણે બળ વાપરેથી કોઈ નુકશાન, બચ, કે દુઃખ થશે એવા સંભવ જણ્યા છતાં તેણે એ કામ ઝ ની

રજમંદી સિવાય કર્યું હોય તો અમ્મે ઝ ની ઉપર સાપરાધ બળ વાપર્યું એમ સમજવું.

- (ખ) ઝ એક શિગરામમાં બેશીને જાય છે, તેના ઘોડાએને અમ્મે આપક મારીને તેની ચાલ ઉતાવળી કરે તો અમ્મે ટુકાણે જનવરાં પાસે પોતાની ગતી બદલાવીને અમ્મે ઝ ની ગતિમાં ફેરફાર કર્યો માટે અમ્મે ઝ ની ઉપર બળ વાપર્યું એમ સમજવું; અગર ઝ ને કાંઈ નુકશાન, બળ, અથવા દુઃખ કરવાના ધરાદાથી કે તેથી અમ્મે ને કાંઈ નુકશાન, બળ, અથવા દુઃખ થાય એવો સંભવ જાણ્યા છતાં, તેણે અમ્મે કામ ઝ ની રજમંદી સિવાય કર્યું હોય, તો અમ્મે ઝ ની ઉપર સાપરાધ બળ વાપર્યું એમ સમજવું.
- (ઠ) ઝ એક પાલખીમાં બેશીને જાય છે, તેની પાસેથી અપહરણ કરવાના ધરાદાથી અમ્મે ઘાંડો ઝાલીને તે પાલખીને અટકાવે, તો અમ્મે ટુકાણે અમ્મે ઝ ની ગતિ બંધ કરી, અને અમ્મે તેણે પોતાના શરીરની શક્તિથી કર્યું માટે અમ્મે ઝ ની ઉપર બળ વાપર્યું એમ સમજવું; અને અમ્મે પ્રમાણે અમ્મે ધરાદાથી ઝ ની રજમંદી શીવાય તથા યુનોહ કરવા સાડ કર્યું માટે અમ્મે ઝ ની ઉપર સાપરાધ બળ વાપર્યું એમ સમજવું.
- (ડ) રસ્તામાં અમ્મે ધરાદાથી ઝ ને ધક્કો મારે, તો અમ્મે ટુકાણે અમ્મે પોતાના શરીરની શક્તિથી પોતાના શરીરને એવી રીતે ગતિ આપી કે તે ઝ ને અડક્યું માટે તેણે ધરાદાથી ઝ ની ઉપર બળ વાપર્યું એમ સમજવું; અને અગર ઝ ને કાંઈ નુકશાન, બળ, અથવા દુઃખ કરવાના ધરાદાથી, અથવા તેથી ઝ ને કાંઈ નુકશાન, બળ, કે દુઃખ થાય એવો સંભવ જાણ્યા છતાં, તેણે ઝ ની રજમંદી સિવાય અમ્મે પ્રમાણે કર્યું હોય, તો તેણે ઝ ની ઉપર સાપરાધ બળ વાપર્યું એમ સમજવું.
- (ધ) અમ્મે એક પથર ફેંકે એવો ધરાદાથી અથવા એવો સંભવ જાણીને કે તે પથર ઝ ને અડકશે, અથવા ઝ નાં કપડાંને અડકશે, અથવા ઝ કાંઈ વસ્તુ લેઈ જાય છે તેને અડકશે, અથવા તે પથર પાણીને લાગીને તે પાણીથી ઝ નાં કપડાં અથવા ઝ કાંઈ વસ્તુ લેઈ જાય છે તે છંટાશે, તો અમ્મે ટુકાણે, અગર તે પથર ફેંકવાથી કાંઈ પદારથ આવીને ઝ ને અથવા ઝ નાં કપડાંને અડકે તો, અમ્મે ઝ ની ઉપર બળ વાપર્યું એમ સમજવું; અને અગર ઝ ને કાંઈ નુકશાન, બળ, કે દુઃખ કરવાના ધરાદાથી તેણે ઝ ની રજમંદી સિવાય અમ્મે પ્રમાણે કર્યું હોય, તો તેણે ઝ ની ઉપર સાપરાધ બળ વાપર્યું એમ સમજવું.
- (ફ) અમ્મે ધરાદાથી કોઈ સ્ત્રીનો જુરખો જમ્યો એવો, તો અમ્મે ટુકાણે તેણે તે સ્ત્રીની ઉપર ધરાદાથી બળ વાપર્યું એમ સમજવું; અને અગર તે સ્ત્રીને કાંઈ નુકશાન, બળ, કે દુઃખ કરવાના ધરાદાથી, અથવા તેથી નુકશાન, બળ, કે દુઃખ થાય એવો સંભવ જાણીને તેણે તે સ્ત્રીની રજમંદી શીવાય અમ્મે પ્રમાણે કર્યું હોય, તો તેણે તે સ્ત્રીની ઉપર સાપરાધ બળ વાપર્યું એમ સમજવું.
- (ગ) ઝ નાહાવા બેઠો છે તેવામાં પોતે ઉકળવું જાણતો હોય એવું પાણી અમ્મે હમામખાનામાં રેર, તો અમ્મે ટુકાણે અમ્મે ધરાદાથી પોતાના શરીરની શક્તિ વડે તે ઉકળતા પાણીને એવી ગતિ આપી કે તે પાણી ઝ ને અડકે અથવા બીજા પાણીને

અડકે, અને તે એવી રીતે કે તે અડકવાથી જ ની સ્પર્શદ્વીપરે અસર થાયજ. માટે આ એ ધરાદાથી જ ની ઉપર બળ વાપર્યું એમ સમજવું; અને અગર, જ ને કાંઈ નુકશાન, ભય, કે દુઃખ કરવાના ધરાદાથી, અથવા તેથી નુકશાન, ભય, કે દુઃખ થાય એવો સંભવ જાણીને, તેણે જ ની રજમંદી શીવાય એ પ્રમાણે કર્યું હોય, તો આ એ જ ની ઉપર સાપરાધ બળ વાપર્યું એમ સમજવું.

(હ) જ ની રજમંદી શીવાય આ એક કુતરાને જ ની ઉપર કુદાવે, તો એ ઠેકાણે, અગર જ ને કાંઈ નુકશાન, ભય, કે દુઃખ કરવાનો આ નો ધરાદો હોય તો, તેણે જ ની ઉપર સાપરાધ બળ વાપર્યું એમ સમજવું.

હુમલો. | ૩૫૧. જે માણસ કાંઈ ચાળા અથવા કાંઈ તદ્દયારી કરે, એવા ધરાદાથી અથવા એવો સંભવ જાણીને કે તે ચાળા અથવા તદ્દયારીથી કોઈ સંખસ હાજર હોય તેને એવો ભય ઉત્પન્ન થશે કે એ ચાળા અથવા તદ્દયારી કરનારો માણસ મારી ઉપર હમણાં સાપરાધ બળ વાપરવાનો છે, તો તે માણસે હુમલો કર્યો એમ સમજવું.

ખુલાસો—માત્ર શબ્દોથી હુમલો થતો નથી. પણ કોઈ સંખસ કાંઈ શબ્દો બોલે તે શબ્દો તેના ચાળા અથવા તદ્દયારીનો એવો અર્થ ઉત્પન્ન કરી શકે કે તેથી તે ચાળા અથવા તદ્દયારી હુમલો ગણાય.

દૃષ્ટાંત.

(અ) આ મુઠી વાળીને જ ની તરફ ધરીને હલાવે, એવા ધરાદાથી અથવા એવો સંભવ જાણીને કે તેથી જ એમ માનશે કે આ મને હમણાં મારશે, તો આ એ હુમલો કર્યો એમ સમજવું.

(બ) આ એક ભયંકર કુતરાનું મુખ્યમંધન છોડવા માંડે, એવા ધરાદાથી અથવા એવો સંભવ જાણીને કે તેથી જ એમ માનશે કે આ હમણાં તે કુતરા પાસે મને કરડાવશે; તો આ એ જ ની ઉપર હુમલો કર્યો એમ સમજવું.

(ક) આ એક લાકડી લેઈને જ ને એમ કહે કે, “હું તારી વલે કર્ણું”, તો એ ઠેકાણે આ એ વાપરેલા શબ્દો કોઈ પણ બાબતમાં હુમલો ગણાય નહી, તથા માત્ર નીચું વાળીને લાકડી લેવી એ, બીજી કાંઈ બીના શીવાય હુમલો ગણી ન શકાય એવું હોય, તોપણ તે લાકડી લેવાના ચાળાનો અરથ તે શબ્દોથી સમજાઈને તે હુમલો થઈ શકે.

ટીકા.—બીજાના અંગપર મારવા માટે લાકડી ઉગામી અને તે તેને અડકી હોય પણ જો તમામ લાકડી ન અડકી હોય તોએપણ એ કૃત આ કલમ પ્રમાણે યુનોહ થાયછે (આર્ય. પાને ૭૧૬)

બારે કોષ ઉત્પન્ન | ૩૫૨. કોષ સંખસે બારે અથવા આકરમીક કોષ ઉત્પન્ન ન કરવા ન કરવા છતાં કો છતા, તે સંખસની ઉપર જે માણસ હુમલો કરે અથવા સાપરાધ બળ ધની ઉપર સાપ વાપરે, તે માણસને ત્રણ મહીનાની મુદત સુધીની જેમાના ગમે તે પ્રકારાધ બળ વાપરે વાની શિક્ષા. રની કેદની, અથવા પાંચસે રૂપિયા સુધીના દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખુલાસો—અગર તે યુનોહ કરવાનાં બહાનાં દાખલ તે કોષ યુનેહગરે માગી આ

જેલો અથવા બુદ્ધિપુરવક ઉત્પન્ન કરેલો હોય; અથવા—

અગર કાયદા મુજબ, કે સરકારી નોકરીની અખતીયાર અમલમાં લાવતાં કોઇ સરકારી નોકરે, કરેલી કાંઈ વસ્તુથી તે કોષ ઉત્પન્ન થયો હોય; અથવા—

અગર ખાનગી ખચાવનો હક કાયદા મુજબ અમલમાં લાવતાં કરેલી તે કાંઈ વસ્તુથી તે કોષ ઉત્પન્ન થયો હોય, તો તે બારે તથા આકસ્મીક કોષના સમખથી આ કલમ મુજબ કાંઈ ગુનાહની શિક્ષા ઓછી થશે નહીં.

તે કોષ એવા બારે તથા આકસ્મીક હતો કે તેથી તે ગુનોહ ઓછો થઇ શકે, એ હકીકતની ખામત છે.

કોઈ સરકારી નોકરે ૩૫૩. કોઈ સખસ સરકારી નોકર હોય, અને પોતાના સરકારી હોદ્દા કરને ડરાવીને તે નો અમલ ચલાવતો હોય, તેવામાં, તે સખસની ઉપર જે માણસ હુમલો કરે અથવા સાપરાધ બળ વાપરે, અથવા તે સખસને પોતાના સાપરાધ બળ સરકારી હોદ્દાનો અમલ ચલાવતો અટકાવવા અથવા ડરાવીને અમલ વાપરવું. ચલાવતો બંધ રાખવાના ધરાદાયી, અથવા તે સખસે પોતાના સરકારી હોદ્દાનો કાયદા મુજબ અમલ ચલાવતાં કાંઈ વસ્તુ કરી હોય અથવા કરવાની કોશિશ કરી હોય તેટલા વારતે, જે માણસ તે સખસની ઉપર હુમલો કરે અથવા સાપરાધ બળ વાપરે, તે માણસને જે વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઈ સ્ત્રીની લાજ ૩૫૪. કોઈ સ્ત્રીની લાજ લેવાના ધરાદાયી, અથવા પોતે તેમ કર- લેવાના ધરાદાયી થી તેની ઉપર હુમલો અથવા સ્ત્રીની ઉપર હુમલો કરે અથવા સાપરાધ બળ વાપરે, તે માણસને જે સાપરાધ બળ. વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—એક સ્ત્રીની સખ્યતા ઉપર ધરાદા પુરવક હુમલો કરવાના ગુનાહનો કેદીને ગુનેહગાર ડરાવ્યો પણ એ ગુનોહ કા. ૩૭૬ અને ૫૧૧ પ્રમાણે બળાત્કારે સ્ત્રીસંભાગ કરવાને કોશિશ કરવાનો ગણી સંબોરડીનેટ માણસે કરેલો ડરાવ જીલ્લામાણસે ૨૬ કર્યો તેમાં ડરાવ્યું કે કો. પ્રો. કા. ૨૮૪ પ્રમાણે જીલ્લામાણસે તેવો અધિકાર નથી (મુ.હા. વા. ૧૨ પા. ૨૩૪ સરકાર વિરુદ્ધ તુકારામ રાધો)

કોઈ વૈદ દરદી સ્ત્રીને વગર જરૂરીઆતે દરદ પારખવાને ખાન નાગી કરે અને તે કપડાં વૈદ પોતાને હાથે ઉતારેતો તે વૈદ સાપ્રાધબળનો ગુનેહગાર ગણાય (આર્ય. પૃ. ૭૧૬)

બારે કોષ ન ઊત્પન્ન કરવા છતાં કોઈ સખસને જે આખર કરવાના ધરાદાયી હુમલો અથવા સાપરાધબળ. ૩૫૫. કોઈ સખસે બારે તથા આકસ્મીક કોષ ઉત્પન્ન ન કરેલા છતાં, જે સખસને જે આખર કરવાના ધરાદાયી જે માણસ તે સખસની ઉપર હુમલો કરે, અથવા સાપરાધ બળ વાપરે તે માણસને જે વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઈ સખસ કાંઈ વસ્તુ ૩૫૬. કોઈ સખસે કાંઈ વસ્તુ પેહેરી હોય. અથવા તે

કોઈ જતો હોય તે વસ્તુની ચોરી કરવાની કોશીશ કરવામાં હુમલો અથવા સાપરાધ બળ.

કોઈ જતો હોય, તેની ચોરી કરવાની કોશીશ કરવામાં તે શખ્સની ઉપર જે માણસ હુમલો કરે અથવા સાપરાધ બળ વાપરે, તે માણસને એ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઈ શખ્સને ગેરબાજબી કેદ કરવાની કોશીશમાં હુમલો અથવા સાપરાધ બળ.

૩૫૭. કોઈ શખ્સને ગેરબાજબી કેદ કરવાની કોશીશ કરવામાં જે માણસ તે શખ્સની ઉપર હુમલો કરે અથવા સાપરાધ બળ વાપરે, તે માણસને એક વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઈએ બારે તથા આ કર્મીક ક્રોધ ઉત્પન્ન કરે તથા તેની ઉપર હુમલો કરે અથવા સાપરાધ બળ વાપરે.

૩૫૮. કોઈ શખ્સે બારે તથા આકર્ષિત ક્રોધ ઉત્પન્ન કરે તથા તેની ઉપર હુમલો કરે અથવા સાપરાધ બળ વાપરે, તે માણસને એક મહીનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા બે રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખુલાસો—૩૫૨ મી કલમનો જે ખુલાસો લખેલો છે તે આ છેલ્લી કલમને પણ લાગુ પડે છે.

મનુષ્યહરણ, મનુષ્યનયન, ગુલામી તથા વેદ બાબત.

મનુષ્ય હરણ. | ૩૫૯. મનુષ્ય હરણ એ પ્રકારનું છે, એક ખ્રિષ્ટિયોગિયામાંથી અને બીજા કાયદેસર વાલીના હવાલામાંથી.

ખ્રિષ્ટિયોગિયા માંથી મનુષ્ય હરણ.

૩૬૦. જે માણસ કોઈ શખ્સની રજમંદી શિવાય અથવા તે શખ્સની વતી રજમંદી આપવાનો જેનો કાયદા મુજબ અપ્પત્તાર હોય એવા કોઈ શખ્સની રજમંદી શિવાય, ખ્રિષ્ટિયોગિયાની હદની બહાર લઈ જાય, તે માણસે ખ્રિષ્ટિયોગિયામાંથી તે શખ્સનું હરણ કર્યું એમ સમજવું.

કાયદેસર વાલીના હવાલામાંથી મનુષ્ય હરણ.

૩૬૧. જોઈ વરસથી ઓછી ઉમરના કોઈ છોકરાને, અથવા સોળ વરસથી ઓછી ઉમરની કોઈ છોકરીને, અથવા કોઈ દીવાના સખ્સને, તે બાળક અથવા દીવાના શખ્સના કાયદેસર વાલીના હવાલામાંથી, તે વાલીની રજમંદી શિવાય, જે માણસ લઈ જાય અથવા ફાસલાવીને તેડી જાય, તેણે તે બાળક અથવા તે સખ્સનું કાયદેસર વાલીના હવાલામાંથી હરણ કર્યું એમ સમજવું.

ખુલાસો—આ કલમ મધ્યે “કાયદેસર વાલી” એ શબ્દો લખ્યા છે તે શબ્દો મધ્યે તે બાળક અથવા તે બીજા સખ્સને રાખવાનું અથવા તેની સંભાળ કરવાનું કામ કાયદા મુજબ જે શખ્સને સોંપ્યું હોય એવા કોઈ પણ સખ્સનો સમાવેશ થાય છે.

અપવાદ—કોઈ શખ્સ શુદ્ધબુદ્ધિએ એમ માનતો હોય કે બીજા સંબંધ વિના ઉત્પન્ન થએલા ફલાણા બચ્ચાનો હું બાપ છું, અથવા શુદ્ધબુદ્ધિએ એમ માનતો હોય કે તે બચ્ચાને કાયદેસર હવાલામાં રાખવાનો મારો હક છે, અને તે સખ્સ અગર કાંઈ અનીતીનાં અ-

થવા કાયદા વિરુદ્ધ કારણસર એવું કામ ન કરે, તો તેના કામને આ કલમ હાથ પડતી નથી.

ટીકા.—આ કલમ અને ૩૬૩ પ્રમાણે તોહામત શામિત થવાને ગુનેહગાર તે જોકરાને કાયદેસર વાલીપણામાંથી લઈ ગયો કોવા ફાસલાવીને લઈ ગયો એવું શામિત થવું જોઈએ. પણ આ કામમાં તેમ શામિત ન થયાથી કેદીને છોડી દીધો (કા. હા. વા. ૧૦ પાને ૩૩ સરકાર વિ. નીલાબી બીગરે તા. ૩ સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૮).

એક અલ્પવયની દશવરસની જોકરી પોતાના ધણી અને સાસુ પાસે રહેતી. તેને એક દિવસે કાંઈ છાંણું વિણીને વેચવા માટે તેઓએ માકલી. ઘેર પાછી આવતી વખતે આરોપિતે તે જોકરીને પોતાને ઘેર બેસાડી મુકી અને પોતાની સાથે તેને બીજા ઠેકાણે લઈ જવાના હેતુએ તેને તે લઈ ગયો. તેમાં ૬૨૧૦૫૦ કે

દશવરસની જોકરીનું કોઈ પાલણ કરનારો છે કે નહિ એની ચોકશી કરવા શિવાય તેને તેના પાલણ કરનારના કબજામાંથી લેવી એ કલ્પ તેણે પોતાપર જવાબદારી લીધા બરાબર છે અને એટલા વાસ્તે તેના પરીણામથી તેનો છુટકો થનાર નથી. દશ વરસની જોકરી એ પોતાના પાલણ કરનારના તાબામાં છે એમ પ્રથમ દર્શને સમજવું જોઈએ. અને તેની યોગ્ય રીતે પરવાનગી લીધા શિવાય જો કોઈ તેને લઈ જાય તો તે કલ્પ ગુન્હો થશે. એવા પ્રકારનું અલ્પ વયનું જોકર એ પાલણ કરનારના તાબામાં છે એટલી વાત કલમ ૩૬૧ માં કહેલો ગુન્હો થવાને બસ છે. (મુ. હા. ધ. લા. વા. ૩ પાને. ૧૭૮ સરકાર વિરુદ્ધ ઉમસાદખા).

મનુષ્ય હરણ કર્યાનો ગુન્હો એ કાયદા પ્રમાણે પોત પોતામાં માંડી વાળવા જોગ છે. કાડી લીધા છતાં તેનું ફળ આરોપિતે અપરાધ કર્યો નથી એવું છે (કા. હા. વી. રી. વા. ૨૨ પાને ૨૯ સરકાર વિરુદ્ધ ગોપી મોહન મીત્ર) એ પ્રમાણે ફેસલી છે પણ હાલ નવા કો. પ્રો. કો. થી આ ગુન્હો માંડીવાળી શકાય નહીં.

સગીર જોકરાના કાયદેસર પાલણ કરનારના તાબામાંથી સગીરને લઈ જવાની ક્રીયા ચાલુ હોય ત્યાંહાં મુધી ચોરી લેવાના અપરાધને સાદા કરવામાં આવે છે (મ. હા. ધ. લા. વા. ૧ પાનું. ૧૭૩).

કોઈ જોકરીને સમજાવી ફાસલાવી ન હોય તેમ લલચાવી પણ ન હોય તે છતાં પોતાને બાપને ઘેરથી તોહામતવાળાને ઘેર ગઈ તો તેથી આ કલમ પ્રમાણે તોહામત નથી હરતું. આર્ય પાને. ૭૫૮ જોકરીના માબાપને કાંઈ ખોટી હકીકત કહી વાકપટ કરીને તેની જોકરી પોતાને આપે એમ સમજાવે અને માબાપ ભાળપણથી આપે પણ પાછળથી જોકરીને લઈ જવા તેમ કર્યું એમ જણાય તો તે આ કલમ પ્રમાણે ગુનેહગાર થાય. તેમજ માબાપ જોકરીને લઈ જવા પ્રથમ રજા આપી પાછળથી ના પાડે અને લઈ જાય તો આ કલમ પ્રમાણે ગુનો થાય. તોહામતદારે નીસરણી મુક્યાથી કોઈ જોકરી ઉતરીને પોતાના બાપને ઘેરથી જાય તેવી વખતે આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો થાય (આર્ય પાને, ૭૫૯-૬૦).

એક જોકરીનો વિવાહ એક ઠેકાણે કર્યો હોય પણ પછી તે વિવાહ તોડી તેનો બાપ બીજા ઠેકાણે પરણાવવા ઇચ્છે અને તે જોકરીને પ્રથમની વિવાહવાળો ધણી લઈ જાય તો તે માણસ આ કલમ પ્રમાણે ગુનેહગાર થાય. તેમજ જાહેર રસ્તામાંથી રમતાર જોકરાને લઈ લેવામાં આવે તો તે કાયદેસર વાલીના કબજામાંથી લીધું એમ ગણી આ કલમ પ્રમાણે તોહામત આવે. (ઈ. ડા. પ્ર. ૩૫૭).

મનુષ્ય નયત. | ૩૬૨. કોઈ શખસને કોઈ જગેથી જવાને જે માણસ બળથી જરૂર પાડે, અથવા કાંઈ ફરેબી ઇલાજથી લલચાવે તે માણસને તે શખસનું નયત કર્યું એમ સમજવું.

મનુષ્ય હરણ | ૩૬૩. જે માણસ ખિટિશઈડિયામાંથી, અથવા કાયદેસર વાલીના ની સંકલ્પે, હવાલામાંથી, કોઈ શખસનું હરણ કરે, તે માણસને સાત વરસની મુદત

સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—દેશી રાજ્યની પ્રજાએ બ્રિટિશ ઈંડિયામાં મનુષ્ય હરણનો ગુનો કર્યાથી તેનો ઇનસાફ બ્રિટિશ કોર્ટ કરી શકે તો પણ મનુષ્ય હરણ થએલા માણસને બ્રિટિશ ઈંડિયા બહાર મારવામાં આવે તો તેના પરનો ઇનસાફ કરવાને આ કોર્ટને અધિકાર નથી (કા. હા. વા. ૧ પાને ૮૯).

કલમ ૩૬૧ નિચે આપેલા ફેસજા પણ વાંચો.

આ કલમમાં “કાયદેસર વાલી” એવા શબ્દ લખ્યા છે તેનો અર્થ નાનાં છોકરાં, જેની સંભાળ તજે રહેતા હોય તે સખસ (ઈ. ડા. પ્ર. ૩૫૮).

ખુન કરવા માટે મનુષ્ય હરણ અથવા મનુષ્ય નયન. ૩૬૪. કોઈ શખસનું ખુન કરવામાં આવે એટલા માટે અથવા પોતાનું ખુન થવાના જોખમમાં તે સખસ આવે એવી રીતે તેનો વગ કરવામાં આવે એટલા માટે જે માણસ તે સખસનું હરણ અથવા નયન કરે, તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની સખત કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

દટાંત.

(અ) આ બ્રિટિશ ઈંડિયામાંથી ઝ નું હરણ કરે, એવા ઇરાદાથી અથવા એવા સંભવ જાણીને કે એક મુરતીને ઝ નો ભાગ આપવામાં આવે તો આ એ આ કલમમાં ખ્યાન કરેલો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

(ખ) આ નું ખુન કરવામાં આવે એટલા માટે આ ને તેને ઘેરથી આ બળથી અથવા ફોસલાવીને લઈ જાય, તો આ એ આ કલમમાં ખ્યાન કરેલો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

કોઈ સખસને છાની રીતે ગેરબ્યાજબી કેદ કરવાના ઇરાદાથી તેનું હરણ અથવા નયન કરવું. ૩૬૫. કોઈ સખસને છાની રીતે, ગેરબ્યાજબી કેદ કરવાના ઇરાદાથી જે માણસ તે શખસનું હરણ અથવા નયન કરે, તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કોઈ સ્ત્રીના જુલમથી લગ્ન કરાવવા વગેરે કારણ સાથે તે સ્ત્રીનું હરણ અથવા નયન કરવું. ૩૬૬. કોઈ સ્ત્રીને, તે સ્ત્રીની મરજી નહીં છતાં કોઈ પુરૂષની સાથે જુલમથી પરણાવવામાં આવે એવા ઇરાદાથી, અથવા જુલમથી પરણાવવામાં આવશે એવા સંભવ છે એમ જાણીને, અથવા જુલમથી કે ફોસલાવીને તે સ્ત્રીની જોડે જરૂર કરવામાં આવે એટલા માટે અથવા જુલમથી કે ફોસલાવીને તેની જોડે જરૂર કરવામાં આવશે એવા સંભવ છે, એમ જાણીને, જે માણસ તે સ્ત્રીનું હરણ અથવા નયન કરે, તે માણસને દસ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—સ્ત્રીને લેતી વખતે તેનો લગ્ન કરવાનો કીંવા બબ્બીયાર કરવાનો ઇરાદો ન છતાં તેને લઈ ગયા પછી જબરાબંધે કીંવા ફોસલાવી તેની સાથે લગ્ન કીંવા બબ્બીયાર કરવાનો જે કામમાં દાખલો દેખાય તેને આ કલમ લાગુ પડે છે (મિ. પ્ર. ૨૫૪).

કોઈ સખસને મહાબળથી યાચ, મ કરવામાં આવે, અથવા તેની જીપર કોઈ શખસની સૃષ્ટિક્રમ વિરુદ્ધ મૈથુનેચ્છા પુરણ યાચ, એટલા માટે, અથવા તેની ઉપર એ પ્રમાણે

ગેરે કારણસર | ગુજરાવાના જોખમમાં તે આવે એવી રીતે તેનો વગ કરવામાં આવે તેનું હરણ અથવા એટલા માટે, અથવા તે શખસની ઉપર એ પ્રમાણે ગુજરાશે, અથવા વા નયન કરેલું.

તેનો એ પ્રમાણે વગ કરવામાં આવશે, એવા સંભવ છે એમ જાણીને, જે માણસ તે સખસનું હરણ અથવા નયન કરે, તે માણસને દશ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

હરણ થએલા | ૩૬૮. ફલાણા સખસનું હરણ અથવા નયન થએલું છે એમ જાણીને ગેરબ્યાજી રીતે સંતાડેલા જતાં જે માણસ તે શખસને ગેરબ્યાજી રીતે સંતાડે અથવા કેદ કરે, તે માણસને, જે ધરાદા કે જ્ઞાનથી, અથવા જે કારણસર તે માણસ તે શખસને સંતાડે અથવા કેદમાં રાખે તેજ ધરાદા કે જ્ઞાનથી, અથવા તેજ કારણસર જાણે તે માણસે તે શખસનું હરણ અથવા નયન કરેલું હોય, એવી રીતે શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દશ વરસથી ઓછી ઉમરના કોઈ બચ્ચાંના શરીર પરથી જંગમ મીલકત ઓરવાના ધરાદાથી તે બચ્ચાનું હરણ અથવા નયન કરેલું | ૩૬૯. દશ વરસથી ઓછી ઉમરનાં કોઈ બચ્ચાંના શરીર પરથી કાંઈ જંગમ મિલકત બદલાવતી લેવાના ધરાદાથી, જે માણસ તે બચ્ચાનું હરણ અથવા નયન કરે, તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની, જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કોઈ શખસને ગુલામ દાખલ નહીં જતાં તેને ગુલામ દાખલ કરે, લે, અથવા રાખે તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

નિત્ય ગુલામ નો વેપાર કરે. | ૩૭૧. જે માણસ નિત્ય ગુલામોને આ દેશમાં લાવે અથવા આ દેશમાંથી બહાર મોકલે, અથવા ખરીદ કરે, અથવા વેચે, અથવા તેઓનો વેપાર ધંધો કરે, તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

જરૂરમને મા | ૩૭૨. સોળ વરસથી ઓછી ઉમરનું કોઈ બાળક જરૂરમનાં કારણસર અથવા કાંઈ કાયદા વિરૂધ્ધ તથા અનીતીનાં કારણસર, રાખવામાં કે વાપરવામાં આવે એવા ધરાદાથી, અથવા તે બાળક તેવા કાંઈ કારણસર રાખવામાં કે વાપરવામાં આવશે એવા સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં, જે માણસ તે બાળકને વેચે, અથવા બાડે આપે, અથવા બીજી રીતે કોઈને આપે, તે માણસને દસ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

વામાં કે વાપરવામાં આવે એવા ધરાદાથી, અથવા તે બાળક તેવા કાંઈ કારણસર રાખવામાં કે વાપરવામાં આવશે એવા સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં, જે માણસ તે બાળકને વેચે, અથવા બાડે આપે, અથવા બીજી રીતે કોઈને આપે, તે માણસને દસ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—સોળ વરસથી કમી ઉમરની નાની વયના છોકરીને સંસ્કાર કરી દેવની આકરી કરવા માટે દેવને અર્પણ કરી છે. અને દેવને અરપણ કરી એટલે તેનું ફરી લગ્ન થવાનું નહીં તેથી આવી રીતે આપેલી છોકરી તેના જીવતા સુધી ધણું કરીને કીસબણનો ધંધો ચલાવશે એમ સાબિત થયું છે તો તે આપનાર આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હેગાર છે (મુ.હા. વા. ૧ પાને ૬૦ સરકાર વિરૂધ્ધ જ્યલ્લી બાવિણ).

આ કલમ પ્રમાણે અપરાધ થવાને સગીર છોકરાપરનો નિબંધ કોવા તેનો કબજો બીજાને આપવો એવા પ્રકારે તેની એકાદી વ્યવસ્થા કરવી જોઈએ એમ નથી, (મ. હા. ઈ. લા. વા. ૧ પાને ૧૬૪ સરકાર વિં અરણ મલમ).

જરૂર કરમને | ૩૭૩. સોળ વરસથી ઓછી ઉમરનું કોઈ બાળક જરૂરકરમનાં કાર-
માટે કોઈ બાળ | હસર, અથવા કાંઈ કાયદા વિરૂધ્ધ તથા અનીતીનાં કારણસર, રાખવામાં
કને ખરીદ કરવું.

કે વાપરવામાં આવે, એવા ધરાદાયી, અથવા તે બાળક તેવાં કાંઈ કારણસર રાખવામાં
કે વાપરવામાં આવશે, એવા સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં, જે માણસ તે બાળકને ખરીદ
-કરે, બાઉ લે અથવા બીજી રીતે પોતાના કબજામાં લે, તે માણસને દસ વરસની મુદત
સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને
• પણ લાયક થશે.

કાયદા વિરૂધ્ધ | ૩૭૪. કોઈ શખસની મરજી નહીં છતાં જે માણસ તેની પાસે
જખરાઈથી મ | કાયદા વિરૂધ્ધ જખરાઈથી મજૂરી કરાવે, તે માણસને એક વરસની મુ-
જૂરી કરાવવી. | દત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની,
શિક્ષા કરવામાં આવશે.

બળાત્કાર સંભોગ બાબત.

બળાત્કાર સં | ૩૭૫. નીચે બાતમ કરેલી બાબત થિવાય બીજી સધળી બાબતમાં,
ભાગ. | જે પુરૂષ નીચે બ્યાન કરેલી પાંચ હાલતોમાંની કોઈ પણ હાલતમાં કોઈ
સ્ત્રીની સાથે સંગ કરે, તેણે બળાત્કાર સંભોગ કર્યો એમ સમજવું.

પેહેલી—તે સ્ત્રીની મરજી નહીં છતાં.

બીજી—તે સ્ત્રીની રજામંદી વગર.

ત્રીજી—તે સ્ત્રીને મોતનો અથવા બથાનો બધ ઉત્પન્ન કરીને તેની રજામંદી બીધી
હોય તો તે રજામંદી છતાં પણ.

ચોથી—તે પુરૂષ એમ જાણતો હોય કે હું એ સ્ત્રીનો વર નથી, અને તે સ્ત્રી જે
બીજા પુરૂષની સાથે કાયદા મુજબ પરણેલી છે અથવા પોતાને પરણેલી માને છે તે પુરૂષ
હું છું એમ માનીને તેણે પોતાની રજામંદી આપી છે, તો તે રજામંદી છતાં પણ.

પાંચમી—તે સ્ત્રી દસ વરસથી ઓછી ઉમરની હોય તો, પછી તેની રજામંદી હોય
કે નહીં તો પણ.

ખુલાસો—બળાત્કાર સંભોગના ગુનાહમાં જે સંગ થવા જરૂર છે તેમાં પ્રવેશ
થયો તો બસ છે.

અપવાદ—કોઈ પુરૂષ પોતાની વહુની સાથે સંગ કરે, અને તે સ્ત્રી, દસ વરસથી ઓ

છી ઉમરની નહી હોય, તો તે બળાત્કાર સંભાગ નહી ગણાય.

ટીકા.—કોઈ સ્ત્રી ઉપર લગ્ન રહીત હુમલો કરવાથી બળાત્કાર સ્ત્રી સંભાગ કરવાને કોશીય કરવાનો ગુન્હો થતો નથી પણ જો કોરટની આગ્રી થાય કે તોહોમતવાળા સમ્પસનો સામા તરફથી સંબળ બળ વાપર્યા છતાં ગમે તેમ કરી પોતાના હિત્તને પૂર્ણ કરવાનો ક્રઠ વિચાર હોતો તો તે ગુન્હાનું તોહોમત મુકી શકાય. (મુ. હા. ઈ. લા. વા. ૫ પાને ૪૦૩ સરકાર વિરૂધ શંકર).

કેફ કરવાથી કોવા ગાંડપણથી કરેલું કૃત્ય કયા પ્રકારનું છે એ જાણવાનું જ્ઞાન ન હોય તેથી તે કૃત્યને સંમતી આપવાને સ્ત્રી અસમર્થ હોય તો ગુન્હો પુરો થાય છે. તેમજ કરેલું કૃત્ય તેની સંમતી વિગર થયું હોય તો તેણે અગાઉ સંમતી આપી હોત યા કૃત્ય થયા પછી દુષ્પ થયાના બચથી અડચણ કરાય તેમ ન હોય એ સમય જોઈ સંમતી આપી હોય તો તે માનવું નહી (કા. હા. વી. રી. વા. ૧ પાનું. ૧૨૧).

જખરીના સંભાગના ઘણા કથવાપરથી એમ દેખાય છે કે એવા કામમાં ફરીયાદીની પોતાની સાક્ષી મુદાના પુરાવની છે તેથી જે વખતે તેના પુરાવથી એ સાબિત થાય નહી યા સ્ત્રી અજ્ઞાન હોવાથી કોવા બેહેરી યા બાબડી હોવાથી તેને સોગત અપાઈ શકાતા ન હોય તેની શહીદી લેવાય નહી અને બીજી પુરાવો અપાય તેમ ન હોય તો આરોપિતને છોડી દેવો (મ. પ્ર. ૨૫૮).

ફરીયાદીની શહીદીપર અવિશ્વાસ નહી રાખતાં તેની સાહેદી સાવધપણે લેવી એ જો કે સુજબ છે તોપણ તે રદ કરવાનું કામ કઠણ છે એવા કામમાં તેણે આપેલી સાહેદી ને મજબૂતી માટે બબિચાર થયો કોવા નહી એ વિશેનો અપ્રત્યક્ષ પુરાવો શો છે એ પ્રથમ જોવું જોઈએ. એ મુદાપર સ્ત્રીના શરીરનો કાંઈ ભાગ વેદે તપાસ્યા પછી તેની જુગ્યાની લેવી એ મુદાનું છે. પણ એવો પુરાવો હોંડુસ્થાનમાં ઘણું કરીને અગ્રાહ્ય છે. બીજી જોવાનું એ છે કે બબિચાર તેની મરજી વિરૂધ થયો છે કોવા નહી, અને તે સમજવા માટે તે વિશે તેનું અને આરોપિતનું બોલવું જે જગે તે થયું તે જગો, તેને મદદ મળી હતી કોવા નહી, બીજા લોકો કેટલા અંતરે જતા હતા, તેને હાક મારી હતી કે નહીં, કૃત્ય થયા પછીની તેની વર્તણૂક અને તેની મુદ્રા, એ સર્વ વાત વિશે વિચાર કરવો જોઈએ (આર્ય. પ્ર. ૧૧૦).

સ્ત્રીએ સંમતી આપી હતી એમ સાબિત થયાથી જખરાઈના સંભાગના તોહોમતમાંથી આરોપિતને મુક્ત કર્યા હોય તો પછી તેનાપર છીનાણાનું તોહોમત ડરાવવામાં આવતું નથી (મા. હા. પ્ર. ૧૨૩).

બળાત્કાર સંભાગના કામમાં નુકશાન થએલા પક્ષકારની લોકીક સ્થિતીપર વિચાર કરી શિક્ષા નહી કરતાં તોહોમતના કમો જસ્તીપણાના આધારપર, ગુન્હેગારના આચરણપર, અને સ્ત્રીના નિરાશીતપણાપર વિચાર કરી શિક્ષા કરવી જોઈએ (કા. હા. વી. રી. વા. ૫ પાને ૫૮ સરકાર વિરૂધ જનતા હાનોશીઆ).

સ્ત્રીની જીમર દશ વર્ષ કરતાં જસ્તી છતાં તેની સાથે તેના ઘણીએ જખરાઈથી સંભાગ કર્યો હોય તો તેથી તેનો ઘણી ગુન્હેગાર નથી પરંતુ તે પોતાના બધરી સાથે ઉભા રહી બીજા પાસે જખરાઈથી સંભાગ કરાવવા મદદ કરે તો તેનો ઘણી મદદગારીનો ગુન્હેગાર થાય છે (આર્ય. પ્ર. ૨૩૫ સરકાર વિ. એલડરસો).

સ્ત્રી પુરૂષ સાથે રકબ્રક થતાં સ્ત્રીને હા પાડવી પડ્યાથી સંભાગ કરવાને હા પાડી હોય તો એ પણ પુરૂષ બળાત્કાર સંભાગનો ગુન્હેગાર થાય છે. (કા. હા. વી. રી. વા. ૧ પાને. ૨).

સ્ત્રી જંધમાં હોય તે વખતે સંભાગ કરવો તથા પ્રથમ હા પાડી હોય પણ સંભાગ કરવા જતી વખતે ના પાડે તો તેથી પણ આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હેગાર થાય છે (આર્ય. પ્ર. ૭૬૩-૬૪).

બળાત્કાર સં | ૩૭૬ ને માણસ બળાત્કાર સંભાગ કરે, તે માણસને જીવતાં ભાગની શિક્ષા. | સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

સૃષ્ટિક્રમ વિરૂદ્ધ ગુન્હાઓ બાબત.

સૃષ્ટિક્રમ વીરૂધ્ધ | ૩૭૭. ને માણસ બુદ્ધિપુરવક કોઈ પુરૂષ, સ્ત્રી, અથવા જનનવરે ગુનોહ. | સાથે સૃષ્ટિક્રમ વિરૂદ્ધ મેઠયુન કરે, તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ખુલાસો—આ કલમમાં બ્યાન કરેલા ગુનાહમાં ને મેઠયુન થવું જરૂર છે તેમાં પ્રવેશ થયો, તો બસ છે.

ટીકા.—ને ગુન્હા બદલ જન્મ પર્યંત કાળા પાણીની કોંવા અમુક વરસ સુધી કેદની શિક્ષા કરી હોય તે ગુન્હા બદલ જન્મ પર્યંત કાળા પાણીની શિક્ષા નહીં કરતાં કમી મુદત સુધી કાળા પાણીની શિક્ષા આપવી એમ થાય તો તે મુદત તે ગુન્હા બદલ કેદની શિક્ષા આપવા બદલ જેટલી મુદત હોય તે મુદતથી જરૂરી થઈ શકે નહીં પરંતુ કલમ ૩૭૭ પ્રમાણે ને કેદની શિક્ષાની મુદત છે તે ૧૦ વરસની છે સખ્ય એ ૧૪ વરસની કાળા પાણીની શિક્ષા ને સેશન જડને કરી હતી તે રદ કરી (અ. હા. ઇ. લા. વા. ૧ પાને ૪૩ સરકારિ. ને પા. પા.).

બાબ ૧૭ મો.

મીલકત વિરૂદ્ધ ગુન્હાઓ બાબત, ચોરી બાબત.

ચોરી. | ૩૭૮. ને માણસ, કોઈ સખસના કબજામાંથી તે સખસના રત્ન-મંદી શીવાય કોઈ જંગમ મીલકત બદલાનતથી લેવાનો ઇરાદો કરીને તે પ્રમાણે લેવા સાથે તે મીલકતને ખશડે, તે માણસે ચોરી કરી એમ સમજવું.

ખુલાસો ૧ લો—કોઈ વસ્તુ જ્યાં સુધી જમીનમાં ચોટેલી હોય ત્યાં સુધી તે જંગમ મીલકત નથી. માટે તેની ચોરી થઈ શકે નહીં; પણ જમીનથી તે જુદી પાડવામાં આવે કે પછી તેની ચોરી થઈ શકે.

ખુલાસો ૨ નો—ને કામથી જુદુ પાડવું થાય તેજ કામથી ને ખશડું થાય તે ખશડું ચોરી થઈ શકે.

ખુલાસો ૩ નો—કોઈ સખસ ખરેખર કોઈ વસ્તુને ખશડે ત્યારે અને તેમજ તેનું ચલન થવામાં અટકાવ કરનારી કોઈ અડચણ દુર કરે, અથવા તે વસ્તુને કોઈ બીજી વસ્તુથી જુદી પાડે, ત્યારે પણ તે સખસે તે વસ્તુ ખશડી એમ સમજવું.

ખુલાસો ૪ થો—કોઈ સખસ કોઈ પણ ઉપાયથી કોઈ જનાવરને ગતિમાન કરે, તો તેણે તે જનાવર ખશડું, તથા તે જનાવરને ગતિ થયાથી તે જનાવરે ને ને વસ્તુ ખશડી હોય; તે તે વસ્તુ ખશડી એમ સમજવું.

ખુલાસો ૫ મો—ઉપનાં લક્ષણમાં રત્નમંદી લખી છે તે સાથે રત્નમંદી હોય કે અર-

યાંત સમજાય એવી રજમંદી હોય, અને તે કબજેદાર સખસ, અથવા તે કારણસર જને સાફ કે અરયાંત સમજાય એવા અખતિયાર હોય તેવા કોઈ પણ સખસ, આપી શકે.

દૃષ્ટાંત.

- (અ) ઝ ની જમીનપરનું એક ગ્રાડ, ઝ ના કબજામાંથી બદ્દાનતથી લેઈ જવાના ધરા-દાયી, ઝ ની રજમંદી સીવાય, અ કાપી નાખે, તો એ ટુકાણે તે પ્રમાણે લેઈ જવા સાફ અ એ તે ગ્રાડ જુદા પાડ્યું કે તેણે ચોરી કરી એમ સમજવું.
- (બ) કુતરાએને લલચાવવાની કાંધ વસ્તુ અ પોતાના ખીસામાં રાખે અને તેથી ઝ ના કુતરાને તેની પાછળ ચાલ્યો જવાને લલચાવે, તો એ ટુકાણે, અગર અ નો ધરાદો તે કુતરાને ઝ ના કબજામાંથી ઝ ની રજમંદી સીવાય બદ્દાનતથી લઈ જવાનો હોય તો, ઝ ના કુતરાએ અ ની પાછળ ચાલવા માંડ્યું કે અ એ ચોરી કરી એમ સમજવું.
- (ક) એક બળદને નગદી બરેલી એક પેટી લઈ જતો જોઈને, તે નગદી બદ્દાનતથી લેવા સાફ તે બળદને એક તરફ જો અ હાંકી જાય, તો તે બળદે ચાલવા માંડ્યું કે અ એ તે નગદીની ચોરી કરી એમ સમજવું.
- (ડ) અ ઝ નો ચાકર છે, તેને ઝ એ પોતાની રૂપાની તબક્કડીઓ રાખવાને સોંપી છે તે તબક્કડીઓ લેઈને, ઝ ની રજમંદી સીવાય, જો તે બદ્દાનતથી નાશી જાય, તો અ એ ચોરી કરી એમ સમજવું.
- (ધ) ઝ એક મુસાફરી પર જાય છે, તે એક વખારવાળા અ ને પોતાની રૂપાની તબક્કડીઓ સોંપે અને એમ કહે કે, હું પાછો આવું ત્યાં સુધી એ તમે રાખજો. અ કોઈ ચોક્કશીને ધેર જઈને તે તબક્કડીઓ વેચે, તો એ ટુકાણે, તે તબક્કડીઓ ઝ ના કબજામાં નહીં હતી માટે તે ઝ ના કબજામાંથી લઈ શકાય નહીં, અને, અગર અ એ સાપરાધ વીધાસહાત કર્યો હોય તો પણ, અ એ કાંઈ ચોરી કરી એમ સમજવું નહીં.
- (ફ) જે ઘરમાં ઝ રહે છે તે ઘરમાં એક મજબૂર ઝ ની એક વીંટી પડેલી અ જોય, તો એ ટુકાણે તે વીંટી ઝ ના કબજામાં છે, અને જો અ બદ્દાનતથી તે ખસેડે, તો અ એ ચોરી એમ સમજવું.
- (ગ) એક ઘોરી રસ્તાપર કોઈ સખસના કબજામાં નહીં એવી એક વીંટી પડેલી અ જોય, તો તે વીંટી લેવાથી, અગર અ તે મિલકતના સાપરાધ ખોટા ઉપયોગનો યુનેદ-ગાર યાય તોપણ અ એ કાંઈ ચોરી કરી એમ સમજવું નહીં.
- (હ) ઝ ના ઘરમાં ઝ ની એક વીંટી એક મજબૂર પડેલી અ જોય, અને, તજવીજ થઈને પકડવાના બપથી તુરત તે વીંટીનો ખોટો ઉપયોગ કરવાની હીમત નહીં ચાલેથી તે એક એવી જગે તે વીંટી સંતાડે કે ત્યાંહાંથી કોઈ પણ વખતે તે ઝ ને પાછો જડવાનો ધણો અસંભવ હોય, અને તે વેળાએ તેનો ધરાદો એવા હોય કે એ વીંટીનું ખોવાઈ જવું સદ બુલી જશે તારે એ સંતાડેલ ટુકાણેથી તે વીંટી કહાડીને હું વેચીશ; તો એ ટુકાણે તે વીંટી પેટેલી ખસેડતી વેળાએજ અ એ ચોરી કરી એમ સમજવું.
- (ઘ) ઝ ધડીઆળીને અ પોતાનું ધડીઆળ ઠીક કરવા સાફ આપે. ઝ તે પોતાની ઠીકાને

લઈ જાય. પછી એ ની પાસે તે ધડીઆળનું કાંઈ એવું લેહેણું નથી કે તેના એ જમાં તે ધડીઆળ કાયદા મુજબ અટકાવી શકે. એમ છતાં એ ખુલ્લી રીતે દુકાન માં પેસીને ઝ ના હાથમાંથી બળથી પોતાનું ધડીઆળ છીનવી લઈને તે લઈ જાય, તો એ ઠેકાણે એ એ સાપ્રાપ્ત પ્રવેશ તથા હુમલો કર્યો હોય તોપણ, એ એ ચોરી કરી એમ સમજવું નહી, કેમકે તેણે જે કીધું તે બદ્દાનતથી કીધું નથી.

- (જ) અગર તે ધડીઆળ સમરામણીના કાંઈ પહસા ઝ ના એ ની પાસે લેહેણા હોય, અને તે લેહેણાના અવેજમાં અગર ઝ તે ધડીઆળ કાયદા મુજબ અટકાવી શકે અને પછી ઝ ને પોતાના લેહેણાના અવેજમાં રહેલી મીલકતથી રહીત કરવાના ધરા દાથી એ તે ધડીઆળ ઝ ના કબજામાંથી લઈ લે, તો તેણે ચોરી કરી એમ સમજવું. કેમકે તેણે ધડીઆળ બદ્દાનતથી લીધું.
- (ટ) વળી અગર એ એ પોતાનું ધડીઆળ ઝ ને ઘરેણે આપ્યું હોય એ હોય અને પછી જ ની રજમંદી સિવાય, તથા જ ની પાસેથી તે ધડીઆળ ઉપર કરેલે લીધેલા રૂપિયા પાછા ન આપ્યા છતાં, તે તે ધડીઆળ જ ના કબજામાંથી લઈ લે, તો, તે ધડીઆળ તેની પોતાની મીલકત છે અને તો પણ, તેણે ચોરી કરી એમ સમજવું કેમકે તેણે બદ્દાનતથી લીધું.
- (લ) એ જ ના કબજામાંથી જ ની રજમંદી શિવાય જ ની કાંઈ વસ્તુ લે, એવા ઈરાદા થી કે તે વસ્તુ પાછી આપવાના બદલામાં જ કાંઈ પહસા આપે ત્યાં સુધી તે રાખવી, તો એ ઠેકાણે એ એ તે વસ્તુ બદ્દાનતથી લીધી માટે તેણે ચોરી કરી એમ સમજવું.
- (મ) એ જ નો દોસ્તદાર છે. તે જ નહીં છતાં જ ના કીતાબખાનામાં જાય, અને માત્ર વાંચવા સાર, તથા પાછી આપવાના જીઆરથી જ એ સાફ રજમંદી આપ્યા સિવાય, કાંઈ ચોપડી તેમાંથી લઈ જાય, તો એ ઠેકાણે જ ની ચોપડી વાપરવા એવી અરથાંત સમજાય એવી અને જ ની રજમંદી છે, એમ એ ના મનમાં હોય એવા સંભવ છે. જો એ પ્રમાણે એ ના મનમાં હોય, તો તેણે ચોરી કરી એમ સમજવું નહી.
- (ન) એ ઝ ની સ્ત્રી પાસે બીજા માગે, અને તે સ્ત્રી એ ને કાંઈ પહસા, ખાવાનું, તથા કપડાં આપે, અને તે સમજી તેના વર ઝ નું છે એમ એ જાણતો હોય, તો એ ઠેકાણે એ ની સ્ત્રીને બીજા આપવાનો અખતિયાર છે એમ એ ના મનમાં હોય એવા સંભવ છે, જો એ પ્રમાણે એ ના મનમાં હોય, તો તેણે ચોરી કરી એમ સમજવું નહી.
- (ઓ) એ ઝ ની સ્ત્રીનો વાર છે. તે સ્ત્રી એ ને કાંઈ કિમતી મિલકત આપે, અને તે મિલકત તેના વર ઝ ની છે, તથા તે એવી છે કે જે આપવાનો ઝ એ તેને અખતિયાર આપેલો નથી, એમ એ જાણતો હોય તો, અગર એ તે મિલકત બદ્દાનતથી લે તો, તેણે ચોરી કરી એમ સમજવું.
- (પ) કાંઈ મિલકત ઝ ની હોય તે મિલકત માહારી પોતાની છે એમ શુદ્ધશુદ્ધિએ માનીને એ તે મિલકત જ ના કબજામાંથી લઈ લે, તો, એ ઠેકાણે એ એ તે બદ્દાનતથી લીધી નથી માટે, તેણે ચોરી કરી એમ સમજવું નહી.

ટીકા.—પરવાનગી શિવાય સરકારી જમીનમાંના ગ્રાડમાંથી ફેટલાંક ડાળાં કાપી બધાં ગયો તેથી તેના પર કલમ ૩૭૯ તથા ૪૨૫ મુજબ તોહામત રાખેલું તેમાં ડરાબ્યું કે ચોરી કરતાં અગાઉ નુકશાન થયેલું છે અને જ્યાંહાં સુધી જમીનમાંથી ગ્રાડાં જુદાં પડ્યાં નથી ત્યાંહાં સુધી પી. કા. કા. ૩૭૯ ના પહેલા અુત્તમા મુજબ ચોરીનો ગુનેહો થતો નથી. (મુ. હા. વા. ૨ પાને ૩૬૨ સરકારે નિરૂધ નારાયણ ક્રીષ્ણા વિગેરે.)

સરકારી જમીનના એક ભાગમાંના ગ્રાડની ત્રણ પાંદળા કીમતની શીંગો તોડી તેમાં ચોરીનું તોહામત રાખેલું પણ ડરાબ્યું કે જે સરકારી જમીનના ગ્રાડની શીંગો તોડી છે તેનો ઉપયોગ કરતા નથી તેથી સરકારને તેની કીમત કાંઈ નથી તેથી આ કામનો કલમ ૬૫માં સમાવેશ કરી તોહામત રદ કર્યું. (મુ. હા. વા. ૫ પાને ૩૫ સરકારે વિ. કાશીયા કાવજી વિગેરે.)

સદરહુ કલમમાં કહેલો ગુનેહો થવાને માટે ચોરી કરવાના ઇરાદાથી કાંઈ માણસની સમંતી શિવાય તના તાબામાંની મિલકત બદ દયાનતથી લેવાનો ઇરાદો હતો એટલું બતાવવું ખસ છે તેથી જો કાંઈનાપર તે પ્રમાણે સાબિત થાય તો તેમ કરવાનો તેનો ઇરાદો કોમીત વખત સુધીનો હોય તો પણ તે ગુનેહો થયો એમ થાય છે. વળી જે વસ્તુ કીધી તે સંમતી શિવાય કીધી એવું સાબિત કર્યું તો પછી તે વસ્તુ તેના ધણીની સંમતી વિરૂધ્ધ કીધી એમ સાબિત કરવાની જરૂર નથી. (મ. પ્ર. ૨૬૨-૨૬૩.)

જંગલી જનાવર ચોરવા છતાં તે ચોરીનો ગુનેહો થતો નથી કેમકે તે કાંઈના તાબામાં નથી. (આર્ચ. પ્ર. ૩૫૧,)

આ કલમ પ્રમાણે ગુનેહો થવાને જે વસ્તુ અથેડવી તે બદ દયાનતથી અથેડવી જોઈએ માટે જો કાંઈએ બુનથી કાંઈ વસ્તુ અથેડી યા લીધી હોય, કોવા તે લેવાનો પોતાનો હક હતો એમ સ્પષ્ટ જણાયાયા લીધી હોય તો પછી તે હક ગમે તેટલો ગેર સમજાવીનો હોય, અથવા માર્બકિ ગર્ભીન સંમતી આપ્યાથી લીધા હોય તો તેથી બાબતમાં ચોરીનો ગુનેહો થતો નથી. (મ. પ્ર. ૨૬૩.)

પોતાને જેટલું મળવું યોગ્ય છે તે કરતાં જ્યાંદિ લેવાનો પોતાનો હક છે એમ સમજી પ્રમાણીકપણે કાંઈ કાંઈ લેતો તે ગુનેહો ચોરીનો અગર જખરાઈથી લીધાનો થતો નથી (કા. હા. વી. રી. વા. ૧૦ પાને. ૧)

ફરિયાદીના ગાડાને અટકાવીને ખોટો શખ્સ કહીને ગુનેહમારે કાંઈ રકમ જુલમથી લીધા તેથી તે ગુનેહગાર ગેરઆજ્ઞથી અટકાવ કરવાનો ગુનેહગાર થાયછ પણ ચોરીનો ગુનેહગાર થતો નથી (કા. હા. વી. રી. વા. ૧૦ પાને ૩૫)

ચોરીની શિક્ષા. | ૩૭૯. જે માણસ ચોરી કરે, તેને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવાં એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—જે વસ્તુ ચોરાય તે માલિકના અગર જેના કબજામાં હતી તેના કબજામાંથી લીધેલી જોઈએ તેથી જો કાંઈનો મુએસો બળદ દાટો આવ્યા પછી ત્યાંહાંથી તોહામતવાળા ખોદી લાવ્યા હોય તો પછી તે ખોદી લાવનાર આ કલમનો ગુનેહગાર નથી (મ. હા. વા. ૪ પાને ૩૦)

એક સપ્તમે દારૂ પીધાથી તેને નિશો અડ્યો તે વખતે તેનાં કપડાં બીજાએ કોઈ ચોરી ન જુલ્ય એ હેતુથી લીધાં અને પછા નિશો ઉતરે પાછાં આવ્યાં તો તેમાં તેની બદ દયાનત ન હોવાથી તે આ કલમ પ્રમાણે ગુનેહગાર નથી (મ. હા. પૃ. ૧૬૬)

કેદની કા. ૩૭૯ પ્રમાણેના તોહામત બદલ ફરિયાદીના માણસે પંદરમાસની કેદની શિક્ષા કરેલી પણ અપીલમાં શેશનજડને તે શિક્ષા કમી કરી ૩૫૦ ના દંડની અને તે ન આપેતો નવમાસ કેદની શિક્ષા કરી તેમાં ડરાબ્યું કે જો કેદની માણસે દંડની શિક્ષા કરી હોત તો દંડ બદલતો કેદ છમાસ કરતાં વધારે કરી શકત નહિ તો શેશનજડને પણ તે શિક્ષા

વધારે કરી શકે નહિ (મુ. હા. વા. ૧ પા. ૧૩૯ સરકાર વિરુદ્ધ હરીબીન વિઠોજી)

કેરીપર ચોરી કરવાનાં ત્રણ તોહિમતમાંથી બેને માટે તા. ૨૦ સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૯ ને રોજ શામિતી થયાથી શિક્ષા કરી. ત્રીજા તોહિમત તા. ૨૧ સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૯ ને રોજ શામિત થયાથી કેદની આ કલમ પ્રમાણે કેદની અને મને ૧૮૯૪ ના આક્ટ ૬ પ્રમાણે ફટકાની શિક્ષા કરી તેમાં ઠરાવ્યું કે સને ૧૮૯૪ના આક્ટ ૬ પ્રમાણે તેજ આક્ટની કલમ ૨ માં કહેલા ગુનાહ બદલ પીતલકોડ પ્રમાણે શિક્ષા થયા ચિવાય ફટકાની શિક્ષાનો હુકમ કરવાને કાયદાથી અધિકાર નથી. એકવાર જે ગુનાહ બદલ શામિતી થઈ હોય તેજ ગુનોહ ફરી તે કેદી કરે તેનેજ માત્ર એવા પ્રકારની શિક્ષા આપવાનો અધિકાર છે તેથી આ કામની ફટકાની શિક્ષા રદ કરી (મુ. હા. વા. ૩ પાને ૩૮ સરકાર વિરુદ્ધ મુર્સીબીન કાણા)

કેદણ એક મુસલમાનની સ્ત્રી હતી તેણીએ તેના ધણીના કબજામાંની કેટલીક કીમતની મિલકત બદલ્યાનથી લીધી તેમાં ઠરાવ્યું કે મુસલમાનમાં લગ્ન થએલી સ્ત્રીપર તેણે પોતાના ધણીની મિલકતની ચોરી કરવાનું અથવા ચોરી કરવામાં મદદ કરવાનું તોહિમત મુકવાને હરકત નથી તેથી આ કામમાં કા. ૩૭૬ મુજબ તોહિમત રાખ્યું (મુ. હા. વા. ૬ પાને ૯ સરકાર વિરુદ્ધ અમલદાર અમલની સ્ત્રી)

કેદણે પોતાના ધણીના કબજામાંની પણ પોતાના સ્ત્રીધનની મિલકત તેના ધણીની ગેરહાજરીમાં લીધાથી તેનાપર ચોરીનું તોહિમત રાખેલું તેમાં ઠરાવ્યું કે હિંદુસ્તાનના આ ભાગમાં સ્ત્રીધન ઉપર સ્ત્રીનો પુરણ માલિકીકે છે તેથી કેદણપર ચોરીનું તોહિમત રહી શકતું નથી અને જે હકીકતથી ચોરી કરનાર ગુનેહગાર નથી તો તેમાં સામેલ થનાર પણ ગુનેહગાર નથી. (મુ. હા. વા. ૮ પાને ૧૨ સરકાર વિરુદ્ધ લખીયાઈ અને નાયા કલ્યાણ)

જે માણસ કોઈ મિલકત કાંઈ હક કરી લે અને તે હક ગમે તેવા કાચા પાયાનો હોય તો પણ તે ચોરી ઠરતી નથી (કા. હા. વા. ૭ પાને ૫૭ સરકાર વિરુદ્ધ રામચરનભાંગ.)
કાંડ કાપ્યાં અને તે લઈ ગયો ન હોય તો પણ તે ચોરીનો ગુનોહ થાય છે (મ. હા. વા. ૫ પાને ૩૬)

આરોપિતપર કા. ૩૭૬ અને ૫૧૧ પ્રમાણે ચોરી કરવાની કોશિશ કરવાનો ગુનોહ શામિત ઠરાવી તે પ્રથમ સાતવખત ચોરીનો ગુનેહગાર ઠરેલો હોવાથી તેને કા. ૭૫ પ્રમાણે દસવરશના દેશનિકાલની શિક્ષા કરેલી તેમાં ઠરાવ્યું કે પી. કો ના બા. ૧૨ થા ૧૭ પ્રમાણે જે ગુનોહ ત્રણ થા વધારે વરસની કેદની શિક્ષાને પાત્ર છે તેવા કોઈ ગુનોહ કરવાને કોશિશ કરવાનો ગુનોહ કોઈ સંજ્ઞાપર શામિત થયો હોય તોએપણ તે સંજ્ઞા પી. કો. કા. ૭૫ માં ફરમાવેલા વધારે શિક્ષાને પાત્ર નથી (મુ. હા. વા. ૫ પાને ૧૪૦ સરકાર વિરુદ્ધ નાનારહીમા)

આરોપિતે ચોરીનો ગુનોહ કરવા બાબત પોલીસનો રીપોર્ટ આપ્યો તેથી એક યર્ડકલાસ માણસે તે બાબત કામ ચલાવી તેનાપર ગુનોહ શામિત ઠરાવ્યો પણ પોલીસના રીપોર્ટ ઉપરથી યર્ડકલાસ માણસે તે કામ ચલાવવાનો અધિકાર નથી એવી શંકા થવાથી ઠરાવ્યું કે સને ૧૮૭૨ ના ૧૦ ની કા. ૧૨૩ પ્રમાણે પોલીસચાલુ સ્વાધાન હોય તેવા અમલદારે જે આરોપિતને મોકલ્યો છે તેણે કરેલો અપરાધ જામીન લેવા બેગ હોય તો તેની ચોકસી કરવાનો ત્રીજાવર્ગના માણસે તેને અધિકાર છે. (મુ. હા. વા. ૧૦ પાને ૭૦ સરકાર વિરુદ્ધ લાલા શંભુ)

સમુદ્ધના પાણીથી તેની ઝળે ઉત્પન્ન થતું મીઠું કોઈએ લેવું નહિ તેને માટે કષ્ટમખાતાના અમલદારની દુબરેબ હતી છતાં તેમાંથી આરોપિત એક મણ મીઠું લાવ્યો તેમાં ઠરાવ્યું કે મીઠું કાયદેસર ઉપયોગમાં આવે છે તેથી તેમાંથી મીઠું ગેરકાયદેસર રીતે લઈ જનાર ચોરીનો ગુનેહગાર થાય છે (મુ. હા. વા. ૧૦ પાને ૭૪ સરકાર વિરુદ્ધ માનભંગ બાવસંગ)

તકરારી હકદાવો કહી મિલકત ખસેડવામાં આવી હોય તો તે દલાને બાજબી આધાર નહિ હોય તોપણ તે મિલકતનું ખસેડવું એ ચોરી થતી નથી (મુ. હા. વા. ૧૬ સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૯ સરકાર વિરુદ્ધ બીકાજી કાશીનાથ.)

“ક્રીમતી દસ્તાવેજો” એ જંગમ મિલકત છે અને તે ચોરીમાં જાય તો તે ચોરીનો ગુનોહ થાય (મુ. હા. તા. ૮ ડીસેમ્બર ૧૮૭૦ સરકાર વિરૂદ્ધ કાશીરાજ મારતંડી વિગેરે)

આગળની કાયદેસર કામગીરી ઉપરથી જપતીમાં જે માલ તે કાયદેસર કામગીરી અન્વયે પકડીને લઈ જવા એ ગેરમીરગતે પ્રકારનું કામ હોય તો એપણે તેના ઉપરથી ચોરી થતી નથી. (મુ. હા. તા. ૧૫ ઓક્ટોબર ૧૮૭૩ સરકાર વિં મગ્નીરામ વચ્ચરાજ)

તોહામતદારે એક બારવરમની અંદરના છોકરાને લલચાવી દુર લઈ જઈ તેના અંમ ઉપરથી દાગીના કાઢી લીધા તેથી તેના પર ચોરી કરવાના ધરાદાથી દુરણ કરવાનો તથા ચોરીનો ગુનોહ એ રીતે એ ગુનાહ શાખિત કરી પહેલી બાબત વિશે કેદની અને બીજી બાબત વિશે કટકાની શિક્ષા કરી તેમાં ડરાબું કે કેદની તથા કટકાની એવડી શિક્ષા કી. પ્રો. કા. ૪૫૪ મુજબ ગેરકાયદેસરે છે. (મુ. હા. તા. ૨ એ ૧૮૭૮ સરકાર વિરૂદ્ધ દાદા પરસરામ)

જંગલખાતાનો ઇન્સ્પેક્ટર એ સરકારી નોકર છે. એટલા માટે તેની પાસે જે લાકડાંનો કબજો છે તે ખુદ સરકારનો છે એમ સમજવું જોઈએ અને એટલા માટે તે લાકડાં બદલ જે ફી આપવી જરૂર છે તે ફી નહિ આપતાં પ્રત્યક્ષ તે ઇન્સ્પેક્ટરની સંમતી લઈને તે લાકડાં કોઈ લેઈ ગયું હોય અને તેવી સંમતી આપવાનો તે ઇન્સ્પેક્ટરને અધિકાર ન હોય કીવા તેણે તે સંમતી કપટે આપી હોય તો તે કડવું પી. કા. કા. ૩૭૮ પ્રમાણે ચોરીનો ગુનોહ થાય છે (મુ. હા. ઇ. લા. વા. ૧ પાને ૧૧૦ સરકાર વિરૂદ્ધ હળમંતા.)

ફરિયાદી એક આર્થિક તળાવ પર નાહતો હતો ત્યારે તેણે પોતાના ગળાની સાંકળી પાળ પર મુકી અને પછી ધેર જતાં તે લેવાને વીસરા ગયો. પણ ધેર ગયા પછી તેને યાદગાર આવ્યાથી તે લેવા આવ્યો ત્યારે પાળ પર સાંકળી ન હોવાથી તેને તોહામત વાળા પર શક ગયો. તોહામતવાળો બેહેરો અને મુંગો હતો તેથી પોલીસ સીપાઈએ તેને સમજાવ્યો એટલે રાખોડીના ટગલામાંથી એ સાંકળી તેણે કાઢી આપી તે કામમાં ડરાબું કે આરોપિત એ બેહેરો અને મુંગો માણસ છે અને તેણે તે દાગીનો ચળકતો હોવાના કારણે સંતાડ્યો તેથી તેવા માણસ પર ચોરીનું તોહામત રાખવું બાજબી નથી (કા. હા. વી. રી. વા. ૨૨ પાને ૩૫ દારકાંનાથ હાજદાર વિરૂદ્ધ નોદરચંદર કામતે)

ચોરી બદલના કામમાં ચોરાયેલા માલની ખરી કીમત શી છે તે ડરાવવું જોઈએ (કા. હા. વી. રી. વા. ૨૦ પાને ૧૭ સરકાર વિરૂદ્ધ અખિત પરિદ વિગેરે)

આરોપિત પર તટુ ચોરાયાનો આરોપ હતો તેમાં તેના પર તે આરોપ શાખિત કરી તેને ૩૨૫) દંડ કરી દંડની રકમ વસુલ થયે ફરિયાદીને આપવા હુકમ કર્યો તેમાં ડરાબું કે દંડની રકમ ફરિયાદીને આપા શકાતો નથી (કા. હા. વા. ૨૦ પા. ૩૮ ને બાકીરતો આચારજી વિરૂદ્ધ લાલચંદ શેખ)

શેઠના નોકરનો સંમતીથી એક માણસે ચોરી કરી. નોકરે શેઠને એમ કહ્યું હતું કે ચોર ચોરી કરવા આવશે અને મેં તેને કહેલું પણ એવા ધરાદાથી કે ચોર પકડાય તે કામમાં ડરાબું કે એ મિલકત માલીકની સંમતીથી ખસેડો માટે તેના પર ચોરીનો ગુનોહ ડરે નહિ પણ નોકર ચોરીને માટે મદદ કરવાનો ગુનેહગાર થાય છે (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૪ પાને ૩૬૬ સરકાર વિરૂદ્ધ ત્રેલોખનાથ ચૌધરી વિગેરે)

આરોપિતે પર મુતકમાં ચોરી કરી અને ખ્રિશ્ચ મુલકમાંના જીલ્લામાં તેને માલ સુધાં પકડ્યો તેમાં ડરાબું કે કી. પ્રો. કા. ૧૭ ઉપરથી તે જીલ્લાની કોર્ટને ચોરીના ગુનાહ બદલ તે માણસની ચોકશા કરવાનો અધિકાર નથી (મં. હા. ઇ. લા. વા. ૧ પાને ૧૭૧ સરકાર વિરૂદ્ધ આદિ વિગદ)

કેટલાક બાગીદારનો એક નોકર હોય અને તે નોકરના કબજામાંથી બાગીદારોની મિલકત તે બાગીદારમાંનો કોઈ એકાદ લેતો તેથી લેનાર ચોરીનો ગુનેહગાર ઠરતો નથી કેમકે સરવં બાગીદારનો તે નોકર તેથી નોકરના કબજામાંની મિલકત પોતાની ગણાય (બ. લા. રી. વા. ૧૩ પા. ૩૧૦ સરકાર વિં અલાખજી)

એક હોંડુના મનમાં પોતાના કુટુંબમાંથી જીવો થવાનો ભાવ હતો તેથી તે પરદેશ ગયો અને ત્યાં જામીન ત્રીશ વરસ રહ્યો ત્યાંથી કમાઈ કેટલાક રોકડા રૂપિયા અને જંગમ મિલકત મેળવી પોતાને ગામ આવ્યો અને પોતાના કુટુંબમાં રહેવા બાંધ્યો તો પણ પોતાની મિલકત જીવી છે એમ તે સમજતો હતો તે મિલકતમાંથી કાંઈ તેના ભાણ્યે ચોરી તેમાં તેના પર ચોરીની ફરિયાદ થઈ તેમાં ઠરાવ્યું કે જો કે તે ભાણ્યો એકત્ર રહે છે તો પણ ત્રીશ વરસ જીવ રહી તેણે તે મિલકત મેળવી તો તે તેની આગવી છે માટે ભાણ્યે ચોરીનું તોહામત રહી શકે છે (અલ્લા. હા. ઇ. લા. વા. ૩ પા. ૧૮૧ સરકાર વિ. સીતારામ રાય.)

એક દાવાનો વિષય પંચ પાસે મોકલ્યો અને ત્યાં પંચની જોડે મુદ્દો દસ્તાવેજ આરોપિતે બીધો. પછી નાસી ગયો અને ફરી હાજર કરવા ના પાડી તો તેથી તેના પર ચોરીનું તોહામત રહી શકતું નથી પણ તેના પરથી. કો. કા. ૨૦૪ મુજબ તોહામત રહી શકે છે. (મ. હા. ઇ. લા. વા. ૩ પા. ૩૬૧ સરકાર વિ. સુખમનીયા મનાપતી.)

નદીમાં કોંઈ આડીમાં એકાદ ટેકાણે માછલાં પકડવાં એ કત્તથી ચોરી થતી નથી (મ. હા. ઇ. લા. વા. ૫ પા. ૩૬૦ સરકાર વિ. રેવુ પુથકુ.)

રહેવાના ધર | ૩૮૦ જે હમારત, તંબુ, અથવા વહાણ માણસના રહેવામાં આ-
વગેરેમાંથી ચો- | વતું હોય અથવા જેમાં કાંઈ મિલકત રાખવામાં આવતી હોય, એવી.
રી કરવી. વતું હોય અથવા જેમાં કાંઈ મિલકત રાખવામાં આવતી હોય, એવી.
કોઈ હમારત, તંબુ, અથવા વહાણમાંથી જે માણસ ચોરી કરે, તેને સાત વરસની મુદત સુધીની, જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—એક સગીર વયના કેદી પર આ કલમ મુજબ તોહામત સાબિત થયાથી તેને એક દુકાવર માજીસ્ટ્રેટ સુધારાના ધરમાં એક વરસ કેદ રહેવાની શિક્ષા કરી પણ પછી તે માજીસ્ટ્રેટને એમ માલુમ પડ્યું કે સુધારાના ધરમાં રાખવાનો હુકમ હજી સુધી સરકારથી આવ્યો નથી તેથી તેણે પોતાનો અગાઉનો શિક્ષાનો હુકમ ફેરવી માધારાજ નેલમાં જે માસ આસાન કેદ રહેવાની શિક્ષા કરી તેમાં ઠરાવ્યું કે એકવાર કેદીને જે શિક્ષાનો હુકમ કર્યો હોય તેમાં ફેરફાર કરવાનો કોઈપણ દુકાવર માજીસ્ટ્રેટને અખત્યાર નથી ફક્ત તેવો અખત્યાર હાઈકોર્ટને છે. (મુ. હા. વા. ૧ પા. ૩ સરકારકાર વિરુદ્ધ તુકોયા ગાનજી.)

એકજ વખત કરેલા ગુનાહ બદલ કા. ૩૮૦ અને ૪૫૭ મુજબ જે જુદાં જુદાં તોહામત રાખેલાં તેમાં ઠરાવ્યું કે જે કલમો મુજબનો ગુનોહ એકજ વખતે કર્યો છે તેથી આ કામને પી. કો. કા. ૭૧ લાયુ ષડે છે તેથી એક ગુનાહ બદલની જે વરસની માજીસ્ટ્રેટની શિક્ષા બાહાલ રાખી બીજા તોહામત બદલ રદ કરી. (મુ. હા. વા. ૧ પા. ૮૭ સરકાર વિરુદ્ધ. અરજી.)

એક હમારતના એક ભાગમાંથી આરોપિતે જે જુદા જુદા સખસોની મિલકતની ચોરી કરી હોય તો તે આરોપિતે જે ચોરીઓ ગણી તે બદલ જુદા જુદા શિક્ષા ન થાય પણ તે એકજ તોહામત ગણાય (કા. હા. વી. વા. ૧૧ પા. ૩૮.)

છાપરાપરં સુકવેલાં લુગડાંની ચોરી કરવી એ રહેવાના ધરમાંની ચોરી નથી પણ ફક્ત ચોરી છે (સ્ટા. પ્ર. ૨૪૮.)

આરોપિતે આ કલમ મુજબ ગુનોહ કરેલો પણ તેણે પ્રથમ તે વખત સતરંમાં ખાખમાં કહેલા ગુનાહ કર્યાથી કા. ૭૫ ના આધારે તેને ચોદ વરસની સમુદ્રપારની શિક્ષા કરી તેમાં ઠરાવ્યું કે જે ગુનાહ પીનક્ષોડ પહેલાં કરેલા છે તેને કા. ૭૫ લુગતી નથી માટે આ કલમના ગુનાહની શિક્ષા કરી (મુ. હા. વા. ૪ પા. ૧૧ સરકાર વિ. કુશાબનએથ.)

આ કલમ મુજબ તોહામત સાબિત થયું અને પ્રથમ કા. ૩૭૬ મુજબ તોહામત સા-

ખિત થઈ શિક્ષા થઈ હતી તેથી હાલના ગુનાહ બદલ ફટકાની શિક્ષા કરી પણ આ કલમની અને કા. ૩૭૬ નો ગુનોહ જુદો છે માટે ફટકાની શિક્ષા થાય નહીં તેથી રદ કરી (મુ. હા. વા. ૭ પા. ૧૮ સરકાર વિ. આર્ગીયાસમીપા.)

પોલીસ કાન્ટોનમેન્ટો તેમને સંપત્તિ ધરમાંથી ચોરી કરે તો તેથી તેઓપર આ કલમ મુજબનુ તોલિમત હરે (કા. હા. વી. રી. વા. ૩ પા. ૨૬.)

કોમને બચા કરવાની યા કોમનાપર હુમલો કરવાની, યા તેવાં બીજાં કલ્પ કરવાની તૈયારી કરી રાત્રે ગુપ્ત ગ્રહપ્રવેશ કર્યાથી ગુનેહગારપર પી. કો. કા. ૪૫૮ અને ૪૫૬ મુજબ તોલિમત મુક્યાં. આવીરીતે તોલિમત મુક્યા છતાં તેનાપર પી. કો. ક. ૩૮૦ મુજબ ચોરીનું તોલિમત ઠરાવવાનો ડેપુટી માજીસ્ટ્રેટને અધિકાર નથી તેણે પ્રથમના તોલિમત ઉપરથી કામ કમીટ કર્યું જોખનું હતું સખ્ય ૨. માજીસ્ટ્રેટનો હુકમ રદ કરી કાયદા પ્રમાણે ચોકસી થતા કામ મોજ્યું (કા. હા. વી. રી. વા. ૬ પાને ૫ સરકાર વિ. બતુડીમી.)

દોરાં બાંધવા માટે છાયાનું છાપર બાંધ્યું હોય તો તે આ કલમ પ્રમાણે માલ રાખવાની જગા છે. (સ્ટા. પ. ૨૮૮.)

આરોપિતે કુરિયાદીના રહેવાના ધરમાં પ્રવેશ કરી તે ના, ના કહે તો પણ તેની રૂબરૂ કેટલીક મિલકત તે બદલાવનાનથી લઈ ગયો તેમાં ઠરવ્યું કે પી. કો. કા. ૩૮૦ પ્રમાણે ગુનોહ થાય છે તે કલમ પ્રમાણે હોયવધી કરનારી બાબતો એવી છે કે રહેવાનું ધર યા હમારત કે જોનો ઊપયોગ મિલકત રાખવા માટે કરવામાં આવે છે તેમાં પ્રવેશ કરવા એ છે એમ પ્રવેશ કર્યાથી ધણી ધરમાં છે માટે સાપ્રાધપણમાં કાંઈ કમીપણું થતું નથી (મુ. હા. તા. ૭ સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૧ સરકાર વિ. કાસીરામ બાકસેહ.)

ચોરી કરવાને ધરદે રાત્રે ધર ફોડવું અને ચોરી કરવી એવા બે ગુનાહની સાથેની એકજ કામમાં થઈ તો તે અપરાધ બદલ એકજ શિક્ષા આપી તો પણ ચીના નથી; પરંતુ તે શિક્ષા તે પૈકીમાં જે બારે ગુનોહ હોય તેને માટે કાયદામાં જે શિક્ષા કરમાવી હોય તે શિક્ષાથી જ્વરતી ન કરવી; કીંતા તે પૈકી પ્રત્યેક ગુનાહ બદલ જુદી જુદી શિક્ષા આપવી અને તે જુદી જુદી શિક્ષા પણ તેમાંના જ્વરતી ગુનાહ બદલ કાયદામાં કરમાવેલી શિક્ષા કરતાં વધવી ન જોખાયે (મુ. હા. ઈ. લા. વા. ૧ પા. ૨૧૪ સરકાર વિ. તુકયા બાન તમણા.)

એકજ બ્યવહારના કામમાં એકજ હેતુ પારપાડવા માટે આરોપિતે કેટલાંક કલ્પ કર્યા હોય અને તેમાંના પ્રત્યેક કલ્પ ઊપરથી જે જુદા જુદા નાના અપરાધ થતા હોય તે કરતાં તે તમામ કલ્પ મળી અધિક મોટો એવા એક અપરાધ થતો હોય અને છતસાર્કના કારણે સર મુખ્ય અપરાધ અને બીજા હલકા અપરાધ તોલિમત નામામાં લખવા જો કે સર્જ વાર હોય તો પણ શિક્ષા આપતી વખતે તેમાંના મુખ્ય અને સર્વમાં મોટો એવાજ અપરાધ હોય તે બદલ સાગિતો કરી શિક્ષા કરવા એ સગવડ બરેલું છે તેથી રાત્રે ધર ફોડવું અને તેમાં ચોરી કરી હોય તો તે બદલ કા. ૪૫૭ મુજબ તોલિમત મુક્યું (અહલા. ઇ. લા. વા. ૨ પા. ૧૪૪ સરકાર વિરૂધ. આગુધ્યા.)

ચોરી કરવા સાથે રાત્રે ધર ફોડવું તા. રહેવાના ધરમાં ચોરી કરવી એ ગુનાહઓ ફોજદારી કામ ચત્રાવવાનો રીતના કાયદાની કા. ૪૫૪ પ્યારા ૩ મુજબ શિક્ષા કરવા સાથે એક ગુનાહ જેવા સમજવા એમ છે માટે તે ગુનાહઓની સાથેની ઠરાવ ઉપરથી એક ગુનાને સાથે જમણી કેદની શિક્ષા તથા બીજા ગુનાહને સાથે ફટકા મારવાની શિક્ષા એમ કાયદેસર રીતે કરાય નહીં. (મુ. હા. તા. ૧૧ ડીસેમ્બર ૧૮૭૩ સરકાર વિરૂધ. ગોવિંદા બીનારામ વિગરે.)

સગીર વયના આરોપિતે ધરમાં ચોરી કર્યાનો ગુનોહ ક્યો છે એમ ઠરાવ કરી માજીસ્ટ્રેટ તણુ મહીત્વ. સખ્ય કેદની શિક્ષા કરી હુકમ ક્યો કે આ શિક્ષાના બદલામાં તે ગુનેહગારને ચૌદ રાહિતા સુધી સુધારાના ધરમાં કેદ રાખવો તેમાં ઠરવ્યું કે ફત્તાણી મુદત સુધી કેદની સજા, માજીસ્ટ્રેટ એકવાર આખ્યા પછી તે ગુનેહગારને તેથી વધારે મુદત સુધી

સુધારાના ધરમાં કેદ રાખવો એવો હુકમ તે ફરમાવી શકતા નથી. (મુ. હા. તા. ૮ જુન ૧૮૭૬ સરકાર વિં ગણપથવા બીનહરી.)

શેઠના કબજા માહિલી | ૩૮૧. કોઈ માણસ મેહતો અથવા ચાકર હોય, અથવા મિલકતની મેહતા અથવા ચાકરે ચોરી કરે. | મેહતા દાખલ કે ચાકર દાખલ રાખેલો હોય, તે માણસ અગર પોતાના શેઠ અથવા રાખનારના કબજા માહિલી કાંઈ મીલકતની ચોરી કરે તો તેને સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા ફરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—એક દિવસને માટે ગાડી બાડે રાખ્યાથી ગાડીવાળો બાડે રાખનારનો નોકર નથી સ્ટા. પ્ર. ૨૫૦

તેમજ બોટ બાડે રાખી હોય તો તે આ કલમ પ્રમાણે મેહતો અથવા નોકર ન કહેવાય (કા. હા. વી. રા. વા. ૮ પા. ૩૨.)

ચોરી કરવા | ૩૮૨. જે માણસ ચોરી કરે, તેણે અગર તે ચોરી કરવા સાર, સાફ મોત અથવા અથવા તે ચોરી કરવા પછી નાશી જવા સાર, અથવા તે ચોરીથી મ. વ્યથા કરવાની તે- | જેલી મીલકત રાખવા સાર, કાંઈ શખસનું મોત આણવાની, અથવા ચોરી કરે. | કોઈને વ્યથા, અથવા અટકાવ કરવાની અથવા મોત, વ્યથા કે અટકાવનો બચ ઉત્પન્ન કરવાની, કાંઈ તર્જયારી કરી હોય, તો તે માણસને દશ વરસની મુદત સુધીની સખત કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

દૃષ્ટાંત.

(અ) ઝ ના કબજા માહિલી કાંઈ મીલકતની અ ચોરી કરે, અને એ ચોરી કરતી વેળા- એ તેના કપડામાં રાખેલી એક બરેલી પિસ્તોલ હોય, અને તે પિસ્તોલ અગર ઝ સાહામો થાય તો ઝ ને વ્યથા કરવાના ઇરાદાથી રાખી હોય, તો અ એ આ કલમ- માં ખ્યાન કરેલી ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

(બ) અ ઝ નું ખીસુ કાતરે, અને તેણે પોતાના કેટલાએક સોખતીઓને આસપાસ રાખ્યા હોય, એટલાં સાર કે, અગર શું બને છે તે ઝ ના જાણ્યામાં આવે અને ઝ સામો થાય, અથવા અ ને પકડવાની કોશિશ કરે, તો તેઓ ઝ ને અટકાવે, તો અ એ આ કલમમાં ખ્યાન કરેલી ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

જખરાઈથી કહડાવવા ખાખત.

જખરાઈથી કહડાવવું. | ૩૮૩. જે માણસ ઇરાદાથી કાંઈ શખસને તે શખસને પોતાને અથવા બીજા કોઈને નુકશાન કરવાનો બચ ઉત્પન્ન કરે, અને તેમ કરી ને તે બચ પામેલો શખસ કાંઈ મીલકત, અથવા કિમતી દસ્તાવેજ, અથવા સહી કે મોહર કરેલી જે વસ્તુનો કાંઈ કિમતી દસ્તાવેજ બનાવી શકાય એવી કાંઈ વસ્તુ, કોઈ શખસને આપે, એમ બદલાતથી કરે, તો તે માણસે “જખરાઈથી કહડાવવાનો ગુનોહ” કર્યો એમ સમજવું.

દૃષ્ટાંત.

(અ) તું મને પહસા આપ, નહીં તો તારી આખર જામ એવું હું કાંઈ છાપીશ એમ કહીને અ ઝ ને ધમકાવે; અને એમ કરીને ઝ તેને પહસા આપે એમ અ કરે,

તો અમ્મે જખરાઈથી કહડાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

- (ખ) તું આટલા રૂપિયા મને આપવાની એક ચેઠી લખી તે પર સહી કરી આપ, નહી તો હું તારા બાળકને ગેરબાજબી કેદમાં રાખીશ એવી રીતે અમ્મે જ ને ધમકાવે, અને જ તેવી ચેઠી લખી તે પર સહી કરી આપે, તો અમ્મે જખરાઈથી કહડાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.
- (ક) મારા ખેતરમાંના પાકનો આટલો ભાગ હું બ ને આપીશ, અને તે ન આપ તો આટલો દંડ આપીશ, એવી સરતનું એક ખત કરીને તે પર સહી કરીને તું બ ને આપ, નહી તો તારા ખેતર મધ્યેના પાકનો નાશ કરવાને હું ડંગોરાવાળા માણસો મોકલીશ, એવી રીતે અમ્મે જ ને ધમકાવે, અને તેથી કરીને જ તેવું ખત લખી તે પર સહી કરી આપે એમ કરે, તો અમ્મે જખરાઈથી કહડાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.
- (ડ) જ ને મહાબધાનો બધ પમાડીને અમ્મે બદવાનતથી એવું કરે કે એક કોરા કાગળ ઉપર પોતાની સહી અથવા મોહોર કરીને તે કાગળ જ અમ્મે ને આપે, અને તે પ્રમાણે જ તે કાગળ પર સહી કરીને તે કાગળ અમ્મે ને આપે, તો એ ટુકાણે તે સહી કરેલા કાગળનો કાંઈ મિલકતી દસ્તાવેજ બનાવી શકાય માટે, અમ્મે જખરાઈથી કહડાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

ટીકા.—આ કલમ પ્રમાણે જીલમ લેવાના પ્રકાર બે છે પહેલો પ્રકાર દુઃખ દેવાની બીક બતાવવી. બીજો પ્રકાર તરતજ દુઃખ દેવાની બીક આપવી. તો પણ જે દુઃખ દેવાનું તે મોત, બધા કીંવા ગેરબાજબી કેદ કરવાની હેવી ન જોઈએ કોઈ માણસ બહાર જઈ લોકો પાસેથી કર લેવા હુકમ થયો છે એમ કહી પછસા લેતો તે ચોરી નથી પણ ઠગાઈ છે (મિ. પ્ર. ૨૭૩.)

આ કલમ પ્રમાણે જખરાઈથી કડાવાની જે વાખ્યા બતાવી છે તેવી બીક આ કામમાં કંઈજ નથી. કારણ કે કેદીએ જંગલનાં લાકડાં લેવાનો હક સરકાર પાસેથી ખરીદ કરેલો અને સરકાર સાથે થયેલા કરારમાં બીજાનો તેમાંથી લાકડાં લેવાનો હક કાયમ રાખેલો તે છતાં તે જંગલમાંથી લાકડાં લઈ જનારને અટકાવી તેની પાસેથી કેદીએ પૈસા કડાવ્યા તેમાં ઠગાઈ કે કેદી આ કલમ પ્રમાણેનો ગુનેહગાર નથી (મુ. હા. વા. ૩ પાને ૪૫ સરકાર વિરૂધ્ધ અબદુલકાદર બાળાઆબુજી)

પૈસા નહિ આપેતો કોજારી ગુનાહાનું તોહામત તારાપર મુકીશ એમ કહી પૈસા કડાવે તો તે ગુનોહ આ કલમ પ્રમાણે છે. તેમજ આ કલમ પ્રમાણેનો ગુનોહ સંપૂર્ણ થવા માટે એક શખસને બધાનો બધ પમાડી બદવાનતથી તેની પાસેથી કાંઈ મિલકત મુકાવે તો એ પ્રતિ છે (ઈ. ડા. પૃ. ૩૪૯)

અમુક પૈસા આપ નહિતો તારી નોકરી ખોવરાવીશ એમ કહી પૈસા મળવે તે આ કલમ પ્રમાણેનો ગુનેહગાર સાચ (કા. હા. વી. રી. વા. ૧૮ પાને ૧૭)

જખરાઈથીક | ૩૮૪. જે માણસ જખરાઈથી કહડાવવાનો ગુનોહ કરે, તેને ત્રણ હડાવવાનીશિક્ષા. | વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડનો અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—ગ્રામી કલમ મુજબ ધમકી આપનારજ પૈસા મળવવા જોઈએ એમ કાંઈ જરૂર નથી. પણ સલાહ કરેલા પ્રમાણે તેમાંના એકે ધમકી આપી અને બીજાએ પૈસા

કડાવ્યા તો તે સરવને આ કલમ મુજબ તોડીમત લાગે. પૈસા મેળવનારે મદદ કરી ગણાય અને તેમ બની શકે તોપણ તે કરવું જરૂરનું જ છે એમ નથી (મુ. હા. વા. ૨ પા. ૩૯૪ સરકારે વિ. શંકર બગવાંત વિગરે)

આ કલમ પ્રમાણે જખરાઈથી કહાડાવવાનો ગુનોહ ગામના ગોકીદાર સમક્ષ થયા છતાં તેણે ગુનોહ કરવો બાજબી નથી એમ તે ઓકીદારે તેને કહ્યું નહિ તેટલા ઉપરથી તે ઓકીદાર તે ગુનાહમાં મદદ કર્યા બદલ ગુનેહગારે યદ્દ શકતો નથી (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૮ પા. ૭૨૮ ગોપાળચંદર વિ. કુતમોનીબટવા)

એકથી વધારે માણસોએ મસલત કરી કે તેમાંના કોઈએ ડર બતાવવો, કાંઈએ મિલકત કહાડવી તો તેમાંના દરેકજણ આ કલમ પ્રમાણે ગુનેહગાર છે, મુ. હા. વા. ૨ પા. ૪૧૭)

જખરાઈથી કહાડાવવા નો ગુનોહ કરવા સાંકે કોઈ સખસને નુકશાનનો બચ ઉત્પન્ન કરવો. ૩૮૫. જખરાઈથી કહાડાવવાનો ગુનોહ કરવા સાંકે ને માણસ કોઈ સખસને કાંઈ નુકશાનનો બચ ઉત્પન્ન કરે, અથવા બચ ઉત્પન્ન કરવાની કોશીશ કરે, તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

મોત અથવા માહાબ્ધ થાનો બચ કોઈ સખસને પમાડીને જખરાઈથી કહાડાવવાનો ગુનોહ કરવો. ૩૮૬. કોઈ સખસને, તે સખસને, પોતાને અથવા બીજા કોઈને મોત અથવા માહાબ્ધ કરવાનો બચ ઉત્પન્ન કરીને ને માણસ જખરાઈથી કહાડાવવાનો ગુનોહ કરે, તે માણસને વશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે;

જખરાઈથી કહાડાવવાનો ગુનોહ કરવા સાંકે કોઈ સખસને મોત અથવા માહાબ્ધનો બચ ઉત્પન્ન કરવો. ૩૮૭. ને માણસ, જખરાઈથી કહાડાવવાનો ગુનોહ કરવા સાંકે કોઈ સખસને, તે સખસને પોતાને અથવા બીજા કોઈને મોત અથવા માહાબ્ધ કરવાનો બચ ઉત્પન્ન કરે, અથવા બચ ઉત્પન્ન કરવાની કોશીશ કરે, તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

મોત અથવા સમુદ્રપાર વગેરેની શિક્ષા થઈ શકે એવા ગુનાહનું તોડીમત મુકવાનો બચ ઉત્પન્ન કરીને જખરાઈથી કહાડાવવા નો ગુનોહ કરવો. ૩૮૮. મોતની, અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની કેદની, શિક્ષા થઈ શકતી હોય એવો કોઈ ગુનોહ કરવાનું અથવા કરવાની કોશીશ કરવાનું, અથવા એવો ગુનોહ બીજા કોઈ સખસ પાસે કરવાને તેને લલચાવવાની કોશીશ કરવાનું, તોડીમત કોઈ સખસનો પોતાની ઉપર અથવા કોઈ બીજાની ઉપર મુકવાનો બચ તે સખસને ઉત્પન્ન કરીને, ને માણસ જખરાઈથી કહાડાવવાનો ગુનોહ કરે, તે માણસને દસ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે. અને અગર ૩૭૭ મી કલમ મુજબ શિક્ષા થઈ શકે એવો તે ગુનોહ હોય તો તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા થઈ શકે.

જાપરાધથી કહડાવવા-
નો ગુનોહ કરવા કોઈ સ-
ખસને કોઈ ગુનાહના નો-
હોમનનો ભય ઉત્પન્ન ક-
રેવા.

૩૮૯. જાપરાધથી કહડાવવાનો ગુનોહ કરવા સાર, મોતની,
અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દશ વરસની મુદત
સુધીની કેદની શિક્ષા થઈ શકતી હોય એવા કોઈ ગુનોહ કરવાનું
અથવા કરવાની કોશિશ કરવાનું તોહોમત કોઈ શખસની પોતાના

ઉપર અથવા કોઈ ખીજની ઉપર મુકવાનો ભય તે સખસને જે માણસ ઉત્પન્ન કરે, અ-
થવા ઉત્પન્ન કરવાની કોશિશ કરે, તે માણસને દશ વરસની મુદત સુધીની ખેમાંના ગમ્મ તે
પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે; અને અગર
૩૭૭ મી કલમ મુજબ શિક્ષા થઈ શકે એવા તે ગુનોહ હોય, તો તે માણસને જીવતાં સુધી
સમુદ્રપારની શિક્ષા થઈ શકે.

અપહરણ તથા ડાકાઘટી બાબત.

અપહરણ. | ૩૯૦ સરવે અપહરણમાં અગર તે ચોરી અથવા જાપરાધથી કહડા-
વવાનો ગુનોહ હોય છે.

- ચોરી દ્વારે અ- | અગર કોઈ ચોરી કરવા સાર, અથવા ચોરી કરવામાં, અથવા
પહરણ થાય છે. | ચોરીથી મળેલી માલકત લઈ જવામાં અથવા લઈ જવાની કોશિશ કરવા
માં, તે ગુનેહગાર, તે મતજામસર; બુદ્ધિપૂરવક કોઈ સખસનું મોત આણે, અથવા તેને
બધા કે ગેરબ્યાજબી અટકાવ કરે, અથવા મોત, બધા કે ગેરબ્યાજબી અટકાવ કરવાની
કોશિશ કરે, અથવા તાત્કાલિક મોત, તાત્કાલિક બધા કે તાત્કાલિક ગેરબ્યાજબી અટકાવ
કરવાનો ભય ઉત્પન્ન કરે, અથવા ભય ઉત્પન્ન કરવાની કોશિશ કરે, તો તે ચોરી અપહરણ
થાય છે એમ સમજવું.

જાપરાધથી ક | અગર જાપરાધથી કહડાવવાનો ગુનોહ કરતી વખતે તે ગુનોહ કર-
હડાવવું તે ક્યારે | નાર ભય પમાડેલા સખસની આગળ હાજર હોય, અને તાત્કાલિક
અપહરણ થાય | મોત, અથવા તાત્કાલિક બધા, અથવા તાત્કાલિક ગેરબ્યાજબી અટકાવ
છે. | તે શખસને અથવા કોઈ ખીજ શખસને કરવાનો ભય તે શખસને ઉત્પન્ન કરે તે જાપ-
રાધથી કહડાવવાનો ગુનોહ કરે; અને એ પ્રમાણે ભય ઉત્પન્ન કરીને તે ભય પમાડેલા શખ-
સનું મન એવું કરે કે તે શખસ તેજ વખતે અને તેજ ઠેકાણે જાપરાધથી કહડાવેલી વસ્તુ
આપી દે, તો તે જાપરાધથી કહડાવવું અપહરણ થાય છે એમ સમજવું.

ખુલાસો—અગર તે ગુનોહ કરનાર એટલો નજીક હોય કે તેથી તે ખીજ શખસને
તાત્કાલિક મોતનો અથવા તાત્કાલિક બધાનો અથવા તાત્કાલિક ગેરબ્યાજબી અટકાવનો, ભય
ઉત્પન્ન થાય, તો તે હાજર છે એમ સમજવું.

દુષ્ટાંત.

(અ) અ ઝે ને નીચે દાખીને ઝાલી રહે, અને ઝ ની રજામંદી શીવાય ઝ ના કપડા-
માંથી ઝ ના પાસા તથા દાગીના દગજખાજીથી કાઢાડી લે, તો એ ઠેકાણે અ એ
ચોરી કરી, અને તે ચોરી કરવા સાર તેણે બુદ્ધિપૂરવક ઝ ને ગેરબ્યાજબી અટકાવ
કર્યો માટે તેણે અપહરણ કર્યું એમ સમજવું.

(બ) અ ઝ ને ધોરી રસ્તા ઉપર મળે અને એક પિસ્તોલ દેખાડીને કહે, કે તારી નાણાંની થેલી આપ, અને તે પરથી ઝ પોતાની થેલી આપી દે. તો એ ટૂંકાણે તાત્કાલિક વ્યથાનો બચ ઉત્પન્ન કરીને અ એ ઝ ની પાસેથી તે થેલી જબરાપથી કહડાવવાનો યુનોહ કર્યો, અને તે યુનોહ કરતી વખતે તે ઝ ની આગળ હાજર હતો. માટે અ એ અપહરણ કર્યું એમ સમજવું.

(ક) ઝ પોતાના બાળકને લઇને બચ છે એવામાં ધોરી રસ્તાપર ઘેને અ મળે. અને તે બાળકને લઇને અ ઝ ને એમ કેહેલું તું તાહારી નાણાંની થેલી આપ, નહીં તો હું આ બાળકને પેલી ટેકરી ઉપરથી નીચે ફેંકી દઇશ; અને તે પરથી ઝ પોતાની થેલી આપી દે, તો એ ટૂંકાણે જ બાળક ત્યાં હાજર છે તે બાળકને તાત્કાલિક વ્યથા કરવાનો બચ ઝ ને ઉત્પન્ન કરીને ઝ ની પાસેથી તેની થેલી અ એ જબરાપથી કહડાવી માટે અ એ ઝ ની પાસેથી અપહરણ કર્યું એમ સમજવું.

(ડ) “તાહર બાળક માહારી ટોળીના હાથમાં છે, અને તું હમને દશ હજાર રૂપિયા મોકલ, નહીં તો અમે તારા બાળકનો જીવ લઇશું.” એમ કહીને અ ઝ ની પાસેથી કાંઈ મોકલત મેળવે તો એનું નામ જબરાપથી કહડાવવું, અને એને માટે તે યુનાની શિક્ષા યત્ન શકે, પણ પોતાના બાળકનું તાત્કાલિક મોત થવાનો બચ ઝ ને ઉત્પન્ન કરવામાં આવે નહીં, તો એ કાંઈ અપહરણ ગણાય નહીં.

ટીકા.—આ કલમમાંના કારણમાંના કોઈ એક કારણ સારૂ દુઃખાપત કરવામાં આવી ન હોય પણ એકાએક આવી પહોંચેલા આદમીના હાથમાં પકડાઈ નહિ જવાસારૂ દુઃખાપત કરવામાં આવી હોય તો એ સદરહુ દુઃખાપતને લાંબી એ ચોરી અપહરણ થતી નથી (મુ. હા. તા. ૨૭ જુન ૧૮૭૨ સરકાર નિરૂપ કાળીયો કેરીઓ વિગરે)

ચોરને પકડવા તેની પાછળ દોડનારને તે પકડે નહિ એ ધરાદાયી પથર ફેંકે અને ચોરીનો માત્ર નાખીદેતો તેમાં અપહરણનો યુનોહ થતો નથી (મ. હા. વા. ૩ પા. ૪)

આ કલમમાં કેહેલો જ બચ બતાવેલો તે જીવ લેવાનો, કાંવા જીવ લેવાને પ્રયત્ન કરવાનો, કીવા વ્યથા કરવાનો, અગર ગેરબાજબી અટકાવ કરવાનો કાંવા બીજો એવી રીતનો બચ બતાવેલો જોઈએ તેથી જો આખું કીવા મિલકતને નુકશાન કરવાનો બચ બતાવે તો તે અપહરણ ન થતાં કા. ૩૮૩ પ્રમાણે યુનોહ થાયછે. તેમજ ચોરનો મિલકત ચોરનારના કબજામાં આવા યુનાહમાં અવશ્ય જોઈએ; પછી તે કબજા થોડા વખતનો હોય અને પછી તરતજ માલિકને પાછો આપ્યો હોય તોપણ હરકત નથી (મ. પૂ. ૨૭૭)

ચોરી કરવામાં ધરદણી સામે થાય તો તેને મારવાનો ધરાદો કર્યો હોય યા એ પ્રમાણે મારવાની કોશિશ કરવામાં આવે તો તેવી વખતે આ કલમ પ્રમાણે યુનોહ કર્યો ગણાય (કા. હા. વી. રી. વા. ૫ પા. ૯૫)

ડકાઈટી. | ૩૯૧. અગર પાંચ અથવા વધારે શખ્સો એકઠા મળીને કાંઈ અપહરણ કરે અથવા કરવાની કોશિશ કરે, અથવા જો શખ્સો એકઠાં મળીને અપહરણ કરતાં અથવા કરવાની કોશિશ કરતાં હોય તે, તથા જો શખ્સો હાજર હોય અને તે અપહરણ તથા કોશિશ કરવામાં સાહાય કરતા હોય તે, એ બંને મળીને તેઓની આખી સંખ્યા પાંચ અથવા વધારે થાય, તો એ પ્રમાણે અપહરણ કરનાર કોશિશ કરનારે. અથવા સાહાય કરનાર હરએક શખ્સે “ડકાઈટી” કરી એમ સમજવું.

ટીકા.—આરોપિતે કૃષિાદીનું ધર ફાણું અને પછી કુરિયાદી પાસે પોતાના દેવાનું ખત માગ્યું. પછી આરોપિતમાંના એકે તેનું નાક ઝાઝી રાખ્યું અને બીજાએ તે કાઢ્યું તથા નાક ઝાઝી રાખનારે કૃષિાદીની સોનાની આંગુડી કાઢી લીધી તેમાં ઠરાવ્યું કે કુરિયાદીના ખતની ચોરી સરખે આરોપિતે કરી એમ અને તેમ કરવા કુરિયાદીને અટકાવમાં રાખ્યાનું શાખિત થયું તેથી આરોપિત ડાકાઘટીના ગુનેહગાર થાયછે (મુ. હા. ઇ. લા. વા. ૧ પા. ૧૦ સરકાર વિ. અરેરાવ બાજીરાવ અને બીજા)

ગાયકવાડના મુલકમાં ડાકાઘટી થઈ અને તેમાં ચોરાયલા માલમાંની કાંઈ માલ આરોપિતે અંગરેજી રાજ્યના કોઈ ગામમાં છુપાવ્યો તેમા ઠરાવ્યું કે ડાકાઘટીનો ગુનોહ પર મુલકમાં થયો અને ચોરીનો માલ આ મુલકમાં મળ્યો તો એ ડાકાઘટીનું કૃત્ય આ હદમાં થયું નથી તેથી તેના પર ડાકાઘટીનો ગુનોહ મુકી તેનો ઇનસાફ આ રાજ્યના કોરટથી થઈ શકે નહિ. પણ ચોરાનો માલ આ મુલકમાંથી મળ્યો તેથી કા. ૪૧૨ પ્રમાણે ચોરીનો માલ રાખ્યાનું તોડામત રાખી તેના તપાસ આ રાજ્યની કોરટ કરી શકે (મુ. હા. ઇ. લા. વા. ૧ પા. ૫૦ સરકાર વિ. લખીયા ગોવિંદ વિગરે)

કેદી પર ડાકાઘટીનું તોડામત હતું તેમાંથી શેશનજડને અને આસિસરે તેને મુક્ત કરવા પણ પૂરાવપરથી શેશનજડને તેને અહ પ્રવેશનો ગુનેહગાર ઠરાવ્યો તેમાં ઠરાવ્યું કે ગૃહ પ્રવેશના ગુનાહનો આરોપ તમાગપરંચ એમ કી. પ્રો. કા. ૪૪૫ પ્રમાણે કેદીને સમજાવવું જોઈતું હતું પણ તેમ કર્યું નથી અને પ્રવેશનો ગુનોહ એ ડાકાઘટીનો ભાગ નથી માટે અહ પ્રવેશનું તોડામત રદ કર્યું (કા. હા. વી. રી. વા. ૨૩ પાને ૫૬ સરકાર વિ. સલામત અહલી)

ડાકાઘટી થયા પછી છ કલાકના ટુંકા વખતમાં કોઈ શખ્સ તે ગુનાહમાં ગયેલા માલ સાથે પકડાય અને તે જો બીજી રાતે ગામિત ન કરે આપે તો ડાકાઘટી કરનાર છે એમ ગણવું (કા. હા. વી. રી. વા. ૩ પા. ૧૦)

પાંચજણુ ધર ફાડી ચોરી કરવા ગયા અને ફાડવાનું કૃત્ય કરતાં કેટલાક લોક જાગી ઉઠવાથી જુમ પડતાં ચોરમાંના એકે ભેગા થયેલા લોકમાંના એકને મારી નાખ્યો તેમાં ડાકાઘટીનો ગુનેહગાર નહિ ઠરાવતાં ધર ફાડ્યાનો ઠરાવ્યો (ઈ. ડા. ૫. ૩૪૮)

અપહરણની | ૩૬૨. જે માણસ અપહરણ કરે, તેને દશ વરસની મુદત સુધીની શિક્ષા. | સંખત કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે; અને અગર તે અપહરણ ધોરી રસ્તાપર, સુર્યાસ્ત તથા સુર્યાસ્તની વચ્ચે, કરવામાં આવે, તો કેદ ચૌદ વરસ સુધીની થઈ શકે.

ટીકા.—કોઈને નિચે પાડી નાખી તેની બેથુધિમાં તેની પાસેથી કાંઈ માલ લેવો એ તથા કોઈની વાળી એમી લેવા તેનો કાન તોડવો તે તથા કોઈની ધડીયાળની સાંકળી તેને પાડીને લેવામાં આવે તે એ ગુનાહ અપહરણના કહેવાય (આર્ય. ૫. ૪૫૧)

અપહરણ ક | ૩૬૩ જે માણસ અપહરણ કરવાની કોશિશ કરે, તેને સાત વરસની કોશિશ. | સતી મુદત સુધીની સંખત કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

અપહરણ ક | ૩૬૪. અગર કોઈ શખ્સ, અપહરણ કરવામાં અથવા અપહરણ કરવામાં બુદ્ધિપૂર કરવાની કોશિશ કરવામાં બુદ્ધિપૂરવક વ્યથા કરે, તો તે શખ્સને, તથા બીજાને કોઈ શખ્સ તેની સાથે તે અપહરણ કરવામાં અથવા અપહરણ કરવાની કોશિશ કરવામાં શામિલ હોય તે શખ્સને, જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દશ વરસની મુદત સુધીની સંખત કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—આ કલમના કા. ૩૯૧માં જે ગુનાહની વાખ્યા કહીછે તે ગુનાહનો સમાવેશ કલમમાં સમાવેશ થાયછે તેથી આરોપિત એક જ કલમમાં જે ગુનાહ કરેલા હોયતો તેને ફક્ત આ કલમ પ્રમાણે શિક્ષા આપવી (કા. હા. વી. રી. વા. ૧ પા. ૨)

ડાકાઢીનીશિક્ષા. | ૩૯૫. જે માણસ ડાકાઢી કરે, તેને જીવતાં સુધી સમુદ્ર-પારની, અથવા દશ વરસની મુદત સુધીની સખત કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—કેદીપર આ કલમ પ્રમાણે તોહિમત મુકયું હતું અને કા. ૪૧૨ પ્રમાણે ચોરીનો માલ ડાકાઢી કરનાર લોક પાસેથી લેવાનો ગુનોહ શાખિત કર્યો તેમાં ડરાવ્યું કે ગુનાહની શાખિતીનો ડરાવ દુરસ્ત નથી કારણ કે જ્યનજડને મુકેલું તોહિમત કા. ૪૧૨ પ્રમાણે ન-હોતું અને કી. પ્રો. કા. ૫૬ થી તે ૫૯ સુધીના નિયમો લાગુ પડે એવા એ મુકદ્દમો નહોતો (મુ. હા. તા. ૧૬ જુન ૧૮૭૦ સરકાર વિં ગોપાળ પરબુરામ વિગરે)

આરોપિતપર પ્રથમ આ કલમ પ્રમાણે તોહિમત મુકયું. તેની તપાસ એક માજી-સ્ટ્રેટ ચલાવી તે વખતે તે માજીસ્ટ્રેટ એ તોહિમત બાજુપર રાખી આરોપિત એ ગેરકા-યદસ્ત મંડળીનો માણસછે એવા આરોપનો તેનો કા. ૧૪૩ પ્રમાણે જવાબ લઈ તેનાપરના તોહિમતની તપાસ સંક્ષીપ્ત પ્રકારની ચોકશી પ્રમાણે કરી તેમાં ડરાવ્યું કે પ્રથમ ફરિયાદ કા. ૧૪૩ પ્રમાણે થઈ નથી પણ આ કલમ પ્રમાણે થઈછે એટલે માજીસ્ટ્રેટથી સંક્ષીપ્ત પ્રકારની ચોકશી કરાય નહિ (કા. હા. વી. રી. વા. ૨૧ પા. ૮૯ દવારકાંનાથ મજમુદાર વિં નાલુદાસ)

ખુનની સાથે | ૩૯૬. અગર પાંચ અથવા વધારે શખસો સાથે મળીને ડાકાઢી ડાકાઢી. કરતા હોય તેઓમાંનો કોઈ તે પ્રમાણે ડાકાઢી કરવામાં ખુન કરે, તો તે શખસોમાંના હરએકને મોતની, અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દશ વરસની મુદત સુધીની સખત કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ખુનની અથવા મહાવ્ય | ૩૯૭. અગર અપહરણ અથવા ડાકાઢી કરતી વખતે, થા કરવાની કોશિશનીસાથે તે ગુનેહગાર કાંઈ બંધકરે શસ્ત્ર વાપરે, અથવા કોઈ શખસને અપહરણ અથવા ડાકા મહાવ્યથા કરે, અથવા કોઈ શખસનું મોત આણવાની કે તેને મહાવ્યથા કરવાની કોશિશ કરે, તો તે ગુનેહગારને કેદની, જે શિક્ષા કરવામાં આવશે તે સાત વરસથી ઓછી થશે નહીં.

ટીકા.—આ કલમ જેવી કલમના ડરાવોમાં જ્યારે ગુનાહનો સમાવેશ થાયછે ત્યારે દોષાધીક્ય કરનારી બાબતોના સખબથી તે ગુનાહને ઓછામાં ઓછી જે સજા કરવા વિશે તે કલમમાં ડરાવછે તોએપણ તેવી દોષાધીક્ય કરનારી બાબતો શીછે તે ચારજમાં લખવી જોઈએ જેથી કરીને તોહિમતદાર આશામી જે ગુનોહ પોતે કબ્જા કરે તે ગુનોહ થું છે તથા તેવા બોલવાનો પુરતો પરિણામ શા છે? તે સમજી શકે અથવા ગુનાહનો જે પોતે ઇનકાર કર્યો તો જે મુદાની વાતો રદ કરવા સાર તેને કહેવામાં આવ્યુંછે તે વાતો કહી તે તેના સમજવામાં આવશે (મુ. હા. તા. ૩૧ અગષ્ટ સને ૧૮૭૧ સરકાર વિં મુક્તા માણકા)

બારે સજાની જોખમની મર્યાદા પીનલકોડ કા. ૩૯૦ મુજબ જે ગુનેહગાર અપહરણ અથવા ડાકાઢી કરવામાં અરેખર મહાવ્યથા કરતો હોય તેનાપર કરવાની ફરેલીછે. (મુ. હા. તા. ૧ અગષ્ટ ૧૮૭૨ સરકાર વિં રેવજી કેર વિગરે)

કાંઈ બંધકરે શસ્ત્ર વાપરણ | ૩૯૮. અગર અપહરણ અથવા ડાકાઢી કરવાની કોશિશ

કર્યું હોય, તે વખતે અ પહરણ અથવા ડાકાઘટી કરવાની કોશિય. કરતી વખતે, તે ગુનેહગારે કાંઈ બચકર શસ્ત્ર ધારણ કર્યું હોય, તો તે ગુનેહગારને કેદની ને શિક્ષા કરવામાં આવશે તે સાત વરસથી ઓછી થશે નહીં.

ડાકાઘટી કરે | ૩૯૬. જે માણસ ડાકાઘટી કરવાની કાંઈ તકવારી કરે; તેને દશ વાની તકવારી કે વરસની મુદત સુધીની સખત કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ડાકાઘટીની ટો | ૪૦૦ આ આકટ પસાર થયા પછી કોઈ પણ વખતે નિત્ય ડાકાઘટી માં હોવાની શિક્ષા. ટી કરવાના કારણસર મળેલા શખસોની કોઈ ટોળીમાં જે માણસ હોશે, તેને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા દશ વરસની મુદત સુધીની સખત કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ચોરીની બટકતો ટોળીમાં | ૪૦૧. આ આકટ પસાર થયા પછી કોઈ પણ વખતે, હોવાની શિક્ષા. નિત્ય ચોરી અથવા અપહરણ કરવાનાં કારણસર મળેલા સખસોની કોઈ બટકતી અથવા બીજી ટોળીમાં જે માણસ હોશે, અને તે ટોળી ડગ અથવા ડાકાઘટોની ટોળી નહીં હોયતો, તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની સખત કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ડાકાઘટી કરે | ૪૦૨. આ આકટ પસાર થયા પછી કોઈ પણ વખતે, ડાકાઘટી કરવાનાં વાના કારણસર કારણસર એકઠા થયેલા પાંચ અથવા વધારે સખસોમાંનો જે માણસ એકઠા થવું. હોશે, તેને સાત વરસની મુદત સુધીની સખત કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

મિલકતના સાપ્રાધ ખોટા ઉપયોગ બાબત.

બદદાનતથી | ૪૦૩. જે માણસ બદદાનતથી કાંઈ પણ જંગમ મિલકતનો ખોટો મિલકતનો ખોટો ઉપયોગ કરે અથવા તે પોતાને કામ લગાડે, તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની ખેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દંડાંત.

(અ) અ જ ની મિલકત ઝના કબજામાંથી લે, અને તે લેતી વખતે સુક્ષ્મદિથી તે એમ માનતો હોય કે એ મિલકત માહારી છે, તો અ ચોરીનો તકશીરવાર નયીં પણ પોતાની જુલ માત્રમ પડ્યા પછી અગર અ બદદાનતથી તે મિલકત પોતાને કામ લગાડે, તો તેણે આ કલમ મુજબ ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

(બ) અ ને જ ની સાથે દોસ્તી છે, અને તે જ ના કીતાબખાનામાં જ નહીં હોય એવો વળાએ જીવને જ ની સાફ રજમંદી શીવાય તેમાંથી એક ચોપડી લઈ જાય હવે એ ડાકાઘટી અગર અ ના મનમાં એમ હોય, કે તે ચોપડી વાંચવાના કારણસર

સેવાની મને ઝ ની અરથાંત સમજાય એવી રજમંદી છે, તો અ એ ચોરી કરી નથી. પણ અગર પાછળથી અ પોતાના ફાયદાને સાર તે ચોપડી વેચે, તો તેણે આ કલમ મુજબ ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

- (ક) અ તથા બ એ બંને એક ઘોડાના એકઠા માલોક છે, અને અ વાપરવાનો ઇરાદો કરીને તે ઘોડાને બ ના કબજામાંથી લઈ જાય, તો, એ ઠેકાણે તે ઘોડો વાપરવાનો અ નો હક છે માટે, તેણે બદ્દાનતથી તે ઘોડાનો ખોટો ઉપયોગ કર્યો એમ સમજવું નહી પણ અગર અ તે ઘોડો વેચે, અને તેની કીમત ઉંપજ તે સઘળી મોતાને કામ લગાડે, તો તેણે આ કલમ મુજબ ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.
ખુલાસો ૧લો.—ફક્ત થોડી વાર સુધીજ ખોટો ઉપયોગ કર્યો હોય તો પણ આ કલમના અરથ મુજબનો ખોટો ઉપયોગ છે એમ સમજવું.

દર્શાવ.

ઝ ની એક સરકારો પ્રામિસરી નોટ ખાલી થરા વાળી અ ને જડે, અને તે નોટ ઝ ની છે એમ જાણ્યા છતાં અ એક સરાફને ત્યાંથી કાંઈ રૂપિયા કઢાડીને તેના અવેજમાં તે નોટ ગીરો મુકે, એવા ઇરાદાથી કે પછી તે છોડાવીને હું ઝ ને પાછી આપીશ, તો અ એ આ કલમ મુજબ ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

ખુલાસો ૨ જો.—જે મીલકત કોઈ ખીજ સખસના કબજામાં ન હોય એવી કોઈ મીલકત કોઈ સખસને જડે, અને તે મીલકત સાચવવાના અથવા તેના માલીકને પાછી આપવાના કારણસર તે સખસ તે મીલકત લે, તો તે સખસે તે મીલકત બદ્દાનતથી લીધી અથવા તેનો ખોટો ઉપયોગ કર્યો નથી, અને તેણે ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું નહી; પણ તે મીલકતનો માલોક કોણ છે એ વાતની તેને ખબર હોય, અથવા તે સોધી કઢાડવાનો તેની પાસે ઇલાજ હોય, તે છતાં, અથવા માલીકને સોધી કઢાડીને તેને ખબર આપવાના ઘટતા હજાજ વાપર્યા પહેલાં, તથા માલીક આવીને તે મીલકતનો દાવો કરે એટલા સાર ઘટતી મુદત સુધી તે મીલકત રાખ્યા પહેલાં, અગર તે સખસ તે મીલકત પોતાને કામ લગાડે, તો તેણે ઉપર ખ્યાન કરેલો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

એવી ખામતમાં ઘટતા ઉપાય તે કહ્યા. અથવા ઘટતી મુદત તે કેટલી એ હકીકતની ખામત છે.

મીલકત જેને જડે તે સખસે તે મીલકતનો ધણી કોણ છે, અથવા તેનો ધણી કોઈ અમુક સખસ છે, એમ જાણવું જોઈએ એવું કાંઈ જરૂર નથી, અગર તે મીલકત કામ લગાડતી વખતે તે મીલકત પોતાની છે એમ તે માનતો ન હોય, અથવા તેનો ખરો માલિક જડી શકતો નથી એમ જે તે શુદ્ધિથી માનતો ન હોય તો બસ છે.

દર્શાવ.

- (અ) ધોરી રસ્તાપર પડેલો એક રૂપિયા અ જોય. તે કોનો છે તે અ ને ખબર નહી હોય, અને અ તે રૂપિયા ઉચકી લે, તો અ એ આ કલમમાં ખ્યાન કરેલો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું નહી.

- (બ) ધોરી રસ્તાપર પડેલો એક કાગળ અ ને જડે. તે કાગળમાં એક બેંકનોટ હોય, અને

તે કાગળના શીરનામાપરથી તથા તેમાં લખેલી બીનાપરથી તે નોટ કોની છે એ વાત તેના જાણ્યામાં આવે, અને પછી તે નોટ તે વાપરે, તો તેણે આ કલમ મુજબ ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

- (ક) આ લાવે તેને નાણાં આપણે એવી તરેહનો અથવા એક એક જડે તે એક કોનો ગયો છે એ વાતની તેથી અટકળ થઈ શકે નહીં, પણ જે સમ્પત્તિ તે એક લખ્યો હોય તે સમ્પત્તિનું નામ તે એકમાં લખેલું હોય, અને અથવા એમ જાણતો હોય કે તે સમ્પત્તિ મને અંતાવી સકશે કે ફલાણા ધણીને માટે એ એક લખ્યો હતો. તેવું છતાં તે માલિકને સોધી, કહાડવાની કોશીશ ન કરતાં અથવા તે એક વાપરે, તો તેણે આ કલમ મુજબ ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.
- (ડ) જ ની પછી બરેલી એક થેલી જ ના હાથમાંથી નીકળી પડતી અથવા જોય, અને તે જ ને પાછી આપવાના ઈરાદાથી અથવા ઉચકી લે, પણ પાછળથી તે તેને પોતાને કામે લગાડે, તો અથવા એ આ કલમ મુજબ ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.
- (ઈ) અથવા એક પછી બરેલી થેલી જડે, તો તે થેલી કોની છે. એ વાત અથવા જાણતો નહીં હોય, પણ પાછળથી તેને અપર પડે કે તે જ ની છે. અને તેવું છતાં તે થેલી પોતાને કામે લગાડે, તો અથવા એ આ કલમ મુજબ ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.
- (ફ) અથવા એક કીમતી વીંટી જડે તે વીંટી કોની છે એ વાત અથવા જાણતો નહીં હોય; પણ તેનો માલિક શોધી કહાડવાની કોશીશ કર્યા શોવાય તુરત અથવા તે વીંટી વેચે, તો અથવા એ આ કલમ મુજબ ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

ટીકા.—ફરિયાદીએ સોંપેલો માલ ગુનેહગારે વાપરી આવો તેથી તેનાપર આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત રાખેલું તેમાં ડરાબું કે આવી બાબતમાં બદલ્યાનતથી વિચારસંઘાત કર્યાનું તોહોમત રાખવું જોઈએ. (મુ. હા. વા. ૪ પા. ૩ સરકાર વિરુદ્ધ ગણુવલદે રામચંદ્ર)

આ કલમ મુજબ તોહોમત શાખિત થવાને કેદીએ બદલ્યાનતથી મિલકતનો ખોટો ઉપયોગ કર્યો જોઈએ; પરંતુ આ કામમાં ગુનેહગારને એક વસ્તુ જડી હતી અને તે તેણે ફક્ત પોતાના કબજામાં રાખી હતી. એટલા માટે સદરહુ કલમ પ્રમાણે તોહોમતમાંથી કેદીને મુક્ત કરીએ છીએ (કા. હા. વા. ૧૦ પા. ૨૩ સરકાર વિરુદ્ધ અબ્દુલ)

બીજી બાબતો જોતાં જે કૃત્ય કર્યાથી ગુનોહ થતો નથી તેવા ગુનાહાઓનો સમાવેશ થવા આ કલમમાં તજવીજ કરીએ. યોગ્ય રીતે મિલકત કબજામાં આવી હોય અને મુજબ જે ઉદ્દેશથી આવી હોય તે ઉદ્દેશ કરે, કોંવા જે વાત પક્ષકારોને અગાઉ માહિત નહોતી એવી કાંઈ નવીન વાતની માહિતી થયા છતાં તે મિલકત બદલ્યાનત અને કપટથી વાપરે તો તે ગુનોહ આ કલમ પ્રમાણે યાચે (એ. પૂ. ૨૮૦)

એક ભેંસનું ચામડું કે જેનો ધણી મળી શક્યો નહિ તે એક ગામના માહાર લોકોએ પોતાના ઉપયોગમાં લીધું તેમાં ડરાબું કે બદલ્યાનત બરેલા સાપ્રાધ ઈરાદા વિશે શાખિતી નથી તેથી કેદીપર સાપ્રાધ ખોટો ઉપયોગ કર્યાનું તોહોમત રહી શકતું નથી (મુ. હા. તા. ૧ એ ૧૮૭૨ સરકાર વિરુદ્ધ જેડીયા સાથુ વિગરે)

તોહોમતદાર અને ફરિયાદી જે ધંધો કરતા હોય તેમાં અમુક ચાંબડાની કીમત ન આપતાં એ ચાંબડાં પોતાના ઉપયોગમાં લેતો તોહોમતદારે આ કલમ પ્રમાણે ગુનોહ કર્યો કહેવાય નહિ (કા. હા. વી. રી. વા. ૧૭ પા. ૧૧)

કોઈ સમ્પત્તિ | ૪૦૪. જે કોઈ માણસ બદલ્યાનતથી કાંઈ મિલકતનો ખોટો ઉપ-

મરી જાય તે વખતે તેની પાસે જેમિલકત હોય તે મિલકતનો ખર્ચ દાનતથી ખોટો બેપયોગ.

યોગ કરે. અથવા તેને પોતાને કામ લગાડે, અને તે એમ જાણતો હોય કે કુલાણે સખસ ગુજરી ગયો તે વખતે એ મીલકત તેના કબજામાં હતી, તથા ત્યારપછી તે કબજામાં લેવાનો કાયદા મુજબ જેનો હક હોય એવા કોઈ સખસના કબજામાં આવી નથી. તો તે માણસને તથા વ-લેપયોગ.

રસની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે; અને અગર તે ગુનો કરનારને તે સખસે તે મુખે ત્યારે મળેતા અથવા ચાકર દાખલ રાખેલો હોય, તો તે કેદ સાત વરસ સુધીની થઈ શકે.

દૃષ્ટાંત.

(અ) ના કબજામાં કેટલોએક ધરનો સામાન તથા નાણાં છતાં ઝ ગુજરી જાય પછી તે નાણાં કબજામાં લેવાનો જેને હક હોય એવા કોઈ સખસના કબજામાં તે આવતાં પહેલાં ઝ નો ચાકર અથવા બદદાનતથી તેનો ખોટો ઉપયોગ કરે, તો અથવા એ આ કલમ મુજબ ગુનો કર્યો એમ સમજવું.

ટીકા.—રથાત્ર મિલકતનો ખોટો ઉપયોગ કરનારને આ કલમ લાગુ પડતી નથી ક્રિકેટ જંગમ મિલકતને લાગુ પડે છે (મુ. હ. વા. ૬ પાને ૩૩ સરકાર વિરુદ્ધ ગીરધર ધરમદાસ)

સાપરાધ વિશ્વાસઘાત.

સાપરાધ વિ- ૪૦૫. જે માણસને કોઈ પણ રીતે કાંઈ મીલકત અથવા મીલકત શાસઘાત. | ત પરનો અખત્યાર સોંપ્યો હોય, તે માણસ અગર બદદાનતથી તે મીલકતનો ખોટો ઉપયોગ કરે, અથવા તે પોતાને કામ લગાડે, અથવા તે સોંપણ શી રીતે બજાવવી એ વિશે કાયદાએ કાંઈ હુકમ કરેલા હોય તે હુકમ તોડીને, અથવા તે સોંપણ બજાવવા વિશે તેણે સાફ અથવા અરથાંત સમજાય એવા કાંઈ કાયદેસર કરાર કર્યો હોય તે કરાર તોડીને, બદદાનતથી તે મિલકત વાપરે અથવા તેનો વગ કરે, અથવા જાણી જોઈને કોઈ બીજા માણસને તેમ કરવા દે, તે માણસે “સાપરાધ વિશ્વાસઘાત” કર્યો એમ સમજવું.

દૃષ્ટાંત.

(અ) એક મરનાર સખસના વિજ્ઞામાં અથવા ને વકીલ ડરાવેલો છે તે અગર તે મરનારની મિલકતની વેહેચણુ તે વિજ્ઞ પ્રમાણે કરવાનો કાયદાનો હુકમ બદદાનતથી નહીં માનીને તે મિલકત પોતાને કામ લગાડે, તો અથવા એ સાપરાધ વિશ્વાસઘાત કર્યો એમ સમજવું.

(બ) અથવા એક વખારવાળો છે. અને બ કેયાં ગાંમ જાય છે, તે પોતાનો સામાન અથવા ને સોંપે, એવા કરાર કરીને કે એ સામાન રાખવા માટે હું તમને આપણું વખારનું બાકુ આપુ, ત્યારે તમારે એ સામાન મને પાછો આપવો. અથવા બદદાનતથી તે માલ વેચી નાંખે, તો અથવા એ સાપરાધ વિશ્વાસઘાત કર્યો એમ સમજવું.

(ક) અથવા કલકત્તામાં રહીને ઝ દીલીમાં રહે છે, તેના આડતીઆ દાખલ કામ કરે છે, અને અથવા તથા ઝ ની વચે સાફ કે અરથાંત સમજાય એવા એક એ રીતનો કરાર થયેલો છે, કે ઝ જોઈને નાણાં મોકલે તેટલું સમજું અથવા એ ઝ ના હક મુજબ વાપરવું,

the 1990s, the number of people in the UK who are employed in the public sector has increased by 1.5 million, from 2.5 million in 1980 to 4 million in 1998. The public sector has become a major employer in the UK, and its growth has been a key factor in the overall growth of the economy.

The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a key factor in the overall growth of the economy. The public sector has become a major provider of social services, and its growth has been a key factor in the overall growth of the economy.

The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a key factor in the overall growth of the economy. The public sector has become a major provider of social services, and its growth has been a key factor in the overall growth of the economy.

The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a key factor in the overall growth of the economy. The public sector has become a major provider of social services, and its growth has been a key factor in the overall growth of the economy.

The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a key factor in the overall growth of the economy. The public sector has become a major provider of social services, and its growth has been a key factor in the overall growth of the economy.

The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a key factor in the overall growth of the economy. The public sector has become a major provider of social services, and its growth has been a key factor in the overall growth of the economy.

The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a key factor in the overall growth of the economy. The public sector has become a major provider of social services, and its growth has been a key factor in the overall growth of the economy.

The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a key factor in the overall growth of the economy. The public sector has become a major provider of social services, and its growth has been a key factor in the overall growth of the economy.

The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a key factor in the overall growth of the economy. The public sector has become a major provider of social services, and its growth has been a key factor in the overall growth of the economy.

ભુસ આ કલમ પ્રમાણે ગુનેહગાર થાયછે (મિ. પૂ. ૨૭૧)

જે હગન થયેલી સ્ત્રીઓથી કાયદા પ્રમાણે કરાર થઈ શકતો નથી એવી સ્ત્રીઓના તાબામાં કાંઈ મિલકત કરવા છતાં તે સ્ત્રી તે મિલકતનો બદલાવનાતથી ગેર ઉપયોગ કરે તો તે સ્ત્રી આ કલમના પેહેલા ભાગ પ્રમાણે શિક્ષાને લાયકછે (મિ. પૂ. ૨૮૪)

આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત મુકાઈ તેમાં જે નિર્દોષ ઠર્યો હોય તેના ઉપર તેજ તોહોમતના કામમાં પડેલા પુગવથી ચોરાની મિલકત લેવાનું પણ તોહોમત રહો શકે વળી સદરહુ ગુનોહ સંપુરણ થવા માટે જે મિલકત તેને જેવા કરારથી સોંપી હોય તે કરાર વિરુદ્ધનાં કત્ત કરી તે પોતાના ઉપયોગમાં લીધી એમ પણ શાખિત થવું જોઈએ (ઈ. ડા. પૂ. ૩૪૫)

સાપરાધ વિશ્વાસઘાત | ૪૦૬. જે માણસ સાપ્રાધ વીશ્વાસઘાત કરે, તેને ત્રણ ની શિક્ષા. | વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

બારવાહક વ | ૪૦૭. કોઈ શખ્સને બારવાહક દાખલ, અથવા ડંકાવાળા કે ગેર એ સાપરાધ વિશ્વાસઘાત કરવા. | બારવાળા દાખલ કાંઈ મિલકત સોંપી હોય, અને તે શખ્સ તે મિલકત બખાત સાપ્રાધ વિશ્વાસઘાત કરે, તો તે શખ્સને સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કોઈ મહેતા અથવા | ૪૦૮. કોઈ માણસ મહેતો અથવા ચાકર હોય, અથવા ચાકરે સાપરાધ વિશ્વાસઘાત કરે. | કોઈને મહેતા કે ચાકર દાખલ રાખ્યો હોય, અને તે દરબજી થી તેને કાંઈ મીલકત અથવા કાંઈ મીલકત ઉપર અખતીયાર કોઈ પણ રીતે સોંપ્યો હોય તે માણસ તે મીલકત બખાત સાપ્રાધ વીશ્વાસઘાત કરે, તો તેને સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—કોઈ નોકરને વિશેષ કામ માટે કાંઈ પૈસા આપ્યા હોય પણ તેણે તે પૈસા તે કામમાં નહિ ખર્ચ્યા છતાં ખર્ચ્યાં એમ ખોટું કહે તો તે આ કલમ પ્રમાણે ગુનેહગારછે (કા. હા. વી. રી. વા. ૧૦ પા. ૨૮ વાટસન અને કંપની વિ. ગુલાબખાન)

કાંઈ સરકારી | ૪૦૯. કોઈ માણસને તેના દરબજીથી સરકારી નોકર દાખલ, નોકરે અથવા સરકારે અથવા સરકારે, વેપારીએ, કોઠીદાર, દલાલ, વકીલ કે કે આડતીયાએ આડતીયા દાખલ, કાંઈ મીલકત અથવા કાંઈ મીલકત ઉપર અખતીયાર કોઈ પણ રીતે સોંપ્યો હોય, તે માણસ તે મીલકત બખાત સાપ્રાધ વિશ્વાસઘાત કરે. |

ધ વીશ્વાસઘાત કરે, તો તેને છવત્તાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—આ કલમ પ્રમાણે ગુનોહ થવાને સરકારી નોકર એ રીતે જે પ્રકારની મિલકત તાબામાં લેવાનો અધિકાર હોય તે પ્રકારની મિલકત સરકારી નોકરને તાબે કરેલી હોવા જોઈએ (મ. હા. વા. ૪ પાને ૩)

કેલોપર આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત મુકેલું પણ આસીરટ્ટ શેશનજડેને કામ આજ્ઞતાની દરખાશમાં કેદીને ફરિયાદીએ પુરાવા પુરી પાડવાને કેટલાક સવાલ કર્યા, તેથી તજવીજમાં

ધાણું જ ગરકાયદે થયું એમ ગણી તોહોમત રદ કર્યું (મુ. હા. વા. ૩ પાને ૫૧ સરકાર વિ. ને. એમ. ડાયાઝ)

સરકારથી નિમાયણી તલાટી સરકારે બરણાની રકમને બદલે દાંણા લઈ તેની કીમત પોતે સરકારમાં બરેતો તેથી તે આ કલમ પ્રમાણે ગુનેહગાર નથી (મ. હા. વા. ૪ એપનડીક્ષ પ્ર. ૩૨)

મીઠાના વપ્તારમાં મીઠું સીલકે નિકળતું હોય તે કરતાં કમી મીઠું સીલકમાં નિકળે તો પણ ન્યાહાં સુધી મીઠું દરોગો ખાઈ ગયો એવા પુરાવા ન હોય ત્યાંહાં સુધી તે વિશ્વાસઘાતનો ગુનેહગાર ઈરતો નથી (કા. વી. રી. વા. ૫ પા. ૨૧)

કોઈ હેડક્લાર્કનું સ્ટાંપ વેચવાનું કામ હોય પણ તે કામ તેણે પોતાના ઉપરીની મંજૂરીથી પોતાના આસીસ્ટન્ટને સોંપ્યું હોય તે આસીસ્ટન્ટ સ્ટાંપલઈ નાશી જાય તો તેવી બાબતમાં વિશ્વાસઘાતનો ગુનેહગાર આસીસ્ટન્ટ ગણાય (કા. વી. રી. વા. ૧૩ પાને ૭૭)

ચોરીની મીલકત લેવા બાબત.

ચોરીની મીલકત । ૪૧૦. જે મીલકતનો કબજો ચોરીથી, અથવા જબરદસ્તીના કડાવવાથી, અથવા અપહરણથી, એકની પાસેથી બીજાની પાસે ગયો હોય તે મીલકત, તથા જે મીલકતનો સાપરાધ ખોટો ઉપયોગ થયો હોય, અથવા જે બાબત સાપરાધ વિશ્વાસઘાત થયો હોય, તે મીલકતનું નામ “ચોરીની મીલકત” પાડ્યું છે પછી ખ્રીટીશ ઇંડિયાની માંહે અથવા બહાર તે કબજો એકની પાસેથી બીજા પાસે ગયો હોય અથવા તે સાપરાધ ખોટો ઉપયોગ અથવા વિશ્વાસઘાત થયો હોય તો પણ અગર તે મીલકત જે સંબંધનો તે કબજામાં લેવાનો કાયદા મુજબ હક હોય એવા કોઈ સંબંધના કબજામાં પાછળથી આવે તો પછી તે ચોરીની મીલકત સમજવી નહીં.

ટીકા.—જે માલ ચોરી હોય તેજ માલ લેનાર આ કલમ પ્રમાણે ગુનેહગાર છે પણ ચોરીનો માલ વેચી તેને બદલે બીજી બતાવેલી માલ તાબામાં લેતો તે લેનાર આ કલમ પ્રમાણે ગુનેહગાર નથી (મિ. પૂ. ૨૯૦)

ચોરાયત્રી મિલકત છે એમ જાણ્યા છતાં ચોરીને મદદ કરવા માટે કોંઈ તે મિલકત છુપાવવા માટે લાંબી હાય પછી તે લેનારને કાયદો ન હોય તો એ પણ તે લેનાર આ કલમ પ્રમાણે ગુનેહગાર છે. (રસલ વા. ૨ પા. ૫૫૪)

કોઈ માણસ મિલકત ચોરી તે એકાદ માણસની બાયડીને સ્વાધીન કરે અને તે બાયડી એ મિલકત પોતાના ઘણાને આપે તો તે ઘણી તે ગુનાહ બદલ શિક્ષાને પાત્ર થાય છે. (મિ. પૂ. ૨૯૨)

તોહોમતદારે ચોરીનો માલ લેવા ઇરાદો કર્યો પણ ન્યાહાં સુધી ચોર પાસેથી એ માલ તેની પાસે આવ્યો ન હોય ત્યાંહાં સુધી તે ચોરીનો માલ રાખ્યાનો ગુનેહગાર નથી (આર્ચ. પૂ. ૪૭૪)

ચોરીની મિલ । ૪૧૧. કોઈ માણસ બદલાતથી કાંઈ ચોરીની મીલકત લે અથવા કત બદલાતથી રાખે, અને તે ચોરીની મિલકત છે એમ તે જાણતો હોય, અથવા લેવી.

એમ માનવાનું તેને કારણ હોય, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—આ કલમ મુજબ બદલાતથી ચોરીનો માલ રાખ્યાનું તોહોમત કોઈ સંબંધ ઉપર ઈરાવવામાં આવેતો તે તોહોમતનામાંમાં લખ્યું કે તોહોમતવાળાના કબજામાં જે બીજી.

માલમ પડી તે ચીજો અ, બ ની ચોરીએ ગયેલી મિલકત હતી (મુ. હા. વા. ૧ પા. ૬૫ સરકાર વિં સીડુ બળનાથ)

મોરીશીયસટાપુ કે બ્યાં પીનલકોડ અમલમાં નથી તે ટાપુમાં ચોરાયેલો માલ રાખનાર ચોરીનો માલ રાખનાર ગણાય નહિ તેથી તેનાપર આ કલમ પ્રમાણે તોહામત ન આવે (મુ. હા. ઇ. લા. વા. ૫ પા. ૩૩૮ સરકાર વિં મુરગા ચેટી)

મિલકત સેતી વખતે ચોરીનીએ એમ જાણ્યામાં ન હોય પણ ચોરીનીએ એમ જાણ્યા પછી રાખે તો તે આ કલમ પ્રમાણે ગુનેહગાર થાય (મ. હા. વા. ૪ પા. ૪૨)

આ કલમ પ્રમાણે આરોપિતપર તોહામત હતું તેમાં માલ ચોરીનોએ એમ આસેપિત જાણતો હતો પણ તે બદલાનતથી લીધેલો એમ કાગળપત્રોમાં લખવામાં આવ્યું નહોતું તેથી શેશનજડને અપીલમાં છોડી દીધાથી ડરાબુ કે તોહામતનાંમાં કોંવા તે શાખિતીના કાગળપત્રમાં બદલાનતથી એ શબ્દ લખ્યા નથી તો એટલાજ કારણથી તેનાપરનું તોહામત રદ થઇ શકતું નથી. આરોપિતપરના અપરાધની તેને પુરણ રીતે માહિતી હતી અને બદલાનતના શબ્દ નહિ લાલવાથી આરોપિતને નુકશાન થયું નથી માટે શેશનજડને કોરેલો હુકમ રદ કરેલો (મુ. હા. વા. ૧૦ પાને ૩૭૩ સરકાર વિં રખમા અને બીજા)

કો. પ્રો. કોડને જોડેલા પરિશિષ્ટના ૭ મા આશનમાં આ કલમની સામે પહેલા વર્ગના કનિષ્ઠ માણસે એ શબ્દ લખેલોએ તે ઉપરથી આ કલમ પ્રમાણે જે ગુનાહની વ્યવસ્થા થઇ સકે તે ગુનાહનો કો. પ્રો. કો. કા. ૪૩૫ ના અમલમાંથી નિકળી જાય છે. કારણ કે કાયદા કરનારાઓનો ઇરાદો એવાજ કે બારે કામમાં માત્ર શેશનકોરેટ હોય લાલવા જોઈએ. આ કલમ પ્રમાણે કોઇના ઉપર તોહામત મુક્યું હોય તેને જો કોઇ કુલપાવર માણસે છોડી દીધો હોય તો તેને કમિટ કરવાનો હુકમ શેશનકોરેટ કરી શકતી નથી (મુ. હા. તા. ૧ ડી. સેમ્બર ૧૮૭૦ સરકાર વિં રામચંદ હેમચંદ)

આરોપિતપર આ કલમ પ્રમાણે તોહામત હોવાથી માણસે ૩૫૦) ના દંડની અને તે ના આપેથી ૪૫ દીવશની કેદની શિક્ષા કરી હતી તેપર અપીલમાં દંડની શિક્ષા રદ કરી કેદની જે શિક્ષા ભાગવવાની હતી તેને ડોકાણે ફટકાનો શિક્ષા કરી તેમાં ડરાબુ કે એ ફટકાની શિક્ષા બાકી રહેલી કેદની શિક્ષાને ડોકાણે ન કરતાં જે અવલ શિક્ષા આપી હતી તેના બદલામાં કરવી હતી. (મુ. હા. તા. ૬ સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૭ સરકાર વિં ચારેખાન નથેખાન)

કેદીપર આ કલમ પ્રમાણે તોહામત હતું અને તે તોહામતની તેણે કબુલત આપી હતી પણ તે કબુલતપર કો. પ્રો. કા. ૩૪૬ પ્રમાણે સહી માણસેટ કરી નહોતી તેમાં ડરાબુ કે કેદની કબુલતથી તેને શિક્ષા કરવાનો માણસેટને અધિકાર હતો તેથી તેની કબુલત દફતરે લખાવ કરવાની જરૂર નહોતી) કા. હા. ઇ. લા. વા. ૩૫૧. ૭૫૬ મુનશા અને બીજાની બાબતમાં)

નેપાલના રાજ્યમાં આરોપિતે ચોરી કરી પણ ચોરીનો માલ બ્રિટીશ રાજ્યમાંથી તેના કબજામાંથી જાઓ તો તેણે ચોરીનો ગુનોહ કર્યો તે બ્રિટીશ રાજ્ય બહાર કરેલો તેથી તેનાપર ચોરીનું તોહામત રાખી કામ ચલાવવાનો આ રાજ્યની કોરટને અધિકાર નથી પણ ચોરીનો માલ રાખનાર તોહામત રાખી તેની તપાસ કો. પ્રો. કા. ૧૬ ઉદાહરણ બ પ્રમાણે કરવાને આ રાજ્યની કોરટને અધિકાર છે. (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૬ પા. ૩૦૭ સરકાર વિં રામચંદ શંકર ગોપ)

જે માલ પોતા પાસેથી ચોરીએ ગયો હતો એવા ફરિયાદીને વહેમ આપ્યાથી તે માલ કહી કાંઈ લાકડાં તેણે પોલીશના તાબામાં આપ્યાં. તોહામતવાળાએ એ લાકડાં પોલીશના તાબામાંથી જોરજુલમથી લીધાં. ચોરાયેલો માલ છે એવું જાણાયેલો ચોરીનો માલ બદલાનતથી લીધાના તોહામત બદલ જો કે અવલ કોરટના માણસેટ તથા અપીલ કોરટના શેશનજડને એ બંનેનું એવું મત હતું કે માલ પાછો લીધાથી જે પુરાવા થાય છે તે શિવાય લાકડાં ખરેખર ચોરાયેલાં હતાં એવા પુરાવા નથી તોપણ ચોરાયેલો માલ છે એવું જાણાયેલો ચોરીનો માલ બદલાનતથી લીધાનું તથા હંગામો કરવાનું તોહામતવાળાપર શાખિત થાય છે એવું તેઓએ કહેવલું તેમાં હાઈકોર્ટે ડરાબુ કે

“લાકડાં લેવામાં તોહોમતવાળા તરફથી જે વર્તણૂક થઈ તે ઉપરથી લાકડાં ચોરીનાં છે એવું તે જાણતો હતો યા ને એમ માનવાને કારણ હતું એવો પુરાવ થાય પણ તે વર્તણૂક ઉપરથી લાકડાં અરેખર ચોરીનાં છે એ વાત સાબિત થઈ શકતી નથી, તથા લાકડાં બદ-
દયાનતથી ફરિયાદી પાસેથી લઈ તોહોમતવાળાને આપ્યાં એવું બાજબી રીતે સાબિત થાય એવો પુરાવો નથી, માટે ચોરેલો માલ બદદયાનતથી લેવાનું તોહોમત સાબિત થયાનો ડરાવ કાયમ રહી શકતો નથી કારણ આ કોરટનો અભિપ્રાય એવા છે કે માલ અરેખર ચોરીનો છે એ બાબતના આધારમાં જો કેવળ તલ માત્ર પુરાવો હોય તો તે દીવાની કામમાં પણ જ્યુરીને સોંપવો નહિ, ફોજદારી કામમાં તો ત્યારે જ્યુરીને સોંપવા જ ન જોઈએ ને માજીસ્ટ્રેટો તેની ઉપર સાબિતીના ડરાવનો પાપો મુદ્દલ રચવો જ ન જોઈએ (મુ. હા. તા. ૨૫ નવેમ્બર સને ૧૮૭૫ સરકાર વિરૂધ્ધ શિવરામ રઘુનાથ)”

ચોરીનો માલ બદદયાનતથી રાખ્યાનું આરોપિતપર તોહોમત હતું તેની તપાસ જ્યુરીની રૂબરૂ થઈ તે વખતે જ્યુરી હકીકત કહેતાં જડને એમ કહ્યું કે “આરોપિતની વર્તણૂક કેવી છે એના સમંધે અનુમાન કરવા માટે આરોપિતપર અગાઉ ચોરીનો ગુનોહ સાબિત થયો છે” તેથી એ વાત વીચારમાં લેવી તેમાં ડરાબ્યું કે જડને જ્યુરીને એમ કહેવામાં ચૂક કરી છે કારણ કે આરોપિતપર અગાઉ કોઈ પણ ગુનાહની સાબિતી થઈ હતી એ વાત લાગુ છે એવો પુરાવાના આકટની કા. ૫૪ માં ડરાવ છે પણ તેજ કલમમાં તેની વર્ત-
ણૂક નારી નથી એ વાત લાગુ નથી એમ છે તેથી તે બદલનો પુરાવ લાગુ નથી માટે તે વાત વિચારમાં લેવા લાયક નથી. (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૫ પા. ૬૮ સરકાર વિરૂધ્ધ રોશન દુસાધ વિગેરે.)

કેદીપર પ્રથમ ચોરી કર્યાના ગુનાહ એ વખત સાબિત થયા હતા એવું આરોપિતે કબ્જા કર્યું હતું અને હાલ ચોરીનો માલ બદદયાનતથી રાખ્યાનું તોહોમત છે તે સાબિત થયાથી કેદીને કેદની તથા ફટકાની સિક્કા કરી તેમાં ડરાબ્યું કે ચોરીનો ગુનોહ અને ચોરીનો માલ બદદયાનતથી લીધાનું તોહોમત એ એ એકજ ગુનાહ નથી માટે ફટકાની શિક્ષા થઈ શકતી નથી (અલ્હા. હા. ઇ. લા. વા. ૧ પા. ૬૬૬ સરકાર વિરૂધ્ધ પરતાપ.)

ચોરીનો માલ લીધા બદલ કોમનાપર તોહોમત છતાં તે માલ ચોરીનો છે એ બદલ ડરાવ ન હોય તેથી આરોપિતને માજીસ્ટ્રેટ ડોડી દંધો હોય પણ માલ ચોરીનો છે એમ માજીસ્ટ્રેટની ખાત્રી થઈ હોય તો તે માલની બવરથા કી. પ્રો. કા. ૪૧૮ પ્રમાણે કરવા વિશે હુકમ કરવાનો માજીસ્ટ્રેટને અધિકાર છે. (અલ્હા. હા. ઇ. લા. વા. ૨ પા. ૨૭૬ સરકાર વિરૂધ્ધ નીલખર બાબુ)

ચોરીમાં મદદ કર્યા બદલ અને ચોરીનો માલ લીધા બદલ એકજ માણસપર તોહોમત સાબિત કરી તેને શિક્ષા કરવી એ ગેરકાયદેસર છે (અલ્હા. હા. ઇ. લા. વા. ૩ પા. ૧૮૧ સરકાર વિરૂધ્ધ સીતારામરાય.)

ચોરીનો માલ કબજામાં હોય તેટલા ઉપરથી ચોરીનો માલ બદદયાનતથી લીધાનું અનુમાન કરવું કે નહિ એ વિશે વિચાર કરતાં આરોપિત પાસે તે માલનો કબજો હોવા વિશે જ્યુરીએ પોતાની ખાત્રી કરી લેવી જોઈએ એમ જડને જ્યુરીને કહેવું જોઈએ વળી એકાદ માણસના ઘરમાં ચોરીનો માલ છુપાવ્યો છે એવું દેખાઈ આવ્યાથી તે માલ ચોરીનો છે એવું તેને માહીત હતું એમ અનુમાન કરવાને તેટલી વાત બસ છે; પરંતુ તેટલા ઉપરથી તેણે તે માલ ડકાઈટી કરી એજબો છે એમ સાબિત થનાર નથી (મુ. હા. ઇ. લા. વા. ૬ પા. ૭૩૧ સરકાર વિરૂધ્ધ મલ્હારી.)

આ કલમ પ્રમાણે ચોરીનો માલ લીધા બદલ અને કા. ૪૧૩ પ્રમાણે ચોરીના મા-
લનો વેપાર કરવાનો વહાવટ રાખ્યા બદલ કેદીનો એકી વખતે ધનસાફ કરવો નહીં એવે પ્રસંગે યોગ્ય માર્ગ એટલો છે કે આ કલમ પ્રમાણે આરોપિતનો પહેલો ધનસાફ કરવો અને તેમાં જો તેનાપર તોહોમત સાબિત થાય તો તેજ કાગળ પત્રો પુરાવામાં આપી કા. ૪૧૩ પ્રમાણે પછી ધનસાફ કરવો (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૮ પા. ૬૩૪ સરકાર વિરૂધ્ધ. ઉત્તમકાંડું.)

ડાકાઘટી કર-
તાં ચોરેલી મીલ
કત બદ્ધાનતથી
લેવી.

૪૧૨. કોઈ માણસ બદ્ધાનતથી કાંઈ ચોરીની મીલકત લે અથવા રાખે, અને તે મીલકતનો કબજો ડાકાઘટી કરવાથી એકની પાસેથી બીજાની પાસે આવેલો છે એમ તે માણસ જાણતો હોય, અથવા એમ માનવાનું તેને કારણ હોય, અથવા જે સખસ ડાકાઘટોના ટોળીમાં છે અથવા તેઓની ટોળીમાં હતો એવું જાણીને અથવા એમ માનવાનું કારણ છતાં એવા કોઈ સખસ પાસેથી કોઈ માણસ બદ્ધાનતથી કાંઈ મીલકત લે, અને તે મીલકત ચોરેલી છે એમ તે જાણતો હોય અથવા એમ માનવાનું તેને કારણ હોય, તો તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની સખત કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—સદરહુ કલમ મુજબ ડાકાઘટીમાં નથી એવા માણસને લાગુ છે અને જે માણસના તાબામાંથી મિલકત મળી હોય તેના ઉપર જો આ કલમ પ્રમાણે નવો આરોપ મુકવામાં આવે તો જે ગુનેહગારને આ કાયદાની કા. ૩૯૧ પ્રમાણે શિક્ષા કરી હોય તેને આ કલમ પ્રમાણે જીવંત શિક્ષા આપવામાં આવતી નથી (મિ. પ્ર. ૨૯૨).

આ કલમ પ્રમાણેનો ગુનોહ સાબિત થયા માટે આરોપિત એમ માનતો કોંવા જાણતો હોવો જોઈએ કે તેણે બીજાને મિલકત ડાકાઘટીમાંની છે કોંવા જેની પાસેથી એ મિલકત લાંબી તે સખસ ડાકાઘટી કરનારો છે (કા. હા. વી. રી. વા. ૭ પા. ૧૦૯ સરકાર વિરૂદ્ધ જોગેશ્વર બગદી વિગેરે.)

આરોપિતપર કા. ૩૯૫ પ્રમાણે તોહોમત મુક્યું હતું અને સાબિતી કા. ૪૧૨ પ્રમાણે કરી તેમાં ફરાવ્યું કે સાબિતિ બરાબર નથી થાયા જે શેથત જડજે કા. ૪૧૨ પ્રમાણે તોહોમત મુક્યું નહોતું અને કી. પ્રો. કા. ૫૬ થી ૫૯ સુધીમાંના નિયમ લાગુ નથી (મુ. હા. તા. ૧૬ જુન સને ૧૮૭૦ સરકાર વિ. ગોપાળ વનદે પરસુરામ વિગેરે.)

ગાયકવાડી મુલકમાં ડાકાઘટી થઈ તેમાંનો કાંઈ માલ આરોપિતે આ રાજ્યમાં છુપાવ્યો તેમાં ફરાવ્યું કે ડાકાઘટી પરરાજ્યમાં થઈ છે તેથી તે ગુનાહ બદલ નહીં પણ આ કલમ પ્રમાણે ચોરીનો માલ રાખ્યાનું તોહોમત મુકી તેની તપાસ આ રાજ્યની કોર્ટ કરી શકે (મુ. હા. ઇ. લા. વા. ૧ પાને. ૫૦ સરકાર વિ. લખીયા ગોવિંદ વિગેરે.)

કલમ. ૪૦૯ પ્રમાણેના તોહોમતથી જેને સજા થઈ હોય તેનાજપર તે કલમની સાથે આ કલમ પ્રમાણે તેજ ગુનાહ બદલ તોહોમત મુકાઈ શિક્ષા થાય નહીં. (અદ્દા. હા. વા. ૨ પા. ૩૧૩ સરકાર વિ. શંકર.)

નિત્ય ચોરીની મિલકતનો ધંધો | ૪૧૩. જે મિલકત ચોરીની મિલકત છે એમ જાણીને અથવા એ મ માનવાનું પોતાને કારણ છતાં, જે માણસ નિત્ય તેવી મીલકત લે કરે.

અથવા તેનો ધંધો કરે, તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની, જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—પી. કો. કા. ૪૧૧ પ્રમાણે ચોરીનો માલ લાંબા બદલ અને કલમ. ૪૧૩ પ્રમાણે ચોરીના માલનો વેપાર કરવાનો વહીવટ રાખ્યા બદલ કેદીનો એકદમ ઇનસાફ કરવો નહીં એવે પ્રસંગે યોગ્ય માર્ગ એટલોજ કે કલમ ૪૧૧ પ્રમાણે આરોપિતની પ્રથમ ચોકશી કરી ઇનસાફ કરવો અને તેમાં જો તેનાપર તોહોમત સાબિત થાય તો તેમાંના કાગળપત્રો પુરાવામાં લઈ કલમ ૪૧૩ પ્રમાણે પછી ઇનસાફ કરવો. (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૮ પાને ૬૩૪ સરકાર વિ. ઉત્તમ કુંડું વિગેરે)

ચોરીની મિલ | ૪૧૪. કાંઈ મીલકત ચોરીની મીલકત છે એમ જાણીને અથવા
કત સંતાડવામાં | એમ માનવાનું પોતાને કારણ છતાં, તે મીલકત સંતાડવામાં, અથવા
મદદ કરવી

તેની વગ કરવામાં, તે અણસરવામાં જે માણસ બુધિપુરવક મદદ કરે, તે માણસને ત્રણ
વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની
શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—કલમ ૪૧૧ પ્રમાણે જેનાપર તોહિમત રહી શકે નહીં એવા માણસને આ
કલમ લાગુ હોય એમ જાણાય છે. ચોરીનો માલ એરે અને બીજી માણસ એ જેઉના
એકવના કબજામાં હોય તો તે બીજી માણસ માલ લેનાર પ્રમાણે જ શિક્ષાને પાત્ર છે.
(સા. પ્ર. ૨૭૪)

ચોરીનો માલ જાણી બુઝીને છુપાવવામાં કોવા નહીં જેવો કરવામાં મદદ કરવાનો
ગુણે હોય તો તે માલ કયા પ્રકારનો છે અને કેવી રીતે નહીં જેવો કર્યો તેની વિચાર
કરવો (મુ. હા. વા. ૨ પા. ૧૩૦ મરકાર વિં હરીશંકર ફકીરબા)

એક માણસે રેલવેના ખીલા ચોરી બીજા એક માણસના ઘરમાં છુપાવી મુક્યાના કા-
મમાં મદદ કરી હોય અને કોઈ બીન અપરાધી માણસને શિક્ષા યવા માટે પોતે નાશી
ગયો હોય તો પી. કા. કા. ૧૯૩ પ્રમાણે તે માણસ ન્યાયના કામમાં ઉપયોગી પડવા વાસ્તે
ખોટો પુરાવો બનાવ્યો તે બદલ અને વળી આ કલમ પ્રમાણે ચોરીનો માલ છુપાવ્યાના
કામમાં તેણે મદદ કરી એ બદલ શિક્ષાને પાત્ર થાય છે (અલ્ફા. હા. ઈ. લા. વા. ૧ પા.
૩૭૬ સરકાર વિરુદ્ધ રામિશ્વર રાય.)

ઠગાઈ બાબત

ઠગાઈ. | ૪૧૫. જે માણસ, કોઈ સખસ સાથે ફરેખ કરીને, દગલબાજીથી
અથવા બદલાનતથી એવું કરે કે જેની સાથે ફરેખ કર્યો હોય તે સખસ કોઈ સખસને
કાંઈ મીલકત આપે, અથવા કોઈ સખસની પાસે કાંઈ મિલકત રહેવા દેવાની રજમંદી
આપે, અથવા અગર ફરેખ નહીં કર્યો હોય તો જે વસ્તુ તે સખસ કરે નહીં અથવા કરે-
વામાં કસુર કરે નહીં એવી કાંઈ વસ્તુ તે ફરેખ દીધેલા સખસને કરવાને અથવા તે કરવામાં
કસુર કરવાને ધરાદાયી લલચાવે, અને તે કામ અથવા કસુર એવી હોય કે તેથી તે સખસને
શરીર, મન, આબરુ, કે મિલકત તરફની કાંઈ નુકશાની કે હાની થાય, અથવા થશે એવો
સંભવ હોય, તો તે માણસે “ઠગાઈ” કરી એમ સમજવું.

ખુલાસો—કાંઈ હકીકતને બદલાનતથી છુપાવવી, તે પણ આ કલમના અર્થ પ્રમાણે
જો ફરેખ છે એમ સમજવું.

દૃષ્ટાંત.

(અ) હું સિવિલ સરવિસમાં છું એવો ખોટો ટોંગ કરીને, અથવા ધરાદાયી ઝ ને ફરેખ દે,
અને એ પ્રમાણે બદલાનતથી એમ કરે કે ઝ તેને કાંઈ માલ ઉધાર લેઈ જવા દે,
અને અથવા તે માલનાં નાણાં આપવાનો ધરાદો રાખતો નહીં હોય, તો અથવા એ ઠગાઈ
કરી એમ સમજવું.

(બ) અથવા કોઈ વસ્તુ પર એક ખોટો નીશાની કરીને ધરાદાયી ઝ ને ફરેખ દે, અને તેના
મનમાં એવો બહુસો ઉત્પન્ન કરે કે એ વસ્તુ ફલાણા નામીયા કારીબરે બનાવેલી
છે, અને એમ કરીને તે વસ્તુ ખરીદ કરીને તેની કિંમત આપવાને ઝ ને બદલાન-
તથી લલચાવે, તો અથવા એ ઠગાઈ કરી એમ સમજવું.

- (ક) અ કાંઈ માલનો ખોટો નમુનો ખતલાવીને ધરાદાથી ઝ ને ફરેખ દે, અને તેના મનમાં એવો ભરસો ઉત્પન્ન કરે કે તે માલ નમુના જેવોજ છે, અને તેમ કરીને તે માલ ખરીદ કરીને તેની કીમત આપવાને ઝ ને બદદાનતથી લલચાવે, તો અ એ ડગાઈ કરી એમ સમજવું.
- (ડ) અ એ કાંઈ માલ ખરીદ કર્યો છે તેની કીમત આપવાને બદલે, અ એક પેહેડીપર હુંડી લખી આપે, અને તે પેહેડીમાં અ નું કાંઈ નાણું હોય નહી, અને તેથી અ ને ઉમેદ હોય કે હું જે હુંડી આપુ છું તે ચિકરાવાની નથી, તેમ છતાં તે હુંડી આપોને અ ધરાદાથી ઝ ને ફરેખ દે, અને એમ કરીને તે માલ આપવાને ઝ ને બદદાનતથી લલચાવે; અને તેને નાણું આપવાનો પોતાને ધરાદો હોય નહી, તો અ એ ડગાઈ કરી એમ સમજવું.
- (ધ) કાંઈ વસ્તુ હીરા નથી એમ અ જાણતો હોય, તે વસ્તુ હીરા છે એમ કહીને અ તે ગીરો મુકે, અને ધરાદાથી ઝ ને ફરેખ દે, અને એમ કરીને તે ઉપર રૂપિયા ધીરવાને ઝ ને બદદાનતથી લલચાવે, તો અ એ ડગાઈ કરી એમ સમજવું.
- (ફ) અ ધરાદાથી ઝ ને ફરેખ દે અને તેના મનમાં એવો ભરસો ઉત્પન્ન કરે કે હું અ નું જે રૂપિયા ધીરીશ તે અ મને પાછા આપશે, અને એમ કરીને રૂપિયા ધીરવાને ઝ ને બદદાનતથી અ લલચાવે, અને તે રૂપિયા પાછા આપવાનો પોતાનો ધરાદો નહી હોય, તો અ એ ડગાઈ કરી એમ સમજવું.
- (ગ) અ ધરાદાથી ફરેખ દે અને ઝ ના મનમાં એવો ભરસો ઉત્પન્ન કરે કે અ મને આટલા ગળીના છોડવા આપવાનો ધરાદો રાખે છે, અને અ નો કાંઈ આપવાનો ધરાદો નહી હોય, અને એમ કરીને તે આપવાના ભરસા ઉપર કાંઈ નાણું આગળથી આપવાને ઝ ને બદદાનતથી લલચાવે, તો અ એ ડગાઈ કરી એમ સમજવું, પણ અગર તે રૂપિયા લેતો વખતે અ નો ધરાદો તે છોડવા આપવાનો હોય, અને પછી પોતાનો કરાર તોડીને તે છોડવા નહી આપે, તો તેણે ડગાઈ કરી એમ સમજવું નહી; પણ તેની ઉપર કરાર તોડવાની દિવાનીમાં ફક્ત ફરિયાદી ચાલી શકશે.
- (હ) અ એ ઝ ની સાથે કાંઈ કરાર કર્યો છે, તે કરારમાંનો જેટલો ભાગ અ એ બજાવવાનો છે તેટલો અ બજાવી ચુક્યો એ પ્રમાણે અ ફરેખ દે અને ઝ ના મનમાં ભરોસો ઉત્પન્ન કરે, અને એમ કરીને પછસા આપવાને ઝ ને બદદાનતથી લલચાવે, તો અ એ ડગાઈ કરી એમ સમજવું.
- (ઘ) અ એક રંચાવર મિલકત બ ને વેચીને તેના નામનું ખત કરી આપે, પછી તે મિલકત વેચી માટે હવે માહારો તે પર કાંઈ હક રહ્યો નથી એમ જાણ્યા છતાં, આગળ થયેલા વેચાણ તથા ખતની ઝ ને ખબર નહી આપતાં તે મિલકત અ ઝ ને વેચાતી અથવા ગીરો આપે, અને ઝ ની પાસેથી તેની કીમતના કે ગીરો બાબતનાં નાણાં લે તો અ એ ડગાઈ કરી એમ સમજવું.

ટીકા.—કોઈ માણસે કાંઈ બાબત વિશે કરાર કરી પછી તે તોડ્યો હોય તો તેટલાજ ઉપરથી તેનો ફરેખ દેવાનો ધરાદો હતો એમ નથી; માટે એવા ધરાદા વિશે શબ્દિત કરવાનો બોળે ફરીયાદીપર રહે છે. (મ. પ્ર. ૨૬૫)

આ કલમ પ્રમાણે ફરીયાદોના શરીરને, મનને, આત્મને કોંવા મિલકતને ઈન્ન કોંવા નુકશાન થાય એવી રીતે તેની સ્થિતિમાં ફેરફાર થવા સરખુ તેનું મન વળે તો ગુન્હે પૂર્ણ થાય છે. જેમ કોઈ ઊંચ વર્ણના માણસને કોઈ નિચ વર્ણની છોકરી છતાં તે ઊંચ વર્ણની છે એમ કહી તેની સાથે લગ્ન કરવા તરફ તેનું મન વાળે તો તે આ કાયદાની કલમ ૪૧૬ પ્રમાણે વેશ બદલી ડગાઈ કરવાનો ગુન્હેગાર થાય છે. (મ. પ્ર. ૨૬૭)

વેશ લઈને ડગાઈ કરવી. | ૪૧૬. પોતે કોઈ બીજી શખસ હોવાનો ટોંગ કરીને, અથવા જાગાઈ કરવી. | છી પુત્રીને એક શખસને ડગાણે બીજી શખસ મુકીને, અથવા પોતે અથવા કોઈ બીજી શખસ અરેખર જે હોય તેથી જુદોજ શખસ છે એવું બતાવીને, અગર કોઈ માણસ ડગાઈ કરે, તો તેણે “વેશ લેઈને ડગાઈ કરી” એમ સમજવું.

ખુલાસો—જે શખસનો વેશ લીધો હોય તે શખસ અરેખર કોઈ હોય અથવા નહીં હોય, તોપણ એ ગુનોહ થયો એમ સમજવું.

દષ્ટાંત.

(અ) હું અ નામનો કલાણો માતખર સરાફ હું એમ કોઈ અ ટોંગ કરીને ડગાઈ કરે, તો અ એ વેશ લેઈને ડગાઈ કરી એમ સમજવું.

(બ) હું બ હું એમ ટોંગ કરીને અ ડગાઈ કરે, અને બ તો મરી ગયેલો શખસ હોય, તો અ એ વેશ લેઈને ડગાઈ કરી એમ સમજવું.

ટીકા.—જે શહેરી જુઠી રીતે બીજાના નામથી જુખાનો આપે તેના પર આ કલમ મુજબ તોહોમત નહીં રહેતાં કલમ ૧૯૩ પ્રમાણે તોહોમત રહે છે. (મુ. હા. વા. ૧ પાને ૮૬ સરકાર વિરુદ્ધ પ્રેમા બીખા)

કેદીએ પોતાનું ખરૂં નામ નહીં કહેતાં હું અમુક માણસ છું એમ કહી એક કાગળ સ્ટાંપવેડર પાસેથી વેચાણ લીધો તેમાં ડરાવ્યું કે આ ગુનોહ વેશ બદલી ડગાઈ કરવાનો આ કલમ પ્રમાણે નથી. પણ કલમ ૧૭૭ મુજબ ખોટી ખખર આપ્યા બદલનો છે (મુ. હા. વા. ૩ પા. ૪૧ સરકાર વિરુદ્ધ રાધાજી બીનકાન્હેજી.)

પોતાની દીકરી નહીં છતાં છે એમ કહી કોઈની સાથે પરણાવે તો તે ગુન્હે આ કલમ પ્રમાણે છે. (કા. હા. વી. રી. વા. ૭ પા. ૫૧)

ડગાઈનીશિક્ષા. | ૪૧૭. જે માણસ ડગાઈ કરે, તેને એક વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—રેલવેની ગાડીમાં બેસવા માટે કેદીએ જે વર્ગની ગાડીનું બાકુ આપેલું તેના કરતાં યડતા દરજ્જાની ગાડીમાં કેદી ખેડો તેમાં ડરાવ્યું કે આવી બાખતમાં તે ડગાઈનો ગુન્હેગાર નથી પણ રેલવે આફ્ટ મુજબ ગુન્હેગાર છે. (મુ. હા. વા. ૧ પાને ૧૪૦ સરકાર વિ. ડાહ્યાબાઈ પરજીરામ)

ધોરણું કરાવવા માટે કેદીએને આપેલા રૂપામાં તેઓએ તાંબાનો ભેજ કર્યો તેથી તેના પર આ કલમ મુજબ તોહોમત નહીં રાખતાં કલમ ૪૦૫ મુજબ સાપ્રાધ વિસવાસ ધાતનું તોહોમત રાખવા ડરાવ કર્યો મુ. હા. વા. ૪ પાને ૧૬ સરકાર વિરુદ્ધ બાખાજી બીન બાકિ વિગરે.)

બરૂંથ પ્રદર્શનમાં વગર ટીકીટ દાખલ થયો તેમાં ડરાવ્યું કે પ્રદર્શન થયું તે ડગાણે કેદી ટીકીટ શિવાય ગયો તે કામ સાબિત થયું તેથી તે કપટના રેવરૂપનું છે એમાં તો શક નથી પણ તે કામ પીનજકોડમાં અથવા બાંજ કાયદામાં કહેલા ગુન્હામાં આવતું નથી તેથી કેદી આ કલમ મુજબ ડગાઈનો ગુનેહગાર નથી તેમજ કા. ૪૪૧ પ્રમાણે પ્રવેશ પણ નથી. (મુ. હા. વા. ૬ પાને ૬ સરકાર વિ. મેરવાનજી બેનનજી.)

જે મિલકત ડગાઈ કરીને ષેખવી હોય તે ડગાઈ કરેલા શખસની છે એમ આ કલમ પ્રમાણે શાખિત થવું જોઈયે. (મ. હા. વા. ૧ પા. ૩૧)

ડગાઈ કે જેમાં મિલકત અપાઈ નથી તે આ કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થાય તેવા ગુનહો છે. તથા તે બીજા વર્ગના માણસોના અપત્યારમાંનો છે, પણ મિલકત અપાઈ છે એવી બાબતમાંનો કા. ૪૨૦ પ્રમાણે શિક્ષા થાય એવો ગુનહો થાય છે તથા તેનો ઇનસાફ શેશન કોર્ટથી વા ૧ હા વર્ગના માણસોથી થઈ શકે છે (મુ. હા. તા. ૨૫ સપ્ટેમ્બર અને ૧૮૭૫ સરકાર વિરુદ્ધ બાવાજી કાળીદાસ વિગેરે)

ડગાઈના ગુનહાની સાખિતી કરવાને ઇનસાફ થવા માટે તેનો ડગાઈ કરવાનો ખરાદો હતો એ બાબત કાંઈ પુરાવા હોવા જોઈયે (મુ. હા. વા. ૬ પા. ૪૪૮ સરકાર વિરુદ્ધ હર-ગોવિન્દદાસ વિગેરે)

મજૂરને સોંપેલું કામ પૂરૂ કીધું નથી એમ મજૂર રાખનાર જાણતો હોય તે જતાં મજૂરને પુછતાં તે કામ પૂરૂ કીધું છે એમ કહી તેને આપવા કરેલા પૈશા તે માગે અને મજૂર રાખનાર આપે. પછી તે રાખનાર મજૂર પર ડગાઈની ફરિયાદ કરે તો તે વખતે તેના પર તે તોહોમત રહી શકે નહીં (કા. હા. વી. રી. વા. ૧૧ પાને. ૫૧)

પોલિસ અમલદારે કહી ગામડીયા માણસ પાસેથી પૈસા લેવા એ ગુનહો ડગાઈનો તેમજ સરકારી નોકરનો વેષ લીધાનો છે. તેમજ ચોકીદાર બીક દેખાડી પૈશા કડાવે તો તે ગુનહો પણ ડગાઈનો અને જખરાઇથી કડાવવાનો છે. વળી કોઈ માણસ પોતાને ત્યાંનાં મુકેલુ ઝવેરાત પાછું આપવાનું કહી ઝવેરાત મુકનાર પાસેથી કાંઈક રકમ લે અને પછી ઝવેરાત પાછું નહીં આપતાં બીજા લેહેણાપેટે એ આપેલી રકમ રહેવા દીધાનું કહે તો તે માણસ પર ડગાઈનું તોહોમત રહી શકે (ઈ. ડા. પ્ર. ૩૪૨)

જેનો લાભ જળવવાની ને શખસની ફરજ હોય તેને ગેરબ્યાજબી હાનિ થયે એવું જાણીને તે શખસે ડગાઈ કરેવી. ૪૧૮. કોઈ શખસ ડગાઈ કરે, અને તે એમ જાણતો હોય કે જે પ્રકરણમાં હું ડગાઈ કરું છું તે પ્રકરણમાં ફલાણા શખસનો લાભ જળવવાની કાયદા પ્રમાણે અથવા કાંઈ કાયદેસર કરાર પ્રમાણે મારી ફરજ છે તે શખસને એ ડગાઈથી ગેરબ્યાજબી હાનિ માહારાથી થાય એવો સંભવ છે, તો તે શખસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—આ કલમ પાલણુ કરનાર મુનીમ, ટ્રસ્ટી, વકીલ, કીર્વા હોઈ, કુટુંબની દેખરેખ રાખનાર એઓમાંનો કોઈ ડગાઈ કરે તેને લાગુ છે (એ. પ્ર. ૩૦૦)

વેશ લઇને ડગાઈ કરવાની શિક્ષા. ૪૧૯. જે માણસ વેશ લઇને ડગાઈ કરે, તેને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ડગાઈ કરીને બદ્દાનતથી કાંઈ મિલકત અપાવવી. ૪૨૦. કોઈ માણસ ડગાઈ કરે, અને તેથી કરીને બદ્દાનતથી એમ કરે કે તે ફરજ દીધેલો શખસ કાંઈ મિલકત કોઈ શખસને આપે, અથવા કાંઈ કીમતી દસ્તાવેજ અથવા સહી કે મોહોર કરેલી કાંઈ વસ્તુ જે-તે કીમતી દસ્તાવેજ બના શકે તે આખી કે થોડી ધણી બનાવે, ફરવે, કે તેનો નાશ કરે, તો તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—ઠગાઈ કે જેમાં મિલકત અપાઈ નથી ને પી. કો. કા. ૪૧૭ પ્રમાણે શિક્ષા થાય એવા ગુનેા છે તથા તે બીજા વર્ગના માણસોના અપસારમાંનો છે; પણ મિલકત અપાઈ છે એવી બાબતમાં તો તે કલમ ૪૨૦ પ્રમાણે શિક્ષા થાય એવા ગુનેા થાય છે. તથા તેનો ઇનસાફ શેગન કોટથી યા ૧ લા વર્ગના માણસોટથી થઈ શકે છે. (મુ. હા. તા. ૨૫ શપ્ટેમ્બર ૧૮૭૫ સરકારે વિરૂદ્ધ બાવાજી કાળીદાસ વિગેરે)

દગાનાં ખતો તથા મિલકતની વ્યવસ્થા બાબત.

માગનારાઓમાં વહેંચાયેલી અટકાયવાને કાંઈ લકત અથડે અથવા છુપાવે, અથવા પુરે પુરી કીમત લીધા કે કાંઈ મિલકતનું બદલાનતથી અથવા દગલખાણ થી અથડવું અથવા છુપાવું આપે, એવા ઇરાદાથી કે તેમ કરીને પોતાના કે કોઈ બીજા સખસના માગનારાઓમાં તે મિલકત કાયદા મુજબ વહેંચાતી અટકે, અથવા તેમ કરવા થી તે વહેંચાતી અટકશે એવા સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં, તો તે માણસને જે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

-- કોઈનું કાંઈ લેણું કે માગણું હોય તે પોતાના માગનારાઓને મળતુ તે માણસે બદલાનતથી અથવા દગલખાણથી અટકાવવું. ૪૨૨. પોતાનું અથવા કોઈ બીજા સખસનું કાંઈ લેણું કે માગણું હોય, તે પોતાનું અથવા તે સખસનું કરજ અદા કરવામાં કાયદા મુજબ કામે આવતુ જે માણસ બદલાનતથી અથવા દગલખાણથી અટકાવે તે માણસને જે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા — અ એ બ સાથે કરાર કર્યા કે મને જે તમે દરમહીને હપતા આપોતો તેના તારણ બદલ મારો જે કે ઉપરનો દાવો છે તેનો કાયદો તમને હું આપુ છું. અને કે સાથે હું કાંઈ ખાનગી તોડ જોડ નહીં કરું. પછી અ એ તે કરાર નામા વિરૂદ્ધ કે ઉપરનો દાવો ખાનગી પતાવ્યો. તે કામમાં ઇરાબ્યું કે અ એ કે સાથે નેતોડ જોડ કરી તે બ સાથે કપટ કરી કોર્ટ બદલાનતથી કરી છે એવું હાથા ચિવાય અ ઉપર પી. કો. કા. ૪૨૨ પ્રમાણે નોંધા. મતનામુ મુકાઈ શકાતુ નથી (કા. હા. વી. રાં. વા. ૨૨ પાને ૪૬ નોબીલચંદર મુકુક અરજદારનો બાબતમાં)

કોઈના નામની કાંઈ મિલકત કરી આપવાના જે ખતમાં રિમતનાં જરૂર હોય તે કોઈ હક કોઈ સખસના નામપર કરી આપવાની મતલબનો ખોટો નખ્યાં હોય એવા અથવા કાંઈ મિલકતમાંથી કે તે માહેલા કાંઈ હકમાંથી કાંઈ દગલખાણથી સહી કરવી. ૪૨૩. જે ખત કે દસ્તાવેજ કાંઈ મીલકત અથવા તે માં રકમ અપાતી થાય એવી મતલબનો હોય, અને જેમાં તે નામપર કરી આપવાની અથવા તે રકમ અપાતી થવાની કીમત બાબત, કે જે સખસ અથવા સખસોના ઉપયોગ અથવા લાભમાં તે ખત અથવા દસ્તાવેજનો અમલ થવાનો ખરેખરે ઇરાદો કર્યો હોય તે સખસ અથવા સખસો બાબત, કાંઈ ખોટો જીકર લખેલો હોય એવા કોઈ ખત કે દસ્તાવેજ પર જે માણસ બદલાનતથી સહી કરે, અથવા એવું ખત કે દસ્તાવેજ લખી આપે, અથવા લખી આપનાર કે લખાવી લેનાર થાય, તે માણસને જે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—આ કલમમાં કહેલો ગુન્હો ખનવાને જે પ્રકાર થવા નોંધાયે પહેલો એકે ડગવાનો ધરાદો અવશ્ય હોવો નોંધાયે, બીજો એકેને વાત અદલ દસ્તાવેજ કર્યો હોય, કોવા જેની તરફે તે દસ્તાવેજ અમલમાં આણવાનો હોય તેના સંબંધે ખોટો મજબૂર કહેવો નોંધાયે; કારણ જે માણશનો વાસ્તવિક સંબંધ નથી એવા માણસના નામે દસ્તાવેજ કર્યો એટલુંજ ખતા બાધી ગુન્હો થતો નથી. તો પણ શાહુકારને ફસાવવાના ધરાદાયી કોઈ કરજદારે બીજાના નામે મિલકત ખરીદ કરી કોવા ખોટી રકમનું ગીરો ખત કરી આપ્યું તો તે કૃત્ય આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો થાય (મ. પ્ર. ૩૦૩)

કાંઈ મિલકતનું બદલા | ૪૨૪. પોતાની અથવા બીજા કોઈ સંપત્તિની કાંઈ મિલકત નતથી અથવા દગલબાજી થી અથવા અદલાવટ કે છુપાવવું. જે માણસ બદલાનતથી અથવા દગલબાજી થી છુપાવે કે અથવા તે છુપાવવામાં કે અથવા તેમાં જે માણસ બદલાનતથી અથવા દગલબાજી થી મદદ કરે અથવા કાંઈ માગણા કે સેહેણાપર પોતાનો હક હોય તે જે માણસ બદલાનતથી કે દગલબાજી થી મુકી દે, તે માણસને જે વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—એક બાગીદાર બાગીદારમાંની મિલકત કપટથી લઈ જાય તો તેનાપર આ કલમ પ્રમાણે તોહામત આવે (બ. લા. રી. વા. ૧૩ પા. ૩૦૮)

બિગાડ બાબત.

બિગાડ. | ૪૨૫. લોકને અથવા કોઈ સંપત્તિને ગેરબાજબી હાની અથવા નુકશાની કરવાના ધરાદાયી, અથવા તેવી હાની કે નુકશાની પોતાથી થવાનો સંભવ છે, એમ જાણીને જે માણસ કાંઈ મિલકતનો નાશ કરે, અથવા કાંઈ મિલકતમાં કે તેની સ્થિતિમાં એવો કાંઈ ફેરફાર કરે કે તેથી તે મિલકતની કીમતનો અથવા ઉપયોગીપણાનો નાશ થાય અથવા તેની કીમત કે ઉપયોગીપણું ઓછું થાય અથવા તેથી તે ઉપર નુકશાન બરેલી અસર થાય તો તે માણસે “બિગાડ” કર્યો એમ સમજવું.

ખુલાસો ૧ લો—જે મિલકતને નુકશાન કર્યું હોય અથવા જેનો નાશ કર્યો હોય, તે મિલકતના ધણીને કાંઈ હાની અથવા નુકશાની કરવાનો ધરાદો તે ગુનોહ કરનારે કર્યો જો હજી એવું કાંઈ બિગાડનાં ગુનાહમાં જરૂર નથી, અગર કાંઈ મિલકતને નુકશાન કરીને કોઈ પણ સંપત્તિને ગેરબાજબી હાની અથવા નુકશાની કરવાનો તેનો ધરાદો હોય, અથવા તેવી હાની કે નુકશાની પોતાથી થવાનો સંભવ છે એમ તેના જાણ્યામાં હોય, તો ખસ છે, પછી તે મિલકત તે સંપત્તિ હોય કે નહીં તો પણ.

ખુલાસો ૨ જો—પોતાનીજ અથવા પોતાની સાથે બીજા સંપત્તિના રાસ ખાતાની કાંઈ મિલકત બાબત પણ કાંઈ કામ કરીને તે કામ કરનારે તે કામથી બિગાડ કરી શકે.

દંડાં.

(અ) જો ને ગેરબાજબી હાની કરવાના ધરાદાયી જો એક કીમતી દસ્તાવેજ અથવા બુદ્ધિપુરવકાબાળી નાંખે, તો અથવા બિગાડ કર્યો એમ સમજવું.

(બ) જો ને ગેરબાજબી હાની કરવાના ધરાદાયી જો ની એક બરફની વખારમાં અથવા પાણી દાખલ કરે, અને તેથી કરીને તે બરફ પીંગળી જાય, તો અથવા બિગાડ કર્યો એમ સમજવું.

- (ક) જ ને ગેરબ્યાજબી હાની કરવાના ઇરાદાથી જ ની એક વીંટી ચૂદિપુરવક એક નદીમાં નાખી દે, તો ચૂ એ બીગાડ કર્યો એમ સમજવું.
- (ડ) માહારી પાસે જ ના આટલા રૂપીઆ નીકળે છે તે અદા થવા સાફ હુકમનામું બજીને માહારી મિલકત જપ્ત થવાની છે એમ ચૂ ના જાણ્યામાં હોય, અને જ ને તે રૂપીઆ મળતા અટકાવવાના તથા એમ કરીને જ ને નુકશાની કરવાના, ઇરાદાથી અગર ચૂ તે મિલકત બાળી નાખે, તો ચૂ એ બીગાડ કર્યો એમ સમજવું.
- (ઢ) ચૂ એ એક વાહાણની વીમો ઉતરેલો છે, હવે વીમાવાળાએને નુકશાની કરવાના ઇરાદાથી અગર ચૂ તે વાહાણને ખરાબાપર ચડાવી દે, તો તેણે બીગાડ કર્યો એમ સમજવું.
- (ઠ) જ એ એક વાહાણ પર જોખમી નાણાં ધીર્યાં છે, તેને નુકશાની કરવાના ઇરાદાથી અગર ચૂ તે વાહાણને ખરાબાપર ચડાવી દે, તો ચૂ એ બીગાડ કર્યો એમ સમજવું.
- (ગ) એક ઘોડો ચૂ તથા જ એ બંનેની, રાશ ખાતાની મિલકત છે તે ઘોડાને ચૂ ગોળી મારે એવા ઇરાદાથી કે તેમ કરીને જ ને ગેરબ્યાજબી હાનિ કરવી, તો ચૂ એ બીગાડ કર્યો એમ સમજવું.
- (હ) ચૂ જ ના ખેતરમાં ફેટકાએક ઢોરને મોકલે એવા ઇરાદાથી અથવા એવા સંભવ જાણીને કે તેથી જ ના પાકને નુકશાની થાય, તો ચૂ એ બીગાડ કર્યો એમ સમજવું.

ટીકા.—પરવાનગી શિવાય સરકારી જમીનમાંનાં ગ્રાડ તોડવાં એ બાબતમાં આ કલમ પ્રમાણેનું તથા ચોરીનું એક તોહોમત આવી શકે (મુ. હા. વા. ૨ પા. ૩૬૨ સરકાર વિં નારાયણ કૃષ્ણા વિગરે)

કુકરો પાસે ગફલતીથી નુકશાની કરવા દેવામાં આવે તો તેને સાફ સને ૧૮૭૧ ના આક્ટ ૧ ની કા. ૨૬ માં બંદોબસ્ત કરેલો છે પણ બીજા જનવર સાફ તો નુકશાની કરવા વિશેષે ઇરાદો ઉઘાડી રીતે હોયો જોઇયે અથવા નુકશાન થવાનો સંભવ છે એવી માહિતી જોઇયે (સને ૧૮૭૧ ના આક્ટ ૧ ની કા. ૨૫ તથા પી. કો. કા. ૪૨૫ નું દ્રષ્ટાંત જુઓ) (મુ. હા. તા. ૧૧ જાન્યુઆરી ૧૮૭૨ સરકાર વિરુદ્ધ લોચુકોમ સોમા)

કોઇ માણસ કોઇને ગેરબ્યાજબી રીતે નુકશાન કરે કોવા ખરાબી કરવાના ઇરાદે નુકશાન કરે તો તેને માત્ર આ કલમ લાગુ પડે છે પણ ફક્ત ખખરદારી લીધી ન હોય તો તેને આ કલમ લાગુ થતી નથી (કા. હા. વી. રી. વા. ૧૦ પા. ૨૬)

સરકારી જમીન બાડે રાખનારને ઇરાવેલો દર આપ્યા શિવાય કોઇ માણસ પોતાનાં ઢોર ચરાવે તો તેણે આ કલમ પ્રમાણે યુનાઇ કર્યો કહેવાય (મ. હા. વા. ૬ પા. ૨૬)

અમુક મિલકતપર પોતાનો હક છે એમ ધમાનથી સમજીને કોઇ માણસ તે મિલકતનો ખિગાડ કરે તો તેનાપર બીગાડનું તોહોમત રહી શકતું નથી (અલ્હા. હા. ડ. લા. વા. ૨ પા. ૧૦૧ સરકાર વિં બુધસીંગ)

ખિગાડ કરવા | ૪૨૬. જે માણસ, બીગાડ કરે, તેને ત્રણ મહીનાની મુદત સુધીની શિક્ષા. | ની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—યુરોપખંડમાં જર્મની પ્રિટિસ રૈયતે આ કલમ પ્રમાણે કરેલા યુનાઇની તપાસ જસ્ટીસ ઓફીસીયલ કે જે કુલપાવર માણસે હતો તેણે કરી તેમાં ઇરાબું કે એવા માણસપરની તપાસ કરવાનો જસ્ટીસ ઓફીસીયલને અધિકાર નથી. મુ. હા. વા. ૭ પાને ૧ સરકાર વિં વેલ્સ)

જે કાર અનિતીને હોવાથી અવ્યવહારોપયોગી છે એવા કારને માફ કરવા એ કામ

આ કલમના અર્થ પ્રમાણે બીગાડનો ગુનોહ યહ શકે (મ. હા. ઇ. લા. વા. ૫ પા. ૪૦૧ સરકાર વિં બીયાપુરી)

બિગાડ કરીને | ૪૨૭. જે માણસ બીગાડ કરે, અને તેથી પચાસ રૂપીઆની કે ૫૦ રૂપિયાની નુ કશાની કરવો. | તેથી વધારેની હાની અથવા નુકશાની કરે, તે માણસને જે વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દસ રૂપીઆની કીમતના | ૪૨૮. દસ રૂપીયાની અથવા તેથી વધારે કીમતના કોઈ કોઈ જનવરને મારીનાખી | જનવર અથવા જનવરોને મારી નાંખીને, અથવા જેહેર ને અથવા લંગડુ લુલું કરી | દહને, અથવા લંગડાં લુલાં કરીને, અથવા નકામાં કરીને, ને બીગાડ કરવો. | જે માણસ બિગાડ કરે, તેને જે વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ઠોરે વગેરેને | ૪૨૯. કોઈ હાથી, જીંટ, ઘોડો, ખચ્ચર, ભેંસ, અથવા પાડો, અથવા ૫૦ રૂ- ગોધો, ગાય, અથવા, બળદ, એ જનવરની પછી ગમે તે કીમત હોય પીયાની કીમત- તો પણ તેને, અથવા પચાસ રૂપીયાની કે તેથી વધારે કીમતનાં કોઈ ના કોઈ જનવરે બીજા જનવરને મારી નાંખીને, જેહેર દહને, લંગડું લુલું કરીને, અથ અથવા લંગડુલુલું વા નકામું કરીને, જે માણસ બીગાડ કરે, તેને પાંચ વરસની મુદત સુ- કરીને બીગાડ કે ધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંને- રવો. | ની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—બળદ, ગોધો અને ગાય એમાં સાંઢનો સમાસ થતો નથી. તેથી તેની કીમત રૂપ૦) ન હોય તો કા. ૪૨૬ કે ૪૨૮ પ્રમાણે શિક્ષા થાય (નિ. પૂ. ૩૦૫)

પાણી સોચ- | ૪૩૦. ખેતીવાડીનાં કારણસર, અથવા માણસોનાં અથવા જે વાના કામોને નુક જનવરો કોઈની મિલકત હોય એવા જનવરોનાં ખાવા પીવાના કાર- શાન કરીને અ- ણસર, અથવા સ્વચ્છતાના કારણસર, અથવા કોઈ કારણનાનું ક્રમ થવા ગેરબાજ | અલાવવાના કારણસર, પોહોંચતું પાણી જેથી ઓછું થાય, અથવા બી રીતે પાણી- નો રસ્તો બદલી નથી તે ઓછું થવાનો સંભવ પોતાને માલમ હોય, તેવું કાંઈ કામ કરી બીગાડ કરવો. |

ને જે માણસ બિગાડ કરે, તે માણસને પાંચ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—આ કલમ પ્રમાણેનો ગુનોહ માત્ર પાણી તેની મેજે વગર અપનું જવા દીધું હોય તો તેથી બનતો નથી. કરેલું કંઈ કંઈપણ હક વિના કર્યું હોય ઓઠલી હકીકત આ ગુનાહ માટે પુરતી છે (મ. હા. ઇ. લા. વા. ૧ પા. ૨૬૨)

કોઈ સરીયામ | ૪૩૧. કોઈ સરીયામ રસ્તો, પૂલ, નૌકામય નદી, અથવા નૌકામ- રસ્તાને, પુલને, અથવા નદીને, નુ | અથ નહેર પછી તે કૃત્રિમ, હોય કે અકૃત્રિમ, તે જેથી અગમ્ય થાય કશાન કરીને બી | અથવા મુસાફરી કરવાને કે માલ લઈ જવાને ઓછી સલામતી બેરેલી બાડ કરવો. | થાય, અથવા નથી તે તેવી થવાનો સંભવ પોતાના જણમાં હોય,

તેવું કાંઈ કામ કરીને જે માણસ બિગાડ કરે, તે માણસને પાંચ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

નુકશાની યાચ એવી ૪૩૨. જેથી કોઈ સરોયામ ગટરમાંથી પાણી રેલાઈ જાય રીતે કોઈ સરોયામ ગટરને અથવા તે ગટર બંધ થઈ જાય, અને તેથી નુકશાન કે હાનિ રેલાવીને અથવા બંધ કરીને બિગાડ કરે. પણ યાચ, અથવા જેથી તેમ યવાનો સંભવ પોતાના જણા- માં હોય એવું કાંઈ કામ કરીને જે માણસ બિગાડ કરે, તે માણસને પાંચ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—આ કલમ પ્રમાણે યુનોહ યવાને જે કૃત્ય કર્યું તે મુજબી નાશકારક હોયું જોઈએ માટે જે કોઈ માણસ નદીમાં બાંધ બાંધે, અને તેથી કોઈની મિલકતનો નાશ થયો ના હોય, કોઈના કોઈપણ મિલકતની કીમત કમી થવા સરખો તેની સ્થિતિમાં ફરકાર થયો ન હોય અને તેણે કરીને આસપાસના ગામ બુડશે એમ માણસને જણાય તો તે માણસ આ કલમ પ્રમાણે યુનેહગાર નથી (મ. હા. વા. ૪ પા. ૧૫)

બંધ દાંડીનો દીવા અ- ૪૩૩. કાંઈ દાંડીનો દીવા અથવા બીજી રોશની દરીયાની થવા દરીયાઈ નીશાણી હોય નીશાણી દાખલ કામમાં આવતી હોય, અથવા કાંઈ દરીયાની ય તેનો નાશ કરીને તેને નીશાણી અથવા બોયું, અથવા વાહાણ ચલાવનારાઓને સુ- ખપોગી કરીને, અથવા અન્ય દાખલ મુકેલી બીજી કાંઈ વસ્તુ હોય, તેનો નાશ કરીને ખોટી રોશની બતાવીને બિગાડ કરે. અથવા તેને ખસેડીને, અથવા જેથી તે દાંડીનો દીવા, દરિયા- માં બિગાડ કરે.

ની નીશાની, બોયું, અથવા ઉપર લખેલા પ્રકારની બીજી વસ્તુ વાહાણ ચલાવનારાઓને સુચના દાખલ બોયું ઉપયોગી થઈ પડે એવું કાંઈ કામ કરીને, જે માણસ બિગાડ કરે, તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

સરકારી અખતીયારથી ૪૩૪. કોઈ સરકારી નોકરના અખતીયારથી ઉભી કરેલી ઉભી કરેલી કાંઈ જમીન કાંઈ જમીનની નીશાણીનો નાશ કરીને અથવા તેને ખસેડીને, અથવા જેથી તે જમીનની નીશાણી જમીનની નીશાણી દાખલ ને, તેને ખસેડી વગેરે કરીને બિગાડ કરે. બોયું ઉપયોગી થઈ પડે એવું કાંઈ કામ કરીને, જે માણસ બિગાડ કરે, તે માણસને એક વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

૧૦૦ રૂપિયાની નુકશા- ૪૩૫. જે કોઈ માણસ અગ્નીથી અથવા અવાજ સાથે નો કરવાના ઇરાદાથી અ ઘુટે એવા કાંઈ પદારથથી બિગાડ કરે, અને તેથી કાંઈ મિલ- ગની વડે અથવા અવાજ કતને સો અથવા વધારે રૂપિયાની અથવા (અથવા મિલકત જ સાથે ઘુટે એવા કાંઈ પદારથમાં ઉત્પન્ન થયેલો માલ હોય ત્યારે) દશ અથવા વધારે દાર્થ વડે બિગાડ કરે. રૂપિયાની નુકશાની કરવાનો તેનો ઇરાદો હોય અથવા તેથી તેટલી નુકશાની થશે એવો સં- બવલ એમ તે જણાતો હોય, તો તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—આરોપિતે એક વખારનો તે માહેના માલ સુધાંત નાશ કરવાના હેતુએ તે વખારપર ચઢી તેને આગ લગાડી તેથી તેનાપર આ કલમ પ્રમાણે અને કા. ૪૩૬ પ્રમાણે તોહોમત મુકેલું તેમાં ડરાબું કે આરોપિતે કરેલું કત્ત અને તેનો ધરાદો એ ઉપરથી જોઈયે તો એક મોટો અપરાધ યાયછે. પણ જો તેનું તે કત્ત જોઈયે તો તે જે ગુનાહનું સ્વરૂપ કમી રૂપનું છે તે ગુનાહના વર્ણન નિચે આવે એમ હોયતો તે આરોપિત અનેક ગુનાહ બદલ શિક્ષાને પાત્ર થતો નથી તેથી કા. ૪૩૬ પ્રમાણે તોહોમત કાયમ રહેવા દીધું (મુ. હા. વા. ૧૧ પા. ૧૩ સરકાર વિરુદ્ધ દાદ બસાયા વિગેરે)

કાંઈ ધરે વગરનો નાશ કરવાના ધરાદાયી અગ્ની વડે અથવા અવાજ સાથે પુટે એવા પદારથવડે બીગાડ કરવો ૪૩૬. જો કોઈ માણસ અગ્નિથી અથવા અવાજ સાથે પુટે એવા કાંઈ પદારથથી બીગાડ કરે, અને તેથી જે હમારત ધાણું કરોને પુજાના ઢોકાણાં દાખલ, અથવા માણસના રહેવાના ઢોકાણાં દાખલ, અથવા માલ ભરવાના ઢોકાણાં દાખલ, વપરાતી હોય, એવી કાંઈ હમારતનો નાશ કરવો એવા તેનો ધરાદો હોય, અથવા તેથી તેનો નાશ થશે એવા સંભવ છે એમ તે જાણતો હોય, તો તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દંસ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—કઈ હમારતને નુકશાન કરવામાં આવ્યું તે આ કલમ પ્રમાણેના તોહોમતમાં બતાવવું જોઈએ (કા. હા. વી. રી. વા. ૮ પા. ૩૦)

તુતકવાળા વાહાણને અથવા ૪૩૭. કોઈ તુતકવાળા વાહાણને, અથવા વીસ ટનના વા ૨૦ ટનના ભારના વાહાણ નો નાશ કરવાના ધરાદાયી અથવા તેના વાહાણને જો અને તેથી તે વાહાણનો નાશ કરવાનો અથવા તેને જોખમ ભરેલું કરવાનો તે માણસનો ધરાદો હોય, અથવા તેથી તે વાહાણનો નાશ થશે અથવા તે જોખમ ભરેલું થશે એવા સંભવ છે એમ તે જાણતો હોય, તો તે માણસને દસ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ફેલી કલમમાં ખ્યાન કરેલો બીગાડ અગ્ની વડે, અથવા અવાજ સાથે પુટે અથવા કાંઈ પદારથ વડે કરવાની શિક્ષા. ૪૩૮. ઉપલી કલમમાં જે બીગાડનું ખ્યાન કર્યું છે એવા બીગાડ જે માણસ અગ્નિ વડે કે અવાજ સાથે પુટે કાંઈ પદારથ વડે કરે અથવા કરવાની કોશિશ કરે, તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ચોરી વીગેરે કરવાના ધરાદાયી વાહાણને જમીન પર કે કીનારા પર ચઢાવી દેવું, તેની શિક્ષા. ૪૩૯. કોઈ વાહાણમાં જે કાંઈ માલ હોય તે માલની ચોરી કરવાના ધરાદાયી, અથવા તે માલનો બદલાવતથી ખોટો ઉગયોગ કરવાના ધરાદાયી, અથવા તે માલની ચોરી કે ખોટો

ઉપયોગ કરવામાં આવે એવા ધરાદાયી, જે માણસ જાણી જોઈને તે વાહાણને જમીન પર અથવા કીનારા પર ચઢાવી દે, તે માણસને દસ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

મોત અથવા
બચા કરવાની ત
ધારી કરીને બી
ગાડ કરવો.

૪૪૦. કોઈ શખસનું મોત આણવાની, અથવા કોઈને બચા કર-
વાની, કે ગેરબ્યાજબી અટકાવ કરવાની, અથવા મોતનો, બચાનો, કે
ગેરબ્યાજબી અટકાવનો બચ ઉત્પન્ન કરવાની, તદ્દારી કરીને જે માણસ
ખિગાડ કરે, તે માણસને પાંચ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની
શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી દંડને પણ લાયક થશે.

સાપ્રાધ પ્રવેશ બાબત.

સાપ્રાધ પ્રવેશ. ૪૪૧. જે શખસના કબજામાં કાંઈ મિલકત હોય તે શખસને
ધમકી દેવાના, તેહનો તિરસ્કાર કરવાના, અથવા તેને દુઃખ આપવાના ધરાદાયી, અ-
થવા કાંઈ ગુનોહ કરવાના ધરાદાયી, તે મિલકત મધ્યે અથવા તે ઉપર જે માણસ પ્રવેશ
કરે, અથવા તે મિલકત મધ્યે કે તે ઉપર કાયદા મુજબ પ્રવેશ કર્યા પછી, તેવા કોઈ
શખસને ધમકી દેવાના, તેનો તિરસ્કાર કરવાના, અથવા તેને દુઃખ આપવાના, ધરાદાયી,
અથવા કાંઈ ગુનોહ કરવાના ધરાદાયી, જે માણસ કાયદા વિરુદ્ધ ત્યાં રહે તે માણસે
સાપ્રાધ પ્રવેશ કર્યો એમ સમજવું.

ટીકા.—જે વખતે આરોપિત માણસના મનમાં કાંઈ દુષ્ટ છુદ્ધિ છે એમ દેખાય તે
વખતે માત્ર સાપ્રાધ પ્રવેશનો ગુનોહ થાય છે. અમુક જમીન પોતાના છે એમ કોઈ માણસને
જણાય તેથી તે જમીન બીજના તાબામાં છતાં તેને બચ આપવાના, અપમાન કરવાના,
અને દુઃખ દેવાના ધરાદા શિવાય માત્ર પોતાનો હક સ્થાપિત કરવાના ધરાદાએ તે માણસ
તે જમીનપર ગયો હોય અને તેથી કરીને ગેરકાયદેસર મંડળી મેળવવાનો ગુનોહ થતો નહોય
તો તેનાપર સાપ્રાધ પ્રવેશનો ગુનોહ રહી શકતો નથી. (મ. પૂ. ૩૧૦)

ટીકીટ શિવાય બરૂચ પ્રદર્શનમાં ગયો તેથી તેનાપર ડગાઈનું તોહોમત મુકેલું પરંતુ જે
કે તે કલ્પ કપટનું યાવ તોપણ પીનલકોડના કોઈ ગુનાહમાં આવતુ નથી તો તેનાપર ડગાઈનું
તેમજ કા. ૪૪૧ પ્રમાણે સાપ્રાધ પ્રવેશનું તોહોમત રહી શકતું નથી. (મુ. હા. વા. ૬ પા. ૬
સરકાર વિ. મહેરવાનજી બેજનજી)

આ કલમ મુજબ સાપ્રાધ પ્રવેશના ગુનાહના કામમાં તે માલ ફરિયાદીના તાબામાં
છે એવું તથા ગુનોહ કરવાના ધરાદાયી, અથવા ધમકી આપવાના ધરાદાયી, અથવા તીર-
સ્કાર કરવાના ધરાદાયી, અથવા દુઃખ આપવાના ધરાદાયી એ માલ ઉપર કેદી ગયો એ
જે વાત શાખિત થવી જોઈયે. (કા. હા. વા. ૬ તા. ૨૧ ડીસેમ્બર ૧૮૬૭)

જે જમીનનો કબજો બીજને આપ્યો છે કીંવા દીવાની કોરેટના હુકમનામા ઉપરથી
જે માણસને તે જમીનમાંથી કાઢી મુક્યો છે તે માણસ એકલા પોતાના જ કીંવા પોતે અને
પોતાના સામતી હિસ્સેદારનો હક બતાવવાના જ માત્ર ધરાદાએ તે જમીનમાં પ્રવેશ કર્યો
હોય કીંવા ત્યાં રહ્યો હોય તો તે સાપ્રાધ પ્રવેશ થતો નથી. પરંતુ એકાદ અપરાધ કરવાનો,
ધમકી આપવાનો, અપમાન કરવાનો કીંવા ત્રાસ આપવાનો ધરાદો છતાં તેણે તેમ કહ્યું
હોય તો આ કલમ પ્રમાણે તેનું તે કલ્પ સાપ્રાધ પ્રવેશ થાય છે. (અહા. હા. ઈ. લા. વા. ૨
પા. ૪૬૫ ગોવિંદપ્રસાદ અને બીજની અરજીની બાબતમાં તા. ૧૫ ઓક્ટોબર ૧૮૭૯)

આરોપી પોતાના દેણદારના ઘરમાં મિલકત જપતી કરાવવા સાથે બેલીફની સાથે
તેના ઘરમાં ગયો. તો તેમ કરવાને આરોપિને કાયદેસર રીતે હક છે. અને કા. ૪૪૧ માં
કહેલા હેતુએ તે ગયો નથી તો આવી બાબતમાં તેનાપર સાપ્રાધ પ્રવેશનું તોહોમત રહી
શકતું નથી. (મ. હા. વા. ૨ પા. ૩૦ જેધરામદેવ અને બીજની બાબતમાં તા. ૨૭ સપ-
્ટેમ્બર ૧૮૭૮)

જે ઠેકાણે સરકારી નાવ ચાલે છે તે ઠેકાણેથી ત્રણ માઇલના અંતર પર કોઈ માણસે બીજી એકાદ બાડાનું નાવ ચલાવ્યું હોય તો તે સરકારી નાવના સંબંધે પીનક્રોડ પ્રમાણે તે માણસે સાત્રાધ પ્રવેશનો ગુનો હ કર્યો એમ કહેવાય નહિ પરંતુ સરકારી નાવ ચાલે તે ઠેકાણે કોંવા તે નજીક બાડાનું બીજી નાવ ચલાવીશ નહિ એમ કોઈ માણસને સરકારી અમલદારે હુકમ કરેલા છતાં તે ન માને તો તેના પર હુકમ તોજ્યા બદલ પીનક્રોડ પ્રમાણે કામ ચાલે (અલ્હા. હા. ઇ. લા. વા. ૧ પા. ૫૨૭ મથુર વિરૂધ જવાહીર વિગરે)

એકાદ જમીન બીજાના તાબામાં છતાં તે જમીન પર પોતાનો હક છે એમ જોખને પ્રમાણિકપણે જણાવાથી તે જમીન પર તે જાય અને ત્યાંહાં ગયા પછી આ કલમમાં બતાવેલું બીજી કાંઈપણ કૃત્ય કરવાનો તેનો ધરાદો ન હોય તો પછી તેના પર સાત્રાધ પ્રવેશનું તોહોમત રહી શકે નહિ. જો કે તે જમીન પર તેનો હક નથી એમ જણાય તો પણ—પણ આવી વખતે આરોપિ ફક્ત હક છે એમ કહે તે બસ નથી પરંતુ કોરટે આરોપીનો ધરાદો શા હતો એ વિશે નિરણય કરવા જોઈએ અને પોતાનો હક ધમાનથી સમજી બતાવ્યો છે એ પણ જોવું જોઈયે (અલ્હા. હા. ઇ. લા. વા. ૨ પા. ૧૦૧ સરકાર વિરૂધ બ્રુક્સીંગ)

અવિભક્ત હોંકુ કુટુંબના ઘરમાં કુટુંબનો કોઈ માણસ પેસે અથવા તેની પરવાનગીથી બીજી કોઈ પેસે તો તે આ કલમ પ્રમાણે ગુનેહગાર નથી (બિ. લા. વા. ૬ પાને ૮૦)

હમારત બાંધતાં શરીરમાં રસ્તાની જમીન દબાય તો તે દબાવનાર પર આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત આવે નહિ (ઈ. ડા. પૂ. ૩૪૬)

બાળવાની જગ્યા કોઈ શખ્સ એડી નાખે અને તે બાળવાની જગ્યાના હકદારમાંનો કોઈ તે એડનાર ન હોય તો તેના પર આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત આવે (મ. હા. વા. ૬ પા. ૨૫)

ટોલ આપવું ન પડે એ હેતુથી જે દરવાજા ટોલ લેવાતું તે ઠેકાણેથી નહિ પેસતાં બીજા રસ્તે તે ટોલ વાળા બજારમાં પેઠો તેમાં ડરાળ્યું કે એ કૃત્ય કદાચીત ગેરકાયદેસર હોય પણ તે કૃત્ય એકાદ તોહોમત થતું નથી અને આરોપી જે બજારમાં ગયો ત્યાંહાં આ કલમ પ્રમાણેનું કૃત્ય કરવાને ધરાદો ગયાનું જણાતું નથી તો તેના પર આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત રહી શકતું નથી (મ. હા. ઇ. લા. વા. ૫ પાને ૩૮૩ સરકાર વિં વર્તા પાનાયકન)

ગ્રહપ્રવેશ. | ૪૪૨. કાંઈ હમારત. તંબુ, અથવા વાહાણ, જે માણસને રહેવાનાં ઠેકાણાં દાખલ વપરાતું હોય તેમાં, અથવા કાંઈ હમારત પુણ સ્થાન અથવા મરાખવાનાં ઠેકાણાં દાખલ વપરાતી હોય તેમાં પેસીને અથવા તે મધ્યે રહીને જે માણસ સાત્રાધ પ્રવેશ કરે, તેણે “ગ્રહ પ્રવેશ કર્યો” એમ સમજવું.

ખુલાસો—પેસવામાં તે સાત્રાધ પ્રવેશ કરનારનાં શરીરના કાંઈ પણ ભાગનો પ્રવેશ થાય તો ગ્રહપ્રવેશ થવામાં તેટલો પ્રવેશ બસ છે.

ટીકા.—કોઈ તોહોમત વાળો કે જેના પર પ્રથમ એ વખતે શાખિત થયા છતાં ગ્રહ પ્રવેશ કરવામાં આગ્રહ કરે છે. તેના પર થએલી ફરીયાદી પહેલા વર્ગનો માજીસ્ટ્રેટ કાડી નાખે તો તે ફરીયાદી કાડી નાખવાના હુકમમાં જીલ્લા માજીસ્ટ્રેટ હાય ધાની શેકે નહી. (મુ. હા. તા. ૮ ડીસેમ્બર. ૧૮૬૯)

કેદી પર ડાકાઘટી અને ગરદી કરવાનો આરોપ હતો તેમાંથી તેને મુક્ત કર્યો. પણ થએલા પુરાવથી ગ્રહપ્રવેશનો ગુનેહગાર ગણી તેને શિક્ષા કરી તેમાં ડરાળ્યું કે ગ્રહપ્રવેશના ગુનેહનો આરોપ છે એમ સેથનજડને કેદીને સમજાવવું હતું છતાં તેમ કર્યું નથી અને પ્રવેશનો ગુનેહ એ ડાકાઘટી યા ગરદીના ગુનેહનો ભાગ નથી માટે તોહોમત રદ કર્યું (કા. હા. વી. રી. વા. ૨૩ પા. ૫૯ સરકાર વિરૂધ સલામત અલ્હી)

કોઈ સખ્સ જીનાણુ કરવાના ધરિદ કોઈના ઘરમાં પેસે તો તેના પર આ કલમ પ્ર-

માણે તોડામત રહે પછી તે જીનાણું કુંવારી ડોકરી સાથે કરવાનું હોય તો પણ (મ. હા. વા. ૮ પાને. ૬)

ગુપ્ત ગ્રહપ્રવેશ. | ૪૪૩. કોઈ માણસ ગ્રહપ્રવેશ કરે, અને તેણે આગળથી એવી તદ્દખીર કરી હોય કે જે ઇમારત, તંબુ, અથવા વાહાણ તે પ્રવેશનું સ્થાન હોય તે મધ્યે તે પ્રવેશ કરનારને જીતો બંધ કરવાનો અથવા તે મધ્યેથી તેને બાહાર કાઢી મુકવાનો જોનો હક હોય એવા કોઈ શખ્સથી તે ગ્રહપ્રવેશ જાનો રહે, તો તે માણસે “ગુપ્ત ગ્રહપ્રવેશ” કર્યો એમ સમજવું.

રાતે ગુપ્ત ગ્રહ પ્રવેશ. | ૪૪૪. સુર્યનો અસ્ત થયા પછી તથા સુર્યનો ઉદય થતાં પહેલાં જે માણસ ગુપ્ત ગ્રહપ્રવેશ કરે, “તેણે રાતે ગુપ્ત ગ્રહપ્રવેશ” કર્યો એમ સમજવું.

ધર ક્ષેડવું. | ૪૪૫. કોઈ શખ્સ ગ્રહપ્રવેશ કરે, તે અગર તે ધર મધ્યે અથવા તેના કોઈ પણ ભાગ મધ્યે પોતાનો પ્રવેશ નિએ પ્પાન કરેલા છ પ્રકારોમાંના કોઈ પણ પ્રકારે; અથવા ત્યાંના કોઈ ગુનોહ કરવાના કારણસર તે ધર મધ્યે અથવા તેના કોઈ પણ ભાગ મધ્યે ગયા પછી, અથવા તે મધ્યે કોઈ ગુનોહ કરી રહ્યા પછી, અગર તે શખ્સ તે ધર મધ્યેથી અથવા તેના કોઈ પણ ભાગ મધ્યેથી તે છ પ્રકારમાંના કોઈ પણ પ્રકારે બાહાર નિકળે, તો તે શખ્સે “ધર ક્ષેડવાનો ગુનોહ” કર્યો એમ સમજવું. તે પ્રકારોની વિગત:—

પહેલો—તે ગ્રહપ્રવેશ કરવા સારૂ પોતેજ જે રસ્તો કર્યો હોય, અથવા તે ગ્રહપ્રવેશ મધ્યે મદદગારી કરનારા કોઈ માણસે જે રસ્તો કર્યો હોય, એવે કોઈ રસ્તે થઈને અગર તે માંહે પેસે અગર બહાર નિકળે, તો

બીજો—પોતે અથવા તે ગુનાહમાં મદદગારી કરનાર કોઈ માણસ એ શીવાય બીજા કોઈ શખ્સે માણસને પેસવા માટે કર્યો નહિ હોય એવે કોઈ રસ્તે થઈને અગર તે માંહે પેસે અથવા બહાર નિકળે, અથવા કોઈ ભીંત અથવા કોઈ ઇમારત પર સીડીથી અથવા બીજી રાતે ચઢી જઈને જે રસ્તો હાથ લાગે એવે કોઈ રસ્તે થઈને અગર તે માંહે પેસે અથવા બહાર નિકળે, તો.

ત્રીજો—ગ્રહપ્રવેશ કરવા માટે, તે ધર મધ્યે રહેનારા માણસે જે સાધન વડે, કાંઈ રસ્તો ઉઘાડવાનો ઇરાદો રાખ્યો નહિ હોય એવાં કાંઈ સાધન વડે, પોતે અથવા તે ગ્રહપ્રવેશમાં મદદગારી કરનારા કોઈ શખ્સે જે રસ્તો ઉઘાડ્યો હોય એવે કોઈ રસ્તે થઈને અગર તે માંહે પેસે અથવા બહાર નિકળે, તો.

ચોથો—તે ગ્રહપ્રવેશ કરવા માટે અથવા કાંઈ ગ્રહપ્રવેશ કરવા પછી તે ધરમાંથી બહાર નિકળવા માટે, અગર તે કાંઈ કળ ઉઘાડીને માંહે જાય અથવા બહાર નિકળે, તો.

પાંચમો,--સાપરાધ બળ વાપરીને, અથવા હુમલો કરીને, અથવા કોઈ શખ્સને હુમલાનો ડર દેખાડીને અગર તે માંહે જાય અથવા બહાર નિકળે, તો.

છઠો—જે રસ્તેથી કોઈ એ પ્રમાણે આવે જાય નહિ એટલા માટે તે બંધ કરેલો છે એમ તે માણસો હોય, તથા જે રસ્તાને પોતેજ અથવા તે ગ્રહપ્રવેશમાં મદદગારી કરનાર

કોઈ શખસે ઉઘાડેલો છે એમ તે જાણતો હોય એવા કોઈ રસ્તે યદને અગર તે માંહે જાય અથવા બહાર નિકળે, તો.

ખુલાસો—કાંઈ ઉપગૃહ અથવા ઇમારત કોઈ ધરની સાથેજ ઉપભોગમાં આવતી હોય, અને તે ઉપગૃહ તથા ધર એએની વચ્ચે બીજો કેયા ન જતાં એકમાંથી બીજા માં જવાનો રસ્તો હોય, તો તે ઉપગૃહને તે ધરનો આ કલમના અર્થ પ્રમાણેનો ભાગસમજવો. દૃષ્ટાંત.

- (અ) ઝ ના ધરની બીતમાં એક ખાતર પાડીને તે બાકાં મધે પોતાનો હાથ ધાલીને અગર અ અહપ્રવેશ કરે, તો તે ધર ફેડવાનો ગુનોહ સમજવો.
- (બ) અગર કોઈ વહાણનાં બે તુતકોની વચેની એક બારીમાંથી ગુસી ને અ અહપ્રવેશ કરે, તો તે ધર ફેડવાનો ગુનોહ સમજવો.
- (ક) અગર એક બારીથી ઝ ના ધરમાં પેશીને અ અહપ્રવેશ કરે, તો તે ધર ફેડવાનો ગુનોહ સમજવો.
- (ડ) અગર કોઈ દરવાજા બંધ કરેલો હોય તે ઉઘાડીને ઝ ના ધરના દરવાજામાંથી ઝ ના ધરમાં પેશીને અ અહપ્રવેશ કરે, તો તે ધર ફેડવાનો ગુનોહ સમજવો.
- (ધ) એક દરવાજા મધે કાણું છે તે કાણા મધે એક તાર ધાલીને તે દરવાજાની આગળી ઉઘાડી નાખીને અગર તે દરવાજામાંથી ઝ ના ધરમાં પેશીને અ અહપ્રવેશ કરે, તો તે ધર ફેડવાનો ગુનોહ સમજવો.
- (ફ) ઝ થી પોતાના ધરના દરવાજાની કુંચી ખોલાઈ ગઈ છે તે અગર અ ને જડે, અને તે કુંચી વડે દરવાજા ઉઘાડીને ઝ ના ધરમાં પેશીને અ અહપ્રવેશ કરે, તો તે ધર ફેડવાનો ગુનોહ સમજવો.
- (ગ) ઝ પોતાના દરવાજામાં ઉભો છે તેને નીચે પાડી નાખીને જખરાઇથી અ રસ્તો કરે, અને ધરમાં પેશીને અહપ્રવેશ કરે, તો તે ધર ફેડવાનો ગુનોહ સમજવો.
- (હ) ઝ ય નો દરવાજા છે. ને ય ના દરવાજામાં ઉભો છે, તેને મારવાનો ડર દેખાડીને સામો થતો અટકાવીને અગર અ તે ધરમાં પેશીને અહપ્રવેશ કરે, તો તે ધર ફેડવાનો ગુનોહ સમજવો.

ટીકા.—આરોપિત માણસને ફરિયાદીના ધરમાં રાત્રે પકડ્યો અને તે બીંત ચઢીને ધરમાં આવ્યો એવો તેની વિરુદ્ધ પુરાવો થયાથી સદરહુ કલમ પ્રમાણે તેને શિક્ષા આપવાને ઠરાવ્યું (એ. પ્ર. ૩૧૧)

ખુલા દરવાજાએ ધરમાં આવવાની પરવાનગી મળ્યા છતાં બીજા ખંડમાં જવામાં તે માણસ બંધ કરેલા દરવાજાનું તાળુ તોડે તો તેણે ધરફેડવાનો ગુનોહ કર્યો એમ થાય છે. (આર્થ. પ્ર. ૪૨૪)

ઝાડ કાપીને અંદર પેસવું એ આ કલમ પ્રમાણેનો પ્રવેશ છે અને તેમ યએ ધર ફેડવાનો ગુનેહગાર છે. (ધ. ડા. પ્ર. ૩૪૯)

આરોપિતમાંના એક પર ધર ફેડવાનું તથા રહેવાના ધરમાં ગોરી કર્યાનું તોહિમત હતું અને બીજાઓ પર તેમાં મદદ કરવાનું તોહિમત હતું મુળ તોહિમતદારપરનું તોહિમત ના સાબિત કરી તેને જોડી દીધો અને મદદગારો પર તે ગુનામાં મદદ કર્યાનું તોહિમત સાબિત કર્યું તેમાં ઠરાવ્યું કે સાહાય કરવાનો ગુનોહ એ પીઠ કોડમાં ઇલાયદો ગુનોહ કર્યો

કે. તેથી સાહાય કરનાર પર નોંદામત સાબિત કરવું તે મુખ્ય અપરાધી પર તોંદામત સાબિત થાય તોજ કરવું, નહીતો કરવું નહીં એમ થતું નથી. (મુ. હા. ઇ. લા. વા. ૧ પા. ૧૫ સરકાર વિરૂદ્ધ માસ્તીદાદા વિગરે)

રાતેધરકેડાવું. | ૪૪૬. જે માણસ સુરજનો અસ્ત થયા પછી તથા સુરજનો ઉદય થતાં પહેલાં ધર કેડવાનો યુનોહ કરે, તેણે “રાતે ધર કેડવાનો યુનોહ” કયો એમ સમજવું.

સાપ્રાધ પ્રવે. | ૪૪૭. જે માણસ સાપ્રાધ પ્રવેશ કરે, તેને ત્રણ મહિનાની મુદત શની શિક્ષા. | સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા પાંચસે રૂપિયાસુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—પી. કો. કાં. ૧૪૭ ૪૪૭ અને ૪૫૩ પ્રમાણેનું તોંદામત સાબિત કર્યા અગાઉ જે કૃત્ય ઉપરથી તેના પર આરોપ આવ્યો તે કૃત્યમાં તે સામેલ હતો કે નહીં ! એ ગેરકાયદેસર ઉપાયનો જે ઉદ્દેશ સાધ થવાનો તે ચલ કરતો હતો તે તેનો ઉદ્દેશ હતો એ બદલ પુરાવ છે કીંત્રા નહીં એ એકથ આવી પુરવક જોવું જોઈએ (કા. હા. વી. રી. વા. ૨૨ પા. ૧૭ સરકાર વિરૂદ્ધ ગુલામ મહમદ વીગરે.)

એક બાગના મેનેજરે એક સખસને તેના બાગમાં શીકાર કરવા નહીં આવવા નો-ટીસ આપી તે નોટીસ પહેંચ્યા પછી થોડા દીવસે તે માણસ ફરીયાદીના બાગની પાસેના બાગમાં હરણનો શીકાર કરવા ગયો પણ તે હરણ નાસતાં ફરીયાદીના બાગમાંથી ગયું તેથી તોંદામત વાળાને પણ તેની પછળ તે બાગમાંથી જવું પડ્યું તેથી ફરીયાદીએ આ. રોપિત પર આ કલમ મુજબ તોંદામત મુક્યું તેમાં ડરાબ્યું કે આવી હકીકતથી આ કલમ પ્રમાણે તોંદામત રહી શકતું નથી. (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૪ પાન. ૮૩૭ આરોપીત ચંદર નારાયણ.)

સાર્વજનિક નદીના કોઈ બાગમાં માછલી મારવાનો સર્વથા હકનો બે કાયદેસર રીતે તોડત કરવું એ યુનોહ પીનલકોડમાંના સાપ્રાધ પ્રવેશના વર્ણન નિચે આવવાના યુનોહ સરખો નથી (કા. હા. ઇ. લા. વા. ૨ પા. ૩૫૪ સરકાર વિરૂદ્ધ ચાંચલ નાયા.)

ગ્રહ પ્રવેશની | ૪૪૮. જે માણસ ગ્રહપ્રવેશ કરે, તેને એક વરસની મુદત સુધીની શિક્ષા. | બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

મોતની શિક્ષા | ૪૪૯. મોતની શિક્ષા થઈ શકે એવા કોઈ યુનોહ કરવા સાર જે થઈ શકે એવા માણસ ગ્રહપ્રવેશ કરે, તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા કોઈ યુનોહ કરવા દસ વરસની મુદત સુધીની સખત કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને સાર ગ્રહપ્રવેશ વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની | ૪૫૦. જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા થઈ શકે એવા શિક્ષા યોગ્ય શિક્ષા એવા કોઈ યુનોહ કરવા સાર ગ્રહપ્રવેશ કરે, તે માણસને કોઈ યુનોહ કરવા દસ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કેદની શિક્ષા | ૪૫૧. કેદની શિક્ષા થઈ શકે એવા કોઈ યુનોહ કરવા સાર જે થઈ શકે એવા માણસ ગ્રહપ્રવેશ કરે તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના કોઈ યુનોહ કરવા ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને સાર ગ્રહપ્રવેશ કરવા.

પણ લાયક થશે; અને અગર ચોરીનો ગુનોહ કરવાનો ધરાદો કર્યો હોય, તો તે કેદની મુદત સાત વરસ સુધીની થઈ શકે.

કોઈ સખસને બધા કરવાની તૈયારી કરવા પછી ગ્રહપ્રવેશ કરવો.

૪૫૨. કોઈ સખસને બધા કરવાની, અથવા કોઈ સખ-

સની ઉપર હુમલો કરવાની, અથવા કોઈ સખસને ગેરબાજબી

રીતે અટકાવવાની અથવા કોઈ સખસને બધા, હુમલો, અથવા ગેરબાજબી અટકાવવાનો બધ ઉત્પન્ન કરવાની તકયારી કરીને જે માણસ ગ્રહપ્રવેશ કરે, તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—ખોટા વારંટ હાઈ કોર્ટ સખસને તેના ઘરમાંથી પકડવામાં આવે તો તેની ઉપર આ કલમ પ્રમાણેનું તોહામત આવે. (કા. હા. વી. રી. વા. ૧૨ પા. ૩૩)

ગુમ ગ્રહપ્રવેશ કરવો, અથવા ધર ફોડવું, તેની શિક્ષા.

૪૫૩. જે માણસ ગુમ ગ્રહપ્રવેશ કરે, અથવા ધર ફોડવા

નો ગુનોહ કરે, તે માણસને જે વરસની મુદત સુધીની જેમાંના

ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કેદની શિક્ષા થઈ શકતી હોય એવો કોઈ ગુનોહ કરવાને સાથે ગુમ ગ્રહપ્રવેશ કરવો અથવા ધર ફોડવું.

૪૫૪. કેદની શિક્ષા થઈ શકતી હોય એવો કોઈ ગુનોહ

કરવા સાથે જે માણસ ગુમ ગ્રહપ્રવેશ કરે, અથવા ધર ફોડવા-

નો ગુનોહ કરે, તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના

ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે; અને અગર ચોરીનો ગુનોહ કરવાનો ધરાદો કર્યો હોય; તો તે કેદની મુદત દશવરસ સુધીની થઈ શકે.

ટીકા.—કેદીપર આ કલમ પ્રમાણે અને ૩૮૦ પ્રમાણે તોહામત મુકી દરેક તોહામત બદલ જુદી જુદી જે જે વરસની સજા એક પુલપાવર માજીસ્ટ્રેટ કરી તેમાં ધરાવ્યું કે વાર્તાવીક રીતે ફક્ત એકજ ગુનોહ હતો અને તેન માટે કેદની શિક્ષા જુદી જુદી મળી ચાર વરસની કરી તે માજીસ્ટ્રેટ તેના અધિકાર ઉપરાંત કરી માટે એ શિક્ષા ૨૬ કરી (મુ. હા. વા. ૨ પા. ૧૨૬ સરકાર વિં ગણું લાફુ)

કોઈ સખસને બધા કરવાની તૈયારી કરીને ગુમ ગ્રહપ્રવેશ કરવો અથવા ધર ફોડવું.

૪૫૫. કોઈ સખસને બધા કરવાની, અથવા કોઈ સખ

સની ઉપર હુમલો કરવાની, અથવા કોઈ સખસને ગેરબાજબી

રીતે અટકાવવાની અથવા કોઈ સખસને બધા, હુમલા,

અથવા ગેરબાજબી અટકાવનો બધ ઉત્પન્ન કરવાની, તકયારી કરીને જે માણસ ગુમ ગ્રહપ્રવેશ અથવા ધર ફોડવાનો ગુનોહ કરે, તે માણસને દશ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

રાતે ગુમ ગ્રહપ્રવેશ કરવો અથવા ધર ફોડવું, તેની શિક્ષા.

૪૫૬. જે માણસ રાતે ગુમ ગ્રહપ્રવેશ કરે, અથવા રાતે

ધર ફોડવાનો ગુનોહ કરે, તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુ-

ધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કેદની શિક્ષા થઈ શકતી હોય એવો ગુનોહ કરવા સાથે રાતે ગુમ ગ્રહપ્રવેશ કરવો અથવા ધર ફોડવું.

૪૫૭. કેદની શિક્ષા થઈ શકતી હોય, એવો કોઈ ગુનોહ

કરવા સાથે જે માણસ રાતે ગુમ ગ્રહપ્રવેશ કરે, અથવા રાતે

ધર ફોડવાનો ગુનોહ કરે, તે માણસને પાંચ વરસની મુદત સુ-

ધીની બેમાંના ગએ તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે, અને અગર ચોરીનો ગુનોહ કરવાનો ધરાદો કર્યો હોય તો તે કેદની મુદત ચૌદ વરસ સુધીની થઈ શકે.

ટીકા,—કેદીપર આ કલમ અને ૩૮૦ પ્રમાણે તોહોમત રાખી એક પુલપાવર માણુ એકે બેઉ ગુનાહ બદલ જુદી જુદી શિક્ષા કરી તેમાં ઠરાવ્યું કે કલમ ૭૧ પ્રમાણે એ બેઉ ગુનાહને માટે એકજ શિક્ષા બે વર્ષની માણુએક કરી શકે છે માટે વધારેની શિક્ષા રદ કરી. (મુ. હા. વા. ૧ પા. ૮૭ સરકાર વિ. અરજીન.)

કેદીએ રાતની વખતે ચોરી કરવાને ધરાદે ધર ફાડવાના ગુનાહની કોશીશ કર્યથી તેના પર આ કલમ અને ૫૧૧ પ્રમાણે તોહોમત શાખિત કરી તેને કેદ અને ફટકાની શિક્ષા કરેલી તેમાં ઠરાવ્યું કે કેદીપર શાખિત થયેલા ગુનાહ બદલ ફટકાની શિક્ષા કરવાને કાયદામાં ઠરાવ નથી માટે ફટકાની શિક્ષા રદ કરી (મુ. હા. વા. ૩ પા. ૩૭ સરકાર વિરૂધ્ધ પેલાવજદપરશા)

આ કલમ પ્રમાણેના તોહોમત બદલ કેદની શિક્ષા સાથે ફટકાની શિક્ષા કરેલી પણ કેદીપર એવાજ ગુનોહ અગાઉ કદી શાખિત થયો નહોતો તેથી ફટકાની શિક્ષા થઈ શકતી નથી એમ ઠરાવ કર્યો (મુ. હા. વા. ૪ પા. ૫ સરકાર વિ. બાબજી બાપુ)

આ કલમ પ્રમાણે અને રહેવાના ધરમાં ચોરી કરવાના બેઉ તોહોમત બદલ જુદી જુદી શિક્ષા થઈ શકે છે પણ તે શિક્ષા બેઉ તોહોમતમાંના બારે તોહોમત બદલ ફરમાવેલી શિક્ષા કરતાં જ્યાદે શિક્ષા બેઉ તોહોમત બદલની શિક્ષા જોઈયે નહિ તેમજ માણુએકના અધિકાર કરતાં વધારે શિક્ષા બેઉ તોહોમત બદલની કરવી નહિ (મુ. હા. વા. ૯ પા. ૧૭૨ સરકાર વિરૂધ્ધ અનવરખાં વિગરે)

ચોરી કરવાને ધરાદે રાત્રે ધર ફાડવું અને ચોરી કરવી એને માટે આ કલમ અને કા. ૩૮૦ પ્રમાણે જુદાં જુદાં તોહોમત રાખ્યાં હોય તોપણ તે બેઉ બદલ જુદી જુદી શિક્ષા નહિ ઠરાવતાં એકઠી શિક્ષા ઠરાવી હોય તો તેપણ ચાલે પણ તે શિક્ષા બેમાંના બારે ગુનાહને માટે ફરમાવેલી શિક્ષા કરતાં જ્યાદે શિક્ષા ન જોઈયે (મુ. હા. ઈ. લા. વા. ૧ પા. ૨૧૪ સરકાર વિં ગુકયાબીન નમણા)

કેદીપર આ કલમ પ્રમાણે અને કા. ૩૮૦ પ્રમાણે એ તોહોમતો હતાં તેથી તે બેઉ બદલ જુદી જુદી શિક્ષા અરાડમાસ પ્રમાણે કરી તેમાં ઠરાવ્યું કે એકજ વ્યવહારના કામમાં એકજ હેતુ પાર પાડવા માટે આરોપિતે કેટલાંક કૃત્ય કર્યાં હોય અને તેમાંના પ્રત્યેક કૃત્ય ઉપરથી જે જુદા જુદા નાના અપરાધ થતા હોય તે કરતાં તે તેમાં કૃત્ય મળી અધિક મોટો એવા એક અપરાધ થતો હોય અને ઈનસાફના કારણસર મુખ્ય અપરાધ અને બીજા હલકા અપરાધ તોહોમતનામાંમાં લખવા જા કે સોઈ વાર હોય તોપણ શિક્ષા આપતી વખતે તેમાંનો મુખ્ય અને સર્વમાં મોટો એવા જે અપરાધ હોય તે બદલ શાખિતી કરી શિક્ષા કરવી એ સગવડ બરેલું છે. તેથી આ કામમાં કા. ૪૫૭ પ્રમાણે એકજ અપરાધ શાખિત કરી ત્રણ વર્ષની શિક્ષા કરી (અહ્લા. હા. ઈ. લા. વા. ૨ પા. ૬૪૪ સરકાર વિં અજીધ્યા)

ચોરી કરવા સાથે રાત્રે ધર ફાડવું તથા રહેવાના ધરમાં ચોરી કરવી એ ગુનાહઓ કી. પ્રો. કો. કા. ૪૫૪ ની રકમ પ્રમાણે શિક્ષા કરવા સાથે એકજ ગુનાહ જેવા સમજવા એમ છે. માટે તે ગુનાહઓની શાખિતીના ઠરાવ ઉપરથી એક ગુનાહને સાથે બમણી કેદની શિક્ષા તથા બીજા ગુનાહને સાથે ફટકા મારવાની શિક્ષા એમ કાયદેસર રીતે કરાય નહિ (મુ. હા. તા. ૧૧ ડીસેમ્બર ૧૮૭૩ સરકાર વિં ગોવિંદા બીન રામા વિગરે)

ધરમાં નહિ પેસતાં છાપરાપરજ ફક્ત ચડવું તેથી ધર ફાડવાનો ગુનોહ થતો નથી (મ. હા. રી.)

કોઈ સખસને | ૪૫૮. કોઈ સખસને બથા કરવાની, અથવા કોઈ સખસની ઉપર બથા કરવાની | હુમલો કરવાની, અથવા કોઈ સખસને ગેરબાજબી રીતે અટકાવવાની,

તૈયારી કરીને રાતે ગુપ્ત ગ્રહ પ્રવેશ કરે, અથવા ધર ફેડાવું. અથવા કોઈ શખ્સને બધા, હુમલા. અથવા ગેરબાજબી અટકાવનો બચ ઉત્પન્ન કરવાની, તદ્દયારી કરીને જે માણસ રાતે ગુપ્ત ગ્રહ પ્રવેશ કરે, અથવા રાતે ધર ફેડાવવો ગુનોહ કરે, તે માણસને ચઉદ વરસની મુદત

સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ગુપ્ત ગ્રહ પ્રવેશ અથવા ધર ફેડાવવાનો ગુનોહ કરતાં કોઈને મહાબધા કરવી.

૪૫૯. કોઈ માણસ ગુપ્ત ગ્રહ પ્રવેશ. અથવા ધર ફેડાવવાનો ગુનોહ કરતો હોય તેવામાં જે તે કોઈ શખ્સને મહાબધા કરે,

અથવા કોઈ શખ્સનું મોત આણવાની કે કોઈને મહાબધા કરવાની કોશિશ કરે તો તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ધણા શખ્સો ધર ફેડાવવા વચેરમાં સામિલ હોય, અને તેઓમાંનો કોઈએક મોત અથવા મહાબધા કરે તો તે સઘળા માણસોને આ શિક્ષા થઈ શકે.

૪૬૦. અગર રાતે ગુપ્ત ગ્રહ પ્રવેશ કરતી વખતે, અથવા રાતે ધર ફેડાવવો ગુનોહ કરતી વખતે, તે ગુનાહનો તકસીરવાર કોઈ શખ્સ બુદ્ધિપુરવક કોઈનું મોત આણે અથવા કોઈને મહાબધા કરે, અથવા મોત આણવાની કે મહાબધા કરવાની કોશિશ કરે, તો જે જે શખ્સ રાતે તે ગુપ્ત ગ્રહ પ્રવેશ કરવામાં

અથવા રાતે તે ધર ફેડાવવો ગુનોહ કરવામાં જોડે સામિલ હોય તે હરએક શખ્સને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—રત્રિ ગુપ્ત ગ્રહ પ્રવેશ કરતાં ધરના માલિકને બુદ્ધિપુરવક મહાબધા કરવાની કોશિશ કરે તો તેને આ આકટની કા. ૪૫૭ અને ૩૨૪ પ્રમાણે સજા નહિ થતાં આ કલમ પ્રમાણે સજા થાય કા. હા. વી. રી. વા. ૨ પા. ૫૨)

કાંઈ બંધ કરેલાં નિધાનમાં કાંઈ મિલકત હોય, અથવા કાંઈ મિલકત છે એમ ધરાયું હોય તે નિધાનને બદલાવવા ફેડાવીને ઉઘાડે.

૪૬૧. જે નીધાન મધ્યે કાંઈ મિલકત રહેલી હોય અથવા જે મધ્યે કાંઈ મિલકત રહેલી છે એમ પોતે માનતો હોય, એવાં કોઈ બંધ કરેલાં નીધાનને જે માણસ બદલાવવાથી, અથવા બીગાડ કરવાના ધરાદાયો, ફેડાવીને ઉઘાડે અથવા તેના બંધ છોડે, તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે

પ્રકારની કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

તેજ ગુનોહ બ્યારે તે નિધાન જેને સોંપ્યું હોય તે માણસ કરતારે તેની શિક્ષા.

૪૬૨. જે નીધાન મધ્યે કાંઈ મિલકત રહેલી હોય, અથવા જે મધ્યે કાંઈ મિલકત રહેલી છે એમ પોતે માનતો હોય, એવું

બંધ કરેલું કાંઈ નીધાન કોઈ માણસને સોંપ્યું હોય, અને તે માણસને તે ઉઘાડવાનો અત્યાર નહીં છતાં, અગર તે માણસ, બદલાવવાથી, અથવા બીગાડ કરવાના ધરાદાયી, તે નીધાનને ફેડાવીને ઉઘાડે, અથવા તેના બંધ છોડે, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

બાબ ૧૮ મો.

લેખ સંબંધી તથા વેપારની અથવા મિલકતની

નિશાનીઓ સંબંધી ગુન્હાઓ બાબત.

ખોટો લેખ | ૪૬૩. જો કોઈ માણસ કાંઈ લેખ અથવા લેખનો કાંઈ ભાગ ખો. નાવવાનો યુનોહ. ટો બનાવે, એવા ધરાદાયી કે, લોકને અથવા કોઈ શખસને કાંઈ હાની કે નુકશાન કરવું, અથવા કાંઈ દાવાને કે હકને મજબુતી આપવી; અથવા કોઈ શખસ પાસે કાંઈ મિલકત છોડાવવી, અથવા તેની પાસે કાંઈ સાફ કે અરયાંત સમજાય એવો, કરાર કરાવવો, અથવા એવા ધરાદાયી કે દગો કરવો, અથવા દગો કરવામાં આવે, તો તે માણસે ખોટો લેખ બનાવવાનો યુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

ટીકા.—આ કલમ પ્રમાણે બનાવે દસ્તાવેજ કરવાનો યુનોહ થવાને તે દસ્તાવેજ કપટે કરેલો છતાં તથા નુકશાન થવા જોગ હોવું જોઈએ (મ. પૂ. ૩૧૭)

દસ્તાવેજમાં લખેલી હકીકત સહા કરનારને જાણાવ્યા વગર તેની સહી કરાવે તો તેથી ખોટો દસ્તાવેજ બનાવ્યો કહેવાય નહિ (આર્ય. પૂ. ૬૧૩)

ખોટો લેખ એ કંઈપણ લખાણ યા દસ્તાવેજનો થઈ શકે. એટલે કોઈ તસવીર પર તે પાડનારનું નામ રંગથી ભરે તો તેથી તે ખોટો લેખ બનાવ્યો કહેવાય નહિ (આર્ય. પૂ. ૬૧૫)

આ કલમ પ્રમાણેનો યુનોહ થવા માટે આખો યા તેમાંના કોઈ ભાગનો દસ્તાવેજ બનાવેલો હોવો જોઈયે તે એવા ધરાદાયી કે જેના નામનો તે દસ્તાવેજ બનાવે તે શખસે તે લખ્યો છે એમ મનાય (કા. હા. વા. રી. વા. ૧૦ પા. ૭)

અગાઉ કરેલી ગફલત કપટની વાખ્યામાં આવતી ન હોય તો તે ગફલતનું કલ્પ છુપાવવાને માટે દફતરમાં ખોટું લખ્યું તો તે કલ્પ પીનલકોડની કા ૪૬૩ તથા ૪૬૪માં બતાવ્યા પ્રમાણે ખોટો દસ્તાવેજ બનાવ્યો કહેવાય નહિ (મુ. હા. ઈ. લા. વા. ૪ પા. ૬૫૭ સરકાર વિરુદ્ધ શંકર)

લેખ ખોટો બનાવવો એ | ૪૬૪. જે માણસ નીચે લખ્યા પ્રમાણે કરે, તેણે ખોટો ટલે શું? લેખ બંધ્યો એમ સમજવું.

પેહેલું—જે માણસ બદલાનતથી અથવા દગલખાણથી કાંઈ લેખ અથવા લેખનો ભાગ બનાવે, તે ઉપર સહી કરે, મોહાર કરે, અથવા તે લખી આપે, અથવા કોઈ લેખ લખ્યો આપ્યો છે એવું બતાવવાની કાંઈ નીશાણી કરે, એવા ધરાદાયી કે જે શખસે અથવા જેના અખતિયારથી તે લેખ અથવા તેનો તે ભાગ બંધ્યો નથી, અથવા તે પર સહી કે મોહાર થઈ નથી, અથવા તે લખી આપ્યો નથી, એવું તે માણસ પોતે જાણતો હોય તે શખસે અથવા તેના અખતિયારથી તે લેખ અથવા તેનો તે ભાગ બંધ્યો છે, અથવા તે પર સહી કે મોહાર થઈ છે, અથવા તે લખી આપ્યો છે, એવા વિશ્વાસ ઉત્પન્ન કરવો, અથવા જે વખતે તે બંધ્યો નથી તે પર સહી કે મોહાર થઈ નથી, અથવા તે લખી આપ્યો નથી, એવું તે માણસ જાણતો હોય, તે એવે વખતે તે બંધ્યો છે, તે પર સહી કે મોહાર થઈ છે, અથવા તે લખી આપ્યો છે, એવા વિશ્વાસ ઉત્પન્ન કરવો; અથવા:—

બીજું—જે માણસ કાંઈ લેખ પોતે ખુદ કે બીજા કોઈ શખસે કર્યા અથવા લખી આપ્યા પછી, ચેહેરીને અથવા બીજી રીતે કાંઈ જરૂરના ભાગમાં લેખને તે કાયદેસર

અપ્પતિયાર શીવાય, બદ્ધાનતથી અથવા દગલખાજીથી ફરવે; પછી તે ફરવતી વખતે તે બીજી શખસ હયાત હોય કે મરી ગયો હોય તો પણ; અથવા:—

ત્રીજુ—જે માણસ બદ્ધાનતથી અથવા દગલખાજીથી, કોઈ શખસ પાસે કાંઈ લેખ પર સહી કે મોહોર કરાવે, અથવા કાંઈ લેખ તે શખસ લખી આપે એમ કરે, અથવા તેની પાસે કાંઈ લેખને ફરવાવે, એવું જાણ્યા છતાં કે. તે લેખની શું લખ્યું છે, અથવા હું શા ફરફાર કરું છું, એ વાત તે શખસ દીવાનગી અથવા કેફતા સમજાવતી જાણવાને શક્તીમાન નથી, અથવા તેને ફરેજ દીવો છે તે સમજાવતી તે વાત તે શખસ જાણતો નથી.

દૃષ્ટાંત.

- (અ) અ ના પાસે ૪ નો લખેલો ખ ના ઉપરનો ૧૦૦૦૦ રૂપીઆનો એક ભલામણનો કાગળ છે, હવે ખ ને દગો દેવા સાડ અગર અ તે ૧૦૦૦૦ પર એક મીઠું વધારીને તે રકમને ૧૦૦૦૦૦ કરે એવા ધરાદાથી કે તે કાગળ ૪ એ તેટલી રકમનો લખ્યો છે એમ ખ માને તો અ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.
- (બ) કાંઈ સ્થાવર મીલકત ૪ એ અ ને લખી આપી હોય એવી મતલબના એક ખત પર, ૪ ના અપ્પતિયાર શીવાય અ ૪ ની મોહોર કરે, એવા ધરાદાથી કે તે મીલકત ખ ને વેચીને તેની કીમતના રૂપીયા ખ પાસેથી લેવા, તો અ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.
- (ક) એક ચેકપર ખ ના સહી છે, અને તે ચેક ને લઈ આવે તેને તે નાણાં મળે એવી તરેહનો છે પણ તે મધે કાંઈ રકમ ભરેલી નથી, તે ચેક લઈને અ દગલખાજીથી તે મધ્યે દશ હજાર રૂપીઆની રકમ ભરે, તો અ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.
- (ડ) અ પોતાના માણસ ખ ને એક સરાફ ઉપર ચેક લખીને તે પર સહી કરીને આપે, પણ તેમાં આપવાની કાંઈ રકમ લખે નહીં; અને ખ ને એવા અપ્પતિયાર આપે કે ફલાણા ફલાણા લોકોના રૂપીઆ આપવા છે માટે દશ હજાર રૂપીઆ સુધીની રકમ તું એ ચેકમાં ભરજે પછી અ દગલખાજીથી તે ચેકમાં વીશ હજાર રૂપીયાની રકમ ભરે, તો ખ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.
- (ધ) ખ ના અપ્પતિયાર શીવાય અ ખ ના નામથી પોતાના ઉપર એક હુંડી લખે, એવા ધરાદાથી કે તે હુંડીને ખરી હુંડી દાખલ કોઈ સરાફને ત્યાં વટાવીને, તથા તે હુંડી પાકેથી તે સરાફ પાસેથી તે લઈને તેનાં નાણાં આપવાં, તો એ ડેકાણે, ખ ની જામીની છે એવા પોતાના મનમાં વીચાર ઉત્પન્ન થઈને તે સરાફ તે હુંડીના નાણાં આપે એ રીતે તેને છેતરવા સાડ અ એ તે હુંડી લખી માટે, અ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.
- (ફ) ૪ ના વીજમાં આ શબ્દો લખેલા છે—“હું ફરમાવું છું કે મારી સમજી બાકી રહેલી મીલકત અ, ખ, અને ક એઓની વચ્ચે સરખે હારસે વહેંચાય” અ બદ્ધાનતથી તે મધ્યેથી ખ નું નામ છીલી નાખે, એવા ધરાદાથી કે તેથી એમ માનવામાં આવે.

કે સમજાવી મીલકત અ ને તથા ક ને માટે ઝ લખી ગયો છે, તો અ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

(ગ) ‘ઝ ને અથવા તે ફરમાવે તેને આપજો’ એ પ્રમાણે એક સરકારી પ્રામીશીરી નો ઠની પાછળ શેરો કરીને તે શેરાપર સહી કરીને તેના નાણા ઝ ને અથવા ઝ ફરમાવે તેને મળે એકું અ કરે. પછી ‘ઝ ને અથવા તે ફરમાવે તેને આપજો’ એ શબ્દો અ બદલાવવાથી છોલી નાખે. અને એ પ્રમાણે તે ખાસ શેરાનો ખાતી શેરો કરે, તો અ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

(હ) અ એક ગ્યાવર મીલકત ઝ ને વેચીને તેનું ખત કરી આપે પછી ઝ ને દગો દધને તેની પામીથી તે મીલકત જાય એવું કરવા સાર તેજ મીલકતનું અ એક ખત અ ને લખી આપે, અને તે ખત ઉપર ઝ ને કરી આપેલા ખતની તારીખથી છ મહીના ના પહેલાંની તારીખ લખે એવા ઇરાદાથી કે તે મીલકતનું ખત ઝ ને કરી આપ્યા પહેલાં તેણે તે મીલકતનું ખત અ ને કરી આપ્યું છે એમ માનવામાં આવે, તો અ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

(ઘ) ઝ બોલે બાલ ખાલીને પોતાનું વીલ અ પાસે લખાવે તેમાં વશીયત આપવાને જનું નામ લખવાનું ઝ એ કહ્યું હોય તેનું નામ નહીં લખતાં અ ઇરાદાથી એક બીજા શખસનું નામ લખે, અને તમારા કહ્યા મુજબ આ વીલ લખ્યું છે એમ અ ઝ ન સમજાવવાને તે વાલપર ઝ ની સહી કરાવે, તો અ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

(જ) અ એક કાગળ લખીને અ ના અખત્યાર શિવાય તે પર અ ના નામની સહી કરે, અને તેમાં એમ લખે કે અ સારી આબરૂના માણસ છે અને નહીં ધારેલી કમન-શીખીથી માફી હાલતમાં આવી પડેલા છે, અને તેનો ઇરાદો એવા હોય કે તે કાગળ ખતાવી ને ઝ પાસે તથા બીજા શખસો પાસે બીજા મેળવવી, તો એ ઠીકણે ઝ ને પોતાની મીલકત છોડવાને લલચાવવાને સાર અ એ લેખ ખોટો બનાવ્યો માટે અ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

(ટ) અ ના અખત્યાર શીતય અ એક કાગળ લખીને તે પર અ ના નામની સહી કરે, અને તે કાગળ મધ્યે એમ લખે કે અ ની આબરૂ સારી છે, અને તેનો ઇરાદો એવા હોય કે તે કાગળ ખતાવીને ઝ ના હાથ તળે કાંઈ નોકરી મેળવવી, તો અ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું, કેમકે તે બનાવટના સરટીફિકેટથી ઝ ને કંતરીને ઝ ની પાસે નોકરી બાબતનો કાંઈ સાફ કે અર્થાત સમજાય તેવા કરાર કરવાનો અ નો ઇરાદો છે.

ખુનોસા ૧ લો.—કોઈ માણસ પોતાના નામની સહી કરે, તો તે પણ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ થઈ શકે છે.

દૃષ્ટાંત.

(અ) એક ટુંડીપર અ પોતાના નામની સહી કરે, એવા ઇરાદાથી કે તેજ નામના એક

બીજા શખસે તે હુંડી લખી છે એમ માનવામાં આવે, તો અ એ ખોટો સેખ બનાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

(ખ) એક કાગળના કકડાપર “સીકારી” એટલો શબ્દ લખીને તે પર અ ઝ ના નામની સહી કરે એટલા સાફ કે પછી તે કાગળપર ઝ ની ઉપરનો એક હુંડી બ લખે, અને તે હુંડી ભણે ઝ એ સિકારી હાય એ રીતે બજારમાં ચલાવે, તો અ એ ખોટો સેખ બનાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું અને અગર તે હકીકત જાણીને અ ના ધરાદા મુજબ બ તે કાગળપર હુંડી લખે, તો બએ પણ ખોટો સેખ બનાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

(ક) અનાજ નામનો કોઈ બીજો શખસ ફરમાવે તે ધણીને નાણાં આપવા એવી એક હુંડી અ ને જડે, અને તેના પાછળ અ પોતાનાજ નામનો શેરો કરે, એવા ધરાદાથી કે જે શખસ ફરમાવે તે ધણીને નાણાં આપવાની એ હુંડી છે તેજ શખસે એ શેરો કર્યો છે એમ માનવામાં આવે, તો એ ઢેકાણે અ એ ખોટો સેખ બનાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

(ડ) બ ની ઉપર એક હુકમનામું થએલું બને, તેમાં એક સ્થાવર મિલકત વેચાય તે અ ખરીદ કરે, હવે તે મિલકત જપત થયા પછી બ ઝ ની સાથે મળી જઈને કાંઈ જીન બાઉ તે મિલકતનું લાંબી મુદતનું એક બાડાનામું ઝ ને લખી આપે, અને તે બાડાનામામાં તે જપતની તારીખથી જ મહોના આગળની તારીખ ભરે, એવા ધરાદાથી કે અને દગો કરવો, તથા જપતી થતાં પહેલાં તે બાડાનામું લખી આપ્યું છે એમ માનવામાં આવે તો, અગર બ એ તે બાડાનામાપર પોતાના નામની સહી કરી છે તોપણ, તેણે આગળની તારીખ લખી, તેથી, તેણે ખોટો સેખ બનાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

(ધ) દેવાળુ કાહાડવાનો આગળથી વિચાર કરીને અ વેપારી પોતાના ફાયદાને સાફ તથા પોતાના માગનારાએને ઘો દેવાના ધરાદાથી કાંઈ મિલકત બ ની પાસે રાખે; અને તે કામ બાહારથી બાજબી જણાય એટલા સાફ તે બ ને એક ચીઠી લખી આપે કે તમારી પાસે અવેજ લીધો છે તે બાબતની માહારે તમને આટલો રકમ દેવી, અને તે ચીઠીપર આગળની તારીખ નાંખે, એવા ધરાદાથી કે અ દેવાળુ કાહાડવાની તૈયારીમાં હતો ત્યાર પહેલાં એ ચીઠી તેણે લખી છે એમ માનવામાં આવે તો, અ એ ઉપર લખેલા લક્ષણના પહેલા પ્રકાર પ્રમાણે ખોટો સેખ બનાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

ખુલાસો ૨ જે—કોઈ માણસ કોઈ ખોટા શખસના નામથી કાંઈ ખોટો સેખ કરે, એવા ધરાદાથી કે તે સેખ કોઈ ખરા શખસે કરેલો છે એવું માનવામાં આવે, અથવા, કોઈ મુવેલા શખસના નામથી કરે, એવા ધરાદાથી કે તે શખસે પોતાની હયાતીમાં તે સેખ કર્યો છે એવું માનવામાં આવે તો તે પણ ખોટો સેખ બનાવવાનો ગુનોહ થઈ શકે છે.

દર્શાવે.

(અ) એક ખોટા શખસની ઉપર એક હુંડી લખે, અને તે ચલાવવાના ધરાદાથી તે ખોટા

શખસને નામ તે હુંડી દગલખાણથી શિકાર તો અ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

ટીકા.—યથેલી વાતપરથી તપાસ કરતાં દસ્તાવેજ ખોટો થયો હોય, અને આ કાયદાની કા. ૪૬૩ માં કહેલા હેતુ પૈકી કોઈપણ એકાદ હેતુ પાર પડવાના ધરાઈ આરોપિયે તે ગેરબ્યાજની રીતે કે કપટે કરેલો છે અને તેવાજ એ દસ્તાવેજનો કોઈ ઉપયોગ થયો હોય, ક્રીવા ઉપયોગ કરવાનો પ્રયત્ન કર્યો હોય તો ગુનોહ પૂર્ણ થાય છે. (કા. હા. વી. રી. વા. ૨ પા. ૩૪)

આ કલમ પ્રમાણેનો ગુનોહ શાખિત થવાને જોના નામની તે ખોટો બનાવ્યો હોય તે એ દસ્તાવેજની વાત ન જાણે એવું કોઈ કપટ તોહોમતદારે કર્યું એવું શાખિત થવું જોઈયે (કા. હા. વી. રી. વા. ૬ પા. ૨૦)

આ કલમ પ્રમાણે બદ્દાનતથી ક્રીવા કપટે સહી કરી ન હોય તો બનાઉ દસ્તાવેજ કર્યો કહેવાય નહિ. કાયદા પ્રમાણે ફસાવવાનો હેતુ શાખિત થવાને તે બનાઉ દસ્તાવેજથી કોઈ માણસને નુકશાન થવાનો સંભવ હોવા જોઈયે, ક્રીવા તે બનાઉ દસ્તાવેજથી કોઈ માણસ ફસાયો અટલીજ વાત બસ નથી; પણ અરેખરે તેથી કોઈ નુકશાન થવાનો સંભવ હોય તોજ તે ગુનોહ થાય છે (મુ. હા. વા. ૧૧ પા. ૩ સરકાર વિ. બવાંનીશંકર વિગરે)

વળી કા. ૪૬૩ નિચે મુજાઈ હાઇકોર્ટનો સરકાર વિરુદ્ધ શંકરનો ફેસલો ટાંક્યો છે તે પણ જુઓ)

તા. ૬ અગષ્ટને રોજ થયેલો દસ્તાવેજ નોંધાવવાને તા. ૧૮ ડીસેમ્બરને રોજ રજુ કર્યો પણ તેમ કરતા અવલ નોંધાવવાની ચાર માસની મુદત ન જાય તેને સાર તા. ૬ અગષ્ટને બદલે તા. ૨૬ અગષ્ટ કરી. તો તેથી કરીને એ ફરફાર ખોટો દસ્તાવેજ કર્યાનો ગુનોહ થતો નથી. કારણ એ કરવું એ એકાદ હોતવાળા બાગમાં કા. ૪૬૪ ની રકમ ૨ ના બાવાઈ પ્રમાણે બદ્દાનતથી યા કપટે ફરફાર કર્યો એમ થતુ નથી. એ ગુનોહ કા. ૧૯૨, ૧૯૩ અને ૧૯૬ પ્રમાણેનો છે. (કા. હા. ઈ. લા. વા. ૬ પા. ૪૮૨ સરકાર વિ. મીર હકાર અલ્લી)

ખોટો લેખખ | ૪૬૫. જે માણસ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કરે, તેને બે વરનાવવાની શિક્ષા. | સની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—એક દાવાની સુનાવણીની વખતે એક સમાલકાજકોર્ટના જડજના વિચારમાં એમ આવ્યું જે કોઈ એક સખસે ખોટો દસ્તાવેજ કીધો; અને તેણે પીનલકોડની કા. ૪૬૫ પ્રમાણે ખોટો લેખ બનાવ્યાના ગુનાહ સાર તેની તજવીજ થવાને તેને શેશનમાં કમીટ કર્યો. તેમાં ડરાવ્યું કે એ કમીટ કરવું બેકાયદેશીર થયું હતું શાથી જે ખોટો દસ્તાવેજ કરવાનો ગુનોહ જડજની રૂબરૂમાં થયેલો નથી. (મુ. હા. તા. ૩૧ મારચ ૧૮૭૦ સરકાર વિરુદ્ધ છોટાલાલ જવેર)

એક માણસ મુખતાર થવાને કબુલ કરે અને મુખતારનામુ લખેલુ હોય તે નિચે તે પોતાની મંજુરીની સહી કરી આપે. પછી તે મુખતારનામુ ખોટુ લખેલુ ઠરતો તે દસ્તાવેજ ખોટો બનાવ્યાનો ગુનોહ મુખતારપર આવે નહિ (કા. હા. વી. રી. વા. ૫ પા. ૭૦)

કોઈ ઇનસાફ | ૪૬૬. કોઈ ઇનસાફની કોર્ટનું દફતર અથવા તે કોર્ટ મધ્યે ચાલેલાં ની કોર્ટનું દફતર | કામનો કાગળ હોય એવી મતલબનો કોઈ લેખ, અથવા જન્મ, બાપ અથવા જનમે વ | તિથમ, લગ્ન, કે ગાડવા બાબતનો કોઈ રજીષ્ટર, અથવા કોઈ સરકારી ગેરે બાબત.

નોકર પોતાના સરકારી હોદ્દાના જોરથી રાખતો હોય એવા કોઈ રજીષ્ટર, અથવા કોઈ સર-

કારી નોકરે પોતાના સરકારી હોદાના જોરથી કરેલો હોય એવી મતલબનો કાંઈ દાખલો કે લેખ, અથવા કાંઈ ફરિયાદી કે જવાબ કરવાનો, અથવા તેમાં કાંઈ પણ કામ ચલાવવાનો, અથવા કબજાતથી હુકમનામું થવા દેવાનો, જેમાં અખત્યાર આપ્યો હોય એવો લેખ, અથવા વકીલાતનામું કે મુખત્યારનામું જે માલુસ ખોટું બતાવે તે માલુસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની, કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—આ કલમ પ્રમાણેના ગુનાહની ફરિયાદ જેવી કે પબ્લીક સરવંટના તાબાનું રજીસ્ટર ખોટું બતાવી તે ખોટો બતાવેલો દસ્તાવેજ પુરાવામાં આપ્યો તે આપતની ફરિયાદી જે કોરટમાં તે પુરાવામાં આપ્યો તે કોરટની પરવાનગી અથવા તે કોરટ જો કોઈ બીજી કોરટને તાબે હોય તો તે બીજી કોરટની પરવાનગી વગર સાંભળી શકાતી નથી કેમકે પી.કો. કા. ૪૬૩ માં ગુનાહાઓનું જે વધારે વીશીર્ણુ પ્યાન કરેલુંછે તેમાં એ ગુનોહ આવે છે અને તે કલમને કી, પ્રો. કા. ૪૬૬ લાયુ પડે છે (મુ. હા. તા. ૧૮ અગષ્ટ ૧૮૭૪ પુનાના માજીસ્ટ્રેટના પુછવાપરથી)

કાંઈ કિમતી દસ્તાવેજ અથવા વીજ ખોટું બતાવેલું. ૪૬૭. જે લેખ કાંઈ કિમતી દસ્તાવેજની મતલબનો, અથવા કાંઈ વિલની મતલબનો, અથવા દત્તક લેવાના અખત્યાર નામાની મતલબનો. હોય, અથવા જે લેખ કોઈ શખસને કાંઈ કિમતી દસ્તાવેજ કરવાનો અથવા બીજાના નામનો કરી આપવાનો, અથવા તેના મુદલ રૂપિયા, બાજ કે નફાની વેહેં ચણુ લેવાનો, અખત્યાર આપવાની મતલબનો હોય, અથવા કાંઈ નાણું જંગમ મિલકત, અથવા કિમતી દસ્તાવેજ લેવાનો કે આપવાનો અખત્યાર આપવાની મતલબનો હોય, અથવા જે લેખ કાંઈ ફારગતી અથવા નાણાં બરેયાની પોહોંચની મતલબનો, અથવા કાંઈ ફારગતી કે કાંઈ જંગમ મિલકત અથવા કિમતી દસ્તાવેજ આપ્યાની પોહોંચની મતલબનો હોય, એવો કોઈ લેખ જે માલુસ ખોટો બતાવે, તેને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—કેદીપર જંગમ મિલકત બીજાને લેવાનો અધિકાર આપવાં વિશેનો દસ્તાવેજ ખોટો બતાવ્યાનું અને તે ખરા દાખલ ચલાવ્યાનું તોહોમત મુકી તેને શિક્ષા કરી તેમાં ઠરાયું કે સદરહુ દસ્તાવેજ નકલ છે તો તેનાપર આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત રહી શકતું નથી. (મુ. હા. વા. ૫ પાને ૫૬ સરકાર વિં નારો ગોપાળ)

કલેક્ટરનું ચીલન બદલાનતથી ફેરવે તો તે આ કલમ પ્રમાણેનો ગુનેહગાર ગણાય (ઈ. ડા. પૂ. ૩૫૪)

એક ખતની રૂપયે દીવાની કોરટમાં કરેલા દાવામાં કોરટે એમ ઠરાયું કે તેપર કરજદારની સહી ખરી નથી. તેથી તેના ઉપર ખોટો દસ્તાવેજ બતાવવાના તોહોમત બદલ કામ ચલાવવા પરવાનગી આપી તેથી ફરિયાદી કરી તે વખતે દીવાની કોરટનો ફેસલો પુરાવામાં આપ્યો તેમાં ઠરાયું કે દીવાની કોરટનો ફેસલો પુરાવામાં બીધો તે ગેર કાયદેસર છે (કા. હા. હા. વા. ૬ પા. ૨૪૭ સરકાર વિં ગોગનચંદર ધાસ)

જે દસ્તાવેજ ખોટો કરવાનો ધરાદોછે તે દસ્તાવેજની નકલ ફેવી; તથા ખોટો દસ્તાવેજ લખવા સ્ટાંપ વેચાતો લાવવો, અને તે દસ્તાવેજમાં દાખલ કરવા માટે એક વાતની માહીતી મેળવવી એટલું કર્યા છતાં પીનલકોડ પ્રમાણે બનાઉ દસ્તાવેજ કરવાનો ગુનોહ થતો

નથી કોંવા તેવો દસ્તાવેજ કરવાનો પ્રયત્ન કરવાનો પણ ગુનોહ થતો નથી; પરંતુ તે અપરાધ કરવાનું કામ સેહેલ થવા માટે સાદા કરવાનો માત્ર ગુનોહ થઈ શકે છે (મ. હા. ઈ. હા. વા. ૩ પા. ૪ સરકાર વિં પાડલ વ્યંકટસ્વામી અને ખીન્ત)

ઠગાઇ કરવા ના કારણસર ખોટો લેખ બનાવવા. ૪૬૮. જો કોઇ માણસ ખોટો લેખ બનાવે, એવા ધરાદાયી કે તે બનાવટનો લેખ ઠગાઇ કરવાના કારણસર વપરાય તો તે માણસને સાત વરસની મુદત મુધીની બેમાના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કોઇ સખસ- ની આખરને હા ની કરવાના કારણસર ખોટો લેખ બનાવવો. ૪૬૮. જો કોઇ માણસ ખોટો લેખ બનાવે, એવા ધરાદાયી કે તે બનાવટનો લેખ કોઇ ધણીની આખરને હાની કરે, અથવા તે લેખ તેવા કારણસર વાપરવામાં આવશે એવા સંભવ છે એમ જણ્યા છતાં, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત મુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—અરજીનો મુસદ્દો કોઇયે કર્યો હોય અને તે ને અરજીનો હોય તે અરજી કોઇ બાબતના પુરાવા તરીકે વાપરવાની હોય તો અને તે અરજીના મુસદ્દામાં કોઇની આખરને હાની લાગે એવી બાબત હોય તો તેના પર આ કલમ પ્રમાણે ગુનોહ લાગુ પડે (કા. હા. વી. રી. વા. ૧૦ પા. ૧૧)

“બનાવટનો લેખ” | ૪૭૦ ને ખોટો લેખ સઘળો કે થોડો હોય, ખોટો લેખ બનાવવાના ગુનાહથી બચ્ચો હોય, તેનું નામ “બનાવટનો લેખ” પાડ્યું છે.

બનાવટનો લેખ ૪૭૧. જે લેખ બનાવટનો લેખ છે એમ પોતે જણાવે તે અથવા ખ ખરો લખ. એમ માનવાનું પોતાને કારણ હોય એવો કોઇ લેખ જે માણસ જગલ વાપરવો. બાજીથી અથવા બદલાનથી ખરા લખત વાપરે, તે માણસને જાણે તેણે તે લેખ ખોટો બનાવ્યોજ હોય, એવી રીતે શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—આ કલમ પ્રમાણે રાખેલા તોહોમતના તોહોમતનામાં કા. ૪૬૭ માં કહેલા દસ્તાવેજના સ્વરૂપની બનાવેલી દસ્તાવેજ ખરા માટે વાપર્યો છે એમ લખ્યું જોઈતું હતું પણ તે લખ્યું નથી તેથી જ્યુરીની રૂબરૂ થયેલી તપાસ ગેરકાયદેસર છે માટે શિક્ષા રદ કરી (મુ. હા. વા. ૬ પાને ૪૩ સરકાર વિરૂદ્ધ ગંગારામ માલજી)

આ કલમ પ્રમાણે જે દસ્તાવેજ નકલ હોય તેની બાબતમાં ગુનોહ ગણાય નહિ (મુ. હા. વા. ૪ પા. ૨૮ સરકાર વિં ખુશાલ હારામન વિગેરે)

આ કલમ પ્રમાણેનું તોહોમત શાખિત કરતાં પહેલાં ખોટો બનાવેલી દસ્તાવેજ બદલાનથી ખરા લખત વાપર્યો એમ શાખિત થયું જોઈયે (કા. વી. રી. વા. ૮ પાને ૮૧) છુટા છેડાનો દસ્તાવેજ એ કીમતી દસ્તાવેજ છે તેથી તે બનાવનાર પર આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત આવે (કા. વી. રી. વા. ૧૧ પા. ૧૫)

જે દસ્તાવેજ બનાવટનો છે એમ આરોપિને માહિત હતું તે છતાં તેણે તે દસ્તાવેજનો દીવાની દાવામાં ઉપયોગ કર્યો તેથી જે અપરાધ થયો તે આ કલમ કલ્પા પ્રમાણેના છે પણ કા. ૧૯૬ પ્રમાણે નથી (કા. હા. ઈ. હા. વા. ૫ પા. ૭૧૭ સરકાર વિં ખીરોદ્યંદર મજમુદાર)

એક હેડકાન્ટેબલ પોલીસની રીજનીસીમાં ખોટો ફરફાર કર્યો તેના પર આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત ઠરાવ્યું (કા. હા. વી. રી. વા. ૧૧ પા. ૪૪)

૪૬૭ મી કલમ મુજબ શિક્ષા યદ્ય શકે એવા જોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કરવાના હિરાદાથીજોટી મોહાર, પતર, વગેરે બનાવવું અથવા કબજામાં રાખવું.

૪૭૨. જો કોઈ માણસ કાંઈ મોહાર, પતર, અથવા છાપ પાડવાનું કાંઈ બીજુ હથિયાર બનાવે, અથવા જોટુ બનાવે, એવા હિરાદાથી કે તે ૪૬૭ મી કલમ મુજબ શિક્ષા યદ્ય શકે એવા કોઈ જોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કરવાના કારણસર વાપરવામાં આવે; અથવા તે મોહાર, પતર, અથવા બી-

જુ હથિયાર જોટુ બનાવેલું છે એમ જાણીને ઉપલા હિરાદાથી અગર કોઈ માણસ તે મોહાર, પતર, અથવા બીજુ હથિયાર પોતાના કબજામાં રાખે, તો તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

બીજી કોઈ કલમ મુજબ શિક્ષા યદ્ય શકે એવા જોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કરવાના હિરાદાથીજોટી મોહાર, પતર, વગેરે બનાવવું અથવા કબજામાં રાખવું.

૪૭૩. જો કોઈ માણસ કાંઈ મોહાર, પતર, અથવા છાપ પાડવાનું કાંઈ બીજુ હથિયાર બનાવે, અથવા જોટુ બનાવે, એવા હિરાદાથી કે આ બાબ મહેલી ૪૬૭ મી સીવાની કોઈ પણ કલમ મુજબ શિક્ષા યદ્ય શકે એવા કોઈ જોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કરવાના કારણસર વાપરવામાં આવે;

અથવા તે મોહાર, પતર, અથવા બીજુ હથિયાર જોટુ બનાવેલું છે એમ જાણીને ઉપલા હિરાદાથી અગર કોઈ માણસ તે મોહાર, પતર, અથવા બીજુ હથિયાર, પોતાના કબજામાં રાખે તો તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કાંઈ કીમતીદસ્તાવેજ અથવા જોટુ બનાવેલું છે એવું જાણીને તે ખરાદાખલ વાપરવાના હિરાદાથી કબજામાં રાખવું.

૪૭૪. જો કોઈ માણસના કબજામાં કાંઈ લેખ હોય, તે અને લેખ જોટો બનાવેલો છે એમ તે માણસ જાણતો હોય, તથા તે લેખ ખરાદાખલ દગલબાજીથી અથવા બદલાનતથી વાપરવામાં આવે એવા તે માણસનો હિરાદો હોય તો અગર તે લેખ ૪૬૬ મી કલમમાં લખેલા પ્રકારનો હોય તો તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને

પણ લાયક થશે; અને અગર તે લેખ ૪૬૭ મી કલમમાં લખેલા પ્રકારનો હોય, તો તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—આ કલમ પ્રમાણે ગુનોહ થવાને બનાઉ દસ્તાવેજનો કપડે ઉપયોગ કરવાનો હિરાદો હોવા જોઈએ. બનાઉ દસ્તાવેજ કપડે વાપરવાનો હેતુ છતાં તે જનાં હીતનો હોય તેની પાસેથી નિકળે અને પછી તે પોતાની પાસે આવ્યાનું યોગ્ય કારણ બતાવે તો તેના પર આ કલમ પ્રમાણે અપરાધ બને (મિ. પૂ. ૩૨૩)

૪૬૭ મી કલમમાં લખેલા પ્રકારના લેખોનું આ રાખણું દેખાડવા સારું વપરાતી હોય એવી કાંઈ મુદ્રા

૪૭૫. ૪૬૭ મી કલમમાં લખેલા પ્રકારના કોઈ લેખનું ખરાપણું દેખાડવાના કારણસર વપરાતી હોય એવી કાંઈ મુદ્રા કે નીચાની કોઈ માણસ કાંઈ પદારથ ઉપર અથવા કાંઈ પદાર

અથવા નીશાની ખોટી બનેલી, અથવા ખોટી નિશાણી કરેલો પદાર્થ કબજામાં રાખવો. | થ મધ્યે ખોટી બનાવે એવા ઇરાદાથી કે તે પદાર્થ ઉપર તે વખતે કાંઈ લેખ ખોટો બનાવેલો હોય અથવા ત્યારપછી ખોટો બનાવવાનો હોય તે લેખને ખરાપણાનો આભાસ આપવાના કારણસર તે મુદ્રા અથવા નીશાની વાપરવામાં આવે, અથવા જે પદાર્થ ઉપર અથવા જે પદાર્થ મધ્યે એવી કાંઈ મુદ્રા અથવા નીશાની ખોટી બનાવવામાં આવી હોય તેવા કાંઈ પદાર્થ ઉપર લખેલા ઇરાદાથી કાંઈ માણસ પોતાના કબજામાં રાખે, તો તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદનો, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

૪૬૭મી કલમમાં લખેલા પ્રકારથી જુદા પ્રકારના લેખનું ખરાપણું દેખાડવા સારૂ વપરાતી હોય એવી કાંઈ મુદ્રા અથવા નીશાણી ખોટી બનાવવી, અથવા ખોટી નીશાણી કરેલો પદાર્થ કબજામાં રાખવો.

૪૭૬. ૪૬૭ મી કલમમાં લખેલા પ્રકારથી જુદા પ્રકારના કાંઈ લેખનું ખરાપણું દેખાડવાના કારણસર વપરાતી હોય એવી કાંઈ મુદ્રા કે નીશાણી કાંઈ માણસ કાંઈ પદાર્થ ઉપર અથવા કાંઈ પદાર્થ મધ્યે ખોટી બનાવે, એવા ઇરાદાથી કે તે પદાર્થ ઉપર તે વખતે કાંઈ લેખ ખોટો બનાવેલો હોય અથવા ત્યાર પછી ખોટો બનાવવાનો હોય તે લેખને ખરાપણાનો આભાસ આપવાના કારણસર તે મુદ્રા અથવા નીશાણી વાપરવામાં આવે, અથવા જે પદાર્થ અથવા જે પદાર્થ મધ્યે એવી કાંઈ મુદ્રા અથવા નીશાણી ખોટી બનાવવામાં આવી હોય તેવા કાંઈ પદાર્થ ઉપર લખેલા ઇરાદાથી કાંઈ માણસ પોતાના કબજામાં રાખે તો તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદનો શિક્ષા કરવામાં આવશે; અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કાંઈ વીંકને દગલખાજીથી એ હેરી નાંખવું, અથવા તેનો નાશ કરવો.

૪૭૭. કાંઈ લેખ વીંક હોય કે વીંકની મતલબનો હોય, અથવા દત્તક લેવાનું અખતારનામું હોય કે તેની મતલબનો હોય, અથવા કાંઈ કીમતી દસ્તાવેજ હોય કે તેવી મતલબનો હોય, તેવા કાંઈ લેખને અગર કાંઈ માણસ દગલખાજીથી કે બદ્દાનતથી, અથવા લોકને અથવા કોઈ સખસને હાની અથવા નુકશાન કરવાના ઇરાદાથી છેકી નાખે, તેનો નાશ કરે, અથવા ચેરી નાંખે, અથવા છેકી નાખવાની, નાશ કરવાની, કે ચેરી નાખવાની કોશીશ કરે, અથવા છુપાવે કે છુપાવવાની કોશીશ કરે, અથવા તેવા લેખ સંબંધી ખીગાડ કરે, તો તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા સાત વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે; અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

વેપારની તથા મિલકતની નિશાણીઓ બાબત.

વેપારની નીશાની. | ૪૭૮. આ માલ ફલાણા કારીગરે બનાવેલો છે, અથવા ફલાણી વખતે કે તે ડેફાણે બનાવેલો છે, અથવા ફલાણી જાતનો છે, એ બતાવવાને માટે જે નીશાણી વાપરવામાં આવે તેનું નામ “વેપારની નીશાણી” પાડ્યું છે.

મિલકતની નીશાની | ૪૭૯. આ જંગમ મિલકત ફલાણા સખસની છે, એ બતાવવાને માટે જે નિશાણી વાપરવામાં આવે તેનું નામ “મિલકતની નીશાણી” પાડ્યું છે.

ખોટી વેપાર-
ની નીશાની વા-
પરવી.

૪૮૦. જો કોઈ માણસ કાંઈ માલ ઉપર અથવા કાંઈ પેટી કે ઘર ઉપર, અથવા ગાંસડી ઉપર, કે માલ ભરેલાં કાંઈ બીજાં ખારદાન ઉપર, કાંઈ નીશાણી કરે, અથવા જે પર કાંઈ નીશાણી હોય એવી પેટી કે ઘર, અથવા ગાંસડી કે બીજા ખારદાન વાપરે, એવા ધરાદાયી કે તે નીશાણી કરેલાં માલ અથવા તે નીશાણી કરેલી પેટી કે ઘરમાં, અથવા ગાંસડીમાં, અથવા ખારદાન માં ભરેલાં કાંઈ માલ જે કારીગરે બનાવ્યો ન હોય તેણે બનાવ્યો છે એવા, અથવા જે વખતે કે ઠેકાણે તે બનાવ્યો ન હોય તે વખતે કે તે ઠેકાણે તે બનાવ્યો છે, એવા અથવા જે જાતનો તે ન હોય તે જાતનો તે છે એવા વિશ્વાસ ઉત્પન્ન કરવો, તો તે માણસે “ખોટી વેપારની નીશાણી” વાપરી એમ સમજવું.

ખોટી મિલકત
ની નીશાની વા-
પરવી.

૪૮૧. જો કોઈ માણસ કાંઈ જંગમ મિલકત કે માલ ઉપર, અથવા કાંઈ પેટી કે ઘર ઉપર, અથવા ગાંસડી ઉપર, અથવા જંગમ મિલકત કે માલ ભરેલાં બીજા કાંઈ ખારદાન ઉપર, કાંઈ નીશાણી કરે, અથવા જે પર કાંઈ નીશાણી હોય એવી કાંઈ પેટી કે ઘર, અથવા ગાંસડી, કે બીજા ખારદાન વાપરે, એવા ધરાદાયી કે તે નીશાણી કરેલી મિલકત અથવા માલ, અથવા તે નીશાણી કરેલી પેટી કે ઘરમાં, અથવા ગાંસડીમાં, અથવા બીજા ખારદાનમાં રાખેલાં કાંઈ મિલકત કે માલ જે સખસનો ન હોય, તે સખસનો છે એવા વિશ્વાસ ઉત્પન્ન કરવો, તો તે માણસે “ખોટી મિલકતની નીશાણી” વાપરી એમ સમજવું.

કોઈ શખ્સને છેતરવા
અથવા નુકશાન કરવાના
ધરાદાયી કાંઈ ખોટી વે-
પારની અથવા મિલકતની
નીશાની વાપરવાની શિક્ષા.

૪૮૨. કોઈ શખ્સને છેતરવાના અથવા નુકશાન કરવાના ધરાદાયી જે માણસ કાંઈ ખોટી વેપારની નીશાણી અથવા કાંઈ ખોટી મિલકતની નીશાણી વાપરે, તે માણસને એક વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઈ બીજા માણસ કાંઈ
વેપારની અથવા મિલકતની
નીશાણી વાપરતો હોય તેની
નીશાણીની અથવા નુકશાન
કરવાના ધરાદાયી ખોટી
બનાવવી.

૪૮૩. લોકને અથવા કોઈ શખ્સને હાની અથવા નુકશાન કરવાના ધરાદાયી જે માણસ બીજા કોઈ શખ્સ વાપરતો હોય એવી કાંઈ વેપારની અથવા મિલકતની નીશાણી જાણી બુઝીને ખોટી બનાવે, તે માણસને જે વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઈ સરકારી નોકર જે
મિલકતની નીશાણી વાપર-
તો હોય, અથવા કાંઈ મિલ-
કતના બનાવટ, જાત વગેરે
બતાવવાસાથે તેને નિશાની
વાપરતો હોય તેવી નીશાણી
ખોટી બનાવવી.

૪૮૪. કોઈ સરકારી નોકર જે વાપરતો હોય તેવી કાંઈ મિલકતની નીશાણી, અથવા આ મિલકત ફલાણા કારીગરે અથવા ફલાણી વખતે કે ઠેકાણે બનાવી છે અથવા ફલાણી જાતની છે, અથવા ફલાણી હાફીસમાંથી પાસ થઈ છે, અથવા કાંઈ માફીને લાયક છે, એવું બતાવવા સાથે કોઈ સરકારી નોકર

જે વાપરતો હોય તેવી કાંઈ નીશાણી જો કોઈ માણસ જાણી બુઝીને ખોટી બનાવે, અથવા એવી કાંઈ નીશાણી ખોટી બનાવેલી છે એમ જાણ્યા છતાં તેને ખરી દાખલ વાપરે એવા

હરાદાથી કે લોકને અથવા કોઈ શખસને હાનિ અથવા નુકશાન કરવું, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કાંઈ છાપ, પતરૂ, અથવા કાંઈ સરકારી કે ખાનગી મિલકતની અથવા વેપારની નિશાણી ખોટી બનાવવાનું કાંઈ બીજું હથિયાર દગલખાજીથી બનાવવું અથવા કબજામાં રાખવું.

૪૮૫. કાંઈ છાપ, પતરૂ, અથવા કાંઈ સરકારી કે ખાનગી મિલકતની અથવા વેપારની નિશાણી કરવા અથવા ખોટી બનાવવાનું કાંઈ બીજું હથિયાર, જે કોઈ માણસ બનાવે અથવા પોતાના કબજામાં રાખે, એવા હરાદાથી કે તેવી ખોટી નિશાણી બનાવવાના કારણસર વાપરવું, અથવા કોઈ માણસ

એવી કાંઈ મિલકતની કે વેપારની નિશાણી પોતાના કબજામાં રાખે, એવા હરાદાથી કે કાંઈ માલ અથવા વેપારની જાણસ જે કારીગરે અથવા કારીગરોની દુકાને બનાવી ન હોય તેણે તે બનાવી છે એમ અથવા જે વખતે તે ઢુકાણે તે બનાવી ન હોય તે વખતે અથવા તે ઢુકાણે તે બનાવી છે, એમ અથવા જે જાતની તે ના હોય તે જાતની તે છે એમ અથવા જે શખસની તે ના હોય તે શખસની તે છે એમ બતાવવાના કારણસર તે નિશાણી વાપરવામાં આવે, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખોટા મિલકતની અથવા વેપારની નિશાણી જે પર હોય એવા માલ જાણાબુજાવે અથવા

૪૮૬. જે માલ ઉપર સરકારી કે ખાનગી મિલકતની અથવા વેપારની, ખોટી નિશાણી ચોંટાડેલી અથવા પાડેલી હોય એવા કાંઈ માલ અથવા કાંઈ પેટ્ટી કે ઘર અથવા લપેટેલી વસ્તુ કે બારદાન ઉપર તેવી નિશાણી ચોંટાડેલી અથવા પાડેલી હોય તે મધ્યે ભરેલી અથવા રાખેલી

માલ, અગર કોઈ માણસ વેચે, અને તે માણસ એમ જાણતો હોય કે તે નિશાણી બનાવેલી અથવા ખોટી કરેલી છે, અથવા તે નિશાણીથી જાણાય છે તે કારીગરે અથવા તે વખતે અથવા તે ઢુકાણે નહીં બનાવેલા માલ અથવા વેપારની જાણસ ઉપર તે નિશાણી ચોંટાડેલી અથવા પાડેલી છે અથવા તે નિશાણીથી જાણાય છે તેની જાતનો તે પાત્ર નથી અને કોઈ શખસને છેતરવાનો અથવા નુકશાન કે હાનિ કરવાનો તે માણસનો હરાદો હોય, તો તે માણસને એક વરસનો મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

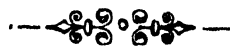
કાંઈ ગાંસડી કે બારદાન મધ્યે માલ હોય તે ઉપર દગલખાજીથી કાંઈ ખોટી નિશાણી કરવી.

૪૮૭. કાંઈ માલ ભરેલી ગાંસડી અથવા બારદાન ઉપર જે કોઈ માણસ દગલખાજીથી કાંઈ ખોટી નિશાણી કરે, એવા હરાદાથી કે કોઈ સરકારી નોકર અથવા બીજા શખસના મનમાં એવા વિશ્વાસ ઉત્પન્ન કરવો કે તે ગાંસડી અથવા બારદાન મધ્યે જે માલ ન હોય તે

તે મધ્યે છે અથવા તે મધ્યે જે માલ હોય તે તે મધ્યે નથી અથવા તે ગાંસડી અથવા બારદાન મધ્યેનો માલ ખરેખર જે જાતનો અથવા તરેહનો હોય તેથી જુદી જાતનો અથવા તરેહનો છે, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

તેવી કાંઈ ખોટી નિશા | ૪૮૮. કોઈ માણસ ઉપલી કલમમાં લખેલા ધરાદાથી એ
ણીનો ઉપયોગ કરવાની | વી કાંઈ નિશાણી ખોટી છે એમ જાણ્યા છતાં તે ખોટી નિશા
શિક્ષા. | છીમી દગલખાણથી ઉપયોગ કરે તો તે માણસને ઉપલી કલમમાં લખ્યા મુજબ
શિક્ષા કરવામાં આવશે.

નુકશાન કરવાના ધરાદા | ૪૮૯. કોઈ માણસ કાંઈ મિલકતની નિશાણી કાઢી ના-
થી કાંઈ મિલકતની નિશા | એ અથવા તેનો નાશ કરે, અથવા તેને એહેરી નાખે, એવા
ણી કાઢાડી નાખવી. | ધરાદાથી અથવા એવા સંભવ જાણીને કે એમ કરવાથી પોતાથી કોઈ સંખસને નુકશાન
યામ તો તે માણસને એક વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા
દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

બાબ ૧૯ મો

નોકરી કરવાના કરાર તોડવાના ગુન્હા બાબત.

તરી અથવા ખુસ્કીના | ૪૯૦. કોઈ સંખસને અથવા કાંઈ મિલકતને એક ટુકા-
રસ્તાની મુસાફરીની નોકરી | છોથી બીજા ટુકાણે લઈ જવા અથવા પોતાનાં પોતાના
કરવાનો કરાર તોડવા. | અંગની નોકરી કરવાને, અથવા તરી કે ખુસ્કીના રસ્તાની કોઈ મુસાફરીમાં કોઈ સંખસને
નોકરી દાખલ કામ કરવાને અથવા તરી કે ખુસ્કીના રસ્તાની કોઈ મુસાફરીમાં કોઈ સંખ-
સને કે કાંઈ મિલકતને સંભાળવાને જે માણસ કાયદેસર કરારથી બંધાયો હોય, તે માંદગી
અથવા પોતાની સાથે માઠી વરતાણુંકના સખખ શિવાય, તે પ્રમાણે કરવામાં બુદ્ધિપુરવક
કસુર કરે તો તે માણસને એક મહીનાની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની,
અથવા એક સો રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દૃષ્ટાંત.

- (અ) અ એક પાલખી ઉચકનારો ઝ ને એક ટુકાણેથી બીજા ટુકાણે લઈ જવાને કાયદે-
સર કરારથી બંધાયેલો છતાં, રસ્તામાંથી અધવચ નાશી જાય, તો અ એ આ ક-
લમમાં લખેલો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.
- (બ) અ એક મજૂર, ઝ નો સામાન એક ટુકાણેથી બીજા ટુકાણે લઈ જવાને કાયદેસર
કરારથી બંધાયેલો છતાં, તે સામાન ફેંકી દે, તો અ એ આ કલમમાં લખેલો ગુનોહ
કર્યો એમ સમજવું.
- (ક) અ એક બળદોઆઓનો માલિક, પોતાના બળદોઆ ઉપર બરીને કાંઈ માલ એક
ટુકાણેથી બીજા ટુકાણે લઈ જવાને કાયદેસર કરારથી બંધાયેલો છતાં, તેમ કરવામાં
કાયદા વિરુદ્ધ કસુર કરે, તો અ એ આ કલમમાં લખેલો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.
- (ડ) અ કાયદા વિરુદ્ધ ઉપાયથી પોતાનો સામાન લઈ જવાની બ મજૂર ને જરૂર પાડે,
અને બ આલતાં આલતાં રસ્તામાં તે સામાન ચુકીને નાશી જાય, તો એ ટુકાણે બ

એ કાંઈ ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું નહી, કેમકે તે સાગાન લઈ જવાની કાયદા પ્રમાણે તેની ફરજ નથી.

ખુલાસો.—આ ગુનાહમાં એવું કાંઈ જરૂર નથી કે જે સખસને સાફ નોકરી કરવી છે તેનીજ સાથે કરાર થયો જોઈએ. જે સખસ તે નોકરી કરવાનોછે તે સખસે કાયદા પ્રમાણે કાંઈ પણ સખસની સાથે સાફ રીતે કે અરથાંત સમજાય એવી રીતે કરાર કીધો હોય તો ખસ છે.

દૃષ્ટાંત.

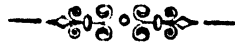
અ એક ડાક કંપનીની સાથે એક મહીના સુધી પોતાનો ગાડી હાંકવાનો કરાર કરે, અને બીજા તે ડાક કંપનીની સાથે ખુરકીએ કાંઈ મજલ પર પોતાને પોહોંચાડવાનો બંદોબસ્ત કરે, અને પેલી એક મહીનાની મુદત સુધી તે કંપની બીજા એક ગાડી આપે, અને આ રસ્તામાં અધવચ તે ગાડી બુદ્ધિપુરવક મુકીને જતો રહે, તો એ ડોકાણે, અગર આ એ બીજાની સાથે કરાર કર્યો નથી તો પણ આ એ આ કલમ મુજબ ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

ટીકા.—કોઈ માણસ આગરથી પડ્યો હોય કીંવા તેને સખત વાગ્યું હોયતો તે સખત આ કલમ પ્રમાણે માન્ય કરવા લાયક છે પણ કોઈ ચાકર શેઠની સાથે મુસાફરીમાં હોય તે વખતે માર્ગમાં વાહ જોઈ નાસે કીંવા તોફાનથી વાહાણમાં બેસવાને ના કહે અગર જે ડોકાણે કોણના રોગ હોય તે ડોકાણે જવાને ના કહે તો તે આ કલમ પ્રમાણે શિક્ષાને પાત્ર થાયછે. અકસ્માત બનેલી વાત, કપટ, ચુક વા વિશેષ શકતાઈ એ કારણથી ચાકરથી તેના કરાર પુરો થઈ શકે નહિ તો તે વખતે આ કલમમાં જાણીબુજીને એવા જે શબ્દ છે તે ઉપરથી તેનું સંરક્ષણ થવું યોગ્ય છે (મિ. પ. ૩૩૧)

લાચાર સખ	૪૯૧. જે શખસ પોતાની નહાની જીમરના, અથવા ગાંડાપણાના
સોની ખંદમતકરવા તથા તેઓની હાજતો પુરી પાડવાનો કરાર તોડવો.	અથવા કાંઈ રોગ કે શરીરની નબળાઈના સખબથી લાચાર અથવા પોતાની સલામતીનો બંદોબસ્ત રાખવાને; અથવા પોતાની હાજતો પુરી પાડવાને, અશક્ત હોય, તેની ખિદમત કરવાને અથવા તેની હાજતો પુરી પાડવાને જે માણસ કાયદેસર કરારથી બંધાએલો છતાં તેમ કરવામાં બુદ્ધિ પુરવક કસુર કરે, તેને ત્રણ મહીનાની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા બેસે રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઈ દુર જગો પર ચાકરી કરવાનો કરાર કર્યો હોય અને તે જગો પર શેઠને ખરચે ચાકરને લેઈ ગયા હોય, તેવો કરાર તોડવો.	૪૯૨. બ્રિટિસ ઈંડિયા માહેની કોઈપણ જગો પર કોઈ બીજા સખસને વાસ્તે ત્રણ વરસ સુધીના કોઈપણ મુદત સુધી કારીગર, કામ કરનાર, અથવા મજૂર દાખલ કામ કરવાને જે શખસ લખેજા કાયદેસર કરારથી બંધાએલો હોય, અને તે કરારની શરત મુજબ તેને તે જગો પર તે બીજા સખસને ખરચે લેઈ ગયા અથવા લેઈ જવાના હોય, તે શખસ પોતાના કરાર કાયમ છે તે દરમિયાનમાં, બુદ્ધિપુરવક તે બીજા સખસની ચાકરી છોડી દે, અથવા કબૂલ કરેલી ચાકરી વ્યાજબી અને યોગ્ય સખબ છતાં, વ્યાજબી સખબ વગર તે ચાકરી કરવાની ના કહે, તો તે સખસને એક મહીનાની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા તે ખરચથી બમણી રકમ સુધીના દંડની, અથવા
--	--

એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે; પણ જો તેના શરૂ તેની સાથે કાંઈ માઠી વર્તણૂક કરી હોય, અથવા પોતેજ તે કરાર મુજબ અમલ કરવામાં ગફલત કરી હોય તો તે ચાકરને કાંઈ શિક્ષા કરવામાં આવશે નહીં.

બાબ ૨૦ મો.

લગ્ન સંબંધી ગુન્હાઓ બાબત.

કાયદા મુજબ | ૪૯૩. પોતાની સાથે કાયદા મુજબ જો સ્ત્રી પરણી નથી તે સ્ત્રીને લગ્ન થવાનો કપ કપટથી તે પુરુષ એવા વિશ્વાસ બેસાડે કે હું એ પુરુષની સાથે કાયદા ટીકીવિશ્વાસ બેસાડીને દંપતી બાંધે મુજબ પરણી છું, અને એવા વિશ્વાસ છતાં તે સ્ત્રી તેની સાથે તેની રહેવું. વહુ હોય એવી રીતે રહે અથવા સંભોગ કરે, એમ તે પુરુષ કરે તો તેને દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

વર અથવા વહુની હયાતીમાં ફરીથી લગ્ન કરે | ૪૯૪. જોનો વર અથવા જોની વહુ હયાત હોય તે જો પરણે, અને ત ફરીથી લગ્ન કરે તો એવી રીતે કે તે વર અથવા વહુની હયાતીમાં થયાના સમયથી તે લગ્ન થએલું રદ ગણાય, તો તેને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

અપવાદ—જો શખ્સનો વર અથવા વહુ હયાત છે, પણ જેનું તેની સાથે થએલું લગ્ન કોઈ મુખતિયાર કોરટે રદ કરાવ્યું છે; તેને આ કલમ લાગુ પડતી નથી; અને જો શખ્સનું તે પાછળનું લગ્ન થતાં પહેલાં સાત વરસની મુદત સુધી નીરંતર તેનો વર અથવા વહુ બાહાર રહ્યો અથવા રહી હોય, અને તે દરમિયાનમાં તે શખ્સને તે વર અથવા વહુ હયાત છે એવી ખબર નહિ મળી હોય, અને તે શખ્સ પોતાના આગત્તા વર અથવા વહુની હયાતીમાં લગ્ન કરે, તેને પણ આ કલમ લાગુ પડતી નથી; પરંતુ જો એ શખ્સ પ્રમાણે પાછળનું લગ્ન કરે, તેણે જોની સાથે તે લગ્ન કરે, તેને તે લગ્ન થતાં પહેલાં સરવ ખીના ખરેખરી પોતાના જાણ્યામાં હોય તેટલી જણાવવી જોઈએ.

ટીકા.—આ કલમ હિંદુ યા મુસલમાન ધણીઓને લાગુ નથી કેમકે તેમનામાં એક છતાં બીજી સ્ત્રી કરવાને હક છે. પરંતુ તે જાતની બહારીઓને લાગુ છે કેમકે તેમનાથી એક ધણી છતાં બીજી થઈ શકતો નથી.

ધણી હયાત છતાં આશોપી રૂપાંએ ફરી લગ્ન કર્યું તથા તેના પર આ કલમ પ્રમાણે તોહામત રાખ્યું તેમાં તેણે એમ તકરાર કરી કે અમારો નાતના રીવાજ પ્રમાણે જીવતા ધણીએ લગ્ન કરી શકાય છે તેમાં કરાવ્યું કે એવા રીવાજ હોય તોપણ તે રદ છે માટે તેના પર ગુનેાહ રહી શકે છે (મુ. હા. વા. ૨ પા. ૧૧૭ સરકાર વિં કરસનગોળ અને બાહરૂપાં)

જો મુકદમામાં જો વીધીથી કોઈ પણ પ્રકારે લગ્ન થતું નથી તેની વિધી કરવામાં આવી ને જો મુકદમામાં તેવી વીધીથી જ લગ્ન થાય છે એમ એક સખ્સ બીજાને ફસાવીને તેને વિશ્વાસ પાડે છે અથવા જો મુકદમામાં તે વીધીથી કંઈ બીજો દગલખાજીનો મતલબ પાર પાડવાનો ઈલાજ હોય છે એવા મુકદમાઓને પી. કો. કા. ૪૯૬ લાગુ છે. આગળના લગ્નની વાતની બંને જણને માહિતી છે એવા મુકદમાને મજકુર કાયદાની કા. ૪૯૪એ યોગ્ય

રીતે લાગે છે. (મુ. હા. તા. ૨૪ જુલાઈ ૧૮૭૭ સરકાર વિરૂદ્ધ રામાસોના)

ધણીને રગતપીતને રોગ હોવાથી ફરી લગ્ન કરવાની ધણીને નોટીશ આપી નાતની પરવાનગીથી ફરી લગ્ન કરે અને તેમ કરવાનો નાતનો રીવાજ હોય તો પણ તે આ રાજ્યની કોર્ટ મંજૂર નહિ રાખે. અને તેમ કરનાર પર આ કલમ પ્રમાણે તોહામત રહે (મુ. હા. ઈ. લા. વા. ૧ પા. ૩૪૭ સરકાર વિરૂદ્ધ શંભુ રંધુ)

હિંદુ સ્ત્રીની બધરી મુસલમાની ધર્મ સ્વીકારે, તો તેટલા ઉપરથી તેનો તેના ધણી સાથે જે વિવાહ સંબંધ છે તે નહિ જેવો છે એમ થતું નથી. માટે તેનો ધણી જીવતો છે ત્યાંહીં સુધી તેને બીજા સાથે વિવાહ સંબંધ કરવાના અધિકાર નથી. શખખ તેણે એકાદ મુસલમાન સ્ત્રીના માણસ સાથે નિકા કીધો હોય તો તેણે પી. કો. કા. ૪૯૪ પ્રમાણે ચુ. નોંદ કર્યો એમ થાય છે. (મુ. હા. ઈ. લા. વા. ૪ પા. ૩૩૦ મુખ્ય સરકાર વિરૂદ્ધ ગોસાવીની સ્ત્રી બાઈ ગંગા)

આરોપિતે પોતાની બત્રીજીનું લગ્ન કર્યું તે વખતે તેણે તેના નામનું માત્ર લગ્ન કર્યું પણ છોકરી લગ્નની વખતે નહોતી શખખ તેના પર આ કલમ પ્રમાણે અને કા. ૧૦૯ પ્રમાણે તોહામત ન આવે (કા. હા. ઈ. લા. વા. ૪ પા. ૧૦ સરકાર વિરૂદ્ધ અબ્દુલ ફરીમ)

લગ્ન બદલની લગ્ન ચીઠી પ્રસિદ્ધ કરતી એ કલમ લગ્ન કરવાની તૈયારીનું કલ્પ છે અને તે કલ્પથી પ્રસિદ્ધ કરનારાએ લગ્ન કરવાનો યત્ન કરવાનો ચુકે! કરતો હોય એમ થતું નથી એટલા માટે કોઈ માણસની પહેલી બધરી જીવતા છતાં અમુક એક બીજી સ્ત્રી જોડે માફ લગ્ન થનાર છે એવી જાહેર ખબર પ્રસિદ્ધ કરવા છતાં પહેલી બધરી જીવતાં છતાં બીજી લગ્ન કરવાનો તેણે યત્ન કર્યો છે એવા ચુકાદા પરથી તેને શિક્ષા આપવામાં આવતી નથી (અ. હા. ઈ. લા. વા. ૧ પા. ૩૧૬ સરકાર વિ. પીટરશન.)

આજનીયા રજપુત યુગર સ્ત્રીમાંના ખાનદેશમાં રહેનાર એક માણસે પોતાની બધરીને કાડી મુક્યા બદલની ફારકતી લખી આપી હતા. પરાવાથી હાથકોરેટ ફરાળ્યું કે તે દસ્તાવેજ સાબિત થયો છે અને બાજબી ફારણ એટલે બલ્બીચારના કારણે પોતાની બધરીને કાડી મુકવાનો એ નાતમાં અધિકાર છે; પરંતુ આ કામની ફારકતી બલ્બીચારના કારણે કાડી મુક્યા ખાખત નથી માટે બધરીએ ફરી લગ્ન કરવાથી તે આ કલમ પ્રમાણે (૪૯૪) યુનેગાર છે અને જે ગોરે લગ્ન કરાવ્યું તે કલમ ૪૯૪ અને તા. ૧૦૯ પ્રમાણે મદદગારનો યુનેગાર છે. અને શાસ્ત્ર વિરૂદ્ધ લગ્નની વખતે દાજર રહેવા વિષે કોઈએ સંમતી આપી કીધા તે સંમતી પ્રમાણે તે વખતે દાજર થયો કીધા લગ્નને વારંતે કોઈએ પોતાના ઘરમાં જમ્યા આપી તો તેટલા ઉપરથી તેવા લગ્નમાં મદદગારી કસ્ટોનો તે ચુકાદા પરથી થતો નથી (મુ. હા. ઈ. લા. વા. ૬ પા. ૧૨૬ સરકાર વિ. ઉમીદુલા વિગરે.)

તેજ યુનોહાણ જે સખશનીસાથે પાછળનું લગ્ન થાય તેનાથી આ ગણનાં લગ્નની વાત છુ પાવીને કરેલો.

૪૯૫. જેની સાથે પાછળનું લગ્ન કરવામાં આવે તેનાથી આગલા લગ્નની વાત છુ પાવીને જે શખસ ઉપલી કલમમાં લખેલો યુનોહ કરે, તેને કશ વરસની કુદત સુધીની બેમાના ગતિ તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કાયદા મુજબ લગ્ન થતા દગલ બાજીના ધરાવાથી થવા દીધેલો લગ્ન વીધી.

૪૯૬. જે માણસ બદ્દાનતથી અથવા દગલબાજીના ધરાવાથી પોતાનો લગ્ન વીધી થવા દે, એવું જાણીને કે તેમ થવાથી કાયદામુજબ માફ લગ્ન થતું નથી; તો તેને સાત વરસની કુદત સુધીની બેમાના ગતિ તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—આ કાયદાની કલમ ૪૬૪ નિચે ટીકામાં આપેલા ફસલા મધ્ય મુ. હા. નો તા. ૨૪ જુલાઈ ૧૮૮૩ નો ફસલો સરકાર વિરૂધ્ધ રામાસોનાનો છે તે જુઓ.

છીનાજી. | ૪૬૭. આ સપ્તમ બીજા પુરુષની સ્ત્રી છે, એવું ને જાણે છે અથવા એવું માનવાનું નેને કારણ છે, તે માણસ તે સપ્તમની સાથે પેલા બીજા પુરુષની રજા-મંદી શિવાય, અથવા તે બીજા પુરુષે જાણ્યું અજાણ્યું ન કરતાં સંભાગ કરે, અને તે સંભાગ બળાત્કાર સંભાગનો યુનોહ ન થતો હોય, તો તે માણસે છીનાજાનો યુનોહ કર્યો એમ સમજવું, અને તેને પાંચ વરસની મુદત મુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે. એવી બાબતમાં તે સ્ત્રીને મદદગારીની માફક શિક્ષા કરવામાં આવશે નહિ.

ટીકા.—આ કલમ પ્રમાણે રાખેલા તોહોમતમાં ડરાબ્યું કે ને સ્ત્રી સાથે કેદીએ છીનાજી કર્યું છે તે સ્ત્રી બદલ દીવાની કોર્ટથી હકમનામું કરાવે પૈશા તેના ધણીએ મળવેલા છે તો પછી એ સ્ત્રી ફરી લગ્ન કરવાને સ્વતંત્ર નહીં હતી એમ મનાય નહીં માટે તેનાપર આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત ન ડરાબ્યું (મુ. હા. વા. ૫ પાને ૧૭ સરકાર વિરૂધ્ધ મનોહર રામજી.)

આ કલમ પ્રમાણેના તોહોમત બદલ સેશન કોર્ટમાં કામ ચાલતાં તે સ્ત્રીના ધણીની જુમાની લેતાં આ કામ આગળ ચલાવવાની મારી ખુશી નથી એમ કહ્યું તેથી સેશનજડ ને તોહોમતવાળાને છોડી દીધા તેમાં ડરાબ્યું કે કમીટ થયા પછી પણ કુરિયાદી પોતે મુકેલુ તોહોમત દુર કરી શકે છે. મુ. હા. વા. ૫ પા. ૨૭ સરકાર વિ. રામલો જરીઓ)

આ કલમ પ્રમાણેના તોહોમતમાં લગ્ન બદલનો ને પુરાવો થયો તે જાર કર્મનો અપ રાખ ડરાવવા બસ નથી જારકર્મના ગુનામાં મુખ્ય મુળ તત્ત્વ લગ્ન છે એટલા માટે પુરાવાના આકટની કલમ ૫૦ પ્રમાણે લગ્નની સામિતી બરોબર રીતે થતી જોઈએ. અને તેવી સામિતી થઈ ન હોય તો જારકર્મનો ગુનો સાબિત કરાય નહીં. (કા. હા. ઇ. બા. વા. ૫ પા. ૫૬૬ સરકાર વિ. પીતાંબરસિંગ)

આ કલમ પ્રમાણે સેશનમાં તોહોમત સાબિત થયા પછી ધણી ધણીવાણો એકત્ર રહેવા લાગ્યાં તેથી અપીલમાં હાઈકોર્ટમાં એ ગુનો માંડીવાળવાની પરવાનગી ધણીએમાગી તેમાં ડરાબ્યું કે કામની આવી વખતે તેવી પરવાનગી અપાય નહીં (અ. હા. ઇ. બા. વા. ૨ પા. ૩૩૯ સરકાર વિ. થામસન.)

ધણીએ સ્ત્રીને જારકર્મ કરાવતાં નજરે જોયાથી તેણે સ્ત્રીને મારીનાખ્યાથી ધણીને શિક્ષા થઈ હોય તો પણ ધણી જારકર્મ કરનાર પર આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત મુકી શકે છે. કા. હા. તા. ૧૫ ડિસેમ્બર ૧૮૭૩ સરકાર વિ. માધર ચંદર.)

આ કલમનો હેતુ એ છે કે સ્ત્રીનું સંરક્ષણ ધણીએ કરવું. માટે આએ કરેલા જારકર્મને ધણીએ સમ્મતી આપી કીવા આપ્તઆડા કાન કરી તેણે તેના પતિવ્રતાપણા પરનો પોતાનો હક જોડ્યો તો પછી તેવી વખતે છીનાજી કરનાર પર આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત રહી શકતું નથી પછી ને માણસ પર તોહોમત હોય તેના કરતાં ગ્રાહિત માણસને જારકર્મ કરવાની સમ્મતી આપી હોય તો એ પણ (મ. પ્ર. ૩૪૧)

ધણીએ છીનાજી કરનારને શિક્ષા કરાવ્યા પછી તેજ માણસે ફરી જારકર્મ કર્યું તો તે બાબત તેને ફરી શિક્ષા યાય નહીં પણ જા ધણીએ સ્ત્રીને ક્ષમા આપી હોય અને પછી જારકર્મ કરે તો તે યુનેહગાર થાય. (મ. પ્ર. ૩૪૨.)

સાત્રાપ ઇરા. | ૪૬૮. ને સ્ત્રી કોઈ બીજા પુરુષની સ્ત્રી છે, અને તેની સ્ત્રી છે દાથી કોઈ પરણે એવું ને માણસ જાણે છે, અથવા એવું માનવાનું નેને કારણ છે તે બી સ્ત્રીને ફાસ.

લાવી જવી લઈ | અગર તે સ્ત્રીને તે પુરુષ પાસેથી, અથવા તે પુરુષની વતી જે સખસ-જવી, અથવારો. ના હવાજામાં તે સ્ત્રી હોય તે સખસ પાસેથી લઈ જાય, અથવા ફોસ-કો રાખવી.

લાવીને લઈ જાય, એવા હિરાદાથી કે તે સ્ત્રી કોઈ સખસની સાથે જરૂર કરે અથવા એવી કોઈ સ્ત્રીને તે હિરાદાથી સંતાડી અથવા રોકો રાખે, તો તે માણસને જે વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

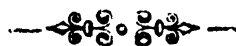
ટીકા.—અહીંને ફોસલાવી લઈ ગયાનો ગુનોહ જે પી. કો. કા. ૪૯૮ મુજબ શિક્ષા લાયક છે તે ગુનાહની ફરિયાદ કી. પ્રા. કો. કા. ૧૪૭ મુજબ કાહાડી નાખવામાં આવી નથી તેથી ફોરેન યોરીના ગુનાહની ફરિયાદ કાહાડી નાખ્યાથી ફોસલાવી લઈ ગયાના ગુનાહનો ફરિ તજવાજ કરવાને બાધ આવતો નથી. (મુ. હા. ઇ. લા. વા. ૫ પાને. ૪૦૫ સરકાર વિરૂધ સીડાપા.)

આરોપિ, એ મારી અહીંને ફોસલાવી ગયો અને તેણે મારી યોરી કરી એવી ફરિયાદ પોલીસને થયા છતાં પોલીસે ફક્ત યોરીની ફરિયાદનું કામ ચલાવ્યું તે ગુનોહ થયેલા માલમ ન પડ્યાથી માણસોટ તરફ ગુનોહ કમી કરવા લખી મોકલ્યાથી તે કમી કર્યા તેમાં ફરાબું કે બંધારીને ફોસલાવી ગયા બદલ કા. ૪૯૮ પ્રમાણેના ગુનાહના સંબંધે તે ફરિયાદ કાડી નાખ્યાનું કામની હકીકતથી જણાતું નથી તો તે ગુનાહની ચોકસી કરી કામ ચલાવવા માટે ફરિયાદ કરવાને અદરહુ વાતથી પ્રતિબંધ નથી (મુ. હા. ઇ. લા. વા. ૫ પાને. ૪૦૫ સરકાર વિરૂધ. સીડાપા.)

પંજાબમાંની એક કોર્ટમાં આ કલમ પ્રમાણે ફરિયાદ થયેલી તે ફરિયાદ સાંભળાનો તે કોર્ટને પૂર્ણ અધિકાર હતો તે પ્રમાણે તે સાંભળી આરોપીને કા. ૨૧૫ (કી કોડની) પ્રમાણે છોડી દીધો પછી એમ માલમ પડ્યું કે આરોપી તે સ્ત્રીને લઈ વાવ્યપ્રાંતના એક જીલ્લામાં રહ્યો હતો તેથી તે જીલ્લામાં ફરી ફરિયાદ કરી તેમાં ફરાબું કે આરોપીને અગાઉ છોડીદીધાથી તેનાપર તેજ અપરાધ બદલ ફરી કામ ચલાવવાનો પ્રતિબંધ નથી તો પણ ફરી કામ ચલાવવું તે પંજાબમાંની કોર્ટેજ ચલાવવું અને તેણે તે સ્ત્રીને ફોસલાવી લીધી એ વાત સાબિત થતા સુધી તેણે તેને પોતાના પાસે રાખી એવા ગુનાહ બદલ આ કલમના આખર ભાગ પ્રમાણે તેનાપર તોહામત ડરાવાતું નથી (અલ્હા. હા. ઇ. લા. વા. ૩ પાને. ૨૫૧ સરકાર વિરૂધ. ટીકાસોંગ.)

કોઈ સ્ત્રીએ પોતે લઈજવાને કહ્યું હોય અને આરોપી તેમ કરવાને ના પાડતો હોય પણ એવું લઈ જાય તો તે લઈજનાર આ કલમ પ્રમાણે ગુનેહગાર છે કેમકે સ્ત્રીનો રજા-મંદા આ કલમ પ્રમાણે અવશ્યની નથી (મ. હા. વા. ૨ પાને. ૩૧.)

જે વખતે સ્ત્રીને લઈ ગયો તે વખતે તે પોતાના ઘણીના કોંઈ તેની વતી કોઈ બીજા માણસના સ્વાધીનમાં હોવી જોઈએ પછી તે માણસ અને તે સ્ત્રી એકજ ઘરમાં રહેતાં હોય કે નહીં તો પણ હરકત નથી (મ. હા. વા. ૪ પાને. ૨૦.)

બાબ ૨૧ મો.

આખર લેવા આવત.

આખર લેવી. | ૪૯૬. જે માણસ બોલેલા અથવા વાંચવાને હરાદો રાખેલા શબ્દોથી અથવા કોઈ ચિન્હો કે આકારોથી, કોઈ સખસની બાબત કોઈ આરોપ બુકે અથવા પ્રગટ કરે, એવા હિરાદાથી કે તે આરોપથી તે સખસની આખરને હાનિ પહોંચા-

ડવી, અથવા હાનિ પોહોંચશે, એવું જાણીને અથવા એવું માનવાનું કારણ છતાં, તો તેણે તે સખસની આખર લીધી એમ સમજવું; પણ નીચેના અપવાદો મધ્યેની બાબતોમાં એમ સમજવું નહીં.

ખુલાસો ૧ લો—કોઈ મુએત્તા સખસની ઉપર કાંઈ આરોપ મુકવો એ આખર લેવી થઈ શકે, જો તે આરોપ એવો હોય કે તેથી તે સખસ જીવતો હોય તો તેની આખરને હાનિ પોહોંચે તથા, એવા ધરાદાથી તે આરોપ મુકવો હોય કે તેથી તે સખસના કુટુંબને અથવા પાસેના બીજા સગાઓને માફું બાગે.

ખુલાસો ૨ જો—કોઈ કૃપની અથવા મંડળી અથવા મનુષ્ય સમુદાય વિશે કાંઈ આરોપ મુકવો, એ આખર લેવી થઈ શકે.

ખુલાસો ૩ જો—વધકલ્પક રીતે, અથવા બાળકોની રીતે, મુકેલો આરોપ આખર લેવી થઈ શકે.

ખુલાસો ૪ થો—જો આરોપ, પોતેજ અથવા દ્વારાંતરે, બીજાઓની નજરમાં જો સખસની નીતી અથવા બુધિવિશે હલકો વિચાર ઉત્પન્ન ન કરે અથવા જો સખસનું પોતા ની જાતી અથવા ધંધા સંબંધી માન ઓછું ન કરે, અથવા જો સખસની શાખ ઓછી ન કરે, અથવા જો સખસનું શરીર કંટાળો ઉપજાવે એવી હાલતમાં અથવા જો હાલત ઘણા માણસોના વિચાર પ્રમાણે શરમ બરેલી ગણાય છે તેવી હાલતમાં છે એવું માનવાનું કારણ ન થઈ પડે, તે આરોપથી તે સખસની આખરને હાનિ પોહોંચી એમ સમજવું નહીં.

દૃષ્ટાંત.

(અ) “ઝ બહો માણસ છે; તેણે કદી બનું ઘડિયાળ ચોર્યું નથી,” એ પ્રમાણે અ બોલે, એવા ધરાદાથી કે ઝ એ બ નું ઘડિયાળ ચોર્યું એમ માનવામાં આવે, તો એ આખર લેવી છે; પણ જો એકાદ અપવાદમાં એ દાખલ થાય તો નહિ.

(બ) બ નું ઘડિયાળ કોણે ચોર્યું? એવા સ્વાલ અ ને પૂછતાં અ ઝ ની તરફ આંગળી કરે, એવા ધરાદાથી કે બ નું ઘડિયાળ ઝ એ ચોર્યું એમ માનવામાં આવે, તો એ આખર લેવી છે; પણ જો એકાદ અપવાદમાં દાખલ થાય, તો નહિ.

(ક) બ નું ઘડિયાળ લઇને ઝ નાથી જતો હોય એવું અ એક ચિત્ર પાડે, એવા ધરાદાથી કે બ નું ઘડિયાળ ઝ એ ચોર્યું એમ માનવામાં આવે, તો એ આખર લેવી છે, પણ જો એકાદ અપવાદમાં એ દાખલ થાય, તો નહિ.

લોક કલ્યાણાર્થે જે સાચો પેહેલો અપવાદ—જો કાંઈ સાચી વાતનો આરોપ કોઈ શખસની ઉપર મુકવો અથવા પ્રગટ કરવો. લોક કલ્યાણાર્થે જરૂર હોય તે આરોપ મુકવો અથવા પ્રગટ કરવો એ આખર લેવી છે એમ સમજવું નહિ તેમ કરવું લોકકલ્યાણાર્થે જરૂર છે કે નહીં એ હકીકતની બાબત છે.

સરકારી નોકરોની સર | બીજો અપવાદ—પોતાનો સરકારી અમલ ચલાવવા સંબંધી અમલ સંબંધી ચાલ. ધીની કોઈ સરકારી નોકરની ચાલ બાબત, અથવા તે ચાલ ઉપરથીજ નજર આવતી તેની આખર બાબત, શુદ્ધબુદ્ધિથી કાંઈ પણ અભિપ્રાય આપવો એ આખર લેવી છે એમ સમજવું.

કાંઈ સારવજનિક વષય
સંબંધી કોઈ પણ સખસની
ચાલ.

ત્રીજો અપવાદ—કાંઈ સારવજનિક વિષય સંબંધી કોઈ પણ
શખસની ચાલ બાબત અથવા તે ચાલ ઉપરથીજ નજર આ-

વતી તેની આબરૂ બાબત સુધ્ધુદ્ધિથી કાંઈ પણ અભિપ્રાય આપવો, એ આબરૂ લેવી
છે એમ સમજવું નહિ.

દષ્ટાંત.

કાંઈ સારવજનિક વિષય સંબંધી સરકારને અરજી કરવામાં, અથવા કાંઈ સારવજનિક
વિષય સંબંધી એક મંડળીમાં મેળવવાની દરખાસ્ત ઉપર સહી કરવામાં, અથવા તે
મંડળીમાં જવા અથવા તે મંડળીના પ્રમુખ થવામાં, અથવા લોકનો આશય માગ-
નારી કોઈ સભા ઉભી કરવામાં અથવા તેમાં સામિલ થવામાં, અથવા ને જગાનું
કામ સારી રીતે ચલાવવામાં લોકને ફાયદો હોય એવી કોઈ જગાને માટે કોઈ ઉમેદ-
વારની તરફ સંમત માગવા અથવા આપવામાં, ઝ ની ચાલ સંબંધી સુધ્ધુદ્ધિથી
અ ગમે તે અભિપ્રાય આપે, તો તે આબરૂ લેવી છે એમ સમજવું નહી.

ઘનસાફની કોરટ માંના
મુકદમાઓની હકીકત જા-
ણવી.

ચોથો અપવાદ—કોઈ ઘનસાફની કોરટમાંના મુકદમાનો, અ-
થવા તેવા કોઈ મુકદમાના નિવેડાનો, મતઝળ્ય બરાબર હોય

એવા ખરેખરો હેવાલ જાહેર કરવો, એ આબરૂ લેવી છે એમ સમજવું નહી.

પ્રમાણ—કોઈ ઘનસાફની કોરટમાં ચોકશી યતા પેહેલાં ખુલ્લી કોરટમાં કોઈ સુસેદનો
અમલદાર અથવા બીજો અમલદાર કાંઈ તજવીજ કરતો હોય, તે ઉપલી કલમના અરથ
પ્રમાણની કોરટ છે એમ સમજવું.

કોઈ ઘનસાફની કોરટ મ
ધે ફેસલ થયેલા મુકદમા
ની કેફીયત અથવા તે માં
હેલા શહેદી તથા બીજા
સંબંધરાખનારાઓનીચાલ

પાંચમો અપવાદ—કોઈ ઘનસાફની કોરટમાં ને દિવાની કે
ફોજદારી મુકદમાનો ફેસલો થઈ ચુક્યો હોય તે મુકદમાની કેફી-

યત બાબત અથવા એવા કોઈ મુકદમામાં પક્ષકાર, શહેદ અ-
થવા મુખત્તાર દાખલ કોઈ પણ શખસની ચાલ બાબત, અ-
થવા તે ચાલ ઉપરથીજ નજર આવતી તે શખસની આબરૂ બાબત, સુધ્ધુદ્ધિથી ગમે તે
અભિપ્રાય આપવો, એ આબરૂ લેવી છે એમ સમજવું નહી.

દષ્ટાંત.

(અ) “પેલા મુકદમામાં ઝ એ આપેલી શહેદી એવી ઉલટી છે કે મને એમ લાગે છે
કે તે મુરખ અથવા અ પ્રમાણીક હોવો જોઈએ” એ પ્રમાણે જો અ સુધ્ધુદ્ધિથી
કહે, તો તે આ અપવાદમાં દાખલ થાય છે; કેમકે ને અભિપ્રાય તે આપે છે તે
શહેદ દાખલ ઝ ની ચાલ ઉપરથીજ નજર આવતી ઝ ની આબરૂ બાબત છે.

(બ) પણ જો તે એ પ્રમાણે કહે કે, “તે મુકદમામાં ઝ એ ને કહ્યું તે હું ખરે માનતો
નથી, કેમકે હું જાણું કે એ અ પ્રમાણીક માણસ છે,” તો આ અપવાદમાં
દાખલ થતો નથી. કેમકે ઝ ની આબરૂ બાબત ને અભિપ્રાય તે આપે છે તે
શહેદ દાખલ ઝ ની ચાલ ઉપરથી આધાર રાખતો અભિપ્રાય નથી.

પ્રસિદ્ધકરતાના | છઠો અપવાદ—જે કૃતિ તેના કરતાંએ લોકના વિચાર પર રજુ કરી
યુષ્ઠ દોષ છે એવી કોઈ કૃતિ યુષ્ઠ દોષ વિશે અથવા તે કૃતિમાંજ નજર આ-
વતી તેના કરતાની આખર વિશે, શુદ્ધબુદ્ધિથી કાંઈ પણ અભિપ્રાય આપવો એ આખર
લેવી છે એમ સમજવું નહીં.

ખુલાસો—કાંઈ કૃતિ લોકોના વિચાર પર સ્પષ્ટ રીતે રજુ થાય, અથવા તેના કર-
તાના કામો ઉપરથી તે લોકોના વિચાર પર રજુ કરી એવું અનુમાન થઈ શકે.

દષ્ટાંત.

- (અ) જે શખસ કાંઈ પુસ્તક પ્રગટ કરે છે, તે તે પુસ્તક લોકના વિચાર પર રજુ કરે છે.
- (બ) જે શખસ ટ્રાહિર રીતે કાંઈ બાબત કરે છે, તે તે બાબત લોકના વિચાર પર રજુ કરે છે.
- (ક) જે નાટકવાળો અથવા ગાનારો લોકના આગળ નાટકમાં વેચ લખને આવે, તે પો-
તાની નાટકની અથવા ગાયનની કૃતિ લોકના વિચાર પર રજુ કરે છે.
- (ડ) જ એ એક પુસ્તક પ્રગટ કર્યું છે, તે વિશે અ એમ કહે કે, “જ નું પુસ્તક એવકુદ્દી
બરેલું છે, માટે જ મંદબુદ્ધિ હોવા જોઈએ જ નું પુસ્તક ખીબસ્ત છે, માટે જ નહીં
રા મનનો માણસ હોવા જોઈએ” હવે જો એ પ્રમાણે અ શુદ્ધબુદ્ધિથી કહેતો હોય,
તો તે આ અપવાદમાં દાખલ થાય છે, કેમકે જ બાબત જે અભિપ્રાય તે આપે
છે, તે ફક્ત જ ના પુસ્તકમાંજ નજર આવતી જ ની આખર બાબત છે.
- (ધ) પણ જો તે એમ કહે કે “જ નું પુસ્તક એવકુદ્દી બરેલું તથા ખીબસ્ત છે એ જોઈને
મને કાંઈ આશ્ચર્ય લાગતું નથી, કેમકે તે જાતેજ મંદબુદ્ધિ તથા સોદોછે,” તો અ
આ અપવાદમાં દાખલ થતો નથી કેમકે જ ની આખર બાબત જે અભિપ્રાય તે
આપે છે તે જ ના પુસ્તક ઉપર આધાર રાખતો અભિપ્રાય નથી.

જે સખસનો બીજાસ- | સાતમો અપવાદ—જે શખસને કોઈ બીજા શખસની ઉ-
ખસની ઉપર કાયદા પ્રમા | પર કાયદાએ આપેલો કાંઈ અખતિયાર હોય, અથવા તે
ણે અખતિયાર છે તેણે | બીજા સખસની સાથે કરેલાં કાંઈ કાયદેસર કરારમાંથી નિકળ-
શુદ્ધબુદ્ધિથી તે બીજા સ- | તો અખતિયાર હોય, તે શખસ, જે બાબતોને તે કાયદેસર
ખસને દીધેલો ડપકો. | તે અખતિયાર હોય, તે શખસ, જે બાબતોને તે કાયદેસર
અખતિયાર લાગે છે તે બાબતોમાં તે બીજા સખસની ચાલ સંબંધી શુદ્ધબુદ્ધિથી કાંઈ
ડપકો દે, તો તે આખર લેવી છે એમ સમજવું નહીં.

દષ્ટાંત.

જે જડજ કોઈ સહિદની અથવા કોરેટના કોઈ અમલદારની ચાલ સંબંધી શુદ્ધબુદ્ધિથી
ડપકો દે તે; કોઈ ખાતાનો ઉપરી પોતાના હુકમ તજોના માણસોને શુદ્ધબુદ્ધિથી ડપકો
દે તે; મા અથવા બાપ પોતાના છોકરાને બીજા છોકરાઓના દખ્તાં શુદ્ધબુદ્ધિથી
ડપકો દે તે; કોઈ મહેતાજી જેના અખતિયારમાં અથવા બાપથી મળેલો છે તે કોઈ
નિયાળીખાને બીજા નિયાળીઆઓના દખ્તાં શુદ્ધબુદ્ધિથી ડપકો દે તે; નોકરીમાં આ-
જસ કરવા સાથે કોઈ શેઠ પોતાના ચાકરને શુદ્ધબુદ્ધિથી ડપકો દે તે; કોઈ સરાફ પોતાની
પેહેડીના કીલીદારને તે કીલીદારની કીલીદારી બાબતની કાંઈ ચાલને વારંતે શુદ્ધ-
બુદ્ધિથી ડપકો દે તે; એ સઘળા આ અપવાદમાં દાખલ થાય છે.

કાયદા પ્રમાણે અખતિ
માર પામેલા સખસની આ-
મળ શુદ્ધિથી મુકવું તો
હોમત.

આમો અપવાદ—કોઈ પણ સખસની ઉપર; તોહોમતની
ખાતમાં તે સખસની ઉપર જે સખસનો કાયદા પ્રમાણે અ-
ખતિયાર હોય તે સખસોમાંના કોઈ પણ સખસની આગળ
શુદ્ધિથી, કોઈ તોહોમત મુકવું, એ આખર લેવી છે એમ સમજવું નહિ.

દષ્ટાંત.

જે અ કોઈ માણસોની આગળ ઝ ની ઉપર શુદ્ધિથી કોઈ તોહોમત મુકે, જો
અ કોઈ ઝ ચાકરની ચાલ ખાખત ઝ ના શુદ્ધિ આગળ પુરુષ્કથિ ફરિયાદ કરે,
જો અ કોઈ ઝ ઊંકરાની ચાલ ખાખત ઝ ના ખાખત આગળ શુદ્ધિથી ફરિયા-
દ કરે, તો અ આ અપવાદમાં દાખલ થાય છે.

કોઈ સખસે પોતાનો લા
ભ જળવવાને શુદ્ધિથી
મુકેલો આરોપ.

નવમો અપવાદ—ખીજની આખર પર કોઈ આરોપ મુક-
વો એ આખર લેવી ન ગણાય, પણ ક્યારે કે તે આરોપ
મુકનાર સખસ પોતાનો, અથવા કોઈ ખીજ સખસનો, લાભ જળવવાને, અથવા લોક
કલ્યાણ અરથે, શુદ્ધિથી તે આરોપ મુકતો હોય તો.

દષ્ટાંત.

(અ) અ એક દુકાનદાર પોતાના ગુમાસ્તા ખ ને એ પ્રમાણે કહે કે ઝ રોકડા નાણા તને
ન આપે તો તેને કોઈ માલ તું વેચીશમાં, કેમકે તેના પ્રમાણિકપણા વિશે મારો
વિચાર સારો નથી.' હવે જો, પોતાનો લાભ જળવવા સાર, શુદ્ધિથી અ એ ઝ
ની ઉપર આ આરોપ મુક્યો હોય, તો અ આ અપવાદમાં દાખલ થાય છે.

(ખ) અ એક માણસે પોતાના ઉપરી અમલદારને રિપોર્ટ કરવામાં ઝ ની આખર
ખાખત કોઈ આરોપ મુકે હવે શુદ્ધિથી લોક કલાણાર્થે તે આરોપ મુક્યો હોય, તો
અ આ અપવાદમાં દાખલ થાય છે.

સુચના જે સખસને આ
પી હોય તે સખસનો ફાય-
દો યામ એવા ધરાદાયો
અથવા લોક કલ્યાણાર્થે
આપી હોય તો.

દશમો અપવાદ—ફલાણાથી હોંનિયાર રહેજે એવી સુચના
શુદ્ધિથી કોઈ સખસને આપવી, એ આખર લેવી ગણાય
નહી, પણ ક્યારે કે જે સખસને તે સુચના આપી હોય તે
સખસનો, અથવા જે સખસની સાથે તેનો સંબંધ હોય એવા
કોઈ સખસનો ફાયદો, યામ એવા ધરાદાયો અથવા લોક કલ્યાણના ધરાદાયો તે
સુચના કરી હોય તો.

ટીકા.— મરનાર માણસની આખરને નુકશાન થવા જોગ મજકુરનો ઉપયોગ કર્યો
તો તે બદલ એટલુંજ ખતાવવું ખસ નથી કે મરનાર જીવતો હોત તો ફરિયાદ કરત. પણ
એમ શખિત કરવું જોઈયે કે મરનારના વારશોની જે અદખી કરવાને ધરાદે મજકુર ખાલ-
વામાં કે લખવામાં આવ્યો છે. (મ. પ્ર. ૩૪૪)

અંગરેજ કાયદા પ્રમાણે જે કતથી શુદ્ધિનો ભંગ થવાનો સંભવ હોય તેવું કત ક-
યાથી આખરને નુકશાની કરવાનો ગુન્હો ખને છે; પણ આ ખાખતમાં આવ્યું તે નુકશાની
કરવાનો ગુન્હો કહે છે તે એકાદપર બદો મુક્યાથી તેને નુકશાન થયું હોય તોજ માત્ર
ગુન્હો યામ છે (મ. પ્ર. ૩૪૫)

આરોપ આણવો તે બીજાને હજી કરવાના હરદિ અથવા હજી થાય એવું માહિત છતાં આણવો જાઈયે. જે શબ્દ પ્રત્યક્ષ આખર લેવા શરૂઆ હોય તે વીશે પુરાવો સેવાનું કારણ નથી (મે. પ્ર. ૩૪૮)

શાર્વજનીક કામ સંબંધ કરેલા કૃત્ય વિશે કોઈ માણસ કાંઈ બાબત કરે તો આ કા-
પદા ઉપરથી તેમ કરવાને તેને છુટછે (મે. પ્ર. ૩૪૯)

ખારીસ્ટર કોઈપણ કજીયો ચલાવતો હોય તે વખતે તેને જોઈયે તેવી રીતે બાલવાની છુટછે. તેમજ અટર્ની ખારીસ્ટરનું કામ ચલાવે ત્યારે તથા જીલ્લાની હાઈ કોર્ટમાં વકીલ કામ ચલાવે તેને પણ તેવી છુટછે. (મે. પ્ર. ૩૫૪: ૩૫૫)

સરકારી હોદ્દાને માણશનું જે કૃત્ય તેને પોતાને લાગુ નથી અને સર્વ લોકને લાગુ છે એવા તેના કૃત્યપર ટીકા કરવાને જાહેર વર્તમાન પત્ર વાળાને અધિકાર છે. અને તેમ કરવાનો તેને હક પણ છે. તેથી જો એકાદ તેવું વર્તમાન લખનારો એકાદ હોદ્દાને મા-
ણસે હોદ્દાની રીતે કરેલા કૃત્ય માટે લોકીકહીત હોય અને તે પરની ટીકા પ્રમાણીક હોય અને લખેલી વાત લખ્યા પ્રમાણે છે એમ તે હિમાનથી માનતો હોય તો તેવું લખનાર પર ફરીયાદ ન ચાલે (મુ. હા. તા. ૩૦ જાન્યુઆરી ૧૮૯૯)

આરોપિત વિગરે એ એક ગામના બ્રાહ્મણસાતીના લોકપર એક પત્ર મોકલ્યો એવું લખીને કે ત્રીબક્કરી જોશી નામના એક માણસે નિય જાતની એક બૈરી સાથે બબ્બાચાર કેર્યા. તે ઉપરથી એક નાગી નામની સ્ત્રીએ પત્ર લખનાર પર આખરની ફરીયાદ કરી તેમાં ફરાવ્યું કે આરોપિતે લખેલા પત્રમાં સ્ત્રીનું નામ નથી લખ્યું તેથી તેની આખર લીધી એ-
મ ફરતું નથી તેની સાથે ધર્મ સંબંધી આ સાતીના ધર્મ સંબંધી ખુલાસો મેળવવાના હરદિ લખેલો પત્ર પ્રમાણીક પણ એ અને નિષ્કપટે લખ્યો હોય તો તે લખનારને પી. કો. કા. ૪૯૯ ના અપવાદ ૮ અને ૧૦ નો લાભ મળેછે (મુ. હા. વા. ૮ પા. ૧૯૮ સરકાર વિરૂ-
ધ કાશીનાથ બચ્ચાજી વિગરે)

આખર લેવાનો ગુનોહ કરવા બદલ જે માણસપર આરોપ મુક્યો છે તેને પોતે બીજાની આખર લેવા જોગ જે મજકુર છાપ્યા છે તે મજકુરમાંનો ગુનોહ જુદો દોષ એ-
કાદ દીવાની દાવામાં જેમ પ્રતિવાદી પાસેથી સાબિતી કરી લે છે તેમ સાબિત કરવાને જડને કહ્યા છતાં તે કાયદા સંબંધી ચુક થતી નથી. આખર લેવા જોગ મજકુરમાં જે વાત લખેલી છે તે વાતનું ખરાપણાના મુદા ઉપર કોઈ આરોપિતના પ્રમાણીકપણાના મુદા ઉપર કનિષ્ઠ અપીલ કોરટે જે ફરાવ કર્યો હોય તે ફરાવમાં હાઇકોર્ટને પોતાની તપા-
સણીની કોરટ છે એ રીતે હાય બાલવાનો અધિકાર નથી. (મુ. હા. વા. ૯ પાને. ૪૫૧ સરકારવિરૂધ કીકાબાઈ પરબુદાસ.)

આ કલમની રકમ ૨ અને ૯ નો લાભ એ અપવાદ હિમાનથી અને લોકીકહીત વાસ્તે પ્રગટ કરેલા અભિપ્રાયને લાગુ છે કોઈ શખસપર ફાજદારીમાં કામ ચલાવવાનો હુકમ થયો હોય પણ તે પાછો ખેંચી લેવામાં આવ્યો હોય તે છતાં ફાજદારીમાં કામ ચલાવવાની પરવાનગી આપી હતી માટે તેની ચાલ ચલણ વિશે તપાસ કરેલા જોઈએ એવા અભિ-
પ્રાય પ્રગટ કરેલા તે હિમાને પ્રગટ કર્યા કહેવાય નહીં માટે તેનાપર આ કલમ પ્રમાણે તોહામત આવી શકે છે (મુ. હા. હ. લા. વા. ૪ પાને ૨૯૮ સરકાર વિરૂધ બી. કાંકડે.)

ડાકાઢીના ગુનાહનો તપાસ કરવામાં હન્સ્પેક્ટર રીપોર્ટમાં એમ લખે કે “ખાનગી તપાસથી જણાય છે કે વાણીયાની હમારતમાંની સ્ત્રીઓમાંની બહુખરી અમુક માણસ સાથે એક બે દિવસ રહેલીછે” તો એમ લખનારે સ્ત્રીઓની આખર લેવાનો ગુનોહ કર્યો એમ કહેવાય (મે. હા. વા. ૬ પા. ૪૨)

આખર લેવાના કેસમાં આખર જાય એવી મતલબનો મુદાનો કાગળ ટપાલ રસ્તે અ-
મુક ટેકાણે મોકલ્યો એમ શાબિત થાય તો એ પ્રાંતમાં તે કાગળ પ્રસિદ્ધ થયો એમ ગણવું (કા. હા. વી. રી. વા. ૫ પા. ૪૪)

આખરની બાબતમાં નિચ જાત કે ઉચ જાતનો તફાવત નથી એટલે જો કોઈ નિચ સાતિના માણસપર ઓરીનું ઓટું તોહોમત મુકવામાં આવે તો તે માણસ પણ આખરની ફરિયાદ કરી શકે (કા. હા. વી. રી. વા. ૨ પા. ૩૬)

એક ડાકટરે એવી એક ગ્રહિરખખર કાડી કે “હું ઉતમ પ્રકારનું કામ કરું છું માટે મારી ઇસ્તિલાલને લોકોએ મદદ કરવી.” એ ગ્રહિરખખરના સંબંધમાં એક સરકારી પુસ્તક લખનારાએ એમ લખ્યું કે “ગ્રહિરખખર કાહાડનાર ડાકટરે ઉતમ પ્રકારનું કામ કરેલા બદલ તેનો ઉપકાર માનવો પણ ડાકટરનો ધંધો કરનારાએ એવા પ્રકારની ગ્રહિરખખર આપવી બાજબી નથી અને એવો” વહીવટ પણ નથી તેથી તેણે આપેલી ગ્રહિરખખર તેના ધંધાને યોગ્ય નથી તે ઉપરથી એ ગ્રહિરખખર કાડનાર ડાકટરે તેવું જાપનારપર આ કલમ પ્રમાણે ફરિયાદ કરી તેમાં ડરાબ્યું કે એ ડાકટરે ગ્રહિરખખર આપી સરવ લોકની મદદ માગી છે તો તેનું એ કરેલું સાર્વજનિક કામ છે તો તે પર ટીકા કરવાનો આ કલમના અપવાદ ૩,૬ અને ૯ થી અધિકાર છે તેથી એ જાપનાર પર આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત રહી શકતું નથી. વળી એમ પણ ડરાબ્યું કે વર્તમાન પત્રમાં લખેલા મજકુરને માટે તે પત્ર પ્રસિદ્ધ કરનારને માહોત હોય કે નહીં તોપણ તે બદલ તે પ્રસિદ્ધ કરનાર જવાબદાર છે (અહ્દા. હા. ઈ. લા. વા. ૩ પાને ૩૪૨ સરકાર વિરૂધ્ધ માકલીયડ વિગેરે)

એક સાતીના એક મરદને તેજ સાતની એક સ્ત્રી સાથે આડો બ્યવહાર હોવાથી તે સાતીના પંચીએ તે મરદને સાતી બાહાર કાઢ્યો. પછી તે પંચ પૈકી કેટલાકે “પંચના ડરાવથી અમુક શખસને સાતી બહાર કાઢ્યો છે માટે તેને કોઈએ પોતાના ઘરમાં લેવા નહિ અને તેની સાથે કોઈએ જમવું નહિ.” એવા પત્ર પોતાની સાતીના લોકપર લખ્યા અને તે પત્રોમાં તેની આખર જવો જેવો બીજો મજકુર પણ લખ્યો તેથી તે સખસે તે પત્રો લખનારપર આ કલમ પ્રમાણે ફરિયાદ કરવાથી ડરાબ્યું કે પંચીએ કરેલા ડરાવના બખર માત્ર લોકને આપી હોત તો તેનાપર ફરિયાદ ચાલત નહિ પણ તેમણે અપ્રમાણીકપણે તે પત્રમાં બીજો આખર જવા જેવો મજકુર લખ્યો છે માટે તેમનાપર આ કલમ પ્રમાણે ગુનોહ બને છે (અહ્દા. હા. ઈ. લા. વા. ૩ પા. ૬૬૪ સરકાર વિરૂધ્ધ રેમાનંદ)

આખર સેવાની શીક્ષા. | ૫૦૦. જે માણસ કોઈ બીજા માણસની આખર લે, તેને જે વરસની મુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કાંઈ બાબત આખર લેવા જેવી છે એવું જાણીને તે જાપવી અથવા કોતરવી. | ૫૦૧. કાંઈ બાબત કોઈ સખસની આખર લેવા જેવી છે એવું જાણીને, અથવા એવું માનવાનું સાર કરેલું છતાં, જે માણસ તે બાબત જાપે અથવા કોતરે, તેને જે વરસની મુદત સુધીની આસાન કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

આખર લેવા જેવી બાબતવાળી જાપેલી અથવા કોતરેલી વસ્તુ લેવાથી. | ૫૦૨. કાંઈ પણ જાપેલી અથવા કોતરેલી વસ્તુમાં આખર લેવા જેવી કાંઈ બાબત છે એવું જાણીને જે માણસ તે વસ્તુ લે, અથવા તે લેવા માટે, તો તેને જે વરસની મુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

બાબ ૨૨ મો.

સાપરાધ ધમકી, તીરસ્કાર તથા કુઞ બાબત.

સાપરાધ ધમકી. | ૫૦૩. જે સખસ કોઈ બીજા સખસને તેના શરીરને, આખરને, અથવા મિલકતને કાંઈ નુકશાન કરવાનો, અથવા જેની સાથે તે બીજા સખસને સંબંધ હોય તેના શરીરને, અથવા આખરને કાંઈ નુકશાન કરવાનો ડર દેખાડે, એવા ધરાદાથી કે તે સખસને ગભરાટ પેદા થાય, અથવા તે ડર અમલમાં ન આવે એટલા માટે, જે કામ કરવાની તેની કાયદા પ્રમાણે ફરજ ન હોય તે કામ તે સખસ કરે, અથવા જે કામ કરવાનો તેનો કાયદા પ્રમાણે હક હોય તે કામ કરવામાં તે સખસ કસુર કરે, તેણે સાપરાધ ધમકીનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

ખુલાસો—કોઈ મુએલા સખસની સાથે જે સખસને સંબંધ હોય તે સખસને તે મુએલા સખસની આખરને નુકશાન કરવાનો ડર દેખાડવો, તે આ કલમમાં દાખલ થાય છે.

દષ્ટાંત.

બ એક દિવાની મુકદ્દમો ચલાવતો બંધ થાય એવા હેતુથી, આ બ ને ડર દેખાડે કે હું તારૂં ઘર બાળી નાખીશ, તો આ સાપરાધ ધમકીના ગુનાહનો તકશીરવાર છે એમ સમજવું.

સમાધાનીનો | ૫૦૪. જે માણસ ધરાદાથી કોઈ સખસનો તીરસ્કાર કરીને તેને બંગ કરવાના ધ કોષ ઉત્પન્ન કરે, એવા ધરાદાથી કે તે કોષને લીધે તે લોકની સુલેહમાં રાદાથી જાણી બંગ કરે અથવા કાંઈ બીજા ગુનોહ કરે, અથવા એમ જાણીને કે તે જોઈને કોષનોતી સખસ તે કોષને લીધે લોકની સુલેહમાં બંગ અથવા કાંઈ બીજા ગુનોહ રસ્કાર કરે. | સખસ તે કોષને લીધે લોકની સુલેહમાં બંગ અથવા કાંઈ બીજા ગુનોહ કરશે એવા સંભવ છે. તે માણસને જે વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—આ કલમ મુજબ મુકેલા તોલેમતને લીધે ફરિયાદી પાસેથી ફી. પ્રો. કો. કા. ૨૭૦ મુજબ ગુનેહગારને નુકશાની અપાવવાનો ઠરાવ કર્યો. તેમાં ઠરાવ્યું કે ફી. પ્રો. કો. બાબ ૧૫ પ્રમાણેના કામમાં કા. : ૭૦ પ્રમાણે જેને કામમાં ફરિયાદ થયેથી પ્રથમ સમન નિકળે તે તે કામમાં માત્ર નુકશાની આપવામાં આવે છે માટે નુકશાની અપાવવાનો હુકમ રદ કર્યો છે. (મુ. હા. વા. ૫ પાને ૧૨ સરકાર વિં ૨૧મજી દાજી)

બંડ અથવા | ૫૦૫. કાંઈ વાત, અફવા, અથવા ખુમ, જે માણસ ખોટી જાણવિશ્વસુ- | છતો હોય તે માણસ તે ચલાવે અથવા પ્રગટ કરે, એવા ધરાદાથી કે નોહ વગરે કરવા રાણીની જમીનપરની અથવા દરીયાઈ ફાજ માહેલા કોષ આફીસર, ના ધરાદાથીખો- | સોલજર, અથવા ખુલાસી બંડ કરે, અથવા એવા ધરાદાથી કે લોકમાં ટી ખુમ ચલા- | બમ અથવા ગભરાટ પેદા થાય, અને તેણે કરીને કોઈ સખસને રાજ્ય વર્તી. | વિરૂધ અથવા લોકની સમાધાની વિરૂધ કાંઈ ગુનોહ કરવાનું મન થાય તો તે માણસને જે વરસની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

સાપ્રાધ ધમકીના ગુના
હતી શિક્ષા.

જે તે ધમકી મોત અ
થવા મહાબ્યથા વગેરે કર-
વાની હોય તો.

૫૦૬. જે સાપ્રાધ ધમકીનો ગુનોહ કરે, તેને બે વરસની

મુદત સુધીની, બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની

અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને અગર મોત

અથવા મહાબ્યથા કરવાનો, અથવા આગથી કાંઈ મીલકતનો

નાશ કરવાનો, અથવા મોતની કે સમુદ્ર પારની, અથવા સાત વરસની મુદત સુધીની કેદની શિક્ષા થાય, એવો કાંઈ ગુનોહ કરાવવાનો, અથવા કાંઈ સ્ત્રીની સાથે બળબીચારનો દોશ મુકવાનો ડર દેખાડ્યો હોય, તો તેને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારનો કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—“મોત આણવાને સાપ્રાધ ધમકી” “તથા નનામા કાગળ લખી સાપ્રાધ ધમકી” આણવાનાબે જુદાં જુદાં તોહોમત રાખી તે બેઉ બદલ જુદી જુદી શિક્ષા કરેલાવી નવ વરસની શિક્ષા કરી તેમાં હાલકારેટ ડરાવ્યું કે કેદીએ એકજ ગુનોહ ક્યો છે માટે છે. જેડને બે કલમો મુજબ જુદી જુદી આપેલી શિક્ષા સદરહુ ગુનાહને માટે ડરાવેલી શિક્ષા કરતાં વધારે છે માટે વધારેની બાબ ગુનાહ બદલની જે બે વરસની શિક્ષા હતી તે રદ કરી (મુ. હા. વા. ૪ પાને ૧૨ સરકાર વિરૂધ. ઝોરા કાંચેગ.)

ત્રીશ વરસની એક પુત્ર ઊમરની સ્ત્રીના ભાઇને કેદીએ કહ્યું કે મને સરકારે મોકલ્યો છે અને તારી બેનને જવા નહીં દઉં તો હું તને છ મહિનાની ટાંપ મરાવીશ. આ ઉપરથી કેદીપર આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત ડરાવ્યું તેમાં ડરાવ ક્યો કે ઉપર પ્રમાણે કેદીએ કહેલી બીના ખરો હોય તો પણ તેથી પીનલકોડના અર્થ પ્રમાણે સાપ્રાધ ધમકી નથી તેમજ તેથી આ આકટમાં ખતાવેલા બીજા ગુનાહઓમાંનો પણ કાંઈ નથી કારણ કે કાયદામાં નુકશાન એ શબ્દનો જે અર્થ લખ્યો છે તે નુકશાન બાબત ધમકી નથી (મુ. હા. વા. ૮ પાને ૧૦૧ સરકાર વિરૂધ. મોરોના ભાસ્કરજી.)

કેટલાક સખસોએ પોતાની ન્યાતવાળા કુરિયાદ કરનારને એવું કહ્યું કે તું તારૂં બેતર છોડી દે, નહીં તો અમો તને ન્યાત બાહાર મુકીશું તેમાં ડરાવ્યું કે એ પીનલકોડના અર્થ પ્રમાણે (એવું કહ્યારી) સાપ્રાધ ધમકી થતો નથી કારણ કે પીનલકોડની કા. ૪૪ માં જે સમજણ લખી છે તેમાં જે નુકશાની વિશે ધમકી આપી હતી તે આવતો નથી (મુ. હા. તા. ૧૭ અગષ્ટ ૧૮૭૦ સરકાર વિરૂધ. આલથા ધરમા વિગેરે.)

નનામા સંદે-
શાની મારફતેસા
પ્રાધ ધમકી.

૫૦૭. કોઈ નનામા સંદેશા વડે, અથવા ડર દેખાડનારા સખસનું

નામ કે તેનું રહેવાનું ઠેકાણું છુપાવવાની આગળથી તદખીર કરીને,

જે માણસ સાપ્રાધ ધમકીનો ગુનોહ કરે તેને, તે ગુનાહને માટે ઉપલી કલમમાં ડરાવેલી શિક્ષા ઉપરાંત, બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની બીજી શિક્ષા કરવામાં આવશે.

મારી ઉપરધ
ધરની અપ્રસન-
તા થશે એવાબ
ય ઉત્પન્ન કરીને
કોઈ સખસપાસે
કાંઈ કામ કરા-
વવું.

૫૦૮. કોઈ પણ સખસની જે વસ્તુ કરવાની કાયદા પ્રમાણે ફરજ

નહીં હોય તે વસ્તુ જે માણસ બુધિપુરવક તે સખસ પાસે કરાવે અથ-

વા કરાવવાની કોશીશ કરે, અથવા જે વસ્તુ કરવાનો તે સખસનો કાયદા

પ્રમાણે હક હોય તે વસ્તુ કરવામાં તેની પાસે કસુરે કરાવે અથવા કસુરે

કરાવવાનો કોશીશ કરે, અને તે એવી રીતે કે જે વસ્તુ મારી પાસે કરા-

વવાની એ ગુનેહગારની મતલબ છે તે હું નહીં કરૂં તો, અથવા જે વસ્તુ કરવામાં મારી

પાસે કમુર કરાવવાની એ ગુનેહગારની મતલબ છે તે હું કહી તો મારી ઉપર અથવા જેની સાથે મારો સંબંધ છે એવા કોઈ સખસની ઉપર હિંમતની અપ્રસનતા થશે; અથવા એ ગુનેહગાર કાંઈ કરીને હિંમતની અપ્રસનતા કરાવશે, એવા ભય તે સખસના મનમાં બે-સાડી અથવા બેસાડવાની કોશિશ કરીને તે એ પ્રમાણે કરે; તો તે માણસને એક વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દૃષ્ટાંત.

(અ) અ જ ને બારણે બાંધવા બેસે, એવા ધરાદાથી કે એમ તેને બારણે બેસવાથી જ ની ઉપર હિંમતની અપ્રસનતા થશે એવા સંભવ ઉત્પન્ન થાય, તો આ કલમમાં ખ્યાન કરેલો ગુનોહ અ એ કીચો એમ સમજવું.

(બ) અ જ ને એવી રીતે ડરાવે કે જે તું કલાણું કામ નહીં કરે, તો હું માહારા છોકરા એમાંના એક છોકરાનો જીવ તને આપીશ; અને તે એવી હાલતમાં હોય કે તે પોતાના છોકરાનો જીવ આપશે તો તેથી જ ની ઉપર હિંમતની અપ્રસનતા થશે એવા ભય ઉત્પન્ન થાય, તો અ એ આ કલમમાં ખ્યાન કરેલો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

કોઈ સ્ત્રીને લગ્નવાના | ૫૦૯. કોઈ સ્ત્રીને લગ્નવાના પાંચાર કરીને જે માણસ ધરાદાથી બોલેલા શબ્દ કાંઈ શબ્દ બોલે, અથવા કાંઈ અવાજ કે ચાળા કરે, અથવા અથવા કરેલા ચાળા.

કાંઈ વસ્તુ દેખાડે, એવા ધરાદાથી કે તે સ્ત્રી તે શબ્દ અથવા અવાજ સાંભળે અથવા તે ચાળા અથવા વસ્તુ જોય, અથવા તે સ્ત્રીની એકાંત જગાપર જે માણસ વગર રજાએ જુસે, તેને એક વરસની મુદત સુધીની આસાન કેદની અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખુશી રીતે પીવેલા સ- | ૫૧૦. જે માણસ કેદની હાલતમાં છતાં, કોઈ જાહેર જ- ખસની બે મુનાસબ ચાલ. મામાં જાય, અથવા જે જગામાં તેણે વગર રજાએ જવું કા- ચદા વિરૂધ્ધ હોય એવી કોઈ જગામાં જાય અને ત્યાં કોઈ સખસને દુખ થાય એવી રીતે ચાર તેને ચોવીસ કલાકની મુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા દસ રૂપિયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

—૦૦૦૦૦૦૦—

બાબ ૨૩ મો.

ગુનેહ કરવાની કોશિશ બાબત.

જે ગુનાહને માટે | ૫૧૧. જે ગુનાહને માટે આ કાયદામાં સમુદ્રપારની અથવા કેદની સમુદ્રપારની અ- થવા કેદની શિક્ષા શિક્ષા ડરાવી હોય એવા કોઈ ગુનોહ કરવાની અથવા એવા કોઈ ગુ- ડરાવી છે તે ગુ- નોહ કરાવવાની, જે માણસ કોશિશ કરે, અને તે કોશિશમાં તે ગુનોહ કરવા તરફ કાંઈ કામ કરે, તે માણસને, તેવી કોશિશને માટે શિક્ષા સં- શીશ કરવાની બંધી કાયદામાં કાંઈ સાફ ડરાવ ન કર્યો હોય તેવે ઠેકાણે તે ગુનાહને શિક્ષા.

માટે ને પ્રકારની, કેદની શિક્ષા ઠરાવી હોય તે પ્રકારની, તથા તે યુનાહને માટે કેદની અ-
થવા સમુદ્રપારની ધણામાં ધણી ને મુદત ઠરાવી હોય તેની અડધી મુદતની, કેદની અથવા
સમુદ્રપારની, અથવા તે યુનાહને માટે ઠરાવેલા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દ્વિતીય.

(અ) અ એક પેટી ફાડીને કાંઈ જવેર ચોરવાની કોશિશ કરે, અને તે પેટી ફાડ્યા પછી
તેને માલમ પડે કે માલ કાંઈ જવેર નથી, તો તેણે ચોરી કરવા તરફ એક કામ
કીધું, માટે આ કલમ પ્રમાણે તે તકશીરવાર થયો એમ સમજવું.

(બ) જ ના ખીસ્સામાં હાથ ધાલીને તેમાંથી ચોરી કરવાની અ કોશિશ કરે, અને જ ના
ખીસ્સામાં કાંઈ વસ્તુ ન હોવાને બીધે અ તે કોશિશમાં પાર ન પડે, તો આ કલમ
પ્રમાણે અ તકશીરવાર થયો એમ સમજવું.

ટીકા.—કોઈ પણ યુનોહ પુરણ થયા અગાઉ તેની ત્રણ પ્રકારની રચીતિ થાય છે.
પહેલી—અપરાધ કરવાનો ઠરાવો છે એમ દેખાઈ આવવું; બીજી—અપરાધ કરવાની
તૈયારી કરવી; ત્રીજી—અપરાધ કરવાનો પ્રયત્ન કરવો. આ ત્રણ પ્રકાર પૈકી કુત યુનોહ
કરવાનો ઠરાવો હોવા અગર યુનોહ કરવાની તકશીરવાર કરવી એ બે બદલ આ કાયદામાં
શિક્ષા કહા નથી તેને માટે આ કલમ છે (મે. પૂ. ૩૬૧, ૩૬૨)

જે યુનાહને માટે કુટકાની શિક્ષા કરવાને કાયદામાં કહેલું છે તેવા કોઈ યુનાહની
કોશિશ કર્યા બદલ કુટકાની શિક્ષા થઈ શકતી નથી (મુ. હા. વા. ૩ પાને ૩૭ સરકાર
વિં. ચેન્નાવલદપરશા)

કેદીએ બંદુકપર ટોટી ચડાવી નહિ છતાં તે ચડાવેલી છે એમ સમજીને ખુન કરવાના
ઠરાવથી કોઈના ઉપર તે બંદુક તાકીપણ બંદુકના ઘોડાની કળ દેખાઈ નહિ તેથી તે જ.
ણતો હતો કે તેનાથી માણસનું મોત થશે. એવી બાબતમાં કા. ૩૦૭ મુજબ તોહોમત નહિ
ઠરાવતાં કા. ૨૬૬ અને ૩૦૦ ને સંબંધે કા. ૫૧૧ પ્રમાણે તોહોમત ઠરાવ્યું (મુ. હા. વા. ૪
પાને ૧૭ સરકાર વિં. ક્રાન્સીસ કયાસીડી)

આરોપિતપર કા. ૩૭૬ અને ૫૧૧ પ્રમાણે ચોરી કરવાની કોશિશ કરવાનો યુનોહ શા-
ખિત ઠરાવી આરોપિતપર પ્રથમ સાત વખત ચોરીની શિક્ષા થયાથી તેને પી. કો. કા. ૭૫
પ્રમાણે દસ વરસ દેશનિકાલની શિક્ષા કરી તેમાં ઠરાવ્યું કે પીનલકોડેના બાબ ૧૨ અથવા
૧૭ પ્રમાણે જે યુનોહ ત્રણ અથવા વધારે વરસની કેદની શિક્ષાને પાત્ર છે તેવા કોઈ યુનોહ
કરવાને કોશિશ કરવાનો યુનોહ કોઈ શખ્સ ઉપર શાખિત થયો હોય તો તેથી તે શખ્સ પી.
કો. કા. ૭૫ માં ફરમાવેલી વધારે શિક્ષાને પાત્ર નથી. (મુ. હા. ઈ. લા. વા. ૫ પાને ૧૪૦
સરકાર વિં. નાના રહોમ)

કોઈ માણસની પહેલી બેરી જીવતી છતાં અમુક એક બીજી સ્ત્રી નોડે મારે મગન
થનાર છે એવી ગ્રહિરખખર પ્રસિદ્ધ કરવા છતાં પહેલી બેરી જીવતી છતાં બીજી મગન કર-
વાનો તેણે યત્ન કર્યો એમ ગણી કોશિશ કરવાનો યુનેહગાર આ કલમ પ્રમાણે ઠરતો થાય
(અલ્હા. ઈ. લા. વા. ૧ પાને ૩૧૬)

જે યુનોહ કરવાનો પ્રયત્ન કર્યો એમ કહે છે તે પ્રયત્ન સિધ ગયો હોત તો તે યુનોહ
થયો હોત એવા પ્રકારનો તે યત્ન હોવા શિવાય આ કલમ પ્રમાણે કોઈનાપર અપરાધ શા-
ખિત કરવો બાજબી નથી (કા. હા. ઈ. લા. વા. ૭ પા. ૩૭ સરકાર વિં. રિયાસતઅલી)

(True translation)
Nanabhai Haridass,
Translator.

સને ૧૮૭૦ નો આક્ટ ૨૭ મો.

હિંદુસ્તાનનો ફોજદારી કાયદો સુધારવા સારું હેઠળ

લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે.

૧ હું. કલમ ૩૪. ૨ જી કલમ ૪૦. એ બે ૨૬ થઈ તેને બદલે નવી લખાઈ કરી.
૩ જી. કલમ ૫૯ મોમાં બીજી પેરેગ્રાફ વધ્યો, એથુ કલમ ૧૨૧ મી આગળ ૧૨૧ અ
ની કલમ તથા તે આગળ ખુલાસાનો પેરેગ્રાફ વધ્યો, ૪ મું ૧૨૪ મી કલમની આગળ
૧૨૪ મી અ ની કલમ તથા તે આગળ ખુલાસાનો પેરેગ્રાફ વધ્યો, ૬ ઠું ૧૩૧ મી કલ-
મની નીચે ખુલાસાનો પેરેગ્રાફ વધ્યો, ૭ મું ૧૯૪, ૧૯૫મી કલમમાં “આ કાયદા મુજબ”
એ શબ્દ છે તે કાઢી નાખી “અથવા ઇંગ્લેન્ડ દેશના કાયદા મુજબ” એ શબ્દ વધાર્યા,
૮ મું ૨૨૨, ૨૨૩ મી કલમમાં “અથવા જે શપ્થસને કાયદેસર રીતે કેદમાં રાખ્યો હોય
તેવા શપ્થસને” એટલા શબ્દ વધાર્યા છે. ૯ મુ. ૨૨૫ મી કલમની આગળ ૨૨૫ અ ની
કલમ વધી છે. ૧૦ મું. ૨૯૪ મી કલમની આગળ ૨૯૪ મી અ ની કલમ તથા તેને લગતો
બીજી એક પેરેગ્રાફ વધાર્યો છે, ૧૧ મું ૩૦૪ થી કલમની નીચે ૩૦૪ થી અ ની કલમ
વધારી છે, અને ૧૨ મું. ૩૦૭ મી કલમ નીચે એક પેરેગ્રાફ વધાર્યો છે.

એ શિવાય બીજી કલમોમાં નીચેની કલમો વધી શકે તેવી નથી તેથી એ બાકીની’
ીચે લખાઈ કરીએ છીએ.

ફોજદારી કાય	૧૩. સદરહુ કાયદાના કેટલાએક બાબો એટલે ૪ થી સાધારણ
૧ કેટલા એક	અપવાદ બાબતનો ૫ મો મદદગારી બાબતનો અને ૨૩ મો બાબ ગુ-
૨ લાગુ કરે-	નાહ કરવાની કોશિશ બાબતનો ૧૨૧ અ-તથા ૨૯૪ અ-અને ૨૦૪
બાબત.	

કલમ પ્રમાણે શિક્ષા કરવા લાયક ગુનાહોને લાગુ છે, અને સદરહુ ૪ થી તથા પાંચમો
બાબ સદરહુ ૧૨૪ અ અને ૨૨૫ અ-કલમ પ્રમાણે શિક્ષા કરવા લાયક ગુનાહોને લાગુ
છે એવું સમજવું.

૧૦૧ અ અથવા ૧૨૪	૧૪. સદરહુ ૧૨૧અ-તથા ૧૨૪અ-અને ૨૯૪ અ-કલ-
અ અથવા ૨૯૪ અ કલ	મોમાંની હરકોઈ કલમ પ્રમાણે શિક્ષા કરવા લાયક હરકોઈ ગુના-
મ માણે ફરિયાદ કરવાને	હની ફરિયાદ સ્થાનિક સરકારના હુકમથી અથવા હુકમના આ-
સ્થાનિક સરકારના હુકમની	ધારથી કરેલા વગર કોઈ કોર્ટે સેવી નહી.
જ છે. વિશિષ્ટ અને સ્થા	

નિ કાયદા કાયમ રાખ્યાછે	૧૫. હરકોઈ વિશિષ્ટ અથવા સ્થાનિક કાયદાના કોઈ ઠરાવ
પેં ઠું પરીશીષ્ટ, ફોજદારી	આ આક્ટના કોઈ ઠરાવથી હરકત થાય છે એવું સમજવુંનહી.
ઈ સાફનું ચલાવવાનીરીત	

બાબતના કાયદાને જોડેલા	૧૬. આ આક્ટને જોડેલું પેઠેલું પરિશીષ્ટ ફોજદારી બન-
પરીશીષ્ટનો ભાગ છે એવું	સાફનું કામ ચલાવવાની રીત બાબતના કાયદાને જોડેલા પરિ-
સમજવું.	શીષ્ટનો ભાગ છે એવું સમજવું.

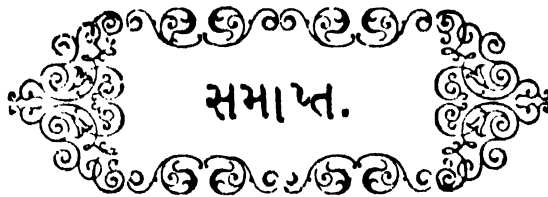
આક્ટો ૨૬ કરેલા બા	૧૭. આ આક્ટને જોડેલા બીજા પરીશીષ્ટમાં જે આક્ટો
બાબત.	લખેલા છે તે આક્ટો તેમાં લખેલું છે એટલે સુધી ૨૬ કરેલા
	છે એવું સમજવું.

નંબર અને વરસ	મથાળું	કેટલી રકમ કીધી
૪ થા જનરલ બા દશાહના રાજનાં ૬ મા વરસમાં ઠરેલા રેટાટયુટનો ૭૪ મો બાબ.	ધરેટઈડાયામાં ફેાજદારી ધનસાફ કરવાનું કામ સુધારવા બા- બતનો આકટ.	૧ લી કલમના આરંબથી તે ૨૦ મી કલમ ની આખર સુધીની સઘળી કલમો, તથા ૧૩મી, ૧૪મી, ૧૫મી, અને ૧૨૧મી કલમ અને ૨૩મી કલમના આરંબથી તે ૨૬મી કલમની આખર સુધીની સઘ ળી કલમો, અને ૩૬મી, ૩૭ મી, ૫૧ મી, ૫૨ મી, ૫૬ મી, અને ૧૧૦ મી કલમ શીવાય સઘળો આકટ.
સન ૧૮૭૪ નો આકટ ૫ મો. સન ૧૮૯૭ નો આકટ ૪ થો.	ગવર્નમેંટનો હુકમ વગેરે સોરતી કાઢવાની મના કરવાનો કાયદો હીફુસ્તાનના ફેાજદારી કાયદાની કેટલીએક કલમોમાં “ગુનોહ” આ શબ્દલખ્યોછે તેનો અરથ વધારવા બાબત અને બીજા કારણો સાર તે શબ્દનો અર્થ વધારવા બાબતનો આકટ.	સઘળા આકટ.

(True Translation)

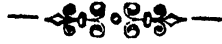
Venayek Wasoodew

Oriental Translator to Governm

ઈડિયાના ગવર્નરે જનરલ ઇનકાઉન્સિલનો હેઠળ લખેલો આક્ટ ગવર્નરે જનરલ સા-
ન ૧૮૮૨ ના માર્ચ મહીનાની ૨ જી તારીખે મંજૂર કર્યો તે સંધ્યા લોકોને જાહેર
ના સાક્ષી બનાવીને પ્રસિદ્ધ કર્યો છે.

સન ૧૮૮૨ નો આક્ટ ૮ મો.

હિંદુસ્તાનનો ફોજદારી કાયદો સુધારવા બાબતનો આક્ટ.

ઉદ્દેશ. | હિંદુસ્તાનનો ફોજદારી કાયદો સુધારવા સાક્ષ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણેના ગુણો:—

હિંદુસ્તાનના ફોજદારીકા | ૧ સદરહુ કાયદાની ૪૦ મી કલમની ૨ જી રકમમાં
યદાની ૪૦ મી કલમની બી | “૧૦૯ મી” એ આંકડા પેહેલાં, “૬૪ મી, ૬૫ મી, ૬૬ મી,
જી રકમનો સુધારો. | “મી,” આ આંકડાએ દાખલ કરવા.

૧૬૨હુ કાયદાની ૬૪મી | ૨. સદરહુ કાયદાની ૬૪ મી કલમમાં “જે જે બાબતમાં
નો સુધારો. | ગુનેહગારને દંડની શિક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવે” આ શબ્દોને
હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે મજકુર દાખલ કરવા, એટલે:—

“કેદની તથા દંડની શિક્ષા થઈ શકે એવા ગુનાહની જે જે બાબતમાં ગુનેહગારને કેદ
થે કે કેદ વગર દંડની શિક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવે તે બે બાબતમાં,

“અને કુત દંડની શિક્ષા થઈ શકે એવા ગુનાહની જે જે બાબતમાં ગુનેહગારને
ડંડની શિક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવે”

સદરહુ કાયદાની ૬૭ | ૩. ૬૭ મી કલમમાં “એવો ગુનોહ હોય, તો” એ શબ્દો
| કલમનો સુધારો. | પછી “તે દંડ ન આપે તો કોરટ જે કેદની શિક્ષા કરે તે આ
૧ હોવી જોઈએ, અને” આ શબ્દો દાખલ કરવા.

હુ કાયદાની ૭૧ મી | ૪. સદરહુ કાયદાની ૭૧મી કલમમાં નીચલી રકમ ઉમેરવી:—
| માં ઉમેરો.

“જ્યારે કાંઈ પણ વસ્તુ, જે ચાલુ કાયદા ઉપરથી ગુનાહની બાબતમાં કરવામાં
આવતી હોય તથા તેઓ બદલ શિક્ષા કરવામાં આવતી હોય તે ચાલુ કાયદાની જે અથ-
વા વધારે જુદી જુદી બાબતમાં આવે એવો ગુનોહ હોય ત્યારે, અથવા

“જે કૃત્યોમાંનું એક કૃત્ય અથવા એક કર્તી વતાં કૃત્ય જાતેજ ગુનોહ થાય તેવાં
કટલાંક કૃત્યો એકાં કરવામાં આવે ત્યારે કાંઈ જુદો ગુનોહ થાય ત્યારે,

“ગુનેહગારનો ઈનસાફ કરનારી કોરટ સદરહુ ગુનાહો પૈકી કોઈ પણ એક ગુનાહ
બદલ જટલી શિક્ષા કરી શકતી હોય તે કરતાં વધારે શખત શિક્ષા તે ગુનેહગારને કરવી નહી.”

સદરહુ કાયદાની ૭૩ મી | ૫. સદરહુ કાયદાની ૭૩ મી કલમમાં “વધારે અને એક
કલમનો સુધારો. | વરસથી ઓછી હોય” આ શબ્દોને બદલે “વધારે હોય અને
એક વરસથી વધારે ન હોય” આ શબ્દો દાખલ કરવા.

સદરહુ કાયદાની ૨૧૪ | ૬. સદરહુ કાયદાની ૨૧૪ મી કલમમાંના અપવાદને
મી કલમનો નવો અપવાદ | હવે હેઠળ લખેલો મજકુર દાખલ કરવો એટલે:--

“અપવાદ.—જે જે બાબતમાં ગુનોહ કાયદેસરે માંડી વાળી શકાય તે તે બાબત
૨૧૩ મી અને ૨૧૪ મી કલમોના કારણે લાગુ પડતા નથી.”

સદરહુ કાયદાની ૩૦૯ | ૭. સદરહુ કાયદાની ૩૦૯ મી કલમમાં “શિક્ષા કરવામાં
મી કલમનો સુધારો. | આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે” આ શબ્દોને
બદલે “અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે” આશબ્દો દાખલ કરવા.

સદરહુ કાયદાની ૩૩૫ | ૮. સદરહુ કાયદાની ૩૩૫ મી કલમમાં “મહાબધા કરે”
મી કલમનો સુધારો. | આ શબ્દોની પહેલાં “બુદ્ધિપૂરવક” આ શબ્દ દાખલ કરવો.

સદરહુ કાયદાની ૪૧૦ | ૯. સદરહુ કાયદાની ૪૧૦ મી કલમમાં “નામ ‘ઓરીની
મી કલમનો સુધારો. | મિલકત’ પાડ્યું છે” આ શબ્દો પછી હેઠળ લખેલા શબ્દો દા-
ખલ કરવા, એટલે:—

“પછી બ્રિટિશ ઈન્ડિયાની માટે અથવા બાહાર તે કબજે એકની પાસેથી બીજી
પાસે ગયો હોય અથવા તે સાપ્રાધ ખોટો ઉપયોગ અથવા વિશ્વાસઘાત થયો હોય તોપણ
અને ‘નો ગુનોહ’ આ શબ્દો મુકી દેવા.

સદરહુ કાયદાની ૪૩૫ | ૧૦ સદરહુ કાયદાની ૪૩૫મી કલમમાં “અથવા વધારે ૧
મી કલમમાં ઉમેરો. | ની” આ શબ્દો પછી નીચલા શબ્દો દાખલ કરવા એટલે:

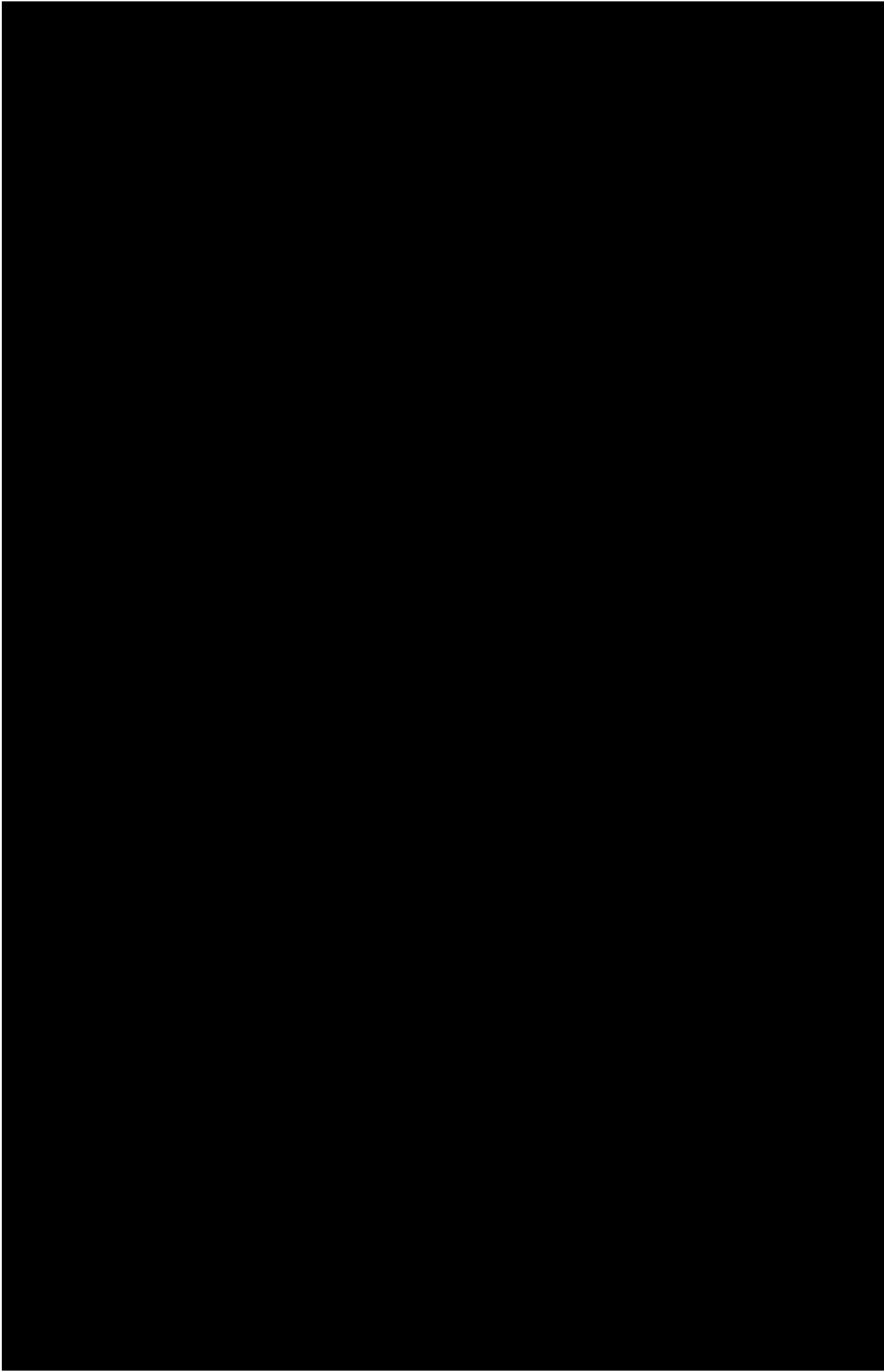
“અથવા (જ્યારે મિલકતખેતરમાં ઉત્પન્ન થયેલો માલ હોય ત્યારે) દસ અથવા વધારે રૂપિયાન

ક્યાંહાં ક્યાંહાં લાગુ છે | ૧૧. આ અકટ આખા બ્રિટિશ ઈન્ડિયાને લાગુ છે; અ
સર આત. | તે સન ૧૮૮૩ ના જાન્યુઆરી મહીનાની ૧ લી તારી
અમલમાં આવશે.

(True translation).

S. P. PANDIT

Oriental Translator to Government

બુદ્ધિપુરવક વિચારે પુરવક એશબ્દનો વિશેષ
અરથ ૩૯મી કલમમાં લખેલો છે.

ખાણું. દરિયામધે પાણીની નિચેનાખડક
લંગર, વગેરે પદાર્થોનું ડુંકાણુંદેખા
ડવા સાથે રાખેલો નીશાણીતરતી

ભ

ભારવાહક. હેલકરો, મજૂર ખાળો ઉચકી
લઈ જનારો.

ભટ. પતિત, ઊંચે દરજ્જેથી પડેલું
અ પવિત્ર.

મ

મનુષ્યતત્ત્વ માણસને લેઈ જવું, એ શબ્દનો
વિશેષ અર્થ. ૩૯મી કલમમાં
લખેલો છે.

મનુષ્યવધ. માણસનો જીવ લેવા.

મનુષ્યહરણ. માણસનું હરણ એ શબ્દનો વિશે
શ અર્થ ૩૫૯ તથા ૩૬૦ કલમો
માં લખેલો છે.

મહાબધા. મોહોટું, દુખ એ શબ્દનો વિશેષ
અરથ ૩૨૦મી કલમમાં લખેલો છે

માનવી. મનુષ્ય, સંબંધી, માણસ જાતનું.

મુખ્યમંધન. મોહોડાનું બાંધણું.

મૈત્રી. દોસ્તી.

મૈથુન. સંબોગ.

મૈથુનેચ્છા. સંબોગની ઇચ્છા.

મ્યુનીશીપલ. } શહેરની સુધારાબંધનસાથે નિમેલો

કમિશનર. } અમલદાર.

ભ

ભગતવિધી. ભગતની ક્રિયા.

લોકાપકારક. લોકને અપકારક કરનાર.
લોકીક. આ લોક સંબંધી.

વ

વૈકલ્પિક વિકલ્પનું, આમ નહીં તો આમ
એ પ્રમાણે જેમાં વિકલ્પ છે તે.

બધા. પીડા દુઃખ એ શબ્દનો વિશેષ અ
ર્થ ૩૨૬મી કલમમાં લખેલો છે.

બાળેકિક. જે બાલવામાં શબ્દનો અરથ એ
ક હોય અને કહેવાનો અરથબલ
ટોજ હોય એવું બાલવું.

શ

શસ્ત્રક્રિયા. હથિયારથી કરવાની ક્રિયા.

શાસનિક. શિક્ષા સંબંધી.

શિક્ષણિય શિક્ષા કરવા નોગ.

શોચજવાળાચહી. જલદીથી સળગી ઉઠે એવું

શુદ્ધબુદ્ધિ. પાક દિલ.

સંભાવ્ય. જેનો સંભવ હોય એવી વસ્તુ.

સર્વોપકારક. સરવને અપકાર કરનાર.

સહકાર. સાથે કાંઈ કરવા લાગવું.

સાદરથવું. નિકળવું.

સાપ્રાધ. અપરાધવળી ગનાહ બરેલું,

સારવજનિક. સઘળા માણસો સંબંધી.

સાહાય. મદદ.

સૃષ્ટિકર્મવિરહ. જગતની રીતથી ઉત્તરું.

સેવાધરમ. શેઠની તરફ ચાકરનો ધરમ.

સ્પર્શદ્રિય. લાગવાની ઇંદ્રિય.

ક્ષ

ક્ષીણતા. ઓછાઈ, પાતળાઈ.

સને ૧૮૬૭ નો આક્ટ ૭ મો*

મુંબાઈના ગવર્નર ઇનકાઉન્સિલનો હેઠળ લખેલો આક્ટ સન ૧૮૬૭ ના નવેમ્બર મહિનાની ૧૫ મી તારીખે મુંબાઈના ગવર્નર સાહેબે મંજૂર કર્યો, અને સન ૧૮૬૭ના ડીસેમ્બર મહિનાની ૧૨ મી તારીખે ગવર્નર જનરલ સાહેબે મંજૂર કર્યો છે.

મુંબાઈ ઈલાકાની ડીસ્ટ્રીક્ટ પોલીસ બાયલ નીચમ ઠરાવનાં બાયલનો આક્ટ, મુંબાઈ ઈલાકાની પોલીસના બંદોબસ્ત બાયલ નીચમ ઠરાવના ચોથા છેવાડેના હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે.

૧ આ આક્ટમાં જે શબ્દો તથા વાક્યો હેઠળ લખ્યાં છે, તે શબ્દોનો તથા વાક્યોનો અર્થ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે સમજવો. પણ તેના અર્થને વિષય ઉપરથી અથવા આગળના પાછલા સંબંધ ઉપરથી બાધ આવતો હોય તો તેનો અર્થ સમજવો નહીં.

જીલ્લાનો “માજિસ્ટ્રેટ” એ શબ્દ વડે ફોર્મ પણ જીલ્લા મંત્રી હકુમત ચલાવવાનું કામ જે મુખ્ય અમલદારને સોંપ્યું હોય અને જે મુખ્ય અમલદાર માજિસ્ટ્રેટનો અખિત્યાર ચલાવતો હોય તે મુખ્ય અમલદારના હોદ્દાનું ગમે તે નામ હોય તોપણ તે મુખ્ય અમલદાર સમજવો.

“માજિસ્ટ્રેટ” આ શબ્દમાં જે માણસ માજિસ્ટ્રેટનો સમજો અથવા કાંઈ પણ અખિત્યાર ચલાવતો હોય તે માણસનો સમાસ થાય છે એવું સમજવું.

જેટલા દેશમાં જીલ્લાના માજિસ્ટ્રેટની હકુમત ચાલતી હોય તેટલા દેશને જીલ્લા સમજવો.

આ આક્ટ પ્રમાણે જે માણસો નીમવામાં આવશે તે સંખ્યા માણસોનો સમાસ “પોલીસ” અથવા “પોલીસ અમલદાર” એ શબ્દોમાં થાય છે એવું સમજવું.

“કાન્સ્ટેબલ” આ શબ્દ વડે પોલીસ માંહેનો સહીના કરતાં નીચા દરજ્જાનો અમલદાર સમજવો.

“માલ” આ શબ્દમાં હરકાંઈ જંગમ માલનો અથવા નાણાનો અથવા નાણાના હસ્તાવેજનો સમાસ થાય છે એવું સમજવું.

“ઢોર” આ શબ્દમાં શીંગડાવાળા ઢોરોનો સમાસ થાય છે તે સિવાય વળી હાથી નો તથા જીંટનો તથા ઘોડાનો તથા ગધેડાનો તથા ખચરનો તથા ખેડાનો તથા બકરાનો તથા ડુકરોનો સમાસ થાય છે એવું સમજવું.

૨. રકમ ૧ લી—મુંબાઈના કાયદા પ્રસ્તુત માંહેના સને ૧૮૨૭ના ૧૨મા કાયદાની હેઠળ લખેલી કલમોના જે ભાગ હજી અમલમાં છે તે ભાગ આ કલમ ઉપરથી રદ કરવા છે.

૧ લી કલમ.

૩૦મી કલમ.

૩ જી કલમની બેહેલી રકમ.

૩૧ મી કલમની ચોથી રકમ.

૪ થી કલમ.

૪૦ મી કલમ.

રકમ ૨ જી—“મુંબાઈ ઈલાકાની પોલીસના કામની તપાસ સદર ફોજદારી આદા

લત કોરટ રાખે છે તે તેની પાસેથી લેઈ લેવા બાબત” સત ૧૮૫૨નો ૨૮ માં આક્ટ છે તેની ૨ જી કલમ પણ આ રકમ ઉપરથી રદ કરી છે.

૩. ઇંડિયાના ગવરનર જનરલ પ્રીનકાઉન્સિલની મંજૂરી લેખને સરકાર વખતે વખતે હુકમ કરશે તેટલા મુંબાઈ ઇલાકાના જુદા જુદા જિલ્લાના પોલીસ ખાતામાં અમલદારો તથા માણસો દ્વેષ્યા તથા તે ખાતાની તેવી રચના દ્વેષ્યા, અને તે માણસોનો તેટલો પગાર મળશે.

૪. મુંબાઈ ઇલાકાની આખી પોલીસની તપાસ સરકાર રાખશે અને ઇંડિયાના ગવરનર જનરલ પ્રીનકાઉન્સિલના નિર્ણય તળે (એટલે હુકમ તળે) રહી સરકારે તે તપાસ રાખવી, અને આ આક્ટમાં કહ્યું છે તે સિવાય બીજી રીતે કોઈ માણસને અથવા અમલદારને અથવા કોરટને સરકારે હરકોઈ પોલીસ અમલદાર નીમવાનો અથવા હરકોઈ પોલીસ અમલદારની જગા ઉપર બીજા માણસ નીમવાને અથવા હરકોઈ પોલીસ અમલદાર ઉપર નિર્ણય ચલાવવાને અધિકાર આપ્યો નહીં.

૫. આ આ મુંબાઈ ઇલાકાની અથવા મુંબાઈ ઇલાકાના કોર્ટના એક બાગની પોલીસનો ખંદોબસ કરવાનું કામ સરકારને ચોગ્ય જણાશે તે પ્રમાણે એક અથવા વધારા કમિશનર નીમીને તથા ચોગ્ય જણાશે તેટલા તેઓને આસિસ્ટન્ટ આપીને તેઓને સોંપવું, અને સરકાર ફરમાવશે તેટલા જુદા દરએક કમિશનરના તાબામાં રહેશે. એક અથવા વધારા જિલ્લાની પોલીસના ખંદોબસનું કામ ડિસ્ટ્રીક્ટ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટને અને સરકારની નજરમાં જરૂર જણાશે તેટલા આસિસ્ટન્ટ ડિસ્ટ્રીક્ટ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટને સોંપવું. પણ તેઓની ઉપર સદરજી કમીશનરના તાબા માલેના જુદાના માજુએનો નીરબંધ રહેશે અને હુકમ આપશે, સરકાર વખતે વખતે કમીશનર તથા ઉપર કહેલા બીજા અમલદાર નીમશે અને તેઓને કામ ઉપરથી દૂર કરવાને પણ સરકાર મુખનિયાર છે.

૬. દરએક કમિશનરને પોતાના તાબા માલેના જુદાઓમાં માજુએનો સંઘળો અખનિયાર છે એવું સમજવું પણ તે અખનિયાર સરકાર વખતે વખતે જે મરીયાદા કરાવે તે મરીયાદા પ્રમાણે ચલાવવો.

૭. પોતાને ચોગ્ય જણાય તે હદમાં માજુએનો સંઘળો અથવા કાંઈ એક અખનિયાર પોલીસના આસિસ્ટન્ટ કમીશનરને અથવા ડિસ્ટ્રીક્ટ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટને અથવા આસિસ્ટન્ટ ડિસ્ટ્રીક્ટ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટને આપવાને સરકાર મુખનિયાર છે. પણ એ પ્રમાણે તે અમલદારોને જે અખનિયાર મળ્યો હોય તેમાંથી જરૂર તેટલો સુવેહનો ભંગ થતો અટકાવવા સાહે તથા યુનાઈ નહી થતા સાહે તથા યુનેહગારોને સાંખી કાઢાડવા સાહે તથા તેઓને પકડવા સાહે તથા માજુએની આગળ લેઈ જવાને તેઓને અટકાવી રાખવા સાહે ચલાવવો, અને આ આક્ટ ઉપરથી તેઓને જે કામ સોંપી આપ્યાં છે તે કરવા સાહે જરૂર હોય તેટલો ચલાવવો.

૮ આ આક્ટની ૫ માં કલમમાં કહેલા પોલીસ અમલદારો શીવાય બાકીના સંઘળા પોલીસ અમલદારોને એક અથવા વધારા જિલ્લાઓને સાહે નીમવા અને સરકાર વખતે વખતે કાનુનો મંજૂર કરશે તે કાનુનો પ્રમાણે તે અમલદારો નીમવાનો પોલીસ કમીશનરને તથા ડિસ્ટ્રીક્ટ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટને અખત્યાર છે. અને તે કાનુનો પ્રમાણે આ અમલદારો બાબત હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે કરવાનો કમીશનરને તથા ડિસ્ટ્રીક્ટ સુપ્રીન

ઠેરુઠેને અપત્યાર છે એટલે ફલાણો પોલીસ અમલદાર પોતાના કામમાં સુસ્ત છે અથવા ગફલત કરે છે અથવા કામને લાયક નથી એવું પોતાની નજરમાં આવે ત્યારે તેને હરકોઈ વખતે યત્નરત્ન કરવાનો અથવા કામ ઊપરથી મોકુફ કરવાનો અથવા તેને ઓછા પગાર ઉપર નીમવાનો અપત્યાર છે. અથવા હરકોઈ પોલીસ અમલદાર પોતાના કામમાં કાળજી નહીં રાખે અથવા ગફલત કરે અથવા કાંઈ કામ કરીને પોતાનું કામ કરવાને નાજાયક થયે તો તેને ઘણામાં ઘણો એક મહીનાનો પગાર દંડ કરવાનો અપત્યાર છે.

૯ સદરહુ પ્રમાણે નીમલા દરેક પોલીસ અમલદારને તેની નીમણૂક થયા પછી આ આક્ટને જોડેલા નમુના પ્રમાણે દાખલો કમીશનરના શીક્ષાનો અથવા કમીશનર જે ખીજા અમલદારને નીમયે તેના શીક્ષાનો મળયે એ પ્રમાણે જે માણસને દાખલો મળ્યો છે તેને તે દાખલા ઉપરથી પોલીસ અમલદારનો અપત્યાર તથા કામ તથા હક મળે છે એવું સમજવું. સદરહુ દાખલામાં જે માણસનું નામ લખ્યું હોય તે માણસ પોલીસમાં હિની આક્ટની ઉપરથી મોકુફ અથવા યત્નરત્ન થયે અથવા ખીજી રીતે કામ ઉપરથી દૂર થયે એટલે તે દાખલો રદ થયે એવું સમજવું. અને તે માણસનો ઉપરથી અમલદાર હોય તેને સ્વાધીન અથવા દાખલો લેઈ લેવાનો અપત્યાર જે ખીજા અમલદારને આપ્યો હોય તેને સ્વાધીન તે વાળડતોળ કરવા.

૧૦ પોલીસ અમલદારને ડીજોક્ટ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્સિસ કરીને પરવાનગી આપી નહીં હશે અથવા પરવાનગી આપવાનો જે ખીજા અમલદારને અપત્યાર મળ્યો હોય તે અમલદારે ખસુસ કરીને પરવાનગી આપી નહીં હશે અથવા વધુને દાખલો નહીં હશે તો તેનાથી પોતાની આક્ટીમાંથી નીકળાયે નહીં, અથવા રાજીનામું આપવાનો પોતાનો ઇરાદો તેની નીધન બે મહીના આગમ્ય સુધીના પોતાના ઉપરથી અમલદારને લખીને આપી નહીં હશે તો ડીજોક્ટ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્સિસ પરવાનગી વગર પોતાની આક્ટીનું રાજીનામું આપ્યે નહીં.

૧૧ આ આક્ટ પ્રમાણે પોલીસ અમલદારને જે કામ હોય તે શીવાય ખીજી કાંઈ આક્ટની અથવા કામ કમીશનરની ખસુસ કરીને લખેલી પરવાનગી લીધા વગર તેણે કરવું નહીં.

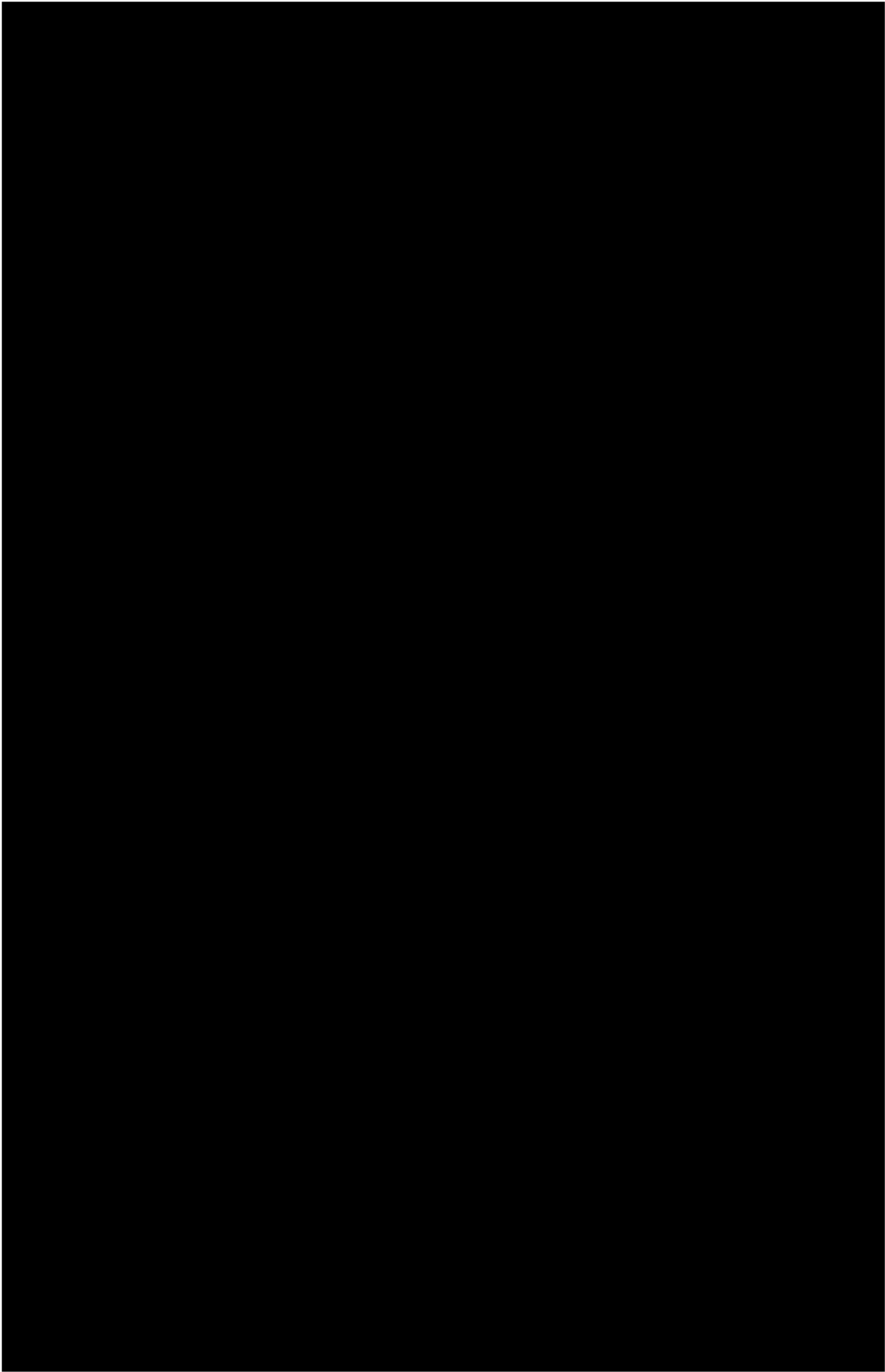
૧૨ સરકારી ગેરસનંદી આક્ટ લોકોને પેનશન મળવા બાબત જે કાનુનો છે તે કાનુનો પ્રમાણે પેનશન મળવાનો હક જે વરગતા પોલીસ અમલદારને નહીં હોય તે વરગતા દર એક અમલદારના પગારમાંથી સરકાર ઘણામાં ઘણો રૂપિયે એક આના લગી જે ઠરાવે તે દર પ્રમાણે અવેજ કાપી લેવો. એ પ્રમાણે કાપી લીધેલા અવેજની અને પોલીસ અમલદાર ગંદવાડને લીધે અથવા ખીજા કારણને લીધે ગેરહાજર હોય ત્યારે તેના પગારમાંથી અવેજ કાપાય તેમાંથી ફાજલ પડે તેની અને ગેરઆલ બાબત પોલીસ અમલદારને દંડ થાય તેની અને પીને છાકટા થયેલા માણસોને માથુંચેટ દંડ કરે તે દંડની અને પોલીસ અમલદાર ઉપર હુમલો કરવા બાબત માથુંચેટ દંડ કરે તેની. અને પોલીસને વાપરવા સારા આપેલાં કપડાં અથવા ખીજી જીણસો જીનીયાય અથવા નકામી પડે તે વેચતાં જે નાણું પેદા થાય તેની, અથવા સરકારે ઠરાવેલ ખીજી રસ્તે અવેજ ઉપર જે તેની સરકાર હુકમ કરે તે પ્રમાણે અને તેવા પ્રકારની નોંઠા વગેરે વખતે વખતે લેઈને બ્યાજ ઊપજાવવું. અને તેનું સંબંધ બ્યાજ તથા વેહેંચ

હી અથવા તેનો જે ભાગ આ આક્ટમાં કહેલાં કામ સારૂં અપમાં આપ્યો નહીં હોય તેનું પણ સદરહુ પ્રમાણે બ્યાજ હપજવવું. અને “પોલીસ સુપર આન્યુઅલ ફંડ” એ નામનો બંડોળ કરવા સારૂં તે સમજી આવેજ એકઠો કરવો. અને સરકારનીયમ હરાવે તે નીયમ પ્રમાણે તેમાંથી સુપર આન્યુઅલ પેનશનનો અથવા આરયુઝી (એટલે ધોળનામ) વખતે પાળતે આપવું પણ એવું હરાવ્યું છે કે પોલીસ અમલદારને પેનશન અથવા આરયુઝી આપ્યા વગર પણ ખરતરફ કરવાનો અથવા કહાડી સુકવાનો અધીકાર છે. અને તે ફંડમાંથી પેનશન અથવા આરયુઝી મળવી જોઈએ એવો કોઇપણ પોલીસ અમલદારનો હક છે એવું સમજવું નહીં. અથવા પોલીસ અમલદાર આક્ટમાં હોય ત્યારે તેના પગારમાંથી આવેજ કાપી લીધો હોય તે પાછો મળવાનો તેનો હક પહેલે એકે એવું સમજવું નહીં.

૧૩ પોતાના તાબામાં હોવામાં પોલીસ બનાવવા બાબત તથા તેના વરગ કરવા બાબત અને તેઓએ ક્યાં ક્યાં વીથેશ કામો કરવાં તે બાબત; અને તેઓને જોઈને તપાસ કરવ. બાબત અને તેઓને હયાતારો તથા સામાન સરંજામ તથા બીજી જરૂરી ની જાણી આપવી જોઈએ તે કેવી આપવી તે બાબત; અને તેઓએ ખર્ચર કહાડીને તે જોઈર કરવા બાબત પોતાને ચોગ્ય જણાય તેવા હુકમ તથા કાનુન સરકારની મંજૂરી લેખને વખતે વખતે કરવાનો અધીકાર કમીશનરને છે. અને ગેરરીતે કામ નહીં થવા બાબત અથવા કામમાં ગફલત નહીં થવા દેવા બાબત; અને પોતાના તાબામાં હોઈની પોલીસ પોતાનું કામ સારી રીતે બજાવે તેવી પોલીસને હુકમીઆર કરવા બાબત પોતાને ચોગ્ય જણાય તેવા બીજા હુકમ તથા કાનુનો વખતે વખતે કરવાને કમીશનરને અખત્યાર છે. અને જુદા જુદા જગ્યામાં શી રીતે પોલીસ વેહેલી આપવી તે તેણે માજીસ્ટ્રેટના અનુમતથી હરાવવું.

૧૪ ફલાણે ડેકાણે સુજેહનો બાંગ થતો અટકાવવા સારૂં અથવા પોલીસના બીજા કામ કરવા સારૂં વળી બીજી પોલીસ મોકલવાની ફલાણા સખળથી જરૂર છે એવી કોઈ માણસ અરજી કરે ત્યાર પછી તે પ્રમાણે તે ડેકાણે વળી બીજી પોલીસ ચોગ્ય જણાય તેટલી સુદત સુધો મોકલવાને હરકોઈ કમીશનર સુખત્યાર છે; અથવા જગ્યાના માજીસ્ટ્રેટનો હુકમ લેખને તે પ્રમાણે કરવાને ડીસ્ટ્રીક્ટ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટ સુખત્યાર છે એ પ્રમાણે બીજી મોકલેલી પોલીસ ઉપર ડીસ્ટ્રીક્ટ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટનો હુકમ આલશે. અને તેનો ખરચ અરજી કરનારને આપવો પડશે. પણ એવું હરાવ્યું છે કે જે માણસની અરજી ઉપરથી સદરહુ પોલીસ મોકલી હોય તે માણસ કમીશનરને અથવા ડીસ્ટ્રીક્ટ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટને એક મહીનો આગમ્ય લખેલી સુચના આપીને અથવા સદરહુ એક અમલદારોમાંનો હરકોઈ અમલદાર જેટલી ઓછી સુદતની સુચના કબજ કરશે તેટલી ઓછી સુદતની સુચના આપીને સદરહુ પોલીસ ઉઠાવી લેવાનું કહેવાને સુખત્યાર છે. અને સુચનાની સુદત પુરી થશે એટલે સદરહુ વતી પોલીસના ખરચનો બાર તે માણસને માથેથી ઊતરશે એવું સમજવું.

૧૫ મુલકના કોઈ ભાગમાં લોહાની સડકનું અથવા નેહેરનું કામ અથવા બીજું

૧૮. સુલેહનો બાંગ થતો અટકાવવા સારું અથવા હંગામો અથવા ખર્ચો બંધ પાડવા સારું અથવા ને બીજા માણસને પકડવાનો પોતાને અખતીયાર હોય તેને પકડવા સારું મદદ કરવાનું હરકોઈ માણસને કરમાવવાને માજીસતરેટ અથવા પોલીસનો ડીસ્ત્રીકટ સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ અથવા આશીસટંટ ડીસ્ત્રીકટ સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ અથવા હરકોઈ પોલીસ અમલદાર મુખતીયાર છે.

૧૯. ને પોલીસ ફોજ હાજર હોય તે હુકમ અથવા માર્દુ ધાંધળા ખેસાડી દેવાંને ખસ નવાં એવું નજરમાં આવી તારે હમિયારના બોરથી હુકમ ખેસાડી દેવા સારું લશકરી મદત, પોલીસ કોર્ટની પોલીસ અથવા થાણાના કમંડીંગ આશીસરની પાસે માગવાનો અખતીયાર તે જગાના ને માજીસતરેટને સરવના કરતાં વળી મુખતીયારી હોય તેને છે.

૨૦. દરેક પોલીસ અમલદાર ને જીલાનો અથવા જીલાઓનો હોય તે જીલામાં તે હમિયાં કામગીરી બીજર છે એવું આકટના સરવ કારણો માટે સમજવું. અને મુખ્યાલ ઇલાકાના બીજા કોઈ બાગમાં તેની જરૂર હશે ત્યાં સુધી ત્યાં તેને કામગીરી ઉપર હરકોઈ વગતે આકલવાનો અખતીયાર છે.

૨૧. જોગ્ય અખીકારીએ કાયદાસર હુકમ તથા વારંટ આપ્યાં હોય તે તેણે તાબડતોખ માનીને અમલમાં લાવવાં અને લોકોના સ્વસ્થપણા બાખતની (એટલે સુલેહ બાખતની) બાજર કાહાડીને તે બાજર બહિર કરવી અને યુનાહ તથા લોકોપકારક કલ્થ થતાં અટકાવવાનો બંદોબસ્ત કરવો અને યુનેહગારોને સોંપી કહાડીને તેઓનો ઇન સાફ થવા સારું તેઓને હાજર કરવા; અને ને માણસોને પકડવાનો પોતાને કાયદાની રૂબરૂ અખીકાર હોય અને ને માણસોને પકડવાનું બ્યાજખી કારણ હોય તે શરવેને પકડવાં, એ દરેક પોલીસ અમલદારનું કામ છે એવું સમજવું. અને આ કુલગમાં કહેલાં હરકોઈ કારણસર વારંટ અગર પીઠમાં અથવા જુગારના અખાડામાં અથવા હલમાં અને એ હંગા માણસોને આવવા જવાની જગાએ પેશીને ચોકસી કરવાનો દર એક પોલીસ અમલદારને અખીકાર છે.

૨૨. હથીઆરો અથવા બીજા જાણસો ગેરબ્યાજખી કામ સારું રાખી છે એવું પોતાની ધ્યાનમાં આવવાનું ગેરબ્યાજખી કારણ હોય તો તે સમજાં પકડવાનો અખીકાર કાનસેટગતતા કરતાં જિયા દરબજાના પોલીસ અમલદારને છે પણ પકડવા સારું રહેવાના ઘરમાં પેસવાની જરૂર હોય તો વગર વારંટ પેસવું નહી. જીલાનો માજીસતરેટ કરમાવે તે પ્રમાણે તે હથીઆરોનો તથા જાણસોનો નીકાલ કરવો.

૨૩. માજીસતરેટની રૂબરૂ માર્દુર બહિર કરવાનો અને યુનેહ કરનારની ઉપર કાયદા પ્રમાણે નીકળી ચકે તેવો સગત અથવા વારંટ અથવા ઝાડો લેવાનું વારંટ અથવા કાયદેસર ખીને કાંઈ હુકમ માગવાનું અને આખરનો ફેંમલો થાય ત્યાં સુધી તે માણસની બીજર ફરીયાદીનું કામ ચલાવવાનો હરકોઈ પોલીસ અમલદારને અખતીયાર છે.

૨૪. સવજો ભેવારથી માલ પોતાના તાખામાં લેવો અને તે ને ગામમાં જોડવો હોય તે ગામના પોલીસ પટેલને હવાલે કરીને તેની પોહોચ લેવી એ દરેક પોલીસ અમલદારનું કામ છે અને તે ઉકાણે ને માજીસતરેટની હકૂમત ચાલતી હોય તે ન

જુકના માજીસ્ટ્રેટની પાસે તે પોલીસ પોલીસ અમલદારે માફતી દેવી.

૨૫ કોર્ટ માણસ આ આકટ પ્રમાણે પોલીસ અમલદારના કામમાંથી દૂર થયે તે પોતાનો દાખલો થતા તથા કપડાં તથા હથિયાર વગેરે સાથે સરંજામ તથા કામ બાબત વતી સારું પોતાને તથા જરૂરીની બીજી જાણુએ આપી હોય તે પાછી આપવાની બહુ જોઈને ગઈજત કરશે અથવા ના કહેશે તો તે વત માજીસ્ટ્રેટની આગળ સાબીત થયા પછી તે ખસે રૂપીયા સુધી દંડને લાયક થશે અથવા દંડ નહીં આપશે તો તે ઘણા માં ઘણા છ મહીના સુધી બેમાંના ગમે તે એક પ્રકારની કેદની શિક્ષાને લાયક થશે.

૨૬ પોલીસ અમલદાર પોતાને જે રીતે ચાલીને કામ કરવું જોઈએ તેથી બિલકો સાબીત અથવા ગોચ અબીકારીએ કરેલી કાનુન અથવા કાયદા અથવા કાયદાસર હુકમ બહુ જોઈને તોડશે અથવા તેમાં ગઈજત કરશે અથવા પરવાનગી વગર અથવા જે મહીના અગાઉ સુચના આપ્યા વગર પોતાના હોદ્દાનું કામ તોડશે અથવા પોલીસની આકરી શીત્તાય બીજા કોર્ટ કામ હુકમ વગર માંથે લેશે અથવા બીજીકપણ કરશે અથવા કોઈ માણસ પોતાના તાબામાં કેદમાં હોય ત્યારે તેને વગર આધારે મારકુટ કરશે તો માજીસ્ટ્રેટની આગળ તે વત સાબીત થયા પછી તે પોલીસ અમલદાર ઘણામાં ઘણા જાણુ મહીનાના પગાર નોટલા દંડને અથવા ઘણામાં ઘણા જાણુ મહીના સુધી બેમાંની હરકોઈ એક પ્રકારની કેદની શિક્ષાને અથવા એ બેટુ શિક્ષાને લાયક થશે.

૨૭ સાર્વજનિક રસ્તામાં અથવા ગલીમાં અથવા રાહદારીની બીજી જગ્યાએ લોકો એકઠાં થાય તો તેઓએ શી રીતે એકઠાં થવું, અને એકઠાં થઈને બંધ ત્યારે શી રીતે એકઠાં થઈને જવું. (તથા વરધોડા વગેરે શી રીતે કાહડવા) તે બાબત કામ પડે ત્યારે હુકમ કરવાનો અબીકાર અને વરધોડા વગેરે કયે રસ્તે અને ક્યાં વળતે લામ જવા તે કરાવવાનો અબીકાર પોલીસના ડીસ્ટ્રીક્ટ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટને તથા આસીસ્ટન્ટ ડીસ્ટ્રીક્ટ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટને છે. વાર તેહેવારને દાહાડે અથવા ધરમ સંબંધી કીવાને પ્રસંગે ગાગના રસ્તામાં વાળાં વગાડવા દેવા બાબત નિયમ કરાવવાનો અધિકાર પણ તેઓને છે.

૨૮ સાર્વજનિક રસ્તામાં તથા ગલીમાં તથા રાહદારીની જગ્યાએ તથા નાહાવાની તથા ધોવાની તથા ઉતરવાની જગ્યાએ તથા લોઢેને આવવા જવાની સઘળી જગ્યાએ અથવા લોક ભક્તિ કરતા હોય ત્યારે ભક્તિ કરવાની જગ્યાની આશપાશ બંદોબસ્ત કાવા અને સાર્વજનિક રસ્તામાં અથવા ગલીમાં અથવા રાહદારીની જગ્યાએ તથા નાહાવાની તથા ધોવાની તથા ઉતરવાની જગ્યાએ રસ્તો બંધ નહીં થાય જા તથા સાર્વજનિક રસ્તામાં ઘણી ભીડ નહીં થાય એવા બંદોબસ્ત રાખવો એ પોલીસનું કામ છે.

૨૯. ઉપરની છેલી બેટુ કલમો પ્રમાણે આપેલા હુકમને જે માણસ હરકત કરશે અથવા નહીં માનશે તે માણસ સદરહુ હુકમ આ આકટની ૨૭ મી કલમ પ્રમાણે કર્યો હશે તો તે વત તેની ઉપર માજીસ્ટ્રેટની આગળ સાબીત થયા પછી ખસે રૂપીયા સુધી દંડને લાયક થશે અથવા દંડ નહીં આપશે તો ઘણામાં ઘણા છ મહીના સુધી બેમાંથી ગમે તે એક પ્રકારની કેદની સજાને લાયક થશે અને સદરહુ હુકમ આ આકટની ૨૮ મી કલમ પ્રમાણે કર્યો હશે તો તે વત તેની ઉપર માજીસ્ટ્રેટની આગળ સાબીત થશે તો ૫૦ રૂપીયા સુધી દંડને લાયક

ક થશે અથવા દંડ નહીં આપશે તો ઘણામાં ઘણા જે મહીના સુધી જેમાંથી ગમતે એક મકારની કેદની સજાને લાયક થશે.

૩૨. ઉપરનો છેલ્લો ત્રણ કલમોમાં કહેલી ખાખતમાં જીલ્લાના માજીસ્ટ્રેટનો સામાન્ય અધીકાર છે. તે અધીકારને તે કલમોના કોષ્ટકોમાંથી હરકત યાવ છે એવું સમજવું નહીં.

૩૧ ને શેહેરમાં અથવા ખીજી જગ્યાએ માજીસ્ટ્રેટ રહેતો હોય તે શેહેરમાં અથવા ખીજી જગ્યાએ, અથવા ને શેહેરને અથવા ખીજી જગ્યાને અથવા સારવજનિક રસ્તાને આ કલમ સરકારના જાહેરનામા ઉપરથી ખસુસ કરીને લાયુ કરી હોય તે શેહેરમાં અથવા ખીજી જગ્યાએ અથવા રસ્તામાં અથવા રસ્તા પાસે કોષ્ટક માલુસ રહેવાથી એને અથવા આવનારા જનારા સોકોને અટકાવ યાવ અથવા કંટાળો આવે અથવા જોખમ અથવા ખીજી અથવા નુકસાન લાગે તેવી રીતે હેઠળ લખેલા ગુનાહ કરશે તો માજીસ્ટ્રેટની આગળ તે વાત તેના ઉપર સાખીત થયા પછી તે પચાસ રૂપિયા સુધી દંડને લાયક થશે, અથવા દંડ નહીં આપશે તો ઘણામાં ઘણા આઠ હાજી સુધી કેદની સજાને લાયક થશે. અને કોષ્ટક માલુસ પોતાના દેખતાં તેવા ગુનોહ કરતાં માલમ પડશે તો તેને વારંદ વગર કેદ કરવાનો અધીકાર હરકોષ્ટ પોલીસ અમલદારને છે તે ગુનાહની વીગત નીચે મુજબ:—

૧ કોષ્ટક માલુસ કોષ્ટક જાનવરને મનમાં આવે તેમ અવિચારથી અને નિરદયપણે ખડખડે અથવા જોનો ગેરઉપયોગ કરશે અથવા તેના જીવ જીવન કરશે તે.

૨ સારવજનિક કુવો અથવા તળાવ અથવા હોદ અથવા પાણીની જગ્યા ને કામ સાફ નીમી હોય તે કામમાં ઓછી ઉપયોગી પડે તેવી રીતે તેમાં કોષ્ટક માલુસ નાહાશે અથવા ઘીશે અથવા ખીજી રીતે ખરાબ કરશે. અથવા ખરાબ કરાવશે તે, પાણુ એવું કરાવ્યું છે કે તેવું ન કરી કરવા ખાખતનું જાહેરનામું પાસેની પ્રસિદ્ધ જગ્યાએ જીલ્લાની ભાષામાં મારફ્ હશે તો.

૩ ને માલુસ ઘોડા જીપર અથવા ખીજી ઢોર જીપર ખેરીને તેને કોષ્ટક રસ્તામાં અથવા રાહદારીની જગ્યાએ ખેપરવાઈથી અથવા ઘણા જોરથી હાંકશે, અથવા સિખવશે, (અથવા પલોટશે,) અથવા તેને સંગાળવાનો પુરો જાહેાપસ્ત કરવા વગર સુકી જશે અથવા ફલાણું ઢોર અથવા વાહન કાઠો લેઈ જાએ એવી સુચના પોહિરયા પછી જરૂર હોય તે કરતાં વધતી વાર લગી રહેવા દેશે, અથવા અંધારી રાતે હરકોષ્ટ જાતની ગાડી જોઈએ તેટલું ખરાબર અજવાળું પડે તેવા દીવા વગર હાંકશે, અથવા વગર હુકમે કોષ્ટક માલુસ વેચવા સાફ અથવા ખીજી કામ સાફ માંડી મુકશે, અથવા નીચેલી જગ્યા સિવાય ખીજી જગ્યાએ કચરો અથવા ગોજવાડ અથવા પ્રંજો મુકશે, અથવા માજીસ્ટ્રેટની અથવા મ્યુનિસિપાલ કમીયનરની અથવા પોલીસ અમલદારની પરવા નગી વગર દારૂખાનું (એએ આનસખાજી)કોડશે અથવા સારવજનિક રસ્તાથી ૫૦ ફુટની અંદર ખંદુક વગેરે અગ્નિચક્ષ અથવા દારૂખાનું કોડશે તે.

૪ કોષ્ટક માલુસ સારવજનિક રસ્તામાં અથવા મક્કીમાં અથવા રાહદારીની જગ્યાએ અથવા તેની પાસે અથવા સામે કોષ્ટક ઢોરને મારી નાખશે અથવા મારફ્ ઢોર અથવા

આગું સાફ કરશે, અથવા જાણીને છંદને અથવા નીરવજપણે પોતાનું મરીર બધાનું પૂ
કશે. અથવા પાસા મળવા સાફ કંઠાજો આવે તેવું કૃપણું અથવા રોગ ઉપાડો
મુકશે. અથવા લોકાપકારક કૃત્ય કરશે, અથવા દારૂ વગેરે પીને તોફાન અથવા મસ્તી
કરશે; અથવા પોતાના પોતાની સંભાળ નહીં થાય તેવો જાકોટો થઈ જશે તે:

૩૨ જીપરની છેતી કલમ પ્રમાણે જે જે માણસ ઉપર તોહોમત આપ્યું હોય તે
માણસને પોતાની આગળ આપ્યા પછી માછલેટની આગળ તેણે હાજર થવું. એ
બાબત જમીન મુદ્દા અથવા જમીન વગર તે માણસનો મુચરકો ભેગો એ કોનસ્ટેબલ
ના કરતાં જોયા હરજનના દરેક પોલીસ અમલદારનું કામ છે.

૩૩ કોઈ માણસ માછલેટની અથવા મ્યુનિશીપાલ કમીશનરની પરવાનગી વગર કો
ઈ રાહદારીની જગાએ માંડવો અથવા જાપર અથવા તળેણો અથવા તેવું બીજું કંઈ
બાંધશે અથવા પથરા અથવા ધર બાંધવાનો સામાન મુકશે, અથવા પાસે રહેનારાઓ
ને અથવા આવનાર જનાર સોફોને કંઠાજો આવે તેવી રીતે થેડેરની અથવા ગામની
હદમહિની અથવા જગ્યામહિની ઠાંકીઓમાં અથવા ઉકરડામાં અથવા તેવા બીજા ક
યામાં ગોળે પદારથ પાકા કારણ વગર જાણી નોંધને એકઠો થતા હશે; અથવા કોઈ
ધરમાંથી અથવા કારખાનામાંથી અથવા તળેણામાંથી અથવા સંડાસમાંથી અથવા તેવા બી
જા કયામાંથી રાહદારીની જગાએ ગોળે પદારથ પાકા કારણ વગર જાણી નોંધને ર
હેવા હશે, અથવા જે તળાવ અથવા હોદ પાણી પીવા સાફ નીચો હોય તેમાં ચોમા
સામાં જે વેહેળાને રસ્તે પાણી આવતું હોય તે વેહેળામાં મુએલું જગાવર અથવા ક
ચરો અથવા ગોળવાડ નાંખશે, અથવા જે બીજી જગ્યાએ સદરહુ પ્રકારનો કચરો
પુત્તો નાંખવાની સોફોને ઉપદ્રવ થાય તે જગ્યાએ નાંખશે, અથવા દરેલી કાનુનો અથ
વા માછલેટનો હુકમ નહીં માનીને ઘાસ અથવા બીજી જગ્યાએ (એટલે તાબડતોબ
સળગી જીતે તેવો) પદારથ રહેવાના ધરથી અથવા પડસાલથી અથવા બીજી ધમારત
થી ૫૦ વારની અંદર સીંચી મુકશે, અથવા ભરી મુકશે, અથવા તે પ્રમાણે સીંચી મુ
ક્યો હોય અથવા ભરી મુક્યો હોય તે કહાડી ભેંપ જવાને મુકશે. અથવા કસબા મહિ
ની, અથવા ગામમહિની, અથવા રહેવાની જગ્યામહિની, અથવા તેની પાસેની જમીન
જીપરની અથવા સારવજનીક રસ્તામહિની અથવા રાહદારીના ઠેકાણામહિની અથવા તે
ની પાસેની જમીન જીપરની વાડ અથવા વચી ગએલા કંઠાજા અથવા ઝાડી ધણીજ
વધવા દીધાથી સોફોને ઉપદ્રવ થવા જેવું હોય તે વાડ ઝરવાનો અથવા તે કંઠાજા
અથવા ઝાડી ઝાડી નાખવાનો અથવા કહાડી નાખવાનો માછલેટનો હુકમ કર્યો હોય
તે નહીં માનશે તો તે વાત માછલેટની આગળ સાબીત થવા પછી તે માણસ સદર
હુ પ્રકારના દરેક મુનાહ બાબત પચાસ રૂપિયા મુખી દંડને બાબક થશે; અથવા દંડ
નહીં આપશે તો મુલામાં ધણા આઠ દહાડા બગી કેદની સજાને લાયક થશે. પણ એવું
છે કે ૩ કુલ જોયી અને ૩ કુલ પહેળી કરતાં આછી જોયામની અને પેહેળામની વા
ડ ઝરવાનું કોઈ માણસને ફરમાવવું નહીં.

૩૪ કોઈ થેડેરની અથવા ગામની સારવજનીક અથવા પડતરજમીનમાંના કંઠાજા
અથવા બીજી વનસ્પતી (એટલે ઝાડ બીજા) અથવા ઉપદ્રવકારક ગંધી કહાડી નાં

અવાળી જઈએ એવું કલપાવર માછલેટની નજરમાં આવે ત્યારે તે જમીન સાથે જે લોકોને સંબંધ હોય તે લોકોને અને તે શહેરના તથા ગામના રહેવાશીઓને જનરલ નોટીસ આપીને તે કાહાડી નાંખવાનો હુકમ કરવાને તે માછલેટ મુખત્યાર છે, તે નોટીસ આપીમાં (એટલે ગામને ચોરો) અથવા લોકોને આવવા જવાની મુખ્ય જગ્યાએ મારવી. તે નોટીસમાં ચોગ્ય મુદત લખી હોય તે ચોગ્ય મુદતમાં (તે મુદત ૭ ફહાડા કરતાં ઓછાં લખવી નહી) તે હુકમ પ્રમાણે નહી થયે તો તે વગસ્પતિ અથવા ઉપદ્રવ્યકારક ગંદકી કાઢી નાંખવાને માછલેટરેટ મુખત્યાર છે અને તે બાબત અરચ થાય તેનો સદરહુ માછલેટરેટ ફરમાવે એટલે લોકો ઉપર ફાળો નાંખીને આ આ-કટની ૧૬ મી અને ૧૭ મી કલમમાં કહેલી રીતે તેઓની પાસેથી તે અરચ લેવો.

૩૫. આ આકટ પ્રમાણે ગુન્હે સાબીત થયા પછી છત્રશાસ્ત્ર કરનારા અમલદારે શિક્ષા કરાવવી એમને તેટલો ફંડ અથવા કેદની શિક્ષા કરવાનો પોતાને અખત્યાર હોય તે અખત્યારની અંદર કરાવવી, પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે કાનરેબલના દરજ્જા કરતાં ઊંચા દરજ્જાના કોઈ પોલીસ અમલદારની ઉપર આ આકટ પ્રમાણે ફરીઆદ થાય તેની માછલેટરેટનો કુલ અખત્યાર ચલાવનારા અમલદારે જ તજવીજ કરીને ફેંસેલી કરવે.

૩૬. આ આકટમાં જે ગુનાહ બાબત શિક્ષા કરાવી છે તે ગુન્હા બાબત બીજા કોઈ કાયદા પ્રમાણે અથવા આકટ પ્રમાણે કોઈ માણસ ઉપર ફરીઆદ કરવાની મનાઈ એવે. આ આકટના કોઈ ઠરાવોનો અરથ કરવો નહી; અથવા તેવા ગુન્હા બાબત આ આ-કટમાં જે શિક્ષા કરાવી છે તેથી બીજા કોઈ જુદી અથવા વતી શિક્ષા બીજા કોઈ કા-યદા ઉપરથી અથવા આકટ ઉપરથી થવાને તે માણસ લાયક નથી એવે. પણ અરથ કરવો નહી પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે એકના એક ગુન્હા બાબત કોઈ માણસને બે વાર શિક્ષા થયે નહી.

૩૭. જે ગુન્હા બાબત શિક્ષા કરવાનો માછલેટને અધિકાર છે તે ગુન્હા બાબત આ આકટના આધારથી ફંડ અથવા ગુન્હેગારી ઠરાવવામાં આવે તે નહી બરે અને માછલેટને ચોગ્ય જણાય તો જુદાના માછલેટરેટની હકુમતની હદમાં ગુન્હેગારને માલ હોય તે જપ્ત કરીને વેચીને તે ફંડ અથવા ગુન્હેગારી વસુલ કરવાનો અખ-ત્યાર છે. જે માછલેટરેટ હુકમ કર્યો હોય તેની સહીના વારંદ ઉપરથી તે માલ જપ્ત કરીને વેચવો.

૩૮. સદરહુ ફંડ અથવા ગુન્હેગારી તાબડતોબ નહી બરે તો સદરહુ જપ્તીનાં વા રંદના પરીણામની હકીકત ચોગ્ય વખતે લખાઈ આવે ત્યાં સુધી ગુનેહગારને પકડીને કેદમાં રાખવાનો હુકમ કરવાને માછલેટરેટ મુખત્યાર છે. પણ જપ્તીના વારંદના પ-રીણામની હકીકત મોકલવા સાફ જે ઠેકાણું તથા વખત ઠરાવી હોય તે ઠેકાણે તથા તે વખતે હું હાજર થયથ એવે. માછલેટરેટની ખાત્રિનો જમીન ગુન્હેગાર આપે તો તેને પકડીને કેદ કરવો નહી.

૩૯. ફંડ વસુલ થાય તેટલો માલ જપ્તીમાં જડતો નથી એવું જપ્તીના વારંદના પરીણામની હકીકત લખાઈ આવ્યા ઉપરથી ફેખાય અને ગુનેહગાર તાબડતોબ ફંડ નહી બરે અથવા ગુન્હેગારની જુબાની ઉપરથી અથવા બીજા રીતે માછલેટરેટની ખાત્રિ

યાય કે જપતીનું વારંદ આપવું તોપણ કરેલો હંડ આપવા અવેજ વસુલ યાય તેમની માલ ગિલકત યુનેહગારની પાસે નથી તો તે માજીસ્ટરેટ પોતાની સહીનું વારંદ આપીને પોતાની નજરમાં આવે તે પ્રમાણે કેદમાં રાખવા સાહે યુનેહગારને તે યુનેહગાર રાણીની વિલાયતી રમ્યત નહી હોય તો તુરંગમાં મોકલવાને મુખત્યાર છે. પચાશ રૂપિયા કરતાં વતો હંડ નહી હોય તો ઘણામાં ઘણા બે “કાલેન્ડર” મહીના સુધી કેદમાં રાખવો. અને સૌ રૂપિયા કરતાં વતો હંડ નહી હોય તો ઘણામાં ઘણા આર કાલેન્ડર મહીના સુધી કેદમાં રાખવો; અને એ વગર ખીજે પ્રસંગે ઘણામાં ઘણા છ “કાલેન્ડર” મહીના સુધી કેદમાં રાખવો. પણ હંડનો અવેજ આપે તો યુનેહગારને કેદમાંથી તાત્કાલે બહાર છોડી મુકવો.

૪૦. યુનેહગાર રાણીની વિલાયતી રમ્યત હોય ત્યારે માજીસ્ટરેટ જરૂરીસ આદેશો પીસ હોય તો હુમલો (અટલે મારામારી)ના મુકદ્દમામાં હંડ વસુલ કરવાની જે રીત ત્રીજા જુરજ બાદશાહની કારકીરતીમાં યચેજા પડ સ્ટાટ્યુટસ ૧૫૫ માં જાણની ૧૦૫ મી કલમમાં કહીએ તે રીતે તે માજીસ્ટરેટ હંડ વસુલ કરવો. સદરહુ માજીસ્ટરેટ જરૂરીસ આદેશો પીસ નહી હોય તો જે વાત બની હોય તે તેણે દફતરમાં લખીને તે દફતર જીલ્લાની હદમાં ખીજે કોઈ માજીસ્ટરેટ જરૂરીસ આદેશો પીસ હોય તેના પાસે જા કલી દેવું પછી તે માજીસ્ટરેટ ઉપર કહેલી રીતે તે હંડ વસુલ સાહે યુનેહગાર ઉપર કામ ચલાવવું.

૪૧. પોલીસ અમલદારના હુકમથી સમત વગેરે હુકમ પોહોંચાડવા બાબત અવેજ આવે તે સમજો. અવેજ તથા ઇનામનો તથા હંડનો અથવા ઇનામના તથા હંડના હી રસાનો અવેજ ખજાને આપનારને કાયદા પ્રમાણે આપવામાં આવે છે તેવો અવેજ પોલીસ અમલદારને ખજાને આપી હોય તે ઉપરથી આવે તે સમજો. જનરલ પોલીસ હંડ માં જન્મ કરવો. પણ એવું ઠરાવું છે કે પોલીસ ફોર્સના કોઈ માલુસે ત્રિશેષ આકરી બળતરી હોય તે બાબત તેને સદરહુ પ્રકારના ઇનામનો અથવા હંડનો સમજો. અવેજ અથવા તેનો કોઈ ભાગ આપવાની આ કલમના કોઈ ઠરાવ ઉપરથી મના છે એવું સમજવું નહી.

૪૨. આ આક્ટના ઠરાવ ઉપરથી અથવા આ આક્ટ પ્રમાણે પોલીસને સામાન્ય અધિકાર આપ્યો છે તે અધિકાર ઉપરથી હરકાંઈ વાત કરવા બાબત અથવા કરવાનો ઇરાદો કરવા બાબત કોઈ માલુસ ઉપર કાયદા પ્રમાણે જે ફરીઆદ ચાલી શકતી હોય તે ફરીઆદ જે વાત બાબત ફરીઆદ કરવી હોય તે વાત બાબત પછી ત્રણ મહીનાની અંદર થઈ કરવી જોઈએ અને નહી તો ચાલશે નહી અને ફરીઆદ થઈ કરવા પેહેલાં નેહાન એક મહીના આગમત્ તે ફરીવાદની તથા તેના કારણની પ્રતીવાદીની અથવા જે જીલામાં તે વાત બની હોય તે જીલાના ડીસ્ટ્રિક્ટ મુખીનું ઠરેને અથવા આથી સઠંટ મુખીનું ઠરેને સુચના લખીને આપવી. એ પ્રમાણે ફરીઆદ કરવા પેહેલાં પ્રતીવાદી નુકસાનનું પુરેપુરું વળતર આપવા માંડશે. અથવા ફરીઆદ કરવા પછી પ્રતીવાદી અથવા પ્રતીવાદીને તરફથી કોઈ પુરેપુરું રકમ ફોરકમાં બરશે તો વાદીની ફરીઆદ ચાલશે નહી અને સદરહુ પ્રકારના મુકદ્દમામાં વાદીની તરફનું હુકમના મુકદ્દમામાં થશે તોપણ તેને પ્રતીવાદીની પાસેથી ખરચ મળશે નહી પણ જે જડજની આગળ તે મુકદ્દમાનો ઇનસાફ થશે તે જડજ એવો દાખલો

આપણે કે એ ફરીઆદ કરી તે બ્યાજબીએ તેજ પ્રતિવાદીની પાસેથી અરમ મળશે પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે સદરહુ અમલદાર ઉપર જે વાત બાબત ફોજદારીમાં કામ ચાલ્યું હશે તેજ વાત બાબત તેની ઉપર દીવાનીમાં કામ ચાલશે નહીં.

૪૩. કોર્ટ પોલીસ અમલદાર પોતાના હોદ્દાના જોરથી કાંઈ વાત કરી હોય તે બાબત તેની ઉપર ફરીઆદ થાય અથવા કામ ચાલે ત્યારે મેં એ વાત માજીસ્ટ્રેટ આપેલા વારંટના આધારથી કરે છે એવો જવાબ આપવાનો તેને અપત્ત્યાર છે, સદરહુ વાત કરવાનું જે વારંટમાં ફરમાન્યું હોય અને જેની ઉપર માજીસ્ટ્રેટની સહી હોય તે વારંટ રજૂ કરીને તે જવાબ સાબીત કરવો પછી માજીસ્ટ્રેટની હકુમતમાં કાંઈ ખામી હોય તે પણ પ્રતિવાદીની તરફનું હકુમતમાં કરવું. માજીસ્ટ્રેટની સહી ખરી છે કે નહીં તે બાબત કોર્ટને થક આપવાનું કારણ નહીં હોય ત્યારે માજીસ્ટ્રેટની સહી બાબત પ્રવાણી જરૂર નથી પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે તે વારંટ આપનારા અધીકારીની ઉપર ફરીઆદ કરવાનો ભોકો નો જે ઇલાજ ચાલતો હોય તે ઇલાજને આ કલમના કોર્ટ ઠરાવથી હરકત થાય છે એવું સમજવું નહીં.

૪૪ પોલીસના કારણ સારૂ ગામના હરકોઈ પોલીસ અમલદાર ઉપર જે અપત્ત્યાર અભાવવાને/જીલ્લાનો માજીસ્ટ્રેટ મુખત્યાર છે તે અપત્ત્યાર પોલીસ કમીસનરની મંજૂરી મેળવે પોલીસના ડીસ્ટ્રિક્ટ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટને આપવાને જીલ્લાનો માજીસ્ટ્રેટ મુખત્યાર છે.

૪૫ વંશપરંપરાના અથવા બીજા પ્રકારના ગામના પોલીસ અમલદારનું નામ આ આક્ટ પ્રમાણે પઠમાં દાખલ થયું નહીં હોય તો તેને આ આક્ટનો કોર્ટપણ ઠરાવ લાગુ થાય છે એવું સમજવું નહીં. સદરહુ પ્રમાણે પઠમાં નામ દાખલ થશે એટલે તે અમલદારને આ આક્ટના ઠરાવ લાગુ થશે. વંશપરંપરાના ગામના પોલીસ અમલદારનું નામ તેના અનુમત વગર અને તેને નીમવાનો જેઓને અપત્ત્યાર હોય તેઓના અનુમત વગર આ આક્ટ પ્રમાણે પઠમાં દાખલ કરવું નહીં.

૪૬. આ આક્ટ સીધાપ્રાતને લાગુ છે પણ મુંબાઈ શેડરને લાગુ નથી.

૪૭. આ આક્ટ “સન ૧૮૬૭ નો મુંબાઈનો ડીસ્ટ્રિક્ટ પોલીસ આક્ટ.” કહેવો. નમુના (કલમ ૯ મી જુઓ.)

અ. બ. ને મુંબાઈના ઇલાકામાંહેના ક. ડ. જીલ્લાની અથવા જીલ્લાઓની પોલીસની આશામી નીમ્યાછે, અને સને ૧૮૬૭ ના મુંબાઈના ડીસ્ટ્રિક્ટ પોલીસ આક્ટ પ્રમાણે પોલીસ અમલદારને જે અપત્ત્યાર તથા હક છે તે તેને આપ્યાછે.

(True Translation)

VENAYEK WASSOODEW

Oriental Translator to Government.

આ કાયદો અમલવાદ હિતરહુ પ્રેસમાં નેશંગ મુજબ બાજ્યો.

મુંબઈનો સને ૧૮૬૭ નો આક્ટ ૭ ડીસ્ટ્રિક્ટ પોલીસનો તેપરની ડીકા.

કલમ ૭

આ આક્ટ પ્રમાણે નિમાયલા કોઈ પોલીસ અમલદારે પોતાના તાબામાંથી બે જાહેર ચોરા કેદમાં હતા તેઓને નાશી જવા દીધા; અને પોતાના પરિષ્કેને શીપોરટ કરવાનું તેનું કામ છતાં તેણે કોઈ શીપોરટ કર્યો નહીં તેથી આ આક્ટની કલમ ૨૬ પ્રમાણે ચોખ્ખા અધિકારીએ કરેલા હુકમને જાણી જોઈને તોડવાના અથવા તે જાળવવા માં કસુર કરવાના ગુન્હા વીથે તેને પોલીસના સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટ કે જે હુલપાવર માજીસ્ટ્રેટ પણ હતા તેણે ગુન્હેગાર ઠરાવ્યો. તેમાં ઠરાવું કે પોલીસના સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટને તે હુલ પાવર માજીસ્ટ્રેટ હોય તોપણ એ કામની તજવીજ કરવાનો અધિકાર નહોતો (એજ આક્ટની કલમ ૭ પ્રમાણે) (મુ. હા. તા. ૧૦ મી ફેવરવારી ૧૮૭૦ સરકાર વિરૂદ્ધ સમયદ ઉગર હુસેન.)

કલમ ૯

પોલીસ લોકો કે જેઓને રેલવે પોલીસ કમી કેહે છે અને જેઓને રેલવે કપની માંથી પગાર મળે છે, તેઓને ડીસ્ટ્રિક્ટ પોલીસ આક્ટની કલમ ૯ પ્રમાણે કમીશનર એક્સ પોલીસ તરફથી કમીશન મળેલું હોય છે તોપણ કામની ગફલત સારે તેઓ સને ૧૮૫૪ નો રેલવે આક્ટ ૧૮ ની કલમ ૨૭ પ્રમાણે જવાબદાર છે. (મુ. હા. તા. ૧૫ મી જુન ૧૮૭૧ સરકાર વિરૂદ્ધ સમયદ કાજી વલદે ગનીયા નિગર.)

કલમ ૧૧

પોલીસ અમલદારોનું જે કોઈ કામ તે તેઓ કરતાં હોય ત્યારે તે ચિવાય ખીજ કેવી પણ આકરી કરવાનું માથે લેવાની તેને મનાઈ કરવાનો આ આક્ટની કલમ ૧૧ ઉપરથી હેતુ છે. પણ જો પોલીસ અમલદાર કામ ઉપરથી આકુચ થયો હોય તો તેને ખીજો કામ ધંધો કરીને પોતાનો નિરવાહ ચાલવા વીથે કોઈ હરકત જણાતી નથી. તેને કેટલીક મુદત સુધી કામ ઉપરથી તહકુચ કર્યો હોય તે મુદત પૂરી થાય ત્યારે તે અવકાશમાં જે આકરી કરવાનું તેણે માથે લીધું હોય તે આકરીનું એકદમ રાજીનામું આપવાને તે બંધાયેલો છે, નહીં તો તે આક્ટની કલમ ૨૬ માં લખેલી શીક્ષાને તે પોતે પાત્ર થયે (મુ. હા. તા. ૭ જી અગષ્ટ સને ૧૮૭૧ સરકાર વિરૂદ્ધ ડોસા વલદે ઉમર).

કલમ ૨૬

આ આક્ટની કલમ ૭ અને ૧૧ ઉપર જે ફેસલાઓ રાજ્યા છે તે અતરે પણ વાંચો.

કલમ ૨૭

આ કલમ પ્રમાણે એક ડીસ્ટ્રિક્ટ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટ જાહેરનામું કરી જે હુકમ કર્યો તે હુકમ અગાળ્ય કરી આરોપી તે પોતાના ઘરમાં ૨૭ કે ૨૮ માણસ એકઠા કરી ની-એલા વખત બાહર વાળ વગડાવ્યાં તેથી તેને શીક્ષા કરી તેમાં ઠરાવું કે આ કલમ ઉપરથી ખાનગી ઘરમાં વાળ વગડવાનો અટકાવ કરવાનો પોલીસને અધિકાર નથી તેથી શીક્ષા ૨૬ કરી. (મુ. હા. વા. ૬ પાને ૧૫૩ સરકાર વિરૂદ્ધ બખમા આંગો).

આ કલમ પ્રમાણે કરેલા હુકમ લેખી હોવા જોઈએ એમ જરૂર નથી તેથી જો આ કલમ પ્રમાણે મોટેનો હુકમ કર્યો હોય અને તે કોઈ ન માને તો તે કલમ ૨૯ પ્રમાણે શીક્ષાને પાત્ર થાય છે (મુ. હા. વા. ૭ પાને ૨ સરકાર વિરૂદ્ધ બાપુજી મંગારામ).

કલમ ૨૯

એવો ઠરાવ કરવામાં આવ્યો જે આ કલમ પ્રમાણે રસાની ચોખ્ખા બાજુએ હાંકવા વીથે લોકોને હુકમ ફરમાવવા બાબત સામાન્ય જાહેરનામું કરવા સાફ પોલીસને અખત્યાર છે. (મુ. હા. તા. ૧૬ મી જુન સને ૧૮૭૦ સરકાર વિ. ગાડા બારથી.)

આ કલમ પ્રમાણે કરેલા હુકમ લેખી દેવા જોઈએ એમ જરૂરનું નથી તેથી જો આ કલમ પ્રમાણે મોઢેનો હુકમ કર્યો હોય અને તે કોઈ ના માનેતો તે કલમ ૨૯ પ્રમાણે શિક્ષાને પાત્ર થાય છે. વળી આ કલમમાં “સહાદારીને સર્વ ડેકાણે” એ શબ્દ છે તેમાં દેવળ અને તેની દુદનો સમાવેશ થાય છે અને તે શબ્દથી બકતી કરવાની જ ગાંતી આસપાસનો અને તેની આંદરનો જરૂર દેખાય તે વખતે બંદાબસ કરવાનો પોલીસનો અધિકાર છે. (મું. હા. વા. ૭ પાને ૨ સરકાર વિ. બાપુજી ગંગારામ.)

કલમ ૩૧

આ કલમ મુજબ કરેલા ગુન્હા બદલ, દંડ બદલ જે કેદની શિક્ષા કરવાની તે શખત શિક્ષા નહીં કરતાં ગુપ્તસાન કેદની કરવી જોઈએ. (મું. હા. વા. ૫ પાનું ૪૩ સરકાર વિરૂદ્ધ બેચર ખડગાલ.)

જે જે ડેકાણે સ્થાપક માજીસ્ટ્રેટ છે તે તે ડેકાણે સરકારે સુધામ જાહેરનામું કર્યા થિવાય સદરહુ કલમ એકદમ લાગુ કરવામાં આવી છે. તેમાં જાહેરનામું કરવાની જરૂર નથી (મું. હા. વા. ૫ પાને ૧૦૦ સરકાર વિ. કેરૂ રામચંદ વિગરે).

પુરોપપાંડેના જન્મેલી બ્રિટીશ રાજ્યપર દીવા વગર સતરે ગાડી ચલાવતી તેથી તેને આ કલમ પ્રમાણે એક દુનપાતર માજીસ્ટ્રેટ કે જેને જરૂરીસ આદેશી પીસનો અધિકાર હતો તેણે શિક્ષા કરી તેમાં ઠગાવું કે પુરોપપાંડેમાં જન્મેલી બ્રિટીશ રાજ્યપર ઉપર જે ફોજદારી અધિકાર મળેલા છે. (આ કલમ પ્રમાણે) તેને સખંધે વિચાર કરતાં યોગ્યમાં જન્મેલી રાજ્યને લાયક પડનારો કાર્યો કરવાનો જોર મુજબાઈની કાયદા કરનારી કાંબિનશીલને અધિકાર નહોતો. તો તે પરથી આ કલમ પ્રમાણે તેવા સખસો પર કામ ચલાવવાને માજીસ્ટ્રેટના અધિકારને પણ અડચણ આવે છે માટે શિક્ષા ૨૬ કરી (મું. હા. વા. ૭ પાને ૬ સરકાર વિરૂદ્ધ એડવરડ રે).

આ કલમની રકમ બે પ્રમાણે તેમાં લખેલું મનાવતું જાહેરનામું લગાડ્યું નહીં હોયતો તોહોમત સાખીતી ગેરકાયદેસર છે કેમકે મજકૂર રકમના અર્થમાં સમાવેશ થાય છે એવી નીચે કોઈ રનાન વિગરે કરીને અસાખ કરવાની જગો નથી. (મું. હા. વા. ૭૧ મી અગષ્ટ ૧૮૭૧ સરકાર વિરૂદ્ધ છાડીરામ બા. સ્કર વિગરે)

આ કલમમાં “અપકારક કૃત્ય કરે” એવા જે શોલ લખ્યા છે તેનો અરથ પે નલમેડની કલમ ૨૬૮ માં જે “અપકારક કૃત્યની” વાખ્યા આપી છે તેવો નથી પણ “અપકારક કૃત્ય કરો નહી” એવી જે લોકોને સામાન્ય નોટીસ આપેલી હોય છે તેમાં “અપકારક કૃત્ય” એ શોલનો જે અરથ થાય છે તેજ અરથ સદરહુ કલમ ૩૧ માં સમજવો. (મું. હા. વા. ૮ મી એપ્રિલ ૧૮૭૮ સરકાર વિરૂદ્ધ ગીલકંઠ બલાલ વિગરે).

જનાવરને એકદમ જોળીથી મારવું એ ગુન્હો સદરહુ કલમ પ્રમાણે કરેતા નથી. (મું. હા. વા. ૨૩ મી જુલાઈ સને ૧૮૬૮).

કલમ ૩૩

માજીસ્ટ્રેટ ક્રિમીનલ પ્રોસીજરકોડની કલમ ૫૧૮ મુજબ વધી પડેલી વાડ કાપી બરોખર કરવાનો હુકમ કરેલો તે નહીં માનવા બાખત પેનલકોડની કલમ ૧૮૮ મુજબ તોહોમતની સાખીતી થયેલી તેમાં ઠગાવું કે પુરતા પુરત પ્રલાખ કરવાની કોઈ જરૂર નહોતી એવું મુકરદમાની હકીકત ઉપરથી માલુમ પડ્યું માટે જે હુકમ માનવામાં નથી આવ્યો તે હુકમ કરવાનો માજીસ્ટ્રેટને અખત્યાર નહોતો કેમકે કલમ ૫૧૮ ના પેહેલા ખુલાસામાં એવી બાખતને સાડ જાંને અને થોડો સંક્ષેપ રસ્તો બતાવેલો છે. વળી માજીસ્ટ્રેટને એવી પણ ખબર આપી કે એવા મુકરદમાને સને ૧૮૬૭ ના આક્ટ ૭ ની કલમ ૩૩ વખારે લાયક પડે છે. (મું. હા. વા. ૧૧ જુન સને ૧૮૭૪ સરકાર વિ. બાપુજી બેચર)

સન ૧૮૬૭ નો આકટ ૮ મો.

મુખામના ગવરનર ઇનકોર્જનિસલનો હેઠળ લખેલો આકટ સને ૧૮૬૭ ના નવેમ્બર મહિનાની ૧૫ મી તારીખે મુખામના ગવરનર સાહેબે મંજૂર કર્યો, અને સને ૧૮૬૭ ના ડીસેમ્બર મહિનાની ૧૬ મી તારીખે ગવરનર જનરલ સાહેબે મંજૂર કર્યો છે.

મુખામ ઇલાકાની ગામની પોલીસ ખાખત નીચમ કરાવવા યોગ્યતનો આકટ.

મુખામ ઇલાકાની ગામની પોલીસ ખાખત નીચમ કરાવવા યોગ્ય છે વારતે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે કરાવ્યું છે.

૧ “પોલીસ કમીશનર” તથા “પોલીસનો ડીસ્ટ્રિક્ટ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટ તથા પોલીસનો આસિસ્ટન્ટ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટ” તથા પોલીસ અમલદાર “જિલ્લાની પોલીસ” આ શબ્દો આ આકટ જુદાં લખ્યા છે ત્યાં તે શબ્દો ઉપરથી તથા “સને ૧૮૬૭ ના મુખામના ડીસ્ટ્રિક્ટ પોલીસ આકટ” પ્રમાણે નીમકા તે અમલદારો સમજવા.

૨ રકમ ૧ લી—મુખામના કાયદા પુસ્તકમાંહેના સન ૧૮૨૭ ના ૧૨ મા કાયદાના ને ભાગ આ કલમ ઉપરથી ૨૬ કરવા છે તેની વીગત.

૬ ઠી કલમ.

૨૨ મી કલમનો જેટલો ભાગ ૨૬ થયો નથી તેટલો ભાગ.

૪૮ મી કલમના આરંભથી તે ૫૩ મી કલમના છેડા સુધી.

૨કમ ૨જી—“મુખામ ઇલાકાના ગામના પટેલોને અને ખીજા મુખીયાને કાંઈ અધિકાર આપવા ખાખત” સન ૧૮૫૨ નો ૨૭ મા આકટ છે તે ૫૪ ૨૬ કર્યો છે.

૩. દરમિત્ત જિલ્લાના ગામની પોલીસના બંદોબસ્તનું કામ પોલીસ કમીશનરના નીચમ તથા હકમ પ્રમાણે જિલ્લાના માજીસ્ટ્રેટ કરવું. આશીસ્ટન્ટ અથવા ડેપુટી કમિસ્ટ્રર પ્રમાણે ને કલકાવર માજીસ્ટ્રેટને ત્યાં મુલકી કામ હોય તે માજીસ્ટ્રેટને ગામની પોલીસનો બંદોબસ્ત કરવાના કામના હરકાંઈ ભાગ પોલીસ કમીશનરની મંજૂરી લઈને આપવાનો જિલ્લાના માજીસ્ટ્રેટને અધિકાર છે.

૪. પોલીસના કારણ સાથે ગામના હરકાંઈ પોલીસ અમલદાર ઉપર ને અખત્યાર અલાવવાને જિલ્લાનો માજીસ્ટ્રેટ મુખત્યાર છે. તે અખત્યાર પોલીસ કમીશનરની મંજૂરી લઈને ડીસ્ટ્રિક્ટ પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટને આપવાનો જિલ્લાનો માજીસ્ટ્રેટ મુખત્યાર છે.

૫. રકમ ૧ લી—પોલીસ કમીશનરની મંજૂરી લઈને જિલ્લાનો માજીસ્ટ્રેટ લખીને ને માલુસને પોલીસ પટેલ નીમશે, તને સ્વાધીન દરેક ગામની પોલીસ રહેશે, અને ને માલુસ મુલકી પટેલનું કામ અલાવતો હોય તેજ માલુસને જિલ્લાના માજીસ્ટ્રેટ પોલીસ પટેલ નીમવો. પણ ગામ માહોટું હોય તે સખખથી અથવા ખીજા કાંઈ બ્યાજખી સખખથી જુદી જુદી નીમનોકો કરવી યોગ્ય છે એવું પોલીસ કમીશનરની નજરમાં આવે તો મુલકી પટેલને પોલીસ પટેલ નીમવો નહી.

૨કમ ૨ જી—નીમનોક કરવી વખતે સદરકુ માજીસ્ટ્રેટ “મુખામ પ્રેશીડેન્શીના તાખા મહિલા દેશમાંના વતનના અમલદારોએ પોતાનો અમલ શી રીતે અલાવવો તે રીત

ઠરાવવા બાબત” સને ૧૮૪૩ નો ૧૧ મા આક્ટ છે તેના ઠરાવ ઉપર અને વંશપરં પરાના અમલદારોની (એટલે વતનદારોની) આક્ટી બાબત નીચમ ઠરાવવા વિશે ખીજે દોઢ આક્ટ ચાલુ હોય તેના ઠરાવ લાગુ હોય તે પ્રમાણે તે ઠરાવ ઉપર બરાબર નજર રાખીને નંબોનાક કરવી. પણ મુલકી પટેલનેજ પોલીસ પટેલ નીચો નહી હોય અને તે કામ વારાફરતી અથવા ખીજી રીતે કરવા બાબત એક કરતાં વત્તા જણા દાવો કરે ત્યારે તેઓમાંથી નં વધારે લાયક હોય તેને નીમવાને જીલ્લાનો માજિસ્ટ્રેટ મુખત્યાર છે.

૨૬મ ૩ જી—કોઈ શેહેરમાં અથવા જગાએ (ગામની પોલીસનું) કામ એક પોલીસ પટેલથી બરાબર રીતે ચલાવાયું નહી હોય ત્યારે પોલીસ કમીશનરનું અનુમત લઈને તે શેહેરની અથવા જગાની જુદી જુદી ટુકડી સાડ જરૂર હોય તેટલા પોલીસ પટેલ નીમવાનો જીલ્લાના માજિસ્ટ્રેટને અધિકાર છે.

૬. પોલીસ પટેલ ઉપર જીલ્લાના માજિસ્ટ્રેટની હકુમત ચાલે છે તે શીવાય વળી ને માજિસ્ટ્રેટની હકુમતની હદની અંદર તેનું કામ હોય તે માજિસ્ટ્રેટના હુકમ પ્રમાણે તેણે કામ કરવું. અને તે માજિસ્ટ્રેટ ને પત્રો અથવા ખગર માગે તે તેને તેણે આપવી અને ગુન્હા બાબત તથા ગામની પોલીસને લગતાં સમ્પળાં કામ બાબત અને પોતાના ગામના લોકોની આરોગ્યતા તથા તેઓની સામાન્ય સ્થિતિ કેવી છે તે બાબત હમેશાં ખગર આપ્યાં કરવી. પોલીસ અમલદારો પોતાનું કામ કરવા સાડ મદત માગે તો પોલીસ પટેલે જોઈતી યાય તેટલી મદત તેઓને કરવી. માજિસ્ટ્રેટ અથવા પોલીસ અમલદાર પોલીસ પટેલની ઉપર ને હુકમ તથા વારંદ મોકલે તે હુકમ તથા વારંદ તાબડ તોબ માથે ચડાવીને અમલમાં લાવવા અને સુલેહ બાબત ખગર કાઢાડીને દીક્ષિકટ પોલીસને જાહેર કરવી, અને પોતાના ગામની હદમાં ગુન્હા તથા લોકોપકારક કૃત્ય થતાં અટકાવવાનો બંદોબસ્ત રાખવો, અને ગુન્હેગારોને પકડી કાઢીને તેઓનો ઇનશાફ થવા સાડ તેઓને મોકલવા.

૭. ગામના આકરનું બાણું કરીને ગમ તે કામ હોય તોપણ તે સરવળી પાસે પોતાના કામમાં મદત માગવાનો પોલીસ પટેલને અધિકાર છે. અને પોલીસ પટેલને સમ્પળા પત્રો તથા પ્રોશીડીંગ લખીને તબ્યાર કરી આપવાનું કામ ગામના વંશપરંપરાના અથવા નીમોનાકી તળાઈનું છે એવું સમજવું.

૮. ચોરી નહી થાય તથા સુલેહનો ભંગ નહી થાય તથા સમ્પળા લોકોને તથા ગામના લોકોને ઇન યાય તેવા કામો નહી થાય તેવા બને તેટલો બંદોબસ્ત રાખવા સાડ ગામના આકર લોકોની વ્યવસ્થા પોલીસ પટેલે કરવી. અને તે આકર લોકોમાંથી દોઢ માણસ ગેરરીતે આસિ અથવા ગફલત કરે તો તે સમ્પળી વાત પોલીસ પટેલે ને માજિસ્ટ્રેટ પ્રત્યક્ષ તાબામાં હોય તે માજિસ્ટ્રેટને તેણે જાહેર કરવી.

૯. પોલીસ પટેલ અથવા પોલીસનું કામ પડે ત્યારે ગામના આકરોમાંથી ને માજિસ્ટ્રેટને તે કામ કરવું પડે તે માણસ પોલીસનું કામ કરવામાં ગફલત અથવા આજસ કરશે તો દુલપાવર માજિસ્ટ્રેટના હુકમથી તે માણસ પોતાના ત્રણ મહીનાના પગારની સરાસરી જેટલા રૂપિયા સુધી દંડને લાયક થશે. વતી શિક્ષા કરવા લાયક કોઈ કામપોતે ને રીતે ચાલવું જોઈએ તથા ઉલટી રીતે ચાલીને પોલીસ પટેલ કરશે અથવા કનુન તોડશે,

અથવા બીજે પ્રકારે ગેરરીતિ ચાલે એ અથવા યુનોહ કરશે તો તેને બરતરફ કરવાને સદરહુ માછસતરેટ મુખતિયાર છે, અથવા હિંદુસ્તાનની ફોજદારી કાયદા પ્રમાણે સરકારી નો કરની પેટે તેની ઉપર કામ ચલાવીને તેને શિક્ષા કરી શકાયે, અને યુનોહ સાબીત થશે ત્યારે તે બરતરફ થવાને લાયક થશે. પણ એવું ઠરાવું છે કે પટેલના દરબાના કોઈ માણસને પોલીસે કમીશનરની મંજૂરી વગર આ કલમ પ્રમાણે બરતરફ કરવો નહીં.

૧૦ ગામની હદમાં યુનોહ કરીને યુનેહગાર નાસી ગયો હોય-અથવા માનમ પડતો નહીં હોય તો પોલીસ પટેલ પોતાનું ગામ ને ડીસ્ટ્રીક્ટ પોલીસ થાણાની હદમાં હોય તે થાણાના અમલદારને તાબડતોબ ખાકલવી અને પોતાની જાતે ચોક્કસ કરવા માંડવી. અને તે બાબત ને પુરાવો મળે તે બાબતે સદરહુ અમલદારની પાસે તેણે મોકલવો.

૧૧ રકમ ૧લી—ગામની હદમાં કોઈ માણસ કમિતે અથવા અકસ્માત ગરણ પામે અથવા કોઈનું મુડક જડે, તો પોલીસ પટેલે તે ગામના અથવા આસપાસના જે અથવા વત્તા હુશિયાર માણસોને પંચાતનામુ કરવા સાર તાબડતોબ ખોલાવીને એકઠા કરવા, પછી તે માણસોએ મરણના કારણની તથા તેને લગતી સઘળી હકીકતની ચોક્કસી કરીને લખેલો રીપોર્ટ કરવો. રીપોર્ટ પોલીસ પટેલે તે ગામ ને ડીસ્ટ્રીક્ટ પોલીસ થાણાની હદમાં હોય તે થાણા ને અમલદારને સ્વાધીન હોય તે અમલદારને પુરત પોહોચતો કરવો.

૨કમ ૨ છ—પોલીસ પટેલ કોઈ માણસને સદરહુ પ્રકારની પંચાતમાં બેસવાનું કહે તે માણસ બાજીની કારણ વગર પંચાતમાં બેસવાની ના કહેશે અથવા ગફલત કરશે તો તે યુનોહ તેની ઉપર માછસતરેટની આગળ સાબીત થવા પછી તે ઘણામાંઘણા પચાસ રૂપિયા સુધોઈડને અથવા ફંડ નહીં આપશે તો એક મહીના સુધી કેદની સજાને લાયક થશે.

૨કમ ૩ છ—કાયદા વિરુદ્ધ રીતે મરણ થયું છે એવું પંચાતનામાની હકીકત ઉપરથી જણાય તો પોતાનું ગામ ને ડીસ્ટ્રીક્ટ પોલીસ થાણાની હદમાં હોય તે થાણા ને અમલદારને સ્વાધીન હોય તે અમલદારને પોલીસ પટેલે તાબડતોબ મુખના કરવી. અને મોકલતાં રસ્તામાં મુડક કોહી જવાની ધાસ્તી નહીં હોય તો પાસેના સીવીલ સરજનની પાસે અથવા એવે પ્રસંગે મુડક તપાસવાને વર્ષદક ખાતાના ને અમલદારને સરકારે નીચો હોય તેની પાસે તે મુડક પુરત મોકલી દેવું. પછી તે સીવીલ સરજને અથવા વર્ષદક ખાતાના બીજા અમલદારે મરણનું કારણ શોધી કહાડવાનો પ્રયત્ન કરવો. મુડક મોકલીયું તો તે કોહી જશે અને તેની તપાસ કરવાથી કોઈ ફાયદો થશે નહીં અને ઉલટા ઘોઠો પોહોચશે એવા સંબંધી પોલીસ પટેલથી મુડક મોકલી શકાવું નહીં હોય ત્યારે ને ડીસ્ટ્રીક્ટ પોલીસ થાણાની હદમાં પોતાનું ગામ હોય તે થાણા ને પોલીસ અમલદારને સ્વાધીન હોય તે અમલદાર અને તેણે પોતાના તાબા મહેના અમલદારે માંથી કોઈ અમલદારને મોકલ્યો હોય તે અમલદાર અથવા માછસેટ તે મુડક બાજવાનો અથવા ઘટવાનો હુકમ આપે ત્યાં સુધી પોલીસ પટેલે તે મુડક બાજવાની અથવા ઘટવાની રજા આપવી નહીં.

૧૨ રકમ ૧ લી—પોતાના ગામના ફલાણા માણસે મોટો યુનોહ કર્યો છે એવું

માનવાનો સખ્ય હોય તે તેને પોલીસ પટેલ પકડે. અને પુરાવાના કામમાં આવે તે
તે જો જાણે હોય તે જાણે સુધા તે માણસને પોતાનું ગામ જો પોલીસ યાણની
હદમાં હોય તે યાણ જો પોલીસ અમલદારને સ્વાધીન હોય તે પોલીસ અમલદારની
પાસે જાકલવો.

૨૩મ ૨ જી—જીપર કલ્લા પ્રમાણે પકડેલા માણસને ૨૪ કલાકની અંદર જો ડીસ્ટ્રીક્ટ
૮ પોલીસ યાણની હદમાં પોતાનું ગામ હોય તે યાણમાં જાકલવું.

૧૩ ૨૩મ ૧ લી—જો મુકદ્દમામાં શિક્ષા કરવાનો પોતાને અધીકાર નહી હોય તે
મુકદ્દમાની પોતાના કામના સખ્યથી પોલીસ પટેલને ચોકસી કરવી પડે તે કરવી વખ
તે ચાહેછેને જાલાવીને તેઓને પ્રજ્ઞાનો તથા તેઓની પાસે સત્ય સ્મરણ પુરવક પ્રતિ
તા કરાવીને તેઓની જુવાની લેવાનો અધીકાર અને સંતાડેલી જાણીને ગાંઠે ઝાડો
લેવાનો અધીકાર પોલીસ પટેલને છે, પણ રહેવાના ધરનો ઝાડો ધણીજ અમત્ય નહી
હોય તો પોલીસ પટેલ સુરજ આયમ ત્યારથી તે સુરજ ઉગે ત્યાં સુધી લેવા નહીં.

૨૩મ ૨ જી—ઝાડો લેવા સાર અથવા કમ્પાઈન માણસ ગુનેગાર છે એવું લાગતું હો
ય તે માણસનો પીછો લેવા સાર ખીજ ગામની હદમાં જાહેને કામ કરવાનો પણ અ
ધિકાર પોલીસ પટેલને છે પણ તે બાબત તેણે તે ગામના પોલીસ પટેલને તાબડતોબ
ખબર કરવી અને તે ગામના પટેલે યાચ તેટલી તેને મદદ કરવી અને ઝાડો લેવાનું અ
થવા પાછળ દોડવાનું કામ ચલાવવાનો જોખમ તે ખીજ ગામના પટેલને માથે છે.

૧૪ પોતાના ગામની હદમાં હલકી મારામારી અથવા ગાળાગાળી કરવાનું કોઈ
માણસ જીપર તોડામત આનું હોય તો તેનો ઇનસાફ કરવાનો અને ગુનોહ સાબીત
થાય તો તેને ધણીમાં ધણી ૨૪ કલાક સુધી ગામને ચોરે ડેડ રાખવાનો પોલીસ પટેલ
ને અખતીયાર છે પણ ગુનોહ થયા પછી આઠ દાહાડામાં ફરિયાદ થવી જોઈએ.

૧૫ જો ગામના તમે પોલીસ પટેલ છો તે ગામની હદમાં હેઠળ બજેલા ગુનાહો
માંથી હરકોઈ ગુનાહનું એટલે ચોરીના ગાળની આંદેલી ક્રીમત જે રૂપીઆ જીપર નહી
હોય તેવી હલકી ચોરીનું, અથવા અપક્રીયાથી થયેલું નુકશાન જે રૂપીઆ કરતાં વધારા
રૂપીયાનું નહી હોય તેવી અપક્રીયા ક્રીયાનું અથવા તમે પોતાની જાતે કાપડાસર હુક
મ આપ્યો હોય તે હુકમને હરકત કરવાનું અથવા તે હુકમ માનવાની ના કેહેવાનું તો
હમત કોઈ માણસ ઉપર આવે તો તેનો ઇનસાફ તમારે કરવો એવી સનંદ પોલીસ
પટેલનું કામ કરનારા માણસને આપવાનો અધિકાર હુકમ લખીને જાહેતાના ગાળે
ને આપવાનો પોલીસ કમીશનર સુખત્યાર છે.

૨૩મ ૨ જી—અને જીપર કહેલા કામમાંનું હરકોઈ કામ કરવાની સાબીતી પોતા
ની આગળ જો માણસ ઉપર થયે તેને પાંચ રૂપીઆ સુધી ફંડ કરવાનો અથવા ધણીમાં
ધણી અડતાળીસ કલાક સુધી ગામને ચોરે ડેડ રાખવાનો અધીકાર સદમહુ પ્રમાણે જો
પોલીસ પટેલને અખતીયાર મળ્યો હોય તે પટેલને છે. કાપડાસર હુકમને હરકત કરી હો
ય અથવા તે પ્રમાણે ચલાવવાની ના કહી હોય તે પ્રસંગે ફંડ નહી આપે તોજ કંદ કરવો.

૧૬. પોલીસ પટેલને ૧૫ મી કલમની પેહેલી ૨૩મ પ્રમાણે અખતીયાર આપવામાં
અખતીયાર ત્યારે અને જ્યાં સુધી તેને તે અખતીયાર હશે ત્યાં સુધી તેને હેઠળ બજેલા

અધીકાર પાણી એવું સમજવું એટલે હેઠળ લખેલું હરકાંઈ લોકાપકારક કૃત્ય અથવા ખેટું
યુ કામ કોઈ માણસ કરશે તો તેને એક રૂપીઆ સુધી દંડ કરવાનો અથવા દંડ નહી
આપશે તો ગામને ચોરે ઘણામાં ઘણા ગાર કબાક સુધી કેદ રાખવાનો અધીકાર અને
સદરહુ લોકાપકારક કૃત્ય અથવા ખેટું યુ કામ કરવાનું તારી રાખવાની અથવા ફરીથી ક
રવાની મના કરવાનો પોલીસ પટ્ટેને અધીકાર છે એવું સમજવું.

૧. કોઈ માણસ કોઈ જાનવરને મનમાં આવે તેગ અવીચારથી અથવા નીરદયપણે
ખડગથી અથવા તેનો ગેરઉપયોગ કરશે અથવા તેની ઉપર શુભમ કરશે તે.

૨ સારવજીતિક દુષ્ટો અથવા તળાવ અથવા હોદ ને ઠામં સાડ નીચો હોય તે
કામમાં ઓછો ઉપયોગ પડે તેની રીતે તેમાં કોઈ માણસ નાહાશે અથવા ઘેશે અથવા
ખીજી રીતે ખરાબ કરશે અથવા કરાવશે તે.

૩ કોઈ માણસ મના કરેલી જગ્યાએ કચરો અથવા ગોજવાડ કે પૂંનો કરશે તે.

૪ કોઈ માણસ હરકોઈ સારવજીતિક રસ્તામાં અથવા મોહોલામાં અથવા મારગ
માં અથવા રાહદારીની જગ્યાએ ઝાડો પેથાળ કરીને ગંદકી કરશે અથવા ઠાડ વગેરે
પીને તોફાન અથવા મસ્તી કરશે અથવા પોતાનાથી પોતાની સંજાળ નહી થાય તેવા
યજ્ઞ કરશે તે.

૫ પાસે રહેતારાઓને અથવા આવતાર જગાર લોકોનો કંટાળો આવે તે રીતે
ઠાંકીમાં અથવા ઉકરડામાં તેવાં જ ખીજ કથામાં કોઈ માણસ ગોળે પદારથ પાકાં કારણ
વગર જણી જોઈને એકઠો થવા દેશે અથવા કોઈ ઘરમાંથી અથવા કારખાનામાંથી અથ
વા તમેલામાંથી અથવા સંડાસમાંથી અથવા ખીજ તેવાં કથામાંથી લોકોને આવવા જવા
ની જગ્યાએ ગોળે પદારથ પાકા કારણ વગર જણી જોઈને રહેવાદેશે અથવા ને તળાવ
અથવા હોદ પાણી પીવા સાડ નીચો હોય તેમાં ચોમાસામાં ને વેળાએ પાણી આવતું હોય
તે વેળામાં મુચેલુ જનાવર નાખવાથી લોકોને ઉપદ્રવ થાય તે જગ્યાએ નાખશે તે.

૧૭ (આ. આક્ટની) ૧૪ મી ૧૫ મી અને ૧૬ મી કલમ પરમાણે કામ ચલાવવું
હોય તે પક્ષકારોના હેખતાં માહેડે ચલાવવું. યુનોહ સાખીત થવાનું ફક્તરમાં લખ્યા ૫
હેલા ગમતે જ નતે ફરીઆદ કાઢી નાખવાનો અધીકાર ફરીયાદ કરનારને છે. પક્ષકારોનાં
નામો તથા પોતાનો અભિપ્રાય તથા શિક્ષાનો ઠરાવ અથવા કુકમ અથવા ફરીયાદ કાઢાડી
નાંખાવવાની વાત તથા કામ ચલાવવાની તારીખ પોલીસ પટ્ટે ફક્તરમાં લખવી અને જ
લાનો માજસટરેટ ફરમાવે તે નમુના પ્રમાણે તથા તે રસ્તે તથા તે વખતે તે ફક્તર તરત
(પોલીસ) પટ્ટે ને માજસટરેટના પરતલે તાગામાં હોય તે માજસટરેટને તેણે માલવું.

૧૮ આ આક્ટની કલમ ૧૫ મી પ્રમાણે સનંદ આપીહોય તે સનંદ પોલીસ કમીસનર
ની ગંધુરી લખને પછી કુકમ લખીને સમજી અથવા થોડી ધણી રદ કરવાને જલાનો મા.
જસટરેટ મુખત્યાર છે.

૧૯ પોતાના ગામમાં ને ખેવારથી માલ જડયો હોય તે સમજો માલ અથવા સને
૧૮૬૭ ના મુંખાઈના ડીઓક્ટ પોલીસ આક્ટના ઠરાવ પ્રમાણે પોતાને ને માલ આ
ધો હોય તે સમજો માલ પોલીસ પટ્ટે પોતાના સ્થાપીત રાખવા અને પોલીસ પટ્ટે

જે માછલોડના તાળામાં હોય તે માછલોડને તેણે રીપોર્ટ કરવો અને સદરહુ માછલોડ દુકમ કરે તે પ્રમાણે કરવું પણ “ઠીરોના અતીકમણુ બાબત” સને ૧૮૫૭ નો ૩ નો આકટ છે તેમાં કહેલાં પ્રકારનો તે માલ હોય તો તે આકટમાં કહ્યા પ્રમાણે પોલીસ પટેલે ચાલવું.

૨૦ આ આકટમાં જે યુનાહ બાબત શિક્ષા કરાવી છે તે યુનાહ બાબત ખીજા કોષ્ટક કાયદા પ્રમાણે અથવા આકટ પ્રમાણે કોષ્ટક માણસ ઉપર ફરિયાદ કરવાની મના છે એવો આ આકટના કોષ્ટક કરાવેનો અર્થ કરવો નહીં અથવા તેવા યુનાહ બાબત આ આકટમાં શિક્ષા કરાવી છે તેવી ખીજા કોષ્ટક મુદ્દા અથવા વત્તી શિક્ષા ખીજા કોષ્ટક કાયદા ઉપરથી અથવા આકટ ઉપરથી થવાને તે માણસ બાયક નથી એવો પણ અર્થ કરવો નહીં પણ એવું કરાવું છે કે એકતા એક યુનાહ બાબત કોષ્ટક માણસને બે વાર શિક્ષા થશે નહીં.

૨૧ પોલીસ પટેલ જરૂરીના કામને લીધે ગામમાંથી ગેરહાજર હોય તે સગળથી અથવા એકાએક મહિં પડવાથી અથવા ખીજા કોષ્ટક સગળથી તેનાથી પોતાનું કામ નહીં થાય ત્યારે તેણે પોતાનું કામ પોતાનો કોષ્ટક કુટુંબી બાયક હોય તેને સોંપવું અથવા કોષ્ટક કુટુંબી બાયક નહીં હોય તો ખીજા કોષ્ટક બાયક માણસને સોંપવું અને પોતે જે માછલોડના પ્રતલ તાળામાં હોય તે માછલોડને તે બાબત તાગડતાળ રીપોર્ટ કરવો અને જે માણસને કામ સોંપવું હોય તે માણસે પોલીસ પટેલનું કામ કરવું નહીં. એવો માછલોડને ત્યાંથી દુકમ આવે ત્યાં સુધી તેણે યુનેગારનો ઇનસાફ કરીને શિક્ષા કરવાના કામ શીવાય પોલીસ પટેલનું સમગ્ર કામ કરવું.

૨૨ આ આકટમાં “ડીસ્પીક્ટ પોલીસ થાણું” આ શબ્દો લખ્યા છે તેમાં જે પોલીસ અમલદારને સ્વાખીન થાણું હોય તે પોલીસ અમલદારના મુલકની હદમાંના ગામનો અથવા જગાનો સમાસ થાય છે એવું સમજવું.

૨૩ આ આકટ અથવા આ આકટનો કોષ્ટક ભાગ જાહેરનામું ઇષ્ટાવીને સિંધ પ્રાંતને બાય કરવાને સરકાર મુખત્યાર છે અને આ આકટ અથવા તેનો હરકોષ્ટ ભાગ સદરહુ પ્રાંતને બાય કીધો હોય તે વખતે વખતે બાય નથી એવું તેજ રીતે કરાવવાને પણ સરકાર મુખત્યાર છે.

૨૪ આ આકટને “સને ૧૮૬૭ નો મુંબાઇનો ગામની પોલીસનો આકટ” કહેવો.

(True Translation)

Venayek Wassoodow.

Oriental Translator to Government.

મુંગાધનો સને ૧૮૬૭ નો આક્ટ ૮ વીજીવ પેલીસનો તે પરની ઠીકા.

કલમ ૬

એક સપ્તસે રસ્તા પરની જમીન દબાવી તે પર ઘેરાં રહેવા યાંબલી રોપી વાડ ધાલી તેથી આરોપીત એ ગામનો પોલીસ પટેલ હેવાયા તેણે તે બાબત રીપોર્ટ કરવો જોઈએ તે કર્યો નહી તેથી તેના પર આ આક્ટની કાં ૯ મુજબ પોતાનું કામ કરવા માં કસુર કરવાનું તોહોમત રાખી તેને દંડની શિક્ષા કરી તેમાં કરાવ્યું કે કહેલું કામ કરવામાં કસુર કરે તો કલમ ૯ પ્રમાણે તોહોમત ઠરાવવું બાજબી છે પણ રસ્તા પરની જમીન દબાવે તે બાબત રીપોર્ટ કરવાનું કામ તે આક્ટની કાં ૬ પ્રમાણે સોંપેલા કામ માં આવતું નથી તેથી આ કામને કાં ૯ લાગતી નથી તેથી શીક્ષા રદ કરી (મુંહાં વાં ૭ થાને ૮૮ સરકાર વી. જીઆ સાવ.)

કલમ ૯

એક પોલીસ પટેલ જેને વંશથી અથવા બીજી રીતે પટેલી મળી હોય તેણે પોલીસ પટેલ હાખલ કરેલા ગુનહાની ફરિયાદી સરકારની અથવા સરકારથી અધીકાર મળેલા અમલદારની પરવાનગી વગર સાંભળી શકાય, કેમકે સને ૧૮૭૪ ના મુંગાધ આક્ટ ૩ થા કી. પ્રો. કો. કલમ ૪૬૬ પોલીસ પટેલને લાગુ પડતી નથી કારણ કે આ આક્ટની દુરસ્ત કરેલી કલમ ૯ પ્રમાણે પોલીસ કમીશનરની રજાથી ફક્ત કલાશ માણસ તરફ તેને કહાડી મુકી શકે (મું હાં તાં ૧૭ જુન સને ૧૮૮૦ સરકાર વી. વીરખ સાપા.)

આરોપીત એ પોલીસ પટેલ છતાં તેણે તેના કામમાં કસુર કરવાથી તેના પર કામ અલાવવામાં તે નોકર તેથી કામ અલાવવા સરકારની પરવાનગી લેવી જોઈએ કે નહીં એવો શક ઉઠાવી ઠરાવીશ કે પોલીસ પટેલે ગેર વરતણું કરી છે એમ સાબીત થવાથી પોલીસ કમીશનરની મંજૂરી લઈને તેને તેના કામ ઉપરથી દુર કરવાનો કાં ૯ પ્રમાણે પેહેલા વરગના માજીશતરેટને અધીકાર છે તેથી એમાં સરકારની પરવાનગી લેવાની જરૂર નથી (મું હાં ૬૦ લાં રી. વાં ૪ થાને ૩૫૭ સરકાર વી. બાગવાન દેવરાજ).

કલમ ૧૨

કીમીનલ પ્રોશીજર કોડ ઉપરથી જે ગુનહા સાફ જમીન લેવાય તેવા ગુનહાને સાફ આ આક્ટના ઠરાવ પ્રમાણે પોલીસ પટેલો જે સપ્તસેને માફલે તે સપ્તસેને જમીન લેવાને કારે પોલીસ કાનસટેબલને અધીકાર આપી શકતી નથી. આ આક્ટની કાં ૧૨ ની રા. ૧ ઉપરથી કાંઈ બારે ગુનહા સાફ તોહોમતવાળાઓને પકડવા સાફ પોલીસ પટેલને અધીકાર છે (મું હાં તારીખ ૧૨ અક્ટોબર સન ૧૮૬૯ કલાહીના માજીસતરેટ ના પુછવાયા.)

કલમ ૧૩

કોઈ પોલીસ પટેલ આ કલમ પ્રમાણે કામ કરતાં છતાં તેમની આગળ સોગન ઉપર કોઈ કાંઈ બોટો મજકુર કહેતો તેણે પી. કો. કાં ૧૯૧ પ્રમાણે બોટો શક્તી આપી એમ થાય છે અને તે સપ્તસ કાં ૧૯૩ પ્રમાણે શીક્ષાને પાત્ર થાય છે (મું હાં ૬૦ લાં વાં ૪ થાને ૪૭૬ સરકાર વીરખ હરખ સાપા.)

જીંડિયા ગવર્નર ઇનકાર્ડિનસીલનો હેઠળ લખેલો આક્ટ ગવર્નર જનરલ
સન ૧૮૬૪ ના ફેબ્રુઆરી મહીનાની ૧૮ મી તારીખે મંજૂર કર્યો
તે સરવે લોકોને બહેર થવા સારું પ્રસીધ્ધ કર્યો છે.

સન ૧૮૬૪ નો આક્ટ ૬ ઠે.

ફટકાની શિક્ષા કેટલાંક પ્રસંગે કરાવવાનો આધિકાર
આપવા બાબતનો આક્ટ.

હીંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાના કરાવ પ્રમાણે યુનેહગારોને કેટલેક પ્રસંગે ફટકા
ની શિક્ષા કરવી ચોગ્ય છે, વાસ્તે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે કરાવ્યું છે.

૧ હીંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૫૩ મી કલમમાં શીક્ષાઓ કહી છે તે શીવાય વ
ળી તે કલમના કરાવ પ્રમાણે યુનેહગારો ફટકાની શીક્ષાને પણ લાયક થશે.

૨ કોઈ માણસ હેઠળ લખેલા યુનાહમાંનો કાંઈ યુનોહ કર્યો તો તે યુનાહ બાબ
ત હીંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદા પ્રમાણે જે શીક્ષાને લાયક હશે તે શીક્ષાને પણ તેને
ફટકાની શીક્ષા કરવાનો આધિકાર છે તે યુનાહની વીગત.

૧ સદરહુ કાયદાની ૩૭૮ મી કલમમાં કહેલા પ્રકારની ચોરી.

૨ સદરહુ કાયદાની ૩૮૦ મી કલમમાં કહેલા પ્રકારની ઘરમાંની અથવા તંબુમાંની
અથવા વહાણમાંની ચોરી.

૩ સદરહુ કાયદાની ૩૮૧ મી કલમમાં કહેલા પ્રકારની મહેતાએ અથવા ચાકર
કરેલી ચોરી.

૪ સદરહુ કાયદાની ૩૮૨ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે જીવ લેવાની અથવા બચા
કરવાની તકવારી કરીને કરેલી ચોરી.

૫ સદરહુ કાયદાની ૩૮૮ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે ભય ઉત્પન્ન કરીને જબરા
ધૂપી કહડાવવું.

૬ સદરહુ કાયદાની ૩૮૯ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે જબરાધૂપી કહડાવવાનો યુ
નોહ કરવા સારું કોઈ માણસ ઉપર યુનોહ કરવાનું તોહમત મુકવાનું ભય ઉત્પન્ન કરવું.

૭ સદરહુ કાયદાની ૪૧૧ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે બદ્દાનતથી ચોરીનો માલ લેવો.

૮ સદરહુ કાયદાની ૪૧૨ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે ડાકામાં ચોરાવેલો માલ
બદ્દાનતથી લેવો.

૯ આ કલમમાં જે યુનાહ બાબત ફટકાની શિક્ષા કહી છે તેવા યુનોહ કરવા
સારું સદરહુ કાયદાની ૪૪૩ મી અને ૪૪૫ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે રાતે યુમ્મ ગ્રહપ્રવેશ
કરવો અથવા ધર ફોડવું.

૧૦ આ કલમમાં જે યુનાહ બાબત ફટકાની શિક્ષા કહી છે તેવા યુનોહ કરવા
સારું સદરહુ કાયદાની ૪૪૪ મી અને ૪૪૬ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે રાતે યુમ્મ ગ્રહપ્ર
વેશ કરવો અથવા ધર ફોડવું.

૩. ઉપરની છેલ્લી કલમમાં કહેલા ગુનાહમાંના હરકાંઈ ગુનાહની સાબીતી કોઈ માણસ ઉપર અગાજી થઈ હોય અને તેની ઉપર તેવાજ ગુનાહની પાછી સાબીતી થયે તો હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાયદા પ્રમાણે તે ગુનાહ બાબત તે ને ખીજી સળને બાંધક હથે તે સળને બદલે અથવા તે સળ ચિવાય વળી તેને ફરકાંની શિક્ષા કરવાનો અધીકાર છે.

૪. ફોજદારી લખેલા ગુનાહમાંના હરકાંઈ ગુનાહની સાબીતી કોઈ માણસ ઉપર અગાજી થઈ હોય અને તેની ઉપર તેવાજ ગુનાહની પાછી સાબીતી થયે તો હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાયદા પ્રમાણે તે ને ખીજી સળને બાંધક હથે તે સળ ચિવાય વળી તેને ફરકાંની શિક્ષા કરવાનો અધીકાર છે તે ગુનાહની વીગત—

૧. હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાયદાની ૧૯૩ મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષાને બાંધક થાય એ વી રીતે ઓઠી શહેદી આપતી અથવા ઓઠા પુરાવો બતાવે.
૨. સદરકુ કાયદાની ૧૯૪ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે ને ગુનાહ બાબત ફોજદારી શિક્ષા કહી છે તેવો ગુનાહ સાબીત કરવા સાથે ઓઠી શહેદી આપતી અથવા ઓઠા પુરાવો બતાવે.
૩. સદરકુ કાયદાની ૧૯૫ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે ને ગુનાહ બાબત સમુદ્રપાર કરવાની અથવા કેદની શિક્ષા કહી છે તેવો ગુનાહ કોઈ ઉપર સાબીત કરવાના હ રાહથી ઓઠી શહેદી આપતી અથવા ઓઠા પુરાવો બતાવે.
૪. સદરકુ કાયદાની ૨૧૧ મી અને ૩૦૦ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે સૂટીક્રમ વિરૂદ્ધ મધ્યુન કરવાનું ઓઠું તોલેમત કોઈ માણસ ઉપર મુકવું.
૫. સદરકુ કાયદાની ૩૫૪ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે આંતરે બાજુ બાગે અને લેના મનને ઘોઠો પેહોએ એવા હરાહથી તેની ઉપર હુમલો કરવો અથવા સાત્રાપ બળ વાપરવું.
૬. સદરકુ કાયદાની ૩૦૫ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે બળાતકાર સંભોગ.
૭. સદરકુ કાયદાની ૩૩૩ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે સૂટીક્રમ વિરૂદ્ધ મધ્યુન.
૮. સદરકુ કાયદાની ૩૯૦ મી અને ૩૯૧ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે અપહરણ અથવા ડાકો.
૯. સદરકુ કાયદાની ૩૯૩ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે અપહરણ કરવા કેરીય કરવી.
૧૦. સદરકુ કાયદાની ૩૯૪ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે અપહરણ કરવામાં ધુર્ધિપુર્વક વ્યથા કરવી.
૧૧. સદરકુ કાયદાની ૪૧૩ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે ચોરીનો માલ લેવાનો અથવા ચોરીનો ધંધો કરવાનો વહીવટ રાખવો.
૧૨. સદરકુ કાયદાની ૪૧૬ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે ઓઠા લેખ બતાવવો.
૧૩. સદરકુ કાયદાની ૪૧૬ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે ઓઠા લેખ બતાવવો.
૧૪. સદરકુ કાયદાની ૪૧૭ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે ઓઠા લેખ બતાવવો.
૧૫. સદરકુ કાયદાની ૪૧૮ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે કમીષ કરવાના કારણસર ઓઠા લેખ બતાવવો.
૧૬. સદરકુ કાયદાની ૪૧૯ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે કોઈ માણસની આબરોને હાની કરવાના કારણસર ઓઠા લેખ બતાવવો.

રટે શિક્ષાને ઠરાવ કર્યો હોય તે કોરટે ખીજી રીતે કુકમ કર્યો નહીં હોય તો વર્ધના દેખતાં પણ ફટકા મારવા.

૧૧ ફટકાની શિક્ષા કરવા બાયક યુનેહગારની પ્રકૃતી છે એવો દાખલો વર્ધ હાજર હોય તો તેણે આખા વગર જરૂરીસ આફ્રી પીથ અથવા ખીજે અમલદાર હાજર હોય તેની નજરમાં તે પ્રમાણે આખા વગર ફટકા મારવાનો ઠરાવ અમલમાં લાવ્યો નહીં અને ફટકાની શિક્ષા અમલમાં આવતી હોય ત્યારે પાકીના ફટકા અમલમાં લાવ્યો યુનેહગારની પ્રકૃતી નથી એવો દાખલો વર્ધ આપે અથવા જે અમલદાર હાજર હોય તે અમલદારની નજરમાં તે પ્રમાણે આપે તો ફટકા મારવાનું ઓફિસ રાખવું. ફટકાની શિક્ષાને ઠરાવ મુદતે મુદતે થોડે થોડે અમલમાં લાવવો નહીં.

૧૨ આ આક્ટની ઉપરની છેલ્લી કલમ પ્રમાણે ફટકા મારવાનો ઠરાવ મુદત અમલમાં આવ્યો નહીં હોય ત્યારે જે કોરટે શિક્ષાને ઠરાવ કર્યો હોય તે કોરટે તે ઠરાવ પાછો તપાસે ત્યાં સુધી યુનેહગારને કેદમાં રાખવાને. અને મદરકુ કોરટની નજરમાં આ વથે તો યુનેહગારને છેક છોડી દેવાને તે કોરટે મુખતિયાર છે અથવા તેજ ગુનાહ બાબત યુનેહગાર ઉપર ખીજી શિક્ષા ઠરાવી હથે તે શિક્ષા શીવાય વળી ફટકાને પદ્ધતિ હર કાંઈ મુદતની કેદની શિક્ષાને ઠરાવ કરવાને મુખતિયાર છે પણ એવું ઠરાવું છે કે એ કંઈ કેદની મુદત હિંદુસ્તાનના ફાજદારી કાયદા પ્રમાણે નેટલી મુદતની કેદની શિક્ષાને યુનેહગાર બાયક હોય તેટલી મુદત કરતાં અથવા કોરટેને નેટલી મુદતની કેદની શિક્ષા કરવાને. અધિકાર હોય તેટલી મુદત કરતાં વધી ઠરાવવી નહીં.

કલમ ૨

કેદીપર ચોરી કરવા બાબત એકી વખતે મુકેલાં ત્રણ તોહોમતમાંનાં બે એક ઈ. સે સાબીત કરી તેને માટે શીક્ષા કરી. અને ત્રીજું તોહોમત બીજો દિવસે સાબીત કરી તેને માટે કેદ અને આ આકટની કલમ ૨-૩ અને ૬ મુજબ ફટકાની શીક્ષા કરી તેમાં ઠરાવ્યું કે આ આકટની કલમ ૨ માં કહેલાં ગુનાહ બદલ પેનલકોર્ટ પ્રમાણે શીક્ષા થવા શીખાય ફટકાની શીક્ષા થઈ શકતી નથી; એટલે એકજ ગુનાહને માટે એકજ વખતે મુકેલાં તોહોમત બદલ જુદે જુદે દિવસે સાબીત કરી તેમાંના કોઈ તોહોમત બદલ ફટકાની શીક્ષા થઈ શકતી નથી. પણ જો એકવાર થએલો ગુનાહ ફરી સાબીત થાય તો તે શીક્ષા થઈ શકે છે. (મુ. હા. વા. ૩ પાને ૩૮ સરકાર વીરૂધ્ધ સુરચા ખીન કબજુ.)

ફટકાની શીક્ષા કરવા વીથેના આકટની કલમ ૨, ૩, અને ૪ એ સંગીર વધના ગુનેહગારને લાગે છે તેમજ કલમ ૫ પણ લાગે છે, એ કલમની મનજી કલમો ૩ તથા ૪ રદ કરવા વીથે નથી તોયપણ તે કલમ યોગ્ય કામોમાં એ, નહીં તો તે કલમોની સાથે લાગુ પાડવા વીથે છે. (મુ. હા. સરકાર વીરૂધ્ધ જોડીયન ગીરધર. તા. ૨ આકટો બર સને ૧૮૭૩)

પે. કોર્ટ કલમ ૪૧૧ માં કહેલા ગુનાહ માટે દંડની શીક્ષા કરી અને તે ના આપે તો તેને બદલે કેદની શીક્ષા કરી તે ઠરાવપર અપાલ થવાથી તેમાં ઠરાવ કર્યો કે દંડને બદલે જે કેદની ભાગરી તે જતાં બાકી રહેલી કેદને બદલે ફટકાની શીક્ષા ઠરાવી તેમાં ઠરાવ્યું કે એવી રીતે શીક્ષા ન કરતાં એમ ઠરાવ કરવા જોઈતો હતો કે દંડ બદલે જે કેદની શીક્ષા ઠરાવી છે તેને બદલે ફટકાની શીક્ષા કરમાવવી. (મુ. હા. સરકાર વીરૂધ્ધ ચારે ખાન નથેખાન તા. ૬ સપ્ટેમ્બર સને ૧૮૭૭)

કલમ ૩

કેદીપર પે. કો. ક. ૪૫૭ અને ૫૧૧ મુજબ તોહોમત રાખી તેને કેદની અને આ કલમ પ્રમાણે ફટકાની શીક્ષા કરી તેમાં ઠરાવ્યું કે ચોરી કરવાને ધરાદે ધર ફોડવાના ગુનાહની કોશીય કરવાના ગુનાહ બદલ ફટકાની શીક્ષા થઈ શકતી નથી. (મુ. હા. વા. ૩ પા. ૩૭ સરકાર વીરૂધ્ધ પેલા વલ્લદ પરચા).

વળી ઉપરની કલમપર પહેલો અને બીજો દેસલો ઠાંક્યો છે તે પણ આ કલમ ની એ નાથો.

કલમ ૪

કેદીપર પે. કો. ક. ૪૫૭ મુજબ તોહોમત ઠરાવી તે બદલ કેદની અને આ કલમ તથા કલમ ૧૦ પ્રમાણે ફટકાની શીક્ષા કરી તથા ઠરાવ્યું કે કેદી ઉપર જે ગુનાહનો આરોપ છે તેવાજ ગુનાહ અગાઉ કરવાની વાત સાબીત થઈ નહીં માટે ફટકાની શીક્ષા રદ કરી (મુ. હા. વા. ૪ પાને ૫ સરકાર વીરૂધ્ધ ખાખી ખાપુ.)

વળી કલમ ૨ નીચે સરકાર વીરૂધ્ધ નોકીયન ગીરધરનો ફેસલો છે તે પણ વાંચો.

કલમ ૫

આરાડ વરસની ઉમરના એક માણસે જે. ડો. ક. ૨૬૦ મુજબ ગુનોહ કર્યાથી તેને આ કલમ અને કલમ ૧૦ પ્રમાણે ફટકાની શીક્ષા કરી તેમાં ઠરાવું કે આ આકટ મુજબ નાની વયનો ગુનેહગાર એટલે સોળ વરસથી કમી ઉમરનો નોંધાયે તેથી ફટકાની શીક્ષા ૨૬ કરી (મુ. હા. વા. ૮ પાને ૯ સરકાર વી. મહમદઅલી અમદુલઅલી).

વળી કલમ ૨ નીચે સરકાર વીરૂધ્ધ નોકીયન ગીરધરનો ફેસલો છે તે પણ વાંચો.

કલમ ૭

કેદીને સેશન જડતે એક અપરાધ બદલ દસ વરસની શીક્ષા કરી અને મળી તે નો તે અપરાધ ફરીથી કરેલો હોવાથી ફટકાની પણ શીક્ષા કરી. પરંતુ સેશન જડતે ને માનમ પડ્યું કે આ કલમ પ્રમાણે પાંચ વરસથી અધિક મુદતની કેદીને શીક્ષા કરી હોય તે કામમાં ફટકાની શીક્ષા કરી શકાય નહીં. પણ પોતે ઠરાવપર સહી કરેલી હોવા થી તે પોતાથી ફેરવાય નહીં માટે હાઇકોર્ટમાં માકલતાં તે કોર્ટે ફટકાની શીક્ષા ૨૬ કરી. (કા. હા. વા. ૨૩ પા. ૪૯ સરકાર વીરૂધ્ધ પુરનમલ.)

કલમ ૯

કોઈ ગુનેહગારને સેશન જડતે એક વરસની સખત મજુરી સાથે કેદની શીક્ષા કરી તેના છુટવાના અગાઉ એક હપતા ઉપર ૩૦ ફટકા મારવા એવી શીક્ષા કરી હતી તેમાં હાઇકોર્ટે એ ફટકા મારવાની શીક્ષા એકદમ અમલમાં લાવવાનો હુકમ કીધો. થયે નો તે શીક્ષા તહકુમ રાખવાનો હુકમ ફટકા મારવા વીથેના આકટની એટલે આ આકટની કલમ ૯ ના ઠરાવથી વીરૂધ્ધ છે (મુ. હા. તા. ૨૨ ડીસેમ્બર સને ૧૯૭૦ સરકાર વી. જમાલ વલદે નાનાભાઈ).

કલમ ૧૦

આ આકટની કલમ ૪ અને ૫ નીચે નો ફેસલાએ છે તે નીચે જુઓ.

ફટકાની આખતમાં સામાન્ય ઠરાવ.

કોઇ માન્ય એક ને કામમાંના તોહોમતોનો પોતે જાતે અવલથી તજવીજ કરી ફટકાની શિક્ષા આપી શકે. હોય તેવા કામનાં પ્રોસીડીંગો ફી. પ્રો. કો. કા. ૨૭૭ પ્રમાણે એ માન્ય એક તરફ મોકલવામાં આવે તો તેમાં પણ ફટકાની શિક્ષા આપવાનો તેને અધિકાર છે (યુ. હા. તા. ૮ ડીસેમ્બર ૧૮૭૦ સરકાર વિનંતી વિંદા વલ્લે રામ).

ને કોરટની આપેલી શિક્ષા વિશે ફરીથી તજવીજ થવા સારું માર્ગ છે એવી કોર્ટ કેદની શિક્ષાના વધારામાં ફટકા મારવાની સજા કરે તો તે સજા થાય તે તારીખથી પંદર દિવસ થયા બાદ તુરતજ અમલમાં લાવવી જોઈએ, યા એ મુદતમાં અપીલ કરવામાં આવે તો શિક્ષા મંજૂર રાખવા આખતનો અપેલેન્ટ કોરટથી હુકમ પંદર દિવસમાં નહીં આપી પહેલેથી તો તે હુકમ આપેલી તુરતજ અમલમાં લાવવી જોઈએ. શિક્ષાના ઠરાવમાં કેદની મુદત પુરી થયેથી ફટકા ખાંચી મારવા સારું ફરમાવવું એ ગેરકાયદેસર છે. (યુ. હા. તા. ૧૩ નવેમ્બર ૧૮૭૨ સરકાર વિરુદ્ધ શેખ હુસેન વલ્લે સદરદીન).

ફટકા મારવાની સજા કરવાની જવાબદારી ને અમલદાર પર છે તે અમલદારે તે સજા કાયદામાં જણાવેલી મુદતો પુરી થતાંજ આપવી જોઈએ એવું ફી. પ્રો. કો. કા. ૩૧૦ મુજબ તે અમલદારનું કામ છે. પરંતુ જો કોઈ આકસ્મિક ખતાવથી અથવા ગ-ફલતથી અથવા જાણીજોઈને (પોતાનું) કામ નહીં કરવાથી આ હુકમ અમાન્ય કર્યો હોય તો તેથી કરીને કેદનો પોતાની જવાબદારીમાંથી છુટકારો કોઈ પણ રીતે થતા નથી. (યુ. હા. તા. ૫ અગષ્ટ ૧૮૭૮ સરકાર વિરુદ્ધ માહાદુ ગોપાળ).

ચોરીનો મુદ્દો અને ચોરીનો માલ બદલવાનું લીધાનો મુદ્દો એ એકજ મુદ્દો નથી સખખ ચોરીના માલ બદલના તોહોમતમાં પ્રથમનો ચોરીનો મુદ્દો સાબિત થયો હોય તો એ ફટકાની શિક્ષા થઈ શકતી નથી (અલ્હા. હા. ઇ. લા. વા. ૧ પા. ૬૬૬ સરકાર વિરુદ્ધ પરતાપ).

ને માણસને મોતની ક્રીંવા કાળા પાણીની, ક્રીંવા દાસત્વની ક્રીંવા પાંચ વર્ષથી જાસ્તી મુદતની શિક્ષા આપી હોય તે માણસને ફટકાની શિક્ષા આપવી ગેરકાયદેસર છે. ખીજી શિક્ષા ભોગવના પછી ફટકાની શિક્ષા ભોગવવી એવું ન ઠરાવતાં તે ખીજી શિક્ષાની અમાલ ફટકાની શિક્ષા ભોગવવાનું ઠરાવ્યું હોય તો તે ખીજી શિક્ષા આપવાથી તે ફટકાની શિક્ષા ગેરકાયદેસર છે. (મં. હા. ઇ. લા. વા. ૧ પા. ૫૬ તા. ૧૯ એપ્રિલ ૧૮૭૬)

ફટકા બાબતનો આકટ (સને ૧૮૬૪ નો ૬ ઠો) તેપર ટીકા.

કલમ ૨

કેદીપર ચોરી કરવા બાબત એકી વખતે મુકેલાં ત્રણ તોહોમતમાંનાં જે એક ઠો સે સાબીત કરી તેને માટે શીક્ષા કરી. અને ત્રીજું તોહોમત બીજે દિવસે સાબીત કરી તેને માટે કેદ અને આ આકટની કલમ ૨-૩ અને ૬ મુજબ ફટકાની શીક્ષા કરી તેમાં ફરાબું કે આ આકટની કલમ ૨ માં કહેલા યુનાહ બદલ પેનલકોડ પ્રમાણે શીક્ષા થયા શીતાય ફટકાની શીક્ષા થઇ શકતી નથી; એટલે એકજ યુનાહને માટે એકજ વખતે મુકેલાં તોહોમત બદલ જુદે જુદે દિવસે સાબીત કરી તેમાંના કોઇ તોહોમત બદલ ફટકાની શીક્ષા થઇ શકતી નથી. પણ જો એકવાર થએલો યુનાહ ફરી સાબીત થાય તો તે શીક્ષા થઇ શકે છે. (મુ. હા. વા. ૩ પાને ૩૮ સરકાર વીરૂધ્ધ સુરચા ખીન ૬૭૫.)

ફટકાની શીક્ષા કરવા વીથેના આકટની કલમ ૨, ૩, અને ૪ એ સગીર વયના યુનેહગારોને લાગે છે તેમજ કલમ ૫ પણ લાગે છે, એ ક્રમની મતલબ કમમો ૩ તથા ૪ રજૂ કરવા વીથે નથી તોયપણ તે કલમ એમ કામોમાં એ, નહીં તો તે કલમોની સાથે લાગુ પાડવા વીથે છે. (મુ. હા. સરકાર વીરૂધ્ધ જોકીશન ગીરધર. તા. ૨ આકટો બર સને ૧૮૭૭)

પે. કોડ કલમ ૪૧૧ માં કહેલા યુનાહ માટે દંડની શીક્ષા કરી અને તે ના આપે તો તેને બદલે કેદની શીક્ષા કરી તે દરાવપર અપાલ થયાથી તેમાં દરાવ કરવો કે દંડને બદલે જે કેદની ભોગરી તે જતાં બાકી રહેલી કેદને બદલે ફટકાની શીક્ષા કરાવી તેમાં ફરાબું કે એવી રીતે શીક્ષા ન કરતાં એમ દરાવ કરવો જોઇતો હતો કે દંડ બદલે જે કેદની શીક્ષા કરાવી છે તેને બદલે ફટકાની શીક્ષા કરમાવવી. (મુ. હા. સરકાર વીરૂધ્ધ ચારે ખાન નથેખાન તા. ૬ સપ્ટેમ્બર સને ૧૮૭૭)

કલમ ૩

કેદીપર પે. કો. ક. ૪૫૭ અને ૫૧૧ મુજબ તોહોમત રાખી તેને કેદની અને આ કલમ પ્રમાણે ફટકાની શીક્ષા કરી તેમાં ફરાબું કે ચોરી કરવાને ધરાદે ધર ફોડવાના યુનાહની કોશીય કરવાના યુનાહ બદલ ફટકાની શીક્ષા થઇ શકતી નથી. (મુ. હા. વા. ૩ પા. ૩૭ સરકાર વીરૂધ્ધ પેલા વલદ પરચા).

વળી ઉપરની કલમપર પહેલો અને બીજો ફેસલો ટાંક્યો છે તે પણ આ કલમ ની બે ગામો.

કલમ ૪

કેદીપર પે. કો. ક. ૪૫૭ મુજબ તોહોમત કરાવી તે બદલ કેદની અને આ કલમ તથા કલમ ૧૦ પ્રમાણે ફટકાની શીક્ષા કરી તથા ફરાબું કે કેદી ઉપર જે યુનાહને આરોપ છે તેવોજ યુનાહ અગાઉ કરવાની વાત સાબીત થઇ નથી માટે ફટકાની શીક્ષા રજૂ કરી (મુ. હા. વા. ૪ પાને ૫ સરકાર વીરૂધ્ધ બાબજી બાપુ.)

વળી કલમ ૨ નીચે સરકાર વીરૂધ્ધ જોડીશન ગીરધરનો ફેંસલો છે તે પણ વાચો.

કલમ ૫

અસાડ વરસની ઉમરના એક માણસે પે. ડો. ક. ૨૬૦ મુજબ યુનેહ કર્યાથી તેને આ કલમ અને કલમ ૧૦ પ્રમાણે ફટકાની શીક્ષા કરી તેમાં ઠરાવું કે આ આકટ મુજબ નાની વયનો યુનેહગાર એટલે સોળ વરસથી કમી ઉમરનો જોઈએ તેથી ફટકાની શીક્ષા ૨૬ કરી (મુ. હા. વા. ૮ પાને ૯ સરકાર વી. મહમદઅલી અબદુલઅલી).

વળી કલમ ૨ નીચે સરકાર વીરૂધ્ધ જોડીશન ગીરધરનો ફેંસલો છે તે પણ વાચો.

કલમ ૭

કેદીને સેશન જડતે એક અપરાધ બદલ દસ વરસની શીક્ષા કરી અને વળી તે નો તે અપરાધ ફરીથી કરેલો હોવાથી ફટકાની પણ શીક્ષા કરી. પરંતુ સેશન જડત્ત ને માન્ય પડ્યું કે આ કલમ પ્રમાણે પાંચ વરસથી અધિક મુદતની કેદીને શીક્ષા કરી હોય તે કામમાં ફટકાની શીક્ષા કરી શકાય નહીં. પણ પોતે ઠરાવપર સહી કરેલી હોવાથી તે પોતાથી ફેરવાય નહીં માટે હાઇકોર્ટમાં માફલતા તે કોર્ટે ફટકાની શીક્ષા ૨૬ કરી. (કા. હા. વા. ૨૩ પા. ૪૯ સરકાર વીરૂધ્ધ પુરનમલ.)

કલમ ૯

કોઈ યુનેહગારને સેશન જડતે એક વરસની સખત મજુરી સાથે કેદની શીક્ષા કરી તેના છુટવાના અગાઉ એક હપતા ઉપર ૩૦ ફટકા મારવા એવી શીક્ષા કરી હતી તેમાં હાઇકોર્ટે એ ફટકા મારવાની શીક્ષા એકદમ અમલમાં લાવવાનો હુકમ કીધો. થાયી જે તે શીક્ષા તહકુમ રાખવાનો હુકમ ફટકા મારવા વીથેના આકટની એટલે આ આકટની કલમ ૯ ના ઠરાવથી વીરૂધ્ધ છે (મુ. હા. તા. ૨૨ ડીસેમ્બર સને ૧૯૭૦ સરકાર વી. જમાલ વલદે નાનાભાઈ).

કલમ ૧૦

આ આકટની કલમ ૪ અને ૫ નીચે જે ફેસલાઓ છે તે નીચે જુઓ.

કોઇ માન્ય શેઠ ને કામમાંના તોહોમતનો પોતે જાતે અવલથી તજવીજ કરી ફટકાની શિક્ષા આપી શકતો હોય તેવા કામનાં પ્રાસોડીંગો ફી. પ્રો. કો. કા. ૨૭૭ પ્રમાણે એ માન્ય શેઠ તરફ માકલવામાં આવે તો તેમાં પણ ફટકાની શિક્ષા આપવાનો તેને અધિકાર છે (મુ. હા. તા. ૮ ડીસેમ્બર ૧૮૭૦ સરકાર વિનંતી વિદા વલદે રામબ).

ને કોરટની આપેલી શિક્ષા વિશે ફરીથી તજવીજ થવા સમર માર્ગ છે એવી કોર્ટ કેદની શિક્ષાના વધારામાં ફટકા મારવાની સજા કરે તો તે સજા થાય તે તારીખથી પંદર દિવસ થયા બાદ તુરતજ અમલમાં લાવવી જોઈએ, યા એ મુદતમાં અપીલ કરવામાં આવે તો શિક્ષા મંજૂર રાખવા ખાખતનો અપેલેટ કોરટથી હુકમ પંદર દિવસમાં નહીં આપી પહેલે તો તે હુકમ આરેથી તુરતજ અમલમાં લાવવી જોઈએ. શિક્ષાના ઠરાવમાં કેદની મુદત પુરી થયેથી ફટકા ખાંચી મારવા સારૂ ફરમાવવું એ ગેરકાયદેસર છે. (મુ. હા. તા. ૧૩ નવેમ્બર ૧૮૭૨ સરકાર વિરુદ્ધ શેખ હુસેન વલદે સદરદીન).

ફટકા મારવાની સજા કરવાની જવાબદારી ને અમલદારપર છે તે અમલદારે તે સજા કાયદામાં જણાવેલી મુદતો પુરી થતાંજ આપવી જોઈએ એવું ફી. પ્રો. કો. કા. ૩૧૦ મુજબ તે અમલદારનું કામ છે. પરંતુ જો કોઇ આકસ્મિક બનાવથી અથવા ગ-ફલતથી અથવા જાણીજોઇને (ચોતાનું) કામ નહીં કરવાથી આ હુકમ અમાન્ય કર્યો હોય તો તેથી કરીને કેદનો ચોતાની જવાબદારીમાંથી છુટકારો કોઇ પણ રીતે થતો નથી. (મુ. હા. તા. ૫ અગષ્ટ ૧૮૭૮ સરકાર વિરુદ્ધ માહાદ ગોપાળ).

ચોરીનો મુન્હો અને ચોરીનોમાલ બદલ્યાનતે લીધાનો મુન્હો એ એકજ મુન્હો નથી સખખ ચોરીના માલ બદલના તોહોમતમાં પ્રથમનો ચોરીનો મુન્હો સાબિત થયો હોય તો એ ફટકાની શિક્ષા થઇ શકતી નથી (અલ્લા. હા. ઇ. લા. વા. ૧ પા. ૬૬૬ સરકાર વિરુદ્ધ પરતાપ)

ને માલુસને માતની કીંવા કાળા પાણીની, કીંવા દાસત્વની કીંવા પાંચ વર્ષથી જારતી મુદતની શિક્ષા આપી હોય તે માલુસને ફટકાની શિક્ષા આપવી ગેરકાયદેસર છે. ખીજી શિક્ષા ભાગમાં પછી ફટકાની શિક્ષા ભાગવવી એવું ન ઠરાવતાં તે ખીજી શિક્ષાની અમાલ ફટકાની શિક્ષા ભાગવવાનું ઠરાવ્યું હોય તો તે ખીજી શિક્ષા આપવાથી તે ફટકાની શિક્ષા ગેરકાયદેસર છે. (મ. હા. ઈ. લા. વા. ૧ પા. ૫૬ તા. ૧૯ એપ્રિલ ૧૮૭૬)

સને ૧૮૬૬ નો આકટ ૩ નો*

મુંબાઈ પલાકા માંહેની કેટલીએક જગાએ જુગાર રમવાની મના કરવા બાબતનો કાયદો કરવો ચોગ્ય છે વાસ્તે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવું છે.

૧ આ આકટ હેઠળ લખેલી જગાઓને લાગુ થઈને ત્યાં ચાલુ રહેશે.

(૧) મુંબાઈની અદાલતની હાઇકોર્ટની અસલ ફરિયાદ લેવાની મામુલ હકુમતની. સ્થળ શીમ બહારના જે શેઠેરોને તથા કસબાઓને આ આકટ મુંબાઈના ગવર્નર ઇનકાઉન્સીલ સરકારી ગેલેટમાં વખતે વખતે હુકમ છપાવીને પ્રસિધ્ધ કરીને લાગુ કરશે તે સમયે શેઠેરોને તથા કસબાઓને લાગુ થઈને ત્યાં ચાલુ રહેશે પણ એવું ઠરાવું છે કે સદરહુ ફરક શેઠેરમાં અથવા કસબામાં નેહાન પાંચ હજાર માલુસોની વસ્તી નોંધાયે. અને ફોજદારી ઇનકાઉન્સીલ કામ ચલાવવાની રીત બાબતના કાયદા પ્રમાણે જે માલુસોને માલુસોનો કુલ અખતીયાર આપ્યો હોય તે માલુસો તે ફરક શેઠેરમાં અથવા કસબામાં રહેવો નોંધાયે અને.

(૨) મુંબાઈની અદાલતની હાઇકોર્ટની અસલ ફરિયાદ લેવાની મામુલ હકુમતની સ્થળ શીમ બહારના રેલવે સ્ટેશનનાં સમજાં ધરોને લાગુ થઈને ત્યાં ચાલુ રહેશે, અને સદરહુ સ્ટેશનના ધરાની આસપાસની જે જગા તે ધરાના હરકોઈ ભાગથી ત્રણ ગાંધલ કરતાં વધારે છે તે નહીં હશે તે સમજાં જગાઓને લાગુ થઈને ત્યાં ચાલુ રહેશે અને મુંબાઈ પલાકા માંહેની બીજી કોઈ જગાને લાગુ થશે નહીં; અને ત્યાં ચાલુ રહેશે નહીં.

૨. આ આકટના ઠરાવ ક્યાં શેઠેરને અથવા કસબાને કંઈ તારીખથી લાગુ થશે તે તારીખ આ આકટની ૧ લી કલમ પ્રમાણે હુકમ કરીને ઠરાવવાનો અધિકાર ગવર્નર ઇનકાઉન્સીલને છે, અને હરકોઈ શેઠેરને અથવા કસબાને આ આકટના ઠરાવ લાગુ કરવાનો હુકમ મુંબાઈના જે સરકારી ગ્યાલેટમાં હોય તે ગ્યાલેટ હાજર કરશે એટલે આ આકટના ઠરાવ તે શેઠેરને અથવા કસબાને લાગુ કરવાનો કાયદાસર રીતે અધિકાર છે, અને કાયદાસર રીતે તથા ચોગ્ય રીતે લાગુ કરવા છે તે વાતનો તે સરકારી ગ્યાલેટ બરાબર પુરાવો છે એમ સમજવું પણ એવું ઠરાવું છે કે આગળ જતાં કંઈ હુકમ અથવા હુકમો કરીને પેહેલો હુકમ રદ કરવાનો અથવા ફેરવવાનો અધિકાર ગવર્નર ઇનકાઉન્સીલને છે. અને એ પ્રમાણે પાછળથી કરેલા હુકમ અથવા હુકમો મુંબાઈના જે સરકારી ગ્યાલેટમાં હોય તે ગ્યાલેટ હાજર કરશે એટલે સદરહુ પેહેલો હુકમ રદ કરવો અથવા ફેરવવો તે બાબતનો તે બરાબર પુરાવો છે એવું સમજવું.

૩. જે હવે આ આકટ લાગુ છે તે હવેના કોઈ ધરોનો અથવા ઓરડીનો અથવા જગાનો ધણી, અથવા તેમાં રહેનારો અથવા તે વાપરનારો તેમાં જુગાર ચલાવવા સારું તે કાઢાયું, અથવા રાખ્યું, અથવા તેનો ઉપયોગ કર્યો તે અને સદરહુ પ્રકારના હરકોઈ ધરોનો અથવા ઓરડીનો અથવા જગાનો ધણી, અથવા તેમાં રહેનારો વાપર રહેલા કારણ સારું ખોલ કોઈ માલુમને તે ધર અથવા ઓરડી અથવા જગા બાંધી નોંધે મહાકાય દેશે, અથવા રાખવા દેશે, અથવા તેનો ઉપયોગ કરવા દેશે

તે; અને સદરહુ કારણ સાઈ કોઈ ધર અથવા ઓરડી અથવા જગા કાઢાડી હોય અથવા રાખી હોય અથવા તે વાપરતા હોય ત્યાંહાના કામની સંભાળ અથવા વહીવટ નેની પાસે હોય, અથવા તે કામ અલાવવાને કોઈ રીતે ને મદત કરશે તે પાંચથે રૂપીયા સુધી ફંડને લાયક થશે; અથવા ધણામાં ધણા ત્રણ કપાલેંડર મહીના સુધી આસાન કેદની અથવા સખત મજૂરીની કેદની સજાને લાયક થશે.

૪. પાને અથવા પાસે અથવા બીરે અથવા જુગાર રમવાના ખીન્ને સાધને સદરહુ હદમાંના અને જુગારના અખાડા સાઈ વપરાતુ હોય એવા કોઈ ધરમાં અથવા ઓરડીમાં અથવા જગામાં કોઈ માણસ રમતાં અથવા જુગાર રમતાં પકડાશે, અથવા પદ્મશા સાઈ અથવા સરત સાઈ અથવા લાગ સાઈ અથવા ખીજી રીતે જુગાર રમવા સાઈ ત્યાં હાજર હતો એ રીતે પકડાશે તે ખસેં રૂપીયા સુધી ફંડને લાયક થશે અથવા ધણામાં ધણા એક કપાલેંડર મહીના સુધી આસાન કેદની અથવા સખત મજૂરીની કેદની સજાને લાયક થશે અને સદરહુ હદમાંના જુગારના અખાડામાં જુગાર અથવા હાવ ચાલતો હશે તે વખતે ત્યાં કોઈ માણસ પકડાશે તો તે ત્યાં જુગાર રમવા સાઈ ગયો નહીં હતો એવું સાબીત કરે ત્યાં સુધી તે જુગાર રમવા સાઈ ગયો હતો એવું સમજવું.

૫ ને માજીસ્ટ્રેટ કોર્ટમાંથી ઇનશાફ્ટનું કામ અલાવવાની રીત પામતના કાયદા કુપરથી માજીસ્ટ્રેટનો કુલ અખતવાર અલાવતો હોય તે માજીસ્ટ્રેટની આગળ અથવા જુદાના ને પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટને અથવા આસીસ્ટન્ટ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટને માજીસ્ટ્રેટનો કુલ અખતવાર મળ્યો હોય તે પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટની આગળ અથવા આસીસ્ટન્ટ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટની આગળ સદરહુ હદમાંના ફાણા ધરમાં અથવા ઓરડીમાં અથવા જગામાં જુગારનો અખાડો હશે એવું માનવાનો સખખ છે એ રીતે સમખાધને અથવા સખ સ્મરણ પુરવક પ્રતિજ્ઞા કરીને ફરીઆદ કરવા પછી અને ત્યાર પછી ને ચોકશી કરવાની જરૂર હોય તે ચોકશી કરવા પછી તેવો શક આવવાનો બ્યાજખી સખખ છે એવી તે માજીસ્ટ્રેટની અથવા પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટની અથવા આસીસ્ટન્ટ પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટની પાત્રી થવા પછી સદરહુ પ્રકારના ધરમાં અથવા ઓરડીમાં અથવા ખીજી જગામાં જરૂર પડે તેટલી મદત લેધને રાતરે અથવા ફહાડે અને જરૂર હોય તો જગરદરતીથી પેશીને ત્યાંહાં ને માણસો મળે તે, તે વખતે ખરેખર જુગાર રમતાં હોય કે નહીં હોય તો પણ તે સરવેને કેદ કરીને માજીસ્ટ્રેટની આગળ લેધ જવા; અને જુગાર રમવાના સરવે સાધનો, તથા પદ્મશા, તથા પદ્મસા ખાખતના ફસ્તાવેજ તથા ક્રીમતદાર જલુશી ત્યાંહાં જડે, તથા તેઓને જુગાર રમવા સાઈ ઊપયોગ કર્યો હોય, અથવા તેવો ઊપયોગ કરવાનો ઇરાદો હતો એવો સંશય અલાવવાનું બ્યાજખી કારણ હોય તે સધળી જલુશી પકડવી અને પોતે ને ધરમાં અથવા ઓરડીમાં અથવા જગામાં પેડો હોય તેમાં જુગાર રમવાના સાધનો સંતાડવા છે એવું માનવાનો સખખ હોય ત્યારે તે ધરમાં અથવા ઓરડીમાં અથવા જગાના સધળા બાજોનો ખાડો લેવો, અને કેદ કરેલા માણસોનો પણ ખાડો લેવો, અને ખાડો લેતાં જુગાર રમખનાં સાધનો જડે તે

સરવ પકડીને કબજામાં લેવાનો અપ્પત્યાર ઇન્સ્પેક્ટરને અથવા મુખ્ય કાન્સ્ટેબલને અથવા ફાજદારને અથવા ફાજદાર નેહલા દરજ્જાના પોલીસના ખીન્ન ઉપરી અમલદારને પોતાની નજરમાં આવશે ત્યારે પોતાની સહીનું લીધેલ વારંટ આપીને આપવાને સંદરકુ માછરકરેટ અથવા પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટ અથવા આસીસ્ટન્ટ પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટ અપ્પત્યાર છે.

૧ સદરકુ હુકમાંના ફલાણા ધરમાં અથવા ઓરડીમાં અથવા જગામાં જુગારનો અપ્પાડો છે એવો વેહેમ હોય, અને આ આકર પ્રમાણે વારંટ આપ્યું હોય તે ઊપરથી ને ધરમાં અથવા ઓરડીમાં અથવા જગામાં પેઠા હોય તે ધરમાં અથવા ઓરડીમાં અથવા જગામાં, અથવા તેમાં માણસો પકડાય તેઓની પાસે કુશળતાની રમત વગરની ખીજી રમતમાં વપરાતાં હોય તેવાં પાનાં અથવા પાસાં અથવા બોદ અથવા પદ અથવા પાટીયું અથવા જુગાર રમવાનાં ખીજાં સાધનો જડે ત્યારે તે ધરમાં અથવા ઓરડીમાં અથવા જગામાં પેસનારા પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટરના અથવા ઊપરી અમલદારના દેખતાં અથવા ઊપર કલ્લા પ્રમાણે તેઓની મદતે ને માણસો હોય તે માણસોના દેખતાં ખરેખર હાથ આવશે નહીં હોય તોપણ તે ધરમાં અથવા ઓરડીમાં અથવા જગામાં જુગારનો અપ્પાડો છે અને ને ધરમાં અથવા ઓરડીમાં અથવા જગામાં જુગાર રમવાનાં સદરકુ પ્રકારનાં સાધનો જડ્યાં હોય તે ધરમાં અથવા ઓરડીમાં અથવા જગામાં પકડાએલા માણસો જુગાર રમવા સારે ગાળ્યાં હતાં એવો પુરાવો થાય છે એવું સમજવું. સદરકુ પુરાવો કબજા કરવો તે ઉમટું સાંખીત નહીં થાય ત્યાંહાં સુધી કબજા કરવો.

૨ સદરકુ પ્રકારનો જુગારનો અપ્પાડો રાખવાનો યુનોહ અથવા તેમાં રમવાનો અથવા જુગાર રમવાનો યુનોહ. અથવા જુગાર રમવા સારે તેમાં હાજર રહેવાનો યુનોહ કોઇ માણસ ઉપર સાંખીત થાય એટલે તે ધરમાં, અથવા તે ધર ને માણસો પકડ્યાં હોય તેઓની પાસે જુગાર રમવાનાં સાધનો જડ્યાં હોય તે રવનો નાથ તાબડતાબ કરી નાખવાનો હુકમ કરવાનો અધિકાર યુનહો સાંખીત રેનારા માછરકરેટને છે.

૩ આ આકરની ૩ છ અને ૪ થી કલમ વિરુદ્ધ યુનોહ કોઈ માણસ ઉપર કરાવવા સારે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે સાંખીત કરવાની જરૂર નથી એટલે એમ તે હાથ રમતાં કોઈ માણસ પકડાય તે પત્રસા સારે અથવા સરત સારે અથવા લાગ સારે રમતાં હતાં એવું સાંખીત કરવાની જરૂર નથી.

૪ આ આકરની વિરુદ્ધ ચીતે જુગાર રમવામાં ને માણસ સાંખીત હોય તેની જુગારના સદરકુ પ્રમાણે જુગાર રમવા ખાખત સાહેદની જુગારની પ્રમાણે માછરકરેટ જુગારના અપ્પાડાના ધણીની ઉપરના અથવા રાખનારની ઉપરના અથવા તેમાં રહેનારની ઊપરના અથવા તે જુગારના અપ્પાડાની સંબાલ અથવા વહીવટ નેની પાસે સે હોય તેની ઊપરના તોહોમંતને ઇનસાફ કરતી વખતે બેથે, અથવા માછસતરેટની રૂબરૂ જવામાં આવશે, અને જુગારની આપલી વખતે તેને ને વાત પુછે તે સધળી વાત તે માણસ પોતાની માહિતગાર પ્રમાણે ખરેખરી અને ને હકીકત બની હોય તેવી જાહેર કરશે, અને તે ઉપરથી તેને માછરકરેટની પાસેથી તે વાત જાહેર કર્યા બાખતનો બખેશો હાખશે મળશે તો તે માણસે તે વખત પેહેલાં તે જુગાર સંખંધી ને કાંઈ કર્યું હશે તે બાખત તેની ઊપર આ આકર ઉપરથી કાંઈ ફરીઆદ આખશે નહીં.

૫. આ આકરની ૩ છ અથવા ૪ થી કલમ પ્રમાણે ને દંડ વસુલ થાય તેની બોધાઈ સુધી તેનો ગમે તે બામ ખખર આખનારને આખવાનો હુકમ કરવાનો અપ્પત્યાર સદરકુ ૩ છ અથવા ૪ થી કલમના કરાવ પ્રમાણે હરકોઈ સુકદમાનો ઇનશાફ કરવાસ માછરકરેટને છે.

૧૧. સદરહુ હદમાંના હરકોઈ રાજ્ય મારગમાં અથવા જગામાં અથવા રાહાદરીનાં ડેકાણામાં ડેકા માણસ કુશળતાની રમત વગરની પીછ રમતમાં વપરાતાં હોય તેવે પાને અથવા પાસે અથવા ખોદે અથવા જુગાર રમવાના પીછ સાધને પર્ધા સાફ અ-
થવા પીછ કીમતદાર વસ્તુ સાફ જુગાર રમતા પકડાયે, અથવા સદરહુ હદમાંના હર કોઈ રાજ્ય મારગમાં અથવા જગામાં અથવા રાહાદરીના ડેકાણામાં ડેકા પછી અથવા જનવરો લડાવતાં પકડાયે, અથવા પછી અથવા જનવરો સદરહુ પ્રમાણે પ્રસિધ્ધિપણે લડાવવામાં હાજર કરીને મરત અથવા સહાય કરતાં પકડાયે તેને વારંદ વગર પકડ-
વાને પેલીસનો હરકોઈ કામદાર મુખત્યાર છે. અને તે માણસ પકડાય એટલે તેને તાબડતોબ માછરડેટની પાસે લઈ જવો. અને તે પચાસ રૂપીયા સુધી દંડને અથવા ધણીમાં ધણા એક કપાલેંડર મછીના સુધી આસાત કેદની અથવા સગત મજુરીની કે-
દની સજાને લાયક થયે. અને સદરહુ પ્રકારની સારવજીતી જગામાં અથવા જે માણસ ને ઉપર કહેલો પેલીસનો કામદાર પકડાયે તેની પાસે જુગાર રમવાના જે સાધનો જડાયે તે પકડવાને તે કામદાર મુખત્યાર છે. અને યુનેહવારની ઉપર યુનોહ સાખીત થાય એટલે તે સાધનોનો તાબડતોબ નાશ કરવાનો હુકમ કરવાને માછરડેટ હુ-
ખત્યાર છે.

૧૨. હરકોઈ જગાએ ફક્ત કુશળતાની જ રમત રમતાં હોય તેઓને આ આક્ટને-
કાંઈ કસબ લાગુ છે એવું સમજવું નહીં.

૧૩. આ આક્ટ પ્રમાણે શિક્ષા કરવા લાયક યુનાહનો ઇનસાફ જે ડેકાણે યુનોહ થયો હોય તે ડેકાણે જે માછરડેટની હકુમત ચાલી હોય તે માછરડેટ કરવો. મદરહુ માછરડેટને જે કુ રૂપીયા સુધી દંડ કરવાની અથવા જેટલી મુદત સુધી કેદની સજા કરવાની ફાવદોસ ઇનશાફનું કાગ ચલાવવાની રીત ખાખતના કાયદા પ્રમાણે હકુમત હોય તે હકુમત કરતમજોતો અખત્યાર તેને આપવો નહીં.

૧૪. હરકોઈ ધરનો અથવા ઝોરડીનો અથવા જગાનો જે માણસ ધણી હોય અથવા જેણે તે રાખી હોય તે માણસના ફાવદોને સાફ અથવા નફા સાફ તે ધરમાં અથવા ઝોરડીમાં અથવા જગામાં જુગાર રમવાના પાના અથવા પાસા અથવા મજને અથવા પીખ સાધનો રાખ્યાં હોય અથવા જુગાર રમવાનાં પાનાં અથવા પાસા અથવા મજને અથવા પીખ સાધનો વપરાતાં હોય તે ધર અથવા ઝોરડી અથવા જગા એવો અરથ “જુગારનો અખારો” એ શબ્દોનો સમજવો પછી તે ફાવદો અથવા નફો તેને તે જુ-
ગારના સાધનો અથવા ધર અથવા ઝોરડી અથવા જગા વાપરવા ખાખત બાડા દાખલ મળતો હોય કે પીછ રીતે મળતો હોય તે વાતની ચિંતા નથી.

૧૫. આ આક્ટ રેલવે સ્ટેશનને તથા તેની આસપાસની જગાને જેલો લાગુ છે તેલો આ આક્ટ ગવરનર જનરલ સાહેબે મંજૂર કરવાની વાત મુખામના ગવરનર સાહેબે સરકારી ગેન્ટે છપાવીને પ્રસિધ્ધ કર્યે તે તારીખથી એક ધ્યાલેંડર મછીના પછી અમલમાં આવ્યે; અને આ આક્ટ કેટલાએક શહેરોને તથા કસબાઓને જેલો લાગુ છે તેટલો, તે શહેરોને તથા કસબાઓને આ આક્ટ લાગુ કરવા સાફ જે હુકમ કરવાનો આ આક્ટ પ્રમાણે ગવરનર ઇનકાઉનસીલને અધિકાર છે તે હુકમ કરીને સ-
દરહુ મંજુરીની વાત છપાવેને પ્રસિધ્ધ થયા પછી ગવરનર ઇનકાઉનસીલ જે તારીખ કરાવી હશે તે તારીખે અમલમાં આવશે.

નારોપીતપર આ આક્રમની કા. ૩ તથા ૪ મુજબ તોહોમત એવી રીતનું હવું કે કુરલાના રેલવે સ્ટેશનથી ત્રણ માઈલની અંદર એક ધરમાં જુગાર રમ્યા તથા જુગાર રમવા ધર રાખ્યું. પણ આવા કામમાં ત્રણ માઈલનું માપ કેવી રીતે લેવું એવો થક ઉઠ્યાથી હાઈ કોર્ટે ઠરાવ્યું કે સ્ટેશનના મકાનથી જુગારના મકાન સુધી થીની રાખાટી ઉપર થીની લીટીમાં માપ લેનાં જેટલા માઈલ થાય તે પ્રમાણે ગણી માપવા. (મુ. હા. વા. ૪ પાને ૯ સરકાર વિ. ભીડોળા વિહોળા).

કલમ ૩

આ કલમ પ્રમાણેના તોહોમત વાળાપર કા. ૩ તથા ૪ મુજબ તોહોમત સાબિત થયાથી શિક્ષા થઈ પણ થેશન જડાવે વધી ઉઠ્યાંથી કે તોહોમત વાળાને પોલીસ પકડી માજીસતરેટની રૂબરૂ આણવા તે વખતે તેઓની સાથે બીજા એક માણસને પણ ગુનેહ ગાર તરીકે પકડો હતો પણ તેને છોડી દીધો તેને શક્ષીમાં દાખલ કર્યો તથા માજીસ તરેટ પોતાની રૂબરૂ પ્રતિસ્તાપ ફરીવાર થયા શીવાય ફક્ત પોલીસના રીપોર્ટથી આ ઠો લેવાનું વારંટ આપ્યું છે તો તોહોમત કાલમ રહી શકતું નથી તેમાં ક્યું કે—

તોહોમત વાળાની સાથે જેને પકડ્યો તેના પર તોહોમત વાળાઓની થે તોહો મત મુકેલું નહોતું તો તેની શક્ષી લેવાને અડચણ નહોતી તેમજ પ્રતિસ્તાપ ફરીવાર થયા શીવાય વારંટ આપ્યું છે તો તેથી પણ અડચણ નથી કેમકે જો આ કલમ ૬ પ્રમાણે ચાલવાની જરૂર હોત તો એ તકરાર ઉપયોગી પડત પણ આમાં તેમ નથી માટે તોહોમત રદ થઈ શકતું નથી. (મુ. હા. વા. ૫ પાને ૧ સરકાર વિરૂધ્ધ નાવાનણ સુદર).

આ કલમ તથા કા. ૪ પ્રમાણે તોહોમત રાખી કેટલાક પર તોહોમત સાબિત કર્યા ને તેમાંના એકને માફી આપી તેમાં ઠરાવ્યું કે માજીસતરેટને જે કામ તે પોતે કરે તે કામમાં માફી આપવાનો અધીકાર નથી. (મુ. હા. વા. ૩ પાને ૫૬ સરકાર વિરૂધ્ધ રીમીડીયસ વિગરે).

વળી કલમ એક નીચે જે ફેંસલા ઠાંક્યા છે તે પણ વાચો.

૫ ૪

નાણું એ કાંઈ જુગાર રમવાનું હથીઆર એટલે તે કામને સાફ કલ્પનાથી અથવા નાથી કરેલું સાબત નથી (મુ. હા. તરીખ ત્રણ જુન સને ૧૯૮૩ સરકાર વિરૂધ્ધ કીલુ.)

વળી કલમ ૧ તથા કલમ ૩ નીચેના ફેંસલા જુઓ.

કલમ ૬

આ આકટની કલમ ૩ નીચે ફેસલા છે તે જુઓ.

કલમ ૧૧

જે પોલીસ અમલદારને માજીસ્ટ્રેટ પાસેથી ક્રાંવા પોલીસ મુખીન્ટેનડે પોતપો અધીકાર મળે નથી એવા એકાદ પોલીસ અમલદાર એકાદ જુગાર ખેલવાના ધરમાં ભાગ અને ત્યાં જે લોકો હોય તેને પકડે અને તેઓને માજીસ્ટ્રેટની રૂબરૂ બાબાથી માજીસ્ટ્રેટ તેઓપર તોહમત સાબિત કરે તો તેવું કરવાને પોલીસને અધિકાર મળે ન હોતા એવા કારણથી તે તોહમત રદ કરવામાં આવનાર નથી. જે ધરમાં પોલીસનો અમલદાર ગયો તે ધર જુગાર ખેલવા વાસ્તે મુકેલું છે એમ માત્ર સાબિત થવું જોઈએ (ક. હા. ધ. વ. ૪ પાને ૬૫૯ નજરઆત વીરૂધ્ધ પદ્મહરદત અને ખીલ).

નાણું જે જુગાર ખેલવાનું એક સાધન છે એમ નથી જુગાર ખેલવાનું હથીયાર એટલે જુગા, ખેલવા વાસ્તે મુદામ જે એકાદ હાગીઆર કરેલું હોય તે હથીયાર એમ સમજવું જોઈએ. (મુ. હા. ધ. લા. વા. ૬ પાને ૧૯ સરકાર વીરૂધ્ધ વીઠલ બાઈમંદ).

કલમ ૧૪

નફા થવા કાયદાને સારું જે જુગારનું મકાન રાખવામાં આવે છે તેને સાધારણ જુગા ખેલવાનું મકાન કહેવું. સરવે લોકોને કાંઈ ખરેખરી હરકત થાય છે એવા પુરા થવાય હરક શખશ જે જુગાર રમનારાઓને જોતાના ધરમાં તે સખસ તથા નાણસો તેમાં જુગાર રમે તે સરવે શખસો પી. કો. ક. ૨૬૮ ના અરથ પ્રમાણે લોકાપકારક ક્રમ કરવાના ગુનેહગાર થાય છે એવો ઠરાવ કરાતો નથી. (મુ. હા. ના. ૧ ડીસેમ્બર થને ૧૯૦૦ સરકાર વીરૂધ્ધ હાઉ નાગજી વીગરે).

